2 - 6/11

DEFENSIO ASTROLOGIAE CONTRA IOANNEM PICVM MIRANDVLAM.

LVCII BELLANTII SENENSIS MATHEMATICI AC PHYSICI LIBER DE ASTROLOGICA VERITATE. ET IN DISPVTATIONES IOANNIS PICI ADVERSVS ASTROLOGOS RESPONSIONES.

✠

LVCIVS BELLANTIVS AD LECTOREM.

NE credas care lector quæ edidimus ulla motos inimicitia ſcri/
pſiſſe. Scias neminē in Italia fuiſſe tēporibus noſtris:quē uti
Picū uenerarer/& colerē:cū quo nullum mihi cōmertiū fuit:
illius tamen nomē obſeruabā:& apud me plurimi eius fama
erat. Sperabā bene fore lr̄is & ſciētiis cūctis/ſi longā uitā ui/
xiſſet. dolui p̄cæteris oībus tāti uiri mortē/ueluti bonaꝝ artiū
iacturā. Ecce editū fuit/nō bene conſulti uiri ſuaſu/opus impiū ac delendū q̄dem.
Quod ego quū uiderē nō potui nō dolere. & his telis meis licet hebetibus & ob
tuſis in certamē ꝓdire. duxi nāq; expedire obicē qualēcūq; q̄primū furētibus his
opponere:donec ſtrenui milites accederēt:qui lædere uolentes opprimerēt. Itaq;
reſpōſiones has meas edidi:in quibus q̄ plura deficere nō ignoro. Veꝝ ſi quantis
in erumnis uerſer aduertas/nō paꝝ ignoſces. Exul a patria/ꝗ malis ciuibus nō ad
hæreā:dego Florētiæ. dū hæc cōpono ſemꝑ ī aīo eſt patriæ libertas. Ecce dū ſcri/
bo gymnaſiū irrūpit q nunciet/craſſatores p̄ſto eſſe q me trucident:inſidias ubiq;
paratas dep̄hendo/ut me dicāt amici/Damodē/ uel Dionyſium. & licet aſſiduis di
ſcriminibꝰ ipauidus fere factus ſim:nō pōt tn̄ calamus lāguēte manu nō cadere.
Redeo tn̄ ut poſſum ad ſcribēdū. cōdo & cōpono (ut multis aptū eſt) quæ mox
deprimere poſſim. nō. n. datur q̄d ſcribo:ut nonū p̄matur in annum:ſed abortus
emittere cogor. nā idē tp̄s & cōceptus & partus eſt. Tu itaq; lector miſerere tan/
toꝝ laboꝝ/atq; animi nō digna ferētis. Ignoſce/ſi pro ueris ꝑtubus abortiuos edu
cimus/ut opus hoc fortaſſe dices/grauiori lima elimādū/& in quo alio ſtilo & ſcri
bendi genere uſus eſſe deberē:Dolebis p̄terea/ab re latina opus hoc adeo alienū
eſſe/ut bonaꝝ lr̄aꝝ ꝓfeſſores/a lectione tali abhorreāt. Hoc nos dolemus/eloquētiā
nullā in nobis eē. dictiōes latinas nō callere. imbuti nāq; ſumus barbarie/q̄ ubiq;
hodie circūfert̄. optaremus politis & uere latinis uerbis graues ſn̄ias (ut par eſt)
exprimere poſſe:nā omne tulit pūctū q miſcuit utile dulci. Pulchrū eſt. n. arborē
optimis pomis onuſtam pulcherrimis foliis exornatā uidere. Id fatemur & noui
mus. Veꝝ nō adeo inepti ac barbari ſumus:q̄n in plurimis/diuerſo dicēdi modo/
uerbis ſi nō oībus latinis/minus tn̄ latinis uiris aſpernandis/uti potuiſſemus. Sed
quū uideā (malo ſcientiaꝝ fato) factū eſſe ut tēpeſtate nr̄a pleriq; oēs/qui linguæ
latinæ ſtudēt/ſciētias nullas nouerint:cōtra qui liberales artes ſequunt̄/eloquētiæ
omnis expꝫtes ſint:optaui potius ut a ſcientiaꝝ ꝓfeſſoribus hæc noſtra legerent̄:
q̄ meris grāmaticis:q̄bus in re nulla ſatiſfeciſſem. Cæteꝝ accedat alius qui quod
omiſi reſarciat:mihi ſatis ſit bonoꝝ animis ſtimulos admouiſſe. Expergiſcimini
boni cuncti lr̄aꝝ & ſcientiaꝝ amatores:tutamini liberales artes:quaꝝ inter pri/
mas aſtrologia eſt. non ſinite pſidoꝝ manibus lacerari:nec ſanctū hoc dari cani/
bus. quod nō modo Pici cā dico. Sed quotquot infandū facinus tēptabūt q̄pri/
mū emerſerint occidite. qs. n. iure in Picū ſæuire pōt̄ qui licet hæc cōmētatus fu
erit nō tn̄ edidit. Picus. n. ſi ſupra uixiſſet:nō mō opus hoc nō edidiſſet:uerū im/
pietatis pœnitentia ductus/non ambigo quin oīno cōbuſſiſſet. Vos uero ꝓuinciā
hanc honeſtiſſimā ſuſcipite/armati ſemꝑ eſtote:nobis ſatis ſit præluſiſſe:& qua/
liacunq; ſint quæ ſcripſimus:ut quæſo lector boni conſulas. Vale.

Illuſtri ac excellenti dominæ Catherinæ Sfortiæ de Riario Forliuii ac Imolæ Comiti Lucius Bellantius Senenſis Phyſicus.

MEDICINAM Scientiam abſq; cæleſti fauore ſæpius inanem ac noxiam doctiſſimi uiri iudicarũt:hoc ſæpius Hipocrates: hoc Galenus in creticis aſſeruit:ubi Lunæ & aſtroꝝ affectiones medicos callere deſiderat. Quibus uim tantam tribuit/ut qui negent ſophiſtaꝝ more poſthabendos & deridendos cenſeat.ad eum igitur ꝑtinere duximus qui medicinã aliis oſtendere uelit/aſtrologiam quoq; tenere/ac etiam docere.ubi quum pre cæteris ſcientiis q̃ plurimos ſæpiſſime ceſpitare ac nõnũq̃ ruere cerneremus:ob tectum truncatumq; trudendi modum:quo diuinæ aſtrologiæ parci auctores uſi ſunt:ſtatuimus nouem &nonaginta quæſita(grauiora fortaſſis)abſoluere tentare:a quibus cæterarum difficultatum penderet ſolutio.quæ & ſi practicam aſtrologiam(quã iudiciariã uocant) ſapere uidentur/ſiquis tamen non ſomniculoſe aſpexerit/theorica carere nõ iudicabit.Iudiciaria tamen inſcribatur:ubi multo plures errare uidere eſt.quã turpe eſt medico rerum finem expetenti ignorare:quũ criſis:hoc eſt iudiciũ/ei neceſſaria ſit.Has etiam uigilias meas tibi ſoli excellentiſſima domina multis de cauſis uiſum eſt dicare. Nulli.n.decentius archana principum reſerari poſſunt/q̃ his qui eiſdem principibus cariores ſunt.Quantũ uero omnis Sfortia domus cælis mundi principibus cara fuerit:cunctis apertum eſt. Quantũ præſertim excellentia tua quæ (præter mulieꝝ ingenium) non modo fœminei ſexus culmen attigit.uerũ etiam erexit ad ſydera.rarum quidem:ſpectandum & admirandum:uſq;adeo ꝙ alteri non mediocre onus extiterit.Deinde quis rectius iudicium de re aliqua præbere poteſt:q̃ qui (præter eius cauſas) in ſe ipſo rem illam clariſſimam ſentit? Tua uero excellentia cæloꝝ uires(quas nudas facere intendimus) fœlici quidẽ ſorte iam diu experta eſt.Quis poſtremo iudex cõuenientior haberi poteſt/q̃ qui nõ tm̃ eas/quæ ſibi traditæ ſunt/leges ueneratur & ſeruat:ueꝝ etiam(altius introſpiciendo)alias excellentiores/maioriq; dignas ueneratione condidit? Sic quum cæli quandoq; excellentiæ tuæ minus fauorabiles fuerint/in rebus aduerſis/ingenio ſuo/liberoq; animo/magnam immortalemq; gloriam ſibi parauit/atq; in ſe tranſtulit:pariter ut eidem corpus ſanum:menti ſanæ/quam habet facilius ſeruari poſſet/opus hoc quãtulũcũq; ſit nuper elaborauimus atq; dicauimus.cui reſponſiones anneximus in Ioannem Picum Mirandulam/uirum alioquin & multæ lectionis & multi ingenii:decepti tamẽ in hac re/uel ꝙ ſponte ſua uel ab aliis ſubornatus in aſtrologos ſcripſerit.impium profecto:&(ꝙ pace ſua dixerim)inconſultum inceptum:& hominis:qui quum in hac re non admodum abſolutus fuerit:eo tamen nitatur/ut indoctis & uulgo/eos non uere chriſtianos oſtendere/qui aſtrologiæ operam tribuant.Quod ego falſiſſimũ eſſe & animo & rationibus non ambigo.pium profecto arbitrans aſtrologiam & eius penetralia noſſe:modo quis ut chriſtianus quæ dat accipiat:non peruertat:non abutatur: ut in opere hoc oſtendiſſe/pro uoluminis breuitate crediderim. Plura.n.cõſulto omiſimus:quæ ad tutãdas partes noſtras dici potuiſſent.ſed ne aures tuas ac cæterorum/in re ſapientibus manifeſta offenderem:breuitati(cui ſemp̃ ſtuduimus)

morem geſſimus, Siqua tamen non conuenientia/uel lapſu linguæ/uel aliter forte ſcripta q̃ a me intellecta: ſiqua catholicæ fidei nõ ad unguem conſentanea eſſent (quod contra animum noſtrum eſſet. id. n. intendimus ſemper orthodoxam fidẽ tueri: & pro ea quom opus fuerit uitam exponere. quare in rebus arctioribus Io. Scoto ac diuo Thoma ducibus nauigaui) tu inquam cuncta mea quorſum ten/dant decernes. Subicimus. n. nos noſtraq; omnia/& hoc opus præſertim Beatiſſi/mo. pp. noſtro Alexandro. vi. Pont. max. cunctæq; Romanæ eccleſiæ: ad cuius uel minimum nutum noſtra/& quæ rata & non rata diximus: quæue ſcripſimus/eſſe uolumus. Vale præſidium ac decus meum: fœliciterq; noſtra audi: quæ ſi te unica in terris indigna uideantur: animũ q̃ſo reſpice: nõ munus. Quod ſi tibi nõ ingratũ fuiſſe ſenſerimus: maiora fortaſſe/ſub auſpiciis tuis/propemodũ edentur. Succurrit nãq; mihi Naſonis illud: ingenium uultu ſtatq; caditq; tuo.

Tabula quæſtionũ & articulorũ huius operis.

¶Quæſtio prima de ſcientia aſtrologiæ continet articulos quinqꝫ.

An ꝓnoſticatrix aſtrologia fieri poſſit.

An predicta ſcientia ſit habita & ꝑ modum ſcientiæ tradita.

An aſtrologia ſit theorica uel practica.

An aſtrologia mathematicis & naturali ſit nobilior.

An aſtrologia omnis utilis ſit ad diuina cognoſcenda & errores euitandos.

¶Quæſtio ſecunda de cælorũ dominio continet articulos.xii.

An elementa corporibus cæleſtibus ſubiciantur.

An imperfecta mixta lapides & metalla cælis ſubdantur.

An planetæ herbæqꝫ cælis ſubdantur.

An cæli preſint ſenſitiuæ parti.

An cæli predominẽtur rationi: ideſt intellectui & uoluntati.

An cælum ſit uniuerſalis uel particularis inferiorum cauſa.

An totum cælum ad quemlibet effectũ cauſandum concurrat.

An caeloꝝ effectus impediri poſſint.

An ſolo lumine cæli agant in inferiora.

An cælũ ſit cã mali naturalis ſeu penæ.

An cælũ in ſenſus hominis influat quædam quibus ſi aſſentiret ratio ſeu uoluntas eius peccaret moraliter.

An leges & prophetæ ſint a ſtellis & cæleſtibus corporibus.

¶Quæſtio tertia de natura partium cæli continet.iiii.articulos.

An cælũ ſit ſubſtantiæ fluxibilis.

An omnes cæli partes eiuſdem ſint uirtutis & proprietatis.

An omnes cæli partes ſint eiuſdem ſpeciei.ſpecialiſſimæ.

An omnes ſtellæ ſint ſphericæ figuræ.

¶Quæſtio quarta de numero ſpherarum.continet articulum unum.

An octo tantum nouem uel decem ſint ſpheræ mobiles.

¶Quæſtio quĩta de primo mobili & partibus eius.continet articulos.v.

An in primo mobili ſint circuli aliis partibus potentiores.

An zodiaci diuiſio ex natura partium eius aut potius arbitraria ſit.

An ſignoꝝ nomina ratione ſint poſita.

An domus/exaltatiões/triplicitates/termini/facies planetarum in primo mobili ſint firma aut rõne ſtellaꝝ fixarũ.

An in ſphera nona aut primo mobili imagines & quæ & quot ſint.

¶Quæſtio.vi.de octaua ſphera & partibus eius cõtinet articulos.vi.

An imagines octauæ ſpheræ ſint in ipſa ex natura rei uel ad placitum.

An ſtellæ fixæ ſint planetis fortiores.

An effectus aliaꝝ ſtellaꝝ a.M.xxii. ꝙ ignote dicuntur/aliquo modo poſſint predictis notis attribui.

An fixæ ſint mixtæ naturæ ideſt pluriũ planetarũ ſapiant naturã & quare.

An fixæ extra angulos operentur

An fœlicitates a fixis pendentes plerumqꝫ in miſeria terminentur.

¶Quæſtio ſeptima de planetis. continet articulos octo.

An planetæ ſuperiores ſint potentiores inferioribus.

An Luna poſt Solem ſit potentior aliis magiſqꝫ obſeruanda.

An ſol planetas & alias ſtellas cōburat.
An ſol cōburat ſigna & domos in quibus reperitur.
An retrogradatio maximū ſit īfortuniū
An fortiores ſint planetæ in ſuarum dignitatum ingreſſu q̄ in medio.
An planetæ eleuatio in epiciclo potior ſit eleuatione in ecentrico.
An fortunæ peſſimos effectus producere poſſint.

¶Q uæſtio.viii.de ſpheris circa planetas & ſtellas alias: continet artitu.iiii.
An planetæ ceterecꝫ ſtellæ circa ſe ſpheras habeant eiuſdem naturæ cum corpore ſtellæ.
An nota ſit cā cur unius planetæ ſphera maior ſit alterius.
An ſemp eiuſdē ſtellæ ſphera ſit eq̄lis.
An planetæ radios ſolis ītrēt ſcd̄m magnitudinē ſpheræ ſolis aut intrantis.

¶Q uæſtio.viiii. de aſpectibus continet articulos.v.
An planetæ ſe aſpiciāt diſtātia qua cōmuniter ponitur ſcd̄m tenētes diſtantias abſolutas uidelicet.lx.lxxxx.cxx.& clxxx.graduum.
An aſpectus accipi debeant ſcd̄m circulos circūcirca protractos.
An aſpectus in indiuiſibili cōſiſtant.
An aſpect9bōi uel mali ſint natura ſui.uel potius aſpicientium & radiorum tranſmiſſorum.
An boni aſpectus malarū ſtellarū ſemper iuuent/bonarum uero mali ſemper noceant.

¶Q uæſtio decima de anthiſtiis continet articulos duos.
An anthiſtia a gradibus aut plāetis piciantur.
An anthiſtia in qualibet parte paralelli tranſmitti poſſint.

¶Q uæſtio.xi.de coniunctionibus:cōtinet articulos quattuor.
An luminarium coniunctior ſit plurifacienda ceteris aliis.
An poſt luminarium cōiunctionem ea quæ eſt Saturni & Iouis potior ſit aliis ceteris paribus.
An coniunctio medii motus fortior ſit uera cōiunctiōe corpoꝝ ſtellaꝝ aut cētrorū epicicloꝝ q̄ corpoꝝ planetarū.
An in coniunctionis figura gradus ubi ſit coniūctio fortior ſitq̄ oriēs uel medium cælum.

¶Q uæſtio.xii.de domibus. continet articulos quattuor.
An domus ſcd̄ n ptes horaꝝ:quaꝝ poli ſunt poli mundi ſint aliis ueriores: quaꝝ poli in orizonte locantur.
An dom9 oēs ſint duodecī uel plures.
An quædā ſubterraneæ domus quibuſdā ſuper terrā ſint fortiores.
An domus maiorem faciant in ſtellis differentiam q̄ ſigna.

¶Q uæſtio.xiii.de principiis uniuerſalibus.continet articulos quincꝫ.
An poſſit in inſtāti cæloꝝ uis imprimi.
An figura īgreſſus ſolis ī arietē ſit ea q̄ de accidētib9 mūdi iudicare debem9.
An figura ingreſſus ſolis in equatore reſpectu habitantiū ſub equatore aut potius reſpectu uniuſcuiuſcꝫ regionis ſumenda ſit.
Q uot modis ſeu figuris de accidentibus mūdi iudicari poſſit aut plurib9 uiis pluribuſue figuris.
An principales aeris mutatiōes a luminarib9 uel ab altera cā ſumantur.

¶Quæſtio.xiiii.de pricipiis particularibus.continet articulos.xii.
An hominis principium nobis poſſit eſſe notum.
Quæ figura potior ſit cóceptionis uel natiuitatis:
An egritudis principiũ accidẽtiũ eius ſignificatiuũ a ſẽſibili leſiõe uel a ſenſata leſiõe uel ab accubitu ſumi debeat
An cretici dies a luna ſint.
An primi lapidis aut ligni aut alterius partis materiæ artificialis principiũ ſit ſignificatiuum per cæleſtia corpora ſuper res artificiales.
An p interrogatiõis figurã poſſit de re futura aut preterita preberi iudiciũ.
De conditionibus bonæ canonicæq; interrogationis.
An quandoq; cælum ſit mendax.
An interrogatiõis figura ſumi debeat a principio motus ſenſus aut potius ab applicatiõe iterrogãtis ad aſtrologũ.
An interrogantis animus ab aſtrologo cognoſci poſſit.
An horarum electiones hominibus ꝓdeſſe poſſint.
An electiõibus poſſit nõ ſolũ malũ futurũ minui & bonũ augeri ſed ẽt malũ futurũ in totũ auferri & bonũ non futurũ radicibus tribui.

¶Quæſtio.xv.de ſignificatoribus:cõtinet articulos.vi.
An unus ſolũmodo ſignificator eiuſdẽ rei elici poſſit.
An primus ſignificator a naturali uirtute ſignificatiua/aut a loci ſignificatiõe uel preſentia eiuſdẽ ſumi debeat.
An nullis dignitatib9 mutatis ſeu eodẽ almutaz pmanente eiuſdem gradus aſcẽdentis poſſit figura ſic paululum mutata.puta per.x. minuta diuerſos habere primos ſignificatores reſpectu eiuſdem generis ſignificandi.
An idem ſignificator contrarios poſſit effectus in eundem producere.
An ea quæ de alcocoden ſcientia a quibuſdã aſtrologis tradũť rõe dicta ſint
An aliquis planeta poſſit eſſe hyleg.

¶Quæſtio.xvi.de uirtute dirigibili impreſſa continet articulos.viii.
An uirtus dirigibilis in inſtãti ꝓducať in primo mobili p tempus duratura.
An uirtus dirigibilis ĩpreſſa aliquo modo localiter moueri poſſit
An aſſignari poſſit modus quo uis iſta ſic uariis in locis reperitur.
An uirtus impreſſa predicta pluribus motibus ſeu uiis moueri poſſit.
An eiſdẽ modis dirigi debeãt plãetæ retrogradi & totidem modis quibus & directi.
An partes omnes dirigi debeant contra ſucceſſionem ſignorum.
An qlibet uirt9 in aliquo gradu ĩpreſſa zodiaci ad quecũq; aliũ gradũ eiuſdẽ circuli efficaci ꝓfectiõe dirigi poſſit.
An gradus in directionibus tranſeundi tẽpus determinatũ ſibi uelint.

¶Quæſtio.xvii.De partibus. cõtinet articulos duos.
An partibus ſit fides adhibenda.
An pars fortunæ ſemper a ſole ĩ lunam ſumenda ſit.

¶Quæſtio.xviii.de triplicitatibus cõtinet articulos duos.
An domus triplicitatũ ſecundum Albumazarẽ & Alcabitiũ & alios fides habenda ſit aut potius ſecundũ Prole.
An terminoꝝ dominiũ triplicitatis poteſtati preſit.

Quæſtio.xviiii. de mutua colligatione ſequentium & precedétium figurarum continet articulos.ii.
An ſequentes figuræ ſupra precedentes figuras uim habere poſſint.
An precedentes figuræ ſupra ſequentes poteſtatem habeant: & patrum ſuper filiorum genituris.

Quæſtio.xx.de partibus habitabilibus terræ & earum reſpectu diuerſo ad eaſdem partes cæli: cõtinet arti.ii.
An aliqua terræ pars ratione ſuperiorũ influxuum inhabitabilis ſit.
An habitãtibus zonam alteram uerſus polum alterum aſtrorum uires adeo mutentur ut ſimilibus circulorum reſpectibus ſimiles uires ſibi uendicent planetæ.

Finit tabula quæſtionum & articulorum huius libri.

Q uæſtio prima de ſcientia aſtrologiæ.

An pronoſticatrix aſtrologia haberi poſſit. Articulus primus.

V Idetur pronoſticatricē ſcientiā aſtrologiā nullo mō ab hoībus
hēri poſſe naturali lumine inuentā. Si qua enī uia ad eā cōſe/
quēdā relinqueret᷑/ea ſola expiētia eſſet:ut cuncti fatent᷑ aſtro
logi.ſed hæc nulla eſt.nō.n.ſimiles effectus ꝓuidere poſſumꝰ/
niſi p ſimiles cauſas/ſimileſq; cæli figuras:ſed eiuſmodi cæloꝝ
habitudines/ſtellaꝝ reſpectus nūq̃ ſimiles ſunt:aut poſt maxi
mū annoꝝ numerū.cū octauæ ſphæræ motuū grātū planetaꝝ/ecentricoꝝ/epici
clorūq; cā:qbus fit ut nr̄i tpis figuræ cæloꝝ antiqoribus iā obſeruatis diſſimiles
ſint. Adhuc totali ac ſufficienti cā ignorata/eius effectus neſciri neceſſe eſt.infe/
rioꝝ aūt effectuū cā totalis & ſufficiens totū cælum eſt:nulla.n.cæloꝝ pars/nul/
laq; ſtella repiri pōt/qn aliā pte/uel ſtellā roboret/aut debilitet/p corpus/uel p aſpe
ctū/directe uel reflexe:quæq; nō in aliquo ſigno ſit/in aliqua domo:& ſic ad ſua
ſignificata cauſanda nō cōcurrat.Ignoramus aūt totū cælū:quū ex īnumeris ſtel
lis/nō caſu factis.M.xxii.tm̄modo etiā impfectā noticiā hr̄e affirment aſtrologi.
Præterea aut hoīs uoluntas eſt libera/cælis minime ſubiecta:aut nō. Si ſic:quū
ea ſit humanaꝝ opationū pricipiū/de actibꝰ hoīum (circa quos pene oīs aſtrolo
gia uerſat᷑) nō poterūt aſtrologi iudicare.ſi nō.ergo oīs electionū ſcia perit:mul
taq; aſtrologoꝝ dicta falſa erūt. Amplius p uniuerſalē cām/pluribꝰ effectibꝰ in
differētē nō pōt aliqs illoꝝ demōſtrari:demōſtratiōes.n.ex ꝓpriis/& cōuertibili/
bus cauſis ꝓcedūt.Cælū uero cā uniuerſalis eſt inferioꝝ effectuū:ex diuerſa nāq;
materia diuerſo mō diſpoſita/idē cælū eodē tpe diuerſa ꝓducit:ex hac ranas ex
illa mures:itaq; in pfectis aīalibꝰ accidit:ut nō ſine particulariū diſponētiū deter
minatiōe/nūc canes/nūc leones generet. Itē ſiqua expiētia reliq̃ eſſet/quū nullius
hoīs uita tot tāq; ardua expiri ualeat/antiquoꝝ obſeruātias cōpēſare neceſſe erit:
ueꝝ ille cōprehēdi nō pn̄t:poſtq̃ eaꝝ auctores/nō ſolum inter ſe/ueꝝ etiā ſibiipſis
mirūimodū aduerſent᷑.palā eſt hoc cōſiderātibus opinionū diuerſitatē/in domi/
bus/in triplicitatibus/terminis/numero ſpheraꝝ/motibus octauæ/naturis graduū/
cōiunctionibus mediis & ueris/reuolutionibꝰ annoꝝ mūdi/interrogationibꝰ/nati
uitatibꝰ.& qd eſt in quo diſcordes nō ſint? Poſtea ignoratis ueris ſtellaꝝ locis/p
eas iudicari nō pōt:quū minima qn̄q; dr̄ia oēm penitus ſignificationē trāſmutet.
inter finē nāq; eiuſdē ſigni/faciei/aut termini gradus &c. & alterius principiū/ni/
hil mediū eſt:quū nedū cōtigua ſed cōtinua ſint. Vera āt ſtellaꝝ loca hr̄e nō poſ/
ſumus:qs enī unq̃ ad digitalē in cælo differentiā ꝑueniſſe fateret᷑?qn etiā eclipſes
tps deſcriptū nō ſeruāt:tabulæ emēdatione indigēt:Martis motus ꝑciſus nō ha/
betur. Rurſus duo ꝑcipue in aſtrologia cōſiderant᷑.primū mūdi reuolutiones.
alteꝝ hominū natiuitates.neutrū aūt hoꝝ nobis cognitū eſt:aut aliqd/cuius me/
dio eoꝝ accidētia ꝓnoſcant᷑.infra nāq; apte oſ̄ndetur/nō eſſe reuolutiōis figura in
greſſus ſolis in arietē:ut modernoꝝ putāt pleriq;. Secūdo patet hoīs pricipiū nō
eſſe exitū ex utero:ſed aut cōceptionē/aut animæ intellectiuæ introductionē.&
enī cōplexio/figura/ſexus/cæteraq; ad hoīs eſſentiā attinētia/aut in cōceptione/aut
animæ infuſiōe cōſequunt᷑:quoꝝ unū materiæ/alteꝝ uero formæ/ac totius cōpo
ſiti initiū eſt.hæc aūt ſunt penitus ignota. Idē oſ̄ndit᷑ ex natoꝝ qualitate.cōtin/

git.n.gemellos oriri qñq; in ſenſibili differẽtia tpis mediã:ut Eſau/& Iacob acci/
dit:quoꝝ tñ cõplexiões/formæ/mores/fortunia/& reliqua/maxie diſſimilia inter ſe
fuere.Alios cõtra maxie ſimiles fuiſſe quotidie expimur/etiã uariis in locis/tpib9
ſemine ortos:diuerſoq; ſanguine nutritos.q̃re ꝙ nec ſimilitudo a cæloꝝ figuraꝝ
ſimilitudine/nec diſſimilitudo a diſſimilitudine ꝓueniat apte cõcluditur.Nec ob/
ſtat ſe minimæ differẽtiæ tpis diuerſitatẽ illã aſtrologi tribuãt:quũ ad illã cõpre/
hendẽdã ꝓuenire nõ poſſint. Addẽdũ eſt nullã differẽtiã aſtrologũ in mediũ ad
ducere poſſe/ſi duoꝝ natiuitates offerãtur/ex locis uariis exactiſſimo inſtrõ/q̃ opti
me calculatæ/in quaꝝ una aſcẽderit.xx.gra.xxx.m̃.geminoꝝ.in altera uero ea/
dẽ die.xx.gra.xxxi.m̃.emerſerit(q̃q̃ maiore dr̃ia/q̃ gemelli diſtant)idẽq; iudiciũ
ambobus eq̃dẽ cõficiet.q̃re ſicut gemellis id minime cõuenit:nec ẽt duob9 cõde/
cens erit. Vlterius ſtellaꝝ uires cognoſci non pñt.ergo nec aſtrologi iudicare.
aſſumptũ oñditur/ nulla.n.ſtella alicubi eſſe põt:qn alterã imo cõplures comites
hẽat/& aſpectu/& corporis pñtia.Sicut igr̃ ſolã ſtellã in loco expiri nõ poſſumus
ita nec ſolius ſtellæ uires cognoſcere.Fortaſſis nẽpe uim/quã huic ſtellæ tribui/
mus/alteri comiti dare deberemus. Præterea ſi ſic:ergo quũ cælum nõ ſit ſignũ
niſi qa cã/omniũ q̃ aſtrologus cõſiderat cælũ erit cã.ſicut ergo motus cæleſtes &
ipm cælũ naturali curſu nõ pñt aliter ſe hr̃e:ita nec inferiora.oĩa ergo ex neceſſi
tate cueniẽt:ꝙ logica naturalis/moralis/& diuina ĩprobãt. Iũge ꝑdictis/nõ poſſe
hoiem attingere/q̃ dei ſunt ꝓpria:futurũ uero ꝓuideri ſolius dei eſt.iuxta illud Ie
remie.Annũciate nobis futura/& ſciemus qa dii eſtis. Sed cõtra eſt ſapientum
magnus numerus & auctoritatis ac expiẽtiæ teſtimoniũ.Auctoritas q̃dẽ nõ ſolũ
aſtrologoꝝ/ſed ꝑipateticoꝝ illud cõprobat.ait.n.Ariſt.iii.de aĩa.Intellectũ eſſe a
corpore/ſeu corporeo organo ſepatum:niſi.n.ſic eſſet:nõ oĩa corpora cognoſcere
poſſet.Intus eni apparẽs extranei cognitionẽ obſtrueret:ſicut color in pupilla de
aliis coloribus iudiciũ ĩpediret.ſi aũt põt oĩa corpora intelligere.ergo oĩum cor
poꝝ uires &ꝓprietates.eſſentia.n.ſubiecti mediũ & cã eſt cognitiõis ꝓprietatũ.
ſicut cõtra accidẽtia cõferũt ad cognoſcendã ſubſtãtiã. Itẽ humanus intellectus
ultima intelligẽtiaꝝ eſt/& ſpiritalis naturæ.Igiť nobilitate ſua oẽm corporeã ſub
ſtantiã ſupat:qa uero ſuũ dñiũ intelligẽtia eſt/cõcludi põt/ipm oẽm ſubſtãtiã cor
poreã intelligere poſſe:& ꝑ cõſequẽs eius ꝓprietates/teſte Ariſt.affirmãte ipm eẽ
oĩa fieri. Præterea q̃to aliq̃s effectus diuinior eſt/ tãto ꝑ altiores cauſas cõgruũ ẽ
illũ adipiſci.Præuidere aũt futura(q̃q̃ in ſuis cãis pñtia)diuinũ quoddã eſt.ergo
facilius & cõueniẽtius ꝑ cæleſtes cãs/q̃ ꝑ inferiores cõſeq poterit. Sũt aũt ſciẽtiæ
cõplures/futura ꝓuidẽtes/infima reſpiciẽdo/patet ĩ ꝓnoſticis medicoꝝ:naturaliũ:
moraliũq; circa agibilia.ſimiliter & in ſcĩa nauigãdi/atq; agriculturæ/& hmõi.
Ad hæc iunge ſi noſter intellectus naturali lumine nõnulla nõ mediocria de deo
aptiſſime demõſtrat:quo magis excogitari nõ põt/q̃ a ſenſibus remotiſſimus eſt.
multo facilius cælorũ uires agnoſcere poterit. Amplius ſiue obiectũ intellectus
nr̃i primũ ſit ens/ſiue rei materialis q̃ditas/cælorũ uirtutes/& ꝓprietates in ſe cõti
net.quũ igiť potẽtia in oĩa poſſit ſub obiecto ſuo cõtenta:quẽadmodũ uiſus in
oĩa uiſibilia ſequeť intentũ. Itẽ cõtra phõs aſtrologiã deridentes arguiť:aut cæ
lorũ ſubſtãtia cognoſci põt/aut nõ.ſi nõ ergo falſo cõcludunt philoſophi ipſam in
ueſtigantes:ſi ſic.ergo a fortiori uires cognoſci poterũt. Vlterius longe diffici/

lius eſt/ſtellaꝝ motus/ecētricos/epiciclos/cōperiſſe/q̄ effectuū inferioꝝ cæleſtes cau ſas(ſæpius obſeruādo)cognouiſſe.ſi eni eiuſmodi circuli in cælo ſint/maximā in tellectus noſtri efficaciā cōcludunt:ſin aūt/adhuc maiorē:quū falſum quoddā cō pererit/omni ueritati cōſonū. Poſtea longe ingenioſius:& mirabilius eſt/cælos/ ſtellas/ecentricos/epiciclos metiri:q̄ illis cognitis ſuos effectus in eas cauſas redu/ cere. Primū nāq; adeo magnū & inopinabile eſt/ꝗ niſi ſenſu cernerent̄ eclipſes: ab aſtrologis ꝑuiſe/atq; ꝑmenſurate.nullus ēt magnus ītellectus id fieri poſſe pri ma fronte aſſereret:uſq;adeo ꝗ pleriq; magno ingenio ꝑditi quū ſenſu ꝑſitia in/ ſpiciūt:quæ aſtrologi uentura ꝑdixere/a demonibus reuelatū putēt.ſed iā demō/ ſtrationibus certiſſimis illud cōcludit̄.multo ergo facilius ꝓnoſticatiōis ſcīa habe ri poterit. Ad primā igit̄ rationē incōtrariū dicendū dicendū eſt/illā cōcludere de pfectiſſima ſimilitudine:ſed qa in uniuerſali prædicunt aſtrologi:ideo præfatā indeficientē ſimilitudinē non requirūt. Ad ſecundā dicendū illā de noticia pfe/ ctiſſima cōcludere:qua tm̄ effectus in generali:ſed in ꝓpria forma/& ſcd̄m omnē modū cognoſcit̄.noſtra aūt cognitio impfecta eſt:queadmodū in aliis ſcientiis ſcd̄m magis uel minus euenit.quare (ut Ptolomeus āmonet) uniuerſalia debent eſſe iudicia:quibus tamē ꝓnoſticari ualemus:quū ea/quæ nobis in cælis cognita ſunt principaliora putent̄ ueluti ſigna duodecim:ſeptem planetæ duodecim do/ mus.fixæq; ſtellæ maioris apparētiæ/& uirtutis.cætera eni tāq̄ ad minucula au/ gētia uel minuētia ſunt.hoc ēt ſubtilis doc.teſtat̄.ii.ſen.diſt.xiiii. Ad tertiā di citur hoīs intellectū/& uoluntatē cæloꝝ uiribus nō eſſe ſubiectā:uerū quū hoīes ſenſus pene ſemp ſequant̄/ad particularia delectabilia magis mouētes/qui ſenſus a cælis(ut infra patebit)īmutant̄.ideo ut in pluribus uera ꝑdicēt piti aſtrologi. q̄q̄ eorūdē potius offīn eſt ſenſus ꝑdicere īmutandos:q̄ homines illos ſequuturos. Ad q̄rtā dr̄ cælū quorūdā effectuū reſpectu eē pticularē cām. quorūdā uero uni uerſalē:ut īfra capi.ꝓprio manifeſtū erit:in his igr̄ quoꝝ cā uniuerſalis ē:uniuer ſalius iudiciū eſſe debet:& q̄tū fieri pōt pticulares cauſæ cōpēſent̄.in cæteris ue ro magis ſpālia cōſiderare poterit. Ad q̄ntā dr̄ ꝗ nec phīam ſpernimus:aut im/ poſſibilē facimus:q̄q̄ eius auctores in cunctis pene principalibus capitibꝰ diſcor des ſint:quære a principiis(miſſos faciēdo antiqores)inter pipateticos qdā mate riā primā hr̄e formaꝝ incohationē.quidā eā eſſe in actu entitatiuo:quidā coeter/ nā q̄titati:quidā uſq; ad illā reſolutionē fieri in generationibus & corruptionibꝰ. alii plures poſſe recipe formas ſubſtātiales aſſerūt.alii ipſam coopari.alii uero in oibus cōtrariū ſentiūt. De elemētis etiā nōnulli putant:formas hr̄e intenſibiles & remiſſibiles.alii in mixto actu remanere.alii uero uirtute tm̄:& nullo pacto intē ſionem aut remiſſionē recipere ſentiūt.& ſi bene cōſideraueris maiorē inter phi/ loſophos cōperies diuerſitatē:q̄ inter aſtrologos.ſicut igitur ſapiens philoſophus falſa a ueris:magiſq; ꝓbabilia a minus ꝓbabilibus in pluribus excerpere poteſt: ita & aſtrologus. Taceāt igit̄ philoſophi qui hoc utuntur argumēto:aut pariter phīam deteſtent̄. Ad ſextā dicit̄ cōcedendo digitalē q̄titatē in cælo a nobis mē ſurari nō poſſe:ſed illa differentiā ſenſibilem nō cauſat:niſi in fine unius aut prin cipio alterius dignitatis extiterit.quod p duas figuras duoq; iudicia:ac eoꝝ ob/ ſeruantiā cognoſcet̄:ut infra q̄ōne de ſignificatoribus.arti.iii.oñdetur.ſicut etiā medici cura tēptatiua procedūt.tabule etiā facilius corrigi poſſunt.facillimū eni

eſt maximis inuentis minimũ quid addere.& ita de martis errore dicendũ.itaq;
eius motus correptus eſt. Ad ſeptimã dicit̃ cõcedendo figurã ingreſſus ſolis in
arietẽ modernoꝝ plerũq; mentes obũbrare nõ autẽ antiquoꝝ:Ptolomei p̄ſertim:
quẽ maximi facio:nec eius dicta cõſiderant.& hinc eſt ꝙ noſtri tpis aſtrologi ſæ
pius in annoꝝ iudiciis fallunt̃.ut infra de principiis uniuerſalibus apparebit.ſed
his qui figurã reuolutionis ignorãt/duo alii relicti ſunt modi iudicandi:per ma-
gnas uidelicet cõiunctiones/quẽ Reuerendus pater ep̄s dn̄s Paulus Theutonicus
excellentiſſimus phũs/ac mathematicus/ac omni genere uirtutũ ꝓditus recto con
ſilio ſequutus eſt.Alius modus per eclipſes & alias coniunctionũ:uel oppoſitio-
nũ luminariũ figuras/reuolutionẽ mundi ĩ medietate ꝓcedẽtes. De natiuitatis ue
ro figura/cõceptionis/& informationis.dicendũ q̃tũ ad ea/quæ nato coeſſentialia
ſunt/per cõceptionis figurã/atq; informationis illi ſimilem/ueluti ex cauſis iudica
re debemus:per natiuitatẽ uero ratione ſimilitudinis/quã cũ predictis hr̃e neceſſe
eſt.ſicut infra in q̃one de principiis particularibus patebit.unde Ptolomeus ad
illam priorẽ ſe remittit.Quãtũ uero ad ea/quæ accidentaliter conſequunt̃/ homi
nis exitũ ex utero/quom.l.ſeorſum uiuere cæperit/obſeruare debemus. Ad octa
uam dicitur/ꝙ ſi in natiuitate geminoꝝ poteſtates ſignificatoꝝ in locis obſeruã-
dis mutate non fuerint:plures ſignificatores per ordinem eiuſdem pene figuræ
electi/ſic natis comparabunt̃:ut primus ſignificator primo nato:ſecũdus ſecun
do tribuat̃/& ſic deinceps.Quare ſi cõtigerit eos eſſe ſimiliter diſpoſitos/gemelli
ſimiles erũt.ſi uero nõ/cõtrariũ:& ſic ratio illa parũ cõcludit. De aliis autẽ ſimi-
libus figuris diuerſoꝝ natoꝝ in locis uariis idẽ elici debet ſignificator:niſi ob mi
nimã illã differẽtiã cauſæ ſignificatoꝝ eligendoꝝ dignitates & poteſtates in locis
principalibus mutarent̃:in quo caſu p duas figuras diſtinctio fieret/ut dictũ eſt.

Et per hæc ſolutio ad nonã rationẽ patet. Ad decimã dicitur negando aſſum-
ptum & approbationẽ/ꝙ effectus ſimilis eueniens ab eadẽ ſtella in eodẽ loco cũ
uariis/ac uariis ſtellis in diuerſis uicibus comitantibus/multo magis talẽ eſſe uim
ſuã arguit:nã ſi mutatis pluribus cauſis/una remanente eadẽ/uel ſimiliter ſe ha-
bente:ſimilis ſequit̃ effectus:opus eſt nõ ab illis quæ mutatæ ſunt:uim illã pro-
uenire:ſed ab ea quæ eadẽ permanet. De fixis uero quære in q̃one ꝓpria:ibi.n.
cõperies qm̃ pacto unius uirtus/ab alterius uirtute diſcernatur. Ad undecimã di
citur ꝙ aſtrologi edocti nõ aſſerũt oĩa ex neceſſitate euenire.Ptolomeus quidem
in quatripartito ait.rurſus nec exiſtimare debemus ꝙ ſuꝑiora ꝓcedant ineuita-
biliter/ut ea quæ ex diuina diſpõne cõtingũt &c.ita de iudiciis uerbo primo aſſe
ruit.dicens.hæc iudicia quæ trado tibi ſunt media inter neceſſariũ & poſſibile.
ideſt cõtingens.& hoc nil aliud eſt.q̃ ea uera eſſe ut in pluribus affirmare cæli q-
dem nõ agunt niſi in diſpoſitã materiã formas imprimendo:aut materiã minime
diſpoſitã ꝑparando.quũ igitur ea deficere poſſit/ac pluribus de cauſis impediri.
cælum quoq; ſua influẽtia poterit.nõ agere.ut.q.ii.infra declarabit̃. Ad ultimã
dicendũ ꝙ ſolius dei futura ut futura ſunt eſt ꝓuidere:ſed ut p̄ſentia ſunt in ſuis
cauſis nõ ſolum circa cæleſtia corpora aſtrologia ꝓuidet/ut eclipſes/retroceſſiões&
& huiuſmodi:uerũ etiã circa mũdi huius inferiora qn etiã ſcientiæ alie cõplures
hoc idẽ participant.ut in rationibus incõtrariũ dicebat̃.Quare optimus ĩmor-
talis deus diuinitatẽ ſuam nos participare apertũ eſſe uoluit:qua inter homines

& bruta maxime intereſt. eā enim p̄teriti aut futuri temporis paululum ſentiunt. homines uero rationis iudicio & p̄terita retinent: & futura ſibi præſentia faciūt.

An p̄dicta ſcientia ſit habita & per modū ſcientiæ tradita. Articulus. ii.

a Pparet qbuſdā aſtrologiā prædictā: & ſi haberi poſſit nō tñ habitā eſſe: nec ea/quæ ab auctoribus ſcripta ſunt per modū ſcientiæ fuiſſe tradita: imo ſummis ꝓbris eā uitio dedere. Omnis. n. ſciētia per demōſtrationē acqritur naturaliter loquēdo: ſed in iſta (quā dicunt aſtrologiā) demonſtrationes nō habent̃. demonſtrator. n. quū ex per ſe notis ꝓcedat/nō interrogat: ſed aſtrologica prædicta nō ſunt per ſe nota/nec ad eadē reducibilia: qnimo a multis dubitata/ac erronea reputata: nullus ēt ſane mētis prima facie naturali lumine/eā haberi poſſe aſſereret. Amplius ſcire eſt rei cām cognoſcere/& qm̄ illius rei eſt cā: & nō cōtingit aliter ſe habere. Eoꝝ uero/quæ in aſtrologia tradunt̃ cauſas nō habemus. quis enī unq̄ cām oſtēdere poteſt/cur retrogradus Mercurius bonos muſicos faciat? quis cur Cancer frigidus/Sagiptarius calidus? quis quare octaua domus mortē potius/q̄ altera ſignificet? & ſic de ſingulis. Secūdo nec habitudinem aut cauſæ dependentiā ad effectum cognoſcūt: itaqꝫ nec qm̄ illius eſt cauſa: poſito enim hanc uel illā ſtellā talem effectū producere: penitus tamē ignorant qbus mediis/aut modis cauſa ſe applicet. Philoſophi autē/ ſi quā ſubſtantiā generari cōſiderent/qualem etiā materiā/qualem eiuſdē diſpōnē formāqꝫ ſubſtantialem concurrere oporteat cōpenſabūt. Tertio ea quæ ab aſtrologis indicant̃ aliter ſe habere poſſunt. teſte Ptolomeo in locis præallegatis. Vlterius ſcientia noticia quædā certa & pfecta eſt. ea aūt quæ in aſtrologia ſciri dicuntur. impfecte quidē (poſtq̄ in uniuerſali noſcūtur) haberi neceſſe eſt: cognitio enī in uniuerſali impfecta/nec in ꝓpria forma/nec ab aliis diſtincta noticia eſt: Vniuerſale enim quoddā confuſum & indiſtinctū eſt. Modus aūt cognitionis de aſtris/& illoꝝ effectibus eſt uniuerſalis/teſte Ptolomeo. uerbo primo libri fructꝰ. Aſtrologus debet dicere rē uniuerſaliter/ſicut qui eminus uidet aliquid. Præterea ſcientia nō eſt ſingulariū: ſed uniuerſaliū: quæ nō ſunt in ſenſu/licet a ſenſibilibus abſtrahant̃: corpora uero cæleſtia particularia quædā ſunt/ac ſenſibilia. igit̃ &c. Poſtea quom iudiciū aſtrologi faciūt aut totū cælum conſiderant/aut nō. ſi ſic oportet illud eſſe cognitum: cuius tamē contrariū fatentur. ſi uero partē tantū conſiderent nil poterūt affirmare uenturū/quū innumeræ cauſæ obeſſe poſſint. Sed cōtra eſt excellentium uiroꝝ auctoritas/ac expientia/quæ illos ad libros cōponendos/canoneſqꝫ comentādos cōpullit/q̄q̄ diligens unuſquiſqꝫ exptor quotidie oculis cernere poſſit ea quæ ſæpiſſime peritos cōplectunt̃. Reſpōdeo dicendo q̄q̄ hæc ſcientia multos habet aduerſarios/quoꝝ quidā zelo chriſtianæ fidei mouent̃ ob quoſdā lætiferos peſſimoſqꝫ errores qui in eius libris cōperiunt̃: quos quidā ætate noſtra adhuc ſequūtur: ut uoluntatē humanā cælis eſſe ſubiectam: cuncta ex motuū cæloꝝ neceſſitate euenire: religiones a cælis eſſe: ex quoꝝ numero quidā (oēm diuinā ſubſtātiā poſthñtes) cælos primas cauſas faciunt: quis ſic ſentientes philoſophi nō ſint nec aſtrologi appellari mereant̃. & iſti quidē aduerſarii/nō ab re partē aſtrologiæ magno odio perſquuti ſunt. Sed ſicut ꝓpter plures hereticas opiniones/quæ in libris naturalis philoſophiæ ſcriptæ ſunt/nō omnis philoſophiæ ſcientia ſpernenda eſt: quibus magis noſtri tēporis philoſophi hærent: q̄ aſtrologi erroribus ſuis/ut mū

dum ab eterno fuiſſe/nullam habuiſſe efficientē cām/infinitis uicibus corruptum & genitū fuiſſe caſu/duo prima principia boni maliq; extitiſſe/deū eſſe finitæ uirtutis/ex nihilo nihil abſolute fieri poſſe/intellectū a ſenſu nō differre/unicū eſſe intellectū in omnibus hominibus/Deū non poſſe indiuiduū ꝑpetuare. unde miſertus animātibus generatiuā uirtutē tribuit. res oēs a prima cauſa ineſſe & conſeruari nō dependere/deum nō curare huius mūdi inferiora. & huiuſmodi cōplura. Ita inter quoſdā in aſtrologia errores incōueniēs nō eſt/reliquas ueritates excerpere/eaſq; cariores apud ſe retinere. Pontifices uero quidam ad pericula fugienda abiciendā dixere/ac ſi quis cū formoſiſſima mulieꝝ orare prohiberet: nō qa oratio in ſe mala ſit. Alii uero ſcientiā iſtam publice uituperāt/ut ueritatis amatores habeant̄/uulgo obſequant̄/oreq; nōnūq̄/quod corde comprobant/deteſtant̄. ſicut etiā cōplures alloquutus ſum hereticas opiniones ꝑdicātes/ut doctiores uideant̄. alii ignorātiæ cauſa/& ingenii imbecillitate/qua ad huiuſmodi ſecreta cōprehendenda nequeūt ꝑuenire lucro aut inani faſtu penitus occupati: alii preſumptione moti ſeipſos adeo magnifacientes: ut totum (quod primo intuitu capere nō pñt) putent eſſe falſum. unde nōnulli adeo temerarii cōperiunt̄: ut magnitudines cæleſtium corpoꝝ menſurari negent. & ſic in uno latere/unius. ſ. extremi. ii oēs (præter primos) locari poſſunt: alii adeo uiribus cæloꝝ cohærent. ut cunctas illoꝝ diſpoſitione metiri putauerint. qui in alio latere & extremo locari merent̄. his extremis relictis. alii tamē qui rudes/ignari/fallaces/a philoſophia alieni/a quibuſdā appellantur/obiurgia poſthñtes/ueritatis quidā ſectatores/poſtq̄ uim oēm corporeā/omnēq; tranſmutationē a corporibus cæleſtibus cauſari cognoſcūt. ſicut etiā inferiores intelligētiæ per ſuꝑiores regunt̄. & qm̄ motus primus/cuiuſmodi eſt motus cæleſtis/cā eſt oīs motus. & qm̄ magis accedit cælum ad imobilitatē/quū ſolo motu locali mobile ſit: qui motus prior eſt/tēpore/natura/& perfectione. & quia ꝓpinquiora & ſimiliora ſunt ſeperatis ſubſtantiis: & quia ſicut ſe habet imobile ſimpliciter ad omnē motū: ſic imobile. ſecundū quid ad motū talem/ſecundum quē eſt imobile: quum autē imobile ſimpliciter omnis motus ſit cauſa. ſequitur cælum omnis alterationis eſſe cauſam. His rationibus prædictam concluſionem aperte cōcludit diuus Tho. aquinas/libro. iii. de catholica ueritate. lxxxii. capi. cōcludunt igitur prefati aſtrologi quodlibet corpus/quālibet uirtutē in materiā immerſam ſcdm operationē corpori unitam/itaq; quodcūq; generabile & corruptibile a ſuꝑioribus corporibus moueri: & alterari: ſicut ordinē uniuerſi decet: quo mundus eſt unus & . ſ. infima ſummis/minima maximis/imperfecta perfectioribus/corruptibilia incorruptibilibus/per ſe uel per accidens regi/atq; diſponi: non tamē neceſſario effectus ꝓducendo/quādoq; enim agentium particularium defectu/aut materiæ ineptia/aut caſu/uel fortuna/aut libera uoluntate diuina/angelica uel humana impediunt̄. ſed ut in paucioribus accidit/ut in omnibus libris teſtat̄ Ptolomeus/nec putant peritiores aſtrologi cælos poſſe (niſi per accidēs) in intellectum/aut uoluntatem: quū incorporea/& in materialia ſint. per accidens tamē ſuadent/atq; inclināt per motus. ſ. quos cauſant in ſenſus. hoc idē diuus Thomas aquinas cōfirmat in ꝑdicto libro capi. lxxxii. & . lxxxiiii. Damaſcenus. alii/& alii planetæ diuerſas complexiones & habitus & diſpoſitiones in nobis conſtituunt. & ideo diuus Thomas ex ꝑdictis infert. q̄re indirecte corpora cæleſtia ad bonita-

tem intelligẽtiæ operãtur: & ſic ſicut medici pñt iudicare de bonitate intellectus ex corpis cõplexione: ſicut ẽt Ariſt.ii.de aĩa ex carnis mollitie:tãq̃ ex dipoſitiõe proxima:ſic aſtrologus ex motibus cæleſtibus de eodẽ poterit ſicut ex cã remota:itaq; patet Thomã ab aſtrologis nõ differre:niſi q cælũ ſemp cãm uniuerſalẽ. nec unq̃ particularẽ tenet.aſtrologi uero ipſum in multis pticularẽ eſſe cãm opinant. Deinde uerificari dicit p ea q̃ dicta ſunt uerbũ Ptolemei.xxxviii. de mercurio in ſaturni domo dante bonitatẽ intelligẽtie: ex quibus Thome uerbis & ĩ aliis locis multis dictis ab eodem tria elici poſſunt.primũ q cæli influant in omnia corpora per ſe in intellectũ per accidẽs. Deinde q per eos influxus iudicare poſſumus.Poſtremo uerificatio uerbo℞ & canonũ Ptolemei quem: allegando rationibus comprobat.ſic igi.qui cælo℞ influxus negãt errores ſolum multorum iure redarguere principaliter intendunt:non.n.diuum Thomam aquinatem & Scotum.ii.ſen.diſtin.xiiii.Ariſt.ii.de generatione: & alios reprehendere auderent:qui hæc omnia confirmant:igitur non erubeſcimus Ptolemeũ uirũ excellentiſſimum ueluti ducẽ allegare & principem imitari.Cælo℞ igitur uiribus ſic ĩ cõfuſo cognitis antiqui ueritatum amatores rerum altio℞ cognitiõe ſe nutriẽtes ſtellarum motus obſeruare cæperunt:maximam quidem puinciã ſuſcipiendo omnibus relictis ſpretis atq; poſt habitis ſummo cum labore ac diligentia longe altius tendẽdo q̃ qui apum aut aliorum animalium obſeruabant pprietates: quos motus preter multorum opiniõem ubi comperierũt nil prohibere potuiſſe putarũt quin eorum uires in inferiorem mundũ facilius cognoſcerent quãtoq; magis experientiã ſequebantur tãto plures maiores incredibiliores uirtutes comperiebãt. Deniq; cum Ariſto.inferiorem mundum a ſuperiori contiguo gubernari ſenſerunt qa uero naturalis philoſophus ut naturalis ẽ nõ niſi ad generalia quædã omniq; cæleſti corpori competentia ſe applicare põt aut ſi ſe applicet ĩn perfecto mõ cognitionem attingit:quemadmodũ de maris fluxu & refluxu Albumazar. egit quom in lunã reduxit:nec.n.cur maria quædã in breuiori alia in longiori tẽpore fluãt & refluant cãm oſtendit:cuius qdẽ rei occaſio ẽ q cælo℞ uires p pticularia loca ſigna partes cæli lineas circulos puncta retroceſſionẽ ſtationẽ directionẽ & huiuſmodi non mediocrem mutationem recipiũt: quæ oĩa mathematicas ſapiunt:quam ob cauſam alteram ſcientiam ad iſta cõtemplanda neceſſe fuit comperire:quæ non naturalis non mathematica eſſet:ſed utriuſq; ſaperet naturã: poſtq̃ naturale ſubiectum mathematica formalitate cõtrahit:ſicuti perſpectiua & muſica formalitate naturali determinant:quibus ingẽtes grãs nõ ob iurgia: referre nedũ agere debemus poſtq̃ alitiſſimas ac difficillimas qõnes adeo accurate abſoluerũt ut uix id hũana uirtute fieri potuiſſe credat Ariſto.n.in metaphiſica gratias agere nos admonet:nõ ſolũ iis qui ueritatẽ reliquerunt expreſſam:uerũetiam iis qui dubitationes mouerunt. Eſt igit dicendũ:aſtrologiã eſſe ſciam cunctas habens condititiones ad ſcientiã requiſitas:habet quidẽ unũ genus ſubiectum ſcibile ut ſupra.i.corpus cæleſte ſcdm q per diuerſas cæli diſtãtias numeros motuũ figuraſq; diuerſas loca puncta lineas & huiuſmodi uarios effectus in nos producere poſſunt:quæ cuncta per unũ nomen expreſſa forẽt ſi noĩ fuiſſet impoſitum ad ea ſignificanda:ex qbus ſequitur aſtrologiã ſcientiam mathematicam magis q̃ naturalem eſſe:quum a forma potius q̃ a materia iuſtũ ſit denominari: contra

de perſpectiua & muſica cenſendum eſt. Ex quo ulterius ſequitˀ nõ debere ratio nes aſtrologoꝝ adeo a phis flocifieri/quom non mere naturales percipiuntur: ſi/ cut enim ſcientia ipſa aſtrologiæ media inter predictas eſt: ita & ſubiectum ac eti am demonſtrationes. Conabor autẽ in ſequentibus ſpeculationibus naturalibus (quãrũ materia ipſa ſuſtinere poterit) adherere: aſtrologicas nõ relinquẽdo: ut cũ ctis apertum ſit etiã illas aſtrologis nõ deficere: utq̧ libentius aduerſarii taceãt. Habet ẽt predictũ ſubiectũ principale ſubiectiuas partes cõplures & paſſiones ĩ numeras: legat unuſqſq̧ Ariſtotelis codices cæterorũq̧ philoſophoꝝ: de cælorũ proprietatibus/& quãq̃ philoſophica conſideratione ſufficiẽter materiã (ut huma na ratio expoſtulat) euacuauerint: ſi tamẽ conſcientiæ nõ aduerſentur: fatebuntˀ qdẽ multo pauciora de cæleſtibus corporibus/q̃ de infimis cõſideraſſe: quũ igitˀ non pauciores ꝓprietates & uires de nobiliore corpore contẽplari poſſit & debe at illas per alterã ſcientiã cognoſci opus eſt nõ enim ad eas cõphendẽdas natu/ ralia tãtum principia ſufficiunt: ſed mathematicis & experimentis uti neceſſe eſt: & quamq̃ non explicite aſtrologiæ auctores demonſtrationibus uturˀ: unicuiq̧ tamẽ mediocris ingenii q̃ facillimũ eſt illas in modo & in figura redigere: ſi quis enim dixerit ſocratẽ loquacẽ eſſe quoniã in eius genitura mercurius ĩ martis do mo reperiebatˀ: quom preſertim in aſcendente atq̧ ariete conſtitutus fuerit: eam ſentẽtiam ſic ſillogice figurare poteſt. cuiuſcunq̧ natiuitatis mercurius ſic ſe ha/ buerit &c. natus eius &c. huius natiuitatis predicta ſic ſe habent: igitur &c.

Ad primam igi. dicendũ/ꝙ quædam manifeſta ſunt oibus quẽadmodum mathe maticarum principia & ſcientie cois: quædã uero ſapientibus tm̃ ſicut ſolẽ cõplu reſq̧ ſtellas maioris eẽ magnitudinis /q̃ tota terra aut dicamꝰ quedã manifeſtiſſi/ ma ſũt abſolute quedã ĩ genere. Itẽ q̃dã demõſtratio potiſſima ẽ quedã minime Ariſto. aũt demõſtrationẽ potiſſimã ĩtellexit: priaq̧ pricipia ĩdemõſtrabilia actu ĩngrediẽtia demõſtratiõe: q̃ ſi fuerit ſcie cois/abſolute per ſe manifeſta erunt ſi ue/ ro particularis/in eadẽ ſcia manifeſta erunt: hoc ẽſt/nihil in ea manifeſtius erit q̃q̃ a ſuperiori ſcientia claritatem ſuſcipiant. Ad ſecundã dicitˀ ꝙ aſtrologi cogno/ ſcendo motus/proprietates/figuraſq̧ cæloꝝ/&c. cognoſcũt etiam cãs effectuum quos demonſtrant: per cauſas. n. agẽtes diſcurrunt ꝓportionata materia ſemper ſubintellecta: aiunt. n. ſiquis natus fuerit &c. ſiquid ſubiectũ tali ſigno uel ſtellæ fuerit &c. Itaq̧ cũ conditione loquũtur nec oportet eaꝝ cãꝝ quærere cauſam ſi/ cut nec quare ignis calefaciat. pariter cæleſtia corpora/hæc uel illa ꝑducũt/ quia talẽ habẽt uirtutẽ qualẽ ab agente primo habuere: cognoſcũt ẽt ꝙ illoꝝ effectu um ſunt cãæ/q̃d nihil aliud eſt/q̃ cognoſcere hãc uel illã cãm huius uel illius effe/ ctus eſſe cãm: & quãq̃ quæ dicuntur in argumento de appellatione ꝑdicta iuxta mentẽ Ariſt. nõ ſint/adhuc dicendũ contra aſtrologos ꝑdicta nõ eſſe: nam ea me dia latenter ꝑ illos in uariis locis exprimuntur: media. n. quibus agunt aſtra ſunt motus: de quo uberrime ꝑtractãt. lumẽ q̃d in naturali phia cõſideratũ ſupponũt influentia quam ꝑ effectus oſtendunt ac ſi dicerẽt magnes ferrũ attrahit: per hoc enĩ ſcimus magnetẽ agentẽ/ferrum patiens: & attractiuã uirtutem mediam eſſe quã loco influentiæ intellige: Aliud eſt figura: de qua habunde pluribus in locis notitiã tradunt: & licet quæ per aſtra cauſantˀ aliter ſe habere poſſint: de contin/ genti tamen/ut in pluribus ſcientia eſt. quẽadmodum moralis teſtatur deinde ſi

preſuppoſita materia ſubiecta côuenienti/aſtrologi loquunť : q̄ cócludēt ex par/
te cæloꝝ ꝓculdubio euenient:ſicut licet neceſſariū non ſit/a.ignē.b.aquā calefa/
cere:ſi tñ fuerit debito mō.a.ipſum applicatū ipſi.b.ex hac ſuppoſitione neceſſa
rio aget in.b. Ad aliā dr̄ ſciam in uniuerſali eſſe pfectā/& ſi in ſpeciali uel min⁹
uniuerſali cæteris paribus pfectior ſit:perfectū quidē poſitiuū non ſuperlatiuū.
eſt. Ad penultimū dr̄ in rebus particularibus abſtractionē non eſſe neceſſariā li
cet poſſibilē:de particularibus ēt incorruptibilib⁹ ſcia eē pōt:quinimo iuxta no
minaliū ſniam de corruptibilibus particularibus per enūciatiões neceſſarias ſcia
eſt.In aſtrologia uero qñq; abſtractio fit:ut quom dr̄ quæcūq; fortuna dignitate
ſua ṗdicta fuerit/potētior q̄ in caſu ſuo cognoſceť:itaq; in multis aliis accidit ſæ/
pius ēt nō fit abſtractio:ut cū de marte ſingularē effectū deſcribūt/aduerte tñ ab
ſtractionē fieri poſſe/& reſpectu inferioꝝ & ſupperiorū corpoꝝ. Ad ultimā dr̄
in confuſo cognoſci poſſe totū cælū/effectus.n.maioribus ſtellis attributi/propin
qs etiā augētibus uel minuētibus tribui debēt/ſi uero ptes conſideremus diſtīcte
cognitas:dicitur obſtaculorum compenſationem eſſe neceſſariam/quæ tamen au
gentia uel minuentia ſunt:quam compenſationem ſi quis non preui derit/ aſtro/
logus appellari nō mereť.

An aſtrologia ſit theorica uel practica. Articulus.iii.

u Ideť ꝙ tota aſtrologia ſit ſpeculatiua. Quælibet.n.ſcia hitus ſpeculati
uus eſt:teſte Ariſt.vi.ethico.Aſtrologia uero tota ſcia eſt:ut ex ſupradi
ctis patuit:ergo tota ē ſpeculatiua ſeu theorica. Præterea practica ſcia
illa eſt cuius finis eſt extrinſeca opatio/nō īmanens/ſed trāſiens. Finis aūt aſtrolo/
gie nō eſt aliquod opus extrinſecū ſed tm̄ futuri cognitio.ergo &c. Adhuc cer/
tū eſt partē aſtrologiæ theoricā eē:ea.ſ.quæ de magnitudinibus & planetarū mo
tibus cōſiderat:uñ & theorica planetaꝝ cōi noīe appellať:ſi ſic:igi.oīs aſtrologia
theorica ē:cōſequtio declarať:nā ſicut actio intrinſeca/& actio trāſiens diſſimiles
ſunt.ita & theorica & practica:partes aūt ſcientiaꝝ ſunt inter ſe ſimiles qm̄ con
nexionē & dependentia habent:theorica igitur & practica non ſunt eiuſdem ſciē
tie partes.& ex conſequenti oīs aſtrologia theorica eſt ſi ps eius ſpeculatiua eſt.
Rñdeo dicendū ꝙ practica eā ſcientiā ſignificat/cuius finis ē praxis.Theori/
ca aūt ſeu ſpeculatiua eā cuius finis in quē ordinať ē ſpeculatio.Praxis aūt ſigni
ficat idē/ꝙ humana opatio ſcd̄m lectionē:ſiue opatio exiſtens in ptāte noſtra trā
ſiens ēt ſpeculatio aūt actio ītellectus ē nō in praxim ordinata. Vlterius aduertē
dū eſt ſciam practicā tripliciter ſumi poſſe.Vno quidē mō coīter:& ſic oīs ſcien
tia q̄ finaliter ordinať ad opus practicū:aut mediāte aliquo eiuſdē aut alteri⁹ ge
neris practica dici pōt:itaq; ꝓbabiliter teneri pōt oēm humanā ſcientiā eē practi
cā:quū quelibet talis in hac uita mediate uel īmediate ordieť ad op⁹:puta ad feli
licitatē:aut aliquid in ea oportunū conſequendū:bonaq; opa pficiendo: uirtutes
morales uberius cōplectendo:uicia deteſtādo deū corde/ore/ & opib⁹ laudando.
Secūdo ꝓprie & ſic oīs ſcientia quæ finaliter ordinať in praxim/uel ordinabilis
eſt per aliquid ſui generis(& ſi modū operādi nō doceat aut precipiat) practica
dicitur:quomō omnem medicine ſcientiam practicam eſſe dicendū ē: pariter ēt
omnis aſtrologia practica eſt:quū ambe in praxim uel ordinentur uel ordinabi/
les ſint per aliqd ſui generis:uidelicet p alios uere practicos habitus q erga ṗdi/

ctã dependentiã habẽt. Tertio mõ ꝓpriiſſime & ſic ſola ſciẽtia quæ uel docet modũ operandi/ueluti medicine pars practica/modũ docens medicandi uel precipit opationẽ ſicut ars militaris: uel theologie pars: uel etiã moralis/uere dicit̃ practica: itaq; dico partẽ aſtrologie practicam eſſe: quũ doceat operãdi modũ/quo bonũ augere malũ minuere poſſimus. iuxta ptolemei ſniam uerbo. v. libri fructus ſicut ẽ pars electiones docẽs multeq; alie ptes in ꝓnoſticatrice aſtrologia: partem uero ſic nõ eſſe practicã: ſicut planetaꝝ theorica: & alia huiuſmodi. Speculatiuũ ẽt triphariã ſumi põt. Primũ coĩter/ſicq; ſcĩa oĩs per demonſtrationẽ acqſitã ſiue in praxim ordinet̃ ſiue nõ/ ſiue modũ p̃cipiat opandi/aut doceat ſiue nõ/ſpeculatiua dicit̃: & ſic quælibet ſciẽtia theorica eſt: quũ unaqueq; per demonſtrationẽ acqratur. Secundo ꝓprie: itaq; oĩs ſcĩa q̃ non p̃cipit/aut docet modũ opandi: ſpeculatiua dr̃: & ſic aſſerendũ ꝙ ſicut in medicina ps q̃dã ſic theorica ẽ/quedã uero nõ. quũ quedã ps modũ doceat opandi/alia uero minĩe/ſic aſtrologie ptes ſe hñt. Tertio mõ ꝓpriiſſime & ſic oĩs ſcĩa quæ nõ ĩmediate uel mediate p aliqd ſui generis in praxim ordinat̃: nec modũ p̃cipit aut edocet operãdi theorica dr̃: queãd modũ methaphiſicã ſpeculatiuã appellamus/licet. n. per alias ſciẽtias/ & media q̃dam in opus ordinari poſſit: non tñ per aliqd ſui generis: mediate uel ĩmediate. Ex dictis patet/nõ inconuenire eandẽ ſcĩam diuerſo mõ ſumẽdo practicũ & ſpeculatiuũ/eſſe & ſpeculatiuã & practicã cõcludendũ igi. ꝙ coĩter loquendo de ſpeculatiuo & practico/quelibet ſcientia ſpeculatiua & practica eſt. Proprie uero/q̃dam ſcĩa tota ẽ practica: ſicut medicina & aſtrologia quedã tota ſpeculatiua/ut mathematica & naturalis/aut methaphiſica: nec aliqua iſtaꝝ propriã denominationẽ oppoſitã ſuſcipit: quo modo/ neceſſe ẽ ut ſi pars ſcĩe cuiuſdam practica fuerit/pariter & totalis ſcientia: ꝓpriiſſime uero loquẽdo de practica ſicut quædam medicinæ pars practica eſt/quædam minime. ita & in aſtrologia euenit: ſed propriiſſime theoricũ ſumendo ſicut nulla medicine ps theorica ẽ: ita nec aſtrologie.

Ad primã igit̃ in cõtrariũ dicẽdũ. ꝙ cõcludit de ſpeculatiuo cõmuniter dicto non autem proprie/aut propriiſſime.

Ad ſecundam: negetur maior propoſitio: poteſt enim aliter ſumi practicum: ſicut de facto iam ſumptum eſt. Deinde dicitur minorem eſſe falſam: docet quidem modum aſtrologia ut bonum augeatur/& abundantius habeatur. malumq; a nobis in totum/aut ex parte ſemotum fiat: ut ſuperius patuit.

Ad tertiã dr̃ negãdo primã cõſecutionẽ & ad eius oñſionẽ neget̃ maior/& cõſecutio. Actio. n. tranſiẽs & ĩmanẽs ĩ genere ſuo aſſimilant̃ cũ ambe perfectiones ſint/nõ ſolũ una agẽtis/altera patiẽtis: ueꝝ ẽt utreq; ipſius agẽtis: agẽs. n. inq̃tum agit perficit̃. Cõſecutio ẽt peccat/nã theorice & practice ſimilitudo ob alias cauſas procedere põt q̃ ob finẽ ipſum/practicum & ſpeculatiuum.

An aſtrologia mathematicis & naturali ſit nobilior. Arti. iiii.

PVtãt nõnulli aſtrologiã ſciẽtiã mathematicis & naturali eẽ ignobiliorẽ: aut ſaltim altera illaꝝ. Quãto. n. aliqua ſcĩa certior ẽ/tãto nobilior: quũ ſcĩa nil aliud eẽ uideat̃ q̃ per cãm certa rei cognitio/ſicut & teſtat̃ Ariſt. prio poſterio. Mathematice aũt certiſſime ſũt: quũ primũ gradũ certitudĩs obtineãt/& naturales ſequant̃ eas: igi. &c. Itẽ nobilior ẽ ſcĩa/q̃ neceſſariorum eſt cõſideratrix q̃ ea quæ in pluribꝰ cõtingẽter euenientiũ. Mathematicæ autẽ & na/

turalis uniuerſalia incorruptibilia cõſiderãt/quæ ſunt ſemp & ubiq / & neceſſaria quædã. Aſtrologica uero ut in pluribus eueniẽtia: pcipue pnoſticat: ix/ut aſtrologi teſtant. Alia uero ps/quæ de magnitudine & planetaꝝ motu conſiderat neceſſariũ minime cõcludit: qm̃ largo mõ/& ſolũ prope ueritatẽ non ipſam ueritatẽ preciſam oſtendat. Amplius pfectior eſt ſcientia cõtracta/ſuperior/ ſubalternans q̃ cõtrahens/inferior ſubalternata. phia naturalis reſpectu aſtrologiæ ſuperior/& cõtracta eſt: igi. &c. Maior patet quũ principia inferioris ſũmant ſuæ ueritatis cauſam a ſuperiori ſcientia. Minor etiam eſt per predicta ſatis euidens. Poſtea quũ fieri nequeat/ut due ſcientie totales eiuſdẽ ſint perfectiõis: una erit altera pfectior. media ergo inter extremas pdictas ſciẽtias opportebit eſſe altera iperfectiorẽ mediũ nẽpe utrorũq; extremoꝝ naturã ſapit: itaq; perfectionẽ mediã obtinet. ergo ſaltim erit aſtrologia/aut mathematicis/aut naturali impfectior. Preterea nobilior ẽ ſcia quæ de nobiliori ſubiecto cõſiderat: ſed phia naturalis de primo motore efficiẽti/primoq; mouẽte rõne finis amati. ſ. & deſiderati cõſiderat/q prima cã eſt. Aſtrologia aũt ſolũ de corpore cæleſti moto/& qdam ignobiliori igitur &c. Poſt hæc ea ſciẽtia pfectior & nobilior ẽ quæ plura cõſiderat/aliis paribus. phia aũt naturalis/& cæleſtia corpora/& oĩa/inferiora ſpeculatur. Aſtrologia uero & ſi corpora cæleſtia intueat/pauca tñ inferiora diſcernit: quia ea tm̃ quæ ad uſũ hominũ ueniũt/ergo idem quod prius. Rurſus nobilior ſcia eſt quæ ſubſtantiã alicuius ſubiecti cõſiderat & pprietates & accidentia: quãq ſolũ accidẽtiã: ſicuti nobilior ẽ ſubſtãtia/& prior accidẽte/& natura/& perfectiõe. Aſtrologia uero i corpore cæleſti tm̃ pprietates ſpeculat/nõ aũt ſubſtantiã: cuiuſcunq; enim ſubſtãtie fuerit: ſimplicis aut cõpoſitæ: corruptibilis uel icorruptibilis: dũmodo hos uel illos effect9 p eã cognoſcat uẽturos iã defuncta ẽ: ueꝝ phia nõ ſolũ pprietatũ & accidẽtiũ: ſed ẽt ad ipſius cæloꝝ ſubſtãtiæ cognitionẽ accedit. Adde q pfectior eſt ſcia & nobilior quæ oẽs cãs conſiderat ſeu oĩa cauſaꝝ genera/ & p oĩa illa demõſtrat/quãq p unũ gen9 tm̃/ſed naturalis q̃ttuor cauſaꝝ generib9 & p cõſequẽs oibus utit: aſtrologia ſolo genere efficiẽtis cãæ igi. &c. Cõſequentia nota. maior oñdit/quũ certitudo & ſcie nobilitas a cã pcedat: quãto plures effectuũ cauſas conſideraueris/tanto: maior erit certitudo: & nobilitas: minor nota: igitur &c. Preterea cũ ſpeculatio nobilior ſit opatione: ſcia ſpeculatiua nobilior erit ſcientia practica/& pariter quæ maiorẽ obtinet ſpeculationẽ nobilior erit. Naturalis aũt ſciẽtia proprie loquẽdo/tota ſpeculatiua ẽ. Aſtrologia uero partim practica partimq; ſpeculatiua exiſtit: ut ſupra oſtenſum eſt: igitur &c.

Reſpõdeo dicendũ quãuis prĩo de aĩa Ariſt. alterã ſcientiã eẽ altera nobiliorẽ teſtet. aut propter demõſtrationis certitudinẽ maiorẽ: aut pp materiæ de qua cõſideratio eſt maiorẽ nobilitatẽ: preter has tñ cãs/aliæ cõplures aſſignari poſſunt. quãq pdicte potiores ſunt. Sed anteq̃ ad noua accedamus cõſiderandũ ẽ: qđ cuncti phi cõfirmant/nobilitatẽ ſubiecti (qua ſciẽtia nobilior efficit) nõ eſſe materialem/ſed formalẽ. nobilior. n. ſcia de deo ẽ/ut oĩum creator/infinitæ potentie: quã de ipſo ut motor: ſimiliter pfectior ẽ ſcia de ſepatis ſubſtãtiis/ quantũ ad earũ eſſentiã/qua metaphiſicus conſiderat: q̃ de eiſdẽ ut motores orbiũ/& ſic de aliis: ſed ſi recte cõſiderent predicta tria cauſarũ genera tãgũtur: uidelicet materia/ forma & efficiẽs/puta diuina ſubſtãtia/tali formalitate cõſiderata: & demõſtrationis ge/

nus:igit̃ ſupereſt quarta/q̃ cæteris ignobilior eſſe nõ ſolet/uidelicet finalis cauſa.
Duplex aũt finis ſcientiaꝝ cõſiderari põt ꝓximus.ſ.& ultimus ꝓximus qdem ſci
entis ornamentũ eſt:ultimus ut eo ad fœlicitatẽ ſe applicet. Præterea preter p̃di
ctas cãs eſſentiales/multæ accidẽtales nõ paꝝ ſcientiæ dignitatẽ augẽtes cõperiũ
tur.ut ſcibiliũ multitudo:cæteris enim paribus nobilior ẽ ſcia quæ plura conſide
rat:unde & dei ſcia cuncta cõplectitur qa pfectiſſima & nobiliſſima ẽ. Secunda
cã eſt ſcibilium occulta & paucis reuelata ueritas. Tertia cognitorũ difficultas.
Quarta altitudo/& diuinitas/quã ſcia de ſciente demõſtrat:queadmodũ ea quæ
ad regem ſpectare uident̃/nobiliora apparent illis/quæ ad ſeruos pertinent con/
ſiderare:& ſi qñq; æqualis perfectiõis exiſtãt. Quinta modus ſciẽdi/ mõ pfectiſ/
ſimæ ſcientiæ magis ꝓpinquus. Sexta ſcientiæ utilitas. Ad ꝓpoſitũ igi.redeun/
do/nulli dubiũ eſſe põt/aſtrologiæ ſubiectũ lõge nobilius eſſe his quæ mathema/
tici cõſiderant:in parteq; theorica aſtrologicæ demõſtrationes/aut æquã/ aut pau
lulũ minorẽ habere efficaciã/his quibus utunt̃ mathematice.eſto aũt ꝙ ꝓnoſti/
catricis partis demonſtratiões æquales nõ habeãt uires:in oĩbus tñ quæ ſubiun/
gam mathematicas ſupant:naturaliũ uero cõperatione haud dubiũ ẽ/partis theo
rice rationes longe clariores exiſtere:partis uero practice ſic antecellere : qm̃ ſub
iectũ ipſum nõ paꝝ formalitate ſua excellentius haberi debet: queadmodũ & ea
(quoꝝ rõne aſtrologia cæleſtia cõſiderat)longe diuiniora ſũt:ut ſupra oñſum ẽ.
rõne etiã finis potiores exiſtunt:quum illis & magis humanus intellectus pficia/
tur/& quietet̃: pariterq; cunctis modis facilius fœlicitatẽ cõſequi poſſit:eodemq;
modo p̃dictis accidẽtalibus cauſis aſtrologica p̃ſtant:ſi.n.de uirtutibus ſuper cæ
leſtiũ loqui noluerimus:quis ambigere poterit multo pluriũ de corporibus ſupe
rioribus aſtrologiã noticiã tradere/q̃ philoſophiã?ſi uero humana & infima corru
ptibilis mundi pẽſauerimus/quid reperiri põt aſtrologiæ canones uirtutẽ effugi
ens?nihil.n.eſt quin & hominũ reſpectu & ſui rõne ſub aſtrologica cõſideratiõe
quo mõ cõtineri poſſit:quin ẽt cõplura præuidet/quæ nulli alteri ſciẽtiæ cõgru/
um eſt intelligere:ſi uero ſecundã accidentalẽ cãm conſiderauerimus: haud dubi
um eſt/longe occultiora cæteris quæ aliæ ſciẽtiæ ſpeculant̃ aſtrologica arbitrari.
ſi difficultatẽ añ oculos habuerimus.quis exitat difficillima eſſe/quæ ſcia iſta in/
tuet̃?uſq; adeo ꝙ eius aduerſarii/eã nullã eſſe affirmare nõ erubeſcant: quom ue
ro ſequentẽ in ordie cãm ꝓpoſuerimus/nudũ erit oĩbus mortales p eiuſmodi ſciẽ
tiam diuiniores effici:nil quidem diuinius eẽ põt q̃ cæleſtia corpora ac motus &
paſſiones metiri:hic nempe facile haurire poſſumus/cæleſtis nature nos eſſe par/
ticipes:diuinæ ꝓprietatis:ĩmortalitateq; cõplecti:poſtq̃ in cælis naturali lumine
noſtra quoq; cõuerſatio eſt. Sũme deinde ſequẽtẽ penultimã cãm. & quidẽ aptũ
erit/ſcientiã iſtã preponendã eſſe.ſolus.n.deus futura/ut futura ſunt/ſibi preſentia
facit/cælos ĩmutat/atq; metit̃:quoꝝ aſtrologia emulatur excellentiam. Poſtremo
utilitatẽ conſideremus/& nullã equidẽ ſcientiã aſtrologiæ æqualẽ comperiemus
nã ſi animi utilitatẽ quæſierimus.quæ facultas(naturali uirtute inuenta)ad cæ/
leſtiũ diuinaꝝ ĩmortaliũq; ſubſtantiaꝝ amorẽ magis nos trahere põt?quum hæc
ſola miram cæleſtiũ magnitudinem/incredibilem ſuperioꝝ motuũ uelocitatem/ĩ
ferioris mundi regimen.& p cõſequens dei altitudinẽ/& ineffabilẽ uirtutẽ oſten
dat.deniq; hæc ĩfima ſupioribus cõperanda nõ eẽ demõſtrat:hac uſq; quaq; cælũ

nos ſuis uirtutibus afficiat/agnoſcimus:quoq; mō interiorē hominē nō attingat.
alias electionū regulas non traderet:itaq; prædictis/quis hoīs ſit ſtatus facile cō/
cludi pōt:eſt.n. mediū/quoddā inter ſubſtātias ſpiritales & corporeas/utrūq; ex/
tremū participans:quare microcoſmos dictus ē.i.paruus mundus:quū eſſe cum
inanimatis/uegetari cū plantis/ſentire cū brutis/intelligere cum angelis contineat
& q̄uis phicis conſideratiōibus idem cognoſci poſſit:non tñ tam aperte:tāq; cla/
re conuincit̄:aſtrologus quippe apte comprehendit & ſupponit/cælorū dominiū
in rebus corporeis:intellectus uolūtatiſq; libertatē:nullus quidē ſane mētis igno
rat/inclinantibus celis & ſenſibus inſtigantibus/uim quādā i ſe cōtinere p̄dicto in
fluxui repugnantē:qđ tanto lucidius quāto nō ſolū rōne ſed experientia ꝑcipit̄.
ſi uero tēporalia quæſierimus quæ utilior ſcīa haberi pōt:nā & corporum huma
norū ualitudines/aduerſaſq; fortunas cætera quæ hoībus accidere poſſunt præ/
uidet.hac nocua euitari quæūt/augeri futura bona & uberius participari:ſic igi
tur diuinā aſtrologiā iure predictis ante ponemus:demonſtratiōes ſiquidē partis
theorice mathematicā efficaciā habent/partis uero ꝓnoſticatricis ſup magiſtra re
rum experientia fundant̄:dicendū igitur ꝙ ꝓpter ſubiecti aſtrologiæ formalita
tē nobiliorē/& ob finē tam ꝓximū q̄ remotū/tam principalē q̄ minus principa/
lē potiorem:& quia plura de cælo cōſiderat:& admirabiliora/occultiora/difficilio
ra:magiſq; diuina/ac magis ſcientem perficiētia & quietē p̄bentia/intellectum nu
trientia:uoluntatē quodāmodo ſaciātia:& i priæ cauſæ perfectiorē cognitionem
ducentia/& ſcientis ſtatū/& conditionē apertius oſtēdentia:& in rebus animi/cor
poriſq; utiliora/ꝓculdubio propoſitam concluſionem firmam tenere poſſumus.
Ad rōnes in cōtrariū rñdet̄.Ad primam q̄uis mathematice demōſtratiōes certiſſi
mæ ſint:carēt tñ reliq̄s conditionibus:quæ maiorē nobilitatē oſtendūt:partis au
tē theorice parū a p̄dictarū efficacia diſcedūt:uñ has quoq; naturales ſequuntur.
Ad ſecundam:dicitur non omnia quæ phī conſiderant demonſtrationibus con/
cludi: imo plerumq; ſuadentur/cuius rei inumera dubia relicta teſtimonia ſunt:
ea uero quæ demonſtrantur a philoſophis debiliori demonſtratione plerumq; cō
cluduntur q̄ ea quæ theorica aſtrologia declarat : pronoſticatrix uero quamq̄ in
pluribus euenientia(ut ſupra dictum eſt)concludit:ſuppoſita tamen materia/re/
motiſq; impedimentis/ ſemper futura manifeſtabit/ quum non liberam uolunta/
tem / non fortunam / uel caſum / non materiæ ineptiam ſic habeat obſtantia.
Ad tertiā dr̄/ꝙ quia cōtrahens/aliq̄d extraneū ē cōperatione ſubiecti cōtracti/ id/
circo cōtigit contrahentē formā q̄nq; contracto eſſe nobiliorē:ſeu forma contra/
hēte ſubiectū ſciæ cōtractæ:ſicuti in ꝓpoſito euenit:nobilior.n.eſt formalis ratio
ſub qua cæleſtæ corpus ab aſtrologia cōſiderat̄/q̄ mobilitas/aut naturalitas: cuiꝰ
rōne phiæ ſubiectū contrahit̄: quare maior uniuerſalis falſa eſt : contingit.n.per
extraneā differentiā/& ad digniora q̄nq;/& ad uiliora nonnunq̄ ſubiectū quoddā
cōtrahi:ad nobiliora quidē tāto magis trahet̄/quāto contractum ſubiectum inter
contractæ ſcientiæ ſubiecta particularia nobiliorem tenuerit dignitatis gradum.
Ad quartam dicitur:maiorem eſſe ueram ubi medium nil perfectionis in ſe con
tineat/niſi quæ ab extremis tribuitur:ſi uero aliunde procedat/falſa eſt:in propo/
ſito autem noſtro tenemus/aſtrologiā per ſupradicta ſibi ꝓpria effici nobiliorē.
Ad quintam dr̄:ꝙ materialis ſubiecti nobilitas ſcīe nobilitatē nō arguit/ſicut for

malis facit:de motore aũt philoſophus conſiderat ut motor tñ ſcđm locũ aſtro-logia uero non ſolũ motuum ꝓprietates/uelocitates/& huiuſmodi particulariora cõſiderat:ſed alteratiões ſenſibiles & inſenſibiles/ꝓprias aut coies intueť : horũq; efficiẽtes cãs:q̃ qdẽ multo amplius antecellũt/q̃ generalis philoſophica cognitio. Ad ſextã dř minorẽ eſſe falſam aſtrologus quidem inferiora cuncta conſiderare poteſt/ſcđm q̄ aſtris ſubiciuntur:pariterq; ſi ad uſum hominũ/ comoditatem/ & conuenientiam inferiora ſpeculentur/nil prorſus aſtrologicam conſiderationem euadet : homo enim cum omnibus dependentiam habet : eſt enim animal quo corporalia cuncta deo ſeruiunt : cæleſtia uero uberius per eam intelliguntur. Ad ſeptimã primũ dř/aſtrologiã phiſicas conſideratiões pſupponentẽ/neq; deter-minantẽ/ob eã cãm nõ eſſe imperfectiorẽ:ſicut nec ẽt theologiã impfectiorẽ pu-tamus:ĩmo ob eandẽ longe nobiliorẽ eẽ dicimus. Deinde dř/cognitionem quam cæleſtiũ ſubſtantiaꝝ phi tenent/nõ ſciam ſed potius opinionẽ/aut fidẽ/ aut dubie tatẽ eſſe:palã eſt hoc/ob diuerſa ſibiq; cõtradicentia q̃ phi dicũt:quidã:n.ſolẽ pu tant eẽ ignẽ:alii ſimplicẽ ſubſtantiã/ſicut & cæteras cæloꝝ partes.alii ex materia & forma cælos cõſtitutos eẽ exiſtimãt:quoꝝ quidã eiuſdẽ rõnis cũ inferiori ma teriã exiſtere putãt:quidã uero minime:de forma quoq; uarie ſunt opiniões:non nulli quidẽ materiã ea forma ſatiari tenẽt:quã ob cãm incorruptibiles cælos di-cunt:alii tñ incorruptibilitatis cãm in defectũ cõtrarii corrũpentis referunt: præ ter hos quidã cælos corruptibiles eẽ affirmãt:iuxta illud Dauid & oẽs ſicut ueſti mentũ ueteraſcent &c.corruptionẽ uero iſtã uariis modis adducũt in mediũ:q-dã ſcđm opationes tñ extrĩſecas fieri aſſerũt:quidã ſcđm ſe totos accidere:alii ſe cundũ partẽ:ueluti elemẽtis accidit:itaq; patet ex his oibus nihil demõſtrari: cũ ɫte ẽt hincinde rões facilẽ ſubſtinẽt ſolutionẽ:aſtrologus uero modũ quendam (quo in rebus difficilibus cognitu Ariſt.utitur)ſibi ꝓprium facit ad ſubſtantiã cognoſcendã:ut.ſ.hãc eſſe demonſtret/a qua eiuſmodi uirtutes effluãt.ac ſi dice-remus/ignis ſubſtantiam illã eſſe/a qua ſumma caliditas/tantaq; lux/& ſic de cæ-teris ꝓcedat.quenadmodum Ariſtote.ſecundo & tertio de anima procedit : ibi enim ſubſtantiam intellectus id eſſe concludit/a quo tali uirtute tales opationes perficiunť:quẽ modũ in cũctis ſuis diffinitiõibus obſeruat Lullius quẽ ſi ſecu-ti fuerimus nudũ erit oibus/aſtrologiã pfectiori mõ cæloꝝ ſubſtantiam intueri: quẽadmodũ eoꝝ uirtutes pfectiores/diuiniores/plures/cærtioreq; mõ palã facit. Ad aliã dř maiorẽ eẽ falſã/niſi aliis pibus ſuppoſitis:metaphiſica qdẽ q̃ p tria tñ genera cãꝝ demonſtrat ẽ naturali nobilior:cetera uero ĩparia eẽ/ſupra oſtenſũ ẽ. Ad ultimam duob9 modis rñdeť:prĩo q̄ maior uera ẽ de pte practica:ueꝝ aſtro logia theoricã ẽt cõplectiť:ſcđo dř maiorẽ ꝓ ſui ueritate cætera paria expetere. quapp theologie pars practica mathematicis & naturali nobiliorẽ eẽ cẽſemus.

An aſtrologia oĩs utilis ſit ad diuĩa cognoſcenda & errores euitãdos. Arti.v.

Xiſtimãt forte qdã/nõ oẽm aſtrologiã utilẽ eẽ ad diuĩa cognoſcẽdã/ aut

e errores euitãdos:nulla.n.ars nullũq; ſtudiũ aberrãdi circa diuĩa pbens occaſionẽ/utile ad pdicta eẽ põt:aſtrologia aũt eiuſmodi ẽ:igi.&c.cõſe quẽtia nota maior ſimiliter/nil qdẽ utile ẽ ad aliqd remouendũ q̄ facile incidere facit ĩ illud nihilq; utile ad ſciam eſt alicuius/cuius ignorãtiã facile gignit : mĩor oñdiť nã ob aſtrologiã nõnulli putarũt cælũ eẽ primã cãm:qdã cælos a nulla cã

poſſe īpediri:alii humanas uolūtates/& ītellectus illis eē ſubiectā:qbus merita/ac demerta mortaliū tollerent̄:nulle eſſēt uirtutes:nullaq; uicia:leges inanes/ inique punientes/uel præmia pbentes:noſterq; ītellectus a ſenſibus nō differret:itaq; cor/ruptibilis eſſet:quas ob cās pōtifices cōplures aſtrologiæ detraxerunt:ne in erro/res illos facile incideremus:ſi uero utilis ad pdicta eſſet nullo pacto pōtifices/aut imperatores illā deteſtati fuiſſent Amplius ſicut diſtāt ea quæ ſunt carnis/ ab il/lis quæ ſunt ſpiritus:ſic de corporibus cōſideratio/& circa illa occupatio/ ab eorū conſideratione/quæ ſunt ſpiritus alimenta:ſed corpus cōcupiſcit aduerſus ſpiritū igi.ſimiliter conſideratio de corporibus/conſideratiōi de ſpiritu:diuina autē ſunt ſpiritalia alimenta/aſtrologica uero corporalia igit̄ &c. Præterea ſiqua noticia de diuinis perfecta habeat̄/ea eſt quæ in ſacris ſcripturis p reuelationē continet̄: ſed iſtā ſpernendā ſuadet aſtrologia:poſtq̄ pphetas falſos eſſe oſtendit:aiunt.n.p phetæ īmediate a deo miſſos fuiſſe/nōnulla reuelaturos/quæ ſuo lumine mortales præuidere nō pñt:quinimo/ut/Eſayas teſtat̄/aſtroꝝ uires paruifacere/ac dānare ui dentur:aſtrologi autē in magnas cōiunctiones & in naturales cās reducūt quare ſi ſic eſſet nō magis pphetā diuinū quoddā cenſere deberemus q̄ bellū aut epidi miā/aut aliud noxiū a celo influxū. Itē ſupbiæ peccatū maxime mortales a diui nis rebus ſemotos facit ſed iſtā præſumptionē/elationē/inanē gloriā aſtrologia p/cipue ſuadet:nempe ſe deos eſſe putāt/futura pdicunt cuncta/ & oēm mundi ordi nē cōprehendere credunt:qbus fit ut ſicut lucifer ob ſui intellectus pfectionē pri mā cām pfecte cognoſcere(ut ſe bearet)quæſiuit:nō aūt a deo recognoſcere ſtu/duit:ita & aſtrologi/quom hæc puidere poſſe putāt nō ampli9 deo humiliter ſub duntur:ſed in cælos reſpiciendo ſe ipſis quærūt oīa cōprehendere/nō ſolū quæ in præſenti/ſed in futura uita euenire poſſunt. Sed cōtra ſunt quæ diuus Thomas aqnas adducit.iii.de catholica ueritate.ii.&.iii.cap.ibi.n. cognitionē creaturarū utilē eſſe ad fidei inſtructionē & errores remouendos aſſerit:utit̄q; pluribus me/diis/quæ oīa efficatius p aſtrologia/q̄ p phia concludūt.Primū ē q, p artificii cō ſiderationē artificis ſapiām admiramur:mō quāto magis aſtrologicæ de cælo cō ſideratiōes in ſapiētiæ diuinæ admirationē/q̄ phiſice pducent̄ ſi recte q̄ ſupra di/xims cōſiderent̄.Ex hoc aūt ſeqt̄ ſecundū:admiratio.n.magnæ uirtutis ineffabi lis dei in reuerentiā hoīes ducit:per aſtrologica uero/uirtus & potētia diuia ma/ior cōprehendit̄:magnitudo.n.cæloꝝ inextimabilis/uelociſſimuſq; motus ipſoꝝ incredibilis:q̄ ad magnitudinē uirtutis & potētiā dei concludendā pcipua ſunt/a ſola aſtrologia cognoſcunt̄:phūs aūt de his confuſā notitiā hēt.Tertiū uero me/diū eſt/qa cōſideratio pdicta in amorē dei pducit/quū deus optim9 cognoſcat̄ ex cellentius in ſe uirtute continēs/oīum creaturaꝝ bonitates:ſi.n.ait reꝝ creaturaꝝ pulchritudo & bonitas in amorē ipſaꝝ inducūt/quāto magis in amorē dei q ple/niſſime & habūdantius oēm bonitatis gradū cōtinet̄ Aſtrologus uero cælos eſſe meliores/pulchriores/maioriſq; uirtutis/& īferioꝝ corporaliū oīum cās eſſe cōpre/hendit. Quartū qd inducit ē/q, pdicta cōſideratio hoīes in ſimilitudinē quandā diuinæ pfectionis cōducit/rōne cognitiōis:de9.n.oīa pleniſſime nouit:aſtrologus uero cæleſtia pfectius aliis naturalib9 ſciētiis cōprehendit. Pariter ad remouen/dos errores:ex ignorātia.n.creaturaꝝ qdā putarūt ſolē eē deū/ aut aliud cæleſtiū corpoꝝ.Aſtrologia uero multo clarius errorē illū excludere potuit/q̄ phia:ueluti

apertius cognoſcens ſolẽ uel aliud cæleſte corpus aliis ĩdigere ab aliis alterari de/
bilitari/fortificari/& impediri/noſcit.n. aſtrologus nõnulla ſolis ĩpedimenta q̃ ab
alioꝝ/ radiis ac influxibus recipit:puta a quarto uel oppoſito ſaturni & huiuſmo
di:q̃ naturalis phĩa penitus ignorat:& ſimiliter uires ſuas fortificari ſibi ſimilibꝰ
ex quibus/ſolẽ nõ eẽ deũ aptiſſime ſequit̃.Deus.n.extra ſe nõ ĩdiget aliquo aſtro
logus aũt compertũ habet/ad nõnullos cauſandos effectus/ſolẽ quibuſdã ſtellis/ac
locis indigere:q̃ oĩa a deo aliena ſunt:& in idẽ pene redeunt/q̃ ſc̄do/ & tertio loco
adducit in mediũ.Q uartũ ẽt ſupius diffuſe oñſum ẽ.quatenus.ſ.gradus in quo
hõ conſtitutus ẽ in uniuerſo/multo aptius per aſtrologiã/q̃ per alias naturales in/
telligat̃.Sed qa media naturã extremoꝝ ſapiunt:aſtrologia aũt ut oñſum ẽ/ me/
dia eſt inter naturales & mathematicas:opꝰ erit & mathematicis & naturali ſciẽ
tia aſtralogos eſſe ꝑditos:ſi pfectã intelligentiã uirtutũ aſtroꝝ habere uoluerint:
ꝙ ſi eas ignorarint/ꝑſerti dialecticã & phĩam/in multos errores eos ĩcidere quodã
modo neceſſe erit:quã ob cãm accidit quibuſdã ambages aſſeruiſſe q̃re hæc non
ſcientiæ uicio.Sed potius eoꝝ ignorãtiæ tradẽda ſunt. Ad rõnes in contrarium
igi.rñdeo.Ad primã dr̃ negando minorẽ:& ad eius oſtẽſionẽ: iã apertũ ẽ nõ ob
aſtrologiã/ſed ob ignorantiã illã ſequentiũ in errores incidiſſe:quos tñ nec Ptole.
nec alii periti aſtrologi cõprobant.Si uero diceret̃ errores aſtrologicos pniciõſio
res eſſe/ex hoc nil cõtra nos hẽretur.nã in theologia errores pniciõſiſſimi ſunt.
Ad ſecundã neget̃ prima ꝓpoſitio/ſeu prepoſita ſimilitudo:ſpecies.n.contrarioꝝ
intellectu cõtrarie nõ ſunt:ſcĩaq; boni & mali habitus & priuatiõis uirtutũ & ui
cioꝝ bone ſunt:quũ uerũ bonũ ſit intellectus. Ad tertiã negando ſecundã enun/
ciationẽ ꝓphetas.n.a cælis fieri/non ſcĩa/ſed error eſt manifeſtus/ut infra palã fi/
et:quare qui ſnĩam iſtã tenẽt in ea minime ſunt aſtrologi:nec ẽt theologi: quom
q; theologiã aſtrologicis rõnibus roborare credũt:illi tñ ſcĩe maxĩe detrahũt. Ad
quartã dicendũ/ꝙ nihil ẽ adeo bonũ in natura qn eo pũerſa uolũtas/& intellectꝰ
abuti poſſint:abuſus tñ ñ a bono/ſed a mala eoꝝ diſpoſitiõe depẽdet.Sicut igi.
pfectio uitupãda nõ ẽ/ſed eiꝰ abuſus:ita nec quoq; aſtrologia uitupãda ẽ / ob eã
cãm/qm̃ qdã pũerſi maligniq; iudicii ea abutãt̃ aut circa eiꝰ obiecta aberrauerit.

Q uæſtio ſecunda de cælorum dominio.

An elementa corporibus cæleſtibus ſubiciantur. Articulus primus.

Orte cõcludendũ eẽ qbuſdã uideret̃ elemẽta non eſſe cæloꝝ ui
ribus ſubiecta:agẽs.n.& patiẽs ut phĩs cõpertũ ẽ ꝓportiona/
ta eẽ oportet.Cæli aũt/& elemẽta eiuſmodi nõ ſũt/igi.&c.Con
ſequẽtia nota maior ẽ euidens/mĩor oñdit̃:ea.n.q̃ pluſq̃ gene/
re differũt minime ſimilia ſunt/aut ꝓportionata. Cæli uero qa
incorruptibiles ab elemẽtis corruptibilibus pluſq̃ genere diffe/
runt. Amplius elementa qualitatibus primis tantũmodo alterari poſſunt: illiſq;
mediantibus/& generari/& corrumpi:huiuſmodi autem primæ qualitates mini/
me ſunt in cælis:igitur mediis quibus agere poſſent aperte carent:non igitur do
minium in elementis habere poſſunt. Adhuc ſi ſic:igitur ſimili elemento ſimi/
lis ſtella aut par cæli prædominabitur:ſit igitur a ſtella terræ prædominãs/& ar/
guitur ſic/a/non prædominatur/niſi quia agendo aſſimilat terram . Sed/a/fortius
agit in aerem ſicut in ſibi propinquius igitur fortius prædominatur aeri:& idem

de igne concludi poteſt. Sed contra experientia & ratio ſunt. Videmus enim ſo lo luminarium aſpectu exalatiões/uapores compluresa/terra eleuari: ſurſum trahi/aquas generari/flare uentos: aerem ſiccitate affici/& huiuſmodi cõplura. Quare elementa a cælis alterari corrumpi/generariq́ʒ neceſſe eſt: & ex conſequenti primas qualitates ab illis influi & cauſari. Idẽ oſtẽdit lunæ lumẽ: nemo quidem negare poteſt augeri humiditates in cunctis corporibus/eius lumine aucto/minuiq́ʒ eodem diminuto. Sicut autem qualitas iſta/luna intẽditur/ſeu per lunam auget̃ uel minuitur: ita cætere ab aliquibus ſuperioribus agi neceſſe ẽ. Solis aũt uirtus calefactiua exſiccatiuaq́ʒ aperta eſt oĩbus ꝑ cuius ꝓpinquitatem ſuperiora elementa augent̃: inferiora uero minuunt̃. Contrariũ uero ſequitur ob eius diſceſſũ uel elongationem. Idem ratio demonſtrat/nam cum elementa ſe inuicem alterẽt & corrumpant: niſi indebita menſura uel prope aliqua cauſa reperiretur conſeruans. uel nimiam generationem/aut corruptionem unius prohibendo/ alterum. ſ. corrumpẽdo/uel alteꝝ generando/citius eorum proportio/ debitaq́ʒ menſura ſolueretur: huiuſmodi autem conſeruans/generans/uel corrũpens particularis inferior cauſa eſſe non poteſt: aut enim illa elementum eſſet/aut/ex elementis: neutrum autem horum ſufficiens eſt: quoniam elementum ſemꝑ ſibi ſimile foueret/ & eius generationẽ augeret. Sui uero contrarii augumentum prohiberet mixtũ quoq́ʒ ĩ quo prædominans eſſet alterum elementorum/a prædominio ſimiliter ageret. Si uero in mixto aliquod elementorum aut eorundem qualitates non prædominari dixeris: primo complexionem temperatam ad pondus ponere neceſſe ẽ: quã philoſophi & medici negant reperiri poſſe/diu. ſ. naturaliter manſuram: caliditas ẽn. actiuior eſt frigiditate/minoriſq́ʒ reſiſtentæ: & quoniã nulla duo cõtraria æqualiter poſſunt cuipiam formæ cõuenire: quum diuerſos gradus perfectiõis ſibi uelint: nulla igitur forma naturaliter ſibi expetere poteſt contrariarum formarum menſuram æqualem. Præterea ſi temperatum prædictum comperiretur: ubicũq́ʒ foret cũcta elementa remitteret: opus igitur eſſet ad elementorum proportionẽ ſeruandam huiuſmodi temperatum diuerſis locis applicari: aut igitur illa cauſa applicans cæleſtis erit & ſic haberetur intentum/ aut particularis: de qua eedem q̃ones mouerent̃ quas de altera mouius. Itaq́ʒ aut in infinitũ ꝓcedet̃ in cauſis tẽperãtibus/aut nulla ꝑticularis repiret̃. Si uero ꝓdicta tẽpata ꝑticularis cã inter oĩa elemẽta poneret̃ eadẽ ẽt indifferẽter ſibi ꝓpinqua remitteret/atq́ʒ corrũperet. Si uero hic non ibi exiſteret æque poterit debilius elementum remittere. Præterea nullum corpus tãtæ magnitudinis in inferioribus repitur: ut magnitudinẽ elementorum ſe ipſo/aut uirtute ſua complecti poſſit. Item niſi eſſet aliquid prædominans ſuperius alterans elementa / ubi ſemel elementi huius uel illius fieret generatio: ibi ſemper fieret: ubi uero corruptio ibi ſemper eadẽ augeretur: & ſic idem ſequeret̃ inconueniens cõſequtio declaratur. Continue nempe corrumpens elementum fortius & fortius eſſet: a proportioneq́ʒ maiori inequalitatis continue ageret: q̃m maioris potentie continue eſſet agens: paſſum uero continue minoris reſiſtentiæ: huius autem rei prohibens particularis cauſa inferior eſſe non poteſt. Amplius ordo uniuerſi hoc idem expoſtulat/ut ignobiliora nobilioribus regãtur/ infima a maximis per media diſponantur. Quare cæleſtia corpora mundo inferiori contigua ſunt/ut illorum uiribus omnis mundi huius uirtus gubernetur: q́ʒ

ſi in mundum inferiorem agunt cæleſtia corpora / præcipue in ignobiliora ele/menta operabuntur. Minus enim reſiſtere poſſunt: & pauciorum requiritur in eorum tranſmutatione corruptio:aut inductio:q̃ in mixtis: cum quia elemẽtum in naturali diſpoſitione exiſtens/duas/aut tres qualitates primas ſibi requirit. alia uero quattuor ſibi expetere poſſunt/tum quia propinquiora ſunt materiæ primæ quæ maxime ſubicitur:quare multo minoris reſiſtentie erunt/elementa q̃ reliqua mixta: igitur &ce. Adhuc elementa qualitatibus primis alterantur / generan/tur & corrumpuntur: huiuſmodi autem cæleſtia corpora influunt in inferiori/bus cunctis. Quis enim negare auderet ſolem non calefacere/aut deſiccare:ꝙ ſi caliditas/quæ aliis nobilior eſt qualitatibus: primis/a ſuperioribus pendet:multo magis cæteræ ignobiliores:in præſentia autem mentio mea non eſt aſtrologorũ aut philoſophoꝝ uti auctoritatibus:& ita multis in locis ꝓſequar:ſed tm̃ rationibus manifeſtis:nec etiam experientiis ſubtilibus ſeu obſeruantiis aſtrologoꝝ: q̃s huius ſcientiæ aduerſarii ignorat: ſed illis tm̃ quæ cunctis apparent:idcirco nec maris fluxus a luna pendere(iuxta peripatheticoꝝ ſententiam)dixi: nec ignem aut aerem circulariter moueri/nec ſolis motum ĩ obliquo circulo ſcilicet zodiaco perpetuæ generatiõis & corruptiõis eſſe cãm ĩ inferioribus. Ex p̃dictis ſequitur cælos habere dominiũ in materiã primã. Materia.n.prima per uarias diſpoſitiones/uarium ſubiectum diuerſarum formarum accidentalium & ſubſtantialium efficitur. Secundo ſequitur cælos habere dominiũ in oĩbus qualitatibus ſecun/dis/tertiis/& quartis & ſic deinceps poſtq̃ in primis habent dominiũ a quibus re/lique reſultant. Tertio ſequitur cælos habere dominiũ in formis ſubſtantialibus quum ille predictis mediantibus generentur & corrumpantur/introducantur uel informare deſinant/diuerſiſq; modis operentur. Ad rõnes igitur incõtrariũ dicẽdum ꝙ inter agens & patiens nulla alia proportio requirit̃ q̃ ꝙ unũ agere/aliud pati poſſit:hoc autẽ accidit quom agens actu uel uirtute continet pfectionẽ q̃ in paſſũ imprimit:hæc aũt impreſſio quãdoq; ĩmediate fieri põt/ueluti a prima cã: quandoq; mediis quibuſdã/ut in cæteris. Cæli aũt uirtute continent quæ in infe/rioribus percipiunt̃. Et per hoc ſolutio patet ad ſecundam licet enim primæ qualitates in ſuperioribus corporibus actu non ſint:comperiuntur tamen ibidẽ uir/tute:multoq; excellentiore modo/q̃ in inferioribus:ſicut plerumq; ĩ cauſa/ſui effectus continenttur. Ad ultimam dicitur ꝙ ſicut magnes ferrum grauius/non lignum leuius attrahit/ob patientis conformitatem uel inconuenientiam:actus enĩ indiſpoſito patiente inducitur:ſimiliter & ſtella terræ prædominans non fortius aget in aerem licet propinquiorem.

An imperfecta mixta lapides & metalla cælis ſubdantur Articu.ii.

Pparet fortaſſe aliquibus ĩperfecta mixta:lapides & metalla ſupioribus
a corporibus nõ eſſe ſubiecta qd̃ enĩ põt ĩ pauciora pricipia cõpelli æque conuenienter/fruſtra per plura compellitur ſed formas ac generationes mixtorum in ipſa elementa/in materiæ potentiam/in diuerſas diſpoſitiões eiuſdẽ eque bene reducere poſſum9 igitur &c. Præterea quælibet cauſa ex qua neceſſario ſequitut effectus/ea ſufficiens cauſa eſt eiuſdem effectus:diſpoſitio aũt male/riæ conueniẽs pro formæ introductione huiuſmodi eſt. Igit̃ p̃dicta diſpoſitio/formaꝝ/& per conſequens corpoꝝ ſufficiens cã eſt: cæteræ igit̃ cauſæ ſupflue ſunt

minor uero primæ rationis oſtendit̃:nam quũ fieri nequeat eandẽ diſpoſitionem
complexionẽ/menſuráue qualitatum primarum & aliarum ſequentiũ duabus for
mis ſpecie diſtinctis conuenire:quũq; diſpoſitione in materia præſente/alicui for
mæ incõuenienti/eam corrũpi neceſſe ſit. Sequitur formã illam cui prædicta di/
ſpoſitio conuenit neceſſario introduci/alias enĩ materia ſine forma maneret/quod
eſt abſurdũ:prædicta igitur diſpoſitio materiæ ſufficiẽs cauſa eſt formæ ſibi con
uenientis totiuſq; cõpoſiti. Quũ igitur diſpoſitio ꝓdicta a ſolis elemẽtis pendere
poſſit:cõplexio enim ex ſolis qualitatibus elementoꝝ reſultat. ſequit̃ corpora cæ/
leſtia prædictis nõ dominari. Adhuc formæ prædicte de potentia materiæ edu
cuntur ab agẽtibus particularibus. igitur nõ per corpora cæleſtia aſſumptũ ma/
nifeſtũ habent peripatetici. Amplius formæ cunctæ latitant in materia. igitur
idẽ ꝙ prius aſſumptũ arguitur:qm̃ ſi nil formæ generãdæ in materia ꝑexiſteret.
quũ nihil materiæ in ſubſtantiã formæ tranſire poſſit/tota formæ ſubſtãtia ex ni
hilo fieret:quod naturæ creatæ potius nõ eſt. Sed cõtra eſt experientia/quã ra/
tio comitatur:uidemus enim exalationes/uapores ſurſum eleuari/ad diuerſas cæ/
lorum partes uergere/ſcd̃m eoꝝ/cum partibus cæli ſimilitudinẽ:uapor præſertim
(aere multo grauior) nullo pacto ſurſum eleuari poſſet/nullis flantibꝰ uentis/niſi
a ſuperioribus traheretur:ipſe enim infra aerẽ locaretur/nec ab igne ſurſum ele/
uari poſſet:quin potius pelleretur/nec ab aqua pelli:quũ ſit ei ſimilis/nec ab ali/
quo mixto ubi elementoꝝ qualitates prædominari neceſſariũ eſt:ſic enim argui
poſſet. ut in ꝓxima qõne dictum eſt/patet etiã in comatis ſtellis hoc idẽ/quũ non
tm̃ ab oriente in occidens/ſcd̃m primi mobilis motũ moueantur/ſed ſcd̃m ſignoꝝ
ſucceſſionem/motũ planetaꝝ imitando:quibus generantur/cõſeruantur/uel alte/
rantur. & ꝙ fortius eſt hoc accidere euidenter apparet quibuſdã indiuiſibilibus
obſeruatis/ueluti cõiunctionibus/aliiſq; aſpectibus/ſtellarũq; præſentia in locis ua
riis:ubi non ſolum ſtellaꝝ uires noſcuntur:ſed locoꝝ & partium cæli:unde cor/
pora prædicta nõ ſolum eleuari/ſed alterari/gigni ab illis ſic ſe habentibus cauſis
neceſſe eſt:poſtquã eiſdem multiplicãtur aut delentur. ꝙ autẽ lapides & metalla
eidem dominio ſubſint/ſic oſtenditur:qm̃ eoꝝ generationum nullum particulare
agens inferius aſſignari põt:elementa enim materialiter cõcurrunt potius ꝗ effe/
ctiue/& ſi effectiue nõ quidẽ principaliter ſed inſtrumentaliter tm̃:quũ nihil ul/
tra gradũ propriũ ſuæ perfectionis agere poſſit:niſi alterius perfectioris uirtute.
cõſtat aũt lapidem ſibi ſimilem nõ generare per ſe exiſtentẽ/licet per appoſitionẽ
partẽ lapidis generare poſſit/materiã ſibi propinquã diſponendo:nullum aũt in/
ferius agens præter prædicta ad eoꝝ generationẽ concurrere poſſe apertum eſt:
opus eſt igit̃ ut in agentia uniuerſalia reducant̃/poſtꝙ ad omnẽ naturalẽ actionẽ
quattuor cõcurrunt cauſæ. Amplius licet tria cauſarum genera in unum cõue/
nire poſſint forma. ſ. finis/& efficiens non tamẽ materia cum illis conglutinatur.
elementa uero prædictorum cauſa materialis ſunt. igitur nec agens eſſe poſſunt.
cõſequẽtia nota:fieri enim nequit ut idẽ ſeipſum trãſmutet/idẽ ſubiciat & reſpe/
ctu eiuſdẽ ſubiciatur. igitur nec etiã idẽ agens & materia reſpectu eiuſdẽ eſſe po
teſt. ſunt igitur cæli inter corporalia agentia principalia iſtoꝝ omniũ. Præterea
nõnullæ mirabiles in lapidibus ꝓprietates cõperiuntur/quæ ab elementis nullo
pacto emanare poſſunt. queãdmodum magnetis attractiua uirtus. quis enim in

elementoꝝ uirtutes reducere poteſt ſmaragdi proprietatem/qua coitu frangitur: ſi autem proprietatũ ſunt cauſæ.ergo & ſui ſubiecti:ſicq; de pleriſq; dicere poſſemus/quæ breuitatis cauſa miſſa fiant.quare metalla etiã in certis regionibus generantur.terra enim hanc diuerſitatẽ cauſare non poteſt. Ad rationes igitur in contrarium.ad primã dicendum minorẽ eſſe falſam.nam ultra ea quæ per illam exprimuntur/opus eſt agentem cauſam principalem conſiderare.inſtrumentalis enim aut ſecunda cauſa non niſi ui principalis aut primæ (quæ in effectum plus influit)operari poteſt. Ad ſecundã reſpondetur/ꝙ cauſam neceſſario effectum concludentem uel producentem eſſe ſufficientem / dupliciter poteſt intelligi:uno quidem modo aliis neceſſariis cauſis ſuppoſitis/quas natura indeficientes ac firmas ſtatuit & ordinauit:ſicut ignis paratus eſt ſemꝑ calefacere aut urere/dũmodo calefactibile aut cõbuſtibile adſit:alio modo minime.ſi primo modo intelligatur maior ꝓpoſitio falſa eſt.cauſa.n.ſufficiens cõplecteretur alterã/quã indeficientem ordinauit natura:itaq; in ꝓpoſito prædicta materiæ diſpoſitio ſola/ſufficiẽs nõ eſt/ſed cõcurrente neceſſaria altera cauſa:quã parauit natura:unde ſi fieri poſſet ut materia maneret deficientibus cælis q̃q̃ ad prædictoꝝ ſubſtantialem formã ſuſcipiendã diſponeret̃:nõ tamẽ illam ſuſciperet:ſed aut in nihilum tenderet/aut priorem formã ſeruaret/quæ ambo minus impoſſibilia ſunt/q̃ formã abſq; agente generari:ſequuntur tamẽ dicta inconuenientia ex impoſſibili ꝑdicto. Ad tertiã neganda eſt prima enunciatio:nã quædam de potentia materiæ educunt̃ a ſolis cæleſtibus agẽtibus/deinde negatur cõſequentia.nã eſto ꝙ per particularia educerentur/illud tm̃ inſtrumentaliter fieret.qua de cauſa præter ꝑdicta principalia agentia cõcurrere oportet/quæ cæleſtia ſunt. Ad ultimã negat̃ aſſumptũ/& ad eius oſtenſionẽ dicit̃/formas non ex nihilo fieri/ uel quia in materia uirtutes ſeminales exiſtant/uel quia nõ generantur abſq; ſuppoſita materia.

An plantæ herbæq; cælis ſubdantur. Articulus.iii.

u Idetur plantas nõ poſſe ſubici corporibus ſuꝑcæleſtibus.naturaliſſimũ omniũ animantiũ eſt quom ætatis ꝑfecte fuerint:nec organis aut mediis caruerint generatiue partis nec ſpontaneã habuerint generationẽ/ſibi ſimile in ſpecie generare.ut animal aĩal/planta plantã:ergo a plantis plante/& ab animalibus animalia generant̃/itaq; non oportet eoꝝ generationẽ in aliã cãm reducere. Amplius ſi diceret̃/plantas eſſe plantaꝝ cauſas diſponẽtes.nõ autem principales/cõtrariũ oſtendit̃.cælum.n.per diurnũ primi mobilis motũ aliarũq; ſpheraꝝ ſtellis ſuis/aliiſq; partibus/diuerſis locis/uariiſq; reſpectibus repertis/non parum uires ſuas uariat:ſed quocũq; tẽpore inſerantur plante/aut plantentur/aut herbaꝝ ſerant̃ ſemina eedẽ ꝓculdubio ſpecies oriuntur:quodq; fortius eſt/ſi hyemis tꝑe(illis aduerſo)ſeminent̃ & artificio/aut fimo/aut igne/aut tegmine quodã a frigore tueant̃/pariter equidẽ naſcent̃.hoꝝ igit̃ generatio a ſtellis principaliter eſſe nõ põt.cõſequutio arguit̃:qm̃ ſi generatio a cælis eſt:uariatis igit̃ cælis generatio ꝑdictoꝝ uariabit̃.cõſequẽs falſum igit̃ & ãncedẽs. *Sed* cõtra eſt expiẽtia/cui ratio cõcordat.ſi.n.plantaꝝ herbarũq; genera cõſiderauerimus:earũq; uirtutes:cõplures in eis ꝓprietates inueniemus/q̃ in cãs cæleſtes reduci debere demonſtrãt.quũq; uarias uirtutes uegetatiue forme ſibi uelint/atq; requirãt/in cũctis cælos ꝑdominari cognoſcemus.primũq; in nutritiua/& augumẽtatiua ſimul uirtuti

bus oñditur.ſenſu.n.apparet:& unuſqſq; exptus agricola exploratũ habet/plan/
tas/& herbas lumine deficiẽte lunæ inſertas/ſeu plãtatas/nõ paꝝ (cæteris parib9)
ab earũdẽ diſpõnibus diſtare/ſi aucto lumine lunæ id actũ fuiſſet:pariter ſi luna
in ſignis terreis repta/ubi ꝑcipue poteſtates habet plantenť ꝑdicta/fortiores radi/
ces/potentioreſq; ptes ſubterraneas gignẽt.cõtra ſi in aereis ſignis extiterit/ramos
amplos diffundẽt:magiſq; ſurſum in uniuerſo/qꝫ ſibi deorſum eſt augenť:ſimili
cã ſi lunæ lumine decreſcẽte/uites putenť/breuiores ramos eqdẽ germinãt.cõtra/
riũ uero aucto lumine accidit.Idẽ expiri poſſumus ĩ gñatiua uirtute/qs.n.motũ
cæli cãm nõ eſſe diceretꝰ plãtaꝝ generatiuã/aut fructuũ poſtq̃ plãtas cõplures in
uenimus/tot annis fructus germinãtes/quot diebus a ſolis coniunctione luna di/
ſceſſerit:quom.ſ.plãtatæ fuere:ex hoc.n.expimẽto nõ ſolũ uirtutes actiuas cælo
rũ plãtas alterare cognoſcimus/ueꝝ ẽt & motũ illas determinare/ut infra patebit/
ſiqs aũt experientiã iſtã negare auderet/plantet arborẽ granata poma generatricẽ
poſtq̃ e ſolis radiis exierit luna:& ſe ignaꝝ/& dictũ ueriſſime cõpiet.qđ pleriſq;
ſimiliter accidit:herbe quoq; nõnulle naſcũť folia ſua augẽtes ac minuẽtes/ſc̃m
luminis lunæ augumẽtũ/aut decrementũ. Adhuc inumeras mirabileſq; herbaꝝ
uires expiunť medici:quæ nullo pacto in cãm inferiorẽ agentẽ reſolui pñt.con/
currũt igiť cæli nec tãq̃ particulariũ inſtrumẽta:ſed ut agẽtia principalia:quoꝝ
particularia diſponẽtia ſunt:poſtq̃ inferiora uilia ſunt:cæleſtia uero ꝑcioſiora ha
bentur:& ſi qdã putãt uermes cælis eſſe nobiliores:nos.n.totale cæleſte agẽs cõ/
ſideramus:quod animã uel intelligẽtiã includit. Itẽ nullo ꝑeunte ſemine in qui/
buſdã terræ regionibus herbæ plãteq; oriunť ac multiplicanť:nec a particulare
agẽte.ut caſus ponit piculo cõprobatus.ergo a ſupiore generari neceſſe eſt. Præ
terea cælũ naturæ ſenſitiuæ ꝑeſt ut patet in cancris & cõchis & in ꝓximo articu
lo ſequẽte demõſtrabiť:multo igiť magis uegetatiue pti. Ad rõnes in cõtrariũ
dicendũ.plantas a plantis inſtrumentaliter generari:ultra ꝑterq; cãs illas/cæleſtes
principales ꝑintelligi oportere. Ad ſecũdã cõceſſa maiore negeť minor.ut enim
in qõne habitũ eſt nõ parum herbaꝝ uires plantarũq;/per aſtra parteſq; cæli ua/
riantur.quare nõ ſolũ luna (ut dicebať) obſeruanda eſt:uerũetiã aſcendẽs/cæte/
riq; anguli/atq; ſignificatores cõpenſari debẽtq;. Suntq; ſtellæ complures ac loca
quæ recto radio ſuper terrã/& per reflexũ ſub terra plantaꝝ generationẽ iuuare
poſſunt.ea uero quæ arte applicanť/longe debilius illaꝝ uiribus deſeruiunt.

An cæli præſint ſenſitiuæ parti. Articulus.iiii.

Pparet quibuſdã rõnibus cælos ſenſitiuæ parti non præeſſe.natura nãq;
a per plura agẽtia nõ facit quæ per pauciora facere põt.ſed animal p ma
rem & fœminã generare põt:nullus.n.medicoꝝ/aut phõꝝ dubitat quo
tienſcũq; ſemen ſpiritu gignitiuo decẽter fortificatũ/in matricẽ bene diſpoſitã in
fuſum fuerit/ex his tãq̃ ex ſufficiẽtibus cauſis aĩal generari.igiť &c.minor oſten/
ſa eſt:maior ãt eſt clara.natura qdẽ nihil agit fruſtra nec unq̃ ſupflua eſt. De aĩa
libus uero p putrefactionẽ generatis ſic idẽ cõcludiť.nã ſi natura pticularis pfe/
cta aĩalia ſe ſola pducere põt:multo fortius aĩalia impfectiora ſicuti ſunt quæ per
putrefactionẽ generari dicuntur. Amplius queadmodũ omne agens ſibi ſimile
agit:ſic oĩs effectus a ſibi ſimili agiť.cælum aũt animalibus ſimile nõ eſt/nõ eñi
eſt animatum quum nec organoꝝ diſtinctionem/nec ſenſus habere percipiatur:

ſicut pipatetici exploratũ hñt.igiẽ cælũ aĩalia gñare nõ põt. Præterea nihil ultra gradũ ꝓpriũ uirtutis ſue põt agere:ſicut nihil qđ nõ hẽt ꝑbere põt:cælũ aũt nõ hẽt animã nec uegetatiuã/quũ minime augeãẽ:nec ſenſitiuã ob rõnes ꝑdictas/nec intellectiuã/qm̃ eã corpori uniri nõ decet:niſi ob pfectionẽ/ quã p ſenſus acquirere põt. Præterea eſto ꝙ eẽt aĩatũ cælũ/adhuc idẽ cõcludiẽ.nõ.n.eſt eiuſdẽ ſpeciei nec gñis:quũ ſit incorruptibile nõ uegetatiuũ:alterius motus/ſubſtãtie/& uirtutis/q̃ aĩalia corruptibilia. Sed in cõtrariũ expientia & rõ ſimiliter repiẽ.uidemus qdẽ(nullo agẽte pticulari cõcurrẽte) nõnulla aĩalia gñari/imo multo plura/q̃ p ꝓpagationẽ in uita ꝓduci:uermes.n.cũcti ſerpẽtes/piſces/mures/& hmõi/ſpõtanea gñatiõe abſq; maris & fœminæ cõcurſu gñanẽ/licet coitu quoq; ꝓducanẽ:quodq; forti9 eſt/& plãtaꝝ q̃rũdã foliis/fructibuſq; aues qñq; uel ſerpẽtes/uel uolãtes uermes gignunẽ/ubi pticulare agẽs deficere manifeſtũ eſt:nullã aũt ꝑdictaꝝ pticulariũ cãꝝ.puta putrefacta materia/frõdes/fructuſue pricipale agẽs eſſe põt:ea qdẽ oĩa materiales cauſæ ſunt:q̃(ut oſtẽſũ eſt)eiuſmodi agẽtia eſſe nõ pñt/qm̃ ꝑdictoꝝ pfectiones dignitatis gradũ aĩaliũ in ſe minime cõtinẽt:calor ẽt in materia ꝑdicta infuſus principale agẽs nõ eſt:nullũ eñi accñs principaliter ſubſtãtiã gñare põt. Præterea materiæ diſpõnes ad genus cauſæ materialis phi applicant:nõ igiẽ ad agentẽ. Amplius nihil attingẽs finẽ quẽpiã nõ cognoſcẽs eũ uirtute ꝓpria põt illũ attingere/ſed ab alio tm̃ directum/finẽ illũ cognoſcentẽ.ueꝝ aĩalia agẽtia pticularia nec gñationẽ/nec corporis ꝓducti organizationẽ cognoſcũt:qn ẽt arte mira pficiunẽ.igiẽ ꝑdicta pticularia agẽtia ueluti ab alio cognoſcẽte directa generãt.eiuſmodi aũt dirigẽs nõ tm̃ prima cã eſt.alias nõ naturaliter ꝓducerentur aĩalia.ſcđm ꝙ phi de eoꝝ generatiõe loquunẽ.oportet igiẽ eẽ cãm naturalẽ(ꝑter deũ & hmõi particularia agẽtia)ꝑdicta aĩalia principaliter generantẽ. Præterea cælũ eſt cã oĩs alterationis/ut ſupius cõcluſum eſt.igiẽ & generationis:& hoc eſt qđ Ariſt.ii.primi naturaliũ ait.ſol & homo generãt hoiem.quod ſi in hoĩs generatiõe cõcurrit:multo magis in alioꝝ cõcurrere neceſſarium eſt.& ſi ſol cõcurrit.igiẽ & aliæ cæloꝝ partes. Idem.ii.de generatiõe.motus ſolis in circulo obliquo.i.zodiaco/eſt cã oĩs alterationis. Præterea cæli elemẽtis & qualitatibus primis ꝑdominantur.ergo & cõplexionibus:& ex cõſequẽti humoribus/mẽbris/& ſpiritibus/& operationibus hæc aũt ſunt naturalia corporibus aĩaliũ/ut aĩalia ſunt.igẽ &c. Item quũ ex eiſdẽ ſint animalia ex quibus nutriunẽ:ueſcunẽ autẽ ex humoribus/humores uero cæloꝝ uiribus ſubiciuntur:quod cretici dies declarant:in qbus materia morbi cõtra uirtutẽ & uirtus cõtra morbũ inſurgit.Cretici uero dies/ut infra apertũ fiet/non niſi a luna principaliter aliiſq; cæleſtibus cauſis emanant. Adhuc in ſenſitiua uirtute uegetatiua includiẽ ſicut trigonũ in tetragono:ſed cæli dominiũ habent in uegetatiua parte.ergo in ſenſitiua/ex parte ſaltem. Sed oſtendiẽ etiã in totũ:ſenſitiua enim uirtus corporea eſt:organũ.ſ.cõplexionatũ:unitum:& tali cõpoſitione confectum:ſed huiuſmodi organũ per nutritiuã/augumentatiuã/& generatiuã diſponitur/generatur/& conſeruatur:habens igitur in parte uegetatiua dominium/ illud etiã habet in ſenſitiua. Ex ꝑdictis ſequitur cælos in cunctis corporeis rebus inferioribus hrẽ dñium. Itẽ incõueniẽs eſt animal pfectius.ſ.hominẽ nõ eſſe principalem agẽtẽ hominis:bruta uero ſic.igiẽ ſunt bruta tm̃ diſponẽtia materiã.ultra quæ oportet eſſe pricipalia ut prius.

Ad primã igiť rõnẽ incõtrariũ dicẽdũ/agẽtia particularia nõ ad oẽm generatio/nem cõcurrere:ut in ſupradictis exẽplis patuit:qñ ẽt cõcurrũt/agẽtia nõ eſſe pricipalia/in quæ reduci tãdẽ oportet:ueluti in finẽ particularia dirigentia:nec fruſtra particularia uniuerſalibus iunguntť.duplici de cã.Prima:qm̃ licet nõ principalia ſint in qbuſdã tñ neceſſaria ſunt ſecũda.nã & ſi neceſſaria nõ ſunt:id tñ accidit:ut p̃dictis inferiobus nõ ſolũ eẽ ſed ẽt cauſare tribuereť.qua in re maximæ primæ cauſæ aſſimilari cupiũt:ſicut ẽt licet Deus inferiora ſe ſolo diſponere poſſit:ſtatuit tñ ut ſupioribus gubernarenť:ſicut ẽt in ſpiritalibus euenit:ut inferiores intelligẽtiæ ſupioribus illuſtrenť.& ad id quod de impfectis aĩalibus adducitur dicẽdũ ꝙ aĩaliũ ex putrefacta materia generatoꝝ:qdã uim generatiuã hñt/ut mures.& de his oĩbus ſicut de aliis diciť.qdã minime & ob hæc conſequutio nõ tenet.nã particularia agẽtia deficiũt:ſi quoqꝫ nõ deficerent adhuc nil cõcludit argumẽtatio:qm̃ agẽs illud ẽt debilius eſt.habẽt aũt duplicẽ generationis modũ qm̃ ea intermedia ſunt/inter pfecta & impfectiora aĩalia/unde qa nõ pfecta ſunt: ideo putrefacta materia cũ cã cæleſti agẽte ſufficiũt illa generare:& qm̃ inter impfecta primũ tenẽt pfectionis gradũ/iccirco generatiuã uirtutẽ hñt:nec illis mẽbra generatiua deficiũt:& ob hoc apte cognoſciť nõ ſemp cælũ inferioribus mediis agere:qa illis indigeat. Ad ſecundã diciť ꝙ apud phõs dubiũ eſt cælos eſſe animatos Auguſtinus ẽt ſub dubio reliqt.an Sol & Luna aliaqꝫ cæleſtia corpora ſpectent ad illã ciuitatẽ ſupernã.quare argumentũ cõcludere nõ põt:ſed ſiue animati ſint cæli/ſiue nõ/nihil cõtra p̃dicta cõuinciť. Parũ.n.intereſt inter ponentes eos eſſe animatos:& illis ſolũ intelligẽtias ut motrices applicatas eſſe. Vbi conſiderandũ eſt/pfectiores intelligentiæ nullo pacto corpori uniunť ſcd̃m naturã.in fime uero quæ humanæ animæ ſunt/materiæ applicãť tali lege ut ipſis multiplicentur:opationes quaſdã ſine corpore pficere nõ poſſint.quaſdã uero cõmunicãti corpori uires exerceãt:alias tñ nullo organo aut principio corporeo cõcurrẽte pficiant:puta ſpeciebus intelligibilibus ex aliis elicitis ſpeciebus.ut in ſũma noſtra demõſtrauimus:mediæ uero intelligẽtiæ ſunt/quæ in materia aut corporibꝰ ĩmerſe nõ ſunt:nec illis eſſe tribuũt:nec ab eiſdẽ eſſe quoquo modo ſuſcipiũt:ſed ſcd̃m naturã ſuã ut motrices applicanť:utqꝫ uires nõ nullas corpora p illas exerceant:& he cælis applicanť:quare licet nõ ſint animati:animalia tñ uirtute intelligentiæ & ſui ꝓducere poterũt. Qui aũt ſubſtãtias ſeperatas nõ generare dixere/de prioribus loquuti ſunt. Quia uero cælũ nõ eſſe animatũ demonſtrari non poteſt:ideo ad rõnes in oppoſitũ diciť/uegetatiuũ neceſſariũ eſſe ſenſitiuo corruptibili/ob generationẽ:augumentũ & nutritionẽ. Non aũt incorruptibili.ſenſus etiã habere pñt/unde partiũ diuerſitatẽ percipimus in Luna/in aliis ſtellis inter ſe ĩn nebuloſis/tenebroſis partibus lucidis/uia lactea/ut infra patebit. Figuras etiam (ſubſtentabile eſt)diuerſas in cælis reperiri.philoſophi etiã cõplures/mũdũ animali comparauere.Secũdo dici poteſt huiuſmodi animã nõ rõne intellectus pficiendi unitã eſſe quæ ſe ſola perfici poteſt:qm̃ non eſt in pura potentia:ſicut intellectus humanus:ſed inferioꝝ producendoꝝ cauſa.quare ſenſibus nõ indiget. Et per hæc ſolutio patet ad tertiũ:perfectius enim cælum cũ intelligentia eſt inferioribus:& ſi animatũ non eſt. Ad ultimã dicitur illud de generatione uniuoca tñ concludi:in qua agens ſimile in ſpecie eſt acto:non autem equiuoca.

An cæli prædominentur rationi ideſt intellectu & uoluntati. Articulus.v.

u Idetur ꝙ cæli intellectui: & uolūtate humanæ dn̄ent̃. uolūtas. n. nō niſi in bonū ꝑcognitū ꝑ intellectū tendit: ſecundū igit̃ intellectus mutationē imutat̃ uoluntas. ſed intellectibus humanis cæli dn̄ant̃ igit̃ &c. Conſequētia nota: minor declarat̃. nā ut ꝑhabitū eſt/ſenſus oēs a cælis imutant̃. ergo & intellectus. cōſequētia tenet. nā oīs intellectus noticia habet ortum a ſenſibus: & neceſſe eſt intelligentē quēcūq; fantaſmata ſpeculari/ſeu ſingulariū ſimilitudines. uariatis igit̃ fantaſmatibus ſpecies intelligibiles uariari neceſſe eſt. & ex cōſequēti actus intelligēdi: quod eſt intentū. Præterea ſiqua fuerit uirtus oīno libera ad utrāq; cōtradictionis partem/indifferenter flecti neceſſariū eſt: quū penitus indifferēs & libera ſit. humana uero uoluntas/ſemꝑ aut frequēter ad cæloꝝ inclinationē ſe applicat. igitur libera eſſe nō poteſt. ſi uero non libera. igitur nec imaterialis. & per conſequēs cælis ſubiecta eſt. Amplius nō minus quidē habent cæli ſupra uoluntatē & intellectū dominiū: q̄ humores/uel cibi/uel complexiones: ſed omnia hæc uoluntati dominant̃. quis enim in ira maxima uoluntatē liberā experitur? quis in ebrietate? quis in freneſi? ergo &c. Adhuc nulla mere naturalis cā libera eſt. quia natura ſemꝑ eodē modo operat̃: & ſcd̄m ultimū ſui poſſe. ſed intellectus poſſibilis/& agēs ſunt mere naturales. nō enim eſt in arbitrio intellectus præſentibus cauſis intelligere: & nō intelligere. igi. &c. Præterea anima intellectiua ſimplicis eſt ſubſtātiæ indiuiſibilis. igit̃ aut tota in materia imergitur: aut nihil eius. ſed aliquid eius in materia imergitur. ut patet de partibus ſenſitiuis & uegetatiuis. igit̃ & tota imergitur: & ex cōſequenti cælis ſubditur: quia nil aliud eſſe corporeū/q̄ a materia nō eleuari: ſeu in ea imergi. Item dictū eſt ſupra intelligentiā orbi applicatā eſſe: ſi cæli nō ſint animati. ſed aggregatū ex ſubſtātia cæloꝝ & intelligentia/ꝑfectius & ſuperius eſt anima intellectiua. igitur illi ſubiciet̃ anima intellectiua. Præterea intelligentia ſupior inferiorem intelligentiam illuminat. igit̃ intelligentia applicata orbi intellectū humanū mouebit: non ſolū per accidens per fantaſmata. ſed ꝑ ſpecies intelligibiles/uel actū intelligēdi/uel utrūq; & ſi in intellectū agit: ergo in uoluntatē. quū ratio quare uoluntas ponat̃ libera/ſit eius imaterialitas. Sed cōtra eſt. potentia rationalis eſt ad oppoſita. Præterea ſi nō/nulla eſſet prudentia/nullæ leges/nulla cōſilia/nullæ uirtutes/aut uicia/nulleq; aſtrologoꝝ electiones/nil laudandū/nilq; uituperandū hominibus. Similiter teſtatur etiā expientia clara: & apertiſſime etiā rōnes. primū nempe unuſquiſq; in ſeipſo experiri pōt eſſe aliquod principiū influxibus cæloꝝ oīno aduerſarium: ut ſiquis coincitantibus cælis ad homicidiū/ad irā. uim quādā cōſideret influxui cōtradicentē. illa itaq; eoꝝ uiribus minime ſubditur. Si enim obſequiū ꝑſtaret cælis/iam eoꝝ inclinationibus & poteſtatibus pareret. quod tamē patet eſſe falſum. Vnde in hoc paſſu aperte cognoſcit humanus intellectus. ſe uirtutē habere incorruptibilem. Omne enī corruptibile cælis ſubdi opus eſt. ut ſupra: ſiq; uirtus quæpiam intellectus/incorruptibilis eſt. ergo & ipſius intellectus ſubſtantia. Rationes etiā cōplures idem demonſtrant. Circa quod aduertendū ꝙ cælū agere &c. poteſt intelligi uno modo ut ipſum corpus cæleſte (ſuppoſito ꝙ animatū nō ſit) agat nulla actiua uirtute ab intelligentia acquiſita præter motū: quo non agunt niſi ut debite applicentur/& deferantur/& ſic modificentur ceteræ uires. ut infra.

Alio modo ut non ſolum corporum cæleſtium uirtute agant:ſed etiã uirtute in/telligentiæ itaq; ex utrorumq; uirtute fiat unum agens totale. Primo igitur oſtendendũ eſt/cælos primo mõ/non poſſe per ſe intellectũ noſtrũ aut uoluntatem agere: poſtremo uero idẽ de ſecundo concludendũ. Primũ multipliciter oñditur: natura. n. itellectualis ſupior & nobilior eſt oĩ corpore nullũ aũt nobilius ignobiliori ſubdit ordine naturæ igit &c. Itẽ intellectus tẽpori non ſubditur quũ in ſua opatiõe pfectiori a tpe abſtrahat: ea uero q̃ cæleſtibus corpibus ſubdunt motui ſubdũt. Adhuc q dominat cunctis aĩalibus & ſenſitiuæ pti liber eſſe debet: alias iã non dominaret: hõ aũt per intellectũ eſt huius. Adde ſi hoĩs intellectus uel uoluntas ſubderent &c, tunc oĩa inferiora ſubderent & nil contingenter illis accideret: auferre aũt contingens/eſt logicã deſtruere: quæ de neceſſario & cõtingenti potiſſime conſiderat/ut de neceſſaria propoſitione/& diſcurſu: ſimiliter naturalem: quæ de caſu & fortuna & aliis multis: pariter moralẽ quæ de actibus hoĩum regulandis tractat: eodẽq; modo methaphiſicã: quæ de ente per ſe & per accidens noticiã tradit. Et multomagis diuinã: quum uicia & uirtutes per illud tollant. Itẽ nullũ corpus agere põt niſi motu mediante: intellectus aũt ĩmobilis eſt: ĩmo quom a motu ſemotũ ſe facit/prudẽs efficit: eſt aũt ĩmobilis quia nec eſt corpus nec uirtus in corpore. iii. de aĩa. Præterea nihil põt mouere intellectũ niſi ſit immateriale uel ĩmateriali mediante: cælũ aũt non eſt huiuſmodi: nec aliquid ĩmateriale uirtute continet/intellectui proportionatũ igi. &c. Ex qbus facile concludi põt uoluntatẽ illis quo quomõ non poſſe ſubici: uolũtas. n. pariter ĩmaterialis ẽ: eſt. n. inclinatio intellectualis naturæ. Præterea oĩs cælo᷑ actio naturalis eſt: ſed uoluntas non eligit aut uult naturaliter: qa duo ſunt principia agẽtia: ꝓpoſitũ/& natura/non unũ idem. Itẽ quæ naturaliter eueniunt plerũq; recte eueniũt: uolũtatũ aũt electiones nõ ſic ſe habent. Preterea nulla uirtus agentis tranſcendit ad ea/quæ naturã agentis excedunt: uel autẽ oẽm corporalẽ ſpeciẽ tranſcendit ſicut & intellectus. Amplius uolũtas non eſt arctior intellectu: quinimo q̃ intellectus intelligit/põt plerũq; uelle & nolle: ſi igit intellectus a cælis liber eſt: ergo & uolũtas. Rurſus cuicunq; intellectus dominat eidẽ uoluntas non ſubditur: ſed intellectus cælis dominat: qm̃ ſua uirtute eos ĩtelligit/ penſat/menſurat/illis utitur: igitur &c. Nunc uero oſtendendũ eſt cælũ una cum intelligentia non poſſe mouere intellectũ & uoluntatẽ: aut. n. cælũ in tali motione cooperat aut nõ: ſi non habemus intentũ/quũ non cælũ ſed intelligentia moueat: ſi ſic aut eius actio attingit intellectũ: aut nõ: ſi non ergo idẽ quod prius: ſi ſic: ergo corpale agit/in incorporalia contra. Ariſt. & peripateticos & ꝓdeterminata. Si aũt diceret ꝙ ſola intelligentia ageret: hoc fieri poſſe nõ negat ꝙ imprimat. ſ. in intellectus per ſenſus ſaltim quod theologi confirmant: aĩas humanas & inferiores intelligentias ꝑ ſuperiores illuſtrari: ſed ex hoc non ſequit uoluntates humanas ſubici/quum nõ cogat rebus intellectis aſſentire: nec intellectibus dominari cælos/quũ cæli nihil ad eã rem faciant: ſed ad euidentiã modi quo cæli poſſunt in intellectũ & uoluntatẽ humanã ſciendum eſt: ꝙ ſi ſenſus inferiores inordinati fuerint & indiſpoſiti/ad actus ſuos cauſandos/ĩtellectus deordinat ẽt ut ĩ lunaticis/ebriis/freneticis/egrotãtibus/iratis/in quibus fantaſmata cõfuſa ſunt: & ſic intellectus ꝑ accidẽs impedit & alterat. Voluntas ẽt dupliciter alterat ꝑ accidens primo ad alterationẽ intelle

ctus predictã. Secundo qa ſicut ſenſus in cognoſcendo deordinari poſſunt: ita & appetitus ſenſitiuus: uoluntas uero rõnalis pro ſtatu iſto ad ſequendũ illud incli/natur/ꝙ magna efficacia concupiſcit: põt tñ aduerſari concupiſcentie ſua liberta te: & hæc ẽt Scotus.ii.ſen.diſt.xiiii.cõfirmat: ſanctus Tho.in.iii.de catholica ue ritate: idẽ oĩo ſentit: ob quã affinitatẽ intellectus cum ſenſu & uoluntatis cũ appe titu/aſtrologi in pluribus uera ꝑdicunt: ut ſupra oſtenſũ ẽ: ſed hoc nõ eſt aliquid in intellectu aut uoluntate ĩmutare aut ꝓducere ſicut fieri põt in ſenſibus: q uir/tutes corporales ſunt materie iuncte. Ad rõnes igi.incontrariũ.dd.eſt/ad primã ꝙ fantaſmata ſufficientes cãæ mouendi intellectũ non ſunt: opus eſt.n. ut per in tellectũ agentẽ abſtrahãt ſpẽs intelligibiles: q̃ p nullũ corpale ꝓduci pñt: niſi uir tute ſpiritalis: ut patet phĩs: iſta igi.ĩmutatio non eſt per ſe intellectui intrinſeca niſi per accidens: patet.n. ꝙ preſentibus fantaſmatibus non ſufficit intellectum moueri. Ad ſecundã dicit maiorem eſſe falſam/ꝙ.ſ.indifferenter flectat: ſed ꝙ indifferenter poſſit flecti conceditꝛ: quantũ ad illa/quæ nõ neceſſario uult: quare aũt ad ſenſibilia magis & ſepius ſe applicet oſtenſum ẽ. Ad tertiã dicit negando minorẽ: & ad eius declarationẽ dr̃ impedimentũ illud eſſe per accidens: ut ad pri mã rationẽ dicebat. Ad quartã dr̃: ꝙ nos querimus libertatẽ quæ eſt nõ ſubici corporibus ſupcæleſtibus/ rõ autẽ de ea loquit ſcd̃m electionẽ ꝓpriã quæ ad pro poſitũ non eſt: quare maior abſolute falſa eſt ſcd̃m ꝙ de libertate loquimur. Ad quintam dr̃: ꝙ licet tota aĩa eſſe materiæ ſue prebeat: illiq; miſceat ut actus: non tñ ĩmerſa dr̃: qm̃ diuiſibilis eſt ſcd̃m uirtutes: quaꝝ quedã ĩmerſe ſunt: quedã mi nime. Ad ſextã nego conſequentiã: qm̃ nec inferior intelligentia alteri ſuperiori ſubicitur licet illuminetur ab eadẽ. Ad ultimã tenendo opinionẽ quorundã ſco tiſtaꝝ/angeli ĩprimere aliquid in ĩtellectu noſtro (pro ſtatu uite noſtre) non poſ/ſunt: ſed ſolũ p ſigna & fantaſmata ſicut hõ hoiem docet: & ſcd̃m hãc uiã maior intellectus libertas cõprehendit: & uoluntatis. Alii uero tenent ꝙ ſicut angelus ſuperior/põt angelũ inferiorẽ illuminare qui intelligibilis natura & nobilior ẽ/ita & multo fortius humanũ intellectũ: ſed hoc nõ eſt dominari: tũ qa/non ex neceſſi tate ſed arbitrio id fit: tũ quia ex parte patiẽtis/põt multis modis ĩpediri: tũ rõne ſenſuũ impedientiũ: tũ rõne intellectus/in actu diuerſo: tũ rõne uoluntatis impe/rantis: unde ſicut diſcipuli intellectui ꝑceptor nõ dominat / ita & in ꝓpoſito eue nit. Conſequẽter addendũ ultimã cõſequtiõem nõ tenere: qa & ſi pñt in ĩtellectũ nõ tñ ĩ uolũtatẽ liberã: ĩmaterialis uero natura nõ eſt cã libertatis q̃ ẽ libere agere ſcd̃m electionẽ ſe ipſo: ſed libertatis q̃ ẽ cælis nõ ſubici/aut alteri corpe uirtuti.

An cælum ſit uniuerſalis uel particularis inferioꝝ cã. Articulus.vi.

u Idet ꝙ cælũ reꝝ inferioꝝ uniuerſalis cã ſit: quæcũq;.n. cã quæ nõ mõ ĩ diuerſis tpibus ſed ĩ eodẽ inſtãti ſe ad plures effectus extẽdit/cã ẽ uniuer ſalis: cælũ aũt ſic ſe habet igi.&c.minor ſic declarat: nã cælũ totũ/ oĩſq; pars eius ad plures effectus ſe extẽdit/de toto patet: de pte oñditur ĩ eodẽ tpe/loco reſpectu eiuſdẽ ſubiecti. Iuppiter.n.nõ mõ diuitias/ueꝝ & religionẽ: leuitatẽ/lar/gitatẽ ꝑbet. Amplius cã ĩdifferẽter uariis materiis uarios effectus ꝓducens/ uni uerſalis ẽ: cælũ oĩſq; ps eius huiuſmodi ẽ: nam hac materia ranas illa muſcas ge nerat. Deĩde oĩs cã p particularẽ determĩabilis/uniuerſalis ẽ: cælũ eiuſmodi eſt: nã canis ſemĩe canes/leonis leones generat. Itẽ oĩs cã in q̃ plures uniũt effectus

uniuerſalis eſt:quelibet cæli pars ſic ſe habet:nam in eandem cæli partẽ effectus complures uariis in locis/tpibus/ſubiectiſq; pducti reducunť/& uniunť:ergo &c.
Præterea cã plures fines attingẽs uniuerſalis ẽ:nã particularis cãæ intẽtio eſt ad unũ:oĩs pars cæli plures fines attingit.ſ.pluriũ locoꝝ reſpectu: & rõne eiuſdem: .ſ.effectus pfectionẽ:cũ prima cauſa uidelicet ſui ſimilitudinẽ/uniuerſiq; ordinẽ.
Sed cõtra experiẽtia eſt & rõ.experimur quidẽ elementa/impfecta mixta/lapi/des plantas/aĩalia/nullo particulari agente principali concurrente/a cælis genera/ri:ut ſupra:particularibus.n.effectibus particulares cãæ rñdent. Rñdeo parti/cularẽ cãm uno mõ contra uniuerſale pdicatione diſtĩgui:ut Plato/ſua forma/ma teria &c.Alio mõ eã quæ ad unicũ effectũ pducendũ cõcurrit:itaq;.a.græcis.b. ignis generati cã eſt uniuerſalis cõtra diuiſa/quæ ad plures conuenit:ut ſolis lux. deus &c.Tertio mõ particularis diciť/quæ q̃uis ad plures cõcurrat/ ſic tñ ad hũc ſe applicat/q;(nulla altera particulari coeunte ipſam determinãte & indifferentiã eius contrahente)talẽ effectũ pducit:aut ſi qua altera cõcurrat ab ea diſponitur & regulatur in eundẽ finẽ:& hæc reſpectu eiuſmodi effectus particularis cã eſt. Vniuerſalis uero cã ſic cõtra diuiſa ea ẽ/quæ particulari cõtrahente cã indiget ad hunc potius q̃ ad illũ effectũ:ſicut calor ſolis qui indifferens eſt ad muſcas uel ra nas uel aues inſtrumẽtaliter pducẽdas.Ad ppoſitũ igi.cælũ uniuerſalis cã primo mõ dici põt.ſicut:hoc cælũ ſeu ſic ſe habẽs pticulare:ſed hæc ad ppoſitũ nõ ſũt. Secũdo mõ uniuerſale uel pticulare ſumẽdo/ſiue p cœlũ oẽm ſuperiore ſbãm cæ leſtẽ intelligamus/ſiue ſpherã/aut orbẽ/aut ſtellã/aut alterã quancũq; uolueris par tẽ:cælũ particularis cã eẽ non põt: ut p primã incontrariũ rõnem clare oñditur. Sed tertio mõ intelligẽdo dico/cælũ reſpectu quorundã effectuũ pticularis cauſa eſt:q̃uis alioꝝ pluriũ reſpectu uniuerſalis cã eſſe poſſit:patet in oĩbus ſupius ad/ductis in mediũ quæ ſpontanea generatiõe pducunť:patet ẽt in q̃buſdã effecti/bus accidentalibus/indiuiduis ſup additis:q a ſola cæleſti cã effluũt:ſicut ſi iouis uirtute mediãte(aliis cõtradicentibus ſignatoribus)ad mores pſequẽdos natus ĩ citarenť:& ſic de aliis in numeris aſtrologis aptis:quæ & ſi ſolã determinatã ma teriã agere poſſint:cõcurrẽtibus aliis q̃buſdã:puta cõplexione ſpiritibus/humori/bus:& aliis extrinſecis ſicut preceptoribus cõſuetudine &c.hæc tñ oĩa p iouẽ in caſu diſponenť ad finẽ pdictũ:potius q̃ per illas ad hoc uel illud effectuũ genus contrahať. Ad rõnes igiť in contrariũ rñdendũ eſt. Ad primã iam reſponſum ẽ/q; de ſecũdo mõ loqť ſumẽdi uniuerſalẽ cãm:nos autem tertio mõ ſumimus.
Ad ſecundã dr̃ primo q; nõ quelibet/cæli pars ſic indifferẽs ẽ ad hoc uel illud p/ducendũ:ſunt.n.cõplures determinate cãæ:hos & nõ illos effectus pducere po/tẽtes:alias quelibet ps quẽlibet effectũ cauſare poſſet:itaq; cõfuſe eſſent cæli ui/res:qđ fieri nõ põt.Secũdo dr̃ effect9 quos aſtrologia puidet ſuppoſitũ ſubiectũ pſupponũt:quare materiæ diuerſitas nõ eſt ad ppoſitũ aduerſarii. Tertio dr̃ ar/gumentũ nullã mentionẽ de accidẽtalibus effectibus facere:circa quæ pcipua eſt aſtrologica cõſideratio:quare deficiẽs eẽ oportet. Ad tertiũ dr̃/ cõcedẽdo totum uſq; ad partẽ illã:& ſic de cæteris nã licet in aliq̃bus ac multis illud accidat:reſpe ctu tñ quorũdã locũ nõ hẽt.ut oſtenſum eſt:quare argumentũ oñdit cælum eſſe cãm uniuerſalẽ:nõ aũt ipſũ nõ eẽ cãm pticularẽ:cõceſſũ ẽ aũt & oſtẽſum utrun q;.ſ.ipſũ eẽ & uniuerſalẽ & pticularẽ cãm diuerſoꝝ reſpectu. Ad quartũ ſicut

ad primã dr̃. Ad ultimã dr̃ maiorẽ eẽ falſam:pticularis.n.cã efficiens/& effectũ intendit/& formã motũ terminantẽ/& ſpẽi conſeruationẽ & ſui pfectionẽ/& decorem uniuerſi:quamq̃ horum unus principalis eſt & ultimus.

An totum cælum ad quemlibet effectum cauſandũ concurrat. Articu.vii.

u Idet꞉ ꝙ cælũ ad oẽm effectũ ꝓducendũ cõcurrat.Sicut.n.inferior mundus corruptibilis depẽdet a ſupiori ineſſe & cõſeruari:ita & iferior ſphera a ſuperiori & relique a primo mobili:nullus aũt effectus inferius ſine primæ ſpheræ influẽtia ꝓduci põt:igi.nec abſq; aliis. Rurſus quælibet cæli pars aut ſimilis ẽ agenti principali:aut diſſimilis:ſi primũ effectui uigorẽ preſtabit:& eius q̃titatẽ aut uirtutẽ augebit:ſi ſecũdũ eũdẽ debilẽ faciet:quũq; effectus hic tãte uel tãte pfectiõis exiſtat. Amplius quelibet cæli ps i aliqua domoꝝ duodecim neceſſario cõſtituit꞉:igi.effectus illius domus cauſat: ſed oẽs domus agũt i eundẽ effectũ:igi.&c.añs huius ultime cõſequtiõis reputãt aſtrologi manifeſtũ. Poſtea ſicut in animali euenit.ita & in aliis effectibus euenire neceſſe ẽ:nec cauſa diuerſitatis apparet:ſed in aiali quodlibet ſignũ dominiũ ſpãle hẽt: queadmodũ eius mẽbra demonſtrãt.Aries.n.ſpãliter capiti pdominat꞉ taurus collo &c.ergo quodlibet ſignũ hẽt in iferioribus dominiũ & ptãtem:ſed q̃libet ps cæli/aut ſignũ ẽ/aut in aliquo ſigno:ſcd̃m ꝙ i polis zodiaci iũgunt꞉:ergo &c. In cõtrariũ arguit꞉:prio qdẽ ex pte recipiẽtis:elemẽta.n.& ignobilia corpa qualitates aut ꝓprietates excedẽtes qualitates primas nõ hñt:has aũt a multis ſtellis adipiſci pñt. fruſtra igi.p quẽlibet cæli partẽ acqrerent꞉. Præterea nullũ inferius corruptibile/ſuſceptiuũ ẽ oium ſupioꝝ uiriũ:alias eqdẽ plures pfectiõis gradus in ſe cõtineret q̃ certa cæli ps:quũ multe cæloꝝ ptes ſuas inuicẽ uires nõ pticipẽt:nec natura nec aſpectu:aut altera cã. Amplius effectuũ pfectiões i cã ſua magis uniunt꞉ q̃ in ipſis effectibus:qm̃ ab uno multa ꝓcedũt & plura in unũ reducunt꞉:ſed nulla cæli ps uires oium partiũ cõtinet:multo igi.minus iferior effectus cõtinebit: ſed ois effectus ſue cãæ cõtinet aliqd perfectiõis:ergo nõ oẽs cæli partes concurrunt &c. Rurſus ex parte dãtis qdã ſunt ſtellæ q̃ nullã hñt ſignificationẽ: nihil igi.in iferiora influunt: conſequentia nota aſſumptum patet in combuſtis ſtellis Ptolemeo teſte in quatri. Itẽ ſicut planetæ inter ſe minime alterant꞉/ ſuis radiis ac uiribus niſi ſe aſpexerint/ſic quoq; nil in iferioribus cauſabũt:niſi ſignificatores aſpiciãt:ſed ſepius accidit nõnullas ſtellas loca ſignificãtia aut ſtellas nõ reſpicere.igi.&c. Poſt hæc quũ q̃dã ſtellæ ac cæli ptes aliæ ſibi inuicẽ cõtrariæ ſint: atq; aduerſent꞉:cõtinget ſepius unius radiũ adeo debilẽ/alterius uero adeo potentẽ eẽ:ut ois penitus uirtus debilioris deleat꞉ quare debilior nullo pacto opari poterit. Præterea ſicut in minori mũdo cõtingit ita i uniuerſo : ſed i hoie cor ſpũs ꝓducere põt & cerebrũ tẽpare:nullo mõ cõcurrẽte pedis digito:igi.&c. Pro dubii ſolutiõe/qdã pnotãdæ ſũt diſtinctiões:pria totũ cælũ ad aliquẽ effectũ cõcurrere duob9 modis itelligi põt:uno qdẽ mõ poſitiue aliqd.ſ.i effectũ ſue uirtutis i primẽdo:& illud relinquẽdo:ac ſi diceret꞉ Iouẽ hãc ꝓprietatẽ reliqſſe.Saturnum alterã & ſic de aliis cæli ptibus qbuſcũq;.Secũdo mõ priuatiue : uel corrũpendo uel debilitãdo aliaꝝ ptiũ uires:ac ſi diceremus ſaturni radios/Iouis uirtutẽ(quã i ſubiectũ ifluerent)uel minuere:uel i nihilũ redigere. Secũda diſtictio hæc ẽ:influẽtiũ quoddã directe ifluit i certũ ſubiectũ:ſicut ps cæli i aſcendẽte aut medio

cælo reperta/aut in altero loco ꝓdicta aſpiciẽte:quoddã uero reflexe:ut ſiqua ſtel la:aut altera cæli ps in alterã & illa alia in alterã: & ſic uno uel pluribus mediis ĩ flueret. Tertia diſtinctio.agentiũ quædã ſenſibiliter agũt in ſubiectũ:quædã in ſenſibiliter.exẽpla patẽt. Quarta diſtinctio:agẽtiũ circa aliquod ſubiectũ q̃dã intrinſece agũt/aliqd ĩtrinſece imprimẽdo/uel remouẽdo:ut ſunt ea q̃ ſanitati/ pul chritudini/robori/uel alicui huiuſmodi cõueniunt:q̃dã uero extrĩſece:ut ſunt agẽ tia circa diuicias/fratres/filios/uxores & huiuſmodi:hæc tñ diſtinctio ad priorem reduci põt. Quinta agentiũ ꝓdictoꝝ quædã agunt ſcd̃m plures ſui uires:quæ/ dã ſcd̃m pauciores:fieri.n.põt ut.a.agẽs uirtutibus.xx.pluribus uiribus agat in .b.paſſũ:q̃.c.agẽs uirtutũ.xxx.cõtingit ẽt agẽs in ſe cõtinẽs uires decẽ diuerſas qñq; oibus:qñq; uero qbuſdã ex illis operari:uel ꝓpter maiorẽ aut minorẽ ſubie cti capacitatẽ:uel ob maiorẽ uel minorẽ ſtellæ ĩfluendi potẽtiã accidẽtaliter au/ ctã uel diminutã. Sexta diſtinctio:effectuũ ꝓductoꝝ qdã ſunt indiuiduæ ſub/ ſtãtiæ:ſicut naturalia cõpoſita aut ipſoꝝ formæ: qdã uero accidẽtia ĩ ſubiecta re/ cepta:ſicut forma pulchritudĩs cõplexio inſequẽs materiã uel formã lenitas/ira/& huiuſmodi. Septima diſtĩctio ꝓdictoꝝ effectuũ qdã ſũt perfectiores: qdã ĩperfe ctiores/quidam medii exemplum primorum animalia perfecta: ſecundorum pla netæ:tertiorum elementa. Octaua diſtinctio:uirium ſtellarum aut aliarum cæli partium: quædam ſibi inuicem aduerſe ſunt:ſicut martis iniqtas:& iouis iuſticia q̃dã uero:minie cõtrarie ſũt:licet diſſimiles & nõ paꝝ diuerſe ſũt.n. q̃dã uirtutes & ꝓprietates nec cõtrarie nec ſimiles:ſicut color & odor:qn ẽt eaꝝ tẽperies & di ſpoſitiões/duob9cõtrariis aſſociãť:ut de odore ſuaui/cũ albo & nigro repto patet & ſic de inumeris aliis:ſic ẽt ĩter ſtellaꝝ uires/q̃dã ſic ſe hñt/ut nec aliis qbuſdã ad uerſãť:nec ſimiles ſũt:nec ab alia cã ꝓduci pñt. His ĩtellectis ad q̃onẽ r̃ndeť di cẽdo primũ ꝙ totũ cælũ ad effect9 pfectiſſimos aut ꝓpe/ſicut hoĩes ſũt poſitiue/ aut priuatiue directe uel reflexe/ſẽſibiliter uel ĩſenſibiliter/ĩtrĩſece uel extrĩſece cõ currit patet:hoc qd̃libet.n.ſignũ determĩato mẽbro dñať:ſigna aũt totũ cælũ cõ præhendũt. Præterea q̃libet domus ſua totali uirtute in illos opať/intrinſece aut extrĩſece:ĩpe aũt oẽm cæloꝝ machinã cõplectunť:ab eiſdẽ quoq; mẽbra ſupanť igi.idẽ qd̃ pri9.Præterea nulla cæli ps aut ſtella repiri pt:q̃ q̃tũ ad aliquẽ effectũ ſibi propiquas ſtellas & partes ac ẽt eas q̃s aliquo afficit aſpectu/nõ fortificet aut debilitet:& illa alterã:& ſic deinceps:q̃re ſiq̃ fuerit ſubiecta aliqd uiriũ oĩum ptiũ idonea recipe:illa neceſſario eaſdẽ ſuſcipiẽt.Scd̃o dr̃ licet totũ cælũ ut dictum ẽ cõcurrat:nõ tñ ſcd̃m oẽm ei9 aut ptiũ ſuaꝝ uirtutẽ concurrit:tũ q̃a tale ſubiectũ nõ oĩum uirtutũ & ĩpreſſionũ capax ẽ:tũ q̃a nõ ubiq; q̃libet ſpãlis uirtus huius uel illius ſtellæ/reflexe ſufficit ĩ paſſũ aliqd ĩprimere:tũ q̃a non in quocũq; ſtatu idẽ agere põt:ut patet ĩ cõbuſtis aut retrogradis:q̃uis p aliã uirtutẽ alteri ſtellæ ſi milẽ uel cõtrariã uigorare aut debilitare poſſit.Tertio dr̃ ꝙ ĩ effectib9 ĩperfectio tibus cauſandis nõ q̃libet cæli ptes:nec ſcd̃m oẽm illaꝝ uirtutes cõcurrunt: terra .n.ceteraq; elemẽta ac ĩperfecta mixta diſpoſitiões q̃litates primas excedẽtes non reqrũt:aliæ igi.excellẽtiores nihil operabunť:qd.n.in terrã influere aſſerendũ ẽſt uim/q̃ ſenſus hoĩs perficiũť:aut aliquod huiuſmodi ad terræ naturã minime atti nens? Similiter huius uel illius mixti ꝓprietas/nõ niſi a parte cæli uirtutẽ illã cõ/ tinente ꝓduci põt cetere igi.partes ꝓprietate illa carentes nihil ullo pacto in hũc

effectũ operari poterũt. Quarto dicitꝫ ꝙ mediocris perfectionis effectus quandoqꝫ unius quandoqꝫ alterius extremi conditiones participant. Ad rationes igitur q̃uis reſponſio ex ſupradictis pateat: particulariter tñ reſpondendũ eſt ut uniuſcuiuſqꝫ uires appareant. Ad primã dicitꝫ ſolũ concludere oẽs ſpheras concurrere: qđ conceditur in oĩbus effectibus ſed non quãlibet ſpheræ partẽ. Ad ſecundã conceſſum eſt totũ poſitiue uel priuatiue. Ad tertiã dicitꝫ non in oĩbus effectibus poſitiue quãlibet domũ operari qa non ignobilioribꝰ. Ad quartã negatur ſimilitudo & cã diuerſitatis eſt: qa plura ad perfectius producendũ / aut fortius / requiruntꝫ / q̃ ad imperfectius. Ad alias ꝑ parte contraria dicendũ negando ultimã conſequentiã: qa perfectius agent plura q̃ pauciora. Ad ſecundã dicitꝫ concludere ſolum / ꝙ non oẽs uires ſuas quælibet pars cæli exerceat / ad illa ꝓducenda: qđ eſt conceſſum. Ad tertiã dicitꝫ ipſam concludere ꝙ nullũ inferius poteſt oẽs uires oĩum ſuperiorũ recipere: non aũt ꝙ non poſſit aliqd ab oĩbus haurire. Ad quartã dicitur ſtellas combuſtas inſenſibiliter operari: aut debiliter: aut mediante ſole / eius uires accipiente. Ad qntã dicitur: ꝙ neceſſario quælibet pars cæli aut aſpicit locũ: aut aſpicit aſpicientes: & ſic deinceps: præterea ſi non aſpiceret: adhuc non concludit / quin per partẽ ante partẽ ut dictũ eſt operari poſſint. Ad ſextã dicitꝫ ꝙ concludit poſitiue. Ad ultimã dicitꝫ priuatiue digitũ concurrere nã ſi amputetꝫ digitus / opus non erit aliquantã ſpirituũ quantitatẽ ad illũ tranſmittere & delegare qbus ſenſibiliter uel inſenſibiliter fortius aut debilius ageret.

An cælorum effectus impediri poſſint. Articulus. viii.

Idetꝫ cæloꝝ effectus aut uires impediri non poſſe: qꝛimo ſicut motus u eoꝝ &c. aliter ſe habere nõ poſſunt / ita & illoꝝ effectus. Ea. n. quæ a deo ordinantꝫ impediri non poſſunt: qm̃ nec ab ipſo: quũ ſe ipſum non poſſit impedire: nec ab aliis: quũ nulla ſecunda cã tante potẽtie eſſe poſſit / ut primæ poſſit eſſe obſtaculũ: ſed cæloꝝ motus & uires a deo ordinati ſunt: quũ a prima cã cælũ & tota natura dependeat: ſcđm peripatheticos: oẽſqꝫ approbati philoſophi idẽ cõfirmãt: iuxta illud dauid & opa manũ tuaꝝ ſunt cæli. Præterea quom cæli ptes ſe inuicẽ impediũt nõ ob eã cãm effectus cæloꝝ ĩpediri dicimus: non . n. effectũ ptialis cãæ reſpicimus ſed totalis: ſi igi. impediretꝫ: aut hoc a ſupioribꝰ cãis / aut ab ĩferioribꝰ eueniret: nõ a ſupioribus: qa nõ niſi ſcđm diuinã uolũtatem ſupiora diſponuntꝫ: uolũtas aũt diuina nullo pacto nature cur ſui aduerſari pot / quũ nil aliud natura ſit q̃ qđ a deo ordinatꝫ: nec ẽt ab ĩferioribꝰ quũ ĩferius non poſſit ſupiꝰ ſupare. Adhuc cæloꝝ effectus nõ niſi ad ſibi ſubiecta ſe extẽdũt: qm̃ ſiqđ libeꝝ ab eoꝝ ĩfluxibꝰ fuerit: puta ſpiritales ſbẽ penes illud ꝓdictoꝝ effectus mẽſurari nõ debẽt ſed cælis ſubiecta nullo pacto eoꝝ uim effugere pñt alias ſubiecta nõ eẽt: igi. &c. Amplıꝰ ſi cælis reſiſtere poſſumus hoc nõ niſi cælis mediãtibus euenit: ſicut ĩ electiõibus patet: ſed hoc nõ ẽ cælos ĩpedire: ſed potius ẽ ipſos hoc uel illud nõ ꝓducere: igi. &c. Sed cõtra ſũt / expientia / auctoritas: & rõ / ea etiam quæ ſuperius demonſtrata ſunt. Expientia qdẽ cernimus / agriculturæ arte nõ nulla naturaliter ꝓducenda adeo uariari. ut ea quæ cæloꝝ curſu illis euenirẽt / minime cõtingãt: inſerẽdo / ſeminãdo / plantãdo / abſcindẽdo: circa elemẽta quoqꝫ ſimilẽ alteratiõnẽ patet euenire: circa pecora ẽt interficiẽdo / marẽ cum femina iungẽdo / teſticulũ dexrũ uel ſiniſtrum abſcindendo / ut maſculi uel feminæ generentur:

quæ oīa ſi ſolo cæloꝝ influxui relinquant̄/ꝓfecto exitus diuerſos cōſequunt̄.mu tantur aūt ab ea cā q̄ cæli nō ſubdit̄:a qua & fortuna & ars & conſiliū ſequunt̄: duoq; reſultāt principia.natura.ſ.& ꝓpoſitū.ut ſupra. Auctoritates ínumere ad duci pn̄t:nō modo theologoꝝ/ac phoꝝ/neceſſariū & cōtingēs ponentiū:moraliū quoq; uirtutes & uicia & cetera ꝑdicta.uerū etiā aſtrologoꝝ. Ptolo.n.ubi ſupra hæc inferiora cælis nō ineuitabiliter affirmat euenire:ſicut quæ diuina uolūtate. in libro fructus:etiā afforiſ.v.Pōt huius ſciæ ꝓfeſſor multos effectus ſtellaꝝ euer tere.&c.idē.viii.Animus ſapiens cæleſti poteſtati coopat̄.ſicut optimus agricola mūdando &c. Idem.x.xiiii.xix.xx.xxi.xxii.xxvi.xxviii.xxxvi.xli.liiii.lv.lvii. Præterea oīs electionū ſcia:quæ a cunctis aſtrologis cōcedit̄/huic ſnīæ cōcordat. nō.n.poſſent electiones ꝓdeſſe/aut obeſſe:niſi cæloꝝ effectus mutari poſſent. Ratio ēt idē oſ̄dit.nulli.n.dubiū eſſe pōt/cælos a libera cā ſibi nō ſubiecta impe diri poſſe. Ad cuius rei noticiā.aduertendū eſt triplex genus cauſæ:quod cæloꝝ effectus uariare pōt. Prima quidē cā eſt/diuina uolūtas:cuius uirtute cōditi ſunt cæli.multo.n.maioris potentiæ abſq; ulla ꝓportione Deus eſt in agēdo:q̄ cæli in reſiſtēdo/qui quū liber ſit alias nō eſſet dignus ut eēt Deus/cælos deſtruere/ne dū ordinē & uires eoꝝ mutare poterit. ſicut.n.orologii faber/q̄q̄ tali tpe horā nonā pulſandā ordinauerit:q̄ facillime & plures & pauciores & nullā pulſari ordinare pōt:ita & multo facilius cæli & ordo a prima cā imutari pn̄t:quū ꝑſertim cūcta diuina ſubſtentatiōe egeāt. Simile ſubſtātiis ſepatis cōtingere pōt ſi ſolā eaꝝ uir tutem & cæli reſiſtentiā cōſiderauerimus.& hoc duplici uia. Primo ex parte cæ loꝝ:intelligentia.n.applicata:aut cæloꝝ animæ(ſi animati ſint)nō ex neceſſitate naturæ agunt.ſed ſemp regulariter agunt:qm̄ melius eligunt:ſicut igitur homo ſuoꝝ actuum dn̄s eſt:ita multo amplius intelligētia.pōt igitur cæli intelligentia cuius uirtute multa ꝓducunt̄ illa uariare.ſecūdo ex pte patiētis.pn̄t.n.intelligen tiæ ſubiecta ammouere/& multis modis uariare:qbus cæloꝝ uirtutes uariis mo dis ſuſcipiāt:aut nō ſuſcipiant. Non tn̄ oīa impedire pn̄t.tū quidē pp plura/quæ intelligētibus manifeſta ſunt.ſimiliter(licet debilius) a tertia cā/q̄ libera uoluntas humana eſt/euenire pōt.patet per oīa quæ ſupius oſtenſa ſunt:ac inferius palam fient/ex cuius opationibus fortuna ſequit̄.quom aliquē effectū uenturū cogno uerit hō pōt inferiores cauſas iuuātes aut impediētes & ex cōſequēti remouentes effectus futuros ammouere/ꝑbere/miniſtrare uariis modis.nō ſolum in ſibi extrin ſecis.ut exēplū adductū oſtendit.ſed intrinſecis.ut inſtigantibus ſenſibus ad ali quid operandū/poteſt libera uoluntas ſenſus interiores.ſ.imutare.Similiter qs in fortunatus in diuitiis libera uoluntate pōt terrā fodere & theſaurū repire.ſic igit̄ humana uoluntas aut hō ꝑ uoluntatē liber/inferiora diuerſo mō applicādo/cæloꝝ influxus imutare pōt:angelica uero ſimiliter & ulterius q̄dā ex pte cæloꝝ uaria re.diuina aūt oīno influxus & cauſas influxuū omni mō imutare pōt.ueꝝ eſt tn̄ ꝙ remotis his impedientibus cauſis:ſuppoſitoq; cæloꝝ ordine particulari.oīa ex neceſſitate euenirēt.ſed uniuerſali ordine pticularis euerti pōt. Ad rōnes igit̄ in cōtrariū dicēdū.ꝙ a Deo ipediri pn̄t & ab aliis.primo.n.a Deo ut dictū ē/& ad rōnē in cōtrarium.Deus ſeipm nō impedit:cōceditur/ſi cælos impedit nec ordinē uniuerſalem impedit/quo inferiora ſuperioribus ſubici uoluit.quare etiā a libera creata uoluntate poterūt impediri. Ad ſecūdā dicit̄ ꝙ a ſupioribus cælis & ab

humana uoluntate quæ ſupior eſt ipſo corpore cæleſti.& ad rōnē de Deo dicitur ꝙ cū eo quod argumētū cōcludit ſtat ipſum particularē hūc uel illū naturæ particularis curſum euertere:licet/qcqd agat poſitiuū/natura ſit. Ad tertiā dicit̃.primo/ꝙ aliqd reperit̃ cælis ſubiectū hoc.ſ.mō ut nihil ꝑter Deū illi dominet̃.ſicut aeris diſpōnes & alia multa:quædam uero & alteri cauſæ ſubdunt̃.planetæ.n.& bruta & hominū ſenſus nō ſolū a cælis per ſe moueri pñt:ſed a liberis hoībus an intelligētiis.planta.n.duratiua diu/a libera uolūtate incidi pōt aut cōburi:eiuſq; nutrimentū in parte aut in totū ammoueri &c. Similiter inſtigātibus cælis interiores ſenſus ad homicidiū īmediate uel mediate ut infra.pōt homo libera uoluntate & intellectu & rōne/ab ea cogitatione illos ammouere Deū laudando orando &c.ſi menti cōpos fuerit. Ad ultimā dicit̃ ꝙ argumentū ueritatē cōcluderet ſi cæli ſeipſis ſic ſe applicarēt ad effectū quēpiā impediendū.ſed hoc uerū nō eſt. nā huius applicatiōis principiū eſt homo:aut libera creatura.qua in re ꝓcipuam hoīs ſupra cælos poteſtatē cernimus ut cælis ipſis/cælis obſtare poſſimus.ac ſi qs aduerſariū armis ſuis ſuperare poſſet.Secundo dicit̃.ꝙ non ſemp cælis/cælis reſiſtimus:ſed qñq; corpus ſuperfluos humores malos mūdando futurā egritudinē euitamus:qñq; ſubiectum ammouendo ſicut ſupra dictum eſt.

An ſolo lumine cæli agant in inferiora. Articulus.ix.

u Idetur cælos ſolo lumine in inferiora agere.ſi.n.aliis mediis agerēt maxime motu & influētia oparent̃:ſed hoc nō cōtingit.ig.&c. minor oſtēditur.primo.n.motus localis actiuus nō/ſed ubi ſuo mō fluens.influētia uero ſi reqreret̃:hoc ideo eſſet qa lumē ſufficiēs nō eſſet inferiora ꝓducere/cōſeruare &c.ſed arguit̃ lumē eſſe ſufficiēs.lumē.n.in ſe qualitates primas cōtinet de caliditate & ſiccitate/patet in lumine ſolis uirtute cōtineri.de frigiditate & humiditate:patet in lumine lunæ includi ꝓcipue ſcd̄m aſtrologos.ſi igit̃ qualitates primas cōtinet.ergo & alias ab illis effluentes:& cōplexiones elemētoꝝ:& mixtoꝝ: & materieꝝ pro formis ſuſcipiēdis ſeruādis & generādis diſpōnes:poterunt igit̃ cæli mixtoꝝ formas de potētia materiæ educibiles generare/ſolo lumine medio. Præterea ſi formas ſbāles lumē pōt inſtrumētaliter ꝓducere:multo fortius occultas ꝓprietates materieꝝ uel mixtoꝝ ꝓducere poterit:quū quocūq; accidēte ſubſtantia nobilior ſit:ſed ſi influētie neceſſarie ponant̃/maxime ad hmōi ꝓprietates Sed in cōtrariū eſt experientia/auctoritas/& rō. Videmus.n.luminariū aut aliaꝝ ſtellaꝝ oppoſitiōe/maiorē alterationē in inferiorib9 cauſari/q̄ luminis augumētū expetat/ſiqdē ſolo luminis augumēto eueniret:nō quom luna ſub terra eſt/nec ēt cū in oppoſitiōe luna tardiſſima eſt motu.ſed potius quom ſup terrā aut duobus uel tribus ante diebus.qñ.ſ.uelociori motu plus luminis acqrit luna. Hoc idē in aſpectu quarto euidētius cernit̃:& luce clarius in lunæ cū ſtellis aliis cōiunctionibus/aut aſpectib9.qre cælū aſpectu illo/diſtātia/ſeu figura agere neceſſe ē:cuius medii paruā hñt phi noticiā. Præterea ſub terra alicubi aīalia gñant̃ ex putrefacta materia/quo lumē aut illius uirtus nullo mō ꝑuenire pōt.ut patet ī locis multū ſubterraneis.opus eſt igit̃ altero medio.ſ.influētia:cælū agere. Hoc idē magnetis uirtus nobis declarat.peruenit.n.uirtualis radius eius ad ferrum/lignis & aliis denſioribus corporib9 intermediis:quo luminis radius minime perueniret. Præterea nōnullas ꝓprietates in corporibus inferioribus uidemus:quæ in lumen

aut eius uirtutem reduci non poſſunt. ſicut lapidum mirabiles uires & plantarũ: fortius animalium potiſſime. taceo archana quæ ſoli aſtrologi cognoſcunt. ut ꝙ tali tpe natus ad turpes mores incitet. Rurſus ſenſu uidemus plantas quaſdam (ut ſupra dictũ eſt) tot annis fructus ꝓducere quot diebus Luna a Sole diſceſſerit. igit motus Lunæ a Sole illius eſt cã. nõ. n. ab aſpectu accidere poteſt. qa qñqȝ nullo inter luminaria aſpectu exiſtẽte effectus ſimilis accidit. nec ẽt ab acqſito lumine. qa potius cõtrariũ cõtingere deberet. ut. ſ. paucioribus annis (uirtute planetæ lumine Lunæ uigorata) fructus ꝓduceret. igi. illius effectus mot⁹ primi mobilis luminariũ reſpectu cã eſt. Hoc idẽ aſtrologis aptiſſimũ eſt uirtutẽ ĩ radice natiuitatis impſſam ſcd̃m uarios cælorũ motus mutari cernẽtib⁹. Sũt igi. qttuor media qbus agũt cæli lumẽ. influẽtia. figura. & motus. Hoc idẽ rõ declarat. diſtinctio qdẽ effectuũ ex cauſarũ pricipaliũ uel inſtrumẽtaliũ diſtinctione ꝓcedit: qre fieri neqt tot inferiores effectus ſolo lumine cauſari. lumina. n. ſtellarũ nõ talẽ inter ſe dñam hñt qualẽ inferiores effectus uidemus hr̃e. Amplius quũ nihil fruſtra agat natura ſi ſolũ cælorũ motus ordinati fuiſſent ad agẽtia deferẽda. ad lumina. ſ. ꝑticipãda a diuerſis terræ regionib⁹. eqdẽ augiũ motus ſtellarũqȝ fixarũ. trepidatiõis & nonæ ſpheræ (ſcd̃m ponẽtes. x. ſpheras) epiciclorũ ecẽtricorũ quoqȝ ſupfluerent. quũ nihil pene plus lucis aut minus p eos motus determinate ptes terræ participẽt. Sũt igit ꝑdicti motus uarii ob uarias cælorũ influẽtias uarioſqȝ effectus ꝓducẽdos a prima cã ordinati. Ad rõnes igitur in cõtrariũ rñdendum eſt ad primã cõcedendo motũ nõ eſſe actiuã formã per ſe: ſed coactiuam: itaqȝ ſi per poſſibile uel impoſſibile lumẽ & influẽtia a cælis auferent motus nil penitus in inferiora cauſaret: & ſimiliter de figura dicendũ eſt. Sed coactiue formæ ſunt. per figurã eni uariã uarias ſibi uolunt uirtutes cælorũ: ut infra patebit. per uarios motus uario modo acqrunt augentur uel diminuunt: uires ſtellarũ aliarũqȝ partium cælorũ. Quare ꝑdictæ formæ motus uel figura alias duas. ſ. lumẽ & influẽtiam modificant ac determinãt per ſe uel per accidẽs. ipſe. n. motus cauſa eſt: quã tanto uel tanto tali uel tali tpe effectus p alias ꝓducant: ſignificatores per corpus uel aſpectum applicent per anthiſtia per partes per ꝑfectiones per directiones ad loca ſtellas partes cuſpides figuraſqȝ ſignificatiões pueniant. Et tũc aliis coadiuuãtibus cauſis effectus ꝓducant. dicit ulterius lumẽ nõ ſufficere ad materias diſponendas qm̃ quattuor qualitates primas nõ cõtinet. lumẽ. n. Lunæ calefactiuũ eſt ſicut & quodlibet aliud: unde & noctes in plenilunio calidiores cæteris paribus dicũt. Opus eſt igit influẽtiis calefactiuis: aut infrigidatiuis &c. ad cõplexiones introducẽdas. ulterius dicit ſicut medici tenẽt quaſdã eſſe cõplexiones in ſequentes formã: ut quæ ex qualitatibus primis reſultãt: qdã uero in ſequentes materiã: ut occultæ diſpoſitiones cæleſtes: qbus ſanguineus uerbi gratia eſt fur: ſic Iacobus Forliuienſis exemplificat. Tenendũ igitur eſt (uiribus cælorũ per aſtrologica cognitis) non omnes formas in materia introduci & educi ſola cõplexione in ſequente formã concurrente. ſed in quibuſdã altera complexio una uel plures materiã inſequentes requiruntur. Ex quibus patet ꝙ ſi lumen primas qualitates & complexiones inſequentes formas uirtute contineret non tamẽ materiã ad quãcunqȝ formã recipiendam ſufficeret diſponere. Ad ſecundã negetur cõſequẽtia. quare ſic & leo leonẽ generare poſſit nõ tñ mures aut plantas: & huius cauſa eſt:

quia inſtrumentales cauſa ſunt:non autē principales. lumen uero inſtrumentalis
cauſa eſt:agentia autem principalis præter primū conuenientibus mediis agunt.

An cælum ſit cauſa mali naturalis:ſeu penæ. Articulus.x.

Pparet cælum nō eſſe cām naturalis mali/puta egritudinū mortis mon/
a ſtruoſitatū &c.hæc.n.oīa manifeſtā hn̄t cām particularē inferiorē ſuffi
cientē.igit̄ inferioribus nō ſupioribꝰ tradēda ſunt.cōſequutio nota quū
malū & defectus potius cauſæ debiliori & impfectiori:q̄ fortiori & pfectiori tri/
buēda ſint.aſſumptū oñdit̄.egritudines.n.q̄ optime a medicis in cauſas ſuas na/
turales/nō naturales/reducunt̄ & p̄ter naturā:ſicut elemētoꝝ diſcraſiā/nimiāq; al/
terius abūdātiā aut defectū/cōplexionē debilē aut fortē/humoꝝ abūdātiā uel de/
fectū.& ſic de cæteris naturalibus nō naturalibus & p̄ter naturā cauſis p ſe & p
accidēs.ſunt ēt extrinſece cauſe agētes:ut ſolutæ cōtinuitatis.qs eni negare pōt li
bera uoluntate hominē/aīalia bruta/plantas &c.interficere aut corrūpere poſſe:
uenena quoq; nimiū calorē frigus & ſic de aliis.quæ oīa ſufficiētes egritudinum
& corruptionū cauſæ ſunt.monſtruoſitatē uero in ſeminis defectū/aut ſpiritus gi
gnitiui reducunt.aut matricis uel menſtrui indiſpoſitionē. Amplius ſi effectus
cauſis inferioribus diutius durare cōſeruarique poſſet:cæleſtis aūt cā illū corrūpe/
ret/cælum pculdubio inuidū eſſet & iniuſtū:quū p̄ſertim iuuenes q̄nq; auferant̄/
ſeneſq; retineant̄:iuſti ægritudinibus opprimant̄:iniuſti ſanitate fruantur.cōſe/
quens fieri nō pōt. Rurſus ſi ſic.igitur naturæ opa impfecta ſunt.cōſequēs fal/
ſum cōſequutio oſtendit̄.nā ex pfecto impfectū generare:impfectū quoddā eſt.
ſed quū aīalia corrūpunt̄ illis impfectiora generant̄:cadauera.ſ.igi.&c. Præte/
rea ſic igit̄ cælum impfectū eſt cōſequens impoſſibile:cōſequutio declarat̄.nam
aut cæloꝝ effectus:puta aīalia ſanitas boni ſunt.& ſic impfectū eſt illos ammo/
uere.ſi nō igit̄ idē quod prius. Item quom monſtrū generat̄/aut pōt cælū abſq;
monſtruoſitate generare.& ſic eſſet inuidū ut prius.aut nō.& ſic ab aliquo impe
ditur/itaq; impediēs illud/nō cælū monſtrū generabit. Adhuc dicere effectus cæ
loꝝ eſſe p̄ter eoꝝ aut motoꝝ intentionē eſt ineptiſſimū:ſed malū p̄ter intentionē
agentis cauſat̄/ſcd̄m oēs phōs.igit̄ mali effectus nō ſunt a cælis.prima ppoſitio
patet nā impfecti agētis eſt aliquid p̄ter eius intentionē cauſare. In cōtrariū ex/
perientia/auctoritas/& ratio eſt.uidemus.n.experiētia egrotos morituros in lumi
nariū aliarūq; ſtellaꝝ aſpectibus alterari:grauiori morbo affici:ac tādē mori.cō
pertū ēt hn̄t aſtrologi mōſtra q̄buſdā ptibus cæli obſeruatis generari. Auctori/
tates aſtrologoꝝ nō eſt opus q̄rere/qm̄ oēs una uoce idē aſſerunt:uſq;adeo ꝙ ſi qs
ſniam iſtā negarit:oēm aſtrologiā ruere neceſſe eſſet.Sed miſſas aſtrologoꝝ au/
ctoritates faciamus.& ad phōꝝ theologoꝝ excellentiſſimoꝝ dicta nos conuerta/
mus.Scotus.ii.ſen.diſt.xiiii.q.ulti.ait.Habent.n.cæli aliquā actionē diſpoſitiuā
in remittendo qualitates & huiuſmodi.& ſic eſt cōueniens & neceſſariū ꝙ bonus
medicus habeat ſcientiā aſtrologiæ.poſſunt.n.ppinare aliquo tp̄e medicinā quæ
interficit:& tn̄ alio tēpore liberaret.beatus Tho.in multis locis hoc idem aſſerit.
Sed ratio cū illis ſentire nos cogit.ſupra.n.oſtēſum eſt cælos elemētis/q̄litatibus
primis/mixtis/impfectis & pfectis/deniq; cunctis corporeis uirtutibus dominari.
Ex q̄bus apertiſſime ſequitur elemēta cōplexiones/humores/mēbra/ſp̄us/& uires/
cælis alterari.& per cōſequens ſanitatē & egritudinem:& mortē. Poſtea cælum

& pſertim luna humoribus dominat᷑.igit᷑ eoꝝ mutationũ cã eſt. & ſic idẽ quod prius.aſſumptũ oñdũt cretici dies:in qbus uirtus a ſupiorib9 ſtimulat᷑:& humo res mouent᷑. Præterea ſepius aerẽ tali q̃litate affectũ expimur/ut hoíes & bruta ſubito in egritudines incidant ſimiles:ſubitoq; moriant᷑:aut altero cõi morbo la/ borẽt.hæc aũt aeris diſpoſitio/aut alterius corrũpẽtis infectio:nõ a q̃litatib9 pri/ mis(qbus ſe inuicẽ alterãt elemẽta)ꝓcedit:quũ maiori ſeu inteſiori caliditate/fri giditate &c.exiſtẽtibus id minime accidat.quũ ẽt q̃litatẽ illã uenenoſam p annũ ſeruari/aĩalia interficere potentẽ uideamus. Amplius oĩs alteratiõis cælũ cã eſſe põt:ut cũ beato Tho.cõcluſum eſt ſupra.igitur & egritudines & mors.ſicut aũt egritudo in cõplexiõe a cælis pẽdere põt:ita ẽt in cõpoſitiõe qua mõſtra egrotãt. Præterea mixtoꝝ formæ materiales/uirtute cõtinent᷑ in ſtellis:ut ſupra.ſed iter iſtas nõnullæ uenenoſæ mortifere repiunt᷑.reſpectu cõplexiõis & ſanitatis hoĩum & brutoꝝ.igit᷑ & ſtellæ ille rõnabiliter hoibus erunt aduerſe. Itẽ ſicut in mũdo inferiori cauſæ particulares oppoſitoꝝ repiunt᷑ ſic & in ſupiori:alias ſupior infe/ riori impfectior eẽt:ſed in inferiori qa repiunt᷑ ſanitatis ꝓductiua ẽt egritudinis cõperiunt᷑.igit᷑ ſimiliter in ſupiori:ubi ſanitatis cauſæ cõtinent᷑. Amplius infe/ rioris mũdi ordo a ſupiori ordineꝓcedit:quo ordine mũdus eſt unus.ſed in infe/ riori ordo eſt/ut elemẽta ob mixtoꝝ gñationẽ corrũpant᷑.plantis aĩalia/& herbis ueſcant᷑:aĩalia cõplura tã aq̃tica q̃ terreſtria q̃ uolatilia raptu uiuẽtia aĩalibus ui/ uant.hõ tãdẽ & plãtis herbis/& p̃dictis cõpluribus aĩalib9 nutriat᷑ ubi corruptio & mors neceſſaria eſt.igit᷑ talis corruptio a cælis cauſat᷑. Rurſus:quicqd cã eſt cauſæ/etiã cauſati cã eſt.ſed cælũ eſt cã gñationis i inferioribus.igit᷑ & corruptio nis.quũ gñatio unius ſit cã corruptiõis alterius hæc cõcluſio eſt Ariſt.ii.de gene. ut ſupius eſt adductũ. Quia uero nõ tm̃ p alteratiões cõplexiõis & q̃litatũ pri/ maꝝ egritudines in corporibus cauſant᷑ in cõplexiõe.qa ſeqtur ꝙ in cõpoſitione idẽ accidere põt:poſita ſeminis uirtute debili:aut nimia.itaq; nõnullis aliis mo/ dis:quos unuſqlq; ſani capitis phũs cõprobat:ſed ẽt aliis cognitu difficilioribus modis/mortẽ ac egritudines/corporibus accidere apte obſeruãtes cæloꝝ uires co/ gnoſcũt:ſicut hũc ſuffocari:illũ gladio pire.& ſic de aliis.ideo opus eſt in his oc cultũ modũ inuenire:quo id accidere poſſit.Duo igĩ ſupponẽda ſũt iuxta phõꝝ ſnĩa. Primũ rõne ſimilitudinis cõplexionũ & moꝝ/ primo intuitu/ hoiem quẽpiã alteꝝ diligere:aut odio hr̃e/nullis p̃euntibus bñficiis/aut iniuriis.qn ẽt qñq; infe/ rentẽ iniuriã ut quadã diligimus.bñficia uero/odio hẽmus. Secũdũ eſt cõplexio nes diſtempatas ac multũ a tẽpamẽto lapſas/malaꝝ ſeu impfectaꝝ opationũ eſſe cãs.ſicut.n.tẽpata cõplexiõe pfectiſſimas opatiões pficit aĩa/aut ipſum cõpoſitũ. ita multũ lapſa/deficiẽtes.hinc eſt ꝙ pueros ſimul/eiuſdẽq; cõplexionis hoĩes/ple/ rũq; amicitie uinculo tenere uidemus.ita p cõtrariũ diſſimilis:hinc ẽt collericos ad pugnã ꝓnos:melãcolicos ad uindictã/auariciã uilitatẽ/ & hmõi deditos eſſe di cimus.Aſtrologi uero altiorẽ cauſam quærendo apetũ habent ex luminariũ per/ mutatione:ſignorũq; obedientia:ac etiã aliis cæleſtibus cõformitatibus/amorem & odiũ/& cõcordiã & diſcordiã prouenire.quæ tamẽ cauſæ prioribus nõ aduer/ ſantur:imo plerũq; eaꝝ ſunt cauſæ:ſimiliter Saturnũ quibus præeſt melancolici effectus p̃bere ac ꝓprietates.Martẽ uero collerici.ex qbus ſequũtur mores præ/ dicti.ſed hoc inter aſtrologos & philoſophos intereſt / ꝙ philoſophi omnes pene

ꝑdicta cauſata in cōplexionē in ſequētē formā reducūt.ſ.collericā ſanguineā &c.
Aſtrologi aūt poſtq̄ ſanguineū furē cōperiunt.in cuius natiuitate infortunā præ
dominari in rebus diuitiaꝝ cōperiūt:& ꝑ oppoſitū melancolicū liberalē.flegma
ticū intrepidū/collericū uel ſanguineū effœminatū.collericū religioſum.ſangui/
neū maloꝝ moꝝ cælos obſeruādo/in illis cām inueniūt ꝑ cōplexiones materiā in
ſequētes.ut periti medici tenēt & affirmāt. Ex his ſequit̄ natū ſuis moribus/ope
ribus/ac oblectationibus in hoc potius q̄ in illud mortis genus incidere:ſequitur
ſecūdo ꝙ nō ſolū rōne moꝝ/ſed qñqꝫ nullis ꝓcedētibus uiciis aut malis opibus/q̄
primū potēti huic uel illi fiat obuiā/in eius odiū incidat.& nō ſolū odiū ſed etiā
in hoc uel illud/tali uel tali modo potētiorē incitans ad oſtenſam/aut ꝓmiū ꝑ cō/
trarium. Ex his patet qualiter cælis mediātibus hoīes uel aīalia/uel alia corpora
& eoꝝ corruptiones ipſis ſubiiciant̄.Et ſicut de naturæ bonis & malis dictū eſt:
ita & de fortunæ bonis dicendū:ac etiā in reliq̄s quæ diſcurrentibus relinquant̄.
Non eſt igitur mirandū ſi(hac uel illa cæli parte influente) natus hic ad ignem/
alter ad ſuffocationē/alter ad diuitias/alter ad pauptatē inclinat̄.& ita in cæteris.
Eſt igit̄ dicendū ſcđm phōs:ꝙ cælū per accidēs eſt cā huius uel illius mali.quia
bonū nō pōt eſſe per ſe cauſa mali.& omne agēs agit ꝓp finē & bonū:ſed ſcđm
aſtrologos dicendū eſſe uidet̄/cælos eſſe cām mali particularis per ſe.nō tāq̄ finē
ultimo intentū.ſ.gratia cuius:ſed quo uniuerſi ꝑfectio & alia multa bona conſe/
quunt̄ ut dictum eſt. Ad rōnes igitur in cōtrariū dicendū ad primā:ꝙ licet oīa
ꝑdicta ab inferioribus ſolū cauſis pēdere poſſint illud tñ in paucioribus accidit.
plerūqꝫ.n.ꝑdicta oīa a ſupioribus cauſis īmutantur:ſicut ſupra oſtenſum eſt.ad
nimiū.n.coitū/crapulā exercitiū īmoderatū/gladiū &c.nōnūq̄ hominū ſenſus in
citantur.tā ex parte agentis q̄ patientis.ſimiliter debilis uirtus a cōceptionis figu
ra plerūqꝫ pendet.quæ tñ nō ſuccūbit niſi ob fuerint cæleſtia.magis.n.uidemus
debile corpus reſiſtere q̄ forte:licet huius effectus cauſa particularis nō deſit.
Ad ſecundā dicit̄ negādo cōſequentiā.& hoc qa cæli principaliter/nō particulare
bonum huius uel illius intendūt:ſed totius uniuerſi quæ in diuerſitate cōſiſtit &
quoſdam defectus ex neceſſitate materiæ nō euadit.quod aūt de iuſtis & iniuſtis
adducit̄:aliā eſſe uitā in qua cuncta cōpenſent̄ opera demōſtrat/ſuppoſita dei ne
ceſſaria iuſticia.nec iniuſte genus aliquod mortis obire pōt homo. Ad tertiā di
citur negādo conſequentiā:& ad eius oſtenſionē dicitur:ꝙ ꝑfecta corrūpere per
accidens/ut iteꝝ equæ ꝑfecta uel ꝑfectiora generari poſſint.& ut uniuerſi conſo/
nantia ſeruet̄.non eſt impfecti operantis:ſicut in ꝓpoſito euenit.ſi enim ſemp ex
impfectis ꝑfectiora generarent̄/tandē ſola ꝑfectiora in uniuerſo reperirent̄:& ſic
uniuerſi ordo ſolueret̄/& cōſonantia.ſicut enim in citera neceſſariæ ſunt & gra/
ues/& acute corde:& incōſonantia uoces:ita & in uniuerſo diuerſi ꝑfectionū gra
dus. Ad quartā dicit̄ ꝙ effectus boni ſunt:ſed melior eſt uniuerſi ꝑfectio .Secū
do dicit̄ bonū eſſe hos effectus eſſe/nō ſemp/ſed tali uel tali tpe. Tertio dicit̄ ꝙ li
cet effectus boni ſint:poſt illoꝝ tñ corruptionē meliores generari pñt. Ad qntā
dicitur/ꝙ monſtrū qñqꝫ generatur ex defectu femellæ/ & pluriū in ea requiſitoꝝ.
qñqꝫ ex maris defectu/& ſeminis eius/ſed plerūqꝫ/ex debilitate partiū cæli/in con
ceptione ꝓdominantiū:quæ pro tūc meliorē effectum ꝓducere nō pñt.partes.n.
cæli nō parū in cunctis ꝓprietatibus uariantur.unde illud impediri/eſt nō poſſe

amplius:has uero debiles partes ſtatuit natura:malũ.n.ſuo loco poſitũ eminẽti/
us cõmendat bona ut ait Augu. Ad ultimã dr:ꝙ non p̄ter cælorꝝ/ aut eorꝝ intel
ligẽtie cognitionẽ effectus eueniunt:licet p̄ter intentionẽ eſſe poſſint:aliud.n.eſt
cognitio:& aliud intentio:argumentũ aũt de cognitiõe ꝓcedit.faber.n.qum ſer
ram ferreã facit/contrahendã rubiginẽ cognoſcit:nõ tñ intẽdit ſicut phis clarꝝ ẽ.

An cælum in ſenſus hominis influat quædam:quibus aſſentiret ratio/ſeu uo/
luntas eius/peccaret moraliter. Articulus.xi.

e Xiſtimant nõnulli/cælos nullo pacto in ſenſus hoĩs influere poſſe ea:q/
bus ſi uolũtas aſſentiret peccaret:ſi.n.ſic res ſe haberet/cæli cãe uiciorꝝ
moraliũ eſſent:conſequẽs inconueniens:quũ celeſtia a uiciis aliena eſ/
ſe debeãt.cõſequtio clara eſt:quũ ſenſibus inſtigantibus uoluntati peccãdi p̄bea
tur occaſio. Itẽ q̄d in inferiori natura uitupabile eſt:multo ãplius in celeſti:ſed
ad malũ morale inſtigare homines/in hoĩe uicio dandũ eſt:multo igi.amplius in
celis/p̄ſertim ſcd̄m aſtrologos putantes ꝓ maiori parte celos animatos eſſe. Am
plius ſiue celũ animatũ ſit/ſiue ab intelligẽtia motrici motũ/ id agit/ꝙ prime cau
ſe placet:quũ imprudentiſſimũ ſit/putare celeſtia p̄ter diuine uolũtatis ordinem
operari:ſed deus nullo mõ cauſa peccati/mali/ſeu deformitatis eſſe põt:igi.nec ce
li. Preterea quũ nihil agat niſi in uirtute prime cauſe/ſi celi ſic influerent primã
cãm cooperari neceſſe eſſet:ſed iniqui dñi eſt/ſeruũ ad iniuriã ſibi inferendã ꝓuo
care:quom p̄ſertim/uindictã ſumere malefactorꝝ ſtatuerit.igi.deus eſſet iniquus.
q̄d eſt nefandũ. Adhuc quãto perſona gubernãs ſapientior eſt/tãto ſibi ſubiecta
magis ab erroribus ſemota facit:ſed celeſtia principia gubernantia ſapiẽtiora ſũt
humanis:igi.ſi q̄dã hoĩes ab opibus ſuis &regimine/errores oẽs excludũt:& erro
rum occaſiones.multo amplius celeſtia. Adde prioribus:quanto agens p̄fectius
eſt/tanto paſſum magis ſibi ſimile facit ſed celeſtia inferioribus p̄fectiora ſunt/igi
tur ſuis opibus/inferiora magis ſibi ſimilia faciũt/cũ igi. ſupiora uicioſa nõ ſint.
nec ẽt ad uicia inferiora inclinare aut iſtigare poterũt. Poſtea aut celi ſic influẽ
do peccant/aut nõ.ſi ſic/uicioſa ſunt celeſtia/q̄d eſt abſurdũ.ſi non.igi. iuſte agũt
ſic influẽdo:ſed iuſtis rebus aut ſuaſionibus uirtus eſt coherere:igi.uolũtas aſſen
tiens merebitur.quod eſt impoſſibile. Preterea/aut deus cælos põt inocuos face
re:aut nõ.ſi ſic.& noluit facere.ergo inuidus.ſi nõ.ergo nõ eſt oĩpotẽs.cõſequẽ/
tia uera eſſe non p̄nt.igi.nec illa ex quibus ſequunť. Vlterius oĩs cã prima plus
influit q̃ ſecũda:ſed ſi celi ſi inſtigẽt ſenſus/prima cã erunt peccati (ſi uolũtas aſ/
ſentiat)igi.& grauius peccabũt. Preterea ſi ſic ſimiliter brutorꝝ ſenſus alterarẽ
tur/& multo fortius.quũ penitus ſubdanť.hoc aũt nõ apparet.igi.&c. In con/
trariũ tñ eſt experientia apertiſſima/ auctoritas nõ ſolũ aſtrologorꝝ.ſed medicorꝝ
ut oſtendeť infra.Et rationes clariſſime cõplures. Videmus.n.lunaticos/ ſeu lu/
næ multũ ſubiectos hoĩes.ſ.quoſdã/qui dum luna/aut a ſolis oppoſito/quarto/uel
combuſtione/aut ab altera quã uolueris cauſa patiatur/malorum morum exiſte/
re/accidia/inuidia/ira maxima affici/uſqꝫ adeo/ut preſentibus leticiæ cauſis inferio
bus/ima emittant ſuſpiria/itaqꝫ nõnunq̃/etiã aduerſis accidentibus/ ſpontanea leti
cia incredibili ſunt affecti quem effectũ ſiqui philoſophi in ſanam uel egram cõ/
plexionem reducerent.obiciatur/illius complexionis cælum eſſe motorem & cau
ſam.quam rem aperte cognoſcent/ſi tunc tẽporis cælorum diſpoſitionem obſer/

uauerint: nec tanta complexionis mutatio apparet (ſi tantūmodo inferiora inſpexerimus) ꝙ ex illa tāta morum & cogitationū uarietas effluere poſſit. Videmus etiam Marti ſubiectos/bellū precipue petere/ad irā/uindictā/homicidiū/ depredationes/ſtupra/& huiuſmodi a ratione fugienda pronos eſſe. Saturno uero ſubditos/inuidos/feneratores/auaros/fetidos/īmundi coitus/uindicatores: & huiuſmodi. quod ſiqui in ſolā complexionē collericā/aut melancolicā reducere uelint: adducatur in mediū aperta experientia: quandoqꝫ ſaturno ſubiectos ſanguineos eſſe/aut collericos/aut alterius complexionis. Martiales uero flegmaticos/ aut ſanguineos qubus inſpectis in aliā cauſam reduci predicta opus erit. Aſtrologoꝝ auctoritates hic ſuſpectæ ſunt: ſed ad medicoꝝ dicta accedamus: ex quibus aperte intētum ſequetᷣ. Apertiſſimū quidē in medicina ſcientia eſt/ ſpiritibus animalibus/ ſenſuū operationes perfici: quibus alteratis operationes quoqꝫ uariabuntᷣ: patet hoc non ſolū ex diuerſis operibus diuerſarū complexionū/a principiis generationis cōtractarū: uerū etiā ex complectiōibus etatis curſus: ſimiliter ex uariis egritudinibus ex abundantia diuerſorū humorū cauſatis: ubi ſpiritus ſimiliter alterari plerūqꝫ accidit: ſi igitur humores uarii/uarios ſpiritus/& hi uarias operatiōes/appetituſqꝫ cauſant. proculdubio cæli predominantes: & complexionibus/& elementis/& humoribus & ſpiritibus/appetitus/motuſqꝫ uarios interiorū ſenſuū producēt in hominib9: igitur ſicut diſcraſiata cōplexio/cōpoſitio/& ſēſus/& ſpiritus/ad illecebras concupiſcentias/& operationes rationi contrarias inducunt: ut apertū eſt oibus/ ex ſanguineis/ad amorē/collericis ad irā: melancolicis ad predicta ſibi conformia: pueris/iuuenibus/ſenibus/maniacis: & huiuſmodi: in quibus oibus mores/& appetitus/& operationes non mediocriter uariantur: & ad nō nulla nefanda uario modo incitantur. ſimiliter etiā proculdubio: ab intēperatis ſtellis/ſpiritus/cōplexiones & humores/& ſenſus īmutati tales aut ſimiles inclinationes ſuſcipient. Nunc uero ad theologos nos conuertamus: beatus Thomas aquinas. iii. de catholica ueritate. lxxxxi. capitulo ſic ait: quæ uero ad corporalia pertinent/ſiue exteriora / ſiue interioria ſint in uſum hoīs uenientia/a Deo mediantibus angelis/& corpibus cæleſtibus diſpenſantur. quū igitur hoīum ſenſus eiuſmodi ſint: opus erit ut a cælis īmutentur. & ſi in bonū/per conuenientē ac ſimilē influentiā ſenſus a cælis īmutari poſſunt: etiā in malū per diſconuenientē influentiā īmutari poterūt: ut ex ſupradictis manifeſtū eſt. Deinceps idē auctor. lxxxxii. capitulo concludit/ corpus cæleſte cauſam eſſe oīs alterationis: & ulterius/eſſe cauſam oīs motus in inferiori mundo. Amplius Scotus . ii. ſententiarum diſtinctione . xiiii. queſtione tertia ait/ſtellas actionē atqꝫ dominiū habere in elementis in mixis inanimatis/& animatis/& in ſenſitiuis. nā organa ſenſuū/quæ ſunt corpora mixta poſſunt īmutari & alterari ad aliquē gradū conuenientē illis/ut nata ſunt eſſe organa ſenſuū: & etiā ad diſconuenientē ſenſui. & ita poſſit organū corrūpi & lædi. & per conſequens poſſunt habere aliquā actionē: quo ad intellectionē quodāmodo: quia ſi deordinantur ſenſus in actu ſuo. per conſequens deordinatur intellectus ut puta in freneticis & lunaticis: in quibus eſt imago confuſa: & etiā quo ad hoc poteſt eſſe cā deordinationis in uoluntate : poteſt enim appetitū ſenſitiuum alterare ut magis inclinetur ad hoc ꝙ̄ ad illud: & quia in uiatore uoluntas rationalis inclinatur ad proſequendū/quod efficaciter appetitur ab appetitu ſenſitiuo/ideo hoc modo in-

clinant uoluntatem planetæ: & alia corpora cæleſtia/in nullo tamen neceſſitatur abſolute uoluntas propter hoc:ſed ex ſua libertate:poteſt contraire:hæc ille: deinde ſubdit:& per iſtã pronitatẽ ad ſequendũ appetitũ ſenſitiuũ contra dictamen rationis:quã pronitatẽ cauſant corpora cæleſtia/accidit frequenter aſtrologos uere pronoſticare de moribus hominum:puta ꝙ erunt luxurioſi uel huiuſmodi per conſtellationes natiuitatis:non ꝙ ita eueniat neceſſario/ꝙ non poſſit aliter eſſe de his quæ pendent a uoluntate rationali/ ſi homo uellet magis ſequi per uoluntatẽ legem rationis q̃ ſenſus:ſed cogitationes hominũ prone ſunt ad malum Geneſis. viii. Ex quibus uerbis noſtra concluſio apertiſſime infertur: nec ſolum infertur: ſed explicata continetur in illis. Sed iam ad rationes noſtras accedendum eſt. Mundus enim inferior/ſuperioribus uirtutibus gubernari neceſſe eſt:iuxta Ariſtotelis ſententiam:iuxta etiã ea quæ ſupra demonſtrata ſunt : complexiões igitur mixtorum & ſimplicium inferiorum/in ſuperioribus uirtute continentur:igitur ſicut in inferioribus quædã ſunt extremæ/quædam mediæ cuiuſcunq; extremi reſpectu:ita in ſuperioribus ſunt extremæ uirtuales/& mediæ: extremæ autẽ ſicut ſibi ſubiecta competentia conſeruant:ut ignis maxima caliditate ſeu intenſiſſima & ſiccitate conſeruatur:ita mediæ:& in altero extremo collocate per illas corrumpuntur:& in actiõibus deprauantur/leduntur/& diminuũtur. Itaq; actiones leſæ diminute/corruptæ/ ablatæ ſequuntur:ſtella enim ignem conſeruãs aquã per ſe corrumpit:& ita de aliis mixtorum dicendum:humana autem complexio (licet magnam habeat in ſe latitudinẽ) media eſt & temperata reſpectu plurium animalium & plantarũ:licet temperatior ſit reſpectu operationum perficiendarum:per ſtellarum igitur in uirtute diſtemperatarũ/actiones/incorporales uirtutes/& membra/& ſenſus hominũ neceſſe eſt uariari appetitus ſenſitiuo/& mores.

Hucuſq; naturalibus rationibus/aſtrologorum ſententiæ conuincuntur. ſed adhuc ſpecialius de eiſdem influxibus concludi poteſt. Quum equidem ſapientibus compertum ſit immateriales ſubſtantias in ſenſibus poſſe producere ſpecies ſenſibilium:ut patet in pueris in phyala/aqua plena reſpicientibus:in pregnãtibus in ungula inuncta intuentibus:non ſolum de uiſibiliũ ſpeciebus aliis perfectioribus:uerũ etiam aliorũ ſenſibiliũ:pariter quoq; in cælorũ animabus aut intelligentiis motricibus/& corporibus cælorũ uirtus erit/illarũ productiua immediate:non ſolũ ſpiritibus animalibus mediãtibus:hæc enim foram ſenſibilis ĩ diafano/aut organo/a ſenſibili multiplicata/ & producta/non maioris perfectionis ẽ: q̃ non nulla alia in uirtute cælorũ contenta. quare non inconueniret etiam a ſtellis ſpecies iſtas generari: nec mediantibus ſpiritibus:licet enim ſpiritus neceſſarii ſint ad actiõem illam:tamẽ ſic perficitur quãdoq;ut primum ſpecies uel ſimilitudinem cauſent cæli uerũ eiuſmodi ſpecierũ ac noticiarũ cauſæ ad malũ incitare non poſſunt. aliter eni intelligentiæ aut animæ cæli uicia ſequerentur/icitant tamen per accidens/ſuam uim ĩfluendo ĩ corpora ſibi proportionata ſicut etiam caro concupiſcit aduerſus ſpiritum. Ad rationes igitur incontrarium dicendũ eſt. Ad primam quidem negando conſequentiam:& ab eius probationem:negetur conſequentia:non enim quecunq; peccandi occaſio/ad malum incitatio illicitum ue dici debet. alias Deus qui pulcherrimas mulieres fecit uinũ dulce:& huiuſmodi peccaret. quod eſt falſum. ſunt enim creata aut producta ut debito modo

illis utamur: ſimiliter in propoſito ſenſibus aduerſus ſpiritũ concupiſcentibus reſiſtendo meremur: uirtus enĩ in infirmitate perficitur proper quod noluit Deus a Paulo carnis ſtimulũ amouere quamuis ter rogatus. Ad ſecundã dicendũ ꝙ cæli non niſi per ſpiritus & alia coporalia ſupradicta incitant: ſicut etiã complexio collerica aut ſanguinea ſic autem bomo incitãdo non peccaret: puta ſi corpus reſtauraret medicus: quare uenereis moueretur: non eſſet tamen inculpandus medicus: directe autem ad malum incitaret/& cum intentione mala/non cælorum/ aut anime ipſorũ/aut intelligentiæ motricis propriũ eſt: ſed demonũ. Ad tertiã dicitur ſimiliter: & additur ꝙ in peccato ſunt duo conſideranda: & actio quæ bona naturaliter eſt: & deformitas ſeu receſſus ab ordine debito quod eſt priuatio & nihil. primi deus eſt cauſa. non autẽ ſecundi. Ad quartã dictũ eſt qualiter cooperetur Deus. deinde dicitur: quod per ſenſus non prouocatur homo: quũ preſertim ammonitio preceſſerit: & libertatis clipeo conceſſo/ſe ipſum tueri poſſit: ſed potius ad pugnã uictoriãq; / eſt militẽ munitũ armatũ exponere. noſter enim gradus perfectionis corporeã narurã/& ſpiritalẽ complectitur: ex cuius natura corporali ex neceſſitate talẽ rubiginẽ contrahit. Ad quintã dicitur non eſſe ſimile de homine cõſiliante: & cæleſti principio inſtigante: niſi quom ab intelligentia ſpecies producerentur: ut ſupra: ubi nulla eſt ad uiciũ incitatio: dicitur ſecundoq; cælũ nullũ errorẽ cõmittit in actiõibus ſuis naturalibus quæ ad propoſitũ attineant: ſicut nec medicus uirtutẽ fortificans: ut ſupra. Ad ſextã dicitur ꝙ aſſimilatio effectuũ inferiorũ a cælis/non eſt in moribus: qui a uoluntate intrinſeca dependent ſed in aliis eſſentialibus/& accidentalibus. mores quidẽ ab aſtrologis conſiderantur/ſolũ in principiis corporalibus: quæ ſunt complexio inſequens materiã/& formã/corporis/& membrorũ/& humorũ/& ſpirituũ. ut ſic autẽ nõ ſunt uirtutes aut uicia. ſed ut a uoluntate libera dependent. Ad ſeptimã dicendum ꝙ non peccãt & ꝙ cæli iuſte agunt naturaliter: homo autem iniuſte aſſentiret moraliter. Ad octauã dicitur: ꝙ ſecundũ ordinẽ quẽ uidemus cæli non poſſent eſſe alterius naturæ: & dicitur ꝙ ſunt optimi/& ualde boni: nec per hoc dicitur Deus non omnipotens ſicut nec etiam/quia non poſſit errare/aut hominẽ eſſentialiter perfectiorẽ facere aut binariũ eẽ ternariũ: quia eius omnipotentia/per poſſibile abſolute cognoſcitur. Ad ultimã conceditur conſequens inductũ: & ad obiectionẽ dicitur ꝙ non apparent adeo eorũ ſenſus alterari: quia imperfectiores ſunt: nec tot poſſunt recipere differentias/quot hominũ ſenſus: ob eorũ imbecillitatẽ: quoniã quãto aliquis effectus incorporalibus nobilior eſt: tanto pluribus indiget: econtra eſt in ſpiritalibus. unde pluribus modis deficere pñt hominũ ſenſus/q̃ brutorum.

An leges & prophetæ ſint a ſtellis & cæleſtibus corporibus. Articu. xii.

u Idetur leges & prophetas/a corporibus cæleſtibus procedere. Si enĩ homines ad malos mores per ſenſus ab influxibus motos incitantur. ut ſupra habitum eſt: multo magis ad bonos/& leges obſeruandas/ & conficiundas. Itẽ Saturnus religionẽ ſuadet niſi male ſe habuerit. Iuppiter multo magis: igitur ſi ſeperati (quum fuerint ſignificatores particularium) ſibi ſubiecta/ad religionem prouocãt. coniuncti ſimul poterũt complures in idem compellere. tũ uel precipue quom alicuius uniuerſalis figuræ predominatores extiterint. Amplius ſi homines ad leges & religionem/per homines diſponantur: inconueniens

non eſt/ꝙ per cælorum formas nobiliores/Deoꝗ uiciniores diſponantur. antecedens patet de Moyſe. Vlterius experientia teſtatur.in coniunctionibus maioribus prophetas ortos fuiſſe & leges innouatas:ſapereꝗ huius uel illius planetæ naturã.puta moſaycam Saturni.&c. Item ſicut ad bella uniuerſaliter incitantur homines/q̃ ſunt plena malis:ita multo amplius ad religionẽ. Reſpondeo dicendum:ꝙ falſi prophetæ a cælis eſſe poſſunt:modo quo ſupra oſtenſſum eſt. inuidos/elatos mente & huiuſmodi ab animali natura ĩ temperatis ſtellis impreſſa/ ꝓuenire:eorumꝗ leges eo modo a ſuperioribus pendent.quo inuidia faſtus & eiuſmodi.ſed hominum ad illas applicatio minime. quum diuerſas nimis genituras & teperamenta habeant.Sed hi quidem prophetæ nõ ſunt. Veri autem prophetæ a cælis eſſe non poſſunt.ut aperta ratione oſtendetur. Prius tamen aperiendũ eſt experientiã nullo pacto demonſtrare potuiſſe/a cælis prophetas & Chriſti legem ortum habuiſſe. Licet enim experimentum principium ſit artis.ut Ariſto. teſtatur:& id in quo habetur fiducia.& Auicen.facit nos eſſe certos : & ſequendum eſt ratione contradicente.fallax tamen ẽ.ut ait Hypocras: niſi quedã obſeruentur:quorum unum eſt.eiuſdem reiteratio.ex multis enim memoriis cognitio colligitur Chriſti autem legis exordium per Moyſen tradita.per Chriſtum perfecta ſepe obſeruari non potuit.igitur &c.Legis uero maumeth inuẽtio a libera uoluntate pendere potuit.a cælis etiam.ut ſupra/ſed hominum cõmunis conſenſus nequaquam.non enim ſpõte creuit error ille.ſed minis/armis atꝗ ui. quæ media agreſſoribus non deficiunt.cui nunquã peritus philoſophus/ quamq̃ in ea nutritus adheſit.ſed potius(ut Auicen.demonſtrat)uituperauit. Cunctis enim palam eſſe poteſt ob gloriam/famam/ac dominium/rudes populos illexiſſe. nullo diuinitatis ſigno in uita adhibente/aut in morte aut poſt mortem/ per ipſum maumeth aut ſuo nomine per alios:nullis enim predicentibus oraculis aut prophetis dogmata etiam non adduxit in medium/quæ a mediocri ingenio inſtitui nõ poſſent.& uera falſis miſcuit. temporalia bona pollicendo : lac/& mel.ſ. quæ porcis potius q̃ intellectualibus ſubſtantiis competunt quare ueluti iniquum quoddam cõmune malum/a cælis eſſe non potuit:ſicut Chriſti lex ob eius ſupernaturalem perfectionem/ut infra apertum fiet. Secundo oſtenditur idem ratione defectus quarundam conſiderationum/quæ neceſſarie ſunt/etiam ſecundum aſtrologorum auctoritatem.nam poſt coniunctiones(in quas ipſi reducunt) tot annis lex inſtituta eſt per Moyſen & Chriſtum perfectam/ipſorumꝗ natiuitates ut per medias atꝗ minores exponi(ut uerbis Aly utamur)oporteat/quas ſiquis inſpexerit nullo pacto concordes inueniet.quare aut ipſi neceſſarias conſideratiões poſthabuerunt/aut leuiſſime & ineptiſſime extraꝗ ſuos canones/ de illa iudicarunt. Tertio hoc idem oſtenditur/ex earum rerum uariis opinionibus / atꝗ auctorum diſcordia.quidam enim in Solem/quidam ĩ Mercurium/Chriſti legem reducunt.unde experientia iſta multum debilis eſt. Ptolemeus etiam iſta prætermittens & nihil faciens aſtrologorum peritiſſimus/ latenter nullam eſſe opinionem iſtam ſuadet.

Idem rationibus efficaciſſimis conuincitur. Aut enim lex/per Moyſen tradita uera eſt/aut non.ſi nõ.igitur a cælo eſſet hominum deceptio.ſi cælum(ut aiunt) eſt illius cauſa.Itaꝗ miſeros homines/fragiles cælum illuderet/deciperet/defraudaret/& in fallaciam duceret.quod eſt iniquiſſimum & a ueritate alienum. ſi ſic igi

tur/& uera ſunt quæ in ipſa continentur. continetur autem in ea/a deo im̃ediate & ſupra rationem humanam & naturæ potentiam conditã eſſe legem / ac ſignis confirmatam igitur &c. Vlterius aut Moyſis & Chriſti: una eſt lex eadem: aut due: ſi duas eſſe dixerint quæ in ueteri ac nouo teſtamento traduntur/non intelligunt. Moyſes enim & Iahacob & alii prophethæ complures / Chriſtum uenturũ legem perfecturum dixerunt. Chriſtus etiam ſe legem ad impleturum aſſeruit. Paulus apoſtolus: non nouã legem prædico uobis: alibi multifariam multiſq; modis &c. Sic igitur falſa eſſent ab illis prolata: & ſic idem ſequeretur inconueniẽs: ſi uero una lex eſt: non igitur quælibet magna cõiunctio diuerſas leges inſtituit.

At beſtiales iſti aſtrologi dicent ꝙ licet non noua lex ſtatuatur: nouis tamẽ cerimoniis reformat᷑. ſed iſti ſibi ipſis aduerſi ſunt: quanta enim inter cauſas diuerſitas reperitur/tanta in effectibus affirmari debet. modo: ipſimet alterã traditionẽ & prophetã/in Saturnũ reducunt: alteram in ſolẽ/uel mercuriũ: quæ quantũ diſtent/ipſis conſiderandũ relinquatur. Præterea ſi leges a coniunctionibus pendent: igitur ſicut plures coniunctiones eſſe poſſunt: ita & leges: quod ipſi concedunt: tunc ultra aut una ſufficiens ad hominũ ſalutẽ eſt: aut non: ſi ſic cæteræ igitur ſuperfluunt: natura ergo fruſtra aget: & deus. ſi uero non nulla igitur harum per ſe ſequenda eſt. nec etiam omnes ſimul: quum adeo aperte ſibi aduerſe ſint: ut ipſi fatentur. Sed qui ſic aiunt nulli legi fidem adhibent in corde ſuo: & ſic cælum crudeliter illudere mortales confitentur. quod ſapientibus iuſticiam Dei cõſiderantibus eſt impoſſibile. Adde ſi omnes leges a cælo ſunt: igitur pariter illis adhibenda fides eſt: aut igitur omnibus: & hoc non: quia aduerſantur inter ſe. ut dictum eſt. aut nulli. & ſic idem quod prius. Item fieri non poteſt ut cælum aliquid efficere intendat: & tamen actione illa contrarium producat: hoc autem ex dicta poſitione ſequitur: nam ſi leges a cælis ſint/nil aliud intendere poteſt cælum: q̃ homines ad bene/beateq; uiuendum ducere. contrarium huius tamen credendi manifeſta traderetur occaſio: nam (ſic rebus ſe habentibus) lex non ſuper naturaliter tradita eſt: & prophetarum dicta falſa ſunt: eam ſuper naturaliter traditam eſſe affirmantium. Itaq; non pluris uenerationis/aut obſeruantiæ lex eſſet: q̃ bella/rixe & huiuſmodi a cælis pendentia: quod eſt abſurdum. Adhuc ſi ſic: igitur prophetæ nil predicere poſſunt/quin per aſtrologum poſſit predici: itaq; aſtrologi ꝓphetæ eſſent: & ſi docti & furore afflati fuerĩt: nõ tm̃ gñalia ſed ẽt particularia ꝑdicere poterũt: quũ igi. aſtrologi cõplures/& oĩ tpe cõperiant᷑/ non eſt opus hoꝝ ꝓphetaꝝ aduẽtu. Eſt igi. dicẽdũ chriſti legẽ/q̃ a mundi prĩcipio in cordibus hoĩum ſcripta fuit poſt p Moyſẽ tradita/p chriſtũ ꝑfecta/ſupnaturali lumine fuiſſe traditã/ad ſalutẽ hoĩum in altiorẽ finẽ ordinatoꝝ/q̃ hũana fragilitas poſſit expiri/& ne hæc caſu eẽ facta qſq; putare poſſet/q̃ uentura erãt/per ꝓphetas/ẽt inopinabilia (ꝑter ſpem oẽm mortalium) particularia ꝑdicta fuere/miraculis poſtea p Moyſen roborata circa terrena. reſerata tandẽ per chriſtũ/ nõ ſolũ in uita/ ſed in morte/& poſt mortem/per ſe & p alios/non ſolũ circa inferiora/ uerum etiã circa cæleſtia corpora/ut chriſtũ dominũ celoꝝ oſtenderent. caueant igitur etiam atq; etiam caueant. ne in hunc lætiferum peſſimumq; errorem incidant. tam leuiter promulgatum. tam pueriliter inuentum. tam inepte ignareq; concluſum. in quẽ facile phi/ac fidei lumine carẽtes/cãs cognoſcere cupiẽtes ĩciderũt. Ad rõnes

igit̃ in cõtrariũ dicẽdũ/negãdo antecedẽs & conſequẽtiã.ut ex ſupradictis patet. Ad ſecundã dicitur cõiunctiones illas/homines ad bene uel male uiuendum poſſe incitare ſed precipue per ſignificationẽ particularẽ natiuitatũ aut reuolutionũ. non autẽ poſſe ad hanc uel illam religionẽ inducere.ob multa ſuperius adducta. Ad tertiam dicitur ꝙ cõueniens eſt non ab homine/ſed per hominem/hominẽ inſtrui in rebus fidei/Deo iubente ac ordinante:non autẽ intrinſecus inſenſibiliter induci:ſicut etiã caduca & uitioſa quãdoq; inſurgunt. Ad quartã dicitur illud potius a regione hebreos oriundos aliunde/q̃ a lege pendere.q̃q̃ multaꝝ proprie/tatum dictaꝝ in alias cauſas referri poſſunt. Ad ultimã dicitur primo negando conſequentiã:quia ad bella incitantur corporibus cõmotis:ut ſuperius declaratũ fuit.ad leges aũt/tot ſupernaturalibus confirmatas/ſupernaturali agente illuminari & dirigi debuit hominẽ.quare ut Auguſtinus ait.ut homo fidentius ambula/ret ad ueritatem/ipſa ueritas Dei filius inſtituit atq; fundauit fidem.

Quæſtio tertia de natura partium cæli.

An cælum ſit ſubſtantiæ fluxibilis. Articulus Primus.

VIdetur ꝙ cælum ſit ſubſtantiæ fluxibilis:non autem ſolidæ. Quãto enim aliquod corpus leuius eſt:tãto rarius & etiam. quãto rarius/tanto fluxibilius:ſed cælum eſt leuiſſimum.quũ locũ ſurſum ſibi uendicet:igit̃ &c.ſi aũt negaret̃ corpus rarũ & denſum eſſe cælũ.audiant Ariſtotelẽ dicentẽ ſtellam partẽ ſui orbis denſiorẽ eſſe. Præterea ſi cæli habent materiã/ſcd̃m phõs complures & ꝓcipue iuxta ſñiam theologoꝝ:ſed ſoliditas in corpore ubi eſt materia/ubi ẽt nõ eſt poroſitas/nõ põt eſſe cũ paucitate materiæ:multitudo quoq; materiæ/in lõga diſtãtia uiſum impedit.& radios multiplicat & reflexos & refra/ctos facit.hæc aũt in cælo nõ apparẽt.Igit̃ fluxibilis eſt ſubſtantiæ. Item ſol eſt fluxibilis ſubſtãtiæ.ergo & alie partes.cõſequẽtia cõcederet̃ ab oĩbus.antecedẽs oſtendit̃.ſol ignis ꝓprietas habet.ergo eſt ignis.cõſequentia nota qm̃ id eſt unũ/quodq;/ꝙ ꝓprietates illius rei habet:& operationes ꝑficere aptũ natũ eſt.aſſum/ptũ arguit̃:quia lucet/calefacit/ignẽ generat/& aĩalia gignit ex putrefactiõe:quæ oĩa igni ꝓpria ſunt:ſed ignis fluxibilis eſt ſubſtãtiæ igi.&c. Nec obſtat ſi diceret̃ cælũ circulariter moueri:elemẽta ãt motu recto:qa licet ignis extra ſpherã motu a medio moueat̃:in ſphera tñ circa mediũ ſeu circulariter mouet̃.aer ẽt ſimiliter ut fatent̃ phĩ ac expiẽtia in ĩpreſſionib9 metheorologicis. In cõtrariũ manifeſta rõ expiẽtia cõprobata cõcludit.Videmus.n.eiuſdẽ orbis ꝑtes æq̃liter a ſe inuicẽ diſtare:ſicut olim ꝑ oĩa elapſa tpa ſcripture cõprobãt diſtitiſſe.ſi uero fluxibilia eſſent/hoc fieri nõ poſſet.igi.&c.cõſequẽtia nota.maior ad ſenſũ.minor declarat̃/aut.n.in cælo ẽ aliq̃ reſiſtẽtia ad motũ aut nõ.ſi nõ igit̃ mouerent̃ cæli in nõ tpe. ſicut de ſimpliciter graui cõcludũt phĩ moueri in uacuo niſi diceret̃/nõ ſcd̃m ultimũ ſui poſſe mouere cæloꝝ intelligẽtias qđ nõ eſt naturale.ſi ſic/igit̃ uaria exiſtẽte reſiſtẽtia/& eadẽ motiua potẽtia uaria ac diuerſa uelocitas motuũ ſeq̃t̃:ſed re/ſiſtentia uaria eſt/& motiua potẽtia actiua eadẽ.igit̃ ꝑtiũ ſic ſe hñtiũ nõ ꝑñt eſſe æque ueloces motus.conſequẽs.falſum igit̃ id ex quo ſequit̃:quod aũt potentia mouens ſit eadẽ unuſq́q; cõcedit/ſiue anima ſit cæli/ſiue impreſſio/ſiue applicata itelligẽtia:ſed ꝙ reſiſtẽtia uaria ſit apte ex hoc apparet.nã eiuſdẽ octauæ ſpheræ

ptes ſunt in oibus ꝓprietatibus uariæ.patet in luciditate & diaphanitate/& opaci
tate & obſcuritate/denſitate & raritate/caliditate & frigiditate:& ſic de ceteris ꝓ/
prietatibus.igiť & in una maiorē q̃ altera ad motū aptitudinē reſiſtentiā cōpiri
neceſſe eſt:eiuſdē tñ paralelli partes uidemus æque uelociter moueri:licet diuer/
ſe reſiſtentie ſint.igiť opus eſt ꝙ aut ſit ſolidæ ſubſtātiæ/ad hoc ut æque uelociter
moueanť:aut ꝙ intelligētia mouēs cōtinue in æquali diſtātia & eodē ſitu partes
cōtineat:quod nō eſt philoſophicū. Amplius ſi cælum ſit fluxibilis ſubſtātiæ:&
diuerſo modo ſint ptes ad motū apte:diuerſeq; reſiſtentiæ:ſequiť quod dictū eſt.
ſi uero diceretť oēs eſſe equalis reſiſtentiæ,ſequiť ſaltim ꝙ infinitis modis & men
ſuris applicaret uim ſuā infinitis ptibus intelligētia mouēs.cōſequēs falſum & in
cōueniēs.cōſequentia declaratur.nā in infinitū modice uelociter mouetur aliqua
pars cæli uerſus polū.ergo in infinitū modicā uirtutē applicat intelligētia diuer
ſis ptibus cæli:aut erit opus partes diſſolui:& inequaliter diſtare ut prius.qđ eſt
cōtra experientiā. Vlterius cælum nullo mō eſt corruptibile ſcđm philoſophos:
ſecundūq; theologos habet formā facientē materiā.ſi autē cælum fluxibilis eſſet
ſubſtātie corruptibile eſſet:nā ſigneť cælū lunæ ſeu ſphera eiuſdē tota/ex ſua tota
materia & arguiť ſic nūc eſt cælū & hinc ad horā nō erit.ergo eſt corruptibile ali
quo modo:qa quod deſinit eſſe:uel habet nō eſſe poſt eſſe corruptibile eſt.ꝙ aūt
hinc ad horā nō ſit.poſſibile eſt.ſi ſit fluxibilis ſbē.quia pōt pars eius a toto ſepa
ri:quare reſiduū non erit idē totū. Adhuc ſi ſic.igitur eſt cōdenſabile & rareta/
ctibile.& per conſequēs grauius & leuius effici pōt ſcđm diuerſas partes.ex quo
ꝓdicta ſequunť incōuenientia.dicere aūt cæli ſubſtantiā bipedalis q̃titatis cōden
ſatā ad pedalem extenſionē/qua medietas eius extendebať/eſſe eiuſdē reſiſtentie:
& ad motū ſimiliter aptā.eſt ineptiſſimū. Ad rationes igitur in cōtrariū dicen/
dum ſcđm Ariſto. ꝙ in cælo nō eſt grauitas aut leuitas.& ꝙ ſurſum & deorſum
ꝓprie ſunt in mūdo corruptibili.Secundo rñdetur tenendo in cælo eſſe materiā
negando ſecundā propoſitionē.ſ.quāto aliquid eſt rarius tanto fluxibilibus/ſunt
enim quædā inequæ rara:& tamē nullum illoꝝ fluxibile eſt/ſunt etiā quædā ſo/
lidæ ſubſtantiæ rariora & leuiora certis datis aquis aut humoribus fluxibilibus.
Ad ſecundā diciť negādo ſoliditatē exigere maiorē quātitatē materiæ q̃ aliquod
fluxibile ut dictū eſt.negať etiā ꝙ longa diſtantia in maxime dyaphanis radios
impediat refrangat reflectat &c. Ad tertiā negať aſſumptū primū.& ad ꝓba/
tionem diciť ſolem nō actu ſed uirtute qualitates & uires illas excellentiore mo/
do continere:alteriuſq; ſpeciei.generatio etiā ignis a ſole equiuoce eſt:ignis autē
ab igne uniuoce.diciť etiā ignē motu raptus in ſphera moueri.ad quē eſt indiffe
rens.cæli aūt motu proprio mouentur circulariter & ſcđm naturam.

An omnes cæli partes eiuſdem ſint uirtutis & proprietatis. Articulus.ii.

Vibuſdā forte aſſerendū uideretur oēs cæli partes eſſe eiuſdē uirtutis:
q & ꝓprietatis:quāto.n.corpus ſimplicius eſt/tanto in eo minor diuerſi/
tas reperiť:ſed cæli ſimpliciores ſunt inferioribus cōpoſitis ex elemētis:
igiť in eis minor ptiū diuerſitas repiť q̃ in inferioribꝰ.repiunť aūt inferiora q̃dā
mixta/partes hñtes/nullam diſtinctionē aut inſenſibilem/uirtutis cōtinentes.ſicut
homogenea.lapides &c. Præterea ſi cælum materiā & formā habeat:quū uirtu
tes uariæ a uariis formis procedant:ſequeretur / uarias partes uariaꝝ uirtutū di/

uerſas habere formas.cōſequēs falſum eſt.quia eiuſdē ſpheræ unica forma eſt/aut ſaltim eiuſdē orbis.ſi aūt nō habeat materiā ſed ſit eſſentia ſimplex:ſequeret̄ eandem ſpherā uel orbē diuerſaꝝ ſbāꝝ ſimpliciū hr̄e diſtinctionē in ſe.ꝗ eſt falſum/ qm̄ minus eſſet ſimplex quā ex elemētis compoſitū ſit. Amplius maior in cælis differētia repta/illa eſt quæ inter aſtrū & alias ꝑtes dyaphanas reperitur.ſed aſtra ſcđm Ariſt.eiuſdē ſunt nature cū corporibus in qbus ſunt.igit̄ multo magis relique. Item q̄cūq; hn̄t ſimiles potiores ꝓprietates etiā alias ſimiles(quæ ignobiliores ſunt & ab illis cauſate)hr̄e debēt:ſed aſtra & alie partes cæli.hn̄t ſimilē motū & lucē.ſolū.n.ſcđm magis & minus differūt:quæ nō uariant ſpeciē.igitur &c.

In cōtrariū eſt experientia/& rō manifeſta.uidemus.n.quaſdā partes eſſe lucidas:quaſdā tenebroſas/quaſdā dyaphanas/quaſdā opacas:ut luna eſt.quaſdā calidas/quaſdam frigidas:& ita de cæteris.patēt ꝑdicta de ſole/luna/ſtellis tenebroſis/ occultis/nebuloſis/lucidis/uia lactea &c.ſimiliter de aliis uiribus occultis. Itē rationibus cōcludit̄ diuerſa enim accidētia multū diſtātia in ꝑfectione diuerſas uirtutes ſeu uires demōſtrant:quū unūquodq; ſcđm ſuas formas ſubſtātiales uel accidentales aut gradū actus/quē inter entia obtinet operet̄:quare ſiquid accidens huic nō illi parti cōuenerit/uariā illius partis uirtutē oſtēdit. Item diuerſa inſtrumenta actiones & agētia potentiā uariant.ſed inter accidētia/nōnulla tāq̄ inſtrumenta ſunt ipſius agētis ſubſtantiæ:ſicut calor ignis:frigiditas aque igit̄ his accidentibus uariatis uariant̄ habentiū illa & per illa operantiū potentiæ.in partib9 aūt cæli diuerſis/ſunt diuerſa accidētia actiua ſenſibilia:ſicut calor/frigus &c. & inſenſibilia ſicut huius attractiua expulſiua motiua & ſimilia.igi.&c. Præterea ſi oēs partes cæli eiuſdē eſſent uirtutis/fruſtra cæli mouerent̄.quod eſt abſurdū. cōſequutio aperta eſt.nō quidē ob aliū finē mouentur cæli niſi quia aut diuerſa agentia/diuerſis terræ partibus aut alterius elemēti/uel corporis deferant̄.calefactio nempe motū ſequēs:eſt effectus per accidēs:ſequēs partiū ſubtiliū a groſſioribus diſſolutionē:iuxta ea quæ philoſophi de motu cōſiderant/aut (ſicut aſtrologus noſcit)non ſolū corpora cæleſtia/aut eius partes per motū deferri:uerum etiā & ipſaꝝ uirtutes:ut infra in q̄ōne de uiribus impreſſis palā faciemus.modo ſi cæloꝝ partes eiuſdē eſſent uirtutis:quicq̄d per unā partē/per aliā quoq; fieri poſſet: itaq; incaſſum mouerent̄ cæli. Amplius ſi ſolum motus uarius cæloꝝ/ob ſtellas deferēdas ordinatus eſſet:nō aūt ob alias cæli partes:tūc ſequeretur ꝗ aut primi mobilis:motus fruſtaret̄/aut ob alias inferiores ſpheras mouēdas ſolū eſſet ordinatus:& ſic primus eſſet rōne poſterioris/q̄ incōueniētia ſunt.cōſequutio ſic reſeratur.quū in primo mobili iuxta aſtrologoꝝ ſn̄iam aſtra nō ſint/iam motus eius eſſet ſupfluus.ſi uero ob alias ſtellas deferēdas moueat̄:ſecundū ſequeret̄ inconueniens. Adhuc quæ ſunt diuerſi motus/uarias habēt uirtutes agēdi in inferiora.cū quia diuerſo modo patiētibus applicantur:tum etiā quia uario modo uires impreſſe deferunt̄:ſed pauce cæloꝝ partes motū habēt:eque uelocē aut ſimilem/ per ſimilia ubi:ut patet intelligentibus.ratione motuū uariis ſpheris cōpetentiū. igit̄ diuerſas uires habēt. Rurſus ſcđm uariā diſtantiā partiū cæli inter ſe.& ad alia cæleſtia/uarias acquirūt ſibi uires.ſed iſte continue uariæ ſunt:reſpectu poloꝝ/equatoris/zodiaci/& alias igitur &c. Ad rationes igitur in cōtrariū dicendū ꝗ corpus ſimplex dicimus/non ob accidentiū/aut uiriū paucita ē:quia ſic anima

intellectiua minime ſimplex eſſet:ſed ob ſubãꝶ (ex quibus cōponatur) minorem numerũ:aut actu:aut ſaltem in uirtute/uel potentia:ſcđm igitur opinionē propriam dico:cælum eſſe cōpoſitũ ex materia & forma faciante materiã illam/habente in ſe plures uires/per diuerſas partes diuerſo mō diſpoſitas exercēdas/unde q̄tum ad numerũ cōponentiũ/cælum elemētis nō eſt ſimplicius:ſed ſimplicius dici poteſt quantũ ad componentiũ indiſſolubilitatē.quantũ uero ad uirtutes ſuas longe maiorē numerum uirium habet:ſed illud minus ſimplex cælum non facit. Ex his patet qđ ad maiorē:quid etiã ad minorē dicendum ſit. Ad ſecundã dicitur negando antecedens quia membroꝶ hominis ſunt diuerſæ materiæ diſpoſitiones & uirtutes uarias ab unica ſimpliciq; forma ſubſtantiali ſortiuntur:ſcđm aliã opinionē neganda eſt cōſequentia. Ad tertiã dicendũ ꝙ Ariſt.intellexit naturam eandē genericã:aut ſpecificã quæ diuerſas uirtutes cōpatitur. Ad ultimã dicitur ꝙ aſtra in luce & reliquis cum aliis partibus & inter ſe/ſimilia ſunt/ſimilitudo autē non eſt omnimoda:tamē etiam differunt in motu:quia alter altero uelocior:diuerſis polis:diuerſiſq; modis uariantur.

An omnes cæli partes ſint eiudem ſpecialiſſime. Articulus.iii.

ſ Vcceuſet fortaſſis nōnullis oēs cæli partes eiuſdem eſſe ſpeciei ſpecialiſſime:&ꝑſertim de his quæ eiuſdē ſpheræ ſunt partes.quæcũq; ſunt unũ numero ſunt etiã unũ ſpecie.ſed oēs partes eiuſdē ſpheræ ſunt unũ numero:quia oēs partes ſunt ſuũ totũ / quod eſt unũ numero.igitur &c. Præterea ſpecies diſtinctæ motus habēt diſtinctos:ſicut operationes:ſicut etiam uirtutes:& eſſentias.ſed omniũ cæleſtiũ unus eſt motus.ſ.circularis.igi.&c. Item quæ ſunt diuerſaꝶ ſpecieꝶ ſunt diuerſaꝶ figuraꝶ ſicut in inferioribus patet maxime in ꝑfectis.ſed omnes cæli/aſtraq; omnia ſunt eiuſdem figuræ ſphericæ.ſ.ergo &c. In cōtrariũ eſt experientia.& ratio illam cōfirmat.uidemus.n.ſenſu diuerſas partes cæli/uarias habere ꝓprietates.quædam enim lucide ſunt:quædã minime.quædam lumē recipere/ueluti denſe ſicut in ſtellis euenit.quædã uero tanq̄ opace.ut patet in luna.alique calide ſunt alique frigide. Amplius indiuiduoꝶ pluralitas in eadem ſpecie/eſt ad illius ſpeciei conſeruationē ordinatã:in incorruptibilibus igitur illud ſupflueret.quēadmodũ cæli ſunt:ſicut etiã in ſubſtantiis ſpiritalibus cōtingit:de partibus aũt eiuſdem totius integralis per unam formã aliter dicendum eſt.ipſe.n.nō differũt ſpecie nec numero ꝓprie:quia nō ſunt actu per ſe exiſtentia ſicut indiuiduũ requirit.cui maxime ratio unius cōuenit.ſ.eſſe a ſe indiuiſum & diuiſum a quocũq; alio.ſed differunt accidentaliter/ſicut animalis membra:quare ſubſtātie cæleſtes quæ differũt numero ēt ſpecie differunt.partes uero eiuſdē totius/nec ſpē differũt/nec ſunt eedē ſpē:nec numero differũt/nec ſunt idē numero ꝓprie loquendo. Ad rōnes igitur in cōtrariũ dicendũ.Ad primã rñdetꝰ ꝙ licet omnes partes ſimul (iuxta nominaliũ ſententiã) ſint ipſum totum ex hoc tamē nil aliud haberi poteſt q̄ ꝙ omnes partes ſimul ſint unũ tertium quod numero eſt unũ:non tamē ꝙ ſint unum inter ſe.quod requiritur ad ueritatē antecedentis. Ad ſecundã dicitur. Primo ꝙ prima propoſitio eſt falſa:quia lapis & terra non habent motus ſpecie diſtinctos.Secundo dicitur ꝙ & ſi uera eſſet minor falſa eſt:motus enim cæloꝶ multipliciter diſtinguũtur:quia quidam eſt naturalis:quidam indifferens ſicut raptus:quidam ſimplex/quidam ex pluribus re/

ſultans/quidã ab oriente in occidens/quidã per polos zodiaci:quidã uelox/quidã tardus &c. Ad tertiã dicitur maiorẽ eſſe falſam.elemẽta.n.ſpherica ſunt & multa mixtoꝝ.Secũdo dicitur minorẽ eſſe falſam ſicut infra ĩmediate apertũ fiet.

An omnes ſtellæ ſint ſphericæ figuræ. Articulus.iiii.

Vdicãt pleriq; phi/atq; aſtrologi oẽs ſtellas eſſe eiuſdẽ figuræ ſphericæ. i ſenſus.n.bene diſpoſitus nõ decipit̃ circa obiectũ ſuũ/ſed ſenſus iudicat illas eſſe ſphericæ figuræ.igit̃ ita ſunt. Præterea quũ cæleſtia corpora multũ uelociter moueant̃ oportuit figurã illã habere quæ ad motũ aptiſſima ẽ. ſed ſpherica figura eſt ad motũ mouentis applicati aptiſſima igi. Amplius pfe/ctiori corpori pfectior debet̃ figura.huiuſmodi aũt ſpherica ẽ.capacitatis.n.maxime eſt/& cõtinentiæ/unicaq; ſuperficiæ cõtenta.prima etiã figuraꝝ omniũ. Rurſus cæli manifeſte ſphericæ figuræ ſunt aſtra quoq;.patet in luna circulari/ter lumen recipiente. Itẽ ſicut Ariſt.argumentat̃ in libro de cælo/aſtra nata nõ ſunt moueri per ſe.igit̃ natura dedit illis figurã minime aptam ad motũ per ſe/in quo neceſſaria eſt membroꝝ diſtinctio.ut patet in animalibus. In cõtrariũ ar/guitur.natura in oĩbus diuerſitatẽ intendit in qua totius mũdi pfectio conſiſtit: quare tot ĩnumeris ſtellis difficile eſt naturã dediſſe figurã eandẽ. Poſtea diuer/ſæ figuræ diuerſis actionibus uario modo deſeruiẽdo magis cõueniunt:quũ ua/rio modo linee radiiq; fortificati agant:qa aũt uariis ſtellis uariæ uires & actio/nes deſeruiũt:ſequit̃ intentũ. Etiam generabiles & corruptibiles formæ inferioris mundi ſupioribus ſubdunt̃ ut oſtenſum eſt.ſed iſte ſunt ſemp pene diuerſaꝝ figuraꝝ.igitur & ille ſupiores. Adde reſultans differẽtia ex minori diuerſitate: multo magis ex maiori reſultare debet:ſed in inferioribus ex diuerſitate numerali diuerſa reſultat.figura igitur ex ſpecifica cæleſtiũ/maior reſultare debet. Item uariæ ſubſtantiæ uaria accidẽtia & terminationes ſibi uolunt.ſupiora aũt multũ uariæ ſunt in ſubſtantia.igi.&c. Amplius cæleſtia corpora uiua ſunt.ſicut eoꝝ nobilitas expetit/ſicut aſtrologi putant.Aug. ſub dubio reliquit dubitans an ad ciuitatẽ ſupernã Sol & Luna aliaq; aſtra ptineant.ſed uiua organica ſunt.ſubie/ctum.n.aut materia animæ organica eſt.igit̃ nõ ſphericæ figuræ. Adhuc ſi fi/gura accidens ſit:ſicut pleriq; philoſophi tenẽt:uidetur neceſſario dicendũ ipſam uariari ad ſuaꝝ ſubſtantiaꝝ(a quibus pendent) diuerſitatẽ.ſtellæ aũt ſpecie differunt.igi.ſubſtãtiæ ſunt diuerſæ. Videtur igit̃ rationabilius dicendũ ſtellas di/uerſaꝝ eſſe figuraꝝ:& q̃q̃ rõnes ad hoc oſtendendũ minime demõſtrent.ſed nec pauciores nec debiliores ſunt primis.ideo ad alias r̃ndetur. Ad primã igitur di/cendũ eſt:ꝙ ultra prædictas ſenſus diſpõnes requirit̃ non ſolum obiecti præſen/tia.mediiq; debita diſpoſitio:ſed etiã diſtantia debita.quod in caſu deficit. Ad ſecundã dicitur ꝙ Ariſt.contrariũ ſumit ad aliud oſtendendũ.ſ.figurã ſphe/ricam eſſe minime ad motũ aptam.ſed quicqd ſenſerit Ariſt. r̃ndetur dicendo ꝙ maior uera eſt de corpore circulariter mouente ptes aut alia in eo incluſa:& cir/culariter moto.aſtra uero mouent̃ ad motũ alterius affixæ ſphæræ/orbi aut an/nulo:quare eque bene poterũt moueri/ſi qualiſcũq; figuræ fuerint. Et ſimiliter eque uelociter ſicut patet ſi annulus tali uelocitate moueat̃ nihil intereſt ſi lapil/lus triangularis/aut ſphericæ figuræ fuerit.& per hæc ſolutio patet ad tertiam. Ad quartã dicitur non eſſe dicendum nullum aſtrum eſſe ſphericæ figuræ imo

defacto de multis aſſerendū uidet̃.ſed qa argumētū nō cōcludit quo utit̃ Ariſt.
in lib.de cælo.ideo rñdendū ſi qs uellet oppoſitū tenere.rōne diſtantie cōtingere/
radios angulares ad oculū nō puenire:ideoq; ſphericæ apparent:figuræ/ſicut etiā
in inferioribus patet.lumē aut ignē aliq̃tulū diſtantē apparere ſphericæ figuræ.
Ad ultimā quæ eſt Ariſto.dicit̃ primo ꝙ negari poſſet aſtra nō eſſe animata.nec
in cōtrariū ratio ulla cōcludere pōt:ut ſupra habitū eſt. Secūdo dicit̃/ꝙ licet ina
nimata eſſent/adhuc nō ſequit̃ intentū aduerſarii:qm̃ licet ſpherica figura ad mo
tū animati ineptiſſima eſſet/ quod negari poſſet:tñ nō oībus aſtris tributa eſt/ob
alias cauſas & rōnes ſupius in cōtrariū aſſignatas. Hucuſq; cū phis nr̃a diſputa
tio fuit:cū his quoq; qui fundamēta aſtrologiæ noſcere cupiūt:qbus & eam eſſe
ſcientiā/recteq; repertā oſtendit̃:cælos nō mediocre in rebus inferioribus hr̃e do/
miniū:longeq; maius q̃ pleriq; phōꝝ putent cōuincitur:parteq; intellectiuā/& ea
quæ ad illā per ſe attinent ab illoꝝ uiribus eſſe libera aperit̃.qbus quot etiā me/
diis cælū agat(ultra ea quæ phiæ ſunt ꝓpria) nudū fuit qualis etiā ſoliditatis ua
rieq; uirtutis ſint cæli declaratū fuit:ut ecentricoꝝ epiciclorūq; motus non ab re
(diuino lumine participato)recte aſtrologos ſtatuiſſe intelligatur. Poſt hac ag/
gredienda iā ſunt ea q̃ aſtrologis ꝓpria ſunt.qbus in rebus ſi qs ꝑficere uoluerit:
ſenſumq; nō negare/opus erit philoſophica nō paꝝ trāſcendere:& aſtrologi ꝑſonā
induere.duplici quidē de cā.Prima qm̃ hæc ſciā naturalis nō eſt.ut ſupra.Secū/
da qm̃ ea lege noſtrā aſtringimus fidē pluribus in locis/ſic noſtrū ſermonē texere
ut ſoli qui ad aſtrologiā animū applicuere intelligāt:ne tā facile antiquoꝝ labo/
res/maxime induſtriæ/& incōmoditatis/in ſe transferāt aduerſarii/atq; poſſideant:
ſunt eqdē cōplures qui omni diligētia/atq; induſtria q̄rūt aſtrologiæ ſecreta:dein
de ut obſequiū p̄ſtent aliis/illi publice detrahunt.ſimili cā in rñſionibus ad argu
menta Ioānis Mirandulenſis eodē modo ꝓcedetur. qñq;.n.ſola argumenti eno/
datione ſatiſfactum putabitur.& ſi cauſa dictoꝝ minime afferretur in mediū.ad
uerſarii quidem reſpondentis officium eſt/argumentū in totū euacuare.

Quæſtio quarta de numero ſpherarum.

An octo tm̃/nouem/uel decem ſint ſpheræ mobiles. Articulus Primus.

CRedūt pleriq;/octo tm̃ eſſe ſpheras.Quāto.n.aliquod corpus
nobilius eſt/tāto nobilioribus partibus exornat̃.corpus autē
cæleſte ſupius nobilius eſt.igit̃ debet nobilioribus partibus
exornari.ſed in inferioribus ſtellæ cōperiunt̃:q̃ maxime ſunt
uirtutis inter alias ꝑtes.igit̃ & in ſupiori eſſe deberent.conſe/
quēs falſum ut patet experientia.Itē ſi diceret̃/in nona ſphera
eſſe ſtellas:ſed nobis nō apparere:contra aut hoc accideret rōne debilitatis lucis:
aut rōne diſtātiæ.ſed utrūq; iſtoꝝ defectum arguit ſtellaꝝ illaꝝ:quū aliaꝝ ſphe/
raꝝ ſtellis nihil illoꝝ accidat. Præterea ſi qua ratio ad ponendā nonā ſupiorem/
p̄cipue ea eſſet/quæ cōiter adducit̃ in mediū:ꝙ unius corporis cæleſtis unus tm̃
motus ꝓprius ē.motus aūt diurnus nō eſt ꝓprius octauæ ſpheræ:quū alio motu
moueat̃.ut patet obſeruātibꝰ fixaꝝ loca:quæ nō ſemp equaliter a capitibus arie
tis & libræ/aut equatore/aut polis diſtāt.erit igit̃ ꝓprius alterius ſpheræ.nō quidē
inferioris/quū ſupiora ab inferioribus nō regulent̃ in motu:ſed potius ecōtra.ſed
hæc nulla eſt demōſtratio.quod ſic apte oſtendit̃. Quærit̃ ab his.quū ſtellatū

cælū ꝑ illos mouetur motu diurno/quo pacto mouetur:dicent motu raptus : ra/
pit enī primū cælū cæteros ob cæloꝝ contiguitatē.ſic igitur uis illa mouens pri/
mū mobile/mouet ēt raptu cæteros inferiores.ſed totū illud quod ipſi ponunt ex
trinſecum ponemus intrinſecū.ſicut.n.uis illa ſuperioris mouētis in inferius cæ/
lū impreſſa/motorē propriū inferioris cōpatitur.ita & uim motoris p̄ſentis com
pati poterit. Præterea alio mō predictā rōnem diſſoluemus:dicendo opus nō eſ
ſe corpus ab intelligentia motū eſſe continuū:ſi.n.corpus aereū/ ab intelligentia
formatū & aſſumptū/ab ea mouetur/debilis intellectus eſſet dicere : ꝙ ad hoc/ut
ab eadē moueri poſſit/neceſſe ſit illud eſſe continuū.ſic in ſpheris dicimus plane/
taꝝ ecentricos & epiciclos ab eadē intelligentia poſſe moueri : ſicut animal unū
brachioꝝ ſurſum alterū uero deorſum mouet. Deinde auctoritate geneſis poſu
it eas deus in firmamēto cæli igi.cælū ſtellatū eſt firmamentū. Deinde arguit̃
eſſe decē:auctoritate modernoꝝ ac rōe:primus.n.motus ſimpliciſſimus eē debet
in quē pluralitas motuū unitur & reducit̃:talis aūt non eſt octauæ motus . igit̃
alia ſuperior requiritur:& qm̄ octaua & motu diurno/& motu ſuper polos zodia
ci/& ſuper paruis circulis mouet̃.ideo a ſimpliciſſimo motu cauſat̃ motus raptꝰ
octauæ diurnus.reſtant igitur duo:quoꝝ unus ſibi ꝓprius eſt tm̄.alter a nona eē
oportet: & ſic aut motus per polos zodiaci ꝓprius erit octauæ:& trepdationis a
nona:aut contra.ſic igitur erunt decē:qđ decentiſſimū eſſe ſuadet̃:ut prima uni
co tm̄/nona duobus/octaua tribus motibus moueatur. Rn̄deo dicendū.intentio
preſens nō ē numerū ſpherarū planetaꝝ oſtendere:aut orbiū aut epicicloꝝ : ſed
cū Ptolemeo:& aliis(ſuppoſita cæloꝝ ſoliditate/uariaq; planetaꝝ diſtantia in lon
gitudine latitudine/& eleuatione a centro mundi:non ſolū reſpectu fixaꝝ: ſed in
ter ſe)tenendo ſeptē eſſe ſpheras planetaꝝ: iuxta illoꝝ numerū:intētio eſt uidere
an ſupra octauā ſpherā ſit una uel plures.dico igitur.ꝙ nō ſunt plures ſphere po
nende niſi aperta rōne concludant̃:ſeptē autē ſpheræ uere concludunt̃/octaua ēt
ſimiliter:ſupra aūt octauā aliā eſſe oportet.quod ſic oſtēdit̃:primū rōne incōtra
riū adducta pro illis qui tenent ſpheras eſſe decē:motū.n.primi mobilis oportet
eſſe ſimpliciſſimū.motus uero octaue huiuſmodi nō eſt.Et huius opinionis Pto
lemeus fuit:cui tamen falſo contraria opinio aſcribitur:ut melius infra patebit:
Auicen.& Scotus. Circa quā materiā aduertendū eſt ꝙ cōis aſtrologoꝝ ſcho/
la/firmiter tenēt Ptolemeū nō habuiſſe de nona ſphera notitiā ullā : de ſignis.n.
xii.loquens in quatri.ac eoꝝ nominibus & imaginibus/ apte de his quæ in octa
ua ſunt loquutus eſt:ut patet ibi inſpicientibus.Sed contrariū oīo conuincitur rō
nibus pluribus.In.ii.quatri.ca.viiii.uel.x.quom de anni principio loqueret̃.ait
iiii.puncta.duo.ſ.ſolſtitialia:duoq; æquinoctialia ſemper oberuanda eſſe:ex hoc
arguitur/puncta predicta in quacunq; ſphera infra nonā mobilia ſunt:nec eadem
inferioꝝ ſpheraꝝ eſſe pn̄t aut ſubire queūt.igi.quæ dixit Ptolemeus obſeruanda
in ſuperiori q̄ octaua ſumenda ſunt:quū imaginaria eſſe non poſſint. Amplius
Ptole.ſigna diuidit in.xxx.partes equales & inter ſe/& reſpectu partiū aliorū ſi/
gnoꝝ.ſed ſigna octauæ longe diſſimilia ſunt in quantitate & magnitudine : igit̃
de ſignis octauæ loqui nō poterat. Deinde hoc idē aperte oſtendit̃ / ex his quæ
in capi.de de triplicitatibus exp̄ſſit Ptolemeus.diuidit.n.in triangulos equilate/
ros &c.qui imaginibus octauæ conuenire nō pn̄t:ut manifeſtū eſt . Sic igitur ex

his quæ dicunt̃ a Ptolemeo apertū eſſe poteſt/ipſum nonā ſpherā attigiſſe. Amplius idē apertiſſime conuincit̃ ex uirtute: quā planetæ p̃cipue ſol in quibuſdam determinatis punctis ſibi uendicāt. Sol.n.cū in ſolſticiis fuerit: aut in eq̃noctialibus pūctis/ui ſignificatiuā ſuſcipit: totūq; cælū nō mediocrē potētiā ſignificādi aſſumit: ut cūctis aſtrologis aptū ē: ergo neceſſe ē q̃ ui illā ſuſcipiat aut ab imaginariis pūctis: aut ab octaua ſphera: aut ab altero planetaꝝ: aut a ſupiori ſphera. nō ab imaginariis fictitia.n.nō pñt talē tantāq; uim prebere: qa nō ens nihil effectiue ꝓducere pōt: non ab octaua. nā ſol in punctis predictis nunq̃ ſub eiſdē punctis octauæ reperit̃: ut patet intelligentibus: ob eius motū trepidationis: atq; ſup polos zodiaci: multoq; minus ab aliquo ſeptē ſpheraꝝ pūcto/quū nedū ſub eiſdē aliaꝝ ſpheraꝝ punctis repiatur: ſed nec ēt ſub eiſdē punctis ſuoꝝ orbiū: ob augium motū reliq̃tur igit̃ q̃ a ſuperiori ſphera uirtus illa procedat. Præterea poli mundi non iniuria īmobiles oīo eſſe debent. ſed ſi ſupra octauā nulla eſſet ſphera mobilis poli eius eſſent poli mundi: ergo eſſent īmobiles cōſequens ad ſenſū falſum eſt/igi. illud ex quo ſequit̃. Deinceps ſi diceretur uim illā ab empireo cælo aut ſphera quadā īmobili ꝓcedere/ſicut q̃dā aſtrologus mihi reſpondit hoc nihil eſſe demonſtrat̃: q̄m uim iſtā ſol & aliæ cæli partes acquirūt. q̄nq; in unius regionis meridie: q̄nq; in aſcendente. & ſic de infinitis aliis locis accidere poſſet. quare aut uis illa in ſphera īmobili ubiq; reperietur: & ſic in ea nulla erit diſtinctio/nec diſtinguere poterit niſi ab altera cā cōtracta. aut nuſq̃. aut in mobili nona. Deinde dr̃ non eſſe plures ſpheras ponendas/cuius rō prepoſita eſt nō.n. cogunt nos rōnes alique illā ponere. ut in rñſione ad argumenta patebit. quicūq;.n. motus apparent per nonā/& alias ſaluari pñt. Ad rōnes igitur in cōtrariū dicendū eſt ad primā/q̃ ſi in nona ſtellæ fuerint/nō ꝓpter hoc minoris efficacie ſunt (& ſi nō uident̃) q̄ aliæ ſtellæ uiſibiles. Et ad rōnem ſecundā/ primā fortificantē dr̃ negando minorē. tā reſpectu ſtellaꝝ quæ uideri pñt. q̄ abſolute. nō.n. ſequitur. ſtella iſta nō uidet̃. igi. minoris uirtutis eſt q̄ altera quæ uĩ. fallaciā oñdunt occultæ & nebuloſæ ſtellæ magnæ uirtutis. deinde nec ſeq̃t̃ hæc ſtella in a. diſtātia non uĩ. igi. debilior eſt ſe ipſa in. b. diſtātia/in qua uĩ. fallaciā oſtēdunt ſupiores retrogradi. quom maioris magnitudinis apparēt. nō.n. uiſibilis radius potētior eſt uirtuali. ſi uero in nona ſphera ſtellæ non fuerint. ſunt tñ partes & uires potētiores nō nullis ſtellis. ſi quoq; primi mobilis uirtus oīs cōſideret̃/maior inueniet̃ q̄ totius ſpheræ ſolis/q̄uis ſol quacūq; parte ſibi æquali p ſe ſumpta nobilior ſit. Ad tertiā dr̃. q̃ illa nō eſt rō potior/quia p ſupradicta patet nō inconuenire eundē motorē diuerſas partes uariis motibus mouere/ſed potior ē quia primi mobilis motus ſimpliciſſimus eſſe debet. ſicut oīs pluralitas & multitudo in monadē ſeu unitatē reducere oportet. Potiſſima uero ē uirtus quā in determinatis punctis ſtellæ ſignificationē acquirūt: ut ſupradictū eſt. Et ſolutionē rōnis (quā dicit rō tertia eſſe potiorē) cōcedimus: plures.n. angeli in eodē loco eſſe pñt: licet.n. nō poſſint eſſe cāæ totales eiuſdē effectus: pñt tñ eſſe reſpectu diuerſarū operationū: & fortaſſis reſpectu eiuſdē partiales eſſe poſſunt: & ſimiliter de ſecūda ſolutiōe dicendū. Ad auctoritatē Geneſis dicendū q̃ p firmamentū oēm cæloꝝ ſbām intellexit. Ad aliā: qua .x. eſſe ſpheras cōcludit̃ negata modernoꝝ & Burbachii auctoritate/dr̃ cōcedendo rōnem: qua cōcludunt octauam non eſſe primū mobile: & deinde neget̃ pro

pter uarios motus octauæ/oportere nonã & decimã ponere:ſicut .n. eidẽ ſpheræ planetæ/plures ſunt motus diſtincti ſuarꝝ partiũ:ita & in octaua accidere poteſt. quare trepidationis/& ſuper polos zodiaci/octauæ ſunt motus: nõ eſſe quoqꝫ neceſſariũ dicendũ ut primæ ſpheræ unicus ſit motus. ſecũdæ duo:tertiæ tres: qm̃ hunc ordinẽ in aliis ſeruari nõ uidemus ſpheris planetarꝝ inferioribus.

Q uæſtio quinta de primo mobili & partibus eius.

An ĩ primo mobili ſint circuli aliis partibus potentiores. Articulus.i.

EXtra oẽm rõnem tenent qdam ĩdiuiſibilia ĩ cælo poſſe repiri/ aut ſcd̃m latitudinẽ/ aut ẽt ſcd̃m lõgitudinẽ alicuius uirtutis. multoqꝫ minus/maioris eẽ potẽtiæ q̃ quædã cælorꝝ ptes determinate. Et prĩo arguit̃ rõnibus noĩalium qbus poſſe cõuinci putãt ĩdiuiſibilia nõ dari:ꝙ ſi nõ ſint ĩdiuiſibilia ergo nec ſuperficies:nec circuli/nec lineę/nec puncta.& ita uim ullam nõ habẽt. Deĩde:ſuppoſito ꝙ darent̃ arguitur nõ poſſe eẽ eius(quã p̃dicant aſtrologi)uirtutis:qm̃ nullũ ĩdiuiſibile agere põt ĩ corporalibus ſed circuli & lineę & puncta & circũferentię & ĩterfectiones p̃dictorꝝ:ſunt indiuiſibilia.ergo non poſſunt agere:& p conſequẽs nec uim planetis ĩfluere. Deĩde ſiue circulũ ſcd̃m perſpectiuos ſiue ſcd̃m geometras ſumpſeris:ĩ eo nullũ punctũ/nullãue lineã prĩcipium medium aut finem ſignare poſſes:ergo nec ĩ ſphera circulũ: cõſequẽtia apta eſt.qm̃ ſic ſe hẽt circulus ad corpus(ſi ſupficiẽ ipſũ dixerĩs)ſicut ad circulũ linea/uel pũctus/ſi circũferentiã eſſe uolueris.aſſumptũ patet nõ ſolũ p geometras uerꝝ p Ptolemeũ ĩ quatriparti. Vlterius quũ cunctę ſtellæ actualẽ uirtutẽ hẽant actuqꝫ ſint:ſiqꝫ circuli/ſtellis qbuſdã potẽtiores cõperiunt̃/illos actu/nõ tm̃ potẽtia repiri neceſſe eſt:ſed ĩ circulo nullus ẽ pũctus actu/ſed ĩ potẽtia:ergo ĩ ſphera cæleſti nullus circulus/nullaqꝫ linea actu repiri põt & ſic aliis actu exiſtentibus non erũt fortiores. Deinceps ſi diceret̃ circulos iſtos ſtellarꝝ cã nobiliũ potẽtiũ/ ĩ eis reptarꝝ eẽ potẽtes:ſicut de zodiaco aſſerũt aſtrologi:hoc nihil ẽ:tũ qa paucę ſtellę ĩ ecliptica ſunt eiuſmodi:tũ etiã qm̃ plures deſignari pñt circuli nobiliores ſtellas ĩterſecãtes ut patet apte:q tñ eã uirtutẽ nõ hñt. Interea zodiacus nõ p̃eſt uirtute aliis igi.nec alii circuli:conſequentiã cõcedent aſtrologi:aſſumptũ oñditur : ſi zodiacus ſic potẽs eſſet maxĩe uideret̃ hoc accidere eclipticæ grã: ſed hoc non pbo qm̃ ſi ecliptica eiuſmodi eſſe maxĩe hoc eẽt rõne planetarꝝ & ſolis p̃cipue ſub ea delatorꝝ:hoc aũt falſũ eſt:nullus.n.circulus ab aliquo planeta deſcribi põt qui eclipticæ idẽ ſit:qa ſi ſic maxĩe ſol eſſet ille ſed ſol ſequẽs octauæ trepidatiõis motũ nunq̃ eundẽ circulum deſcribit:ut patet auctoritate: & experiẽtia manifeſtiſſima/alii uero planetæ non parum ab ecliptica declinant. Sed in contrarium ſapientũ expientia & rõ eſt:uidemus.n.ſolẽ principaliſſimũ parꝝ ab ecliptica declinare:alioſqꝫ planetas ĩter cæteras ſtellas prĩcipaliores nõ multũ diſtare:quare ſi caput & cauda ut expientia teſtat̃/ob hoc.ſ.qm̃ interfectiões ſunt uiarꝝ luminarium tã magnę ſunt uirtutis multo amplius zodiacus/ſub quo uel penes quem oẽs planetæ ferunt̃.miſſas facio ſtellas fixas cõplures ꝓpe hũc circulũ.nõ qdẽ mediocris uirtutis. Ratio aũt quare ſub illo ferunt̃ planetæ/& finis eius intẽtus ẽ cõdecẽs a ptibus terræ uiriũ ipſorꝝ pticipatio ut.ſ.g͠nationes/& cæterę alteratiões ĩ inferioribus cauſent̃:eſt igi.ac ſi eſſet uiriũ planetarꝝ iuſta diſtributio. Rurſus

ille circulus potens eſt multũ:qui maximus exiſtit ui & ratione alicuius motus: talis aũt eſt zodiacus rõne none/ſecundũ ponentes decimã : rõne motus octaue: rõne oĩum planetarꝝ qm̃ aũt cæteri planetæ preter ſolẽ/per aliquot gradus ab ecli ptica nonæ quæ ꝓprie zodiacus appellari põt declinãt/hinc eſt ꝙ ſolus zodiacus latitudiuẽ habet:ut illa oĩs uiarꝝ ipſorꝝ continẽtia cõplectat̃:quãuis Mars infortuna parꝝ limites exeat. Sed ꝑter predictũ circulũ alius eſt maximifaciundus: & hic equator eſt:circulus.ſ.maximus/deſcriptus ꝑ motũ primi mobilis: equaliter diſtans a polis:equaliter zodiacũ participãs:atq; in duas ſecans medietates:ſimiliter totũ cælũ equalibus partibus diuidit:æque diſtãs a ſolſtitiis : ad oẽs cæli partes indifferens:a quo parꝝ declinat zodiacus:ꝑ quẽ ſtellarꝝ effectus/ad hæc uel illa tp̃a determiari cernimus:quas ob cãs magnæ uirtutis eſſe oportet : uſq; adeo ut pleriq; aſtrologorꝝ primũ fecerint. Qm̃ uero ecliptice termini in ſuis declinationibus obſeruandi ſunt:hi aũt circulos duos deſcribũt ſolſtitiorꝝ.ſ.iõ præter ꝑdictos hi duo obſeruãdi ſunt. Poli quoq; ſuꝑ quos motus reuoluunt̃ aut mobilia/nõ parue ſũt obſeruantiæ quũ igit̃ ultra mundi polos zodiaci poli repiantur illi quoq; aduertẽdi ſunt: q quũ circulos quoſdã deſcribãt:illi ẽt circuli non ſunt poſt habẽdi. Protinus qm̃ predicta pũcta.ſ.poli mũdi principaliores/ſolſtitia & æquinoctialia/ex æquatoris zodiaciq; interfectiõe cauſata reſpectũ hñt iter ſe cõdecẽs eſt ut circuli duo:nihil faciẽdi nõ ſint q.ſ.per polos mũdi ſolſtitiaq; deſcriptus ẽ quiq; ꝑ polos eoſdẽ & eqnoctialia notatus ẽ a ſapiẽtibus:ſic igi. octo erũt obſeruãdi circuli ꝑcipue.v.zodiacus.æquator:duorꝝ ſolſtitialium paralelli: duorũq; polorꝝ zodiaci:duoq; ꝑ polos mũdi & duo ſolſtitialia & per polos eoſdẽ atq; equinoctialia:quæ duo coluri appellant̃. Vltra hæc quodãmodo cælis eſſentialia/alter accidẽtalis magnificãdus eſt/orizon.ſ.q partẽ cæli uiſam/a nõ uiſa ſegregat:cælũq; in duo hemiſpheria diuidit:q circuli in infinitũ uariari pñt:ſicut etiã puncta terræ:reſpectu quorꝝ ſumunt̃:unaquaq; igit̃ regio nouẽ habebit circulos ꝑcipue aduertendos. Ad rõnes igi.incontrariũ reſpondendũ:primũ dr̃ nõ teneri(præcipue in mathematicis)noĩalium opiniones.hic ẽt quæſtio iſta enodanda nõ eſt:nec in philoſophia abſoluitur:idcirco ſcdm utranq; uiã rñdere uolumus. ſi puncta indiuiſibiliaq; alia nõ dentur dicendũ eſt/uim illã eẽ a terminis quos nominales corporibus attribuũt.ſecũdo ꝙ a fine unius ꝑtis alterius naturæ/& principio alterius accidere põt/qualitercũq; principiũ & finẽ ſumpſerint. ſi uero ſecũdũ reales poſuerimus indiuiſibilia dicendũ prĩo ĩdiuiſibilia rõne partiũ quas terminant/agere poſſe ſic ꝙ illis ſignificent̃.ſecũdo dici põt nec ab re huiuſmodi indiuiſibilia non agere:ſed in illis cæleſtiũ uim ſignificatiuã ſumi:ſicut infra patebit per indiuiſibilia ſumi debere:& hæc nõ tm̃ ex natura ſignatorꝝ:ſed ẽt primi mobilis. Ad ſecundã dr̃ ꝙ circuli geometrice ſumpti/nõ hñt punctorꝝ differentiam pricipii/medii/aut finis:ſed ut naturaliũ corporꝝ in materia exiſtentiũ termini ſunt/ob multa principiũ ſumi põt:quare & Ptole.in quatripartito/quatuor pũcta obſeruãda dixit. Ad tertiã dr̃ ꝙ ſignificatiua uis nõ eſt a lineis: ſed a partibus uel reſpectibus uel terminis partiũ rõne multorꝝ ſupradictorꝝ:& infra melius explicandorum nona queſtione:præterea dici poteſt ad minorem lineas eſſe in actu inexiſtentiæ:licet non in actu terminatiuo per ſe exiſtẽtis. Ad quartam dicitur ꝙ cauſa ipſa principalis uirtutis zodiaci non ſunt fixe:ſed uirtutum planeta

rum crebra participatio:ac etiam partiũ primi mobilis uitus:ſtellæ etiã fixe li/
cet ſub ecliptica ꝑciſe non ſint: ſunt tñ ꝓpe.alii ẽt circuli/ſtellas plures interſecan
tes/aut tangẽtes:reſpectus alios ad planetaꝝ uires ad polos æquatorẽ &c.ſimiles
habere nõ poſſunt:ideo nec curandi ſunt. Ad ultimã dicitᷣ ꝙ nullus eſt circulus
qui magis indifferens ſit uiis ſolis/ & propinquus oĩbus/ q̃ ecliptica:ideo ẽt rõne
ſolis/ſic potens efficitur:ſed ultra cãm iſtã ſunt alie ſuperius aſſignate.

An zodiaci diuiſio ex natura partiũ eius aut potius arbitraria ſit. Arti.ii.

d Iſputant quidã arbitrarie factũ eſſe:ut ille quẽ zodiacũ appellãt circulũ
in duodecim ptes.quas ſigna uocãt ſecetur:etiã iſte i.xxx. quas gradus
dicunt:harũq; unãq̃q; in.lx.quas ſecunda nũcupant:& ſic deinceps:par
tes.n.ille.xii.tali ordine locant ut primũ igneũ:deinde terreũ poſt aereũ: ultimo
aqueũ ſituetᷣ ſed ordo iſte incõueniẽs ẽ.igi.ſaltim(ſiqua diuiſio ex natura rei fie/
ri poſſit)ea/quã celebrãt aſtrologi nõ eſt:minor oſtenditᷣ.nõ qdẽ pfectionis ordo
ẽ:quũ terreũ aereũ ꝑcedere nõ poſſit nec ẽt elementoꝝ ordinẽ ptes ille ſequuntᷣ.
quũ tñ nõ mĩus cæleſtia q̃ elemẽta ordĩata ſint nec ẽt ſexuũ ordinẽ ſeruãt : qm̃
nobiliori maſculĩo nobilius femininũ iũgi debet: ergo ñ igneo terreũ.Itẽ quũ ex
extremis/tẽpatũ intendatᷣ igneo aqueũ applicari debebat. Continuo iungitᷣ ꝙ nõ
minor tẽperies eſſe debet in paſſiuis q̃ in actiuis qualitatibus : ſed calido frigidũ
adheret.igi.& ſicco humidũ:& humido ſiccũ/coherere debuerat. Vlterius com
plexiones & uires qbus agunt nõ ſunt ordinate igitᷣ nec partes.conſequtio intel/
ligentibus patet:prior.n.cõplexio tẽperata eſt:deinde ſanguinea. nulla aũt harũ
continet aries. Adhuc leuiter poſita ſunt fixa/mobilia/ & cõmunia:ob hæc quia
(ſole in illis uel ſub illis exiſtente) tẽporis qualitas moueatur/ figatur/aut medio
modo ſe habeat:& ex hoc in alias ſignificationes tranſlata.ut in aliis rebus ſimi/
les diſpoſitiones ſignificent.qm̃ in anni tẽporibus illud(non ex natura ſignorũ)
ſed ex qualitatũ primarũ natura accidere manifeſtũ eſt.caliditas.n.in uere citius
frigiditatẽ hyemis corrũpit:quã humiditatẽ.tum quia caliditas magis frigiditati
aduerſatur:q̃ habuit tum etiã qm̃ ſiccitas ſolis nõ adeo intenſa eſt/ſicut caliditas.
& ſic patet per ordinẽ in aliis partibus. Præterea ut infra patebit.partes iſte pla
netis in domos tribute ſunt ob mutuã conuenientiã.ſed Taurus ueneri non con/
uenit.nec ſcorpius Marti nec Aquarius Saturno & ſic/de aliis/preter luminari/
um domos.igitur aut predicte partes/domus hoꝝ planetarũ non ſunt/ aut partes
non bene diuiſe ſunt. Itẽ non dicitᷣ ſigna calida frigi.humi. aut ſic.niſi quia ſi/
miles in inferiora planetæ/& ſol præcipue/ſub illis producũt.Sed ſol in ſagittario
caliditatẽ qdem non ꝓducit:ſaltim reſpectu noſtrũ:nec frigiditatẽ in cancro. ſed
ſecundũ appropinquationẽ ſolis ad zenith illud euenire apparet/igi.&c. Rurſus
ſimilẽ reſpectũ Aquarius habet reſpectu aliã zonã incolentiũ. quem leo reſpectu
noſtrum & ita de aliis.ſed leo reſpectu noſtrũ calidũ & ſiccũ eſt.ergo & Aquari
us reſpectu illoꝝ:igi.non abſolute talis ſunt cõplexionis/ſed reſpectiue. itaq; ſeq/
tur/ſecundũ diuerſa climata/& partes terræ/opus eſſe diuerſitatẽ maiorẽ uel mino
rẽ cõſiderare/itaq; illis partibus attribuca inconuenientia ſunt & ſimiliter ea qui/
bus attribuuntᷣ. Deinde maiorẽ diuerſitatẽ habent gradus unius tauri cũ alte/
ro gradu eiuſdẽ ſigni/q̃ certus geminorum & alter tauri.patet de terminis eiuſdẽ
planetæ/in multis proprietatibus conuenientibus duorum ſignorum.& de gradi

bus eiuſdem ſigni qui diuerſorum planetarum ſūt termini ac ī proprietatibus di/
uerſi ſunt: ſi igitur gradus & alter Tauri ſunt melancolice complexionis frigi. &
ſic multo amplius gradus geminorum. Amplius in gradus diuiſio ſigni/arbitra
ria apparet. certum eſt enim maiorem gradum cum gradu affinitatem habere: q̄
certi gradus medietas/aut altera portio/cum reliqua eiuſdem gradus. mirabile eni
uideretur ſi preciſe æquales partes diuiderentur/in proprietatibus diuiſe. nam cæ
lorum/partes nebuloſæ/medioq; modo lucidæ/ſenſu/non ſic per ordinem cernun/
tur eſſe diuiſæ: patet in uia lactea/& aliis. patet etiam terminos planetarum inæ/
quales eſſe/iuxta modum quem magis approbant aſtrologi: igitur non ſic æqua/
liter partes iſte diuidunde ſunt. Deinceps ita eſt de diuiſione per gradus ſicut
de diuiſione gradus in minuta: & minutorum in .ii. & ſic de aliis: ſed iſte apertiſſi
me ſunt ad placitum. ob computi ſcilicet cōmoditatem igitur. & ſigni in gradus.

Adhuc ſi ſic maxime id eſſet quoniam tantundem ſol/pricipaliſſimus ī una pri/
mi mobilis reuolutione graditur: ſed hoc eſt falſum. quoniam ſol quandoq; plus
quandoq; minus uno gradu perambulat: ſecundum q magis ab auge diſcedit:
uel adheret: &ce. Sed contra eſt experientia crebriſſimis uicibus. obſeruata ra/
tio etiā oſtendit. cognouerunt nempe obſeruātes huiuſmodi nature ſecreta/ſigna
ſeu partes / quas eiuſdem triplicitatis eſſe dicimus / eiuſdem eſſe complexionis:
quomq; anguli ſignificatores fuerint/ſimiles producere qualitates. q̄q̄ ſecundum
magis & minus: ab aliiſq; cauſis aucta/uel diminuta poteſtate: planetas quoq; ī il
lis exiſtentes ſimili qualitate nos afficere. quæ res aperta fit in luminarium figu/
ris obſeruandis: apertius/quom tres ſuperiores ſimilia ſigna incolunt: ut infra de
aeris mutatione agetur. patet etiam in hominum conceptione: ubi natum ſimilis
complexionis cognoſcitur/ſi ſimile aſcendens fuerit: aliis penſatis cauſis / hoc eti/
am non modo in particularibus effectibus euenit: ſed uniuerſalibus puta clima/
tum regionum/ciuitatum/alterationibus huic uel illi ſigno ſubiectis/ terrenis cau
ſis contradicentibus: & hæc quantum ad .xii. partium zodiaci complexionem.

Quantum uero ad numerum partium .xii. ſcilicet quattuor puncta: duo. ſcili/
cet ſolſtitialia duoq; æquinoctialia/uim quidem non mediocrem habere manife/
ſtum eſt ab aliis diſtincta: ſunt enim planetarum reſpectuum extrema/ & in diffe
rentia media: precipue precipui ſolis quod per uarias ſtellarum mutationes in il/
lis comprehenditur: ſimiliter (licet non tam intenſam) uirtutem percipimus in q̄
libet tertia parte predictarum quartarum inter predicta .iiii. puncta contentarum
præcipue in ſolis ingreſſu in has partes. deinde lunæ: & aliorum quam mutatio/
nē unuſquiſq; mediocriter introductus comprehendere pōt: quantū uero ad diui
ſionem in gradus dicit̄ ſimiliter/hoc experientia inuentum fuiſſe. tum in faciebus
tum in terminis: tum etiā in ipſis gradibus: ſuiſq; finibus: per directiōes aliaſq; ui
res mobiles īpreſſas: quæ per gradus noſcuntur: de aliis uero diuiſionibus ī par/
tes minores concedimus: & ſi diuerſitatem ī gradibus reperiri cōdecens ē: illa tñ
nobis nota non eſt/quare ut concludit argumentū ad computi cōmoditatē reper
ta eſt: q ſi minimas hēremus ꝓprietates particulares/perfectiori modo aſtrologi
am teneremus. Pariter experimur .iiii. puncta predicta/ſignaq; ſequentia maxi/
mā in rebus cauſare mutationē: non ſolum in anni temporum qualitabus: ſed ēt
in aliis ꝑficiundis rebus. ſed tēporum mutationē notiorem aſtrologi in medium

adducūt. Ratio dictis concordat primum de.iiii.punctis ſi enim planetarum diſtantia/ad zenith propinquitas maior uel minor obſeruandæ ſunt:ex cōſequēti maxima diſtantia/minima/ac media præcipue erunt aduertende.ille enim extre/me ſunt/per ſuperabundantiā & defectum ſegregate.ubi magna diuerſitas uirtutis apparere debet.alie inter medie:& qm̄ indifferentes ſunt prædictis & polis/ac circulis aliis paralellis.ac etiā q̄buſlibet partibus terræ:& in circulo potenti equatoris. Quia uero maioris uirtutis ſunt/ideo ſuos effectus celeriter ꝓducūt & ꝑ/ficiunt:citoq; complementū præbetur illis tale uel tale/ſcd̄m ſignificatoꝝ diuer/ſas uires.Ex quo ſequit̄ ꝙ ſequētia ſigna contrariā diſpoſitionē ſortiuntur/ob cō/trarias cauſas:his uero ſuccedētia:qm̄ inter media ſunt inter fixa/atq; mobilia ic/circo cōmunia ſunt. Quoniā uero quattuor zodiaci partes inter quattuor puncta prædicta cōtentæ/minime ſufficerēt tot uarias diſpōnes in inferiora ꝓducere: qm̄ ēt magnā uarietatē inter partes ipſaꝝ repimus iccirco(uirtutes illaꝝ obſeruā do)tripartitas eſſe cognouerūt antiqui.qua diuiſione facta.nō ſolū expientiæ cō cordes inuenerūt.ſed rationi.ſic luminaribus duo domicilia tribuūt:aliis plane/tis duo:ut melius infra/ſcd̄m eoꝝ naturā/ad ſolēq; ꝓpinquitatē.ſigna quoq; eiuſ/dem cōplexionis meliore aſpectu afficerent̄ inuicē.ſicut ſimile ſimili oblectatur. quæ uero ſolū in actiuis cōcordant exagona irradiatione ſe inuicē fortificarent. quæ uero calida ſunt & per cōſequēs maſculinū ſexū ſapiunt/frigidis adhererent fœmineis:ut ex illis q̄dā germinādi armonia reſultet:quā generationē ꝑcipuā cælum intendit. Et qm̄ hō paruus mūdus eſt uirtute in ſe cōtinēs mūdi ꝑfectiones: iccirco omniū uiriū/principalis ꝑſertim circuli participē eſſe oportet.adeo diſtincte ut partē pars capiat.hinc eſt ꝙ aries caput zodiaci caput hoīs afficit ſpāliter: itaq; de aliis dicendū.ex quo ſimilis ſignificatio haurit̄ ex aſcendentis initio licet debilius.ſicut ēt tale ſignū non abſolutū:ſed reſpectiuū eſt. Dicendū igit̄ ꝙ qualitercūq; ſigna ſumpſeris/ſiue ſolū in primo mobili/ſiue in octaua/ſiue oēm ſphe/ram cōplectant̄/ſiue uſq; ad centrū mundi.eoꝝ diuiſio quidē ex natura rei in cæ/lis repit̄. Diuiſio uero partiū iſtaꝝ/quas ſigna appellamus in.xxx.partes quas gradus uocamus/hinc ſumpſit rationis originē. Sol enim in mundo principalem inter aſtra locū tenet.primūq; mobile inter ſpheras.hoꝝ motus igit̄ maximæ potentiæ & a ſe inuicē pendentes in uirtute.ſunt quantū igitur in cōpleta reuolu/tione primi mobilis uel nonæ ſol gradit̄/tantū gradū ſcilicet ſolis principaliſſimi portionē ſegregatā facimus:ab initio ſignoꝝ exordiū diuiſionis ſumendo.ſed qm̄ motus ſolis &eius delatio ſub zodiaco dupliciter cōſiderari pōt.uno mō reſpectu primi mobilis/uel terræ.q̄d pene idē eſt.& ſic qm̄ ſol ineq̄liter trāſit æq̄le zodiaci ſpaciū.ſcd̄m iſtā diuiſionē nō erūt gradus eq̄les.licet ſi a principio ſignoꝝ initiū ſūmat̄/parūp ab ea diſcedat.alio modo in ſuo ecētrico.& ſic qm̄ equales ꝑtes in æqualibus tēporibus pertrāſit.magis ſcd̄m hunc motū erit partiū æqualitas.

Ad rationes igitur in contrariū reſpondendū eſt.ꝙ tali ordine locata ſunt a deo ſigna/ut inferiora cōmodius/quæ cauſanda ſunt ab ipſis effluant.unde inconue/niens eſt/ut illa ab inferioribus ſūmant ordinem.quin potius horum ordo ab illis procedit:nec eſt opus ad hoc ut calidum & ſiccum uirtuali temperetur frigido & humido/ut eiuſmodi temperans ſibi propinquum ſit.magis enim ſextili/aut altero aſpectu temperari poteſt: q̄ per dictam propinquitatem. Ad ſecundam

dicitᷣ ꝙ q̃a paſſiue/minus actiuæ ſunt.ideo nõ incõuenit/duo ſigna ſimiles habere qualitates paſſiuas:illa enim duo nõ multũ ab actiuitate unius ſigni/actiua quali tate affecti/diſcedũt. Ad tertiã dicitᷣ in mixtis cõplexionẽ tẽperatã/nõ niſi ex ex tremis reſultare.quare nõ eſt opus in ſignis ſeorſum temperatã cõplexionẽ repe/ riri.niſi in ſuis extremis cauſis.de ſanguinea aũt dictũ eſt ꝙ ordo locoꝝ non co/ mitatur ordinẽ perfectionũ reſpectu hominis.reſpectu etiã ſimpliciũ primũ ele/ mentũ igneum eſt:ſed iſta nõ ſunt efficacia.ut in reſponſione ad primum patuit. Ad quartã patuit ſupra.ꝙ non ſolũ in anni qualitatibus:ſed in aliis ꝑficiendis re bus mobilitas/fixio/& cõmunis natura cognoſcitᷣ. Ad quintã dicitᷣ ꝙ cõuenien tia ꝑcipua nõ eſt in qualitatibus primis:nõ enim oẽs cõuenientie/aut diſcõueniẽ/ tiæ in qualitates primas reduci debẽt.ſicut nõnulli credunt:ſed præcipue in alias uirtuales uires & inſenſibiles influxus. Ad ſextã negetur minor:licet ratione ra dii minus ꝑpendicularis minuatᷣ. Ad ſeptimã dicitur ꝙ licet ſit idem reſpectus rõne diſtantiæ.nõ tñ uirtutis.& ꝙ ſignoꝝ uirtus in illis abſolute eſt:nõ reſpectu tm̃.licet fortius ꝑpendiculari agant/cæteris paribus. Ad octauã dicitᷣ ꝙ illa ma/ ior cõuenientia nõ in qualitatibus primis eſt.ſed in aliis influẽtiis inſenſibilibus. Secũdo dicitᷣ nõ eſſe incõueniẽs in ſigno calido repiri quoſdã gradus frigidos.ſi cut in aĩali calidiſſimo ſunt oſſa frigida. Et ſimiliter dicatᷣ ad nonã. Ad deci/ mã dicitᷣ negãdo ſimilitudinẽ.cõceſſum eſt alias/diuiſiones in.lx.eſſe uoluntarie repertas/ad cõputi cõmoditatẽ. Ad ultimã conceditur prima cõſequentia.& ad cõſequentis falſitatẽ/dictum eſt qualiter a ſole pluribus modis accipi poſſint.

An ſignorum nomina ratione ſint poſita. Articulus.iii.

Ignoꝝ noĩa quorundã aures ottundũt/his mediis ca ꝑter oẽm rationem ſ inuenta putantiũ:& ſi ꝑdictaꝝ partiũ diſtinctio ex natura rei in cælis reperiretᷣ. Noĩa eni ꝑdicta ſignis nonæ principaliter cõpetere debent: quũ ipſa principaliora ſint.ſed illis nõ cõpetũt.Taurus quidẽ terreæ cõplexionis nõ eſt neq3 uirgo.tũ quia humanæ.tũ q̃a iuuenilis. Præterea ſignoꝝ naturæ ele mentoꝝ potius q̃ mixtoꝝ naturã ſapiũt.duas.n.qualitates tm̃ nõ.iiii.participare dicuntᷣ ſigna.ergo mixtoꝝ noĩa nõ cõueniunt. Cõfirmatᷣ qm̃ extremis uirtuali/ bus extrema actualia ꝑduci pñt:& media ꝑ illoꝝ refractionẽ.nõ aũt ꝑ media ex/ trema ipſa. Itẽ ſi ſic igitᷣ colericiora aĩalia/magis q̃ ſanguinea &c. coueniũt.ſed multa aĩalia/leone colericiora ſunt.& ita de aliis dici põt.igi.&c. Adhuc nihil in cælis fictũ eſt.ſed ſagittarii figura ficta eſt.igitᷣ &c. Amplius ꝑ Ptol.in quatri. arietis primæ partes pluuias inducũt.mediæ infrigidãt & cõgelant.Taurus ſuis ꝑtibus mediis humectat.Cancer ſerenitatẽ & calorẽ inducit.quæ oĩa nominũ na turis aduerſantᷣ. Vlterius ſicut in ꝑdictis ſignis humana cõtinetur natura:ita & ſenſitiua aĩaliũ.ac uegetatiua plãtaꝝ omniũ aliorũq3 inanimatoꝝ mixtoꝝ & ſim pliciũ.igitᷣ ſicut humana figura/nominaq3/illis attributa ſunt:ita & alioꝝ ſaltim generalia attribui debebant:quod nõ eſt factum. Contra eſt aſtrologoꝝ aucto/ ritas/omnibus pene philoſophis ſani capitis confirmata:ac experientia patet me/ thaphorã cõuenire.dd.quidam putant nomina ſignoꝝ prius imaginibus octauæ fuiſſe impoſita.Deinde per has ad ſigna nonæ tranſlata:& per hoc putant uerius &ꝑprius ſignis octauæ/q̃ nonæ cõuenire.Sed licet octaua prius cognita fuerit q̃ nona:ac etiã ſignis octauæ prius fortaſſis nomina impoſita fuiſſent.uerius tamẽ

& principalius/attributa per noia prædicta ſignificata/competunt nonæ ſignis/q̃
octauæ:cuius cauſa eſt.qm̃ a primo mobili uire ille in octauã influunt̃/potius q̃
contra. Oſtendendũ igitur eſt prius ꝙ ſignis ĩmobilibus / ſeu ſignis nonæ pro/
prie cõpetant:primo.n.patet intelligẽtibus atq; obſeruãtibus cælorꝫ uires/cancrũ
infrigidare & humectare & naturæ eſſe aqueæ quãuis ſtellæ ſub illo tẽpore Pro.
reperte ſerenitatẽ inducant.patet in principiis ſignificationũ/pcipue in aeris mu/
tatione.& in reliquis omnibus.ſcorpionẽ ſimiliter.& piſces.quãuis cancri ſtellæ.
& ſcorpionis & piſciũ nõ parũ diſſimiles ſint.in piſcibus.n.naturã Iouis.In ſcor
pione Martis ſapiunt/ex qbus concludi poteſt naturã illam potius ſignis nonæ q̃
octauæ cõuenire.ſecũdo ꝙ iſta nomina eiuſdẽ triplicitatis eandẽ aqueã comple/
xionẽ oſtendunt.animalia.n.pdicta flegmatice ſunt cõplexionis:ſed ultrã.ꝓprie/
tates illas in qualitatibus primis.in multis quidẽ aliis cõuenientia cernit̃.ut præ
dicta animalia a prædictis ſignis præcipue/mirũimodũ ſuperent̃.ut a ſcorpione
ſcorpiones.Cancro cancris.Piſcibus piſces.triplicitatis quoq; igneæ nomina ſimi
liter cõueniunt.nam leo multũ colericũ animal eſt.Aries nõ tm̃:ſicut illud ſignũ
decet.Sagittarius ſimiliter/ratione uelocitatis:& aliorum cõpluriũ.ſuntq; com/
plures cũ his animalibus inſignis ſimilitudines.nã præcipue leonine ꝓprietates
in leone ſigno uigent.in Ariete arietum.in Sagittario duplex natura.anterioris
ptis.ſ.humanæ Iouialis.Poſterioris uero beſtialis ſilueſtris.triplicitatis aereæ no/
mina caliditatẽ & humiditatẽ oſtendunt.cõplexio.n.humana/iuxta cõmunẽ me
dicorꝫ ſententiã/ab æquali ad pondus per calidũ & humidũ eſt lapſa.modo ge/
minorꝫ/libre/& aquarii/humanæ ponunt̃ figuræ.habent etiã complures proprie/
tates ſigna prædicte triplicitatis.ut patet aſtrologis:quæ occultari debent/huius
ſcientiæ aduerſariis.Reſtat aliquod dubiũ de terreæ triplicitatis nominibus.ubi
notandũ eſt/ꝙ nõ ſemp ad cõplexionis ſimilitudinẽ reſpiciendũ erat impoſitori/
bus.aliud.n.eſt id/a quo nomẽ imponitur ad ſignificandũ:aliud quod nomẽ im
ponitur ad ſignificandũ.Taurus igit̃ dominiũ nõ ſolum in bobus habet.ſed in
aliis pecoribus in quadrupedibus generalius.Virginis ſignũ ob eius ſterilitatem
quæ mealncolicæ cõplexioni cõgruit illi aſſimilatũ fuit.eſt etiã uirginitatis con/
ſeruatiuũ.Capricornius uero nõ ſolũ cũ capris/& ſibi ſimilibus ſimilitudinẽ ha/
bet & cõſortiũ:ſed etiã ad alia animalia ſe tranſfert illius uirtute.lege aſtrologorꝫ
codices:inuenies habentẽ capricorniũ aſcendentẽ aliqd in facie ſimile capre ha/
biturũ:quod ſepiſſime periculo cõprobaui.inuenies:oculos/dentes/naſum/os emi
nens pdicti effigiẽ habere.& ita de cæteris multis ꝓprietatibus quas nõ eſt nunc
narrãdi locus.in pſentia ſufficiat/hoc uerũ eſſe.ꝙ ſemp ab aliqua notabili ꝓprie/
tate ſumpta ſunt ſignorꝫ nomina qñq; a cõplexione in ſequẽte formã.qñq; in ſe/
quente materiã:qñq; ab utriſq;.quãtoq; plures erunt ꝓprietates ſimiles tanto me/
lior erit attributio. Ad rõnes igitur in cõtrariũ/ad primã patet.quare quoq; mõ
aſſimilent̃. Ad ſecundã dicit̃ ꝙ per elemẽta nõ potuiſſet niſi cõplexionis in ſe/
quẽtis formã ſimilitudo ſignificari per aliorꝫ uero ſimilitudines cõplures ꝓprie/
tates exprimi poſſunt.elementorꝫ ẽt p lapſum ab æquali. Ad tertiã dicit̃ ꝙ me/
lius in mediis apparent extrema:q̃ media in extremis. Ad quartam dicitur ne/
gando conſequentiam/quia ob multa alia/ſimilitudo ſumitur:quæ in aliis anima
libus non inuenirent̃. Ad quintã dictũ eſt quare fictũ animal ſumptũ fuerit ob

multiplicẽ illius ſigni ſignificationẽ. Ad ſextam dicitur ꝙ Ptol. de ſtellis octauæ & eius imaginibus ꝓculdubio loquitur. Ad ultimam dicitur ꝙ in animalibus plantarũ & aliorum uirtutes cõtinentur: ſicut in ſenſitiua uegetatiua: ſed in plantis nõ poſſent non nulla notari: quæ in animalibus cognoſcuntur.

An domus/exaltationes/triplicitates termini facies planetarũ in primo mobili ſint firma: aut ratione ſtellarum fixarum. Articulus. iiii.

u Idetur qnq; dignitates eſſentiales planetaꝝ in ſignis/rõne fixaꝝ exiſtere. ſicut.n.eſt in leone ſigno ſolis domo: ita & in aliis: ſed in leone ſtella fixa primæ magnitudinis de natura ſolis eſt cor leonis appellata. igit̃ ratione huius ſolẽ uigorantis uidetur leonẽ in ſolis domiciliũ traditũ fuiſſe. idẽ in ſcorpione de corde ſcorpionis accidere patet. idẽ in piſcibus de ſtellis piſcium de natura Iouis. Præterea quũ planetæ in his dignitatibus mirũimodũ fortificent̃ atq; in oppoſitis debilitent̃. hoc ob eã cãm euenire oportet quæ in cælo potẽtior eſt: quũ planetæ primũ dignitatis locũ teneant: ſed ſigna ſunt ueluti materiæ & corpora/ſtellæ uero ueluti formæ & animæ. igit̃ a ſtellis nõ a ſignis euenire opus eſt. Adhuc ſi fixæ & imobiles eſſent nõ tãta de illis uarietas opinionũ reperiret̃ qta inter nr̃a & antiquoꝝ tẽpora reperit̃: q̃ erroꝝ aſtrologoꝝ cauſa eſſe uidetur. Sed cõtra eſt expientia auctoritas & ratio: expientia.n. nos certos facit/eaſdẽ eſſe ꝑdictas planetaꝝ poteſtates: cõiter qdẽ operãtes/imo oẽs ferme eaſdẽ/quas antiq poſuere obſeruãt. ſi uero firme nõ eſſent: nulla eẽnt aſtrologoꝝ/iudicia: mirabileq; dici deberet/tãto tpe manifeſtos errores exptores obũbraſſe: & tñ eaſdẽ nõ eẽ. ſed uera iudicia (quoꝝ noſcunt̃ principia) cõperiunt̃. Videmus ẽt ſolẽ lunã aliaq; aſtra in ingreſſu haꝝ dignitatũ/mutationẽ non mediocrẽ cauſare. Auctoritates etiã partẽ iſtã declarant. Ptolomeus quidẽ totũ arietis ſignũ ſolis exaltationẽ dixit/quãuis decimũnonũ gradũ ꝓcipuũ faciant moderni. ſed nõ totũ ſignũ exornatus eſt ſtellis ſibi ſimilibus. Deinde in capitu. de triplicitatibus diuidit zodiaci circulum in triãgulos equilateros. quæ res fixis cõuenire nõ põt. Præterea ratio quare Saturno aquariũ & capricorniũ tribuũt in domos eſt: qa infortuna eſt: cui oppoſite luminariũ domus cõueniunt. nõ igit̃ rõne fixaꝝ illud accidit. Amplius luminaribus/cancer/& leo/in domos tribuunt̃: eo ꝙ zenit capitũ uiciniora ſunt: ergo nõ rõne fixaꝝ: ꝙ ſi domus/ptãs pricipalis/nõ rõne fixaꝝ eſt: neq; ẽt alie poteſtates erunt. Vlterius ipſe Prol. aliã ratioũe adducẽs ſolis exaltatiõis ait. qm̃ tunc incipit accedre ad altiorẽ circuli medietatẽ. ſeptẽtrionalẽ. & per oppoſitũ in libra. & per cõtrariũ de ſaturno ait. Itẽ oĩno in faciebus apparet. qm̃ ſcdm planetaꝝ ordinẽ ſumunt̃: nõ autẽ ſic ſtellæ locant̃/ ut aliqua illaꝝ poteſtatũ ab illis effluere poſſit. Adhuc nõ in quolibet ſigno/ſtellæ de natura quinq; planetaꝝ notate ſunt. igit̃ ab illis termini ſummi nõ poſſunt. nec etiã in duabus zodiaci medietatibus quæ luminaribus pro terminis tribuuntur ſunt per totum ſimiles illis ſtellæ. Deinde ſol in leone haberet terminos & in aliis ſignis. ubi ſtellæ ſimiles reperiuntur. Item ſi ratione fixarum illud eueniſſet: nõ ſolum gradus/ſed etiam minuta notaſſent: quum & gradus & minuta fixaꝝ cognouiſſent. protinus ſicut fixæ/plerunq; mixtæ ſunt naturæ. ita ſimiliter iidẽ gradus plurium planetaꝝ termini exaltationes &c. eſſe potuiſſent. Interea ſi ſic nõ ſemper fere ultimi ſignoꝝ gradus/infortunarum termini eſſent. Poſtea ſi ſic nulla fuiſſet inter aſtrologos

de terminis æqualibus Chaldæorꝝ diſputatio. quũ fixe ordine illo in cælo nõ ſint. Poſt hæc ſi ſic nõ magis approbaſſet Ptolomeus terminos libri uetuſtiſſimi: cu/ius maior pars præ uetuſtate cõſumpta erat: quom ad manus eius pũenit. qm̃ q̃to antiquior, tãto deterior, ob fixarꝝ diuerſitatẽ. Iunge eoſdẽ nõ magis approbaſſet eo ꝙ planetarꝝ dignitates terminorꝝ in ſumma ſcd̃m numerꝝ annorꝝ maiorꝝ eſſet. Adde ſi ſic igitˀ ſicut in natura fixarꝝ. cõcordes erant. ita in terminis. & ita patet. ꝙ qui rẽ iſtã dubiã faciunt: nec expiẽtiæ noticia: nec auctoritatũ ſenſu ꝑditi ſũt. Ratio quoqꝫ idẽ demonſtrat. dignitates. n. iſte, nil aliud eſſe apertũ eſt, q̃ planetarꝝ poteſtates, quas ueluti in regno rex. in domo dñs in magiſterio artifex habet. ob naturalẽ inter ea ſimilitudinẽ. partiũ. ſ. cæli cũ planetis: ut infra. hæc aũt cõformitas pp duo in primo mobili ſumi debet. primũ: qm̃ primũ mobile cõuenientius: & dignius planetarꝝ domiciliũ & habitaculũ eſt. q̃ octauæ ſpheræ ptes. Secundo qm̃ fixæ ſtellæ potius coagentia ſunt planetarꝝ iuuantia uel impedientia: q̃ ipſorꝝ domicilia. Rurſus cõuenientius actuale uirtuali iungitur q̃ actuale actuali: qm̃ actuale & uirtuale ueluti principiũ & principiatum. actuale uero & actuale. iam inter ſe diſtincta ſunt. ſicut ſtellæ ſe hñt inter ſe. Dicendum igitur ſcd̃m maiorẽ uel minorẽ planetarꝝ cũ partibus primi mobilis ſimilitudinẽ, uarias reſultare po/teſtates. quas eſſentiales appellant ob eãm. ſ. cãm. qm̃ in his ſemp locis ſic poten/tiores efficiuntˀ. Nec mirũ ſi rebus humanis prædicte poteſtates æquiperantˀ. tũ quia eas uires (ſolũ ut in nos influunt) cõſideramus: tum etiã quoniã in homine oẽs pfectionum gradus quodãmodo cõtinentur. Ex dictis ſequitur. fixas forti/ficari, ac debiliores effici, ſcd̃m ꝙ in poteſtatibus, aut caſibus uel detrimentis uel aliis aduerſis aut ſimilibus locis planetarꝝ ſibi ſimiliũ extiterint: quæcunqꝫ. n. uni tertio conueniũt. etiã inter ſe cõueniunt. Ad rõnes igitur in cõtrariũ. Ad primã dicitur negando ſimilitudinẽ. debiliter enĩ ex paucis ſtellis ad oẽs diſcurritur. ut patet uim ſtellarꝝ intuentibus. Ad ſecundam dicitur ſigna eſſe nobiliora ſtellis dicuntur autẽ materiæ & domicilia &c. ob naturalem maiorẽ conformitatẽ pla/netarꝝ cum partibus primi mobilis. maiorẽqꝫ unionẽ poſſibilem. dicitur etiã pla/netas retroceſſionis cauſa maius detrimentũ acquirere: q̃ per aliquod primi mo/bilis ſignũ aut aliam cæli partem. Ad tertiam dicitur ꝙ diſcrepãtia in terminis fuit in inuentione ipſorꝝ & uera cõprobatione: non autẽ poſt inuentam ueritatẽ uirtutũqꝫ uarietatem. error autem modernorꝝ ob ignorantiam figurarum princi piorum cauſatur ut infra de anni principio fiet apertum.

An in ſphera nona, aut primo mobili imagines, & quæ, & quot ſint. Arti. vi.

a Pparet q̃buſdã in primo mobili, qd̃ nonã ſpherã dicimus nõ eſſe imagi/nes. q̃to. n. aliq̃d ad omnimodã primã ſimplicitatẽ magis accedit, tanto pfectius & ecõtra. ſed nona ſupior ſphera pfectior eſt octaua. queãdmo dũ locus eius ſuppremus oſtendit. ergo ſimplicior. ſicut eius motus declarat. ſed quũ imagines ex diuerſitate partiũ cõſurgat ubi erit maior ſimplicitas, ibi minor imaginũ diuerſitas apparebit. igitˀ minus ſunt ĩ nona, q̃ ĩ octaua imagines. ſed in octaua nõ ſunt imagines niſi ad placitũ ut infra oñdetˀ. igitˀ minus in nona. Itẽ quũ nona ſphera uiſu nr̃o ꝑcipi nõ poſſit: arbitrarie dictũ eſt ibi imagines eſſe ni ſi ratio nos cogat: ſed nulla ratio nos cogere põt. quoniã quicquid uirtutis ab illa ꝓcedere põt: abſqꝫ imaginũ diſtinctione ſaluatur. fabuloſum igitur dictum eſt ꝙ

in qbuſdã montibus/ob aeris claritatẽ imagines & caracteres pcipiat. Præterea diuerſæ imagines eãdẽ partẽ cæli figurare nõ pñt:ſed ſi dicta antiquorum̃ ſeruent: illud neceſſe eſt dicere/qm̃ primo una ponit totũ ſignũ occupãs. deinde in qualibet facie ponit altera. poſtremo ĩ quolibet gradu iuxta nõ nullorum̃ ſniam. igi. &c. maior ſic aperit. nã aut imagines eiuſdẽ ptis oĩno ſimiles ſunt. & ſic altera ſuperfluit. aut oẽs pter unã aut diſſimiles/atq; diuerſæ oẽs quod eẽ nõ põt/nã aut equales ſunt eq̃lis ſunt potẽtiæ. & ſic una alterã impediret:aut una potẽtior alia:& ſic debilioris auferret uirtus in totũ. In cõtrariũ eſt aſtrologorum̃ mira expiẽtia diligẽs obſeruatio. qua in re miſſa faciẽdo q̃ ab antiqs obſeruata & inuenta ſunt. q̃dã in mediũ adducenda ſunt/quæ ætate nr̃a cõprobata ſunt:hæc q̃dẽ ſecreta qbuſdã per imagines reuelata fuere cupe/quẽdã Aethyopũ amplexũ. cordis dolore maximo opprimi aliũ/ſi albis ueſtimẽtis/aut rubeis circũdaret. aliũ lubẽtẽ nudũ incedere. Aliũ magna læticia affici quoniã lacrimas biberet. alium curua genua habuiſſe:hæc nobis ſenſata fuere:ſimiles unuſq́ſq; quottidie expiri poſſet pprietates multas ſed qm̃ nõ nulli aſtrologi apte de imaginibus pdictis loquuti ſunt. Ptolomeũ uideamus q latentius eas explicauit. Verbo. n. nono libri fructus ait. uultus hui9 ſeculi &c. lxxxxv. ut id q̃d aſcẽdit ex gradu &c. q̃uis ſecũdũ ex græco trãſlatione parũper a pdicta ſnĩa deuiare uideat. ſubdit. n. elemẽtarii utunt ingreſſus ſtellarum̃ &c. ſtellæ aũt ad ſtellã pprie nõ eſt ingreſſus. Itẽ fixe nil pene extra angulos operant ut infra. Præterea mores nõ pendent principaliter:a fixis quũ ſint hoibus in pportionate ut infra. ſed a planetis & imaginibus aut ſignis. Itẽ coopantia cooriẽtia ẽt nõ ſunt prĩcipalia. Ratio oñſum eſt eni ſupius/uires ſignorum̃ eſſe diuerſas in primo mobili/exaltationes ẽt terminos facies ſimiliter ex naturali cõformitate cũ planetis. gradus quoq; diuerſitatẽ hñt in uirtute. igit q̃cũq; oriũtur aut cooriunt uires uaria in ſibi ſubiecta imprimũt. Harum̃ aũt uiriũ q̃dã apertiores ſunt ſicut calefactiua uirtus & hmõi:quædã uero occultæ. & has p ſignorum̃ imagines expſſerũt antiq:q̃dã uero occultiores & magis particulares. & his paucis referare uoluerũt/quomq; eiuſmodi declarãt uirtutẽ:trũcata pgnantia uerba pferũt. & he pprie imagines appellant circa quas pñs ſpeculatio eſt. Sicut igitur inter ptes eiuſdẽ ſigni couenĩẽtia eſt. & ab alterius ſigni ptibus diſtinctio. ita cõueniẽs eſt ut totũ ſignũ generali totaliq; imagine ſignet. ſicut ẽt generaliter coueniunt in uirtute. deinde qm̃ eorũdẽ tertias ptes/quas facies uocãt. diſtinctã habẽt pprietatẽ. per alias magis particulares imagines ſignificari coueniẽs fuit. poſtremo qm̃ graduũ diſtinctio adhuc magis particularis eſt. ideo illorum̃ uirtutes p ſpeciales imagines exprimi cõgruũ fuit. ſicut cõciliator fecit. qm̃ aũt minutorum̃ diuiſionẽ ad placitũ/& cõputi cõmoditatẽ inuentã tenemus. ut ſupra:ideo libri titulum Abraã patriarcæ falſum iudicamus. ſicut ẽt pleriq; alchimiſte beato Thomæ Aqnati. ac Raimũdo falſo alchimiæ opa attribuũt. nõ eni uitiorum̃ occaſionẽ præbuiſſet beatus Tho. ob eius ſanctitatẽ. Raimũdus quoq; chriſtianæ religiõi dediſſimus in arte magna ait. unde flere pñt alchimiſte &c. ſimiliter de minutorum̃ obſeruatione dicẽdũ. nã. xxi. miliariũ & ſexcentũ minutorum̃ obſeruatio hoibus naturali calle hẽri quodãmõ nõ põt. ſunt igit primo imagines totius ſigni. deinde faciem̃. poſtremo graduũ:quas ſcimus. alias quoq; repiri ex natura partiũ cæli non eſt negandum. ſed iam dictũ eſt nullam completã ſcientiã ab hominibus haberi.

Ad primã igi.in contrariũ dicendũ:ſicut ſupradictum eſt:diuerſa accidentia &
partiũ proprietates in eodẽ toto poſſe reperiri/abſq; ſubſtantiæ ſimplicitatis dimi
nutione:quantũ.n.ad ſubſtantiæ ſimplicitatẽ/cæli æque ſimplices ſunt : ſecundũ
oẽm uiã:ſed uarietatẽ quærimus uirtutũ:quæ in corporalibus uariis partibus ex
primunt᷑ & perficiunt᷑ : econtra in ſpiritalibus ſicut hõ plures/uires partes orga/
na cæteris animalibus continet.in octaua quoq; ſphera ſic imagines ſunt: ſed per
ſtellas diſtincte ĩ primo mobili/ ex natura partiũ cæli uirtutes uarias hñtes. Ad
ſecundã dicitur rõnem cogere & experientia / uarias uires in partibus primi mo/
bilis eſſe ponendas non aũt uiſu pceptibiles ſicut in octaua. Ad tertiã dr̃ q; ſicut
oculi ſuã formã hñt:& caput & totus hõ:nec ſe ĩpediunt:qm̃ unũ alterius pars ẽ
non aũt totales ſicut ẽt in prædictis euenit.qualiter aũt pdicte partes uarie ſimi
les diuerſe aut in uirtute contrarie inter ſe eſſe poſſunt.omnibus patet.

Quæſtio.vi.de.viii.ſphera & partibus eius.

An imagines octaue ſpheræ ſint in ipſa ex natura rei uel ad placitũ. Arti.i.

APparet nõ nullis imagines octaue ſpheræ in ea eſſe ex natura
ipſaꝝ/a ſũmo opifice inſtitutas:nõ ſolũ humana cogitatiõe in
uentas:ſuperius.n.concluſũ eſt imagines none nil aliud ſigni
ficare/q̃ determinataꝝ partiũ uirtutes uarias mõ nullus nega/
re põt/ĩ imaginibus octauæ/uarias cõtineri uirtutes:ergo quũ
in nona imagĩes ſint ex natura rei: ẽt in octaua erunt. Præ/
terea aut ſtellæ eiuſdẽ cõgeriei ſunt inter ſe ſimiles aut diſſimiles: aut quædam ſi
miles quædã diſſimiles:ſi primũ una alterius actionẽ uigorat : & ſic ex oĩbus fit
unũ agẽs totale.ſi ſcdm̃ ergo una/actionẽ alterius remittit:& ſic agẽs totale ex il/
lis reſultat:ſi tertiũ ergo idẽ qđ prius ex pdictis ſimul iunctis rõnibus:itaq; ſem/
per erunt coagẽtia ex natura rei: qđ eſt eſſe imaginẽ ex natura rei. Itẽ ſtelle eiuſ
dẽ imaginis ſunt pene eiuſdẽ naturæ:ĩmo qui dicũt eas inuẽtas arte:cãm aſſignãt
ut naturas eaꝝ diſtinctas hẽremus:ſed iſta naturæ idẽtitas a cõditore ẽ ex natura
rei.ſ.ergo &c. Sed cõtra eſt:q; ea quæ ab uno teſtudo nuncupatur & figurat᷑:
ab auctore alio gallina uel altero mõ ſignificat᷑:ſimiliter geminoꝝ & alioꝝ. Præ
terea maior imaginis pars ſtellis caret nõ ut litteralis ſenſus poetæ huius rei cãm
aſſignat:ne.ſ.mundus cõbureret᷑ principales quoq; partes ſepius indeſcripte reli
quunt᷑. Itẽ ſi ſic nõ relinquerent᷑ quædã ĩcluſe ſtellæ/ in pte cæli/ circũcirca pene
deſcripta/extra ſignatã imaginẽ:ſicut uidemus in facto de ſtella Aſmiet abame&
de nõnullis aliis. Amplius ſi ꝓprietates ſtellaꝝ cõſideraueris/in paucis conueniẽ
tiã in natura inuenies:uerũ haꝝ figuratores quantũ fieri potuit/propinquas ſtel/
las ſimilis naturæ iunxere:qm̃ aũt non nunq̃ id ſeruari nõ poterat/cõmoditati fi/
guræ parebãt. Vlterius fixe nil pene extra angulos aut cuſpides opant᷑:ut infra
manifeſtũ fiet. imago aũt ſi ex natura rei eſſet per ptes ſuas operaret᷑ & oẽs ĩ to
to coagerẽt. Adhuc ſimile de fixis uꝛ̃ dicẽdũ qđ de planetis/q̃tũ ad per ſe exiſten
tiã:ſi ſic igi.ſtellæ ab aliis partibus cæli diſtinguent᷑:ac cõtigue nõ continue erũt
ſunt igi.p ſe exiſtentia ex q̃bus in actu exiſtentibus nõ fit unũ niſi p aggregatio
nẽ:quæ unitas ad imaginis unitatẽ non ſufficit:nec deficit talis unitas ſi arbitra/
rit figurate ſit. Deinde plus cõueniunt plerũq; pars imaginis unius/& pars alteri
us ꝓpinque q̃ partes eiuſdẽ imaginis:nec adeo magnis partibus diuidendũ erat

cælũ:poſtq̃ in tam parua quantitate diuerſitatem non paruã inuenimus. Poſtea affectuũ inferioꝝ multitudo caꝝ multitudinẽ requirit licet non tã magnã:hic autẽ imaginũ numerus multũ apparet deficiens:uolũtarie ergo inuẽte ſũt. Habraã unuſquiſq; nomen & imaginem ſeu figuram ad placitum mutare poteſt: ſed ob multas commoditates fuiſſe inuentas manifeſtatur prima utilitas inde oritur.ſ. locoꝝ ſtellaꝝ cognitio.cognoſcimus.n.p figurã illã locũ ubi ſtellæ ſituãť ex qua ſequiť ſecunda.ſ.unius ab altera diſcretio:ex quibus ſequitur tertia.ſ.nomen quo ꝓprie appellari pñt.Tauri.n.oculus & aldebrã idẽ ſignificãt qbus ſic figura circũloqutis noibus facilior redditur eaꝝ intelligẽtia. Ex his ſequitur quarta.qm̃.ſ. facilius eaꝝ naturas cognoſcere poſſumus/paucas exercẽdo:nã in multis imaginibus/eadẽ reperiť natura diſtincta.Ex quibus oĩbus ſequiť potiſſima:quæ huius inuenti finalis cã fuit:ut.ſ.facile memoria teneanť:ẽ.n.ueluti localis memoria:qua qſq; facile & noĩa/& loca/& naturas retinere põt:ſi.n.M.xii. ſtellaꝝ ſparſim loca naturas & noĩa retinere uelles nõ mediocri labore afficereris : ſi qs igiť ordine alio ſtellas figurare ſibi ſciuerit:ut ex figuratione illa hæc principaliter intenta facilius & cõmodius ſequanť illa quidẽ melior reputanda eſt figuratio:qua in re tria aduertenda ſunt.ſ.ꝓpinquitas:& ob hoc multũ diſtantiũ ſtellaꝝ cõgeries nõ eſt ſumenda figura.& quantũ fieri poſſit figura imaginata cõpleať:& naturæ ſimilitudo:quibus quinq; prædictæ cõmoditates ſequunť. Ad rõnes igiť incõtrariũ.dd.ad primã:ꝙ ꝑtes magis coagẽtes/nõ ſũt ſcd̃m imaginũ ꝑdictaꝝ diſtictionẽ diſtictę:ſicut ĩ prĩo mobili ſũt:ſi.n.coopãtes obſeruare uellemus:cooriẽtes ſtellas figurare opus eẽt.ſimulq; cælũ mediãtes:atq; occidẽtes: & ſic unuſquiſq; ĩ orizõte ſuo uarias ſibi imagĩes figurare deberet. Ad ſecũdam dr̃ ꝙ ſi argumẽtũ cõcluderet/ſtellæ oppoſitoꝝ ſignoꝝ duodeciq; domoꝝ ad eãdẽ ꝑtinerẽt imaginẽ.& plerũq; totũ cælũ:ſed ob alia ꝑdicta inuẽte ſunt.in actĩoe aũt ſenſibiliter ſimul agentes & patiẽtes partes tm̃ cõſiderare debemus:in partium diſtinctĩoe.

Ad tertiam dicitur primo:ꝙ arbitrio ſimiles ſumptæ ſunt quantum fieri poteſt ſed quoniam plerũq; deficiunt a ſimilitudine:ideo patet ad figuræ cõgruentiam & alia/pædicta fuiſſe conſiderata.

An ſtellæ fixæ ſint planetis fortiores. Articulus.ii.

r Eputant pleriq; aſtrologi fixas fortiores planetis.ac nobilioris naturæ: quãto.n.corpus nobilius fuerit tanto nobiliorẽ locũ in natura obtinet. ſed magis ſurſũ eſt nobilius igitur fixæ ſunt nobiliores planetis. Item quũ primũ mobile ſit pfectior ſphera:a qua inferiores ſumunt poteſtatẽ/ motum ſimpliciorẽ reqrit:itaq; qd̃ ſimpliciori motu moueť: illud inter cæleſtia pfectius eſt:ſicut ſolis motus cõprobat:ſed fixe aut octaua ſphera ſimpliciori motu mouẽtur q̃ planetæ:ut patet oĩbus aſtrologis:igi.&c. Præterea ſi natura pfectionem uniuerſi intẽdit:quãto magis multiplicabiť certa natura/tãto uř eẽ pfectior: ſicut plura ſunt mixta q̃ elementa:ſed fixæ inumeræ ſũt:igi. Amplius quanto aliqua ſtella tardioris motus ẽ/tãto efficacioris uirtutis/qm̃ q̃to tardius moueť/tãto diutius certã partẽ uiuificat & ſic ſuis ſubiectis maiorẽ uim ĩprimit: ſicut põderoſorũ coniunctĩoes oñdunt:fixe aũt lõge tardioris ſũt motus. Vlterius ſtellæ fixæ dãt dona grãdia modũ excedẽtia:& ſcd̃m aliã trãſlationẽ mirabiles & ultra rõnẽ felicitatesattribuũt.alter addit qd̃ nõ faciũt ſeptẽ planetæ. Sed cõtra ſunt expe

rientia/auctoritas & rō.Experiētia qdē cōperimus fixas extra angulos parū aut nihil opari:circa ſubiecta ꝑcipue parue durationis:quod nō eſt fortioris agentis planetæ aūt nō tantā loci fortitudinē expetunt/ad ſuos effectus ꝓducendos. Itē uidemus planetas in locis ſuis effectus pene ſemper ꝓducere:niſi ab aliis planetis impediant᷑:ſed ſepius accidere neceſſe eſt/ut a fixis corpore uel aſpectu repugnā/tibus impediant᷑ igi.&c. Auctoritas aūt indubitata eſt/Solē eſſe pricipaliſſimū oīum:ut infra apertū fiet:Lunā deinde. Itē Ptolemeus in quatripartito forttio/rem aſtrologiæ partē ꝑcedentē eſſe de Sole & luna & quinq; erraticis &c. Præterea uerbo.lxxxvi.ait Solē originē eſſe uirtutis uitalis:alioſq; planetas aliarum. nobiliorū huius mundi uirtutū. Rōnes ēt manifeſte idē concludūt:quāto.n.aliquod corpus nobilius & pfectius eſt/tanto maiorē de ipſo curā & ſollicitudinem habet natura:hoc manifeſtū eſt cunctis:de planetis aūt ſpecialē curā apparet habuiſſe:ubi unicuiq; non mō ſuū cælū diſtinctū:ueꝝ ēt plures orbes epiciclos de/derit:fixas aūt unico cælo innumeras unoq; motori dediſſe patet:quēadmodum plures ſeruos idē habitaculū:herū uero ſemotū locū habitare cernimus. Itē no/biliori corpori nobilior incedēdi uia debet᷑:at planetæ ſub zodiaci circulo feruntur:multe aūt fixe nōnullas ptes zodiaci nedū inhabitāt:ueꝝ nec aſpiciūt niſi q̄rto.ut q̄ ſunt ꝓpe polos zodiaci:zodiacū aūt eſſe principaliorē oñdimus: nec in/cōuenit ex nobilitate planetaꝝ/aliis rōnibus oñſa/zodiaci nobilitatē apuiſſe: nūc autē cōtra.ſicut ēt nec inconuenit cām p effectū & cōtra demōſtrare. Amplius ſpāliter idē oñdit᷑ de fixis.q̄ ſub zodiaco ferunt᷑.q̄to.n.cā ad plures equæ nobi/les aut nobiliores effectus ſe extendit/tanto uniuerſalior/ & nobilior/& fortior/ſed planetæ ſunt eiuſmodi:qm̄ quū ſepius zodiacū ptranſeant in quacūq; tpis parte uolueris:ſæpius ēt zodiaci uires recipe influereq; pōt:& ita plures uarios ꝓducere effectus. Adhuc fortior ē ſtella q̄ oēm cæli partem ſua uirtute afficere pōt/ & ita in iferiora oīum uirtutē alterare:q̄ q̄ nō.planetæ aūt ſūt huiuſmodi ut oēs cæli ptes poſſint aſpicere nō aūt fixe.igi.&c. Deinde:nobilior ſtella ē cuius rōne īferiora magis uariātur:q̄ ea quæ cōtrario mō ſe hēt. planetis aūt lōge magis ua/riant᷑ generabilia:ut uerbo.L.teſtat᷑ Ptolemeus.utq; rō cogit: qm̄ aut planetarū diuerſi motus fruſtrant᷑:aut diuerſitas motuū ipſoꝝ diuerſitatē in effectibus producit:cā.n.uario mō applicata/neceſſario effectus uarios aut eſſentialiter aut ac/cidentaliter facit. Vlterius ꝓpinquū agens fortius eſt/q̄ remotū:planetas autem ꝓpinquiores eē/nemo hæſitat:nobilitatē aūt nunc quærimus nō tm̄ in ſe: ſed re/ſpectu influxuū & alioꝝ:q̄ in nos cauſant. Poſtea q̄ maioris ſunt lucis & magnitudinis cæteris paribus nulli dubiū nobiliora eſſe debēt. Sol aūt eſt huiuſmodi. Luna ēt ob eius ꝓpinquitatē & delationē uirtutū aliorum illū ſeqtur. Poſt hæc Sol eſt nobilior oībus ut infra:igi.& alii planetæ:conſequētia uꝛ tenere:qm̄ ma/gis planetæ oēs aſſimilant᷑ inter ſe:& in pluribus ꝓprietatibus : q̄ aliquis ipſorū cū fixis. Protinus fortior planeta eſt/q ſepius locū(quē ſemel qualitate ſua affe/cit)uiuificare pōt:q̄ qui rariſſime & fortaſſe ſemel tm̄. p corpus ꝑcipue. planetæ aūt reſpectu fixaꝝ ſic ſe hn̄t:igi.&c. Itē effectū bonū in malū terminare uirtu/ris defectū oſtendit.agens.n.fortius/diutius quod ꝓducit cōſeruat: fixaꝝ aūt dona & reliqua bona plerūq; finiunt in malū:ut aſtrologi & experiētia teſtant᷑.planetaꝝ uero nō ſic.igi.&c. Inter ea/ſtellæ q̄ circa nobiliores effectus ſe extēdunt

in mũdo:nobiliores ſunt aliis:ſed planetæ circa hoium mutationes uerſant̃ fixæ
aũt ꝑprie circa res magnæ durationis ut caſtella ciuitates portus & huiuſmodi:
igi.quũ hõ nobilior aliis in mundo ſit inferiori:ſequitur intentũ. Ad rõnes igit̃
incontrariũ dicendũ primo ꝙ argumentũ ꝓcedit de toto copore mõ non incon/
uenit octauã ſpherã totã perfectiorẽ eſſe totali ſphera ſolis.licet ſol . qualibet fixa
nobilior ſit.Secũdo dr̃ negãdo minorẽ.tũ qa pleriq; phi ſurſũ & deorſũ ꝓprie in
mundo corruptibili ponũt.ut Alber.ponit.tũ qa cõceſſo in cælis ſurſũ & deorſũ
reſpectu diſtãtie ad terrã:adhuc negare poſſumus nec iniuria magis ſurſũ eſſe lo/
cũ nobiliorẽ:patet enim ſolẽ eſſe ſaturno nobiliorẽ:qui tñ ſol inferius ẽ. Ad ſe/
cundã dr̃ primo ꝙ ſimplicitas motus nõ eſt cã ſufficiens/ad pfectiorẽ ſubſtantiã/
aut cã·n cæleſtẽ concludendã:qa ſi ſic tres ſupiores equalẽ perfectionẽ/aut nobili
tatẽ poſſiderent qđ eſt erroneũ:aliæ igi.cãæ concurrunt preaſſignatæ ad planeta
rũ nobilitatẽ. Secũdo dr̃ nõ inconuenire aliquod cælũ eẽ nobilioris ſubſtantiæ
in ſe:nõ tñ reſpectu inferioꝶ effectuũ ſicut reſpectu hoĩs cõpoſiti pfectiora con/
tingit eſſe elementa q̃ metalla:ſicut ẽt perfectiores intelligentiæ inferiora nõ mo/
uent naturaliter:imo ut ſupra:applicate motrices intelligẽtiæ/medie ſunt inter p
fectiores/& aĩas humanas.ſic in ꝓpoſito.ſtat primũ mobile eſſe abſolute perfecti
us: mius tñ efficaciter cauſare:quare ſigna ueluti corpora/planetis tãq̃ animabus
ſuis cõparant̃. Ad tertiã negat̃ maior planetæ.n.plures ſunt hominibus & ſic
de aliis multis. Ad quartã neget̃ maior.p rñſiõe uero ad eius ꝓbationẽ:qre i.q.
vii.in articulo an planetæ ſupiores ſint potẽtiores. Ad aliã dr̃ prio.ꝙ plerũq; ter
minãt in malũ ſecũdo dr̃ ꝙ ſolũ in angulis illud faciũt. Tertio ꝙ ẽt in pauciori
bus ſubiectis circa pauciorẽ ſe extendit:ex quibus negari debet conſequentia.

An effectus aliaꝶ ſtellaꝶ a.M.xxii.quæ ignotæ dicunt̃ aliquo medio poſſint
notis predictis attribui. Articulus.iii.

a Ffirmant oẽs q fundamẽta huius ſciæ ignorãt/effectus fixarũ ignotarũ
nullo mõ ab hoibus cognoſci:ſcia.n.effectus ex notitia ſuaꝶ cauſaꝶ pẽ
det primo poſterioꝶ.prio primi naturaliũ ignoratis igi.cauſis. effectus
cognoſci nõ poterũt:ſaltim ut a ſua cã pendẽt:fixæ aũt ſuoꝶ effectuũ cãæ igno/
tæ ſunt igi.&c. Rurſus incõueniens effectũ quẽpiam cãæ longinquæ in ſciẽtiis
tribuere: quia demonſtratio ex propriis conuertibilibus eſt. multo igitur magis
alicui ꝙ non ſit ſua cauſa. Præterea incongruum eſt quidem effectum in cauſam
contrariam reducere:ſed fixæ plerumq; quum natura diuerſitatem intendant/cõ
trarie & ſibi aduerſe ſunt:tam notæ q̃ ignotæ.igitur &c. Idem argui põt pcipue
quom multæ ignotæ ſimul/fortiores ſint notis atq; cõtrarie. Adhuc ſicut i infe/
rioribus ex paruitate corpis minor uirtus argui nõ põt.adamas.n. lõge maioris
uirtutis ẽ q̃ terra certæ maioris quãtitatis:ſic ẽt in ſtellis cõtingit:ſunt igi. cõplu
res ſtellæ fixæ minoris magnitudinis/maioris tñ efficatiæ quoꝶ effectus notis mi
noris uirtutis & diſſimilis tribui non poſſũt. Sed cõtra ẽ aſtrologoꝶ oium ope
ratio.prime nẽpe magnitudinis ſtellæ ſecũdæ & tertiæ/nebuloſæ/ occultæ / ab eis
obſeruant̃ alias ẽt notas poſt habẽdo. cõperiunt.n.experiẽtia/ſtellas mole mino/
res/minoris ẽt eẽ uirtutis.ita ꝙ haꝶ uires/maioꝶ influxibus minime obſunt. Idẽ
rõ aptiſſime oſtendit.prius tñ ſupponendũ ẽ:has quaꝶ notitiã habemus (eſſe po
tiores:maioriſq; uirtutis:quẽadmodũ obſeruãtia demõſtrauit. Vlterius aut igno

tæ ſimiles ſunt in uirtutæ aliquæ:aut diſſimiles/nõ tñ aduerſe:aut cõtrarie/ſe inui/ cem expellentes.ſi primũ conueniens eſt principalioribus actionem tribuere:alie igitur iuuantes ignotæ erunt coagentia quorꝝ actio principalibus agẽtibus aſcri bi põt:ſi ſecundũ in actionibus una cũ altera nõ conueniet:ſi tertiũ/ quũ ignotæ debiliores ſint/notarꝝ uirtus ꝑualebit:ſed qm̃ aliæ aduerſantes aliquid magnitudi/ nis effectus abſtulerũt:iõ predicti effectus ab utriſqꝫ cãis ſic pendẽtibus/conueniẽ tius potentioribus notis ſtellis preualẽtib9 tribuenť:& qm̃ priuatiue cãæ in cau/ ſa totali/ignotæ continentur.idcirco qđ a notis & ignotis ſimul effluit: non iniu/ ria notis:poſitiue agẽtibus aſcribunť.uerbi grã. ſi calido ut.viii.potẽtiæ.xx.ĩ.b. paſſum calefaciendo agente.c.frigidũ ut.vi.impediret ne ĩ hora ſũmã caliditatẽ induceret ſed ubi.c.nõ impediret in.b.paſſo in hora/tali applicatiõe caliditatẽ ut viii.ĩduxiſſet.c.ĩpediẽte/caliditatẽ ut.v.ĩduxit:effectus totalis hic.ſ.caliditas ut.v. ab utriſqꝫ cauſis pẽdet.qm̃.c.nõ cõcurrẽte/totalis effectus alius fuiſſet.ſ. caliditas ut.viii.attamẽ nõ ab re calido agẽte/affectus ille tribueť totalis. Sed hic reſtat querendũ quo nã pacto uirtus fixarꝝ diſcerni poſſit:ad qđ reſpondendũ eſt: ꝙ ꝑ angulos puta in orizõte:ſi uero accideret plures ſimul oriri tũc duplici uia illarũ uirtutẽ non quidẽ paruo tpe) ſegregare poſſumus:prima in diuerſis orizontib9 ubi nõ ſimul oriunť:ſecũda in diuerſis angulis:oriunť.n.qñqꝫ ſimul nõ tñ occi/ dunt:nec cælũ mediãt:quecunqꝫ eni ſtellæ in orizonte obliquo ſimul oriunť/fieri nequit ut ſimul medient cælũ aut occidãt:imo contingit duas ſtellas ſimul oriri & tñ cũ una in occidente erit/altera mediũ cælũ occupabit:ut in noſtra poli ele/ uatione de caudis piſciũ ſeptẽtrionalis & meridionalis extra zodiacũ patet. Ad primã igitur rõnem dicẽdũ ꝙ argumẽtũ de cauſis poſitiuis & principalibus ꝓce dit:qđ nõ ẽ cõtra intẽtũ:& ſupra determiata. Ad ſecũdã dr̃.ꝙ nõ ſic attribuitur ignotarꝝ effectus ipſis notis:ut qđ ſpecialiter ad unã attinet alteri tribuať:uel cõ/ tra:ſed totalis effectus cãæ potiori/tanq̃ poſitiuæ & principaliori:in quo tñ priua tio ab altera cõtineť ſuo mõ: & ſcđm modum iſtum quidam totius cæli notitiam nos habere affirmãt:effectus fixarꝝ/nõ ſolum huic uel illi notæ aſcribẽdo: ſed oĩ/ bus ꝓpinquis ſenſibiliter coagẽtibus.Ex quibus ſeqtur nõ eſſe eaſdẽ ſtellas ſenſi biliter coagẽtes in quocũqꝫ angulo contingit.n.cõplures ſimul oriri:nõ tñ occide re/aut cælũ mediare:ut ſupra:quare.a.&.b.ſtellæ in oriente coagẽt in occidente aũt minime:ꝑcipue quũ parꝝ extra angulos opentur:ut infra. Ad tertiã dr̃ ſimi liter ſicut ad primã:& ad ſecundã. Ad cõfirmationẽ dr̃ notas eſſe fortiores.ſicut quidẽ ignotæ parue ſe fortificãt:ita & notæ per aſpectus &c. Ad ultimã dr̃ cõ/ cedendo quaſdã minores certis maioribus eſſe fortiores:nõ tñ minime ſeu igno/ tæ aliis notis:preſertim maioribus:ſicut dictum eſt. & experimentum oſtẽdit.

An fixæ ſint mixtæ naturæ.i.pluriũ planetarꝝ ſapiãt naturã & q̃re. Arti.iiii.

c Redũt multi fixas ſtellas mixtã naturã nõ habere.Planetæ.n.oẽm infe/ rioris mũdi perfectionẽ includũt:tũ qa principales ſtellæ/ſignorꝝ & par tiũ ſuarꝝ domini:tũ qa fixas uires/ſuas participare dicimus:& nihil uiri um fixis tribuiť/qđ planetis nõ ſit attributũ.tũc ulterius:ſeptẽ planetæ oẽm infe riorẽ uim cõtinẽt: ergo nõ plus fixæ oẽs cõtinere pñt.igiť.vii.planetæ uniuerſa liores cauſæ ſunt fixis/plura ꝓducẽtes.Ex quo ſeqť ꝙ fixæ mixtæ naturæ nõ ſũt ſi.n.mixtæ eſſent naturæ iã plures effectus/q̃ planetæ ꝓducerent. Præterea q̃to

aliquid cõe a pluribus diuerſo modo participat̃ tanto particularius & diſtincti/
us:uis aũt ꝓductiua octauæ ſpheræ a pluribus fixis participat̃:q̃ planetaꝝ a pla
netis:ergo &c. Amplius q̃to cã plura cõplectitur:tanto perfectior cæteris parti
bus:ſed fixæ ſunt planetis imperfectiores:ut ſupra oñſum eſt:igitur nõ plura cõ
plectuntur:aut pluriũ ſapiunt naturam. Vlterius fixæ nullo modo poſſunt eſſe
eiuſdẽ naturæ:igitur nec proprietatis cũ planetis apertum eſt aſſumptum: poſtq̃
diuerſarum ſpecieꝝ eſſe conuincitur.diuerſoſq; ſitus orbis motus &c. ſortiuntur.

Sed contra eſt Ptolemei & alioꝝ auctoritas:approbataq; experientia. Ratio/
nes etiã idem oſtendunt.Prima enim ex fine ſumi poteſt.Natura namq; diuerſi/
tatem & multiplicationem effectuũ intendens: ſeptem planetas/ ĩ paruo quidem
numero ea lege diſpoſuit:ut ſui magna uirtute/ propinqtate multis ac uariis(qa
omnibus)cæli partibus ſe applicantes/diuerſas diſpoſitiones tribuendo/hac reci/
piendo/tum inter ſe/tum reſpectu fixaꝝ totiuſq; octaue ſpheræ:tum reſpectu pri/
mi mobilis partium/ſuiſq; poteſtatibus/debilitatibuſq;/uariis motibus/ ueloci tar/
do mediocri/recte incedendo retrocedendoq;/inferioris mundi effectus cunctos ꝓ
ducere poſſent:cum omnibus his adeo uelocem motum proprium fixarum reſpe
ctu ſortiti ſunt:ut ſepius ac ſepius reiterari contingat/anteq̃ fixarum motus com/
pleatur.quomq; fixarum motum ob nonnulla producenda tardum ſtatuerit/ de/
fectum hunc multorum comperatione ſic neceſſario aſſequutum ſuppleri con/
gruit(ut ſcilicet unico peruentu)plurium planetarum uires deferrent. Secun/
da cauſa extrinſeca efficiens eſt : fixæ enim ſemper propinque ſunt aliis uirtu/
tem ſuam ſibi inuicem imprimentes ſemperq; a nõnullis aſpiciuntur ſua qualita
te afficientibus quo fit:ut ſemper naturam illarum indeficienter ſapiant:hoc au/
tem planetis non euenit : qui ſemper alio & alio aſpectu ſe recipiunt : diuerſiſq;
modis coeunt: quare ſi quã recipiunt: quia non diu manſura eſt accidentalis re
putatur:fixas autem ſemper ſeruare neceſſe eſt. Ad rationes igitur incontrariũ
dicendum ꝙ argumentum pluribus modis peccat.Primo enim deficit:quoniam
poſſet fixa/a centum Mercurii uiribus decem haurire/a mille Solis uiginti : quo
caſu non erit uniuerſalior cauſa.Secundo quia licet omnium uires ſaperent:/non
tamen adeo intenſe.quod tamen ad perfectiorem cauſam requiritur.Tertio quo
niam uirtutũ pluralitas:nõ ex ſui ſola natura:ſed ex aliis aſpicientibus accidẽtali
ter pẽdet. Ad ſcḋam dr̃ ſicut ad primã.participat̃.n.diſtinctius qm̃ non tot cõ/
plectitur uirtute ſua licet plurium ſapiat naturã. Ad tertiã dicit̃ negãdo maio/
rẽ/nã p̃ter ea q̃ dicit/uirtutis intẽſio reqritur:quæ maior eſt in planetis.ideo cete/
ra paria nõ ſunt.deinde neget̃ cõſequentia.ut ſupra oſtenſum ẽ in r̃nſione prima
ad primũ argumentũ. Ad ultimã dr̃ ꝙ nõ ſunt eiuſdẽ ſubſtantie ſed ꝓprietatis.
nõ quidẽ ꝓprii quarto mõ cũ ſubiecto conuertibilis.quare ſi ab eadẽ cã contra/
rii effectus diuerſo mõ ſequũt̃/ſecundo primi naturaliũ & a cõtrariis idẽ uel ſimi
lis/ſicut frigidũ calefacit.& calidũ frigefacit p accidẽs.ita multo amplius diuerſe
ſubſtantie nõ contrarie poterunt ſimilem effectũ producere:uidemus ẽt aerem &
ignẽ calefacere quæ tamẽ diuerſarũ ſunt ſpecierũ.& aquã & terrã infrigidare.

An fixæ extra angulos operentur. Articulus.v.

a Pparet fixas ſtellas extra ãgulos(ſicut planetæ faciũt)poſſe opari.fixæ
enim reſpectu effectuum magnæ durationis/ potiores ſunt planetis. ſed

planetæ extra angulos operant̃ i effectibus ſuis.igi.&c.maior ſupius oſtẽſa fuit minor euidens. Rurſus quemadmodum fixe de natura planetarum ſunt:ita ſi militer operantur.quum a natura operatio egrediatur ſed planete extra angulos operantur:quoniam ubiq;.igi.&c. Preterea fixe ſe inuicem reſpiciunt. ſicut & planetæ.ut infra:ipſis igitur in.ii.uel .vi. domo exiſtentibus itaq; de aliis locis dici poteſt ſtellam in medio cælo reſpicere poterint.atq; illic operari. Amplius ſic ſe habent aliarum domorũ cuſpides ſuorũ ſignificatorum reſpectu:uti anguli ſuorum comperatiõe.palam eſt hoc:effectus.n.ſecũde domus a ſtellis in medio cæli principaliter eſſe non poſſunt.ꝙ ſi ab illis eſſet:pricipalius/ab ſtellis in ea ꝓ ſentia exiſtentibus eſſe oporteret:ſed in angulis agunt fixæ igitur & in cuſpidi/ bus Adhuc experientia cernimus fixas (quom ad eas ſignificatores uitæ perue nerint) interficere:ſi de natura infortunarum fuerint ubicunq; fuerint.ſed inter/ ficere operari eſt:igitur &c. Incontrarium eſt aſtrologorum cõmunis opinio. Haly quoq; in libro fructus idem ponit: quom dixit: & maxime ſi fuerint in aſcendente uel medio cælo. Circa materiã iſtam dicendum eſt/fixas operari ſen ſibiliter bonum uel malum/ſolum in angulis aut cuſpidibus.cuius rationes ſunt complures.primo eni recte cõſiderãtibus patet/ut ſi fixæ extra predicta loca fue rint/nõnullas alias fixas in angulis aut cuſpidibus propinquas reperiri:quũ au/ tem fixe diuerſarum ſint proprietatum alie aduerſantes in angulis aut cuſpidi/ bus ob poteſtatẽ/quã per ſitum ſibi uendicat/potentiores effectæ uirtutẽ prima/ rum impedient itaq; aut parũ aut nihil operabantur Amplius fixæ rebus mul/ tũ duraturis proportionatæ ſunt.ut Ptole.teſtat̃ in libro fructus uerbo.xxxvi. Exerce ſtelllas fixas &c.Albumaſar de magnis cõiunctiõibus.& infra patebit. & per eandem cauſam/non multã cũ rebus parũ duraturis affinitatem habent:ac etiã medio modo permanſuris.igitur ſenſibilem uim ſuper ſibi ſubiecta/effunde re non poſſunt:niſi amminiculis coadiuuantibus quibuſdam.hæc autem preci/ pua ſunt loca potentiora.ſicut ſunt anguli aut cuſpides:aut planetarũ conformi um coniunctiones. Adde.cauſa quare planetæ in medio aut fine domorum & ſignorum operantur.eſt eorũ uis maior:atq; ſphere circũcirca ſe maioritas. qua quom in medio fuerit domus cuiuſpiã/ſphera ſua omnem pene domum occupat fixæ aũt nec adeo potẽtes ſunt ut ſupra nec adeo magnam ſpheram ottinent ut infra.igitur ad hoc ut operentur.opus eſt ut aut in cuſpidibus aut ꝓpe reperiã tur.Itẽ cũ planetæ nobis ſint ꝓpinquiores poterũt efficacius ubiq;.ꝗ fixe opari. Deide quũ planeta in fine fuerit domus aut in medio põt (anteꝗ effectus eſſe de ſinat) plerũq; redire ſemel ac pluries ad uiuificãdũ principium ac locũ priorem/ & oẽs ptes domus:quare quod prima uice defecit:ſecũda ſupplere põt.fixe uero in milibus annorũ illud facere poſſunt. Ad rõnes igitur incõtrariũ dicendũ.ad primã ꝙ licet in effectibus duraturis/fortiores ſint fixæ planetis.non tñ fortiores ſunt aliis fixis ĩpediẽtibus/exiſtẽtibus i cuſpidibus.ut prima rõe demõſtratũ eſt. Ad ſecũdã dicitur ꝙ nõ æqualiter licet ſimiliter in generibus effectuũ quos ꝓdu cunt.modi tñ ſunt lõge diuerſi in magnitudine duratione facilitate &c. Ad ter tiam dicitur cõcedendo totũ:ſed operatio principaliter ab altera ſimili ꝓcedet/in angulo uel cuſpide exiſtente. Ad quartam cõceſſum eſt totũ.poſſunt.n.in cu/ ſpidibus opari:quãq; non tam efficaci uirtute quãta in angulis. Ad ultimã con

ceditur totũ:ſed ille effectus eſt per cõiunctionem ſignificatoris actu aut uirtute
quod eſt potentius q̃ in cuſpide uel angulo reperiri.poterũt igitur ſenſibiliter ope
rari in coniunctione cum ſignificatoribus:in angulis:& cuſpidibus.

An fœlicitates a fixis pendentes plerũq; in miſeriã terminentur. Articu.vi.

Fferendũ exiſtimãt quidã/fixarꝝ fœlicitates nõ in malũ aut miſeriam ter
a minaturas.quorꝝ rõnes iſte ſunt.quãto.n.effectus melior eſt tanto meli
orem finem ſortiri neceſſe eſt.alias.iã nõ eſſet effectus melior. qm̃ a fine
iuſtũ eſt unũquodq; denominari.ſed dona fixarum ultra rationẽ & modũ exce/
dentia ſunt.igitur &c. Amplius.q̃to ſignificatores a ſibi cõformibus magis forti
ficãtur tanto durabilius bonũ ꝑducũt.ſed fixæ a ſimilibus fixis coadiuuãtibus ſe
mel reſpicientibus ſemꝑ reſpiciũtur:nec unq̃ iuuari deſinũt.non aũt planete.igi.
&c.Item quãto aliqua cauſa bona diutius ſuꝑ effectũ influit/tanto ſuꝑ eodẽ ſub/
iecto meliorem ac durabiliorem laudabilemq; magis effectus finẽ relinquit Fi/
xæ autẽ huiuſmodi ſunt:quũ uitæ hominis ſpacio/eundem gradum afficiat.igi.
&c. Incontrariũ eſt.ptolemei auctoritas.uerbo.n.xxix.ait ſed plerũq; terminã
tur in malũ.& ſcd̃m aliã trãſlationẽ a Saturno intercipiunt̃ fœlicitates a fixis tri
bute.Experiẽtia ẽt/nõ ſolũ ab antiqs:uerꝝ etiã noſtris tẽporibus obſeruata idem
oſtẽdit.uidimus.n.cõplures ĩmeritos & iniuſtos uiros honoribus auctos/diuitiis
fœlicitatos/in quorꝝ genitura ĩpotentes:fuere planetæ (a fixis tñ eorꝝ fortuna pen
dente)tandẽ miſerrimã mortẽ obire.Ratio ẽt idem nobis offert.ſuperius.n.plu
ribus mediis oſtenſum eſt.fixas extra angulos parꝝ uel nihil opari poſſe:ꝓpterea
ꝙ earum motus nobis ĩproportionatus eſt:q̃re ſibi ſubiecta uim imꝓſſam diu re
tinere nequeũt:& ueluti calefacta aqua/calefaciente remoto/ad priſtinã & inteſio
rẽ frigiditatẽ redeũt. Itẽ:una ex principalibus cauſis/quibus ſuperius oſtẽſum
eſt planetas eſſe fixis fortiores/fuit.eo ꝙ planetæ locũ in quẽ impreſſerunt uim/a
p̃cipiis rerũ acquiſitã/ſepius uiuificare poſſunt.fixe aũt minime.ut in rõne no
na dicebatur.ex his ſic ꝓceditur:fixe locũ ſuũ nõ uiuificant.igitur fœlicitates ſu
as male terminãt. Preterea quom fixæ locum quendã relinquũt nõnullas fixas
diſſimiles ſuccedere neceſſe:eſt quarꝝ preſentia/ois priorꝝ fixarꝝ effectus deſtruit̃:
& qm̃ fixæ dona præbẽtes fortunarꝝ naturã ſapiunt.ideo ſibi aduerſas/infortuna/
tum uirtutem deferre opus eſt:ex quo finis malus ſequitur.licet aũt planetis fixe
etiã ſuccedãt:tñ illis raro preualere pñt. Amplius fixe mixtã naturam & uirtutẽ
habent:ĩter uires aũt diuerſorꝝ planetarꝝ diſtinctio eſt prioris & poſterioris.tum
rõne ſuſcipientis/potentis prius unius effectus recipere q̃ alterius.tũ ſtellæ uirtu/
tum cã/fortius unã q̃ alteram p̃cipãtis tum cooperantiũ rõne:fieri põt.ut ĩ pri/
cipio/cauſæ adſint/Veneris effectus iuuantes.deinde Martis.quibus ſi acciderit/
ut fixæ aduerſantiũ ſibi/naturã poſſideãt:melioriſq; ſtellæ uis prius imprimatur:
prius effluat/ prius iuuetur.ĩ principio uirtutis alterius aduerſæ priorem effectũ
frãgi in totũq; deſtrui accidet. Rurſus fixarꝝ effectus fœlices/ſepius a Saturno ĩ
tercipi poſſunt pluribus de cauſis:igitur plerumq; terminãtur in malũ.cõſequtio
nota eſt.aſſumptum arguitur.Primo.n.ratione ꝓpiquitatis Saturni ad fixas ac/
cidit.ut ꝑ corpus/uel aſpectũ/aut uim imꝓſſam mobilẽ/uires illarꝝ debiliorꝝ fran/
gere poſſit.Secũdo rõne tarditatis Saturni magis illis ſimilis/& agere potẽtis rõ
ne ꝓportiõis.Tertio rõne maioris ĩpreſſiõis q̃ Saturnus tarditate ſua afficere põt.

Q uarto rōne magni infortunii. Saturnus qdē maius infortuniū eſt totius cæli. Cauſa aūt cur nō ſemp finis ſequit̃ peſſimus eſt.qm̄ pluribus cauſis fixaꝝ uires fortificari pñt.ſicut plures pñt eſſe ſtellæ:qbus p̄ corpus uel p̄ aſpectū/uigorē pñt haurire. At ſi contra diceretur pariter planetaꝝ effectus/a Saturno intercipi debere.& multo amplius qm̄ ſepius illis corporaliter iūgitur ac p̄ aſpectū multoqꝫ tardior eius motus eſt reſpectu planetaꝝ.ac etiā p̄ radiū ab ipſo in nos fortiorē/planetaꝝ uires deſtruere ecōtra in fixis euenire. Reſpōdetur.planetaꝝ uires magis reſiſtere/ueluti fortiores:in coniunctione ſimiliter quandoqꝫ ſupatur per radium aūt inter medii corporis poſſe magis extremum impediri. Ad rōnes igitur incontrarium.dd.eſt ad primā qdem.ꝙ magnitudo bonitatis effectus a pluribus pendēt circūſtantiis.y.numero.ut plura pſunt paucioribus intenſione.ut maior ſapientia minori ꝑponitur.duratiōe.ſicut diutius duratura his anteponunt̃/quæ breuiore tēpore manſura ſunt. Secundo dicitur malum finem fixaꝝ ab extrinſeco ꝑcipue pendere ſicut in tertia & ultima rōne oſtenſum fuit ex his duobus pa/tet.quo pacto effectus fixaꝝ dici poſſit melior:qualiter ēt mala terminatio ab il/lis pendet. Ad tertiā dicitur.primo ꝙ ſicut ipē fixæ a ſuo loco mouentur motu ꝓprio.ſic etiam & omnes alie reſpicientes.Secūdo dicitur ꝙ effectus illarum eſt ſimul ab ipſis oībuſqꝫ ipſas reſpicientibus.quare p̄ aſpiciētes fortificatio uirtutis/ultra eam quā primo ipreſſerāt/expectandi non eſt. Ad tertiā dicitur negando maiorē:niſi cætera paria ſint.ſed planete ſpheras habent maiores.uim ꝑcipuam:atqꝫ ſepius redeūdo uiuificant.quæ omnia fixis deficiunt.

Q ueſtio ſeptima de planetis.

An planetæ ſuperiores ſint īferioribus potentiores. Articulus primus.

DIcendum eſſe uidetur.ꝙ quanto planetæ ſuperiores tanto preſtantiores ſint.arguitur.n.de Saturno & Ioue aliorum reſpe/ctu.Sicut enim Saturnus maius infortuniū eſt ita & Iuppi/ter maius fortunium de Saturno patet.quoniā maior infortuna planeta.q̄ fixa iudicat̃ ab omnibus de Ioue ſimiliter quo/niā Venerem ſuperat de Sole aūt(de quo dubiū eſſe poſſet) oſtēdit̃ qm̄ Sol per corpus p̄ oppoſitū & q̄rtū/malus & īfortuna eſt.qđ Ioui nō conuenit.ſed eſſe maius īfortuniū maiuſqꝫ fortunium/eſt efficatiores eſſet ī mūdi ſignificatiōibus.igi.&c. Itē ſupius cōceſſū eſt ſtellas tardioris motus ceteris paāribus eſſe potiores/ſupiores aūt planetæ ſunt huiuſmōi.igi.&c . Deīde ea a qbus accidētia mūdi pēdent magis & diutius/potētiora ſunt:ſed Iuppiter & Saturnus huiuſmōdi ſūt.quū illoꝝ cōiunctiōes maxīe.CM.ānis efficaces eſſe affirmet̃.mīnores ſaltī.xx.qđ ſoli nō cōuenit.cui p̄ annū ſolū reuolutiōis traditur ſignifica/tio.p̄ eclipſes uero.quæ a ſolo ſole nō pendēt.xx.āni tribui nō pñt ſignificatiui. Incontrariū eſt auctoritas Ptolemei & alioꝝ ponētiū Solem prīcipaliſſimum:ut īfra patebit.Lunā deīde magis obſeruādā cæteris.Rōnes ēt cōplures nobis ſe of/ferūt.Circa qđ cōſiderādū(poſtq̄ ſupius oſtēſum eſt planetas eſſe fixis potiores) qs planetaꝝ potētior ſit. Dicendū igit̃ Solē eſſe prīcipaliſſimū oium:qđ qdem pluribus mediis oſtēdi pōt.primo qdē rōne magnitudinis.eſt.n.eius ꝓportio ad totā terrā ſicut.c.lxvi.atqꝫ trigeſima ad unū:q̄ qdem magnitudinē nullū ceteroꝝ aſtroꝝ attingit. Secūdo rōe lucis.nō ſolū aliis aſtris luce preſtat:ueꝝ etiā alioꝝ

lux ab illa Solis ſola luce depēdet quod eoꝝ luminis debilitas & Luna declarāt.
Tertio minus(quibus ceteri planetæ infecti ſunt qnq;)īpedimētis afficitur.v.re/
trogradatione a qua liber eſt/& uelocitate & tarditate.paululū quidē uelocius aut
tardius eq̄les partes zodiaci circuit tam centri mūdi q̄ centri ecentrici ſui cōpera/
tione. Quarto qm̄ īter planetas(uirtute potiores)mediū locū tenet.ueluti in re
gno rex & in aīali cor. Quīto:planeta a quo regulā & ordinē cæteri capiūt/me
rito prīcipalior eſt.huiuſmōi aūt Sol eſt patet ut in Luna medii motus Solis cē
trum epicicli Lunæ & augē ecentrici eius mediat/uel ſimul uel ī oppoſito āboꝝ.
Sexto qm̄ ſui præſentia altra cætera uires amittunt:cōburuntur:& ſigna & do/
mus uiuificātur.ut infra manifeſtū fiet quod abſq; uirtutis excellētia eſſe nō poſ
ſet. Septimo:qm̄ diſtinctionū temporum anni(quibus cuncta generabilia prin
cipaliter alteratione ſuſcipiunt)inſtrumentale principiū eſt. Octauo nam ꝑ eius
preſentiā in punctis principalibus non ſolum in accidētibus mūdi.ſed etiā in na
tiuitatibus ſignificatores uires ſuſcipiūt. Nono qa lunæ(cuius poteſtas nō me/
diocris eſt) qua cūcta uiuētia maxime in īferioribus alterātur:omnē ferme ſigni
ficationem tribuit.ut ſolum in ſenſatos latet. Decimo qm̄ eius defectus luminis
maximas in mundo producit mutatiōes. Vndecimo.nā eius ingreſſus in ſigna
maiorē īmutandi uim inferiora demōſtrat ut cūctis obſeruātibus nudū eſſe pōt.
Duodecimo qm̄ per eius motū omnium ſtellaꝝ/ſignoꝝ/domoꝝ/uirtutes & effica
cie determinātur:patet in directionibꝰ/ꝓfectionibus/& aliis ſimilibꝰ nōnulla alia
in mediū adduci poſſent.ut de pte fortunæ antiſtiis &c.ſed qm̄ ea ſolū piti cōpre
hendūt.hic miſſa fiant. Erit igitur ueluti candella lumen/oculus/cor gubernator/
rex mundi tempoꝝ diſpoſitor cetera aſtra illuminans mouens uiuificans combu/
rens/dirigens/retrograda faciens/orientalitatem/occidentalitatemue tribuens aliis.
utq; in lumine antecellere apparet:ita in influentiis occultis cēſere oportet.Con/
gruum igitur eſt dicere:ꝙ ſicut iuxta Alberti magni ſententiā/diuerſi uariiq; co/
lores/nil aliud eſſentialiter/q̄ lumen ſunt tali uel tali reflectente opacatū magis uel
minus.ita ſtellaꝝ aliaꝝ lux īfluētiaq;pro maiori ſaltim pte/Solis lumen & influē
tia ſūt/diuerſo modo reflexa/diuerſoq; ſuſcipiēte alterata.ac reflectēte tranſmiſſa.
Ad rationes incontrarium.ad primam dicitur negando maiorem. Saturnus.n.
plures effectus bonos producit:ut ingenii profunditatē:grauitatē:modeſtiā:agri
culturā:dominiū:architecturam:uitam quum ſit alcocoden.quædā uero fixe ut
gorgonis caput:uultur cadens & huiuſmodi/a quibus tot bona / quot a Satur/
no pendere non poſſunt.Sed illa maiori conceſſa:quamuis maius infortunium
reſpectu planetaꝝ ſolum diceretur Saturnus adhuc nō ſeqtur cōſequēs inductū:
qm̄ Sol fortuniū & infortunium alioꝝ continet.tum rōne diuerſoꝝ medioꝝ/qui
bus bonum & malū agit particularibus puta ſextili uel trino/bonū:quarto uero
uel oppoſito:uel ēt cōiunctiōe/malū:tum etiā rōne uiriū/quas aliis ꝓbet ut dictū
eſt.Tertio dici pōt:ꝙ Saturnus maius infortunium dicitur ob hoc/qm̄ ſepius no
cet cum quo tn̄ ſtat:Solem intenſius nocere poſſe.Quarto dici pōt.ꝙ ſi non in/
tenſius:nec ſepius nocet Sol/q̄ Saturnus nocet tn̄ pluribus.ſicut pluribus ꝓdeſt.
Ad ſecundā dicēdū:quot maior falſa eſt qm̄ ob multa ꝓdicta cetera nō ſunt paria
& qm̄ oīa menſurā quādam ſibi ꝓfingūt aqua qualitercūq; labatur īꝑficiūtur agē
tium actiones:ſicut etiā nimia quantitate ſpirituū uirtus nō melius ꝑficit nōnul/

las operationes.ſic ēt de eiuſdem loci affectu dici poſſet.ſed argumenti gratia di/ctum ſit. Ad tertiam dicitur ꝙ maior uera eſt ſi ſic ꝓferatur:id eſſe potentius a quo &c.magis dependent.non autem ſi diutius dicatur.quare negetur a coniun/ctionibus magnis magis pēdere &c.licet diutius.i.lōgiori tempore.ſtat.n.aliqd magis duraturū eſſe debilius.Secūdo dicitur huiuſmodi cōiunctiones reuolutiones & eclipſes a Sole recipere determinatiōes:ſicut a media maxima:& a minori media coniunctio & ſic de aliis:quare a Sole tandem pendentiam habent.

An luna poſt ſolem ſit aliis potētior magiſq; obſeruanda. Articulus .ii.

Oncludi creditur a quibuſdā Lunam poſt Solem nō eſſe maioris uirtutis.Luna.n.plures defectus habet a quibus alii planetæ & ſtelle ſunt alieni.igitur &c. cōſequtio clara.aſſumptū oſtenditur.ſola.n.uerā eclipſim ſuſtinet.Solis quidem eclipſis apparens eſt.non ob luminis defectum.ſed obſtaculū reſpectu noſtrum.preter Mercurium etiā minor omnibus.ſimilis pene Veneri.luminis qđ a Sole recipit/uarias mutatiōes retinet.minus ēt ſimplex apparet ut eius ymago demonſtrat: Venus autē & Mercurius:aut lumen per totum imbibunt:aut ſua illuminata parte ſemp ad nos radios emittunt. Preterea id aſtruunt quod in breui tempore cōplura infortunia incōmoditateſue patitur debilius eſſe uidetᷣ.Luna autē huiuſmodi eſt.quum quolibet mēſe/ultra combuſtionem quam a ſole & uia cōbuſta ſuſcipit.lxi.iſortunia malignoſq; influxus a planetis ſuſtinere pōt.ultra ea quæ a fixis innumeris omnibus.i.itemperatis per corpus uel per aſpectus ſaltim cōiunctiones ſuſcipere poteſt igi.&c. Amplius nobilius eſt uim ſuā trāſmittēs ꝗ deferens uim illā trāſmiſſam.Luna aūt alioꝝ uirtutes deferendo potentiā ſūmere dicitur.quare ꝑſtātiores erūt cæteræ ſtellæ. Vlterius nobilioris & fortioris eſt/ſuā retinere uirtutē firmā atq; ſtabilem:ꝗ mutabilē habere.facileq; ab aliis cauſis.tum īpediriri/tum īmutari poſſe.quū fortioris ſit magis reſiſtere. Luna aūt huiuſmodi eſt uarietatis:quū cōiuncti naturam bonā uel malā ſapiat. Sed in contrarium eſt Ptolemei auctoritas in libro fructus.Luna maxime aſſimilatur corporibus.in quatri.luminaria plurifacienda eſſe demonſtrat.cæteri etiam aſtrologi Lunam ſemper participem ſignificatricem faciunt. Experientia quoq; quanti ſit Luna declarat.quum per illius aſpectus ad alias ſtellas precipue Solem/diuturne alterationes magne procedant:Rationes quoq; idem demonſtrantes non deficiunt. Prima quidē eſt qm̄ inter omnia propinquior nobis eſt.cæteris aūt paribus propinquius agens fortius agit.ut articulo.ii.ꝑcedentis queſtionis dicebatur. Secunda eſt luminis eius magnitudo:quæ uim maiorem influentem oſtendit.preter.n.Solē cætera aſtra nō tm̄ luminis influunt in inferioribus.

Tertia eſt:qm̄ preter luminaria omnes alii planetæ retrogradi fiūt.qua i re multum uirium amittunt:ut infra.hoc aūt in luna nō euenit.quamuis epicicli cauſa motus eius tardior fiat. Quarta eſt qm̄ ob ſimilitudinem/quā cum corporibus habet/quā Ptolemeus teſtatur/& eius luminis augumētum/& decrementū oſtendit/corpoꝝ lubricitati ſimilia/non parum corporibus dominatur. Quinta nam experientia teſtatur Lunā in rebus liquidis fluxibilibus aqueis præcipue magnū habere dominiū.& ita per conſequens in humoribus & ſic in mēbris animalium quod maris fluxus & refluxus oſtendit/aquaꝝ multiplicatio/humiditatum augumentum / & decrementum ſpermatum ſeminumq; omniū ouoꝝ:plantaꝝ inciſio

plantatioq́; cancri & cõchilia cũcta demonſtrãt: ex qbus ulterius ſequit̃ intentũ. Sexta poſt Solem Lunæ reuolutio menſalis tribuitur, & illi p̃betur ſignificatio. Septima q̃uis aſpectus alioꝝ planetaꝝ cũ ſole in qbuſdã determinatis ſignificationibus efficaciores repiant̃: nõ tñ uniuerſaliter in cunctis rebus ſicut lunæ repe riuntur potẽtes. Præterea planeta ille qui uelocius circuit: pluries uarias ſignoꝝ domoꝝ ſtellarũq; aliaꝝ influẽtias ſuſcipit ac influit. oportet qdẽ ſepius cõtingere ut alioꝝ ſignificationibus pmanẽtibus: illius ſignificatio mutet̃. quare eaꝝ mutationũ ipſe erit cã. itaq; ſepius coopatur ſepiuſq; trãſmutat. Vlterius aſtrũ i quo omniũ alioꝝ uirtutes quodãmõ uniunt̃: oĩbus aliis certo mõ potentius fit. Luna aũt ſic ſe habet aliaꝝ ſtellaꝝ cõparatione. quare tabellaria dicta eſt. Deinde q̃tũ alteratiõis in inferiori mũdo afferãt eclipſes cunctis apertum eſt. eclipſis aũt aut ipſius eſt aut ab illa cauſata. Eſt igit̃ poſt ſolẽ plurifaciẽda: q̃uis in certis determinatis ſignificationibus unaquæq; ſtella per ſe eã ſupare poſſit. Ad rõnes in cõtrariũ. dd. ad primã neget̃ cõſequẽtia. deinde ob clariorẽ intelligẽtiã primo dicitur ꝙ alii planetæ quoſdã defectus patiunt̃: a qbus luna ſemota eſt: utputa retrogradationẽ. Secũdo luna & ſi plures defectus habet: hẽt ẽt plures dignitates & poteſtates. Tertio nõ ſolũ dicimus planetã potentiorẽ quia plures hẽat uires poſitiue ꝓducẽdo. ſed etiã priuatiue remouẽdo quare magis attẽdenda ſit. Quarto licet ſol lumẽ nõ relinquat: deficit tñ in nos tũc influere. quare ſubiecta patiunt̃. aſtra uero cõſiderant̃ ut effectus ꝓducũt in inferioribus. Ex his patet rñſio ad omnia obiecta p primũ argumẽtũ. Ad ſecundã dicit̃ ipſam cõcludere eſſe magis attendendã: quũ nõ ſolũ ob eius eſſentiales uires. ſed etiã accidẽtales multũ opet̃. Ad tertiã dicit̃: ꝙ deferre uim certã eſt ignobilius q̃ illã influere: ſicut ignobilius eſt eſſe cãm ſecundã aut inſtrumẽtalẽ q̃ primã aut principalẽ ſed deferre uires omniũ potẽtius eſt q̃ hãc uel illam particularẽ trãſmittere. Ad quartã dicit̃ cõcedendo maiorẽ ceteris paribus ſed luna ſepius recepit uires & ſi ſepius amittit: multa ẽt p̄dicta ĩparia ſunt. qm̃ alioꝝ uires ſuſcipit &c. p̄terea q̃to magis inſtabilis eius uirtus eſt: tanto magis attendenda: quũ p̄ſertim ſepius ſigificationẽ reaſſumat.

An ſol planetas & alias ſtellas comburat. Articulus. iii.

Ationes cõplures ſe offerũt qbus ꝓbari uidet̃ ſolẽ non poſſe ceteras ſtellas cõburere. Quãto. n. uiuificans propinquius eſt uiuificato tanto maior eſt uiuifacio. qm̃ uiuificatio nõ niſi per ſimilitudinem & cõformitatẽ ſequi poteſt. Sol autem alioꝝ uiuificatiuũ eſt. ſicut cor membroꝝ. ſicut illuſtrat oculus. ſicut rex poteſtatem & dignitatẽ tribuit. igitur. &c. Præterea ſi ſic igitur quãto magis planetæ & aliæ ſtellæ ꝓpinquiores erũt ſoli: tãto magis erũt cõbuſti. cõſequẽs cõtra aſtrologos dicẽtes lunã p minutũ ſoli cõiunctã mulieri uiro deſpõſatæ aſſimilari. Amplius ſtellæ q̃dam naturæ ſolis ſunt ſimiles. oẽs ẽt q̃tũ ad influentiã ab illo receptã illi aſſimilant̃: quũ ſemp effectus cauſis ſuis ſimiles ſint. ſed ſimile nõ deſtruit ſimile: qn potius uigorat cõſeruat & auget. ergo ſol illas nõ comburet. maior eſt euidẽs: patet de corde leonis de altera in cancro. quæ aſinus appellari ſolet. & oculo ſagittarii & ſic de aliis. Itẽ licet manifeſte qualitates primæ ſibi cõtrarie ſint. nõ tñ uirtuales & actuales. patet in aqua calefacta: caliditatẽ actualẽ ac uirtualẽ frigiditatẽ cõtinente. ergo planetæ ſtellæq; cæteræ actu qbuſdam afficiunt̃ qualitatibus. quæ tñ ſuas uirtuales qualitates cõpatiunt̃. uirtualis

etiã qualitas ſtellaꝝ a uirtuali ſolis corrũpi non poteſt. Deinde ſtellæ magis no-
centes potentiores ſunt/quantũ ad effectũ illũ:ſed combuſti ſignificatores magis
nocent:patet.n.ſi quis Iouẽ ſignificatorẽ in radice habuerit: in reuolutione autẽ
aut in eadẽ radice cõbuſtus fuerit/non prodeſſe:imo obeſſe.quũ ſignificationem/
quã ſecundã influiſſet aduerſam emittat. Vlterius ſol ſigna uiuificat:ut infra:igi
tur & planetas.cõſequtio clara : quũ nulla diuerſitatis cã ĩ mediũ adduci poſſit.
Poſtea Ptole.libro fructus.uerbo.L.ait.C.xx.ſeu ſcđm aliã litteram.C.xviiii.
planetaꝝ coniunctiones eẽ.a qbus generatiões & corruptiões in mũdo pendẽt in
feriori.ubi apertũ eſt/binariã/ternariã & uſq; ad ſeptennariã cũ ſole coniũctiones
contineri:qbus planetæ cõbuſti ſunt igi.ſignificationẽ nõ relinquũt. Poſt hæc
ſicut paruũ lumẽ.paruuſq; ignis a magno lumine/aut igne nõ deſtruit᷑.imo unũ
ab altero uigorat᷑:ita in ſole & aliis accidere debet.intenſius lumẽ eſt/ potẽtiorq;
ignis/ex maiori minoriq; reſultãs:q̃ maius tantũmodo. Vltimo arguit᷑ ſi ſic eſſet
aut hoc accideret rõne radioꝝ ſe ĩpedientiũ:& hoc nõ.qm̃ ſenſibiles lucis radii ſe
ĩnuicẽ penetrant.patet in pluribus lucidis undiq; manentibus in totũ mediũ ra-
dios mittentibus.multo igi.magis inſenſibiles ſpiritaliores ſe inuicẽ nõ ĩpedient.
Aut eſſet rõne diſpoſitiõis ſubiecti:ad uim illã ſuſcipiendã reqſitæ. quæ cõtrariã
diſpoſitionẽ non cõpateret᷑/& hoc nõ:qm̃ diſpoſitiones ſimiles/aut nec ſimiles nec
contrarie/ſed/diuerſæ.ſe inuicẽ in eodẽ ſubiecto prio cõpatiunt᷑:ſicut calor & ſa-
por:itaq; uniuerſaliter nõ ſaluaret᷑ cõbuſtio. Aut rõne planetæ alterati a ſole uir
tutẽ linquẽtis & hoc nõ:qm̃ corpus cæleſte ſolũ mobile eſt ſcđm locũ:ſcđm pipa
teticos.Aut rõne ablatiõis ſignificatiõis/in cõbuſtione a ſole potentiore aſſumpte
& a planeta ablatæ & hoc nõ contingit.n.planetã ĩ ſuis eſſentialibus ptãtibus re
periri pluribus ẽt.ſolẽ aũt in caſu aut exaltatiõe ſua ubi ſolis debilitate alterius q̃
fortitudine ſol ſuperabit᷑:ut ſi ſol ſaturno in aquario iungatur:igitur nullo modo
cõbuſtio ſaluari põt. In contrarium eſt oĩum auctoritas ab expientia ſumpta.
Ptole.preſertim in quatriparrito uires planetaꝝ ſub radiis exiſtentiũ poſt haben-
tis:multoq; magis fixaꝝ:experiẽtia quoq; quottidie illud teſtat᷑: planetæ.n.quũ
radiis ſolis exeũt uires aſſumunt:& hoc eſt apertiſſimũ in aeris mutatiõe/ac ſi pri
us per ingreſſum in illos reliquiſſent : cuius rei obſeruatio infra de ſpheris pla-
netaꝝ apertũ fiet.Ratio ẽt idẽ cõcludit primo q̃tũ ad manifeſtas qualitates:ſicut
lumẽ/& caliditas/& quæ illas ſequũt᷑ quis aũt cõmune ſit illud ariſtotelicũ. for-
tiores:motus debiliores impediũt:hic tñ ſpeciali diligẽtia/qualiter eueniat conſi-
randũ eſt:qm̃ cõmuniter q̃ facillimũ putat᷑ ſtellarũ cõbuſtionẽ ſaluare mihi uero
difficile fuit. Hoc aũt pluribus uiis oñdit᷑.prima rõne uirtutũ ſtellaꝝ a ſole pẽ
dentiũ:ut ſupra.licet.n.uis ſolis in diuerſis corporibus uario mõ recipiatur:quo
fit ut naturã mutet & proprietatẽ/p coniunctionẽ/tñ adeo potẽtes emittunt᷑ radii
ut ſolis naturã ſolũ cõtineãt:quære cã diuerſificans uires/diuerſa ſcilicet recipien
tis natura:imbecilior/relinquitur/ne uim tranſmiſam ualeat:uariare:erit igit᷑ ſoli
operatio tribuenda. Amplius ad ſenſum ſic ad alias ſtellas ſemper pene ſe appli
cat Mecrcuriuſq;/mixtæ naturæ ut eius ſtellæ ꝓprietatẽ induat nõ qdẽ ob aliud
q̃ ob eius debilitatẽ paruitatẽ indifferentiã.alterationiſq; ſuſcipiẽde facilitatẽ: ſed
multo magis cæteræ ſtellæ ſoli ſic ſubiciũt᷑:q̃ Mercurius aliis igit᷑ idẽ qđ prius.
Deinceps radii oppoſiti ſe inuicẽ frangunt.& q̃q̃ in medio ſe compatiãtur/ex-

perientia tñ difficultatẽ & repugnantiã quandã demonſtrat: ſimiliter coniunctio facit:reſpectu.n.ſuperiorũ eadẽ rõ eſt quaſi quæ in oppoſitiõe:quũ a ſole ſurſum a ſuperioribus deorſum radii ꝓiciant/qui oppoſiti fiunt.reſpectu uero inferiorũ rõne magni exceſſus uirtutis radioꝝ ſolis/idẽ quaſi accidit.duobus igitur pugnã tibus/potentius pugnã obtinebit. Ex quo alia rõ ſequit̃ idẽ demonſtrãs poteſta tes.n.influentiaꝝ inſenſibiliũ/quæ potiores ſunt/præcipue p aquiſitã ſignificatio nẽ in figuris/agũt i ſibi ſubiecta ut infra oſtendet̃:ſignificatio autẽ in principiis aquirit̃/per dominiũ unius ſignificatoris ſuper alteꝝ:ſicut patet de Iouis & Sa/turni eleuatiõe/in ſuis coniuctiõibus.ſed ſol oibus aliis pſtat in quocunq; loco fue rit:ut ex ſupradictis põt eſſe manifeſtũ.igitur oium ſignificationẽ uſurpat itaq; a ſignifcatiõe alios deſtitutos relinquit. Interea aũt ſolis influentia ſimilis eſt in/fluentie ſibi cõiuncti:aut diuerſa:aut cõtraria.ſi ſimilis/ex ſuperabundãtia uirtu/tis ſolis.actio illa ſoli attribuetur:qm̃ maiorẽ latitudinẽ ſufficit inducere ſol: q̃ al ter & ſic terminus alteratiõis ad quẽ:ex ſola uirtute ſolis effluet:ſi diuerſa:ex effi caciori ſolis ipreſſione reddetur ſubiectũ ineptũ ad alterã recipiendã:quãq̃ ſub di uerſis gradibus latitudinis pmanere põt.ſi cõtraria ꝓculdubio ſolis potẽtior ſu/perabit:itaq; ſemp ſolis ſignificatio preualet.quare altera ſuccũbit. Ad rõnes igi tur incontrariũ dicendũ.ad primã negãdo maiorẽ:oia.n.terminũ ſibi prefingũt a quo qualitercũq; labat̃ iperfectior eſt finis intẽtus ſicut ignis uitã cõſeruat in/certa diſtãtia:cõburit tñ ꝓpinquius:rex ẽt q̃is a longe multa p media gubernet ſua tñ præſentia alioꝝ uires aufert. Ad ſecundam dr̃ negãdo auctoritatẽ illam ex qua plura incõuenientia ſequunt̃. Ad tertiã dictũ eſt qualiter ſimile ſignifica tionẽ auferat. Ad quartã dr̃ ꝙ licet in cõbuſtis remaneat uirtualis qualitas.ſicut in aqua calefacta:eo tñ tpe/actualiter uim illã influere nõ põt:& hoc ſufficit. nõ eni tenendũ eſt oẽm uim abſolute deperdi. Ad quintã dr̃ ꝙ priuatiue nocẽt.qm̃ ſcilicet qd̃ debẽt ifluere/ deſinũt emittere ſicut p naturæ carẽtiã nauis ſũmergit̃. Ad ſextã neget̃ cõſequẽtia:& cã diuerſitatis i ſequẽti articu. nota fiet. Ad ſepti mam dr̃ coniunctiões illas eſſe attendẽdas/pcipue ob uiriũ combuſtoꝝ priuatio/nẽ. Ad octauã neget̃ ſimilitudo/præcipue qm̃ ſignificatio oĩs aufert̃. Ad ulti/mã dr̃ ꝙ id accidit rõne oium dictoꝝ quattuor.qualiter aũt id accidat oñſum eſt in rõnibus in corpore qũonis:& ad primã partẽ dr̃ ꝙ licet ſe penetrẽt & cõpatiã/tur/una tñ alterius actionẽ impedit:ſicut uirtualis aquæ frigiditas/actualis actio/nẽ minuit.Et ad ſecundã dictũ ẽ q̃liter cõtrarie & diuerſæ influẽtiæ/ & ſimiles a ſole ſuperant̃. Ad tertiã partẽ.ꝙ corpus cæleſte eſt ẽt alterabile/ad uarios lumi/nis & influẽtiæ gradus.nec ẽ cõtra peripateticos:q de alteratiõe qualitatũ prima/rũ actualiũ/i generationẽ & corruptionẽ ordinataꝝ loquũt̃. Ad quartã dr̃ ꝙ ob prædicta ſol aliis iũctus ubicunq; fuerit præerit q̃q̃ in detrimẽto &c.qm̃ alie cãæ plus promouent ad dignitatẽ & dominiũ:q̃ ſolis depreſſio loci obſit.

An ſol comburat ſigna & domos in quibus reperitur. Articu.iiii.

ſOlem comburere ſigna/ & domos pluribus rõnibus concludi uidetur. planetæ enim fortioris ſunt influxus q̃ ſigna.quũ planete ueluti formæ ſint: ſigna uero ſicut materiæ & corpora.ſed planetæ ab eo comburun/tur.igitur/& prædicta. & ita de domibus concludi poteſt : poſtq̃ ſigna abſoluta ſunt:domus autem reſpectiua. Protinus aut ſol in ſigno ſimilis cõplexionis eſt:

aut contrarie/in ambabus qualitatibus/aut in altera tantum. ſi primum. aut æque intenſas qualitates habet aut non ſi ſic. igitur inter illa actio fieri non poterit. ſi ſecundum aut ſol remiſſiores habebit. itaq; non poterit agere inſigna. aut intenſiores. & ſic ſigni complexionem. & eius terminum/ad diſcraſſiam ducet. ſi uero contrariæ fuerint cōplexionis in una uel duabus. quum manifeſtū ſit unū contrarium aliud corrūpere ſequitur idē inconueniens: nullo igitur pacto ſigna uiuificare poteſt. Rurſus nulla mala cauſa uiuificare poteſt: ſol autem per corpus & ꝑ quartum & oppoſitum malus eſt/ſecundū aſtrologos igitur &c. Amplius nihil eſt agens & patiens reſpectu eiuſdem: ſequeretur enim idē actu & potentia eſſe reſpectu eiuſdem quod fieri non poteſt: ſigna uero primi mobilis in omnia inferiora influunt. igitur non ſol in illa. Poſtea ſol in ſecunda domo ſubſtantias diſſipat. abligurireq; facit hoc autem eſt bonum illius domus effectum deſtruere igitur &c. In contrarium eſt aſtrologorum auctoritas experientia roborata nobis oſtendente ſolem in ariete exaltari: in leone fortificari: in triplicibus & faciebus potentem fieri in medio cælo dominari: in nonaq; lateri. Ratio quoq; idem aperit. ſol enim ad mūdum totum cooperatur: quēadmodum cor ad ipſum alias. ut ex ſupradictis patet ut etiam Ptolemeus teſtatur libro fructus uerbo. lxxxv. qua generali ſimilitudine ulterius conſiderandū eſt/ꝙ loca planetis conuenientia/ non ſunt ſub ſole aut ſupra/in quibus comburuntur ob nimiā caloris influentiā: ſicut & in animali ſi quod membrum propinquius eſſet cordi/quā ſibi conueniret: a tēperamento ſuo recederet: ſed bene ſoli tota eius ſphera locus conueniens eſt. Itaq; ſemper conuenienter a primo mobili diſtat: ſicut cor/licet dilatatiōis motu moueatur & conſtructionis conuenienter longiqua mēbra uiuificare pōt. ſic quoq; quēadmodū cor calidum ſpiritum ad cerebrū mēbrū frigidū tranſmittens: ipſū non corrumpit: nec diſtemperat: licet a ſua coeſſentiali complexione imutet: ſed potius uiuificat/perficit/& ad eius operationes perficiendas aptum reddit: & ſic de aliis mēbris ita ſol in cancro ſigno aqueo aut aliis ſignis exiſtēs/ſuo calore lumine aut influentia ꝑdicta uiuificabit & perficiet. Præterea ea mēbra quæ ſpiritum & calorem non generant/nec ſua uirtute cōtinent ꝑ cordis ſpiritū trāſmiſſum magis uiuificant̃ cæteris paribus: q̄ quæ ſpiritus uirtutē participant hæc eſt manifeſta: ſicut magis indiget uiuificatione manus q̄ epar cæteris ꝑibus: ſed planetæ & ſtellæ uim ſuā uiuificā/ultra eā quanq̄ a ſole recipiūt habent: non ſic autē primi mobilis partes igitur &c. Vlterius longinquius membrū a calore/eo magis indiget: & per cōſequens quum illum propinquum habet magis perficit̃: huiuſmodi autē ſunt primi mobilis ſigna ſtellarum cōparatione. Amplius id agēs quod longinquiori diſtantia in aliquod ſubiectū agere debet/fortiori indiget inſtrumento & uirtute: huiuſmodi autem ſunt ſigna prædicta in inferiora agere debentia reſpectu ſtellaꝝ igitur per apropinquationē ad illa perficiuntur. Rurſus ſi ſigna ſic comburerentur quom ſol ſub illis perambulat: igitur & ſemper & omnia comburerentur: conſequens nefandum: conſequentia oſtenditur ſol enim reſpectu diſtantiæ: quæ a primo mobili ſemotus eſt inſenſibiliter mouetur per ſpheram ſuam delatus ut patet cunctis: quæ diſtantia reſpectu ſtellarū præcipue planetarum: non parum uariatur. Item ſicut rex ſui præſentia domum & urbem ſuam illuſtrat q̄q̄ dominos ſibi ſubiectos inferiores oſtendat. ita ſol ſigna colluſtra

bit ſub quibus reperitur licet ſtellas debiliores reddat.q̃ poſthac ſicut parua ferri quantitas in igne comburitur/magna uero ligni reſiſtit:ita ſtellæ:quæ ut puncta conſiderantur. comperatione ſignorum non reſiſtent.& ſi æqualis ſtellæ pars ſigni minoris eſſet reſiſtentiæ.æque etiã propinque. Deide planetæ ſunt ſicut formæ & ſtellæ ſigna autẽ uelut materiæ & corpora & perfectibilia.materia autem appetit formã:non ſic forma formã. Similiter igitur de domibus dicere oportet.quũ domus nil aliud ſint/q; certe cæli.partes/talẽ reſpectũ habentes ad hunc uel illũ pactũ terræ. Ad rões igitur dicendũ.ad primã.q̃ quis tanta primi mobilis pars quanta ſtella eſt debilior eſſet:non tamen ſignũ totũ:ſecũdo eſto q; eẽt debilius:non concludit conſequtio.quoniã ſigna ut materiæ ſunt formã expetentes.non autẽ ſtellæ:quæ iam ſuã actualẽ perfectionẽ habuere/tam eſſentialẽ:q̃ accidentalẽ per cõcedentẽ diſtantiã a ſole:tertio his poſthabitis diſtãtia nõ ẽ ſimilis: ut ſupra. Ad ſecundã dr̃.q̃ ſicut cor ſuo ſpiritu mẽbra calida frigi.humi.& ſicca uiuificat q̃uis tẽperiẽ in ipſis aquirant & appropriationẽ ſic ſol ſe habet reſpectu ſignorũ/q̃uis alio mõ recipiat᷑ calor/lumen/& iſluxus a diuerſis ſignis. Et ad formã dr̃ q̃ habet intenſiorẽ caliditatẽ/& nõnullas alias ꝓprietates: ſed neget᷑ cõſequẽtia.igi. ad diſcraſiã cõducet &c.qm̃ ad ſigni pfectiſſimã operationẽ/requiritur ſolis influxus & calor &c.Dicit᷑ ulterius q̃ inter ſolẽ & partibus cæli/ qñq; ẽ cõtrarietas quantum ad uirtutẽ reſpectu noſtrũ:& ſic agunt & repatiunt᷑. Ad tertiũ dicit᷑.q̃ ſol ſic eſt malus/reſpectu planetaꝝ & ſtellaꝝ ob rõnes predictas:nõ aũt reſpectu ſignoꝝ primi mobilis: licet p aſpectũ q̃rtũ & oppoſitũ obſit ſignis ut infra. Ad qnartã dicit᷑ negãdo maiorẽ: qa aliquid eſt agẽs & patiẽs reſpectu eiuſdẽ:ſed nõ ſecundũ idẽ:ut patet in aqua & igne/agentibus & repatiẽtibus/per frigiditatẽ & caliditatẽ. Ad ultimã dr̃.q̃ ſol erogat ſubſtantias:ſed etiam largitur:quare meliorem in ſubſtantiis ꝓducit effectum q̃ produci poſſit.

An retrogradatio maximum ſit infortunium. Articu.v.

r Etrogradationẽ quidã putare poſſet non eſſe peſſimũ.his rõnibus.combuſtio eſt maximũ infortuniũ.igi.non retrogradatio.conſequentia nota aſſumptũ oſtendit᷑.cõbuſti enim oẽm pene ſignificationẽ admiſerũt retrogradi uero magnã(licet malã uel bonã)habẽt.mõ ſicut nihil deterius nõ ente eſt.ita nil deterius quã nullã habere uim. Præterea quãto planeta propinquior eſt terræ tanto uim maiorẽ influit cæteriſq; paribus: ſed ſupiores ſic ſe habẽt quom retrogradi ſunt igi.&c. Vlterius quãto aliquid motui perfectiſſimo prio magis aſſimilatur tãto ſuo motu potẽtior ẽ:retrogradi magis primi mobilis motui aſſimilant᷑ igitur &c. Itẽ minus intrinſeca unicuiq; aduerſant᷑ q̃ extrinſeca. ſed retrogradatio:ab intrinſeco epicicli motu ꝓcedit.cõbuſtio ab extrinſeco. ergo magis cõbuſtio q̃ retrogradatio planetæ aduerſatur. Deinde ſuperius dictum eſt/motũ in inferioribus determinare proprie tpa/lumen aũt/& influentiã/& figurã/effectus talibus:uel tantis tẽporibus duraturos:igi. motus proprii retroceſſio non effectus ſed tantũ tẽpora mutabit.quod nõ eſt maximũ infortuniũ & planetæ debilitas. Incõtrariũ ſepiſſime mihi & aliis fuit experientia.qua apertiſſime cõpertũ eſt retrogrados planetas nullũ bonũ prebere.ſi quod autẽ prebere icipiunt citius magna cũ patientis iactura illud auferunt/mala etiã influentia ſubiecta ſua afficere idẽ teſtatur Beten uerbo primo.Ptolemeus latenter uerbo.lxiii. Ra

tiones etiã ad idẽ aperiendũ non deficiunt. Quanto enim planeta magis a fine
ſuo atq; perfectione remotus eſt tanto magis infortunatus: peiuſq; diſpoſitus eſt.
retrogradi huius ſunt igitur &c. conſequtio clara: prima propoſitio aperta. ſecun
da oſtenditur oĩum. n. ſpherarũ ſtellas ferentiũ/motus proprius/pro quẽ ꝓpriã ſui
perfectionẽ & finẽ conſequunť/eſt ſecũdũ ſignorũ ſucceſſionẽ quẽ motũ (lumina
ria pfectiora/nunq̃ ammittũt. cõſtat aũt p retroceſſionẽ maxime ab illo motu alie
nos fieri. Itẽ tũc magis imperficiunť planetæ/quom a perfectioribus magis elõ
gantur & diſſimiles fiunt: huiuſmodi aũt retroceſſio eſt. qñ in aliis conueniunt:
in epiciclo enĩ cum luna. in ecẽtrico cũ ambobus aſſimilantur. ſolum in retroceſ
ſione diſſimiles ſunt igi. &c. Amplius ſicut Saturnus uel Iuppiter/quom magis
eleuatus eſt in eorũ coniunctione uim ſignificatiuã aquirit: in qua diſpoſitiõe di
recti ſunt: non. n. dixit Ptolemeus aduertendã minorẽ depreſſionem: ſed eleuatio
nẽ maiorẽ: ita per oppoſitũ maxime deprimi neceſſe eſt. Conſiderandũ igiť eſt
propriũ eſſe primo mobili/ſua natura moueri ab oriente in occidẽs: motu quidẽ
ſimpliciſſimo/regulatiſſimo/inuariabili. quẽ motum/accidentali cã raptus ſpheræ
cunctæ ĩferiores ſequunť/ſcđ m quẽ perfectionẽ q̃dã participant/iuxta eorũ opor
tunitatẽ/ſic ut qualibet die terrã circuãt: motus uero ꝑdictis ſpheris ꝓprius/ & cõ
uenientiſſimus: quo ꝓpriũ finẽ unaqueq; attingit/circulatio eſt/ſcđm ſignorũ ſuc/
ceſſionẽ. a quo maxime per retroceſſionẽ impediuntur: ſiquã ẽt uim (recte ince/
dendo) influxere/p motũ retrogradũ auferre aut minuere incipiũt: ſimile igitur
planetis retrocedentibus accidit: qđ negociatori/urbẽ quãpiã ꝓficiſcẽti/quom im/
pediente cã retrocedit. quo motu longe magis/q̃ per ĩcõmodas uias incedẽdo/a fi/
ne principali ſuo ſemotũ ſe facit. Ad rõnes igi. in contrariũ dicendũ: ad primã:
cõbuſti planetæ ꝓpter plurima minus infortunantur. primo qm̃ nõ ĩ totũ uires
ammittut. Secundo qm̃ nõ tãtum tẽporis cõburuntur. Tertio qm̃ & ſi ammittũt
non tñ mala noua afficiunť qualitate/quã in ſibi ſubiecta influant. Et ad ꝓba/
tionẽ aſſumpti dr̃. ꝙ in ſtellis defectũ in ſe non quærimus: ſed reſpectu operatio
nũ/quas in nos perficiunt: quare peius diſpoſiti ſunt planetæ/quom uires malas ĩ
nos influũt: q̃ quom nec bonã nec malam exercẽt: aut inſenſibiliter talẽ: licet for/
taſſe plus perfectionis aquirant ſtellæ quom quoquomodo in nos influant. q̃ qñ
minime: ſicut ẽt unuſquiſq; concedit peius: diſpoſitã infortunã: q̃ certa cæli pars
nec bonũ nec malũ ſenſibiliter ꝓducens. Ad ſecundã dictũ eſt ſupra maiorem
eſſe falſam: qđ eleuatio ſuperiorũ oñdit. Ad tertiã negeť maior ſi abſolute intel/
ligatur: ſed ſolum conceditur in his/in quibus uere natum eſt aliquid altero aſſi/
milari. ſi. n. æquus bipes fieret. nõ per hoc homini bipedi pfectiori magis ſimilis
fieret. Ad quartã negetur maior magis. n. conueniens eſt a ſole caliditas mem/
bro ꝑter naturaliter ad frigiditatẽ lapſo. aut ẽt a principio generationis q̃ ipſa fri
gida diſcraſia. Ad ultimã diciť. ꝙ motus eſt per ſe cã temporaliũ determinatio
num. diuerſitatum aut influentiarum & aliarum uirium/eſt cauſa per ſe non pri/
mo: quoniam uario modo deferendo agens/uario modo influit.

An fortiores ſint planetæ ĩ dignitates eorũ ĩgreſſu an in medio. Arti. vi.

Idetur planetas potentiores eſſe in medio poteſtatũ ſuarũ/q̃ in principio
u planeta enĩ ut ex ſupradictis patet fortior ẽ in dignitatibus ſuis/ob ma/
iorem ſui cum parte cæli ſimilitudinem / & conuenientiam: igitur ubi

maior conuenientia eſt inter planetã & partẽ cæli/ibi potentior eſt. ſed in medio poteſtatũ prædictarum maiorem habet conuenientiam: quum undiq; conformes partes ſint/& ſimiles: q̃ quando ab uno tantum latere. Præterea fortior eſt: planeta quando quælibet ſui pars in parte conformi eſt, q̃ quando ſolũ medietas. in ingreſſu uero (quoniã a centro ſtellæ ſũmitur) ſolũ medietas conformitatẽ obtinet in medio autẽ omnes partes: igitur &ce. Amplius ſic ſe habet planeta extra ſuam dignitatẽ exiſtens ſicut alias extra naturalẽ ſui diſpoſitionem: quæ eſt egritudo: ſed corpus egrum non poteſt ad ſanitatẽ mutari niſi per neutralitatẽ tranſeat quæ diſpoſitio media eſt. quũ ire non liceat de extremo ad extremũ niſi per medium: ergo nec etiã planeta a diſpoſitiõe diſconuenienti ad conuenientiorẽ. Vlterius planetæ/ſecundũ omniũ aſtrologorũ ſententiam/in dignitatib9 ſuis/ hoibus ĩ magiſteriis domib9 aut regnis ſuis/recte aſſimilant̃: ſed rex ĩ medio regni: artifex ĩ medio magiſterii &c. fortiores ſũt igi. &c. Deĩde ſi q̃ diſpoſitio bõa fuerit/to melior eſt quanto magis fixa & firma eſt: ut de gradibus ſanitatis patet: quoniã tanto magis reſiſtit aduerſis: ſed in medio diſpoſitio magis eſt fixa. quũ undiq; partes ſimiles iuuent. atq; uim præbeant igitur &c. Rurſum nulla latitudo ſubito aquiri poteſt: quũ omnes diuiſibiles ſint in infinitũ: itaq; prius prima pars q̃ ſecunda aquiritur. igitur planeta non poteſt in principio eſſe fortiſſimus quoniã continue ante debilis fuit. Interea ita euenit de aliis poteſtatibus ſicut de exaltationibus: ſed planeta non eſt fortiſſimus in principio ſue exaltationis. ſed in medio per incluſionẽ ut Iuppiter in. xv. cancri ſol ĩ. xviiii. arietis: & ſic de oibus aliis igitur &c. Incontrarium ſunt nonnulla quæ in aſtrologia apertiſſima ſunt ex quibus ſequitur aperte (ut deducetur) planetas fortiores eſſe in principio q̃ in medio. primum Ptolemeus ponit/ſolem in quattuor punctis æquinoctialibus & ſolſtitialibus potentiorem eſſe: maximaſq; canſare alrerationes: non ſolum autem uim & ſignificationem mutat. ſed etiam alios mutare facit & ex ſuperiori inferius & contra effici: ſimili modo quum planetæ in auge aut oppoſito/ & præcipue ſtationarii ſunt: idem euenit. Maior etiam ſignificatorum uariatio ſenſu apparet/qñ principia ſignoꝝ intrant ſol & alii q̃ in medio pariter quom planetæ cõbuſtionẽ ingrediunt̃: aut exeũt mutari ſignificationes apparet. Cuius rei aptiſſima rõ ſuccurrit. Tunc. n. ſtellã quãpiã maiorẽ hẽre uim dicimus / quom maiores motus & alteratiões cauſat in ĩferiora: hoc aũt in ĩgreſſu ĩ principia dignitatũ & ꝑtãtũ cõtingit & nõ ſolũ dignitatũ/ſed/aliarũ diſpoſitionũ bonaꝝ uel malarum quũ ſemp ꝑ principia/iudicemus media atq; fines: nõ aũt ꝑ finẽ mediũ aut principiũ nec ꝑ mediũ principiũ in reuolutionibus annoꝝ mũdi & nati. in natiuitatibus egritudinibus electiõibus in operibus ꝑficiundis: aut cõfectis: ſemper principiũ: repimus metrũ medii & finis. pluſq; principio tribuendũ cernitur q̃ totius reſiduo. Præterea a/principio pendẽt quæ ſequunt̃ nõ aũt econtra. igi. principium/maximi faciundũ eſt. Adhuc tũc maiores cauſant̃ motus & alterationũ dñe qñ maior apparet ſignatoꝝ & cãꝝ differẽtia. ſed hæc ĩ pricipiis poteſtatũ & aliorũ apparet. qñ de diſpoſitiõe conuenienti ad inconuenientẽ. uel uerſo modo mutantur. in medio autem ex ſimili intenſiori uel remiſſiori: ad ſimilẽ remiſſiorem uel intenſiorẽ mutatur ſolum. igtur & cet. Deinceps planetæ in poteſtates ſuas ingrediẽtes/regi aſſimilãtur q ab alieno profectus regno/ſuum ingreditur: modo

unuſquiſq; fateretur maiorē alterationem animiq; lætitiam/& gaudium/lenitatem ac largitatē regi competentia eſſe in ingreſſu q̄ in medio. Sed ad apertiorem dictorum intelligentiā conſiderandum eſt.q; planetam fortiorē aut potentiorē eſſe duobus modis intelligi poteſt.uno quidē modo.quom' intenſiorē qualitatem in determinatū ſibi ſubiectū poteſt inducere.puta ſi Saturnus frigiditatem ut.vi. poſſet cauſare.Mercurius uero.ut.iiii.tantū/eo caſu Saturnū potentiorē diceremus.Alio uero modo/quom ad plura alteranda/penſanda/cauſanda cōcurrit:cuiuſq; figura cæli magis obſeruanda ſit:qua dominiū capit ſignificandi/ueluti ſequentia omnia/modū & terminū & formā dependentiāq; ſuſcipiant.primo igit̃ modo/planeta in medio poteſtatis ſuæ potentior eſt cæteris paribus:aut eſſe pōt ſæpius:ut nōnullæ rationes incontrariū primo adductæ cōuincunt. Sed ſecundo modo/pculdubio in principio dignitatis potētior eſt planeta/remotis impedimētis:aut cæteris paribus. Itaq; experiētia.uſuſq; aſtrologorum omniū nos docet/initiorum figuras/metrū eſſe eorum quæ ſequuntur/mediorum.ſ.& finium.qua figura cætera & iudicantur & cōpenſantur:ut patet de his quæ nato accidunt/per natiuitatis figurā:& quæ fetui/per conceptionis cæli diſpoſitionē.ſunt enim illis diſpenſata a radice principii.ſ.per figuras alias cooperatrices pfecta. Patet etiam plus principii figuram operari:q̄ ſtellarum peruentus ad loca ſignificationis niſi ad illa per prædictam figurā conformitatē & attributionē habuerint.iuxta illud aſtrologis cōmune.nil operatur planeta &c. Ad rationes igitur in cōtrariū dicendū. ad primā q; concludit de potentiori primo modo.ſecundo autē modo maior eſt falſa:qm̄ cætera non ſunt paria:qm̄ principii figura/medii/& finis origo & cauſa eſt.imprimens in illa.non econtra.ut ſupra pluribus rationibus oſtenſum eſt. Ad ſecundā dicitur ſimiliter concedendo de fortiori primo modo:nō autem ſecundo ex ſupradictis. Ad tertiam ſunt plura dicenda.primū conceſſa ſimilitudine quæ poſſet negari:quoniā diſponens & uires/cæleſtia ſummunt in inſtanti. tamē dicitur primo ex ui argumenti:q; nō eſt neceſſariū ad egritudinē per neutralitatem tranſire:ſi fixio requiratur ad diſpoſitionē prædictam:ut patet medicis.ſed etiam illo conceſſo:dicitur q; neutralitas eius eſt quom circūferentia corporis terminū attingit.ſanitas uero quom centrū eo peruenerit.tali modo.ita q; illud pluribus modis aſſignari poteſt.ut patet intelligentibus. Ad quartam reſponſum eſt per ultimā rationem in corpore quæſtionis & per alias reſponſiones ſupra. Ad quintam dicitur q; ſimiliter de primo modo fortioris concludit.

Ad ſextam dicitur negando maiorem.nam albedo per uiam ſequelle incorrupto generata.intenſa ſubito acquiritur.ſimiliter intellectus in inſtanti format ſcientiam tante uel tante perfectionis non ſucceſſiue.ſimiliter lumen in inſtanti producitur tante uel tante perfectionis & intenſionis.ut in noſtra ſumma demōſtrauimus. Ad ultimam dicitur q; auctores terminos potentiores primo modo notarunt:quod non eſt contra intentionem.

An planetæ eleuatio i epiciclo potior ſit eleuatiōe in ecētrico. Articulus.vii.

u Idetur planetā potentiorem eſſe quom ceteris paribus/in ecentrico magis eſt eleuatus.ea.n.eleuatio potior eſt.quæ in nobiliori circulo.ſed ecētricus eiuſmōi eſt.igi.&c.cōſequtio apta eſt.maior manifeſta.minor oſtdit̃.qm̄ nobilius eſt deferens:q̄ delatū.ſicut agēs paſſo.totū q̄ pars:ſed epiciclus

a deferente defertur.epiciclum ēt cōtinet.Adhuc cæteris paribus qui tardioris eſt motus/fortius imprimit.ſed deferentis aut tardioris eſt motus igi.&c. Præterea potētior eſt illa eleuatio quæ fit in circulo/ſcdm cuius motū poteſt omnis zodia/ci uires ſuſcipe:q̄ contrariū:ſed ecentrici motus eſt huiuſmodi igi.&c. Amplius ea eleuatio eſt potior quæ fit in circulo maiori totā terrā ambiente q̄ quæ nō.ſed ecentricus eſt huiuſmodi. Item oſtēditur ecentricū eſſe potiorem circulum.qm̄ ob illum ordinati ſunt ſuperior & inferior orbis. Deinde ea eleuatio potior eſt. quæ nobiliſſimo planetæ cōpetit.ſed ecentrici eiuſmodi eſt:quia Soli tribuitur: nō autē epiciclus.igi.&c. Poſtea ea eleuatio potior eſt cuius oppoſitum minus nocet:ſed ecentrici eſt huiuſmodi quoniā epiciclus ſuperiorꝝ in oppoſito augis re trroceſſionē cauſat.non autem ecentricus maior patet ex hoc.qm̄ perfectius cæte ris paribus eſt.quod nihil habet obſtaculi contra tēperiē ſuā.q̄ quod habet illud. In contrariū eſt ratio aperta.quæ pluribus uiis nobis oſtendit potiorē eſſe in epi ciclo eleuationē.Primo nāqꝫ ex ſupradictis arguitur.illud in cælo potentius eſt/ quod maiores alterationes & differentias cauſat.ſed epicicli motus/partes & re/ſpectus ſunt huiuſmodi/reſpectu eorꝝ quæ ſunt ecentrici.igi.&c. maior in præce denti capitulo aperta fuit.minor declaratur.planeta enim per epiciclū magis ele uatur/uelocitatur retardatur motu ſtationarius fit/directus/ & retrogradus:quæ omnia maxime ſunt alterationū cauſæ:ut patet intelligentibus. Præterea finis nobilior eſt his quæ ſunt ad finē.ſed ecentrici motus ob epicicli & planetæ mo/tum eſt/tanq̄ in finem.igiť &c.maior manifeſta.minor quoqꝫ ſanum habentibus caput. Adhuc ſi eleuatio in ecentrico eſſet potior.igitur magis ad hominē atti/neret eius differentia:cōſequentia patet.quoniā principaliter reſpectu hominum & per attributionē ad ipſum ſubiecta particularia in aſtrologia cōſiderantur.ſi/cut in medicina alia ad corpus humanū ſanabile &c.cōſiderantur.tūc ulterius ſi ſic.igitur eius motus magis hoibus ꝓportionatus eſt.cōſequens falſum.qm̄ aux ecentrici/fixarꝝ motū ſequitur.qui motus ut oſtenſum eſt ſupra/hoibus & rebus nō multū duraturus improportionatus eſt. Ad rōnes igitur in contrarium.dd. ad primā negando minorē.& ad eius oſtenſionē negatur aſſumptū.nullus enim dubitat Solem ecentrico eē nobiliorem planetam q̄ epiciclus.deferens enim pro pter delatum eſt/ſicut equus propter hominem.ut in ſecunda ratione dicebatur. Secundo dicitur ꝙ uerꝝ & proprie agens & mouens eſt intelligentia.nō deferēs. licet ad illius motū epiciclus & ſtella moueatur.Tertio dicitur ꝙ qm̄ orbes & epi cicli cōtigua ſunt/epiciclus aut planeta non eſt pars integralis.Secūdo principa/liter dicitur ꝙ maior neceſſaria nō eſt.non enim incōuenit & ab intrinſeco & ab extrinſeco planetæ/maiorē habere ſignificationem planetam in ignobiliori q̄ in nobiliori loco.ſicut & plus poteſt rex in debilibus q̄ in potentibus / quare pote/rit planeta plus in epicicli eleuatione. Ad ſecundam dictum eſt ſupra plane/tas eſſe potiores fixis:& Solem Saturno:& Saturnum uelocem q̄ tardum.quo/niam cætera paria eſſe non poſſunt. Ad tertiam negetur minor.quoniā in epi/ciclo eleuatio poteſt in qualibet parte zodiaci fieri:& ſcdm maiores differentias: & ſi obiceretur.ꝙ hoc eſt ab ecentrico / negetur:ſed ab intelligentia eſſe confi/teatur. Ex quo non ſequitur niſi oppoſitum eius quod concluditur.ſicut in re/ſponſione ad primam dictum eſt. Ad quartam dicitur negando maiorem.

de ambitu quoq; dicit̃ epiciclũ motu ſuo terrã ambire. & motu diurno & motu delationis ab intelligentia per ecentricũ. Ad quintã dicitur ꝙ licet ordinati ſint orbes ſupiores & inferiores in ecentricũ: ecentricus poſtea eſt ordinatus in epiciclũ: & epiciclus in planetã. Ad ſextã dicit̃: ſolẽ alias hr̃e excellẽtias: qbus oĩbus ꝑeſt. cũ quo tñ ſtat alios planetas aliqd hr̃e excellentius certa ſolis ꝓprietate: ſicut linx hoĩe impfectior/poſt montẽ uidet ꝑ ſpecies in aere reflexas: qbus idoneus eſt oculus eius imutari. Secundo dicit̃. ꝙ licet ſol pfectionẽ illã & maiorẽ cõſequat̃ per ecẽtricũ aut ꝑ alia media. planetæ tñ impfectiores ꝑ plura media eãdẽ aut ſimilẽ cõſequunt̃. Ad ultimã neget̃ maior. ſicut ẽt in moralib9 q̃to maior eſt uirtus: tãto maius uiciũ oppoſitũ. ad eiuſq; ꝓbationẽ dicit̃ eẽ uerũ aſſumptũ aliis eq̃libus: ſed multa cõcurrũt. q̃ cõiecturã faciũt alia nõ eſſe paria. ſicut latitudinis inequalis pfectio: uis acquirenda ſignificatiua maior/ob maiorẽ diuerſitatẽ &c.

An fortunæ peſſimos effectus producere poſſint. Articulus. viii.

a Pparet fortunas peſſimos effectus poſſe ꝓducere. Fortunæ. n. cauſæ ſũt necis hoĩum. ſed mors peſſimus effectus eſt. ergo &c. maiorẽ apit Ptol. afforiſmo. xvi. libri fructus/affirmans impedimẽta octauæ domus a iuſtis pẽdere/quom fortunæ impeditæ illi domui ꝓfuerint. ſed octauæ impedimẽtũ eſt mors. minor oſtendit̃. qm̃ priuatio pfectioris entis eſt qd peſſimũ: mors uero hoĩs priuatio eſt eiuſmodi &c. Deinde ſicut in inferiori mundo cõplexio unius corporis eſt alterius uenenũ interficiens corrũpens: nedũ in his q̃ diuerſarũ ſunt ſpecierũ hoc accidit. uerũ etiã inter indiuidua eiuſdẽ ſpeciei. ut quod uni cibus eſt alteri uenenũ ſit. ita in ſupiori mũdo: cuius formis generabiles formæ ſubiciunt̃ ut ſupra. igitur fortunæ temperies uni cõformis/alteri aduerſa penitus reperitur. cuius reſpectu mortẽ & alios effectus peſſimos inducere poterit. Amplius. hominis cõplexio magnã latitudinem habet: uſq; adeo ꝙ una extrema/corpus alterius extremæ cõplexionis ad mortẽ perduceret ſi ſubito ad eam tranſmutaretur. ut medicis & experientia patet. igitur Iouis cõplexio & inſequens formã & inſequens materiã/quãuis uni cõueniens ſit/alteri tamẽ erit penitus cõtraria. & ſic idẽ quod prius. Idem argui poteſt de cõplexionibus a principiis generationis cõtractis extremis: ut de collericiſſimo. & flegmaticiſſimo. idem quoq; de ætate pueritie & primi ſenii. Rurſus deterius eſt ab intrinſeco omnẽ bonã qualitatẽ amittere q̃ ab extrinſeco/ſeu per actionẽ extrinſeci. ſicut deterius eſt nullo extrinſeco tentante uicioſum fieri: q̃ inſtigatione ꝓcedente. ſed fortunæ per retrogradationẽ (quæ ab intrinſeco procedit) omnẽ uirtutem bonam admittunt. igitur per priuationẽ illã peſſimi fiunt. quũ infortunæ per aduerſa loca in qbus reperiunt̃ deteriores fiant. In cõtrariũ eſt cõis aſtrologorũ opinio/triplex genus planetarũ diſtinguentiũ: fortunarũ. ſ. infortunarũ: & mediorũ. exẽplũ primi. Iuppiter & Venus ſecũdi Mars Saturnus. tertiũ diuidit̃. q̃dã. n. media ſunt ſeipſis. ut ſol. qui ſui natura bonus eſt aſpectu bono. malus malo corporeq;. qdã uero rõne alterius inficiẽtis/aut afficiẽtis. ut Luna & Mercurius. qui ꝑ mixtionẽ cũ bonis boni/cũ malis mali efficiũt̃. Ex his arguit̃ ſic. nullius latitudinis extrema eq̃ maliciei aut bonitatis eẽ poſſunt: nec ẽt ad gradũ pfectionis alterius unũ attingere põt. igi. &c. Præterea ſic ſe habẽt ad infortunas fortunæ: ſicut ad fortunas infortunæ. ſed infortunæ in ſui optima diſpoſitione/ad fortunarũ in optima diſpoſitione exiſtentiũ

perfectionē/non poſſunt ꝑuenire igit̃ nec fortunæ in peſſima /diſpoſitione exiſtē tes/ad peſſimos infortunarum effectus accedere. Itē ſi ſic igitur plus infortunaꝝ & mali in cælo repiret̃ :q̄ fortunaꝝ & boni. cōſequētia clara eſt/qm̄ infortunæ mi nime ſic ꝑfici pñt/ut ad fortunaꝝ bonitatē accedant. per aduerſarios aũt fortunæ peſſime fieri pñt/nec raro: quũ maximũ infortuniũ per ꝑdicta retrogradatio ſit. cōſequens potis nō eſt. cuncta eni quæ fecit deus ualde bona fuere. alias eni infi/ nitā potentiā/ſapientiā/& bonitatē nō oſtenderet. quod fieri non pōt. malũ nempe & ab infortunis/& fortunis/& ꝑ cōſequēs mediis ꝓcedere poſſet. bona aũt nō nul la a ſolis fortunis aut uix mediis effluerent. Mars quidē religionē manſuetudinē & iuſticiā ꝑbere nō pōt. Demũ capitis amputatio/ſuſpenſio/crematio/ſuffocatio/ membroꝝ inciſio/infamiæ/furta/homicidia/ſtupra/luxus īmundi/cæteraq; nefāda moraliter/ac etiā naturaliter/nũq̄ a fortunis ꝓceſſe reperte ſunt. ſimiliter nec bella/ epidimiæ cætereq; uenenoſæ ꝑperacute egritudines/cronice quoq;. Ad rationes igit̃ in cōtrarium dicendũ. ad primā ꝙ ſicut cōmune bonũ particulari bono po/ tius eſt: pariter cōmune malũ particulari deterius/gradibus in ſuis latitudinibus correſpōdentibus. quare qm̄ infortunaꝝ mala/cōmuniora ſunt fortunaꝝ: tũ quia pluribus ſubiectis/tũ longiori tp̄e/ac uicibus pluſculis accidunt. ſequit̃ infortu/ naꝝ mala deteriora eſſe: & ſi particularia mala a fortunis peſſima ſequunt̃. Secũ do dicit̃ in mali magnitudine/nō modo principale amiſſum bonũ reſpici debet. ſed amittēdi modi & circũſtantie. ſicut etiā in boni acq̄ſitiōe: quare queadmodũ qui diuitias facile/breuiq; tp̄e/a uite principio/cōciuium cũ gratia/ſibi parat. diu/ tiuſq; ſeruat/maius quidē bonũ adipiſcit̃/q̄ qui eaſdē oppoſitis modis cōſequeret̃ ſimili mō qui mortē cũ uita cōmutat. ſed ſine animi corporiſq; moleſtia/dedecore/ & aliis reprobādis abiciũdiſq; circũſtantiis/minus malum obit. quæ oīa fortunæ operant̃. Ad ſecundā dicitur: iam reſpōſum eſſe per primā reſponſionē. nā licet quorũdam/uis fortunaꝝ corruptiua ſit: nō tñ in pluribus ſed ut in paucioribus. raro etiā perfectioribus ſubiectis obſunt. ob eaꝝ temperiem: ſicut homines ſunt: quoꝝ ꝑcipue accidentia quærimus ꝑcognoſcere. nec etiā eiſdem circũſtantiis. ut ſupra. Ad tertiā dicitur primo. per omnia prædicta reſpondet̃. quibus argumē ti ui plene ſatiſfieri poteſt/ſed ulterius ob clariorē intelligentiā dicitur. primo Io/ uem & alios planetas magnā uirium ſuaꝝ ſuſcipere differentiam in diuerſis cli/ matibus. cum eleuationum diuerſaꝝ cauſa: tum etiam ob uarium partium terræ dominiũ. ut Ptolomeus notat in ſecũdo quatripartiti. quare eadem ſubiecta ſua/ alio & alio modo in diuerſis terræ partibus operari poterit. itaq; diuerſis comple xionũ gradibus/equalem eſſe in diuerſis regionibus. Pariter de uariis cōplexio/ nibus hominũ a principiis generationis contractis: aut ratione ætatis. nō tamen negari poteſt ſimiliori influxu in unũ q̄ in aliud ſubiectum imprimere. & ꝑ hoc patet ad quartā ſolutio. Ad quintā dicitur ꝙ eodē modo ab intrinſeco infortu/ narum letifere qualitates procedunt quo etiā fortunaꝝ. ſic. n. per retroceſſionem ut ſupra maximas calamitates decernunt. non enim malignitatem ſicut bonita/ tem retroceſſio amouere poteſt/quin etiā detrimentũ detrimento addit. Secundo dicitur quāq̄ omnē earum proficuam uirtutem fortune/per retroceſſionem exu/ ant: non tamen moras adeo ſaltim malas hauriũt. Tertio ꝙ ſi ſimiles effectus pri cipales faciunt non tamen ſimili modo ut prius dicebatur.

Quæſtio octaua de ſphæris circumcirca planetas & ſtellas alias.

An planetæ cætereq; ſtellæ circumcirca ſe ſpheras habeant. eiuſdem cum corpore ſtellæ naturæ. Articulus. Primus.

PVtant quidem ſtellas non habere circumcirca ſe ſpheras eiuſdem naturæ cum corpore earum. Iuxta enim aſtrologorum omnium ſentẽtiam ſtellæ ueluti puncta in cælo imaginantur. quare in calculis ſolũ centra ſtelle conſiderantur quod minutorum ſecundorum cæterecq; diuiſiones oſtendunt. Ex quibus arguitur corpus planetæ & ſi plura minuta occupat/ſolum ut punctus conſideratur: circunferentiæq; partes poſt habentur. multo amplius ſpheræ miſſe faciende ſunt. Præterea ſi ſic igitur planetæ illas haberent maiores/quum ſint efficacioris uirtutis. ut ſupra. conſequens falſum. Igitur illud ex quo ſequitur. conſequentis falſitas oſtenditur. fixæ enim reſpectu ſphæræ octauæ a principio creationis ſemper in eaſdem ſibi propinquas partes influxerunt. reſpectu etiam primi mobilis longe diutius: igitur maiorem ſpheram cauſarunt. conſequentia tenet ſicut enim ignis maiorem/cæteris paribus ſpheram circumcirca ſe cauſaret. quom longiori tempore calefeciſſet. ita & ſtellæ. hæc autem planetis non competunt. Amplius ſi ſic. ergo ubi ſtellæ ſphera reperit̃/ibi natura planetæ notari deberet: conſequutio clara: conſequens falſum. nam exiſtente Venere in. xxviii. gradu libre/primo Scorpionis oriente/non Veneris/ſed Martis potius proprietates apparere cernimus. In contrarium eſt non ſolum paucis reuelata auctoritas ſed etiam experientia. & ratio uidemus enim effectus quoſdam duoꝝ planetarum uel aliarum ſtellarũ in coniunctionibus ſuis aut oppoſitionibus uel aliis aſpectibus/tantum preuenire/ut abſq; proteruia in alias (q̃ ſphærarum) cauſas reduci non poſſint. In luminarium enim cniunctione aut oppoſitione/duobus ante diebus effectus apertiſſime cernimus. effectus autem prius q̃ cauſa eſſe non poteſt. quare hnius preſentis effectus cauſa preſens/aut precedens eſſe oportet. que ut infra ſola ſpherarum coniunctio eſſe poteſt. ideſt uirium undiq; a ſtellarum corporibus emiſſarum. Ratio idem nobis oſtendit. forme quidem celeſtium corporum nõ minus actiue ſunt/q̃ elementorũ/aut mixtoꝝ forme/aut corpora: ſed elemẽta circumcirca ſe radios uirtuales potentes emittunt. ſimilium effectuũ productiuos inſtrumentaliter ſuis cauſis/a quibus effluũt. igitur &c. minor patet in omnibus inducendo. iuxta eni aquã frigiditas & humiditas habundat. aquæ naturam & proprietatem ſapiẽtes: eiuſdem ꝓductiuæ. ignis quoq; qui maxime corporibus cæleſtibus aſſimilatur ſenſibilius ſpheram circumcirca ſe cauſat. per q̃ nõ ſolũ calefacit. ſed cõburit. Magnes etiã/multiq; lapilli/aliaq; multa potẽtes mirabileſq; undiq; radios ſpecies/ſeu ſimilitudĩes ſuas effundũt. pariter igi. in cæleſtibus corporibus euenire dicendũ eſt. Vlterius. nũquã forma deſiſtit ab opibus ſuis: ꝑſertim ſimpliciũ corpoꝝ: ubi nihil intrĩſecũ actionẽ ĩpedire poteſt: quæ ſunt ſpecies emittere/paſſum aſſimilare: contrariũ corrũpere ſimile ꝑ ſe/fortificare. Q̃m autẽ agens fortius in partẽ ꝓpinquã q̃ remotã agit. imaginari poſſumus latitudinẽ q̃dam q̃litatis ſpheræ. a nõ gradu uſq; ad agentis ſimillimũ terminatã. quã uniformiter difformẽ eſſe nõ repugnat. Ex dictis ſequitur: quanuis infiniti ſint gradus diuerſæ intẽſionis: quibus infinitis modis corpora ſtellarum ap-

plicari poſſint:tamen tres precipui ſunt.in quibus effectuũ ſenſibilis uarietas ap paret.v.corporis planetæ ad corpus planetæ.corporis ad ſpheram/aut econtra: & ſpheræ ad ſpheram.quoꝝ primus ſecũdo ualidior eſt/& ſecũdus tertio.Iſte au tem applicatiões uariæ/cauſæ ſunt/cur in luminariũ cõiunctionibus & oppoſitio/ nibus/duobus ante diebus/uaria aeris mutatio ab ea/quæ punctalis cõiunctionis figurã ſequi debet/ſentiatur.ut patet his q ſecreta huius ſcientiæ cariora retinẽt. Ad rões igitur incontrarium dicendum eſt.ad.primam.ꝙ eo quia centrales ra dii potiores ſunt/& principaliores ideo ut puncta ſtellæ in cælo cõſiderantur.cui tamen minime repugnat/centrales partes operari/ ac etiam ſpheras.cuius rei cla/ rã intelligentiã habere poſſunt.q Ptolemei.afforiſmum.xxiiii.libri fructus guſta uerint. Ad ſecundam conceditur conſequutio prima:negetur etiam conſequens eſſe falſum.& ad oſtenſionem dicitur.ꝙ fixæ aduerſantes/tantũdem temporis ob fuere.fixaꝝ quoq determinatã eſſe uirtutem.qua hucuſq/non ulterius attingere poſſint. Ad tertiam conceditur pariter prima conſequtio.& negatur conſequẽs eſſe falſum.ad cuius ꝓbationem dicitur quod & Martis & Veneris in aſcendẽte uirtus comperietur:potentius aũt ꝑualere oportet:poteſt aũt pluribus de cauſis Venerem Marte effici potẽtiorem.& uerſauice Martem Venere.

An poſſit aſſignari cauſa cur unius planetæ ſphera maior ſit alterius.Arti.ii.

Vllam cauſam haberi poſſe putaret quiſpiam/cur planeta unus maiorẽ n altero ſpheram habet.nam ſi ſic.aut illa eſſet ſtellæ ꝓpinqtas.& hoc nõ: qm̃ Mercurius maiorem q̃ Saturnus ſpheram teneret.aut corporis pla netæ maioritas.& hoc nõ.qm̃ Luna nõ tantũ Venerem excederet.aut magnitu/ do uirtutis uaria.& hoc minime.quoniam quum ſol adeo maiorem uim aliis ha beat/nõ tã parua ꝓportione maioris inæqualitatis aliaꝝ ſphæras excederet ſphæ ra ſua.talis enim ꝓportio ſpheræ ad ſphæram eſſet:qualis uirtutis ad uirtutem. Reſpondendũ eſt.ꝙ cauſa/ quare tot uel tot graduum ſit/hæc uel illa ſphera hu/ ius uel illius planetæ a nobis naturaliter cognoſci non poteſt.ſicut nec ſtellaꝝ ui res metiri poſſumus.In cõfuſo tamẽ hãc illa maiorẽ eſſe cognoſcere poſſumus & eius rei cauſam.dicendũ ergo omnes ꝑdictas tres aſſignatas/unã cõſtituere ade/ quatã cãm/ſufficiẽtẽ/totalẽ maioritatis ſpheræ uel minoritatis nulla tñ ſeorſũ ſuf ficiens eſt.ut argumẽtũ oſtẽdit.ſicut nec Sor.aut Plato ſufficiũt nauim trahere. Sed quoniam ſol potentiſſimus eſt maximus/non multumq diſtans idcirco ma ximã ſpherã ottinet.cuius obſeruatores.xxx.gradum diametrũ ſtatuere.deinde quoniam Luna ꝓpinqua multum eſt/& per magnum angulum emittẽs radios. magneq uirtutis extrinſece.quum aliorum uires deferat.ideo poſt Solem Lunæ ſpheram poſuere diametri.xxiiii.poſtea quoniam Mercurius propinquior eſt aliis excepta Luna minimi tamen corporis.ſed nõ paruæ uirtutis.quum preſer/ tim facile ad alias ſe applicet & minoris ſit reſiſtẽtiæ.& ſic facilius ĩpedit ob tã paruam eius magnitudinem ſeu quantitatem.minorem ſpheram obtinuit/nõ ta men ſecũdum eius corporis paruam quãtitatem ob eius non paruam uirtutem. ut dictũ eſt.continet igi.ſue ſpheræ diameter.x.gradus.quoniã uero ſuperiores lõginqui ſunt.licet magni corporis præſertim Iuppiter & Saturuus/ideo mediã q̃titatem ottinuere inter maiorem & minorem.uia autem ad ꝑdicta cognoſcen/ da ſola experientia eſt:quoniam quũ illa tria compenſari oporteat.cognita ma/

gnitudine/ac diſtantia:ignoratur.tertiũ ſcilicet uirtutis terminus/& mẽſura ideo ad experientiam recurrendũ eſt/qua nõ difficile eſſet prope ueritatẽ terminos ponere:& quoniã ſixe debiliores & longinquiores ſunt planetis ideo minores ſpheras habent. Ad rationẽ q̄q̄ nõ eſt opus reſpõdere.quoniã in q̄ſtione ſolutio patuit.Ad ipſam tamẽ dicit᷑.ꝙ unaqueqꜫ p̄dictarum/cauſa ẽ maioritatis uel minoritatis ſpheræ:ſed nõ eſt cauſa ſufficiens aut totalis:ſed ſolum partialis:totalis autem cauſa ſunt omnes ſimul:ſicut ſupradictum eſt.

An ſemper eiuſdem ſtellæ ſphera ſit æqualis. Articulus.iii.

Redunt pleriqꜫ ſpheras iſtas quantitates ſibi determinatas preſinxiſſe. primo.n.de ſpheris eiuſmodi ab auctoribus obſeruatoribuſqꜫ nihil habemus diſtinctiões/ ut maior ſit uno tp̄e q̄ altero.Igitur nec nos aſſerere debemus. Præterea ſupradictũ eſt rationẽ deficere:qua eaꝝ magnitudinẽ metiri poſſimus:multo igitur amplius deficit ad cognoſcendũ an eadẽ q̄n̄qꜫ maior q̄doqꜫ minor ſit.q̄m̄ particularius eſt ueritatẽ iſtã q̄ terminũ magnitudinis eaꝝ cognoſcere. Itẽ eodẽ agente exiſtente/& eiuſdẽ uirtutis/magnitudinis/& pene diſtãtiæ idẽ ſequi debet effectus:ſed planetæ aut aliæ ſtellæ ſunt eedem. uirtus eadem diſtantia inſenſibiliter fermæ uariatur. igit᷑ eedem erunt magnitudinis ſpheræ.
Incontrariũ eſt rõ apertiſſima/q̄m̄ ut ſupra oñſum eſt:tria concurrunt penſanda in ſpheræ magnitudine.primũ ꝓpinquitas uel diſtantia & hæc nõ paꝝ uariatur in planetis.ſed magis in uenere q̄ in aliis ob magnũ epiciclũ:deinde ĩ luna ob maiorẽ ꝓpinquitatẽ.qua eadẽ differentia maiorẽ ꝓportionẽ acq̄rit/aut deperdit.deinde ſup̄iores poſtremo Mercurius:ex quo ſequit᷑.ꝙ ſpheræ magnitudo uirtualiter mutet᷑ & ſi nõ actu.q̄m̄ eadẽ exiſtente ſpheræ magnitudĩe.plus reſpectu noſtrũ primi mobilis/occupat:in quo aſpectus penſat᷑ & coniunctiões: ut infra notum fiet:quod ẽ in uirtute eſſe maiorẽ q̄ñ.ſ.planeta & eius ſphera ꝓpinquior nobis eſt:ſicut ẽt ſi luna in ſphera/ignis poneret᷑ aut aeris.maiore angulo ad nos piramidaliter radios uirtuales tranſmitteret. licet ſpheraliter ẽt : maioris q̄ãtitatis appareret:pluſqꜫ primi mobilis occuparet:& a maiori parte eiuſdẽ perpendiculares radios ſuſciperet.ſecundũ eſt corporis planetæ magnitudo aut alterius ſtellæ & hæc inuariabilis eſt.tertiũ eſt uirtutis quantitas:& hæc(licet quæ ab intrinſeco ſunt minime uarientur)uariatur tñ & ratione diuerſaꝝ ſtellarum aſpectuum/quibus maior aut minor uirtus acquirit᷑ uel amittitur & rõne maioris uel minoris/cum partibus primi mobilis conuenientiæ:ſub quibus ferunt᷑ & aſpiciuntur ſicut fortior eſt uirtus ſolis in leone(itaqꜫ de aliis)uel ariete:q̄ in libra: uel aquario:quare opus eſt uirtutẽ iſtam ſtellarũ non mediocriter uariari:q̄m̄ propinquitas & aſpectus ad ſolẽ & alias ſtellas mutari neceſſe eſt:ratione utriuſqꜫ/ & reſpicientis/& reſpecti.& pariter conformitatis cũ primi mobilis partibus. Igitur maior erit ſtellæ ſphera quom propior erit/a pluribus iuuantibus ſtellis aſpecta/ & ſibi ſimilibus & fortioribus exiſtentibus: & in parte mobilis primi ſibi cõformiori extiterit.ſicut in domo uel exaltatiõe &c.q̄ in oppoſitis locis:& ob eã cãm obſeruantibus apparet unius uel duorum graduum uariatio & differentia: hinc ẽt quidam lunæ ſpheræ diametro.xxiiii.quidam.xxii.quidam.xx.gradus attribuunt itaqꜫ in aliis planetis: q̄ diuerſitatis cauſa ab hiis qui ſpeculari neſciũt ignoratur. Ad rationes incontrariũ dicendũ ad primã ꝙ obſeruatores antiqui/nõ to/

tum quod comperiere ſcriptum relinquere uoluerunt: aut ſi reliquerunt ad nos non peruenit:aut potius quãtitatẽ mediã poſuere ſpherarꝝ inter maiorẽ & minorẽ. Ad ſecũdã dr.ꝙ eadẽ diſtantia nõ manet:nec eadẽ uirtutis q̃titas ut dictũ ẽ.

An plãetæ radios ſolis ĩtrẽt/ſcdm ſpherarꝝ magnitudinẽ ſolis/aut ĩtrãtis.Arti.iiii.

Idet̃ ꝙ qñ ſphera planetæ ad quẽ ſol ſe applicat:uel eius qui ad ſolem ſe
u applicat ſpherã alterã tangit/tunc radios ingrediat̃.ingredi.n. radios nil illud eſſe põt:q̃ uirtutẽ planetæ comburi /occupari opprimi a radiorum ſolis uirtute:ſed q̃primũ ſphera ſpherã ſubintrat ĩmediate poſt aliquis gradũ corrũpitur uirtutis debilioris a uirtute p̃dominãte ſolis a proportiõe maioris inequalitatis agente igi.&c. Deinde qñcunq; planeta ſoli cõiungitur/tunc cõburi dicitur/ſed q̃primũ ſpera ſpherã tangit iure coniuncta corpora dici p̃nt.igi. & conſequtio aperta eſt:maior manifeſta:qm̃ cõiuncta dici nõ p̃nt duo/niſi quom aliquo contactu aut corporis aut uirtus iuncta ſunt:quomq; uirtute tangunt̃ actio ſeqt̃ poſtq̃ inæquales & uarias hñt uires:minor ẽt euidẽs apparet ex hoc.qm̃ ſic de cõiunctione dicere debemus/queẽadmodũ in cæteris aſpectibus: ſed ĩ illis apparet p̃ ſpheras fieri cõtactus: poſtq̃ in indiuiſibili conſiſtũt ut infra igit̃ &c. Præterea & ſi actio ſpheræ ad ſpherã efficax nõ eſt ad ſtellæ cõbuſtionẽ/tñ quom ſolis ſphera ſtellæ corpus/attingit/ tunc comburi incipiet/alias/ſola corporis ad corpus coniunctio.cõbuſtio dici poſſet.qđ oẽs negant experiẽtiaq; teſtat̃ eſſe falſum:conſequtio patet:quũ triplex coniunctionis genus ſuperius diſtinctũ ſit: ex quibus ſequitur ꝙ ſaltim per.xv.graduũ diſtãtiã/planetæ & ſtellæ oẽs cõburũt̃. Incõtrarium experientia eſt apertiſſima qua uidemus planetas reſumere uires diſtãtia quadã a ſole/pariterq; deponere/ſecundum quã nec ſpheræ ad ſpherã cõtactus fit. nec ſpheræ ſolis ad ſtellæ corpus adheſio reſultat. Mercurius.n. quamprimum per .v.gradus a ſole diſceſſerit manifeſtas alteratiões cauſat/uires aſſumẽdo.quomq; quinq; gradũ propinquitatẽ attingit/uires deponit.luna ſimiliter p.xii.gradus:q̃ diſtantia nulla p̃dictarꝝ eſt. Rñdeo ſicut ſupius dictũ eſt & infra dicetur triplex aſpectus genus diſtinguit̃/ſpheræ ad ſpherã/ſpheræ ad corpus:& corporis ad corpus:itaq; triplex coniunctio:& pariter triplex cõbuſtio diſtinguit̃. Quia uero proprie cõbuſtio non ſolũ diminutionẽ ĩportat/ſed ſenſibilẽ leſionẽ & ablatæ uirtutis:ſicut ægritudo ſenſibilẽ leſionẽ importat: idcirco nõ quecũq; uirtutis ſtellæ cõburende debilitas/cõbuſtio dici debet:alias pariter in aliis coniunctionibus & aſpectibus & p̃ſentia in locis multis cõbuſtiones nuncupari poſſent quod ẽ falſum:ut apertum eſt. Experiẽtia autem demonſtrat: in contactu ſpheræ ad ſpherã non tantum uirtutis comburendam ſtellam amitteret/ ut ea re ſignificationem & uim deponat: nec etiam quom ſpera ſolis attingere incipit corpus/comburendæ ſtellæ: ſed ſolum quom ſphera comburendi corporis corpus ſolis attingit:ut Mercurii combuſtio per .v. graduum diſtantia fiet.lunæ.xii.&ce. combuſtionem igitur fieri dicendum eſt quom ſphera minor comburendi ſolem attingit tunc enim & ſpheræ ad ſpheram contactus includitur: & ſpheræ comburentis ad corpus comburendi:& ſpheræ combuſti ad corpus comburẽtis præter quas coniunctiones/coniunctio quidem ſola corporis ad corpus relinquitur. Ex quibus dictis/cum his quæ in præcedenti articulo dicuntur inferri poteſt/non / ſemper æquali diſtantia planetas eoſdem comburi/ duplici de cauſa prima quoniã

ſphera quandoq; minor quandoq; maior eſt ut ſupra: tum ſolis tum comburendi ſecunda q̄m non ſemper æqualiter a corpore ſolis & a centro mundi comburenda ſtella/ac ēt ſol ipſe diſtat. Ad rationes incontrarium ſolutio patet. quoniam combuſtiones alie aut inſenſibiles ſunt: aut inſufficientes.

Quæſtio nona de aſpectibus.

An planetæ ſe aſpiciant diſtantia/ qua cōmuniter ponitur/ſecundum tenentes diſtantias abſolutas: uidelicet.lx.xc.cxx.&.clxxx.graduū. Articu.Primus.

OBmiſſa opinione tenentium aſpectus reſpectiue ad circulos ſe habere diſputandum eſt/an diſtantiis: quas cōmuniter ponunt aſtrologi.lx.xc.&.cxx.&.clxxx. graduū plāetæ & aliæ ſtellæ ſe aſpiciant: primūq; pro negatiua parte arguitur. planeta.n. fortior ad maiorem diſtantiam potentiorem radiū tranſmittit q̄ debilior: ſed planetæ & ſtellæ omnes inæqualē habent uirtutem/tum eſſentialiter tum accidentaliter/tum ab extrinſeco/tum ēt ab intrinſeco. igitur q̄nq; ad maiorē quandoq; ad minorem diſtantiā tranſmittit radios nō autē ad ꝓdictas preciſe: ſed aſpici nil aliud eſt q̄ radioꝝ proiectio. Præterea eſto ꝙ planetæ æquales haberēt uires: adhuc impoſſibile uidetur ad prædictas præciſas diſtātias radios proicere quod ſic oſtēdit primo enim de quarto & trino oſtēditur in quo quāto inferior fuerit planeta reſpiciēs/tanto propinquior eſt planetæ quē reſpicit: & gradui primi mobilis: in quo & ſub quo planeta ille reſpectus/reperitur: in ſextili uero nunq̄ eadē diſtantia ſe poſſunt aſpicere. ſed q̄nq; maiori q̄doq; uero minori: ſecūdū planetaꝝ maiorē diſtantiā a primo mobili: igitur &c. patet has lineas protrahentibus a Ioue reſpiciente Saturnū: aut a ſole aut Mercurio &c. Incontrariū auctoritas pene aſtrologorū oīum eſt ſed præcipue experientia qua ꝓculdubio quiſq; facile cōprehendere poteſt iuxta prædictas graduū diſtantias ſtellas ſe reſpiceret: & uirtutē īmutatam oſtendere: maximeq; in luminariū aſpectibus: quū.n. luna a ſole. xc. gradibus diſtauerit aeris qualitas uariat ſecundū figuræ uirtutē: itaq; in aliis apparet: quāuis q̄nq; apertius q̄nq; latentius quare ſic correſpondent aſpectuū uires: ac ſi ſtellæ oēs ī eadē eſſent ſuperficie cōcentrica mūdo: ac eiuſdē quantitatis uirtutis. Ex prædictis rōnibus apparet ſpeculantibus/quæ nam poſſit eſſe cā quiſue/modus quibus ſtellæ ſe aſpicere poſſūt dicendū igi.(ſuppoſita experiētia quā uidemus) ꝙ ſtellæ quom fuerint in gradibus uel ſub gradibus prædictis longitudinibus diſtātibus: neceſſe eſt dicere/ſi radii ſic ꝓiciuntur potentes: ſicut ꝑ aſpectus uolumus ſignificari/ꝙ illud a planetis aut inter illos diſtantia non poſſit ꝓcedere/tanq̄ a cauſa ſufficienti/ſed ratione alterius. Et hoc nil aliud eſſe poteſt q̄ aſpectus partiū ſic diſtantium in primo mobili quod ſic apte demonſtrat. Quotienſcūq; in ꝓductione alicuius effectus plures cāæ conſiderant/quaꝝ una eadem ꝑmanente ac eodem modo diſpoſita aliis mutatis & pluribus modis uariatis/ſimilis ꝓducit effectus: tūc neceſſe eſt effectus illius ſimilitudo. a cā illa q̄ eadē in uariata ꝑmanet. nō ab aliis mutatis ꝓuenire. diuerſitas enim cāꝝ diuerſitatem effectuū demonſtrat. ſicut identitas identitatē: & ſimilitudo ſimilitudinē: ſed uariata uirtute efficaciaq; ſtellaꝝ: in utraq; diſtantia inter ſtellam & ſtellam tum reſpectu noſtrum/tum etiam inter ſe/eadem tamē manente diſtantia graduum ſub q̄bus ſunt ſtellæ/idē uel ſimilis ſequitur effectus

uidelicet radiorũ potens proiectio atq; uirtutis ad illam partem influxus.qui dicitur aſpectus:ergo aſpectus non ratione ſtellarum principaliter neq; diſtantie inter ſe:ſed ratione partium primi mobilis ſe inuicem aſpicientium procedere/ neceſſe eſt:reſpiciunt ſe inuicem igitur ſtellæ:quoniã partes primi mobilis/quas recte ſuis uiribus afficiunt:& quibus perpendiculariter afficiuntur/ſe aſpiciunt. nã gradus & ſtella ſub illo agunt & patiuntur inter ſe : ideo ex illis quodãmodo fit unum agens/conueniens cum omnibus his/cum quibus alterum illorum conuenit.ſicq; ſolis uel alterius uirtus/in primo leonis/per primum eiuſdem/ad primum libræ &c. tranſmittitur : & contra ſtellæ in primo libræ ad primũ leonis per primum libræ. Sed adhuc eſt dubium nam ſi ſol lunam reſpiceret eo q; luna & ſol ſunt in gradibus ſe reſpicientibus ex hoc ſequi uidetur q; Sol exiſtens in primo arietis:reſpicere poterit ſtellam in tauro uel piſcibus/uel uirgine/in correſpondentibus gradibus:ſi enim lineam protraxeris a ſole per ſtellam/ in aliquo prædictorum locorum exiſtentem/ uſq; ad primum mobile apertum fiet/q; Sol & Luna in aliquibus gradibus prædicto modo conuenient/inter ſe reſpicientibus & per cõſequens ſe aſpicient : poſtq̃ per lineam illam ſic agunt & patiuntur:ſicut ſupradictum eſt de planetis ſub aliquibus gradibus exiſtentibus in gradus illos influentibus/& ab illis gradibus imutatis. Ad quod reſpondetur aſtrologos aſpectus ſtellarum non conſiderare:qui fiunt reſpectu partium cæli reſpectum non habentes ad terram niſi forte reflexe ſic de.vi.&.ii.domo dici poteſt in medium cælũ. ſed ſolum reſpectu terræ quibus inferiora immutantur:reſpectu enim diuerſarũ partium cæli/nullæ ſunt ſtellæ inter quas quilibet aſpectus ſemper nõ fit ſemper quidem inter ſolem & lunã eſt cõiunctio ſemperq; oppoſitio/trinus/quartus ſextilis:dum nempe reſpectu terræ coniunctio eſt.reſpectu intermedii puncti in orbe Mercurii oppoſitio eſt:& quom reſpectu terræ oppoſitio eſt/reſpectu pũcti in orbe Saturni coniunctio eſt:& ſic de cæteris. Ad rationes incontrarium dicendũ ad primam q; aſpectus non cauſantur ex maiori aut minori uirtute q̃tum ad loca in quibus reperiuntur:ſed ſolum reſpectu partiũ primi mobilis ſe aſpicientiũ ob figuræ naturam ut infra.a ſtellis tamen radius talis uel talis uirtutis emittitur ſed ad talem uel talem diſtantiam:per primum mobile fit ut ſupra. Ad ſecundã ſimiliter dicitur q; argumentum concludere ſe ſolum aſpectus ratiõe diſtantiæ inter planetas fierent:ſed qualiter fiat &per quæ media dictum eſt.

An aſpectus accipi debeant ſecundum circulos circũcirca protractos. Arti.ii.

Uidetur aſpectus non circũcirca ſtellã aſpicientẽ p circulos ſũmi poſſe:& primo auctoritate eorum qui reſpectu orizõtis & aliorũ circulorũ aſpectus accipiũt. Habraam hebreus ait ſe expertũ fuiſſe/aſpectus in zodiaco fieri. Itaq; cũcti moderni ſũmere ſolẽt. Sed magni uiri teutonici excellẽtiſſimi auctoritas ẽ:q pdictos modos nõ reprobãdo aliũ clariorẽ ponit:quẽ ſepius experiẽtia cõprobauit:& hic modus circũquaq; plãetas tres circulos cõſiderãt/qbus planeta piciẽs radios aut ſtella ueluti centũ/polus/aut axis termĩus exiſtit. cuius rei ratiões ſuccurrũt. Prima planeta ad tantã diſtantiã ubi nullã hẽt ptãtem radios proicit igi.a fortiori ubi nõ paruã auctoritatẽ habet p æqualẽ diſtantiã proicit. Sed ubi nullam habet poteſtatem/pars zodiaci eſt:ubi uero habet/extra zodiacum & orizontẽ/& alios reſpectiuos circulos.igitur extra zodiacum & præ/

dicta alia reſpicere poterit.& ſi ſic igitur circũquaqꝫ proicere poteſt:quum non maiori ratione in unam q̃ aliam partem extra zodiacũ proiciat.ꝙ autẽ extra zodiacum poſſit &c.patet ubi reperiatur/ſtellæ ſibi conformis effectum experientia auctum uidebimus & poteſtatẽ. Præterea nulla ratio aſſignari poteſt:ut ſi planeta ante & retro proiciat.cur nõ poſſit undiqꝫ ꝓicere.ſi præcipue ſphericæ ſunt figuræ.ſicut cõmuniter tenetur.poteſt igiť æqualiter quãtũ ex ſe eſt/radios proicere. Deinde quom planeta extra eclipticã eſt:aut radium tantũ proicit in ecliptica/aut nõ.ſed extra etiã.ſi extra qua ratione ad tantam diſtantiam extra eadẽ ad omnẽ.ſi non igitur planetæ extra eclipticam nõ poterunt aſpici.quod eſt contra omnẽ opinionẽ. Itaqꝫ apertiſſime ſequeretur.ꝙ.a.planeta.b.planetam reſpiceret.b.tamen non reſpiceret.a.Ptolemeus libro fructus uerbo.xxviii.lunã duobus planetis iunctam in radice fortificare docet per fixas utrorumqꝫ planetarum naturam ſapientes.at ſi tantũmodo in ecliptica id fieri poſſet uanus eſſet afforiſmus:ut patet intelligentibus.igitur &c. Item non ſolum accipi debere ut ſupra/patet experientia his qui luminarium aſpectuum uires obſeruant.Dicendum igitur ſtellas circumcirca ſe diſtantiis tribus circulariter radios proiecere ratione primi mobilis ut dictum eſt/ueluti tres circulos:aut tres yrides diſtantiis.ſ.lx..xc.&.cxx.graduum.ac ſiquis ſtellam in zenit haberet:prædicti circuli hoc pacto locarentur.ut ſcili.circulus quarti aſpectius orizon ſit.trigeſimus uero almucantarath circulus erit ſextilis aſpectus . trigeſimus uero antipodis almucantarath/erit circulus trini aſpectus/ratione.ſ.partium primi mobilis. aſpectus.n.ratione figuræ ab illis procedũt.ſimiliter ſi ſtella ſub polo mundi reperiretur.æquator eſſet circulus quarti aſpectus.ſicqꝫ de aliis ſuo modo. Ad rationes/dicendum ad unam ꝙ noſtro modo non repugnat.tamen efficacior eſt modus noſter. Ad ſecundã diciť ꝙ ea quæ dicunt ſeq̃tes Habraã ſunt pars eoꝝ quæ diximus.

An aſpectus indiuiſibili conſiſtant. Articulus .iii.

Pparet aſpectus ſtellarum non conſiſtere in indiuiſibili.effectus.n.ante cãm efficientem eſſe non poteſt:ſed nos effectuus aſpectuum uidemus antequã ad indiuiſibilem punctalem diſtantiam proueniãt aſpicientes.igitur &c. Deinde quælibet ſtellæ pars q̃libet partem ſtellæ aſpecte aſpicere poteſt.igitur non conſiſtit aſpectus earum in indiuiſibili.quoniã aut id quod aſpicit eſt indiuiſibile.& hoc non:quia non eſſet actiuum.aut diuiſibile & ſic habetur propoſitum. Præterea ſtellarum aſpectus ſunt ſic uel ſic potentes non ſolum diuerſarum naturarum aſpectuum cauſa:ſed etiam ratione trãſmiſſi radii ſed radii tranſmiſſi indiuiſibiles non ſunt quoniam ſi eſſent ueluti lineæ/iam non eſſent actiui.quum ad realem actionem non minor uis requiratur q̃ ad ſpiritalem ſed ſpecies uel radii uiſibiles non immutant per lineam:ſed p pyramidem igitur &c. Sed contra.aſpectus partiũ cæli ratione figuræ ipſius cæli ſunt.figuræ aũt ĩdiuiſibiles ſunt per ſe.igitur &c.Prima ꝓpoſitio ſic oſtẽditur.omnis pars cæli per alteram trium aliq̃rũ diſtantiarum.in primo mobili/ut ſupradictũ eſt/& ut expientia teſtať:ab alia diſtans/aſpicit illam:& ab illa aſpicitur.aut igitur hoc accidit ratione figuræ/qua ſic cælum per triangulum diuiditur:aut ratione uirtutis planetarũ.aut radii tranſmiſſi:aut ratione partiũ primi mobils/aut aliquid aliud alterius a figura.ſi primũ habetur intentum.nõ ſecũdũ.qm̃ diuerſæ cauſæ uarios

effectus producere debẽt.modo planetæ neq; eſſentialiter neq; accidentaliter ſimiles ſunt.qua ſimilitudine ad eandẽ diſtantiã uis tranſmitteretur.nec æqualis ſunt potentiæ ut prius. Non tertium:qm̃ radii uarii ſunt/ſecundũ cauſa℞ tranſmittentium uarietatẽ:nec etiã ratione partiũ primi mobilis:qm̃ partium eius ſic ſe aſpicientiũ nõ mediocriter uaria uirtus eſt in omnibus. Et ſi obiciatur/ſuperius concluſum eſſe/planetas & ſtellas ſe aſpicere ratione partium primi mobilis:dicitur ꝙ partes tandem prædictæ ratione figuræ ſe aſpiciunt.quare figura prima cauſa eſt aſpectus. Præterea arguatur ut in capitulo præcedente figura eadem manente/puta triangulari/uel exagona &c. uariatis oĩbus aliis ſcilicet partibus primi mobilis omniũq; spherarum diſtantia / ac efficacia ſtellarum/aſpectus ſimilis ſequitur igit̃ aſpectus ſolum a figura eſt:quãuis ipſius qualificatio a ſtellis & radiis ſit.figura igit̃ in primo mobili cã eſt:quare ſtellæ ſe aſpiciunt.qualis aũt natura radio℞ ſit uel aſpectus a ſtellis/patet infra in capitulo ꝓprio. Quod atem figura indiuiſibilis ſit.per ſe patet philoſophis. Ex p̃dictis ſequit̃ planetã uel ſtellam/in primo arietis exiſtẽtẽ nõ neceſſario alterã i primo gemino℞/aut cancri/aut leonis aſpicere.qm̃ ſi cõtigerit alte℞ illo℞ hr̃e latitudinẽ/nõ tali p̃dicta diſtãtia pũctali diſtabũt:& ſic nec ẽt ſe aſpiciẽt. Ad primã igit̃ rõnẽ dicẽdũ ꝙ apparentia effectus ante pũctalẽ cõiũctionẽ uel aliũ aſpectũ:rõne corpis & ſpheræ magnitudinis ẽ.q̃bus ſphera ſpherã/corpuſq; aſpicere põt. Et p hoc ſolutio patet ad ſecũdã.q̃libet.n.pars aliã aſpiciẽs p indiuiſibilẽ ſeu pũctalẽ inuariabileq; figurã aſpicit.aſpectus tñ ſtellæ ad ſtellã ſcdm cẽtra cõſiderant̃. Ad tertiã dr̃ ꝙ a radiis undiq; fortificatis aſpectuũ q̃lificatio eſt:ſicut ſupradictũ eſt:ſed aſpectus eſt a figura:aſpiciẽs aũt diuiſible diuiſibile aſpicit p diuiſibiles partes in ĩdiuiſibile figura.

An aſpectus boni uel mali ſint natura ſui uel potius aſpicientium & radio℞ tranſmiſſorum. Articulus .iiii.

u Idetur aſpectus bonos/uel malos non eſſe.niſi aſpicientiũ rõne in mathematicis.n. non eſt bonũ & p cõſequens nec actio.neq; finis quum actio omnis/bonũ quoddã & finẽ appetat:ſed aſpectus ſunt mathematica aut al tim a mathematicis eſſe ſummunt.ſcilicet a figuris.igitur bonitas ipſorum ex natura ſui nõ procedit ſed a radiis ſolum pendet omnis bonitas aut malitia Præterea ſi ratione figuræ id accideret quãto figura ꝑfectior eſſet/tanto melior eſſet aſpectus.ſed exagona perfectior eſt triangulari:tum quia triangularem continet. tum quia circulo ſimilior.igitur ſextilis eſſet perfectius trino.conſequens falſum igitur id ex quo ſequitur. Item omnium aſtrologo℞ ſententia eſt.aſpectum trinum ad infortunam retrogradam maleq; diſpoſitam eſſe nocuum . hoc autem non eſſet ſi ratione figuræ bonitas uel malitia aſpectus penſaretur.nam trini ſemper boni cunctiq; boni eſſent Itẽ ſi ſic ig.q̃libet oppoſiti & quarti aſpectus mali eſſent & nocui conſequens contra omnes aſtrologos ponentes oppoſitum Iouis ſalutiferum ac Veneris quum bene ſe habuerint. Incontrarium arguitur.ab eodem res eſſe ſummit:& gradum perfectionis eſſe ſui & per conſequens bonitatis.ſicut ab eodẽ habet eſſe caliditas trium graduũ:& ꝙ tante ſit perfectionis/ quũ qua talis priuatio tanti oppoſiti boni particularis reperitur.ſed a figura habent ſtella℞ aſpectus uirtutem.igi.& perfectionis ſue gradũ/& malitiam ex conſequẽti/quæ priuatio eſt ꝑticularis boni. Reſpondeo ꝙ ſicut planetarum aſpe/

ctus nõ solũ a figura depẽdẽt:aſpectũ capiẽdo pro totali actiua uirtute/q̃ ſtelle ſe aſpiciẽtes/ſeu occurrẽtes/ad aſpectũ opant̃:ſed ẽt a radiis q̃lificãtib9 tranſmiſſis: Ita bonitas uel malitia aſpectuũ nõ ſolũ a natura figuræ eſt:ſed potiſſime apprietate ſenſibiliũ uel iſenſibiliũ radioꝝ. Vbi cõſiderãdũ ẽ:ꝙ figuræ aſpectuũ bonitatẽ uel malitiã hñt ad maiorẽ uel minorẽ bonitatẽ uel malitiã hãc uel illã ſpecificã indiuidualẽ/p naturas & ꝓprietates diuerſas radioꝝ cõtrahibilẽ. Ex quo ſeqt̃ ꝙ p hmõi contractionẽ/& cãꝝ mixtionẽ p̃dictaꝝ bonitatis uel malitiæ/alteꝝ illoꝝ ab altero deprimi cõtingit. adeo ꝙ qñq; magis adhereat effectus uni generi cauſæ. qñq; uero alteri ſicut tepidũ qñq; frigido qñq; calido magis coheret. Hic oppoſitus Iouis ueneris ue ad lunã bonus efficit̃. Hic trinus lunæ ad retrogradũ martẽ malus ad eũdẽ in capricornio uel ariete in. xi. domo luna in tertia i reb9 bellicis bon9 reſultat dignitates. n. infortunas afficiẽtes/earũdẽ malitiã minuũt. Secũdũ ꝙ cauſæ hæ uel ille bonæ uel malæ p̃ualẽt. aſpectus. n. figuræ bonæ maleq; reperiunt̃ piter & radii boni maliq; expiunt̃. Sed ulteri9 nõnulla pẽſanda ſunt ex pte figuraꝝ:alia uero q̃dã ex pte radioꝝ. Ex parte figuraꝝ cõſiderãdũ ẽ quæ cãæ bonitatis uel malitiæ eſſe poſſint. Qua in re dico/ꝙ quũ q̃ttuor ſint figuraꝝ ſpecies. v. ſextilis q̃drate triãgularis & oppoſiti:cõiũctio qdẽ ꝓprie aſpectus dici nõ debet:opus eſt eoꝝ ꝓprietates iueſtigare. primo de malis loquẽdũ. & prius de oppoſiti figura. dd igit̃ ꝙ ſiqs recte oppoſiti figurã iſpexerit/mime mirabit̃ ipſã eẽ malignã & nocuã. radii. n. lineeq; cõtrarie ſunt/oppoſite. ſiqs. n. a polo icentrũ moueatur/alter a centro i polum eũdẽ ꝓculdubio motibus cõtrariis mouebũtur/termĩoꝝ cõtrarioꝝ. ſunt igit̃ radii oppoſiti/ſeu cõtra ſe poſiti/ſibi inuicẽ aduerſantes. quare domus detrimẽta hñt oppoſita ſigna. exaltatiões caſus. itaq; i terminis exiſtimãdũ eſt aliqualẽ oppoſitionẽ/repugnãtiãq; repiri i oppoſitis partibus. q̃uis minus ſenſibiliter/ſiue rõne q̃litatis occulte/ſiue manifeſte. & ſicut poteſtas i loco minuit̃:ita & detrimẽtũ in oppoſito. Eſt igit̃ inter quaſcũq; ptes oppoſitas naturalis repugnãtia/aut ſimpliciter/aut ex pte. Ex quo ſequitur reuelatio cauſæ/cur aſpectus q̃rtus medie inimicitie & repugnãtie dicit̃. fit. n. in pũcto equæ diſtãte a p̃dictis maxĩe repugnãtibus terminis:itaq; utrorũq; naturã ſapit in quẽ pũctũ aliqd malitiei repugnãtiæue p̃dicte trãſmitti neceſſe ẽ:& ſic mediũ erit & p equedĩſtãtiã & p pticipationẽ. cuius medii pũcti malignitas tãta ẽ/ut ẽt ad pũctũ mediũ experiẽtia demõſtret/iter p̃fixũ oppoſitũ/& p̃dictũ mediũ iter duo oppoſita uirtus trãſmittat̃ ſimilis(licet debilior ſit)uirtus. Vt ſiqs primũ arietis & primũ libræ oppoſita p̃finxerit. nõ ſolũ primũ cancri mediare iter ea/& pticeps fieri cõpiet:ueꝝ &. xv. tauri finẽ aut. xvi. pricipiũ ſimilẽ:licet debiliorẽ q̃litatẽ pticipare uidebit. Quod Ptolemeus expertus. ad pũctũ mediũ inter primũ &. xv. alterius ſigni pticipẽ facit ut patet uerbo. Lx. libri fructus iniquo circulũ cæli in. xvi. eq̃les ptes diuidere docet:dies creticos faciẽtes uel idicantes. Sed quartus aſpectus potior & efficacior eſt. Trinus ãt talẽ rõnem habet/a triangulari figura conſurgens:ſuppoſita nẽpe ſpherica/aut circulari figura. triangularis prima relinquitur inter oẽs recti lineas:quæ cæteras non p̃ſupponit:ſed p̃ſupponitur ab illis ubi trinarius anguloꝝ numerus principii medii ac finis ſimilitudinem gerit. per quem numerũ coacti ſunt philoſophi qdã deũ uenerare &c. nimiꝝ igit̃ ſi eius modi figure aſpectus bonos cauſant. Ex p̃dictis ſeqtur appentia cauſe bonitatis ſexti/

lis figuræ: cur etiã mediæ amicitiæ & bonitatis appelletur. Sic.n.ſe habet ſextilis figura.ad triãgularẽ: ſicut q̃drata ad oppoſitã.erit igit̃ terminus ſextilis/punctus medius ĩter utroſq; terminos triãgularis figuræ/p participationẽ uirtutis: nec nõ per eq̃diſtantiã. Reſtat poſtremo cõiunctionis naturã inueſtigare.qua in re dicendum coniunctionis aſpectũ bonũ/uel malũ eſſe non ratione figuræ quũ reſpectu noſtrũ (ubi omnis aſtrologica conſideratio conſiſtit) non figura ſed in eo & ĩdẽtitas q̃dã in coniunctione cauſatur quãtoq; ab unitate & identitate p̃dicta declinat tantũ nominis ꝓprietatis/& efficaciæ ſibi ſubtrahitur. Sed eius bonitas aut malitia/ad altera tantũmõ aſpectus cauſa/aſpicientibus.ſ.& radiis pendere neceſſe eſt. Hic aũt effectus duplici modo depẽdet. Vno q̃dem ex bonitate uel malitia radioꝝ/aut ſtellaꝝ: ſicut dicimus fortunaꝝ cõiunctionem bonã infortunaꝝ uero malã: fortunarũ cũ mixtis bonã: infortunaꝝ cũ eiſdẽ malã. fortunarũ fortioꝝ ĩ circulo cũ infortunis debilioribus bonã: & ſi remiſſe. infortunaꝝ fortioꝝ cũ fortunis debilioribus malã. Alio aũt modo rõne diſꝓportionis agẽtis cũ patiente: aut dominio nimio fortioris agentis cum debiliore patiente ut in ſolis coniunctione cum omnibus aliis accidit. Coniunctio igitur bonitatem uel malitiam ſuſcipit non a figura. ſed ab aſpicientibus uel radiis ipſorum. Ratione uero radiorum aut aſpicientiũ d̃d eſt. oportere radios ſemper naturam & proprietatẽ corporis tranſmittentis habere & ſecũ deferre. ſicut effectus ſue cauſæ ſimilitudinẽ gerit/quare ſiquis radius intẽſam bonitatẽ habuerit. ſicut Iouis radii plerũq; cõtinent: in malæ figuræ aſpcũ/ ob eiuſdem malignitatẽ/effectus bonitas: ſuperãs tñ/aliq̃tiſper minuetur. & in effectus boni quãtitate. & in adipiſcẽdi retinẽdiue modis. tribuet.n. Iuppiter p oppoſitũ radiũ/nõ tãtũ boni: ſicut per trinũ: illud etiã q̃d tribuet nõ ſine difficultate & labore p̃bebit. Cõtrario mõ trinus aſpectus/radii malignitatẽ minuet. malũ enim tributũ minori moleſtia/minus etiã ſequet̃. Sicut igit̃ pẽſanda ſunt utriuſq; generis cauſæ/& figuræ cõpatiõe: & radiorum hoꝝ quoq; & bonitas & malitia: quæ oĩa generali tñmodo a nobis cognoſci poſſunt. nõ.n. ad gradus pũctalẽ notitiã attingimus. meſurãdi. Ad rõnes igi. in cõtrariũ. ad primã dicitur ꝙ mathematica cõſiderant̃ nõ ut ſunt ĩ materia: iõ ſic nõ poſſunt eſſe alicuius actiõis pricipiũ aut modus. aſtrologus ãt/quæ mathematicus ſic abſtrahẽdo cõſiderat/ĩ materia cæleſti ſpeculatur: ubi talẽ uirtutẽ habere cernimus. & in hoc paſſu cognoſcit intellectus aſtrologiã mathematicã ſapere & naturalẽ. Ad ſecũdã dicit̃ ꝙ in hoc nõ q̃rimus cõtinẽtiæ pfectionẽ. ut argumẽtũ tãgit: ſed prioritatis: ſcd̃m quã una cũ aliis q̃s ignoramus cauſis diſtãtia & figura illa ſic poſſunt in inferiora ĩprimere. Ad tertiã r̃nſum eſt in corpore q̃onis qualiter & figura & ſtellaꝝ radii obſeruãdi ſint. Ad quartã ſimiliter dicitur ꝙ bonitas uel malitia ab utriſq; ꝓcedit ſuam uim imprimentibus.

An boni aſpect9 malaꝝ ſtellaꝝ ſemp iuuẽt: bonaꝝ uero mali ſẽp noceãt. Art.v.

Videtur ꝙ aſpectus boni ſiue fortunaꝝ ſiue ĩfortunaꝝ fuerit ſemp iuuẽt. ſupra.n. dictũ ẽ/ aſpectus bonos malitiã radioꝝ frãgere/& modis q̃buſdã bonis malũ p̃bere. ſed hoc iuuare eſt. ergo &c. Deinde q̃libet ſtella aliq̃d hẽt boni uirtualiter reſpectu noſtrũ: cũcta.n. ſũt ualde bona. Auguſtinus ẽt deus quũ ſit ſũme bonus nullo mõ pmitteret mala eſſe: niſi eſſet adeo bonus ut benefaceret ẽt de malo. q̃libet igi. ſtella quolibet aſpectu iuuare poterit multo

igitur amplius aſpectus boni. Itē quælibet ſtella alicui inferiori forme aſſimilatur: cuius reſpectu uultus dicitˀ. igi. illius reſpectu poterit effectus bonos ꝑducere: & ſicut de ſtella dicitˀ: ſic de figuris & aſpectibus dici pōt. Incontrariū eſt auctoritas & experientia. trinus quidem retrogradi Martis in oībus nocet. trinus eiuſdē non retrogradi in quibuſdā iuuat in qbuſdā nocet ſimiliter nec ſemp mali nocent: oppoſitus nēpe Iouis ac Veneris/quom bene diſpoſiti fuerint & ſimiliter quartus iuuāt: ut cūctis apertū eſt. Rn̄deo ꝙ licet quæſtio de bonis malorū & malis bonoꝝ loquatˀ: tn̄ de eis uniuerſaliter loquendū eſt: dico igi. ꝙ aſpectus boni & pariter iuuamentum pluribus modis intelligi poteſt. Vno quidem modo quom bonitas aſpectus ſolum ratione figuræ procedit. Secundo quom ſolum ratione radii tranſmiſſi. Tertio quando utrorumqꝫ cauſa ſic ſunt boni uel mali. Item iuuamentū particulare(qm̄ de uniuerſali nō loqmur/ſcdm qd oīs cæloꝝ actio iuuat)pluribus modis dr̄: qa. ſ. aut aliquid mali remouēt/īpediendo agēs cōtrariū: aut poſitiue aliquid boni influūt: aut nō ſolū ꝓdicta facit: ſed ēt effectū bonū denominari facit. Dicendū igi. ꝙ ſi aſpectū bonū quocūqꝫ mō ſumpſerimus iuuamentū primo mō ꝓducet: qm̄ ſaltim malū radii tranſmiſſi minuet: p aliquā circūſtantiā. Si uero iuuamentū ſecundo mō ſumpſeris/bonū aſpectū quoqꝫ ſecūdo mō. aſpectus bonus ſemp iuuamentū ꝑſtabit. trāſmiſſi quidē radii ſemper ſuæ cāæ ſimilitudinem gerunt: & effectum ſibi ſimilem inducunt. Sed ſi aſpectum bonum tertio modo accipias: tertio etiam modo iuuamentum inde ſequetur/ qm̄ & ratione figuræ/& ratione tranſmiſſi radii illud fiet: & hoc quantum eſt ex parte ſui: niſi fuerit extrinſeca aduerſa cauſa: remoto ſcilicet impedimento. Si uero bonus aſpectus primo mō ſumatˀ/opus ē ut malus ſit rōne radioꝝ: tūc quidē malitia ꝑualebit ī denominatiōe: ſicut aſpectus bonitas ſolū rōne radioꝝ: ubi tn̄ malitia figuræ reperitˀ ipſi maliciei bonitas ꝑerit. Sed ſi ex pte utrorūqꝫ malignitas eſſet: malū oīo ſeq neceſſe eſſet. Quare nec ſemp bonos primo aut ſcd̄o mō iuuare: nec malos nocere neceſſe eſt. ſi iuuamentum. Tertio modo ſumpſeris. Si uero bonitas uel malitia ſolum ratione radiorum fuerit huiuſmodi bonitas uel malignitas oppoſitam ſibi qualitatem a figura pendentem ſuperabit. licet aliquid mali a figura bona. & boni a mala figura minuatur. Ad rationes incontrarium ad primam & ſecundam patet ex dictis concedendo totū. Ad tertiam dr̄ ꝙ iuuamentū uel nocumentū attendimus reſpectu noſtrū. ſ. hominum: de aliis non loquimur principaliter niſi per attributionē ad nos ut ſepius dictum eſt.

Queſtio decima de Anthiſtiis.

An anthiſtia a gradibus aut planetis proiciantur. Articu. Primus.

A Stellis ſolū/anthiſtia proici cōcludi poſſe ur̄: nullus. n. aſtrologoꝝ de anthiſtiis uerba fecit. qbus cōprehendi poſſet a gradibus primi mobilis ꝓici. Ptole. ēt lib. fructus afforiſ. lxxviii. ſepe opatˀ planeta. ſ̄plicite & planetaꝝ cōpatione/de eis loquutus eſt. Sed noſtri tpis aſtrologi nō tante ſunt diligētie/ut nedū inuentis addere: ſed nec ad inuentoꝝ noticiā ꝑueniunt: igitur de anthiſtiis ſolum ut aſtrologi loquuntur nec aliter aſſerendum eſt. Vlterius ſi ſic: igitur ī quolibet gradu duplex uirtus reperitur. ſui ſcilicet & anthiſtii: hoc autem non eſt ab aliquo concedendum: quoniam ſemper uarias uirtutes in eiſdem gra/

dibus contingeret repiri. Rurſus anthiſtiũ nil aliud ui᷑ q̃ quoddã aſpectuum genus: aut multũ eis ſimile: ſed aſpectus pricipaliter a planetis ẽ: licet p gradus primi mobilis & figurã. dr̃. n. trinus Iouis: quartus Martis &c. pariter ergo Martis anthiſtiũ (ut fert᷑) recte dr̃. Præterea ſi ſic. ergo qlibet gradus ſimilis eſt gradui æque a ſolſtitio diſtãti: cõſequẽs cõtra expiẽtiã ẽ & auctoritates oĩumq̃tũ. n. xxv cãcri. vi. ẽt gemioꝝ ſimiles ſint iter ſe patet p eoꝝ cõplexionẽ/domiciliũ exaltationẽ: & ſic de ſingulis ptãtib9. Incõtrariũ ẽ rõ aptiſſima/qua qdẽ cõfiteri oportet anthiſtia fieri ulterius ẽt per gradus primi mobilis proici: eo pacto: ut eiuſmodi proiectio & uirtutis tranſmiſſio/a gradibus primi mobilis ſit/quãuis ꝙ ꝓicitur a ſtellis eẽ poſſit. Ad cuius rei euidentiã dicendũ eſt ꝙ anthiſtiũ ab/anthi dr̃ grece qd latine cõtra ſignificat: & ſtaſis ſtatio: quaſi cõtra ſtatio/ſolſtitia in mediis undiꝗ relinquẽdo: & quãq̃ cõiter dici ſolet ea cã anthiſtia fieri. qm̃ ſol in illis gradibus dies facit equales: hoc tñ ſi ut cã intelligat᷑/falſum ẽ: nihil. n. dieꝝ equalitas ad rẽ iſtã attinet: ſi uero ut ſignũ ĩtelligat᷑ uera eſt. qm̃ quũ a polo hoc uel illo equaliter diſtẽt equaliter eleuent᷑. Sol ĩ illis dies equat: ſed hmõi uirtutũ affinitas cã ẽ. qm̃ gradus iſti eũdẽ circulũ paralellũ aliis/rõe primi mot9 deſcribũt. Tũc ſic ꝓcedit᷑ quæcũꝗ duo pũcta/uel ptes eundẽ circulũ deſcribũt/p eandẽ uiã ꝓcedũt/ eandẽ naturã ſape neceſſe ẽ: & eoꝝ uirtutẽ quodãmodo miſceri. ſed gradus cõtra ſe ſic ſtãtes eiuſmõi ſũt igi. &c. Deĩde. ſi caput & cauda iterſectiones uiaꝝ luminariũ talẽ ac tantã ui hñt. & ſi tm̃ p̃dicte uiæ a ſe diſtãt: multo amplius iſti gradus unã ſimilẽ cauſabũt: q ĩ eadẽ ſphera repiunt᷑: & oẽm circulũ eũdẽ/unuſqlꝗ deſcribit. illa uero eq̃lis diſtãtia a ſolſtitiis ſolũ cã ãthiſtioꝝ ẽ ĩ cognoſcẽdo. q̃ cã ſignũ dici põt. Ex qb9 ſeq᷑ ꝙ nõ oportet/ſi planeta/cuius anthiſtiũ ꝓicit᷑/ĩ prĩo gradu tauri repiat᷑/ꝙ ſolũ ꝓiciat᷑ anthiſtiũ ĩ ultimũ leõis. qm̃ ẽt ĩ quocũꝗ pũcto paralelli ſui. ſeu deſcripti circuli ꝓicit᷑. Scd̃o ſeq᷑ ꝙ nõ oportet anthiſtiũ ſolũ ꝓici a gradib9 zodiaci/uel p grad9 eiuſdẽ uel ſtellis ſub eodẽ: ſed ẽt ꝓpe polũ trãſmitti põt ſicut ẽt ꝓpe polũ palelli deſcribũt᷑. Tertio ſeq᷑ ꝙ ĩ q̃cũꝗ ptẽ cæli/ab hac uel illa ſtella ãthiſtiũ ꝓici põt. Quarto ſeq᷑ ꝙ cã q̃re de ãthiſtiis ĩ zodiaci gradib9 apd̃ auctores tantũmõ ſermo fit. ẽ/qm̃ zodiaci ptes ut plurimũ fortiores ſũt tũ ſe ipſis/ tũ fixaꝝ grã/tũ p̃cipue plãetaꝝ ſub illo delatoꝝ. Quito ſeq᷑ ꝙ ñ ſolũ a plãetis ãthiſtia ꝓici pñt p ãthiſtia ñ loca cõtraſtãtia ſed uires ad loca cõtraſtãtia/aut ad pũcta paralelli cõtraſtãtia ĩtelligẽdo: ſed ẽt a ſtellis fixis: & ab ipſis ptib9 cæli: a qb9 uires nõ mediocres emittũt᷑. Ex his ulteri9 cõſiderãdũ ẽ/rõne cui9 anthiſtia ꝓiciãt᷑. q̃ in re. dd. ẽ ꝙ rõne primi mobilis pricipaliter emittũt᷑ cui9 rei ueritas ſic appet: quum uirtus planetæ uel alteri9 ſtellæ ad aliquẽ gradũ emittit᷑: uel aliũ locũ p paralellũ circulũ: duo cõſiderãda ſũt. n. ſtellæ uirt9: & ei9 delatio: uel delatiõis cã. uirtutem ſtellæ/nemo ambigere p̃t ab aliis nõ ꝓcedere q̃ a ſtella & aliis reſpiciẽtib9/ſi alterius uim trãſmitteret: ſed delatiõis uirtutis ad q̃libet ptẽ circuli p̃dicti/ſtella ipſa cã eẽ nõ põt. qm̃ ei9 uirtutis ad totũ circulũ delatio ab ea cã neceſſario ꝓcedit: q̃ circulus ille deſcribit᷑/ſed p motũ primi mobilis talis circulus deſcribit᷑. igi. p motũ primi mobilis aut ptes motas circulũ cõtinẽtes talis delatio fit. Deĩde ſtella exiſtẽs in prĩo pũcto gemioꝝ/anthiſtiũ ꝓicit ĩ ultĩo cãcri: ſed nulla ſtella ad anthiſtium/ſeu anthiſtii locũ p motũ diurnũ ꝓuenire põt: igi. uirt9 illa a ſtella emittente uirtutẽ illuc trãſmitti nõ põt. ptes aũt primi mobilis talẽ circulum deſcribũt: &

ubi una pars fuit altera reperitur.maxime iuxta opinioēm ponentiū ſpheram ſu/ pra primū mobile nō motā igi.&c. Amplius ſi rōne ſtellaꝝ influentiū uis influ xa ad ea loca deferenť uariatis ſtellaꝝ uiribus & motu uariarenť anthiſtia:conſe quēs falſum igi.ex quo ſeqť. Præterea aſpectus planetaꝝ & aliaꝝ ſtellarū rōne partiū primi mobilis & eaꝝ figuræ fit:ſed anthiſtiū ē qdā aſpectus quū ſit attin gere terminū quēdā uirtute ſua igi.piter āthiſtia rōe partiū primi mobilis ſic cir culū deſcribentiū fiet:nec pōt cā diuerſitatis ſufficiens aſſignari.Eſt ergo.dd.pla netas fortiſſima anthiſtia per primū mobile ut dictū ē:poſſe cauſare: deīde fixas poſtremo ptes primi mobilis.unūquodq̧ ēt hoꝝ quāto potētius extiterit & para lelli pars ſibi cōformior tāto in illa potētior anthiſtii uirtus reperiretur. Ad rō/ nes incontrariū.dd.ad primā ꝙ aſtrologoꝝ perfectio magnā cōtinet latitudinē il li aūt qui in gradibus intēſioribus reperiuntur.ex his quæ ab auctoribus uelate dicunť ne oēs eiuſmodi ſecreta participent diſcurrere pñt in ſuis cauſis. quæ ple rūq̧ noſtris tpibus poſt habētur. Ad ſecūdā dr̄ cōcedēdo cōſequentiā & conſe/ quēs inductū primū:negeturq̧ eſſe inconueniēs:qm̄ in eodē loco duplicē contin gic uirtutē reperiri:ſicut ēt nō inconuenit Lunā & uim ſuā coeſſentialē: & uim a ſole impreſſam:& uires aliaꝝ ſtellaꝝ cōtinere. Ad tertiā dr̄ : ꝙ ēt aſpectus rōne figuræ partiū primi mobilis fit:ut in ultia rōne ꝓ ueritate oñſum fuit. Ad quar tā dr̄:ꝙ illa ſimilitudo non omnimoda ē:ſapit enim naturam alienam propriam tamen preualet ideo diuerſarum complexionum &c.experiuntur.

An anthiſtia in qualibet parte paralelli tranſmitti poſſint. Articu.ii.

Oncluſum ē ſupra in q̄libet partē paralelli circuli anthiſtiū ꝓici.uı̄ tñ il lud fieri nō poſſe.primo ſi ſic.igi.in qualibet pte in qua anthiſtiū reperi ri pōterit uis alterius partis eiuſdē circuli:& nō maiori rōne unius q̄ al terius.igi.oium ptiū uirtus in qualibet parte reperireť:cōſequens falſum. eēt n. cælū chaos quoddā:& cōfuſio maxīa.Itē anthiſtiū dr̄ quaſi cōtraſtās ut ſupra ſed multe ſūt ptes circuli nō cōtraſtantes multis aliis ptibus eiuſdē.qm̄ ps una unicā hēt contraſtantē ptē.ſ.oppoſitā:igi.uirtus illa anthiſtiū dici nō pōt. Adhuc po natur in caſu:planetā ui aliquā in certo gradu imprimere:& anteq̄ uis illa ad lo/ cū cōtraſtātis ꝑ partes primi mobilis & motus eaꝝ ꝑueniat planetā offendat aut uirtutē ſtellæ fortioris aduerſantis:quo poſito.uis illa penitus deſtrueť:& ſic an/ thiſtiū nō trāſmitteť. Rñdeo dicēdo anthiſtiū bifariā ſūmi pōt. Vno qdē modo coiter.ſic quæcūq̧(licet debilis) impſſio ī zodiaco aut alia cæli pte facta ꝑ circu li reuolutiōem q̄ locus ille aliena q̄litate afficiť:ſiue eiuſmodi uis ordinaria ſit: ſi/ ue in principiis acquiſita.ſiue potēs ſiue debilis fuerit anthiſtiū dr̄.Alio mō pro/ prie itaq̧ ſolū illa uirtus ſic multiplicata circulariter ꝑ paralellū anthiſtiū dici de bet:q̄ in principiis ſignificationū ſiue in figuris ſignificatiuis puta in radicibus aut reuolutiōibus aut cōiunctiōibus acqriť:quā uirtutē inferius dirigibilē oñde/ mus:& hoc uis ē:q̄ ſi a ſtella ꝓceſſerit ī gradu remanet impſſa:q̄ qm̄ natura nihil fruſtra agit tā diu ſeruari pōt q̄ diu.ſ.in ſibi ſubiectū ꝑ uim acqſitā in figura im/ primere poterit:& huiuſmodi uirtus illa ē:q̄ remāet.primi uero modi uirtus faci le deleť.nec obſeruantiā expetit. Ad rōnes ergo incontrarium.dd.ad primā: ꝙ uires debiles aut nō deferunť:aut intercipiunť & a cōtrariis occupāť:aut nō diu retinenť.Fortes uero qa poſt ſignificationē in ſibi ſubiecta & terminationē uir/

tutis acqſitæ p figurã ſignificationis/delent̃:ſicut ſignificatoris uis auferẽ. iõ non multũ retinent̃:q̃re cælũ nõ erit caos aut confuſio: quũ p̃cipue pñs uirtus alicui gradui ſolũ i ſubiecta opet̃ ſi p ſignificatiõis figurã fuerit acqſita. Ad ſecũdam dr̃ q̄ aliud ẽ qđ nomẽ ſignificat:ut alias dictũ ẽ:aliud a quo nomẽ ſignificationẽ ſũpſit: uñ licet a cõtraſtantia ſumpſerit nomẽ/diffundit̃ tñ ad oẽm ſimilẽ uirtutẽ in toto paralello:patet nã ſi aliter ſumeres iã nullus gradus geminoꝝ alicui cãcri anthiſtiũ eẽ poſſet.nec ſagittarii alicui capricorni. Ad tertiã dr̃.q̄ totũ cõcedendũ eſt de anthiſtii uirtute cõmuniter ſumpti:non autem proprie.

Q uæſtio.XI.de coniunctionibus.

An luminarium coniunctio ſit plurifacienda cæteris aliis. Articu.Primus.

C Oncludendũ uĩ coniũctionẽ luminariũ nõ eſſe potiſſimã.Cõiunctio lumiariũ crebri9fit/q̃ alioꝝ:ſi igi.maximifaciẽda eẽt/ ab ea maximi effectus p̄cedere deberẽt:conſequẽs falſum/q̃m ea quæ maxima in mũdo eueniũt nõ ſp/nõ frequẽter:ſed raro contingũt. Itẽ experiẽtia docet cõiunctiões ſupioꝝ eẽ maiorꝭ efficatiæ:q̃m ſp poſt tales maiores/ aut medias cõiunctiões ſupioꝝ/aut minores:aliqd magnũ inouari apparet uñ magne cõiunctiones appellant̃ ab oibus:hoc aũt in cõiunctiõibus luminariũ nõ uidemus euenire. Præterea Ptole.afforiſ.L.libri fructus ait.Nõ obliuiſcaris.cxx.eẽ coniũctiones planetaꝝ &c.deinde de ſupioribꝰ duobus/Iouis.ſ.& Saturni/ſpãlem ſniam dixit/oportet aſpicere &c.de luminariũ aũt coniũctionibus uerbũ nullũ:qđ q̃ppe nõ fuiſſet ſi luminariũ cõiunctiones plurifeciſſet. Deinde aut luminariũ cõiunctio ẽ ſcđm ſolã longitudinẽ:nõ aũt ſcđm latitudinẽ:aut eſt ſcđm utraſq; dñas ſi primũ: igi.iã dcã cõiũctio debilis ẽ/q̃m a uera cõiũctiõe p latitudinem/declinat. ſi ſecundum igitur fit eclipſis:ſed omnis eclipſis mala ẽ: malum ãt bono p̃põi nõ pt:igi.&c. Sed incõtrariũ. ẽ qđ Ptole.ait lib.fruc. afforiſ.p̃allegato.L.ſcđm grecã trãſlationẽ.ubi ait.Ne p̃termiſeris.cxviiii.planetaꝝ cõiunctiones &c.i quo loco patet ipſum unã ex oibus p̃termiſſe:poſtq̃ oẽs ſimul ad numeꝝ.cxx.attingũt:aut igi.nobiliorẽ:aut ignobiliorẽ reliqt:q̃m mediã relinquere ineptiſſimũ fuiſſet:nõ ignobiliorẽ:igi.nobiliorẽ & potiorẽ reliqt:hæc ãt duoꝝ ſupioꝝ eẽ nõ põt: q̃uis ob eius nobilitatẽ ſpãlem mentionẽ fecerit:nã patet eius librũ q̃tripartiti itueñtibus/ſemp luminaria maximifeciſſe.p̃cipue Solẽ/cuius reſpectu ceteræ ſtellæ oẽm ferme uiſuã hauriũt:ut ſupra oñſum ẽ.Lunã quoq; ob cãs ſupius p̃miſſas:in.ii.quatripartiti.ca.iiii.ait.fortior narratio accidẽtiũ mũdi/ex luminariũ cõiunctione uel oppoſitiõe cõtingere:deinde clarius ſubiũgit dicẽs nec nõ ex locis motuũ planetarũ in ipſis horis:ubi patet q̄ tũ qa pri9de ſole & lũa uerba fecit:tũ qa dixit fortior narratio.regulã ſumere docuit ex horis luminariũ cõiunctionũ uel oppoſitionũ : & ita i ca.de anni pricipo & pariter in cũctis locis:igi.ea cõiunctio quã p̃termiſit luminarũ ẽ:de q̃ in quatri.abunde uberrimeq; loquutus ẽ. Præterea ſupius oñſũ ẽ Solẽ ac Lunã aliis eẽ potẽtiores.ſed potẽtiorũ fortiores ſũt cõiunctiones ceteriq; aſpectus igi.&c. Sed ad clariorẽ dictoꝝ intelligẽtiã & obiectoꝝ ſolutionem ſciendũ eſt.q̄ ſicut ab eadẽ cã.puta a ſubſtãtia ſtellæ martis plures effectus /ſpecie diuerſi p̄cedere pñt.ita ẽt a diuerſis cauſis idẽ effectus ſpẽ ſeq põt:nõ.n.exiſtimandũ ẽ oẽs hoĩes a ſola ſtella aut pte cæli p̄duci.quũ nulla ſit pars cæli.nullaq;

ſtella pricipalior:qn ea/in figura pualēte/hoīes iſti uel illi orti ſint/aut oriri poſſint itaq; de aliis dicendum eſt. Primæ ppoſitionis cauſa ueritatis ē.quoniā uniuerſales cauſe ſunt ſtellæ.mō quo dictū eſt ſupra.& plures perfectiones uirtutē continent.Secunde uero/cauſa eſt.ſtellaꝝ cōuenientia in quibuſdā generalibus proprietatibus:licet unāquanq; ſuas proprias paſſiones habere neceſſe ſit.& ſicut de ſtellis dictū eſt:ita de ſignis/& domibus.dd.His tñ ſic ſe habentibus opus eſt/q̄libet effectuū inferioꝝ ſpeciē/principalē ac ſimillimā habere cauſam:alias nihil eēt in cælo diſtinctū:& quodlibet pducere poſſet. ſicq; nulla differentia inter partes cæli reperiret̄ quod ſuperius īprobatum ē.qd̄ Ptolemeus pallegato afforiſmo tetigit:uultus huius ſeculi:uel iuxta tranſlationē ex græco:forme quæ generantur &c.Ex quibus ſequit̄ non inconuenire/duoꝝ coniunctionē aliis eſſe fortiorē/omnibus cōpenſatis:& tñ circa quoſdā effectus aliis ſtellis uel cōiunctionibus ppriis minus reperiri potentē:ob pdictā cauſaꝝ diſtinctionē:quare qm̄ luminariū coniunctio in plures & principaliores effectus influit:q̄ Iouis & Saturni:ad plura q̄dem ſe extendit:quoniā ad aeris alioꝝq; elementorū mutationē/plantaꝝ/populorū regū/partiſq; uegetatiue/& ſenſitiue(ut experiūt̄ quottidie/q alicuius membrī debilitatē patiunt̄)atq; illoꝝ obiectoꝝ inſtrumentoꝝ & medioꝝ. puta humorū ſpirituū &c.ut ſupra.idcirco pdictam luminariū coniunctionē aliis anteponendā dicimus. Ad rōnes incontrariū dicit̄ ad primā q a Solis & Lunæ cōiunctionibus & parui & mediocres & magni effectus dependet:licet ſepius primi q̄ ultimi:& ſepius hæc ab illis dependent q̄ a Saturni & Iouis coniunctione: quāq̄ raro quidā particulariores effectus/ēt per luminariū figuras determinabiles a ſuperioꝝ coniunctione dependeant. Ad ſecundā patet ſolutio ex dictis & ex īmediata reſponſione ad primā. Ad tertiā dicit̄ q ſiue.cxx.ſiue.cxviiii.dixeris coniūctiones &c.tamen longe ſpecialius clariuſq; de luminariū ptāte & anthonomaſia loqutus ē in quatriparti.ut ſupra patuit. Ad aliam dicit̄ coniunctiones parua cū latitudine multo amplius excellere in uirtute:eclipſiū quoq; uires potētiſſime in ſuos effectus.qui licet mali:tamen maxime obſeruandi ſunt.

An poſt luminarium coniunctionem ea que eſt Saturni & Iouis potior ſit aliis cæteris paribus. Articulus ſecundus.

S Aturni & Iouis coniunctionē apparet cæteris pter luminarium coniunctionē nō pſtare.Nā inter Iouē & Saturnū nulla pene ſimilitudo reperitur: patet in moribus: in cōplexione: & oībus aliis pene inter Iouem & Martē aut Saturnū & Martē/aut Iouis & Veneris minor reperitur cōtrouerſia:igi.minor repugnantia.obſtaculū minus:minorq; actio: cōtrariū.n. cōtrariī uirtutē frangit ſimile uero uigorat. Præterea q̄to planetæ ſimiliores ſunt luminaribus tanto eoꝝ coniunctiōes coniūctionibus luminariū ſimiliores ſunt inter alios planetas.ſed Iuppiter & Venus ſimiliores ſunt Soli & Lunæ/patet in quantitate prius.quātitas.n.Veneris equalis ferme eſt quātitati lunæ . Iuppiter uero calidus in q̄titate quoq; inter alias maximus Iuppiter diurnus/maſculinus.Venus nocturna/feminina. Itē Mars eſt ignee cōplexionis ſicut Sol: Mercurius frigide & humide:licet qnq; deſiccet magnāq; pportionē ſupra Mecuriū habet ſicut pene Sol ſupra Lunam:eademq; diſtantia ſpherarum diſtāt. igitur eorum coniūctiones ſimiliores erunt:ut prius dicebatur. Præterea fortior eſt coniunctio Io/

uis/martis/ueneris/mercurii/& lunæ:q̃ ſaturni & iouis hoc unuſqſqꝫ aſtrologus cõcederet:igi.illa nõ eſt potentiſſima:nec aliis preponẽda poſt luminariũ cõiũctio/ẽ. Incontrariũ ẽ Ptole.in lib.centũ afforiſmoꝝ:ubi ſpecialẽ mentionẽ de ſupiorũ coniunctione fecit:alias & in quatri.& ibidẽ ſimul relinquẽdo. Rõ etiã ſuccurrit ad idẽ oſtendendũ:ea.n.cõiunctio potior eſt/cuius ſignificatio maiori tpe durat:& plures effectus producit:eiuſmodi aũt eſt ſuperioꝝ coniũctio/cuius effectus nouẽcentũ annos(ſi maxima fuerit)durãt. Itẽ quãto cõiunctio maiori tpe durat/ẽt maiores effectus ſequuntur:cuius rei ueritatẽ/luminarium eclipſes oſtendunt:quarũ effectus ſcdm horarum eclipſis durationem/menſurant̃:ſed ſuperiorum(in cæteris p̃ter lumĩariũ nobiliorẽ) cõiunctio diutius durat:quũ q̃ttuor dies contingat eos in coniunctiõe in eodẽ minuto morari:igi.&c. Rurſus quum Iuppiter magnũ eufortuniũ ſit maximũqꝫ dempto Sole. Saturnus uero infortuniũ:quom cõiungent̃/unus alteꝝ ꝑ eleuarionẽ & alia reqſita ſupabit:ſed qm̃ ĩ tali ſupatiõe:uis ſignificatiua acqrit̃:ut infra patebit: idcirco unius uires ꝑ figurã ſument̃ ample/ꝑ aliũ uero deponent̃:ita ꝙ unus alteri aduerſari nõ poterit:quin/uincens abũde ſuã uim effluat:iõ aut magna & multa bona:uel magna multaqꝫ mala ſequent̃:hoc aũt ẽ ſignificationẽ magis obſeruari debere:potẽtiorẽqꝫ fieri.

Ad rõnes incontrariũ dr̃ ad primã:ꝙ qa ſibi aduerſant̃ iõ uicens & ſuperans ſignificationẽ alterius aufert.q̃re inteſioris bonitatis uel malitiæ ſequunt̃ effectus.

Ad ſcdam dicitur ꝙ nõ oĩs ſimilitudo põt efficaciã ſimilẽ in quãtitate cõcludere:ſed ſola uirtutis & quãtitatis eiuſdẽ ſimilitudo/illud poſſet oñdere.quam negamus:in aliis uero neganda eſt prima propoſitio./ Ad tertiã dr̃ primo negãdo conſequentiã:ſimiliores ſunt.a.&.b.ipſis.c.&.d.in complexiõe ſiue occulta ſiue manifeſta.q̃.e.&.f.igi.ſi.a.&.b.ſunt potẽtiſſima.c.&.d.illa ſequunt̃ in potẽtia qm̃ ſtat diſſimile eſſe potẽtius ſimili:exempli gratia:caliditas intẽſiſſima potẽtiſſima ẽ aliaꝝ triũ q̃litatũ primaꝝ/cæteris parib9: cui caliditas ut quinq; magis aſſimilatur/q̃ frigiditas ut octo:ĩmo frigiditas ut octo diſſimilis eſt omnino:& tamẽ frigiditas ut octo potentior eſt caliditate ut quinqꝫ.Secundo dicitur ꝙ ſunt diſſimiles Sol & Mars in qualitatibus ocultis magis:&c. Ad ultimam conceditur totũ.ſed nos loqui intẽdimus de binariis cõiunctiõibus:ĩter quas duorum ſuperiorum dicimus potentiorem excepta ſolis & lunæ coniunctione.

An coniunctio medii motus fortior ſit uera coniunctione corporum ſtellarũ aut centrorum epiciclorum:q̃ corporum planetarum. Arti.iii.

u Idetur coniũctionẽ centroꝝ epiciclorum uel ſcdm lineas ueri motus cẽtrorũ epicicli q̃ ipſoꝝ planetaꝝ eẽ potẽtiorẽ. Totus.n.epiciclus cũ ſtella incluſa perfectior & nobilior eſt ipſa ſola ſtella:qm̃ omnẽ ſtellæ uirtutẽ cõtinet & adhuc ampli9.igi.eoꝝ cõiunctio nobilior & plurifaciẽda ẽ:ſicut ſupra ex nobilitate & p̃tate maiori ſtellaꝝ/maior cõiũctionũ ipſaꝝ arguebat̃. Itẽ arguitur auctoritate quorũdã hebreoꝝ cõiunctiões ſolũ medias uel cẽtroꝝ epicicli obſeruãtes:& illas aliis preponẽtes. Incõtrariũ ẽ rõ clara medius motus debilior eſt motu uero qđ ipſius rei uocabulũ oñdit/medius mot9/ĩperfectũ motũ ſignificat. uerus uero mot9/pfectũ:igi.&c. Præterea ea q̃ ſũt ad finẽ ex fine neceſſitatẽ ſumũt & ꝑ cõſequẽs ignobiliora ſunt ipſo fine:iuxta Ariſto. ſentẽtiã primo ſuorũ moraliũ:ſed epicicli motus/eſt propter planetæ motum:ut cũcti cõcedũt:nec ob

aliam cauſam inuenti/cognitiq; fuiſſe epicicli:niſi ob planetæ motũ & ad apparẽ tias de motibus planetarũ ſaluandas. Item in orbibus & epiciclis nulla conſi deratur ptium diuerſitas/pterq̃ delatæ ſtellæ ad alias ptes.ſtellam aũt nobiliorem ptẽ eſſe nemo dubitat.omnis ergo dignitas omniſq; differentia ob planetam eſſe debet.Adde epicicli ab aſtrologis non adeo cõſiderãtur.ut uere & neceſſario ſic in cælo reperiãtur.ſed ad meli9 breuius faciliuſq; apparẽtias & differẽtias motuũ planetaꝶ ſaluãdas:aliis tñ modis ſaluari poſſunt.ut patet ĩtelligẽtibus.quos(non ab re)poſt habemus.quũ natura p plura pricipia & media nõ faciat quod p pau ciora cõſeq pot.ne ſupflua & ĩpfecta ſit.attamen ſuaſio hoc nõ demonſtrat. Sed ppter incertũ certũ nõ debemus poſtponere. eſt aũt cõiunctio ueri motus certa. lineaꝶ uero motus ueri epicicloꝶ.nõ certa ig.&c. Si aũt epicicli uere ſint in cæ lo/tenendũ eſſet omnino centroꝶ illoꝶ coniunctionẽ nõ paruã habere uim.quã uis planetaꝶ cõiunctiõibus inequalem ac debiliorẽ.nã ſi ſic ſint epicicli.planetas includũt:eoꝶ motũ uariant.fortitudinem & debilitatem eorũdẽ cauſant. Deide ſi uiaꝶ luminariũ cõiũctio potens experitur p caput & caudã notatã:ẽt centroꝶ epicicloꝶ.Deinceps.nullus punctus in cælo repiri põt ad quẽ planeta hic uel ille ſemp indifferens ſit/q̃ centrũ epicicli:nõ ergo iniuria uis magna illi tribuẽda eſt. Ad rõnes ĩcõtrariũ dicitur.ad primã q; ẽt totus orbis deferẽs/pfectior eſt epiciclo planetã ĩcludente.& ſphera tota hoc uel illo orbe:ideo negetur cõſequẽtia.qm̃ ẽt alioꝶ motus ppter planetæ motũ ĩſtituta ſunt:planeta ẽt nõ ẽ pars eſſentialis epi cicli.nec illi cõtinuus ſed contiguus.& ps p aggregationẽ.ſicut adamas lapidis alterius ĩcludẽtis.ideo diuerſum finem ſibi expetere poteſt. Ad auctoritates he breoꝶ dicitur primo:q; ſiquã efficaciam inuenerunt:illa principalis non eſt. Se cundo dicitur ſemper pene eiuſmodi uiri hebrei rudis eſſe ſunt ingenii.

An in coniunctionis figura gradus ubi fit cõiunctio.fortior ſit q̃ punctus ori ens uel medium cælum. Articulus .iiii.

u Idetur q; gradus aſcendens hora cõiunctionis cũ ſuo ſignificatore potẽ tiora ſint:q̃ gradus ubi fit cõiunctio cum p̃dñatore ſuo potentior eſt illa uis quæ firmior manens minus uariari poteſt/minuſq; debilitari ſed aſcẽ dens uel medium cælum cum predominatore ſuo ſic ſe habet. igitur &c. minor oſtenditur:nam ſi coniũctio in aliquo p̃dictoꝶ anguloꝶ fiat potẽtiſſima eſt.ſi in ſuccedẽtibus minus.ſi in cadentibus adhuc minus.ſi ſub terra minus.tantoq; mi nus quãto in aſcendens uel mediũ cælum debilius influxerit.& uſq;adeo ſub ter ra debilitatur/q; Ptolemeus eclipſes ſub terra poſt habeat.ſicut planetas ab ylegia poteſtate.aſcendẽs aũt & dñs eius ſemp ſignificationem nõ paruã retinet.ig. &c. Deinde in quacũq; ſignificatione/figura cæli principalior eſt.igi.& ſuus p̃domi nator.ſed ſuus p̃dominator non eſt niſi anguloꝶ.ergo idẽ quod prius.primũ aſ ſumptũ ſic declaratur.nam in omni ſignificatione/totius cæli forma principalior eſt parte/quũ p̃cipue quodãmodo totũ cælum ad oẽs pene cauſandos effectus cõ currat.ut ſupra.gradus uero cõiunctionis pticulare quoddã eſt.Preterea nulli du biũ eſt/cõiunctionẽ potẽtiorẽ eſſe in angulis q̃ ſuccedẽtibus.& ſuccedẽtibus q̃ in cadẽtibus.igi.maioritatẽ fortitudinis ab angulis acqrit:ſed ppter qd unũquodq; illud magis eſt.igi.anguli fortiores ſunt. Incõtrariũ eſt Ptolemei auctoritas.ca pitulo.v.ſecũdi quatri.ubi maxime potentẽ locũ eclipſis facit.eadẽ aũt rõne q̃ lu

minarium coniunctio gradum eiuſdẽ potentiorem facit.eadẽ cætere coniunctio
nes facere debent. Idem ratione oſtendit̃.qlibet uirtus directe impſſa in aliquẽ
locũ fortior eſt/ q̃ eadẽ reflexe.ſed uirtus coniunctoꝝ in gradu ꝓprio directe in
gradũ illũ influitur:in angulis uero reflexe.aut etiã debiliori mõ.ſi hunc uel illũ
angulũ nõ reſpiciat.igi.&c. Adhuc.ſi quã ſignificationẽ habet angulus in con/
iunctionis effectibus illa a coniunctione ꝓculdubio pendet.ſed cã potior eſt cãto:
participatũ pticipante.igi.&c.prima ꝓpoſitio ſic oñditur.nã poſita cõiunctione
ponit̃ anguli ſignificatio talis:remota remouet̃.aucta auget̃/minuta minuit̃/ua/
riata uariat̃ auguli quidẽ ſignificatio in cõiunctionibus naturã coniunctionis ſa
pere neceſſe eſt:& ab illa regulari. Deinceps fortius/uirtus imprimit̃ in partẽ ean
dẽ uel penes eandẽ manẽtẽ:q̃ in aliã lõge magis uariabilẽ.ſed aſcẽdẽs multo ma/
gis uariat̃ coniũctionis loco:patet nam dũ in eodẽ minuto cõiuncti planetæ per
manẽt in aſcendẽte gradus/ſignũ/& totũ cælũ mutari põt.patet.n.ſupiores q̃ttu
or dies in eodẽ ꝑmanere minuto.igi.&c. Amplius ceteris paribus planeta in ꝓ
pinquiorẽ ptẽ fortius agit:q̃ in remotiorẽ.ſed cõiũcte magis ab aliis locis diſtãt
q̃ a gradu in quo cõiungũtur ut manifeſtũ eſt cũctis.ſi.n.lineã a q̃cunq; ſtella in
gradũ ſub quo reperit̃ ꝓtraxeris:breuiſſimã inueneris.igi.idẽ qđ prius. Ad ma
iorẽ rei euidẽtiã cõſiderandum eſt ꝙ licet abſolute potẽtior ſit cõiunctiõis locus.
q̃ aſcendẽs figuræ:poſito ꝙ idẽ nõ ſint.nil minus ob pticularẽ huius rei notitiã/
opus eſt diſtinctione uti.Dicẽdũ igit̃ iuxta Ptolemei doctrinã ſecũdi q̃triptiti.q̃t
tuor de uiribus cõiũctionũ querũtur.primũ locus eſt.in quo.ſ.loco in q̃ regione.
effectus futurus accidere debeat.Secũdũ eſt tp̃s.qñ.& q̃tũ duraturus ſit.Tertiũ
eſt ſubiectũ ſeu materia recipiẽs ĩ que.ſ.ſubiecta apparere debẽt.puta in quo aĩa
li uel planta. Quartũ eſt/ſpecies uel maneries effectus.an.ſ.bonus uel malus:&
an hac uel illa bonitate uel malitia.Vlterius diſtinguẽdũ eſt de cauſa.q̃dã.n.cau/
ſa pricipalior dicit̃.q̃m primo ab ea fluit uirtus efficiens.alio mõ:q̃m ab illa ĩme
diatius ĩmutatur ſubiectũ.exẽplũ primi & ſecũdi.ſicut ſi directio ad Lunã ſigni
ficatricẽ natũ interficeret.Luna ĩmediate ledentẽ diceremus principalẽ cãm : q̃m
.ſ.ĩmediate ledit.hac uel hac ſua ſignificatione:& hoc ſecũdo modo.alio modo
.ſ.primo modo:ſolẽ primã cauſam dicere poſſumus:q̃m ab eo uis oĩs pene efflu/
it atq; depẽdet.Ad ꝓpoſitũ dicẽdũ eſt.ꝙ ſumẽdo cãm principalẽ prio modo gra
dus coniunctiõis q̃tũ ad q̃litatẽ ſeu manerieẽ effectuũ/& q̃tũ ad locũ/& quantũ ad
ſubiectũ principalior ẽ. quoniã ſcđm bonitatẽ uel malitiã coniunctoꝝ/aut ꝑua/
lẽtis/effectus boni uel mali ſequũtur.aſcẽdens etiã in nullũ ſubiectũ ſic uel ſic in/
flueret & dominus eius niſi ꝑ uim a gradu cõiunctionis acq̃ſitã directe uel refle/
xe:ſimiliter loca aſcendẽti ſubiecta non alterarent̃/niſi ꝓcedente ſcđm naturã ſal/
tim alteratione cõiunctiõis.Sumẽdo uero principalẽ cãm mõ ꝑdicto eodẽ.aſcẽ/
dens pricipalis cauſa eſt tempoꝝ determinationis patet hoc experientia teſtante/
q̃titatẽ tẽporis/a diſtantia loci cõiũctionis ab ipſo aſcendẽte ſummi.ſicut in lumi
narium cõiunctionibus ſumere docet Ptolemeus centiloquii uerbo.xxiiii.Sumẽ
do uero principalẽ cauſam modo ſecũdo.ſic cõtra dicitur ꝙ reſpectu locorũ ſub
iectorum & manerieꝝ.i.bonitatis uel malitie plerũq; aſcẽdenti primo tribuũtur
licet aliter euenire poſſit.& reſpectu temporis.gradus coniunctionis terminat.
Ad ratiões ĩcontrariũ.dd.ad primã.ꝙ aſcẽdẽtis uirtus uariat̃ ẽt ſcđm gradus cõ

iunctionis uarietatē.qm̄ quanto minus potens fuerit cōiunctionis gradus tāto ēt minorē aſcēdens obſeruātiā ſibi uult.deīde in tertia rōne ī corpore quæſtiōis oſtēſum eſt magis uariari aſcendēs q̄ gradus cōiunctionis. Ad ſecūdā dicendū.ꝙ ſigura cæli qnq; principaliorē habet angulorꝫ pdominatorē:qñq; uero gradum cōiunctiōis.ſcd̄m uariā in diuerſa ſubiecta poteſtatē.angulorꝫ uel gradus cōiunctionis.niſi cōtingat ī pdictis angulis cōiunctionē fieri. Ad tertiā dicitur ꝙ maiorē poteſtatē acquirit uel habet aggregatum ex ui ſignificatiua utriuſq;:q̄ unū illorꝫ pprie aūt ipſa cōiunctio nō ē potentior.ſicut bicubitū dicimus maius cubito.nō cubitum eſſe maius cubito cui cubitum additur.

Quæſtio.xii.de domibus.

An domus ſcd̄m partes horarum quarum poli ſunt poli mūdi ſint aliis uerio/res.quarum poli in orizonte locantur. Articulus Primus.

Videtur ꝙ domus ſcd̄m ptes horarꝫ:quarꝫ poli ſunt poli mūdi ſint potiores aliis. Ille.n.modus uerior eſt.qui diutius exptus uerus comprobatᷣ.ſed hic eſt hmōi. Item ille modus uerior. iuxta quē q̄libet ſtella q̄libet ēt cæli pars in quacūq; domo eē pōt:q̄ modus iuxta quē nō.poſtq̄ natura diuerſitatē intendit. ſed domus cuius poli ſunt poli mūdi ſunt hmōi.ut patet.nō aūt aliæ quorꝫ poli in orizōte ſunt.igi.&c. Præterea modus diuidēs circulū trāſeuntē p zenit ē potior q̄ diuidēs circulū eq̄toris.igi.&c. aſſūptū arguitᷣ qm̄ q̄to aliq̄ ſtella ppinqor eſt zenit tāto potētior eſt:radii.n.magis ppēdiculares ſūt.igi. circulus trāſiēs p zenit eſt potior/reſpectu eorꝫ qbus zenit tāgitᷣ. Præterea fieri nō pōt ut pluribꝰ modis ueritas repiatᷣ.igi.qō uana ē.aſſumptū oñditᷣ.qm̄ ſi ſic ergo cuſpides earꝫ in diuerſis lineis ſituanᷣ aut locis/ad bonū ſenſū.ſed hoc eē nō nā.pōt ſint.a.b.c.tres cuſpides.ſcd̄m tres pdictos modos duodecime domus natiuitatis Platonis:aut alterius pricipii.& arguitᷣ ſic.idē ſignificator/aut eadē pars cæli duo cōtraria ſimul & ſemel ſignificare nō pōt/aut cauſare reſpectu eiuſdem. puta amicitiā & inimicitiā:quia ſic duo cōtradictoria ineſſe pduceret.quod fieri nō pōt.hoc aūt ex pdicta poſitiōe ſequitᷣ.igi.&c.& cōſequutio declaratᷣ.ſit.a.cuſpis duodecimæ uerſus aſcēdēs.b.uero media.c.uerſus undecimā domum:& arguitur ſic.a.inimicos ſignificat.igi.b.c.amicos.cōſequutio clara.qm̄ ſcd̄m primi mobilis motū:ex duodecima ī undecimā īmediate puenitur.fortaſſe diceret aduerſarius/ultra cuſpides/qnq; remanere gradus/eādē ſapiētes naturā:pdicte aūt lineæ nō tātū īter ſe diſtare:itaq; in illis gradibꝰcōtinētur:q eiuſdē ſunt ſignificationis.ſed iſta rñſio nihil eſt.quoniā uti.a.qnq; gradus hēt poſt ſe uim ſuā retinētes/ita.b.&.c.q̄ro igitur de terminis.a.b.c.& arguatur ut prius. Rñdeo dicēdo ꝙ tres modi pcipui & efficaces repiuntur obſeruādi. Primus cōis p ptes horarꝫ. & hi polos mūdi domibus attribuūt polos.Secūdus eſt ponentiū polos domorꝫ in orizonte.ubi medii cæli linea orizontē interſecat. Deinde equatoris medietatē ſup emiſpheriū noſtrū exiſtentem in.vi.partes equales/& ita inferiorem diuidentium:& per.vi.circulos/p pdictos polos in orizonte exiſtentes/trāſeuntes/duodecim domos figurantiū. Tertius modus cū ſecūdo in polis cōuenit:ſed ubi ſecundus ſemicirculum equatoris diuidit in.vi.partes equales:hic aliū circulū ſimiliter diuidit.& hic circulus trāſit per equinoctialia puncta & zenit capitis.Horꝫ mo/

doꝝ/ſecũdus eſt efficacior qm̃ arduũ eſt affirmare ſtellã.lxxx.gradibus ſub orizõte depſſam ſituari in decima domo.p cõtrariũ:alterã p totidẽ ſup orizontẽ eleuatã in quarta domo repiri.ſicut opus eſt fateri/ponẽtibus modũ primũ. Amplius domus reſpectiue uires ſunt/ad diuerſas terræ ptes:expetũt igitur polos reſpectiuos:poli aũt mũdi abſoluti ſunt. Itẽ ſi ſic.igi.ĩ qbuſdã terræ ptibus ab azimuth nõ diſtinguũtur.contra eoꝝ rõnes formales. Coueniẽtius igi.uidetur eſſe dicendũ.ꝙ ubiq; in quolibet emiſpherio.vi.domus repeiũtur.a ſe iuicem diſtictæ.eſt ẽt ſecũdus modus efficacior tertio.ſicut equator pricipalior circulus eſt/q̃ tranſiens per equinoctialia & zenit capitũ.hic.n.circulus licet terminos habeat potentes.ſ.eqnoctialia & zenit:eius tñ ptes nõ ſic ſe habẽt ſicut/de eq̃toris circulo dici põt.primus etiã modus tertio fortior eſt quo cõiter utũtur aſtrologi.ob circuli p̃dicti imbecillitatẽ. Sed qd̃ oẽs iſti obſeruãdi ſint/experiẽtia ſola q̃ ẽt directionũ cognoſcimus uires.demõſtrauit. Ad primã igi.incõtrariũ dicẽdũ:ꝙ modus ſecũdus & tertius ab antiqs etiã repti fuere:p modernos:puta Io.de re.mõ.& alios reaſſumpti:ſed dato quod nouiter eſſent inuenti:facile eſt antiquoꝝ dictis/nõ nullas ueritates a diligẽtibus obſeruatoribus reperiri & addi. Ad ſecũdam dicitur.ꝙ mediũ quo utitur potius cõtrariũ cõcludit.nam maior ſtellaꝝ diuerſitas in domibus repitur:ſi non nullis ſtellis in una quaq; domoꝝ repiri potentibus/alię huiuſmodi ſint/ut nõ in qualibet domoꝝ ſituari poſſit. Ad tertiã dictũ eſt ꝙ licet pũctus zenit potens ſit multũ circulus tñ equatoris potẽtior eſt circulo illo p zenit trãſeunte.quare negãda ẽ cõſequẽtia ꝑbans aſſumptũ. Ad quartã negetur aſſumptũ.qm̃ iam dictũ eſt ĩ ſtellis diuerſis ſimilẽ reperiri uirtutẽ ſic etiam in circulis.quãuis unũ potentius ſit altero.& ad ꝑpationẽ dicitur:ꝙ duodecima domus uſq; in finẽ.c.cõtinetur.Secundo dicitur.in mediis ĩter diuerſas domos/qñq; media repiri p participationẽ.ut ꝙ uni ſimus(rõne unius)amici.rõne uero alterius/aduerſarii:uel uno tpe amici:alio uero inimici uel ẽt nec hoc nec illud.

An domus omnes ſint.xii.nec plures. Articulus .ii.

a Pparet dicendũ domos nõ eſſe p̃ciſe duodecim. que.n.diuerſoꝝ ſunt generꝝ diuerſam ſibi aquirũt pfectionẽ/quãtitatẽ & numeꝝ.oĩa.n.cõſiſtũt in numero/põdere:& mẽſura dom9 ãt a ſignis nõ paꝝ diſtãt. Ea quoq; quæ diuerſaꝝ ſunt pfectionũ/nõ merẽtur eodẽ mõ/eadẽ/cauſa/eãdẽ diuiſionẽ & cõtinentiã ſortiri.ſicut in elemẽtis/& cælis/& aliis patet.ſed ſubterraneæ domus debiliores ſunt his/quæ ſupra terrã ſunt.quũ reflexe tñ/aliæ uero directe influant.ig. nec equales nec ſimiles eſſe debẽt. Præterea q̃to aliqd maioris uirtutis eſt/tanto longius uirtus eius multiplicat̃.ſed aſcendẽs & mediũ cælũ potentiora ſunt aliis domibus.igi.diſtãtius uirtus eoꝝ debet reperiri.cõſequens qñq; apparet eſſe falſum.iuxta cõem opinionẽ duodecim domos ponentẽ. In cõtrariũ eſt cõis opinio.in numero duodenario cõtenta.licet diuerſis modis illas conſtituant diuerſi auctores.ut dictum eſt.Ad huius igitur rei euidentiã conſiderandũ eſt.Primo ꝙ orientis angulus ſpecialem habet efficaciã.ut ſupra dictũ eſt.quoniã de tenebris ad lucẽ/de reflexo ad rectũ aſpectum/de nõ apparentia ad apparentiã/& quodãmodo de nõ eſſe ad eſſe ꝑcedit/ideo illi principii uirtutẽ attribuũt aſtrologi.non minus q̃ Ariſto.primũ motorẽ in oriente ratione poſuerit:quæ ſententia opẽ ferre uidetur p̃dictis. Angulus aũt occidentis:quoniã cõtrarias habet diſpoſitiones/

ſignificatione finis accipit. Iuxta Ptolo. ſniam uerbo.lxxxi. mediu uero cælu/ob ſui ppendicularitate/equaleq; aſpectu ad pdictos angulos/eminetia/ac cotinentia magna ſibi uedicat poteſtate. & p oppoſitas qſda caſ/quaſda et ſimiles/media nox no parua uirtute habet ſignificatiuam deinde ſicut ſuperius/ſpacia inter quecuq; duo pucta qttuor pricipaliu. ſ. equnoctialiu & ſolſtitialiu/in tres ptes diuideda eſſe dictu eſt. & expientia coprobatu. ita piformiter ſpaciu iter hos angulos contentu in tria: quis altero mo. ut oſſum eſt ſicq;. xii. domibus coſtitutis/duodeci ptitionibus: eas efficaces/mirabileſq; uires uarias i ſe cotinere ſenſu coptu eſt. ſicut et planetaꝝ unuſquiſq; plures in ſe continet uires. & pariter unuquodq; ſignu. ſed qm obſequiu ueritati pſtare debemus no tm auctoritati. ideo dicedu uidet plures eſſe poſſe ſectiones circuloꝝ: a qbus uarie ſignificatioes hauri poſſint. & hac puta eſſe cam: cur tot uarie ſignificationes eidem domui tribuutur: quæ nulla pene dependetia hnt iter ſe. ſiqs quide alias ſectiones experiret/ pculdubio qruda eiuſde domus ſignificationu diſtinctione repiret. Contra quæ huius ſcientiæ aduerſarii q primu i mediu adducet aſtrologiæ ipfectione. qbus stati rndem9. medicos quotidie calcare ſimplicia: quoꝝ ſi uires cognoſceret pfecto pitiores herent. ut ſupra dictu e. quu oium ſciaꝝ ipfectione coceſſimus. q Ptole. ceteriq; no temerarii no nimis aſtrologie aſcribetes cofitet. Ad roes igi. i cotrariu dicedu ad prima coccedo/diuerſa ſpe & gne/diuerſos pfectiois gradus obtinere. neget tn no poſſe eu de numeꝝ hre. unus. n. e Sol. unus mudus: un9 De9. qttuor elemeta. qttuor tpa. qttuor ætates. qttuor diſtepate copoſitæ coplexioes. qttuor humores. qttuor qualitates primæ. hæc at ſpecie differut. ſimiliter no incoueniet lapides diuerſaꝝ ſpecieꝝ eade hre magnitudine. Ad ſecuda dr primo q ſicut ſupradictu eſt qn de fixis agebat/qda corpora minora maioris uirtutis ee pnt: q certa maiora: ita no incouenire diuerſas uires hntes eſſe eiuſde qtitatis. & hoc argumeti gratia. Secudo dicitur domus intenſiue uirtute habere maiore uel minore in ſtellis & partibus cæli in illis exiſtetibus. no aut uim diffuſiua radiis. ſicut partes cæli hnt & ſtellæ. Ad tertia ſimiliter patet rnſio p ſecuda. cocedit tn non rone maioris uel minoris uirtutis/ſed rone circuloꝝ diuidetiu: & diuerſaꝝ ptiu horaꝝ/domus ee inequales.

An qda ſubterraneæ domus/quibuſda ſup terra ſint fortiores. Articu. iii.

d Omus ſub terra debiliotes ee his q ſup terra ſunt/appares ro ſuadet/quæ eni ſub terra ſunt reflexe tm in nos ifluere pnt. q uero ſupra: directe. ſed reflexus radius debilior e directo. ig. &c. Ide arguit auctoritate Ptol. cap. x. tertii quatrip. tatu planetæ ſub terra detrahetis. ut i ſignificatioe uitæ nullam afferat hre uirtute. Idem quoq; arguit de eclipſibus ſub terra poſt habitis. In cotrariu eſt auctoꝝ opinio/uſus/& expientia. ponetes quinta & quarta & tertiam fortiores eſſe duodecima. Ratio et ide ſuadet. nam partes cæli in qnta domo exiſtetes/aſcendes aſpiciut trino aſpectu pleruq;/duodecima uero no aſpicit. Item anguli ſunt aliis fortiores. igit quarta/duodecima. Preterea ea domus fortior eſt alicuius reſpectu/quæ magis circa eſſentialia ſua/uim habet. qua rone aſcedens eſt potiſſimu. qm ſup corpus habet dominiu/& uitam. ſed ſic eſt q qnta domus ſuper filios habet: duodecima ſuper inimicos occultos. ig. &c. Amplius ea domus a qua plura hauriutur ſignificata maiore uirtute habere oſtedit. ſed a qnta plures ſignificatioes habentur q a duodecima. patet hoc itelligetibus. igi. &c.

& hoc argumēto cōcludit᷑ de extēſiua efficacia. Ad rōnes incōtrariū.dd.ad pri
mā ꝙ quedā ſup terrā/aſcēdentē primā domū nō reſpiciūt:ſub terra uero ſic:q̄re
magis reflexe agēt.ſi aliā reſpiciētem reſpicerēt.q̄ quæ aſpicit ipſum aſcēdens un
de dici nō debet duodecimā aſcēdēs aſpicere/ob hoc qm̄ decimā aſpicit:quæ de
cima aſcēdens aſpicit. Ad ſecundā dicit᷑.ꝙ ad uitam ſignificandā tā magna ſu/
pra ſubiectū poteſtas reqritur.ut nō poſſit ſtella ſignificationē illā adipiſci:niſi &
ſup terrā fuerit.& in qbuſdā determinatis locis.qre neq; octaua/neq; duodecima
domus ydonea eſt. Ad tertiā dicit᷑.ꝙ quū eclipſiū effectus magni/ pnoſticis pdi
cētur.opus eſt ut ſup terrā iflūetes repiātur/qm̄ ut dictū eſt/locus cōiunctiōis pua
let aſcendenti.non tamen negatur aliquam habere uirtutem.nō etiam paruam.

An domus maiorē faciant in ſtellis differentiam/q̄ ſigna. Articulus.iiii.

u Idetur domus nō poſſe qn̄q; maiorē differētiā in ſtellis facere/& magis
uirtutem uariare q̄ ſigna.Nulla.n.dignitas aut poteſtas accidētalis/forti
or eſt eſſentiali.ſed(ut oēs fatentur)poteſtates q̄s plāetæ i domibus ha/
bent/accidētales ſunt:quæ uero in ſignis eſſentiales.ig.&c. Amplius domus nul
læ ſunt/nullæq; eſſe poſſunt.ergo idē q d' prius.aſſumptū oñditur.idē aſſerēdum
eſt de uirtualibus radiis:quod de ſenſibilibus manifeſte concluditur:qm̄ nulla cā
differētiæ aſſignari pōt.quū pcipue p ſenſibiles/ iſenſibiles radii deferātur:ſed ſen
ſibiles radii i aſcendēte debiliores ſunt:in medio aūt cælo fortiores ac ēt in nona
domo.ſicut calor ipſoꝝ declarat.igi.fortior erit duodecime iſluxus/& octauæ q̄
aſcendentis/aut ſeptime.itaq; nullas eſſe domos ab aſtrologis prefixas apparet.
Preterea nō pōt de extremo ad extremū niſi p mediū pueniri:ſed de aſcēdēte/po
tentiſſima ſcd̄m aſtrologos/& optia/ qm̄ uitā ſignificat:ad duodecimā/quæ debi/
lior aliis ſup terrā eſt.ac diuerſa multū puenitur:& ita ex nona in octauā:ſexta i
quintam.igi.&c. Vlterius ſi ſic ſe haberēt domus ut cōiter ponūtur.igi.eodem
modo ſe habet.vi.domus ad mediū cælū.ſicut ad aſcēdens quinta:qm̄ ambe tri/
no aſpectu aſpiciūt.igi.ſicut qnta domus oblectationis eſt uitæ:ita ſexta in regi/
mine & dominio:cōſequēs falſum apud omnes.Deinde ſic diſtant effectus ſicut
cauſæ.ſed qnta domus & ſexta nō diſtant.nullū.n.medium inter eſt.igitur &c.
Rurſus ad domoꝝ uires cognoſcēdas ſolas expientia pducit:ſed experimētū hoc
nullū eſt:qm̄ nō tā diuerſo modo a diuerſis auctoribus ſituarētur domus. Am/
plius aut domoꝝ circuli ſūt ſupra primū mobile:aut in primo mobili:aut infra.
nō ſupra.qm̄ aut i ſphera nō mota.& hoc nō ſcd̄m phōs tenētes oē corpus mobi
le eſſe ſed aſtrologi domoꝝ iuentores phi fuere neq; ēt/ſcd̄m ponētes empireū cæ
lū/illud dici pōt.qm̄ uirtus cuiuſlibet domus/& ptes eius/in q̄libet pte repiret᷑ cæli
illius:& ſic eēt cōfuſio maxīa.cōſequtio palā eſt.id.n.pūctū qd̄ uni mediū cælū
eſt/alteri octauæ cuſpidis ē.alteri ſextæ:& ſic de aliis oibus.nec i nona.qm̄ ſicut
nona cōtinue mouet᷑.ita domus illæ.cōſequēs cōtra domoꝝ rōnē q̄ reſpectu de/
terminate ptis terræ imobiles ſūt:nec ēt infra:nā ut dictū ē imobiles ſunt:ſpheræ
āt oēs/mobiles inferiores. Itē ſi iſra nonā eſſent:nonæ ſigna nō eſſent i domibus
ſed potius domus in partibus nonæ.ſicut nec gradus nonæ in Sole aut ſpheræ
ſuæ parte.ſed Sol & ptes ſpheræ eius in gradibus nonæ. Deinceps nullū reſpe
ctiuū potius eſt abſoluto.ſed planetaꝝ in ſignis poteſtates abſolute ſunt. domus
uero reſpectiue.ig.&c. In cōtrariū arguit᷑.domoꝝ ſignificatiōes ſic ſe hn̄t ut ex

uita & corpore nati ad inimicos ſine medio tranſeant: ex inimicis ad amicos: & quorũ rõnes penitus contrarie ſunt: & ita in aliis apparet ſic eẽ dicendũ: iuxta uires ab inuentoribus illis attributas. Rñdeo. dd. ſicut ſupra oſtenſum eſt planetæ & cæli partes duplici radio agũt ĩ iferiora: ſenſibili. ſ. & inſenſibili: de ſenſibilib9 opus eſt fateri: ut q̃to magis ad perpendicularitatẽ accedũt tanto potentiores ſint hoc. n. ad ſenſum patet. Nõ aũt ſic de inſenſibilibus euenit. quos iſluentias appellant: hæc. n. uirtus longe ab actuali / uirtute diſtat: patet inefficatia genere ſubiectoꝝ / continentia ſignificatoꝝ pluriũ / tpibus effectuũ / inſtantanea illaꝝ uariatione: ſicut infra queſtiõe de principiis. Cuius experte ueritatis rõ ſuccurrit: quãto enim in aliquo plures uariæ uires includunť: tanto magis (in reb9 corporalib9) uariari põt: licet in ſpiritalibus contrariũ eueniat: patet hoc de hoĩs uirtutibus & lapidis / aut elementi: quũ imperfectius: per pauciora mutari poſſit / q̃ perfecti9: cuius latitudo perfectiõis maior eſt / plures uirtute cõtinens gradus / q̃ imperfectionis: quare quũ in aſcendẽte de latẽtia ad apparentiã / de reflexo ad rectũ / & quodãmodo de nõ eſſe ad eſſe perueniať / hinc tantã ſibi uendicat ptãtem: itaq; de medii cæli angulo & aliis dicendũ. ſeptimus. n. finẽ ſignificat: ſicut aſcendẽs initiũ: qd Ptole. teſtatus eſt: in centiloqo afforiſmo. lxxxi. alias uero occultas ꝓprietates aliarum domoꝝ / experientia docuit: licet. n. rõ aperiat uariari poſſe uires domoꝝ: nõ tñ nobis oſtendere poteſt quo pacto uarienť niſi ab effectu ſeu experimẽto: quo cernimus / q̃ñcunq; ſtellæ uel aliæ cæli partes / talẽ reſpectũ ad hãc uel illam terræ partẽ habuerint / hanc uel illã uim acquirũt: aut potius ea ea (quã in potẽtia propinqua retinẽt) uti pñt influendo: ſcdm igi. reales phõs ꝑs iſta cæli tali reſpectu agit: nõ aũt ſine ſicut ꝓprie agẽs non ſolũ ab actione q̃ eſt in paſſo denominatur agens: ſed ab actione actiua in ipſo agẽte. Iuxta uero noĩalium quorundã ſniam ipſa ſtella quom tali radio / taliter / tali pte influxerit talẽ effectũ ꝓducere põt: qualiter aũt cælũ per partes ſuas / diuerſis figuris & aſpectibus reſpectibuſq; uariis / uarios effectus agere poſſit: difficile nõ eſt uidere ſi predicta conſidereť: ſicq; ea quæ de principioꝝ uirtute & inſtantanea acquiſitiõe ſignificatiõis inferius diceť intelligant: hoc idem in aſpectibus accidere patet quottidie. natura etiã per principiũ diffinitur: quod ad principatum refertur. iuxta Ariſto. ſententiã. ii. primi naturaliũ. Tempus cõperatione ad intellectũ menſurãtem. locus cõſeruatiuus ſimiliter. formaliter ſumptus ſimiliter ad aliquod ĩmobile. Cõmentator etiã primam ſpheram per centrũ mũdi locat &c. Ex quibus ſequitur ĩmobiles eſſe domos reſpectu eiuſdẽ terræ partis qm̃ ſic nõ aliter talem habent reſpectum. Ad rationes ĩcontrariũ dicendum. ad primã. ꝙ ex eo dicte ſunt accidentales poteſtates. qm̃. ſ. ꝑ motum primi mobilis de potentia ꝓpinqua in actũ / & econtra / exeunt. quo uarios reſpectus aquirunt. itaq; ſepius ſic uariari uidentur. Eſſentiales uero qm̃ per motũ ꝓpriũ ſimilibus uel diſſimilibus iũguntur. qua re potentiores uel debiliores efficiuntur: nõ aũt ex hoc. ꝙ unũ de eſſentia & ſubſtantia planetarum: alteꝝ accidentaliter extrinſece aduenia. quare nõ ſeqť intẽtũ. Ad ſecũdã dr negando aſſumptũ: & ab ꝓbationẽ iteꝝ negeť antecedẽs ſeu ſimilitudo. qm̃ diſſimiles ſunt nimis nec ꝑ ſenſibiles inſenſibiles radii deferunť ſed ſimul mittunť. imo q̃ñq; iſenſibiles locũ attingũt: quẽ nõ attingũt ſenſibiles: ut patet ĩ locis multũ ſubterraneis: ſicut ſupius dictũ ẽ. Ad tertiã dr ꝙ illud añs ueꝝ ẽ / qñ extrema / formæ ſũt po

ſtiuæ medio ꝑ participationẽ mediãte:nõ aũt in aliis: patet in priuatiue oppoſi
tis/ꝙ ſine medio ex uno ĩ aliud ꝑuenit̃:ſicut ẽ ĩter cõtradictoria:uires aũt domo/
rũ nõ ſic cõtrarie ſunt:quãuis diuerſæ. Scdo dr̃:ꝙ gradus medii ĩter principium
unius & finẽ alterius/naturã ſapiũt extremoꝝ:quom.ſ.inter domũ & domũ/ aut
inter illaꝝ ſignificata/repugnatia ꝑdicta repit̃: ſicut de duodecimo & undecimo
& de quinto & ſexto dici poſſet. Ad quartã neget̃ prima cõſequtio.qm̃ termini
aſpiciẽtes uarias hñt ptãtes.qdã uero cõcedunt ex pte ſimilitudinẽ:ut ur̃ uoluiſſe
Ptole.uerbo.xxxviii.cẽtiloquii.dicũt ẽt ſciam curãq; oẽm dominoꝝ/ in ſeruis ſi
bi parãdis uerſari/oblectatiões alias in diuitiis parãdis locãt:ſed iſtoꝝ ſimilitudi/
nes claudicãt:iõ primæ rñſioni adherendũ eſt. Ad qntã dr̃ ꝙ diſtãtia illa nõ lo/
calis:ſed uirtualis ẽ.q̃re nihil cõcludit argumentũ. Ad ſextã dictũ ẽ ſepius/diuer
ſitatẽ opinionũ nihil cõcludere.in hoc aũt loco dicendũ ẽ.ꝙ opinionũ uarietas ẽ
ob cauſas rõneſq; potẽtes ſupius aſſignatas.quibus nulla eoꝝ mẽtit̃. Ad ſepti/
mã dr̃.ꝙ circuli illi ſolũ imaginarii ſunt.qm̃ ptes terminant/hũc uel hũc reſpectũ
habentes:q̃ continue aliæ & aliæ ſunt.ſed circuli iſti ſtellis & aliis ptibus cæli nõ
præbent uirtutẽ:quinimo ipſe partes ꝓpinqua potentia/illã continẽt q̃ talẽ reſpe
ctũ habẽtes:uel tali radio afficiẽtes/actu cõſequunt̃:& actu ĩmutare poſſunt.

Q uæſtio.XIII.de principiis uniuerſalibus.

An poſſit in inſtanti cælorũ uis imprimi. Articulus Primus.

u Irtutẽ cæloꝝ in inſtãti ꝓduci nõ poſſe ſic oſtẽdi ur̃.Q uælibet
enim ſtella fortius imprimit in lõgiori tpe q̃ in breuiori: quod
ſupius oñſum eſt:quom planetas tardiores cæteris paribus for
tiores dicti ſunt.ex hoc arguit̃.quælibet ſtella ĩ tpe finito quã/
tũcunq; magno finitũ effectũ ꝓducit:igi.in inſtãti nihil uirtu/
tis ꝓducere põt:cõſequtio clara eſt ĩtelligẽtib9.qm̃ ĩdiuiſibilis
ad diuiſibile nulla ꝓportio ẽ. Præterea oẽ agẽs fortius in partẽ ſibi ꝓpinquam
agit.q̃ ĩ remotã.igi.totũ ſubiectũ(nulla qualitate)in iſtanti equaliter afficere põt
cõſequtito clara:aſſumptũ oñdit̃.nã ſi eque potẽter ĩ remotã ſicut ĩ ꝓpinquã prẽ
agere põt.igi.q̃ rõe diſtãtia iſta nil uirtutis agẽtis ĩpedit:eadẽ nulla ĩpedire põt:
qm̃ cã diuerſitatis aſſignari ñ pt̃:itaq; ĩ ĩfinitũ uirt9illa multiplicabilis eẽt:qđ fie/
ri nõ pt̃.Amplius oẽ agens prius agit in ꝓpinquã partem q̃ in remotã.igitur idẽ
quod prius.aſſumptum oſtenditur:quoniã ſi non: ergo diſtantia iſta non impe/
dit eius actionem:& arguatur ut prius/ ꝙ uis illa ĩ infinitum multiplicari poſſet.
Idem oſtenditur alia ratione. nam quelibet qualitas in ſubiecto influenda diſpo/
ſitionẽ reqrit in ſubiecto:ſi ab ipſo recipi debeat.ſed diſpoſitiões iſte nõ poſſunt
in inſtãti ꝓduci qm̃ diuiſibilẽ in ĩfinitũ latitudinẽ cõtinent/per ptẽ ante ptem in
infinitũ acquiſibilẽ.nõ aũt in inſtãti.igi.&c.aſſumptũ apitur ſic ꝑ prima pte di
ſpoſitiões.n.ꝑdicte/aut ſẽſibiles ſũt/aut ĩſenſibiles ſi ſẽſibiles iã nõ ꝓducũtur in in
ſtãti.ut ĩtelligẽtibus patet.quũ nõ detur primũ inſtans motus.ſi inſenſibiles/illas
non põt ſubiectũ q̃ primũ recipere.nõ.n.dominiũ/opes/filios & alia huiuſmodi/
que ĩfluẽtias cõſequũtur/infans ydoneus ẽ recipere & ſic idẽ quod prius. Prete
rea oĩa quæ ſunt in tẽpore/tẽpore mẽſurantur.corpora uero cuncta in tempore
ſunt.igitur eadẽ tempore mẽſurãtur:dum quoq; ſunt tẽpore menſurãtur.non ſic
aũt.ut futura ꝓſenti aut preterito mẽſurentur aut ꝑterita futuro/uel preſenti:aut

preſentia preterito/uel futuro:ſed ſolum correſpondenti:ex hoc ſequitur/ꝙ totum eē corporalium/a toto tpe in quo eſt menſuret̃:igitur ab eodẽ diſponit̃:ergo nõ ſolũ a principio diſponit̃. Deinde.ſi a principii figura reliqua penſarent̃: igit̃ ſequẽtes aut ꝓcedẽtes figuræ/nihil ſuper figuræ predictæ ſubiecta opari poſſent: conſequẽs contra aſtrologos & experiẽtiam. Vlterius ſi in inſtãti figura cæli ſi/gnificationem acqrit:ergo ſicut infinita in potentia ſunt inſtantia/ infinite erunt figuræ ſignificatiuæ:hæc aũt ſunt ignote. Deinceps poſt principiũ ſtellæ nõ ſũt minoris uirtutis ꝗ añ/aut tunc in principio:igit̃ aut poſt ſimilẽ uel diſſimilẽ ſignificationẽ acquirent:aut prius nõ acqſiuerũt:utrunq; uero cõtra aſtrologos eſt.& ab eis abſurdũ putatũ. Incontrariũ eſt oĩum aſtrologoꝝ indubitata ac comprobata auctoritas:qua ueritate ſublata/nulla ſunt aſtrologorũ experimenta : nullæ figuraꝝ uires/nullaq; iudicia:figuris.n.iudicamus:ꝗ nil aliud ſunt:ꝗ cælũ/ſeu cæli ſic indiuiſibiliter ſe hñtes. Similiter ẽt ſi nõ ꝑ indiuiſibile:ſed ſucceſſiue ꝑ motũ cæloꝝ continuũ/uis illa ſignificãdi acqreret̃:nulla figura effectuũ futurorum poſſet eſſe cã:ex conſequenti ẽt nec ſignũ:qbuſdã paucis caſibus exceptis:ut infra patebit. Itẽ ſumat̃ figura principii/uero inſtãti aut in ꝑceptibili tpi correſpõdentis.de qua ꝗrat̃:aut huius figuræ uirtus(ultra inſtãs predictũ)aliquanto tpe durat:aut nõ ſed ſolũ per inſtãs.ſi primũ:eadẽ rõne ꝗ cõcedis/indiuiſibile ui hẽre ꝑ tẽpus diuiſibile:ad qđ nullã hẽt ꝓportionẽ/eadẽ coactus es cõcedere : ꝙ idẽ ꝑ maius maiuſq; tẽpus accidat/ſcđm figuræ ſignificatis ꝓtãtem: & ſubiectã naturã ſi ſcđm ſeqt̃/ꝙ ad iudicandũ effectus ꝑ qđ uolueris tẽpus/opus erit infinitas habere figuras ſignificatrices:infinitis pũctis tẽporis illius correſpondẽtes. Si diceret aduerſarius ꝙ ꝑ unã/põt mille ſibi ꝓpinquaꝝ/ſimiliũ/ haberi ſignificationẽ. Contra negari tñ nõ poſſet:qn in die/mille ſaltim figuræ erigẽde eſſent itaq; difficultas/in ĩpoſſibile uerteretur. Itẽ ſicut linea ex punctis nequaꝗ conſtituitur:nec ex inſtantibus tempus:ita nec ex ſignificatiõib9 inſtãtium ſignificatiões tẽpoꝝ. Rurſus non minoris ſpiritalitatis eſt radioꝝ inſenſibiliũ emiſſio/multiplicatio & operatio.ꝗ ſenſibiliũ.imo maioris/tanꝗ potẽtioꝝ/magis.n.a corporalibus conditionibus aliena ſunt.ſed emiſſio radioꝝ lucis:aut uiſibiliũ coloꝝ ſpẽꝝ.in inſtãti ꝓducũtur.ut in ſumma nr̃a demõſtratũ eſt & in eodẽ inſtãti opantur:qñ diafanũ iluminãt:& uires aliis ꝑfici faciũt:puta uiſiuã piter ergo iſluẽtie. Adhuc prĩcipiũ quodlibet aut ẽ cã influẽs in principiatũ:aut cauſa ſine ꝗ nõ poſſunt quæ ſequũtur euenire.ab utroq; aũt iſtoꝝ/media & fines depẽdentiã habẽt. Adde ſi prĩcipia ſequentiũ diſpoſitionẽ ſuſcipiãt/longe plures effectus ſeq/poſſunt in natura/ꝗ ſi nõ.igi.quũ natura pluralitatẽ effectuũ intendat oportet prĩcipia ſigñationẽ predictã ſuſcipere.cõſequutio apta.minor etiã: maior referat̃ : ſi qdem principia uim predictã nõ habeãt/opus eſt ſtellaꝝ motus & actiones ſucceſſiue diſponere.in qua ſucceſſione apparet cõſideranti reſpectu eiuſdem partis terræ ꝙ minor effectuũ diſſimilitudo aut pluralitas põt ꝓduci:ſi quid.n.ex figura aſcendentis.xxviiii.arietis gradus initiũ eſſe ſumſperit/ per ſuccedentes ſtellaꝝ motus & actiones/paꝝ aut nihil diuerſũ eẽ põt/ab eo:qđ per primũ tauri eẽ cepit.nulla.n. inter illa cãꝝ diuerſitas apparet diſponentiũ predicta:ꝗ gradus unius.uel minuti ut poni põt in caſu.ꝗ dr̃ia/qñ ꝑ aduerſariũ nõ ſibi aſſumpſit ſignificationẽ diſponendi/nihil pene diuerſitatis affert.In ſequẽtibus uero in oĩbus ſunt pene ſimilia.

Præterea nõ ſolũ illud inconueniens ſequitur ex tã parua diſtantia inter unum & alterũ aſcendens:ſed ẽt inter ortos eadẽ die:diuerſiſq; diebus id quidẽ modicũ tpis:in quo nõ ſimiliter diſponũtur/quũ in reſiduo ſimili mõ ſe hẽant/nihil ſenſibi le diuerſum cãt. Cõtinuo iungit̃ ſi diceret̃:ꝑ principio/paruũ tẽpus eſſe tribuen dũ.cõtra qua rõne paruũ hoc tẽpus in futuras diſpoſitiões uim hẽre põt:eadẽ & in ſubduplo/& ſub quadruplo:& ſic in infinitũ.nec aſſignari põt cã/cur tãto tpe ſigificationẽ acqrat:nõ aũt in duplo aut in ſubduplo. quatruplo/aut in ſubqua- truplo. Poſtea nil aliud inconueniens adducunt in mediũ/q principii ſignifica- tionẽ auferũt/q ꝙ cã nõ ſimul ſit cũ effectu ſuo.q̃re non bene capere poſſunt. ut preteritũ ſupra futurũ ptãtem habeat aut indiuiſibile ſupra diuiſibile. ſed in idẽ incõueniens (ſi incõueniens foret)inciderent qui paruo tpi/nõ inſtãti/ uim illam tribuũt:quãtũ ad cãæ preſentiã cũ ſuis effectibus:quãtũ ẽt ad utrunq; patet eos nõ bene ſentire:licet.n.cælũ non ſic poſtea ſe habeat ſicut quũ in idiuiſibili ſigni ficationẽ aſſumpſit.qm̃ figura mutata ẽ.ſupra tñ dictũ eſt/aliis mediis agere cæ- lũ remanẽt.n.ſtellæ & ſignificatores iidẽ uires &c. quare nõ eſt corrupta cã:itaq; cæli figura plus in uiriũ aſſumptiõe reqrit/q in actionibus in ſubiecta. Protinꝰ ſi eiuſmodi ſignificatiua uis in inſtãti nõ produceret̃/acqreret̃:& influeret in ſibi ſubiecta:nulla eſſet cõplexio niſi tẽperata:nihilq; naturaliter ſibi ꝓpriũ ſeruaret conſequens impoſſibile:ergo ãns:cõſequtio ſic apitur:nãq̃ȝ caliditatis iduxit ari- es in principio:taurus ſequens remittit:& gemini ſiccitatẽ : cancer uero utraſq;. & ſic deinceps:ſimiliter de ſtellis dicẽdũ. Nec obſtat ſi diceret̃ caliditatẽ actiuio- rem eſſe frigiditate:qm̃ ſaltim ſeqtur:oẽs complexiones eſſe ſimiles:itaq; de aliis proprietatibus quæ a celis ſunt ut ſupius oſtẽſũ eſt.quicqd.n.ab una cã tribuere tur ab altera aduerſa auferet̃ & econtra. Eſt igi.dicendũ prĩo ꝙ cælũ quaſdã ꝓ prietates in iſtanti ꝓducere põt:eque intẽſas ſicut & in tpe:patet hoc de radio ſẽ ſibili minus ſpiritali.tm̃.n.intenſum lumẽ Sol i.a. diafanũ in inſtãti ꝓducere põt quantũ ipſo quieſcẽte:uel per horã influente radios. Secundo dr̃ aliud eẽ in hoc influere/aliud uim influendi ſignifitatiuã ſibi uendicare:in principiis aũt ſignifi- catores aut oẽm uim influũt quã pñt influere:ſi ſubiectũ capax ſit:aut uim ſigni ficatiuã.& dominiũ & poteſtatẽ ſignificãdi uſurpãt:aut ſimpliciter.aut ſcd̃m qd ꝑ totũ tp̃s aut ꝑ ptẽ:totaliter:uel ptialiter quãq̃ poſtea iuxta ui acquiſitã influãt. Ad rationes incontrarium ad primã dicit̃:ꝙ ſtella diutius iſluens his modis forti us iprimit.Primo qm̃ diutius contrariis cauſis uim influxam obedientibus reſi- ſtit.Secundo qm̃ qñq; ſignificatio finiretur/in iſtanti aquiſita.quæ tñ per perma nentiã reaſſumitur. Tertio qm̃ nõ ſemp ſubiectũ idoneũ eſt/omnẽ uim in inſtanti ſuſcipere.quare opus eſt ſucceſſiue influi & intendi.quãuis ſignificãdi & alterãdi ſubiectũ uis in iſtanti aquiſita ſit.ut dcm̃ eſt:& ꝑ hec patet ad primũ reſponſio. Ad ſecundã dicitur.ꝙ argumẽtũ de inſenſibilibus influẽtiis nõ cõcludit.ſed ſolũ de q̃litatibus primis actualibus quæ nõ ſunt ad ꝓpoſitũ.ille.n.a uirtualibus pẽ dent.quæ in inſtanti ꝓduci poſſunt. nec ẽt cõcludit de poteſtate ſignificadĩ in in ſtanti aquiſita:& ſi ſignificator ſucceſſiue iprimit. Ad tertiã dicitur.maiorẽ eſſe falſam Sol.n.in inſtanti ad hanc uel illã diſtantiã radios tranſmittit.ſimiliter ra- dii uiſuales:ut aperte demõſtratum eſt ubi ſupra: ad probationẽ dicitur:ꝙ argu mẽtũ cõcluderet/ſi eque intenſe ſimul in diſtãs ſicut i propinquum ageret.quod

negatur: ſed conceſſo toto: adhuc nil ſequit̃ contra inſtantaneam ſignificationem ſuſcipiendam ut in reſponſione ad ſecundam dicebatur. Ad confirmatonẽ dicitur primã enunciationẽ eſſe falſam quia tũc diſpoſitionũ eſſent diſpoſitiones: poſtq̃ forme accidentales ſunt: itaq; in infinitum procederetur. ad alia patet per predicta. Ad quartã dicitur. ꝙ menſuratio illa/a principii figura diſponitur/qualificatur/& determinatur/quare argumentum nihil cõcludit. Ad quintam negetur cõſequẽtia: qm̃ ſequentes augentes ſunt uel minuẽtes & q̃nq; ſuperãtes: ſicut etiam particularia per uniuerſalia ſuperantur: ut Ptole. in.ii.quatriparti. teſtat̃: figuræ quidem aliæ partiales cauſæ ſunt. Ad ſextam dr̃ ꝙ argumentum concludit in quolibet inſtanti ſignificationẽ ſumi poſſe: non tñ ꝙ ſumatur in quolibet inſtanti. ſicut nec etiã ſubiecta ſunt infinita: quorũ ſignificatio ſumi poſſit. Ad ultimã dr̃. ꝙ quantũ ad uim ſignificationis ſuſcipiende poteſtas ſtellaꝝ ſolũ in principiis ſumitur. in aliis uero tpibus: puta in puentu ipſaꝝ ad loca ſignificationis: uim habent ob efficaciã quam locus in principio ſibi aſſumpſit: ſiquã etiã aliã habent ſignificandi uirtutẽ: illa principalis non eſt: ſed aliis ſignificatoribus/a principiis elicitis/diſponitur & contrahitur. Secundo dr̃. quoſdã influxus per tempus menſurando conſeruari: quãuis non nouiter acquirantur.

An figura ingreſſus Solis an arietem ſit ea: qua de accidentibus mundi iudicare debemus. Articulus.ii.

Solis ingreſſum in arietem cõmuniter tenetur eſſe punctũ/cuius figura de accidentibus mundi iudicare poſſumus: quod ſic ratione oſtendit̃. Circulus zodiaci (ut ſupra) principalior eſt aliis: igi. eius punctus potẽtior maxime obſeruandus eſt. Item Ptole. auctoritate & antiquorum tenentium quattuor puncta obſeruari debere. ſ. arietis/& libre/cãcri/& capricornii: inter quæ arietis punctus principalior eſt: qm̃ tunc ad zenit capitis noſtri ab equalitate accedere incipit. Itẽ auctoritate Ptolemei. ca. x. ii. quatriparti. ꝙ ex ſolis exiſtẽtia ĩ ariete &c. Item auctoritate omniũ pene modernorũ eiuſmodi ingreſſum obſeruantes. Præterea ſigna in primo mobili potentiſſima ſunt. Sol autẽ inter aſtra. ergo ſecundũ Solis ingreſſum in aliquã iſtaꝝ partiũ/accidentia inferioris mundi compenſari debent: inter has autẽ duodecim partes principalior noſtrum cõperatione eſt aries. Incontrariũ eſt experientia/auctoritas/& ratio. Experientia quidẽ: quoniã noſtri temporis aſtrologi/principia natiuitatũ/electionũ/initiorum ẽt alioꝝ habentes/facile multa uera p̃dicunt. in reuolutionibus autẽ annoꝝ mundi/ſemper ferme decipiuntur: mentiuntur: & ſibi & aſtrologiæ ſciẽtiæ detrahũt. Auctoritas Ptolemei impromptu ẽ. ait enim quattuor prima pũcta obſeruanda eſſe in anni figuris: capi. p̃allegato per quattuor autẽ pũcta prima/ nil aliud recte intelligere poſſumus: q̃ duo equinoctialia puncta/duoq; ab equatore maxime diſtantia: ſed nullum equinoctialiũ arietis principiũ eſſe põt in Sole: igi. nõ (ſicut uerba ſonant) aſſerere debemus/ingreſſum Solis in arietem: principiũ & anni figuram eſſe. Huic autem ſententiæ rõ ſuffragrat̃. nam quũ graduum ac minutorum zodiaci ſectiones ſecundum longitudinẽ / latitudinẽ continentẽ equatori ſectionibus non ſint paralellæ: neceſſe eſt/ꝙ quando ſol per centrũ/equinoctialem ingreditur/in ariete non ſit ſecundum longitudinẽ. quæ cõſequtio ſic demonſtratur. Suppono primo motũ trepidationis acceſſus & receſſus octauæ ſpheræ. quẽ

non ſolum auctoritates Tebit Burbachii/& omniũ pene aſtrologorũ opinio confirmant: ſed etiam experientia demonſtrat: non enim equales ſunt maximæ Solis ab equatore declinationes omnes in cancro: imo ſenſibiliter maiores uno q̃ altero tẽpore uel anno: quæ minorem declinationẽ ab altero latere uerſus capricornium demonſtrant: hoc autẽ a nulla altera cauſa prouenire poteſt/q̃ ab eo quem obſeruarunt antiqui/motum trepidationis: ſi quis uero eleuationẽ ſolis maiorem uerſus zenit noſtrum & minorem/non crederet: experiatur: & inueniet eſſe uerisſimã. hoc motu ſuppoſito: dicitur ꝙ Sol ſequens motum iſtum/eclipticam octauæ ꝓpriã (quã multi uocãt ĩpropriã) exire nõ põt: hæc aũt ecliptica octauæ/ſub alia nonæ ecliptica ꝑciſe eſſe nõ põt: niſi bis tm̃ ĩperfecta circulatiõe/motus trepidationis: tunc etiam per indiuiſibile manet. ſemperq; caput arietis octauæ/a capite arietis in æquatore in nona per ſemidiametrum paruorum circulorum diſtat: itaq; nunquam exiſtens ſol in equinoctio eſſe poterit in capite arietis nonæ: niſi bis in completo trepidationis motu qui ſeptem milibus annorum compleri dicitur: in aliis enim locis uel punctis quãdo erit in ariete nonæ: cuius ſectio nõ eſt in equatore ſecundum latitudinem: nec illi paralella/non erit in ariete octauæ. ut apertum eſt ſi enim luna aut alius planeta in ariete fuerit in primo puncto. & latitudinem habuerit quinq; graduum. certum eſt illam in equatore non reperiri. quoniam ſectiones ſeu partitiones graduum equaliter a polis zodiaci diſtant. non autẽ a polis mundi. Poſtea tunc maxime ſol potens eſt in mundo/& circa eius accidentia/quom magis indifferens eſt oĩ mũdo. hoc aũt euenit dũ in equatore ſol reperitur. igitur &c. Deinde ille punctus fortiſſimus eſt/in quo circuli potentiſſimi iungunt̃: & ſe interſecãt. q̇d capitis & caudæ luminariũ uires oñdunt: ſed in equatore quotiẽſcũq; ſol fuerit/zodiacus octauæ equatorẽ ĩterſecat/potẽtẽ circulũ nõ autẽ in arietis ſectione ubi fuerit latitudo: igi. &c. Interea ſol in mundo maxime cordis ſimilitudinẽ in animali tenet: ſed cordis locus ꝓprius cõueniẽs/ẽ medium/centrũ. ſ. igitur cõuenienter in medio uirtus talis repitur: hoc aũt ſub equatore eſt. igi. &c. Itẽ locus ꝓprie regi cõueniẽs medius eſt: ob eius ad aliã indifferentiã. talis aũt eſt ꝑdictus. Ex ꝑdictis ſeqtur. ꝙ dictũ cõe aſtrologoꝝ Ptolemei quoq; in. x. c. ii. quatrip. v. ꝙ reuolutio eſt reditus ſolis ſeu initiũ reiteratiõis. ad idẽ. ſ. pũctũ. nõ eſt ueꝝ: niſi ad ĩtellectũ ꝑmiſſum. ſ. ad eundẽ circulũ eq̇diſtãtem ac mũdo indifferentem. nõ enim contingit ad eundem pũctum redire Solẽ: niſi in ſeptem milibus annis bis tãtũmodo. ideo dixit fere. Seqtur ſecundo. ꝙ aſtrologus ille qui equatorẽ ĩueſtigare uoluit p mediũ equidiſtãs a Solis maximis declinationibus theoricã/ & experiẽtiã ignorabat octauæ & Solis motũ. Seqtur tertio. ꝙ quũ ſemidiameter paruoꝝ circuloꝝ: eoꝝq; uelocitas ĩ motu/plene cognita non ſint: nec ẽt an pui ꝑdicti circuli mobiles/uel ĩmobiles ſint: ſi ãt mobiles/ita ꝙ p zodiacũ ferãtur/ubi ſint eoꝝ cẽtra: ideo multiplici cã/errare opus eſſet: ſcd̃m eiuſmodi cauſaꝝ uarietatẽ: & ob hoc ẽt tutius eſt inequatorem querere ingreſſum. Seqtur ulterius. ꝙ uia ad ĩueniẽdum ꝑdictũ ſolis ingreſſum cõuenientiſſima. eſt magni iſtrumẽti exactiſſimi mediũ. Ad rõnes ĩcontrariũ dicit̃. ad primã ꝙ bis tantum in ſeptem milibus annoꝝ/reperiri poteſt Sol in capite arietis nonæ non habẽs latitudinẽ. quum uero latitudinem habet/uis equatoris maior eſt. ideo ſub illo exiſtentia ſolis querẽda eſt. Ad aliam dicitur. ꝙ intentum ꝓbat ratio de

quattuor punctis obſeruandis.equinoctium enim tantũmodo in equatore fieri poteſt. Ad tertiam iam dictum eſt qualiter dictum Ptolomei intelligendum ſit. Ad quartam dicitur ꝙ aries nonæ in ſua ecliptica potentior eſſet.ſed in aliis lo/cis cum latitudine/potentior eſt equator ob rationes prædictas.

An figura ingreſſus ſolis in equatorem reſpectu habitantium ſub equatore: aut potius reſpectu uniuſcuiuſq; regionis ſumenda ſit. Articulus.iii.

a Idetur ꝙ reſpectu regionis efficacior ſit.quãto enim aliqua uirtus uniuerſalis magis cõtrahitur/tanto pfectior eſt.cõtinet enim quicquid contractũ perfectionis habet:& adhuc amplius.ꝑpria enim includunt cõmunia.ſed figura reſpectu regionis/huiuſmodi eſt.ut patet igiť &c. Poſt hæc nullus negaret figurã reſpectu regionis ſi alteri contraria foret bonitatẽ uel ma/liciam remittere alterius.ex hoc arguiť ſic.ſecunda reſpectu regionis/primã re/mittit.igitur potentior eſt.cõſequutio tenet:nã a ꝑportione minoris inequalitas actio nõ fit. Amplius totius mundi accidentia nõ niſi accidentia ſuaꝝ partium ſunt.he autẽ ſunt regiones.igitur &c. In contrariũ arguitur per omnes ſupra/dictas rõnes. tunc enim ſolũ indifferẽs eſt mundo/in medio/in equinoctiali puncto/in interſectione zodiaci octauæ & equatoris/quom reſpectu habitantiũ ſub equatore/qbus equator eſt zenit/Sol fuerit igiť &c. Interea figura cõmunis potior eſt particulari.ut ſupra & multis rõnibus & auctoritatibus patet.ſed figu/ræ regionũ/ſunt reſpectu alterius particulares.ut patet igi.&c. Dicendũ igitur figurã ingreſſus Solis in equatorẽ eſſe efficaciſſimã reſpectu habitãtiũ ſub illo. Dinde reſpectu regionis.Deinde ingreſſus Solis in Arietẽ.quæ figuræ(quoniã parũ a ſe diſtant) facile cõtingit/ut eundem ſignificatorẽ habeant.ideo quãdoq; aſtrologi uera ꝑdicunt.ſi uero contigerit eſſe diſcordes/& uarios habere ſignifi/catores:effectus prioꝝ apparebunt.tertia minuente. Ad rationes igiť in cõtra/rium dicendũ eſt.ꝙ potẽtia illa particularis pro maiori parte ab uniuerſali procedit.quare:& ſi maiori minus addatur/reſultanſq; maius prædicto maiori effi/ciatur/non propter hoc minus additũ debet maius appellari. Ad ſecundã diciť latitudines potentiaꝝ & reſiſtentiaꝝ eſſe diuerſas.quare frigidum ut quinq; ca/lidum ut octo remittere poterit. Ad aliam dicitur ꝙ ultra particulares figuras eſt una generalis potior quæ totius uim gerit.

Quot modis ſeu figuris de accidentibus mundi iudicari poſſit.aut pluribus uiis.pluribuſue figuris. Articulus.iiii.

a Pparet de mũdi accidẽtibus nõ poſſe pluribus uiis/aut figuris iudicari/ diuerſæ enim & cõtrariæ cauſæ ſimilem(nedum eundẽ)effectum pro/ducere nõ poſſunt.niſi forte una per ſe:altera per accidẽs.de qbus per accidẽs cauſis.nõ eſt aſtrologica cõſideratio:ſed diuerſas figuras difficile eſt non eſſe cõtrarias/& uarios nõ hr̃e ſignificatores:quoꝝ unus effectũ quendã ꝑduce/ret:alter uero non.qm̃ diuerſas ꝑprietates habent:igi.&c. Præterea accidentia mũdi/aut bona/aut mala ſunt.particularia.ſ.ad ſenſum aſtrologoꝝ ſupius datũ. ſed per eclipſes nõ poſſunt niſi mala iudicari:iuxta Ptolomei ſnĩam in libro centum uerboꝝ uerbo.xxiiii.igiť uia per eclipſes nõ eſt ſufficiẽs. Præterea Ptolo/meus in quatripartito iudicare docet p figuras quattuor pũctoꝝ:licet particu/laria.p luminariũ cõiunctiones & oppoſitiones diſcernat:igitur aut nõ ſunt alii

modi:aut unus alium minime compatitur:aut ipſe inſufficiens eſt. Incontrari/um eſt Ptolemei auctoritas/pluribus in locis.ubi diuerſos modos aperit iudican/di qui omnes in numero tres ſunt.Primus:per magnas coniunctiones.Secundus per eclipſes.Tertius per figuram reuolutionis mundi.ſ.ingreſſum Solis in equinoctialem.in libro centum afforiſmorum uerbo.lxiii.primum modū poſuit.ali/os uero in quatripartito.Ponit etiam uerbo.xv.iudicandi modum per figuram dogmatis quod de legibus humanis intelligi debet.ut greca tranſlatio oſtendit. qui debilis eſt modus. Quis autem modus prior ſit poteſtate/& efficatia/uiden/dum eſt.deinde qualiter ſe inuicem modi prædicti plures compatiātur.& primo a debiliori inchoandum:qui per magnas coniunctiones perficitur. Dicendum igitur ſuperiorum coniunctiones/magnas cauſare differentias.natura enim ple/rumqꝫ in corporalibus/quod in uno deficit in alio ſupplet.quum igitur.tarde iungantur ſuperiores:grauitate & poteſtate compenſabitur. Vlterius Saturnus magnum infortunium eſt. Iuppiter uero magnum fortuniū.quom ergo iungūtur: unus alterum ſuperant:itaqꝫ ſignificandi uim aquirit:ab altero eandem auferen/do.itaqꝫ magnæ differētiæ effectuum ſequuntur.quæ obſeruande ſunt.& iudicari per illas poſſumus. Deinde quod planeta īfluxit in principio/aut influere ce/pit ſue tarditate melius conſeruare & intēdere poteſt.huiuſmodi ſunt ſuperiores. igitur. Rurſus quanto maiori tempore coniuncta corpora manent/tanto maio/rem effectum producunt/ceteris paribus.ſed ſuperiores non parū tēporis manēt in eodē minuto.ut ſupra igi.&c.Secūdus modus/per eclipſes eſt.qui modus ex triplici cauſa ſumitur.Prima qm̄ luminarium oſtenſum eſt cōiunctiones eſſe potiores.Secunda cauſa eſt nam quom eclipſes fiunt:tunc uere ſcd̄m longitudinē & latitudinem iuncta ſunt.ſed efficax cōiunctio ſcd̄m utrūqꝫ modū fieri debet. Tertia aūt cauſa:priuatio luminis eſt:qua.ſ.nō nulla mala ſequūtur.qua de cauſa nō mediocriter obſeruande ſunt.he etiā eclipſes per accidens prodeſſe poſſunt quod enī uni obeſt/alteri prodeſt.ſicut unius mors alteri parat diuitias.non aūt per ſe nam malū per ſe non iuuat. Tertius uero modus eſt per anni reuolutio/nem:quam qdem Ptolemeus ſignificari uelle uidetur/nō unica figura:ſed quat/tuor.q̄uis moderni/ſcd̄m aſcendentis fixionem/cōmunitatē/aut mobilitatē/unam duas/uel q̄ttuor figuras erigāt.hec autem figura(ut ex ſupradictis patet)principaliora quædam in mundo cōmittatur.uidelicet ſolem:primi mobilis punctum circuli medii/zodiacū octauæ illum interſecantem/zodiaco nonæ ꝓpinquū.particulares quoqꝫ figuræ/cōiunctiones/uel oppoſitiones luminariū ſunt:qbus uni/uerſales ꝑdicte/determinant̄:quæ cōiunctiones & oppoſitiones inter alias potentiſſime ſunt.ut ſupra. Modo dicendū eſt/quis hoꝝ triū modoꝝ efficacior ſit. dico igit̄ ſi(ea quæ ſupius oſtenſa ſunt memoria teneant̄)opus eſt dicere.reuo/lutionis figurā eſſe potiorem.eam.ſ.quæ in equatorē ingreſſum oſtendit.reſpe/ctu eoꝝ qbus equator eſt zenit.nam huius figuræ/cauſæ potiſſimæ ſunt in cælo .ſ.ſol.primū mobile/equator/uia ſolis in octaua. Luminariūqꝫ cōiunctiones uel oppoſitiones determinantes āminiculæ.cuius ſignificata potiora ſunt.ſicut etiā ſupra oſtenſum eſt/luminariū figuras eſſe potiores:q̄ aliorum planetarum. Poſt hanc ſequuntur luminarium eclipſes:quæ quāquam aduerſa ſignificata decer/nunt:minuſqꝫ bona complectuntur:ſunt tamen adeo potentia/aliaqꝫ ſuperantia:

ut ſecundũ locum obtineant:ſuperiorumq; coniunctionẽ præcedant in uirtute Tertius & ultimus modus eſt ſuperioꝝ cõiunctionũ:ob predictas rationes ſatis potens.qui quidẽ:& ſi efficacia/circa ſibi ſubiecta/cæteris paribus/eclipſium non ſuperet:præeſt tñ illis in multitudine ſubiectoꝝ ab illo patientiũ/uel imutatoꝝ: bona quoq; & mala per ſe ꝓnoſticari põt. Conſequenter aperiendũ eſt quo pa/cto ſe inuicẽ cõpatiant̃ modi ꝑdicti.ut unus alteri nõ aduerſetur.qua in re dicẽdum eſt oportere oẽs penſari.ſi enim ad determinãdas uniuerſales/particulares figuræ requirunt̃.multo amplius/minus uniuerſales (principatũ certũ tenẽtes) erũt obſeruandæ.pariter ſi in anni reuolutionibus particulares ingreſſus ſolis in ſigna/particulareſq; cõiunctiones reſpiciẽde ſunt ueluti augentes/aut minuentes effectũ ſcd̃m ſui qualitatẽ :qm̃ alias iam reſpiciẽde nõ eſſent poſtq̃ nec minuere/nec augere poſſent uniuerſalis figuræ ſignificationẽ.opus erit quidẽ alios generales modos principalius intueri.ſiqua uero repugnãtia ſignificatoꝝ reperiret̃/eius(qui fortior eſt) uirtutẽ ꝑualere teneat̃.ſcd̃m eius ſup alterã ſibi aduerſam dominiũ. Ex qbus ſequit̃.ꝙ ſiquis alteꝝ modoꝝ poſthabuerit debile erit iudicium eius & fallax. Ex quo ulterius ſequitur.ꝙ plerũq; aſtrologoꝝ iudicia uana ſunt.tum qa nõ tot figuras ante oculos tenent/quot indigent:tum ꝑcipue qm̃ principaliorẽ figurã ignorant. Sequitur ulterius ex dictis ꝙ nõ ſolum tres iſte figuræ principales/a qbus tres generales modi ſumuntur inſpiciẽde ſunt:ſed etiã eaꝝ ãminicule oẽs.erunt igitur omniũ cõiunctionũ ſuperioꝝ figuræ neceſſariæ a maxima ꝓxima ꝑcedente uſq; ad tẽpori iudicii ꝓpiorẽ mediã uel minorẽ/quibus maxima determinatur.ut afforiſmo.lxv.Ptole.teſtatur in centiloquio.& ita de aliis alioꝝ modoꝝ ãminiculis figuris dicendũ.qbus magna cũ diligẽtia pen/ſatis:ardua ꝓuincia iudicãdi gñaliter ſummi põt. Ad rõnes in cõtrariũ.ad primã patet ex dictis qualiter repugnantes figuræ ſcd̃m alterius dominiũ ſubſint. Ad ſecundã dictũ eſt/eclipſiũ modũ/intenſiua magnitudine ꝑualere.non ſubie/ctoꝝ multitudine aut generum effectuũ pluralitate. Ad tertiã dicitur ꝙ Ptolo. quod in uno libro amiſit/in alio expreſſit.nec inconueniens eſt.

An prĩcipales aeris mutatiões a luminaribꝰ uel ab altera cã ſumãtur. Arti.v.

a Strologi cuncti ferme putant aeris mutationẽ a luminaribus pendere: & in iudiciis ſuis alias cauſas poſthabẽt. primo enim auctoritates ante oculos habent Ptolo.& afforiſmo.lxvi.&.lxvii. libri fructus docentis nos a luminaribus ſignificationẽ eiuſmodi ſũmere. Amplius cõtinua experientia demõſtrat/luminariũ aſpectus/ꝑcipueq; cõiunctiones ac preuentiones.ut duobus diebus ante aerẽ mutent.diſtantia.ſ.tali quali cæteræ ſtellæ nullũ cauſarent effectũ nullamq; poteſtatẽ habere demonſtrarẽt.igitur luminariũ aſpectus po/tentiores.imo potentiſſimi ſunt:itaq; cæteræ debiliores cauſæ obeſſe nõ poterũt/qn ſcd̃m luminariũ diſpõnes aeris mutatio ſequatur. Vlterius oſtenſum eſt lu/minariũ inter cætera potiora eſſe.igitur maxime dominãtur corporibus.& per cõſequẽs ꝑcipue elemẽtis.qm̃ inter alia ignobiliora ſunt/& impfectiora. Præterea luna maxime rebus corporeis humidis aqueis fluxibilibus dominatur:ut ſupra oñſum eſt:ſed elemẽta cuncta ꝑter terrã fluxibilia ſunt.igi.&c. Poſtea magis aerem mutari dicitur penes nubiũ & pluuie præſentiã earũq; abſentiam:q̃ per alia/quantũ ad propoſitum ptinet.ſed hæc ꝑcipue lunæ ſubduntur.patet in

fluxu refluxuqꝫ maris.in fluminibus fontibus & ſimilibus. Amplius ignea cō/
plexio Soli ſubditur/patet ītelligentibus aquea lunæ.aerea uero terreaqꝫ ex utro/
rumqꝫ qualitatibus cōſurgunt.q̄re uentos ceteraſqꝫ exalatiōes calide ſicceqꝫ cōple
xionis a Sole generari cōuenies.eſt pariter caliditatē & ſerenitatem/a luna uero
uapores:nubes/pluuias/niues/& ſimilia.ab his aūt/aut ex his/omnis aeris muta/
tio conſurgit. In cōtrariū diligentiū expertoꝝ obſeruātia eſt:quā p̄ceptor meus
Curtus mihi aperuit.quā in paucis elapſis annis/bis ſenſibili experientia p̄cepi/
qualitatē aeris aſſerentis:præcipue potiſſimeqꝫ a tribus ſuperioribus pendere.
Ad cuius rei euidentiā dicendū eſt.ꝙ qualitates iſtas magis ab hac uel illa cauſa
pendere.duobus modis intelligi poteſt:uno quidē modo.ut per magis pendere/
ſæpius/frequētius in tempoꝝ curſu principaliter pēdere intelligamus.itaqꝫ pro/
culdubio aeris mutatio a luminaribus pendet.quæ crebrius ſimul corpore uel
aſpectu iungunt̄/q̄ tres ſuperiores.tum ratione maioris uelocitatis motus:tum
etiā ratione minoris numeri.difficilius enim(cæteris paribus) tria q̄ duo conue
niunt.& ſic raro principaliter rem iſtā ſignificant.Alio modo per magis pēdere/
ſi intelliges fortius ac potētius qualitatibus iſtis aerē afficere/cæteris paribus/lon
gioreqꝫ tp̄e.ſic equidē aeris qualitates a tribus ſuperioribus pēdere dicendū eſt.
nō quomodocūqꝫ diſpoſiti fuerint:ſed quom.ſ.in eadē triplicitate omnes reperti
fuerint.quātoqꝫ melius diſpoſiti/ſuiſqꝫ poteſtatibus uigorati/tanto potētiori mo/
do in aerē imprimunt:quo caſu parū uel nihil quippe obeſſe poterūt/luminariū
aduerſe ſignificationes.huius rei ueritatem docuit experientia anno ſalutis.M.
.cccc.xci.in quo maxime uigebat frigiditas uniuerſalis per orbē terraꝝ.eodem
enim tp̄e *Saturnus* in Capricorno.Iuppiter in Cancro potens.Mars etiā in Ca/
pricorno ſimiliter potēs.anno quoqꝫ.M.cccc.xcvii.quibus tp̄ibus maxima ſic/
citas uniuerſalis cōperta eſt.Saturnus in Ariete fuit.Iuppiter in Sagittario po/
tens.Mars in Capricorno potens.ſimili modo operabunt̄ ſi duo in eodē ſigno:
ſed magis in duobus eiuſdē triplicitatis aſpectuqꝫ:altero tñ nō obſtante:quāuis
minime fauente:licet longe minus operent̄.cui rei etiā ratio ſuccurrit:& opitu/
latur.Certū eſt enim cunctos planetas qualitates primas uirtuales habere q̄bus
elemētis & aliis dominant̄:ut ſupra.ſed p̄ter luminaria.tria ſuperiora potētiora
ſunt.& q̄a tardius circulant/tardiuſqꝫ zodiacū peragrant/diutius eiuſdē ſigni ui/
res influūt & imprimūt in elemēta ac mixta.igitur q̄a tres ſunt:& potentes.tar
di diutius ſimilē qualitatē recipientes atqꝫ influentes ideo ſic potenter imprimūt
in luminaribus aūt nō ſic p̄dicte ꝓprietates reperiunt̄. Ad rōnes igitur in con
trariū dicendū.ad primā ꝙ Ptolomeus eas cauſas oſtendit/alias nō reprobādo.
modus etiā iſte ex dictis ſuis elici poteſt.puta afforiſ.L.&.lxiii. Ad ſecundā di
citur illud accidere ob ſpheras luminariū magnas de q̄bus ſupra loquutum eſt.
Ad tertiā dicitur ob plura luminaria eſſe potētiora.cui tamē minime repugnat/
tres ſuperiores ſecūdo modo potentiores eſſe. Ad quartā dicitur lunā ſeorſum
ſumptā maxime p̄dictis dominari.cui nō obeſt/ut tres ſimul potentiores ſint lu
na ſola/aut etiā ſole/ob p̄aſſignatas cauſas. Et per hæc ſolutio patet ad quintā.
Ad ultimā dicitur argumentū concludere omnia illa a luminaribus poſſe pen/
dere:quod quidem conceditur.cum quo tamen ſtat tres ſimul ſuperiores/modo
prædicto/maiorem habere efficaciam & dominium maius.

Quæſtio.XIIII.de principiis particularibus.

An hominis principium nobis poſſit eſſe notum. Articulus Primus.

APparet hominis principium non poſſe nobis eſſe notũ. Principiũ hoīs non eſt niſi quom homo incipit eſſe. ſed tunc incipit eſſe/quom aīa intellectiua in materia infunditur diſpoſita/ de foris effectiue.i.ueniendo:iuxta Ariſto. ſniam.qm̃ tũc hic homo eſt:& nõ imediate ante fuit.ergo hic incipit eẽ.in quã premiſſa ꝓpoſitio reſoluitur:tale aũt principiũ penitus ignotum eſt.nec expientia nec rõne/nec auctoritate pcipi põt.ig.&c. Poſtea conceptionis figura haberi non poteſt igitur &c.antecedẽs autẽ ſic deducit᷑.nã ſi haberi poſſet:aut hoc eſſet punctũ coitus obſeruando:aut per uiã natiuitatis:ſicut & natiuitatẽ per cõceptionem cognoſci putãt:iuxta cõter operantiũ ſniam:ſed uterqꝫ modus inſufficiens eſt.quod ſic oñditur.primo quidẽ.quis mulieres cuſtodiet᷑ aut qs cuſtodiet ipſos cuſtodes᷑ Secũdo auctoritas Ptole.uerbo.Li.libri fructus nõ eſt ad ꝓpoſitũ.quoniã in greca lingua.ſic habetur.ubi eſt luna in natiuitatis tpe/illud ſignũ aſcendebat in cõceptione &c. Codicibus uero grecis fides adhibenda eſt.quũ tpibus Ptole. in Alexãdria lingua greca floruerit.poſtea longo tẽpore:& apud rodũ librũ fructus ediderit. Deinde principiũ exitus ex utero haberi non põt.igitur nec p ipſum iudicari:nec cõceptionis figurã p illud ſumi:aſſumptũ ſic declarat᷑.qm̃ ſi ſic/aut hoc eſſet p uiã cõceptionis:aut per inſtrumẽta ſolis uel aliaꝝ ſtellaꝝ altitudinẽ menſurãdo.ſed nulla p̄dictaꝝ ſufficiẽs eſt.ig.&c.antecedẽs oñditur.primo pro pte prima.primũ qm̃ conceptionis initium hr̃e nõ poſſumus ut oñſum eſt. Deinde qm̃ cõceptionis exordiũ ꝑ natiuitatem cõprehendit᷑.ut aduerſarii affirmãt.ergo natiuitas notior nobis eſt:notius aũt per ignotius cognoſci nõ põt.Poſtremo qm̃ ſimul cũ alio cognitũ/nõ eſt per illud cognitum.oportet.n.p̄miſſas p̄cognoſci cõcluſionibus. Secũdo patet non poſſe p inſtrumẽta/cæli figurã cõprehendi pluribus de cauſis.prima ex parte inſtrumẽtoꝝ impfectiõis:poſito.n.exactiſſimũ eſſe inſtr̃m/nõ põt defectu carere. primo qm̃ in eo nõ minuta nedũ ſecũda apparere pñt.ſed infinite modica diſtãtia figuræ ſignificationẽ qñqꝫ uariat.patet inter finẽ & principiũ poteſtatũ prædominatoꝝ.Horologia uero aſtrolabio impfectiora eſſe nemo dubitat.& ita de reliquis. Vlterius aut inſtr̃m eſt paruũ.& ſic gradus uix pñt diſcerni:aut magnũ.itaqꝫ umbra uel radius nõ habet᷑ niſi confuſus. Secũdo qm̃ uia quæ dicit᷑ ſolis in aſtrolabio/ecliptica eſt nonæ:ſub qua ſol minime deferri poteſt.ob motũ trepidationis.ut ſupra patuit.ſolũ.n.in ſeptẽ milibus annoꝝ fere ſimul eſſe pñt: aut una ſub alia ecliptica:quomqꝫ ſic iungũtur nihilo tpis permanent ſimul:ſed ſolũ indiuiſibili pmanentia.ſic igitur p̄dicta differẽtia notari nõ põt. Secundo principaliter idẽ experte cæloꝝ oſtendit᷑:qm̃ cæli differẽtes ſpecie/nõ tantũ numero/uariã materiæ ꝓportionẽ ſibi uolunt/& q̃titatẽ/ſub extenſione eadem.itaqꝫ diuerſa raritate aut denſitate afficiũtur.ſicut etiã ſtella pars denſior orbis ſui/ab Ariſto.dicta eſt.quo poſito.uiſibilem radiũ frangi neceſſe eſt.ſicut in uirga(cuius medietas in aqua ſit/altera uero in aere)patet euenire:alibi igitur q̃ appareat ſituantur aſtra. Item radius per medium denſius fortificatur ob eius reflexionem ac multiplicationẽ.cæli autem denſi ſunt:quia ſolidæ ſubſtantiæ.ut ſupra.

Preterea idē oñditur de ſtellis.aut luminaribus ꝓpe orizontē p.xv.uel circa gra
dus tunc.n.ob uaporꝝ eleuationem a terra/fit ſpēꝝ reflexio:qua re cōtingit lumi
naria ſub terra exiſtentia uideri ambo ſicut uaſis fundū in certa diſtantia non ui
ſum ob lateris impedimentū/ſi tamē aqua uas impleat᷑:uidebitur quippe/ac ſi in
aquæ ſuperficiæ locatū eſt etiā.tunc igit᷑ diuerſa(ab ea quæ ſenſu ꝑcipitur)erit
altitudo. Rurſus ſi ꝑ uiā cōceptionis natiuitatis pricipiū haberi poſſet/aptiſſime
inde ſequeret᷑/duos hoies ſic naſci nō poſſe.ut ꝑ decimā partem horæ/unus poſt
aliū oriatur in eadē urbe.ubi nullā notare poſſunt differentiam longitudinis aut
latitudinis/aut poli eleuationis.hoc tñ quottidie expiri poſſet:qui partus in urbe
magna obſeruaret.Oriant᷑ igit᷑ tres hoies in.a.b.c.pūctis in una quarta horæ in
cluſis.Et altera ex parte Socrates oriatur in.a.pūcto:ſed putatiua natiuitas eius
aſtrologo offeratur/ꝑ horā diſtās ab.a.figura.qritur igitur an huius principiū ꝑ
cōceptiōis uiā cognoſci poſſit.dicēt/eqdē aſtrologi.ꝙ ſi ſic.pariter idē coacti ſūt
ꝑdictū aſcendēs in.b.c.punctis/ortis aſſignare.quod incōueniēs & abſurdū eſt.
Poſtea ſit fetus ad ortū diſponendus diſpōnibus.ut centū:qratur deinde/an me/
dicinæ inferiorūqꝫ cauſaꝝ medio diſpōnes prædictæ iuuari poſſint:uel ne.ſi nō.
igi.agētia particularia ſuis paſſis cōuenienter applicata nō agent.quod eſt cōtra
omnē phiam.ſi ſic.iuuetur igitur ꝑ cauſas ꝑdictas ut duo:& arguitur ſic.a.fetus
prius erit diſpoſitus ad ortū ꝑ decimā horæ/exēpli gratia.beneficio medicinæ:q̄
ſine illa fuiſſet.igi.ꝑ decimā horæ orietur ante.ſed in eo tpe luna aſcendenti na/
tiuitatis & cōceptionis non concordabit.nec ecōtra.patet qm̄ poſt per decimam
horæ.cōcordes fuiſſent.igi.quū multis de cauſis ꝑticularibus iuuari ac impediri
poſſit.patet ꝑ oēs naturales/nō naturales/& preter naturā cauſas in medicinæ ſci
entia diſcurrendo.igi.predicta uia inefficax eſt oīno. Interea iunge ſi ſic/ut ꝑdi
cta rō cōcludit/medicinæ beneficio &c.ſeqtur ꝑ emplaſtri appoſitionē/aut alteri/
us medicinæ applicationē hominē ditari poſſe:miſerrimum fieri:naturali morte
perire:amputari:ſuffocari:& ita de cunctis aliis:quæ per natiuitatis figuram in
mūdo hauriuntur.ꝑter etiā celorum naturalē ordinē.patet ſi accelerari atqꝫ retar
dari pōt natiuitas. In cōtrariū cōclamant oēs aſtrologi.Experiētiaqꝫ cunctis ob
ſeruantibus affirmat:quū facile (mediocriter introductus aſtrologus/antiquoꝝ
laboribus)multa ac mirāda futura ꝑdicat.quæ res minime ſic ſe haberet ſi princi
pii figura ignota fuiſſet mihi quidē eiuſmodi reꝝ fides non eſt.ſed aperta ſenſa/
taqꝫ ſcientia.extant cōplures/uiuūt adhuc/quibus aſtroꝝ uires genituris quibuſ/
dam mediantibus aperui.unū ſilentio ꝑtereundū non eſt.certiorē fecit uirū ſuū
mulier quædā/amici abſentis uxor ſe citius pariturā:quare ut rediret rogabat.
reſpōdit amicus aſtrologia preditus (qui iam horā coitus obſeruauerat) non eſt
opus cara uxor reditu meo.nā uſqꝫ in talem diē talemqꝫ horā nō paries.tūc tamē
paries maſculū.& ita rei ueritas fuit. Reſpōdeo in materia iſta duplicē ꝑſonam
induere uolo.uidelicet ueritatē huius rei aperientis:& deinde rationes incontra/
rium euacuātis.quas ſic inter ſe differre placet.ut quom ueritas aperiet᷑:ſic ſen/
tentiæ ꝓferentur.ut ſolū aſtrologiā uenerātes capere poſſint.quom uero ad argu
menta in oppoſitum reſpōdebitur:hoc tantūmodo cōtentus ero.ut rōnis uis eua
cuetur/enodetur/abſoluatur. Quātū ad primā.dico cōceptionis principiū/atqꝫ
natiuitatis poſſe cognoſci.cōceptio enim ſumi debet/hora caſus ſeminis/& ſupple

retentionis in matrice:qui caſus atq; retentio triplici uia cognoſcit̃.Prima ex uir ge a matrice ſuctiõe.Secũda ex accidẽtibus mulieꝝ:puta ſenſibili ĩmutatiõe/uo/ mitu & ſimilia.Tertia p uiã natiuitatis:ut infra palã fiet. Natiuitas quoq; plu/ rib9 modis manifeſtat̃.Primus eſt p aſtrolabiũ pfectũ:aut aliud inſtrm lineis ui ſibilib9 uſum.Secũdus eſt p pfectũ horologiũ:cui credimus nubiloſo tpe.Ter/ tius eſt p directiões & pfectiões:quo nõ ſolũ pũctalis ferme figura principii no/ ſcit̃:ſed illo alii modi moderant̃. Quartus eſt p ãnimodar/ꝗuis modus iſte qñq; deficiat:uñ nec ſolo uti debemus. Quitus p uiã cõceptiõis:q afforiſmo Li.ſcdm arabicã lrãm a Ptolomeo tãgit̃. Ex oĩbus his modis tutiores ſunt primus & ter tius ſimul iuncti:p aſtrolabiũ nẽpe pfectũ:gradus pciſus ſũmi ꝙ facile põt:pñt ẽt & minuta cõprehẽdi:& hoc a qbuſdã obſeruatũ eſt atq; pfectũ:ſed p directio nes & pfectiões ad certã menſurã pueniri põt.Omnia tñ facilia ſunt & apta pter ultimũ.Pro cuius noticia aduertẽdũ:ꝙ Ptolomei lingua ppria greca fuit quæ in Alexãdria eius pria uigebat:ideo putãdũ eſt rõnabilius in greca edidiſſe libros ꝙ arabica:eo pſertim/ꝙ apud rodũ ſcripſiſſe aſſerit̃:dubiũ eſt aũt apud aſtrologos/ qbus codicibus magis fides adhibẽda ſit:ſed tenendũ eſt ꝙ grecis:ueꝝ qm̃ in co dice greco afforiſmus.Li.de ſigno nõ de gradu loquit̃:ideo cõſiderandũ:ꝙ ſnia illa de gradu aſcendẽtis & lunæ loco in natiuitate:in cõceptione cõmutatis.Her metis fuit:& Mercurii quæ uel a Ptolomeo ampliata/ p ſignũ uerificata fuit/uel lrã incorrecta eſt:ſed ſiue hermetis/ſiue alterius prius extiterit ab arabicis latinis quoq; expiẽtia cõprobata eſt:ꝗuis nõ a multis intellecta. Aperiẽda igit̃ hic plu ra ſunt:modo tñ ut aſtrologiæ aduerſarii rem iſtã nobilẽ attentione dignã nõ ca piant:quã ob cãm fieri potuit:ut uera exiſtente graduũ pmutatione:per ſignum dũtaxat fuerit expreſſa. Primo igitur opus eſt:ut natiuitas hoĩs ſic cõprobanda/ uiolenta nõ ſit a caſu:uel libera uoluntate pendẽs:uerbi gratia pcuſſione inciſio/ ne & huiuſmodi:nec etiã ſeptẽ/aut undecim menſiũ:ex quibus elice/ſententiã nõ eſſe neceſſariã:ſed in pluribus euenientẽ:quẽadmodũ etiã cætere pene aſtrologi/ ce ſententiæ. Secũdũ neceſſariũ eſt ꝙ nõ gradus ubi luna eſt intelligi debet:ſi/ cut pleriq; putant aſtrologi:ſed locus:qbus uerbis in Arabico reperit̃ expreſſus afforiſmus. Locus igit̃ lunæ erit in aſcendẽte:ꝗuis alter gradus in ecliptica co/ oriatur/ab eo in quo eſt:quom latitudinẽ habet. Huculq; attingũt moderni:ſed illa quidẽ nõ ſufficiũt ad ueritatẽ inueniendã:ſed duo alia oportet intelligi:quæ generaliter aperiã:adeo ut amatores aſtrologiæ non difficile cognoſcere ualeant. Primũ igit̃ eſt.ꝙ ratio cur luna dominiũ tale in natiuitatibus habet.eſt eius effi catia:quã ſupra oſtẽdimus:& qm̃ rebus humidis pdominatur:ſicut ſunt oĩa/quæ oriri incipiũt/& qm̃ maxime corporibus aſſimilat̃.ob eius augumentũ & decre/ mentũ:& qa uegetatiue parti multũ dominat̃.quæ in ortu hoĩs potẽs eſt ualde: cõtra ſenſitiuæ & intellectiuæ cõditiones.Ex his argue ſic.poſſibile eſt lunã adeo debilem eſſe tpe conceptionis/aut cõbuſtione.aut parte zodiaci.aut loco figuræ/ aut maligna qualitate ſtellæ(cui iuncta eſt)affectã.ꝙ uim iſtã ſignificandi pcul dubio deponet.uerſa uice etiã planetã aliũ reperiri/adeo ad uitã tuendã &c.bene diſpoſitũ:puta fortunã in domo/in angulo/uel aſcendẽs reſpicientẽ amicitie aſpe/ ctu.& ſic de aliis poteſtatibus ſuo modo.ut uim illã quã luna ſibi uendicare ſo/ let plerũq; alter intercipiat.qui loco lunæ ſumendus eſt.& hoc uicibus pluribus

expertũ eſt directionibus & ꝓfectionibus poſtea cõfirmatũ.ſed nõ tantũ aſcen/dentis angulũ diſcurrere expiriq; oportet:ſicut in greco habet͛ uel eius oppoſitũ. Secundũ eſt.nõ tantũ Luna uero motu ſuo cõſiderãda eſt:nec tantũ medio mo/tu.ſicut plerũq; faciunt cõplures:ſe utroq; uti oportet.qualiter aũt hoc fieri de/beat/& ſi ab aduerſariis difficile eſt cognoſci:nõ tñ a peritis.quere igit͛ & inue/nies talem/inter ſe cõceptionis & ortus figuras/hr̃e dependentiã.ut ſimul cognite eſſe poſſint:& una ab altera/cõcordantia media. Patet igitur ex dictis aſtrologis modos nõ deficere quibus hominis principiũ/ortus/atq; cõceptionis cognoſcant. Ad rõnes incontrariũ.ad primam cõcedit͛:ꝙ illud eſt principiũ eſſe hoĩs:nõ fieri hoĩs:neq; principiũ quo p ſe uiuere incipit:quæ duo principia:ut in ſequẽti capi tulo patebit ab aſtrologis obſeruãda ſunt:ſicut patet de primo lapide ꝓiecto:de primo ligno ſubpoſito in cõſtructione domus uel nauis/& nauigatiõis initiũ/aut habitationis.illud.n.obſeruatũ principiũ/eſt fieri:nõ rei facte principiũ. Ad ſe/cundã patet p ſupradicta:quot modis hr̃i poſſit:& ad auctoritatẽ Ptole.dicit͛:ꝙ ſiue gradũ ſiue ſignũ expreſſerit/in gradu uerificat͛ & minuto:ſed nõ ſemp ꝓpte rea/quæ obeſſe pñt ſupius enarrata/in cõditionibus reqſitis:quare tutior eſt mo dus per inſtr̃m:niſi p directiones & ꝓfectiones uerificent͛/quæ p natiuitatẽ ſum/munt͛:nec ẽt obmiſſis quæ ultimo loco dicta ſunt uerificatio inuenit͛. Ad ter/tiã ſimiliter dictũ eſt/quot qbuſq; uiis noſcat͛ genitura.quare negandũ eſt aſſum ptũ:ad eius ꝓbationes rñdetur ad primã:ꝙ initiũ cõceptionis haberi põt:ut di/ctum eſt.Deinde ꝙ p natiuitatẽ cognoſci põt:ſicut cõtra natiuitas p cõceptionẽ: ubi aduertendũ:ꝙ nõ ſic unum iſtoꝝ p alteꝝ cognoſcitur/ut uno prius cognito/ ad alteꝝ cognoſcendũ accedamus:ſicut ſupponit argumentũ:ſed ſunt ſimul co/gnita/ſicut etiã correlatiua ſimul ſunt naturali intelligentia.Cognoſcunt͛ aũt per eoꝝ concordantiã:tantũ utriuſq; figurã mutando/ut cõcordes ſimul appareãt:ſi/cut ſi duo ambulantes nõ quieſcentes ſe inuicem aſpicere uellent.ueꝝ qm̃ p̃dicta cõcordantia/aut nõ ſine cõcordantibus haberi põt/aut ipſe res cõcordãtes eſt/ideo ꝓprie ad utriuſq; noticiã/utrũq; predicto modo cognoſci oportet. Ad poſtremo aductum dicit͛ ꝙ ſimul cũ alio cognitũ eſt etiã per illud cognitũ:licet nõ tãq̃ ab adequata cauſa. Ad ea quæ de inſtrumẽtis adducunt͛:ad primam dicit͛:ꝙ non deeſt modus per aſtrolabiũ cognoſcẽdi minuta.Ego uero inſtr̃m cõfeci:quo uſq; ad.v.ſecũda diſtincte pcipiebã.minuta quidẽ cognoſcere facile eſt. Sed his qui modũ iſtum non habent magnoꝝ inſtrumentoꝝ/directiones & ꝓfectiones ſup/pleant.& ita de horologioꝝ correctione dicendũ. Inſtrumẽta quoq; magna non umbra/nec radio mediãte perficiunt͛.ſed uiſuali linea. Ad aliud quod de eccli/pticæ nonæ & octauæ diſtantia obicitur.dicit͛ differentiã illam nõ eſſe ſenſibilẽ niſi in principiis/ubi p̃dominatores mutant͛.quo in caſu/ad duplicẽ figurã con/fugiendũ eſt: Ad aliã ex parte cæloꝝ dicit͛:ꝙ etiã uaria raritate & denſitate in cælis cõceſſa:adhuc nihil concludit argumẽtũ.quoniã reflectuntur & frangũtur radii/quom.ſ.ſic diuerſe rara aut denſa media/nõ ſunt ſũme diafana ſicut cæli:ſed ſi ſumme fuerint diafana/minime illud accidit:contigit autem certum corpus dẽ ſius magis diafanum eſſe.ſicut adamas aqua denſius eſt/& magis tranſparens.& per hoc patet ad ſequẽtem rationem ſolutio. Ad aliam de ſtellis prope orizontẽ reſpondetur altitudinem debere ſũmi a ſtellis in medio cælo uel prope(quantum

fieri poteſt)exiſtentibus.Nam ut recte concludit argumentum altiora apparent aſtra prope orizontē exiſtentia/magis uel minus ſcd̄m uapoꝶ eleuatoꝶ denſitatē & multitudinē.ſed ſi contigerit a ſole ſummi oportere in die.opus eſt aſtrologū uapores cōſiderare/ac ꝓpinquitatem ad orizontem:& ſcd̄m exigentiam aliquid altitudinis amouere.quæ res quia certa non eſt.idcirco ad predicta preſidia con fugiendū eſt. Ad aliam ſequentē dicimus apertiſſimū eſſe/nō in quocunq; pun/cto oriri poſſe hominē in uita manſurū.nec eſt cōtra philoſophos:ſed ſupra phi/loſophoꝶ uires/uel ſaltim ultra:nec contrariū experiri poteſt.ſiquis etiā natiuita tes urbium magnaꝶ obſeruauerit cōperiet in quibuſdā punctis cōplures naſci. aliis autē horis neminē.ſed ſi predicta aduertantur/palam erit/quādoq; minorem diſtantiā tēporis in putatiua natiuitate iudicium impedire. Ad aliam de diſpo/ſitione fetus dicitur caſum admittendo.ſed dicitur.ꝙ ex illis centum.celum in/fluit nonaginta.gratia exempli.quare.licet decem ex parte inferioꝶ cauſaꝶ re/quiſita adfuerint:& ulterius quinq; & quinq;/non concurrente influentia uirtu/tis nonaginta/nil fructus afferent.medicinæ uero tunc proſunt.quom influentia concurrente inferiora deficiūt.Conſiderandū tamen/poſſe fieri.ut influentia pre/cedens uim ſuā impreſſerit:ubi deficientibus inferioꝶ diſpoſitionibus/non eſt ſe/quuta genitura:Poſtea uero coadiuuātibus cauſis inferioribus fetū educere ſuffi ciunt.ſed raro in ui ta permanebunt.ut ſepius oculis cernimus. Ad ultimā di/ctum eſt/quo pacto inferiora prodeſſe poſſint:quom.ſ.celeſtis influentia nō defi cit/aut eius uirtus.a qua fortunia uel infortunia pendent.ſed ad maiorē intelli/gentiam ulterius dicitur.ꝙ ſi quis libera uoluntate.aut fortuna (non dico caſu: niſi per caſum fortunā intelligamus) fetus ui ex utero educeretur in aliquo pun cto/ubi aliqua ſufficiens cōcordantia partiū cæleſtiū reperiretur ad nati uitā tuē dam ex arbitrio hoīs felicitas ꝓueniret.nō quidem per ſe:ſed per accidens.ſicut etiā aperiens feneſtrā/cauſa eſt illuminationis medii ꝓhibens remouendo.ſed ſi/cut Sol/aerē/aperta feneſtra/per ſe illuminat.ita cælū/per uim infanti extrahacto/fortuniū uel infortuniū ꝑbet.Si obiciatᷣ.igi.aliquo modo predicta a libera uo/luntate dependent.cōceditur.ſicut etiā & hominis plantatio/& potius iſto q̄ illo tempore.ſicut etiā electionibus iuuari poſſunt opera ſtellarum/ſicut per optimū agricolam.ut afforiſmo.viii.libri fructus habetur.

Quæ figura potior ſit conceptionis uel natiuitatis. Articulus.ii.

u Idetur figurā cōceptionis ꝑſtare figuræ natiuitatis.ſupius.n.oſtenſum eſt a primo principio cætera depēdentiā ſummere.ſed cōceptionis prin cipium primū eſt.igitur alia puta natiuitas &c. ab ea pendebunt.& ex cōſequenti potior erit. Amplius.fortius eſt quod ſup eſſentialia & coeſſentialia ſignificationē habet/q̄ ꝙ ſup accidentalia:ſicut eſſentia & quæ ſibi propinquiora ſunt/potiora ſunt accidentibus.ſed cōceptiōis figura ſupra corporis cōplexionē/compoſitionēq;/elementa/mēbra/humores/ſpiritus/& per cōſequens operationes/ſexum/efficatiā habet:quæ eſſentialia ſunt homini:aut coeſſentialia.figura autē ortus ſup diuitias/amicos/inimicos fratres/filios &c.uim habet.quæ quidem acci dentalia ſunt omni nato. Præterea principiū ſolum ſupra principiatū uim ha/bet.ſed in cōceptione principiatū eſt corpus nō homo.in natiuitate iam incepit etiam homo.igitur ſolum anime infuſio obſeruanda eſt/pro hominis principio.

QVESTIO.

Reſpõdeo dicendo ꝙ tria ſunt hoīs principia. Primũ eſt principium fieri eius. & hoc eſt ſeminis in matricẽ amiſſio. Secundũ eſt eſſe hoīs facti. & hoc eſt animæ intellectiuæ infuſio. Tertiũ eſt exitus ex utero. in quo natus per ſe/nõ in alio/non ueluti alteri annexũ uiuere incipit/& mundũ incolere. quoꝶ triũ mediũ. ſ. animæ intellectiuæ introductionis. nõ eſt obſeruandũ. quod ſic oſtendit̃. nã animæ introductio a primo principio pẽdet. qm̃ ſcd̃m materiæ diſpõnẽ ad formã ſuſcipiẽ dã/forma introducit̃: ergo ſcd̃m ꝑdominatoꝶ poteſtatẽ una cũ inferioribus agẽtibus/uario mõ/uarioq; tpe materia diſpoſita erit. ꝑdominatores aũt fieri hoīs & ꝑuie diſpõnis materiæ/a cõceptione ſummunt̃. itaq; ipſius animæ introductio finis gñationis eſt. qm̃ finis gñationis eſt forma principiũ aũt fieri eſt dũ factum nõ eſt. qm̃ quod fit nõ eſt. primo primi naturaliũ Ariſt. poſtq̃ aũt hõ eſt in uẽtre. adhuc/nõ tãq̃ indiuiduũ/p ſe exiſtẽs uiuit: ſed ueluti alteri annexũ. Quom uero ex utero exit/iã mundũ in colere/& p ſe quoddã ab aliis diſtinctũ eſſe incipit: qđ eſt unius & indiuidui ꝓpriũ. ab ipſo igit̃ principio quæ ſequunt̃ ſumẽda ſunt. Reſtant ergo duo hoīs ſignificatiua principia. primũ. ſ. cõceptionis. quod ut deductũ eſt. & cõplexionẽ. & ea q̃ ſequũt̃ ad ipſam diſponit. & cõpoſitionẽ & ſexũ. & alia quæ ad corporis diſpõnẽ ſunt neceſſaria. natiuitatis uero principiũ ea mẽſurat/quæ homini cõpleto & p ſe uiuẽti annectunt̃/ſicut ſunt q̃ uitæ accidũt cõmoda uel incõmoda. Qm̃ uero forma ſcd̃m diſpoſitionẽ materiæ introducitur. & ab eiſdẽ/uel ſimilibus ꝑdominatoribus materia cõplet̃ diſponi/a qbus diſponi cepit: ideo opus eſt principiũ animæ infuſionis/principio cõceptionis corrñdere: & illi ſimile eſſe. quare ſi qs figurã illã uidere poſſet/ꝓculdubio ſimilẽ aut in ſignis/aut ſtellis/aut utriuſq; inueniret priori. ſed qm̃ poſtq̃ eſſe cepit hõ/non ſtatim poſſet in uita p ſe ꝑmanere: nec ſuas opationes p ſe pficere: nec nutrimentũ conueniens ſibi repire: nec cõtrariis corrũpentibus reſiſtere: ideo opus fuit in uentre mẽbra & cõplexionẽ & alia fortificari qbuſdã ãminiculis. quæ fortificatio nõ niſi p ſimiles q̃litates/ſimileſq; ſignificatores pficit̃. quare opus eſt ꝑdictas tres figuras ſimilitudinẽ & cõformitatẽ hr̃e inter ſe. & hinc eſt ꝙ effectuũ quorũdam uni figuræ ꝓprioꝶ/p alterã iudiciũ ſummimus. ſicut p natiuitatis figurã formã ſexũ effigiẽq; ſignificamus. ſed qñq; a ueritate deficere pñt. hac etiã de cã Ptole. ca. vi. tertii libri quatri. ſexũ uerius cognoſcendũ p cõceptionis figurã aſſeruit. Conſequẽter inueſtigandũ eſt. qđ iſtoꝶ principioꝶ potius ſit. dico igi. ꝙ licet in uentre homini eſſentialia cõſequant̃: qa tñ ꝑdicta eſſentialia/p accidentalia diſponũtur/limitant̃/augent̃/minuunt̃. q̃uis. n. robuſta cõplexio tẽperata uel ſanguinea a principiis gñationis cõtrahat̃: p egritudines/uulnera/caſus/paupertatẽ/carceres. & hmõi cõplura p natiuitatis principiũ conſequuta in debilem mutabit̃. morſq; natũ citius occupabit. & ſic apertũ eſt a natiuitatis figura/nõ nulla determinari: quæ p primã cõceptionis cõſequuta erãt/hac igit̃ cauſa/ſecũda plurifaciunda eſt. Ade ꝙ nõ nulloꝶ natiuitatis principiũ ſignificatiuũ eſt quæ p priorẽ cõceptionis figurã nullo pacto ſignificari/aut determinari pñt: nõ enim põt in diuitiis parandis cõceptio: non in fratribus/non in filiis/niſi forte ut ſequenti ſimilis. igitur ꝑeſſe iuſtum eſt natiuitatis principiũ. Amplius moralibus/uita miſeria eſt. niſi ea quæ ad felicitatẽ attinent cõſequant̃: quare magnianimi uiri mortẽ miſeræ uitæ ꝑpoſuere. eiuſmodi autẽ ſine quibus nõ contingit hominẽ eſſe felicem/potius

per natiuitatē q̄ per cōceptionē adipiſcuntur:aut ſaltim uariari cōtingit.raro.n. eſſentialia mēbra ceteraq; p̄dicta deficiunt.ſed ſepius alia fortunæ bona uarietatē ſuſcipiūt magis attendenda. Vlterius ab aſtrologis p̄ponēdū principiū eſt:quo futura magis in ſuis cauſis p̄uideri pñt/plura magiſq; uaria.ſed p cōceptionis figurā pauciora/quæ ēt p̄terita ſenſu pcepta/minuſq; uariata noſcunť.p natiuitatē uero infinita cōprehendi pñt.ſicut infinita uni pñt accidere.igi.&c. Ceteꝝ uitā bonā iudicant oēs cuius eſt finis bonus.malā uero cuius malus.ſed eiuſmodi fi/nem p natiuitatē/nō ſic aūt per cōceptionē pcipiemus.igi.&c. Poſtremo.ea fi/gura per quā plus tpis/& notabilioꝝ operationū eſt ſignificatrix potior eſt aſtro logis.ſed natiuitatis eſt hmōi.qm̄ tēpus in utero poſt habetur.ſolūq; annotatiōe digna ſint per totūq; reſidui uitæ ſpaciū:quæ poſt natiuitatem eueniunt.ig.&c. Ad rōnes incōtrariū dicendū.q͛ a principio ea ſequentia diſponunť/quæ illi prin cipio attinent:quæq; ab alio fortiori ſignificatore nō intercipiunť.ſed nō ſic eue/nit in ꝓpoſito.qm̄ natiuitatis figura illi p̄eſt.ut dictū eſt. Ad ſecundā iā dictū eſt quo pacto.prima per ſecundā aut potius tertiā figurā cōtrahať.&c. Ad ter/tiam dicitur.q͛ cōceptionis figura pōt ſup hominē.qm̄ homo principiatū eſt.nō corpus.qa homo eſt quod fit.nō corpus.compoſitū.n.ꝓprie fit:nō materia/quā dicimus corpus.nō formam corporis actum.Dicitur ulterius.q͛ licet iam fuerit homo:nō tamē prius per ſe uixit quod eſt ratio illi principio ſignificandi quate/nus autem anime infuſio nō ſit obſeruanda:nec obſeruari poſſit dictum eſt.

An egritudinis principiū accidentiū eius ſignificatiuū a ſenſibili leſione/uel a ſenſata leſione/uel ab accubitu ſummi debeat. Articulus.iii.

a Pparet egritudinis principiū non a ſenſibili leſione ſummi debere.tunc enim ſummendū eſt/quom qs a ſanitate diſcedit:ac ſi qs equū amitteret punctum quo ammiſit q̄reremus.ſed hoc eſt inſenſibilis leſio/aut neutra diſpoſitio ſcd̄m medicos.nō ſenſibilis leſio.igi.&c. Item ſenſibilis leſio eſt quā/do ſentitur.ſed ob multa impedimēta pōt quiſpiā diu egrotare.nec tñ̄ ſentire le/ſionē patet in epatis pulmonis & alioꝝ mēbroꝝ egritudinibus.patet etiā id con/tingere poſſe pp ſonnū/dolorē/gaudiū curiſq; aliis. Demū ab accubitu in lecto principiū ſumi debet.igi.nō a ſenſibili leſione.aſſumptū ſic palam fit.nam tunc de infirmo iudiciū ſumi debet/quom homo quæ ad ſanū ptinent relinquit:& in manibus alioꝝ deuinctū ſe prebet:& quæ ad infirmū attinēt conſumat.ſed hoc fit quom lectū ingreditur. Contrariū oſtenditur apertiſſime.ab eo principio ſi/gnificatiua poteſtas ſumi debet.a quo etiā cretici dies egritudinis indicatiui ſū/munť.hæc intelligētibus manifeſta eſt.ſed cretici dies a ſenſibili leſiōe ſūmunť. ut infra oſtendeť.utq; oēs medici ſūmunt.ergo. Vlterius de egritudine.quidē iudiciū ſūmi non poteſt niſi quom ipſa eſſe incipit.quod principiū eſt ſuū fieri: prius autem neutralitas fit.ad ſenſum aſtrologoꝝ.ſed egritudo tunc eſſe incipit quom ſenſibilis leſio in operationibus incipit.ig.&c. maior aperta eſt:poſtq̄ per principium ſequentia iudicamus.minor eſt nota.quoniā nil aliud egritudo eſt q̄ diſpoſitio/qua īmediate opationes uiui corporis leſe ſenſibiliter proueniunt.licet quidā eſſe fixum:& non ad placitum remoueri poſſe/addant. Item egritudinis figura ab aliquo ſequentiū principioꝝ ſummi neceſſe eſt.aut ab infirmi iudicio: quo ſe eſſe infirmum iudicat.aut ab accubitu in lecto.aut a ſenſibili leſione.ſed

neutrũ duoꝝ primoꝝ.igitur tertiũ principiũ eſt obſeruandum.cõſequentia nota maior patet/qm̃ nullus alius a p̃dictis ab auctoribus ſũmendi modus aſſignari ſo let.minor apitur.primũ ut nõ ab infirmi iudicio.qm̃ apertũ eſt ob multa egrotũ nõ ſe iudicare infirmũ anteq̃ moriat᷑.patet ob ſomnũ/ob apoplexiã/epilepſiã/me/ lancolicos ſpũs/& accidẽtia animi.eius itaq; egritudinis nõ poſſet principiũ ſum mi qđ rude eſt.neq; etiã ab accubitu accipi debet.nã ſepius accidit infirmũ mori anteq̃ cubiculum torũq; aſcendat. Ad rõnes incõtrariũ.ad primã neget᷑ maior: neget᷑ ẽt ſimilitudo:ut p ſecũdã rõnẽ ꝓ ueritate/aptũ ẽ. Ad ſecũdã dicit᷑ negãdo maiorẽ.qm̃ noĩa termĩata in bile aptidinẽ dicũt nõ actũ.uñ ſtat aliqđ eẽ ſenſibi le/& nõ ſenſatũ. Ad tertiã neget᷑ aſſũptũ.ad ꝓbationẽ cõcedit᷑ pria ps maioris. & dr̃ ꝙ quom qs ſenſibiliter ĩ opationib⁹ ledi ĩcipit/q̃ ſani corpis ſũt relinqt.cæ/ tera uero q̃ in maiori adduntur accidentalia ſunt.ideo non curanda.

An cretici dies a Luna ſint. Articulus.iiii.

c Retici dies a Luna nõ eſſe uidentur.nã ſi a Luna penderẽt/quãto Luna potentior eſſet/tãto maiores motus creticos cauſaret.qm̃ q̃to cauſa prin cipalis & adequata potẽtior eſt tanto maiorẽ effectũ facit.ſed cõſequẽs falſum eſt.igi.antecedẽs.cõſequentis falſitas ſic oſtẽditur.cõtingit.n.criſim fieri. in lunæ detrimẽto caſu:in infortunaꝝ cõiunctione.tarditate motus:lumine di/ minuto uacuitate curſus.& oĩbus aliis lunæ debilitatibus.in oppoſitis etiã diſpo ſitionibus minime ergo. Item q̃to aſtrũ potẽtius eſt tãto inferioribus magis do minatur.ergo ſoli potentiſſimo cuncta corpora & p cõſequẽs humores maxime ſubiciunt᷑/membra cõplexiones & reliqua.igi.quũ criſis non fit aliud q̃ uirtutis & morbi/aut cauſæ morbi motus ob influentiã inſtigantẽ.ſequit᷑ ꝙ a Solis diffe rentiis(nõ lunæ) criſes ſummẽde erũt. Amplius ſi criſis eſt morbus uel mate/ riæ morbi motus cõtra uirtutẽ & ecõtra:oportet criſim diuerſificari ſcđm mate/ riæ diſpoſitionẽ.nã in criſi ſalubri aptitudo ad expulſionẽ conſideratur.in mor/ tali malignitas eiuſdẽ attenditur.ſed beneficio medici/aut cauſaꝝ inferioꝝ motu uel applicatione/poteſt materia quæ ad expulſionem apta eſſet hinc ad diem/eſſe diſpoſita prius per diem/uel horas/ſic etiã per oppoſitum retardari/& malignita/ tem augeri.igi.criſis reſpectu eiuſmodi inferioꝝ cauſaꝝ fiet.& per conſequens non reſpectu lunæ. Deinde medicis expertis(quibus credendũ eſt)patet creti/ cos dies eſſe.iiii.vii.xi.xiiii.& reliqui. ſed hæc determinata tempora a luna eſſe nõ poſſunt.quoniã quãdoq; uelox/quãdoq; tarda eſt motu.& ex cõſequenti quã/ doq; citius quãdoq; tardius ad loca ſignificatiua peruenit.igi.a luna non ſunt. Poſtea ſi eſſent a luna iam apertũ eſſet quo motu/quo puentu luna illos cauſaret. alias ſciri non poſſet ipſos eſſe a luna.hoc aũt neſcitur.patet per diuerſos motus atq; circulationes/qbus medici uario modo ſumũt criſes:qdã a motu lunæ ſcđm ſolis aſpectus.quidã a uero motu lunæ a loco primo/quãdo cepit egritudo.qdã a medio motu lunæ creticos dies capiunt.ex quo patet rem iſtã nõ eſſe manifeſtã. Deniq; quũ ad materiã expulſioni aptã/certa diſpoſitionũ latitudo requirat᷑.pa/ riter ad hoc ut uirtutẽ ſua malignitate irrite.retardata ergo eiuſmodi latitudinis aquiſitione:aut accelerata criſim:retardari/ aut accelerari oportet.ſed hoc a mul/ tis cauſis non ſolum inferioribus:ſed ſuperioribus fieri poteſt.patet enim hylec: & mortis ſignificatorem / aut egritudinis/aut figuræ:uel aſcendentis predomina

torem non parum eiuſmodi uariare:igitur ab inferioribus & a ſuperioribus cri/ſes fieri poterunt/aliis a luna:ꝙ autem accelerata uel retardata tali diſpoſitione materie criſis acceleretur apparet ex hoc.nam ſi preſente tali qualitate uirtute quoq; ſufficiente/ut ſupponitur/criſis non fieret.ſequeretur agens debite paſſo ap plicatum non agere. Incontrarium eſt Ptolemeus libri fructus afforiſmo.lx. In egrotis reſpice creticos dies & locum lunæ in angulis figuræ.xvi.laterum:uel ſe/cundum aliam tranſlationem.Albabarim &c.ubi creticos dies in lunam redigit medici etiam approbati obſeruatores in Lunam reducunt. Et quāq̄ hoc:experiē tia comprobari poteſt:qua ſepius ꝓceptorem meum excellentiſſimum Franci/ſcum ninum ammiratione commoui.tamen id ratione concludatur. Primum tñ oſtendendū eſt huiuſmodi dies eſſe a cauſis ſupercæleſtibus nō autē inferiori/bus.quoniā ſi ab inferioribus cauſis penderēt.igitur ſcd̄m uarias egritudines ua rioſq; humores/uariaq; membra/uario modo ſumendi eſſent cretici dies: ſicut q/dam inexperti iam ſūmunt.uario modo in tertianis/quartanis/ uel continuis fe/bribus:ſed hoc eſt apertiſſime falſum:ut ſepius preceptori meo oſtendi: cui etiā cauſas erroris cælis mediantibus declaraui:quod unuſquiſq;(poſtquā quæ ī hac materia dicentur cōſiderarit) experientia comperiet.oportet igitur non ab infe rioribus cauſis:ſed a cauſa quadam ſic ſe habente/ut in predictis temporibꝰ alte rationes determinatas ſuſcipiat:hæc autem non eſt niſi celeſtis:quoniā ſi inferior eſſet nulla alia eſſe deberet q̄ quæ morbo aut egro intrinſeca ſunt : quod oſtenſū eſt eſſe falſum. Nunc uero aperiendum eſt eas criſes a Luna fieri . Cretici dies ſepius in menſe accidūt.ut patet omnibus:ſed nullū aſtrum preter lunā in tā par uo tpe/tot uarias alterationes ſuſcipere poteſt/atq; īpreſſiones.igi.a luna eos mo/tus cauſari neceſſe eſt:minor etiā clara eſt aſtrologis:his quoq; : qui ſiderū curſū contemplauerint. Interea ſcd̄m humorū alteratione uirtutē ſtimulātium: criſes apparent fieri/licet nō adequate:ſed humoribus fluxibilibus maximæ luna pre/dominat̃:ut ſuperius deductū eſt:omnibuſq; aqueis rebus ꝓpter ꝓpinquitatē delationē aliaꝝ uirtutū:motus uelocitatē: & naturā humidā : ut aīalia aquatica demōſtrant ut ſupra.igitur ſcd̄m lunæ diſpoſitionē ſummendi erunt cretici dies. Sed ad apertā huius rei intellgentiā conſideranda ſunt duo.Primū an ſemp a lu na cretici dies fiant.Scd̄m qua rōne & quomodo fiant Quantū ad primū pre mittendū eſt.Criſim ꝓprie eſſe uehementē motū morbi uel cauſæ eius in uirtutē & ecōtra. uehemēs aūt motus a ſolis inferioribus cauſis fieri nō pōt . oportet.n. aut uirtutē ab influxu uigorari ad materiā expellendā:aut uirtutē eandē multū a malo īfluxu egroto aduerſo irritari ſimulq; materiā mala affici qualitate . alias cauſa aſſignari non poſſet.cur.a.materia peiori qualitate infecta ī ſorte.q̄.b.ma/teria in platone ſimul egrotare incipiētibus eodē tamē tpe uirtutē utriuſq; irrita ret:nec ēt cur ſi.a.materia ſufficiēs eſt tanto motu/infirmi uirtutē irritare/ cur p mediā latitudinē exceſſus qualitatum illlarum aduerſantium/ prius nō ſuffeciſ/ſet in minori ꝓportione inſtigare . Iſte aūt īfluxus nō ē niſi potētis aſtri ſup infir mū/aut īfirmitatē/uel mormbum/uel cām:cōuenientia ſua uirtutē fortificās. aut incōueniētia ſua uirtutē ſtimulās & irritās:quare quū aſtra cōplura ſup uirtutē huius uel illius egri/magnā habeant poteſtatē īmo cōtingit multo maiorē hēre/ q̄ luna certo tēpore hēat:ut patet de hilec & aliis ſupiꝰdictis ī figuris radicū aut

reuolutionũ &c.ſeqꝫ aptiſſime ab aliis aſtris q̃ a luna creticos dies poſſe ꝓcedeꝛ.
Secũdo ſequit̃.ꝙ ſicut Luna generaliter ſuper oĩa corpa põt:ob ꝓdictas rõnes ideoq̧ ꝑticipem ꝓdominatricẽ facimus:ita & generaliter ab illa cretici dies procedũt. Tertio ſequit̃.īter quoſcũq̧ creticos dies rõne Lunæ cauſatos/ itercidere poſſe alteꝝ & alteꝝ diẽ creticũ aliaꝝ ſtellaꝝ cã/quos medici oĩo ignorãt. Quarto ſeqtur ꝙ medici hoc ignorãtes/facile in die cretica farmacũ exhibebũt:quo caſu facile eſt egrotũ perire. Quinto ſequit̃ ꝙ medici Ptolemeuſq̧ de creticis diebus loquẽtes:ſolũ de his/qui a luna ordinarii/ſunt ſermonẽ fecerunt:de aliis uero qm̃ determinatũ tempus nõ habent:nec ſine labore cognoſci poſſunt: ſed ſolum ab his qui in ſcientia iſta mediocriter ſaltim introducti ſunt/ cõꝑhendunt̃/uerbum nullum fecerũt. Sexto ſequitur.ꝙ cauſa cur medici ſcd̃m uarios mot9 lunæ dies creticos īueſtigabãt:alii ſcd̃m uarios paroci ſmos.ẽ qm̃ extra creticos motus quos a luna fieri uidebãt/alios ꝑter ſpem oẽm expiebãt̃/quoꝝ cãs ignorabãt. Septĩo ſeqt̃:ꝙ medic9 ut medic9/ẽ hæc ſcire nõ põt:nec canõe aliquo ab aliis tradito ſuppõere/ tãtũmõ qa ẽ cognoſcẽdo. Quãtũ ad ſcd̃m.pri9 de his criſib9 q̃ a luna cauſãt̃ dicẽdũ ẽ.poſtea de his q̃ ab aliis.Quantũ ad primũ pro principio ſũmendũ eſt.quod ſupra diximus Lunam.ſ.multũ humoribus dominari ex quo ſequitur/ꝙ ſcd̃m uariã lunæ impreſſionẽ/humores ꝓcipue alterantur: & uerſa uice/quom humores alterant̃/luna in aliquo gradu/nato ſeu infirmo plerũq̧ aduerſo/reperitur. Idem oſtenditur alia rõne/nam quũ in cælo cuilibet nato cõplures gradus aduerſi correſpondeant:quũq̧ luna citius ꝓdictos gradus īcolat:ſtãte corpore neutro/cauſiſq̧ egritudinis antecedentibus:ſuperueniente lunæ (ſub aliquo locoꝝ ꝓdictorum) mala influentia corpus egrotabit:quare gradus ille non iniuria egro aduerſus iudicat̃. Præterea qm̃ luna in oĩb9 ꝑticeps ſignificator ẽ. gradus ille ĩ quo luna ẽ in in prĩcipio/neceſſario ſuꝑ infirmitatẽ dominiũ aqrit ſignificãdi & ĩprimẽdi.iã igitur hẽmus primũ gradũ/aut oĩo eẽ aduerſũ:aut uim hr̃e ſignificatiuã. Ex hoc facile ſequũtur reliqua/q̃ deducẽda ſunt : nã ſi gradus iſte ſic ſe hẽt:igi.quom luna ad oppoſitũ gradũ ꝑuenerit/non parum infirmũ & humores ĩmutabit.cõſequtio clara/ex ſupradictis de aſpectibus . Pariter quom ad quartũ aſpectũ/mediũ.ſ.ꝑ participationẽ & eque diſtantiã inter oppoſita: ꝑuenerit.ſ.ad gradũ.lxxxx.gradibus diſtantẽ a primo/corpori egroto magna alteratio ſequet̃.Et ꝑ ſimilẽ rõnem qñ ad gradũ medium inter iſta.ſ.ad gradũ.xlv. diſtantẽ a primo:ſimiliter ĩmutabit.quãq̃ nõ adeo potenter:ſed ad oppoſitũ gradum luna ferme in.xiiii.die peruenit:gradum mediũ inter oppoſita(ubi quart9 cauſat̃ aſpectus/diſtantẽ.lxxxx.gradibus a primo) in.vii.die/attingit fere:& ad media ĩter ꝓdicta puncta.in.iiii.uel.xi.& ita de aliis poſt.xiiii.dicendũ igit̃ predicti dies cretici iure appellant̃:qm̃ luna in his locis malo aſpectu figuræ primũ aduerſũ gradũ egroto/aut ſaltim obſeruandũ ſignificatione ſua/reſpicit. Ex predictis primo apparet cã:cur quarta dies ſeptimæ indicatiua dicitur qm̃ debilior eſt:& a gradu per quartũ reſpiciente gradũ primũ influentia afficitur: & etiam a primo:ꝓprietatẽ ergo ſeptimi ſapit:& eã indicat. Secundo ſequitur:ꝙ ſicut luna qñq̧ citius/ qñq̧ tardius ad predicta loca ꝑuenit:ita non equali tempore ꝓdicti cretici dies menſurãdi ſunt:ſicut medici/ut medici/menſurant. Tertio ſeqt̃ cur medici octo tantum dies creticos in lunæ reuolutione faciunt . Ptolomeus

uero ſexdecim.medici.n.principaliores ſumpſerunt.quibus fortes motus fiunt: & uere criſes & ꝓprie.Ptole.aut octo alia intermedia puncta poſuit:quæ ĩdicatiua ab aſtrologis dicunť tum quia/ét creticos dies cõiter ſumptos deſcripſit.tum etiã qm̃ in pacutis egritudinibus & pperacutis/pdicta pũcta obſeruãda ſunt.Puncti quidem qui in cronicis/non adeo uirtutẽ(ſubito ſaltim ſtimulantibus egritudinibus)immutant.in perperacutis multum alterãt:ob materie malignitatẽ actiuitatẽ:uirtutiſq; grauationẽ & moleſtiã maiorem. Quarto ſequiť.ꝙ ſicut plures ſtellæ cãæ criſium eſſe poſſunt.ita & plura puncta in quibus ſi luna fuerit indicatiua dici poterunt.ea.ſ.quæ inter/ſtellam ſignificatricẽ & alia ſũt uel gradũ in quo luna fuit in principio egritudinis. Quito ſequiť ꝙ ad recta remedia applicanda curſus & ꝓprietates ſtellarũ cognoſcere oportet.tum qm̃ cauere poſſimus ne tempore criſium exhibeatur farmacũ.tum quia futuras alteratiões preuidere ualeamus:& antea corpus adeo munire/mũdare/fortificare/ut futurã aduerſam alterationẽ ſuſtinere poſſit. Sũt igiť ſcd̃m aſtrologos in circulo.xvi.obſeruanda puncta.viii.indicatiua.&.viii.cretica:ſcd̃m medicos.viii.quoꝝ.iiii.ĩdicatiua dicuntur.iiii.uero cretica/nec ſibi cõtradicunt iſti modi. qm̃ aſtrologi ultra ea quæ medici ponũt/alia adunt uere obſeruãda. Sed hic dubium relinqtur queret.n.quiſpiã.poſt cõpletam circuli per lunã reuolutionẽ an pariter ſecunda uice ſecũdaq; reuolutione ſimiliter cretici dies ſũmendi ſint. Ad quod reſpõdendum eſt:ꝙ licet luna in predictis punctis nõ paruã ſignificationẽ habeat propter cauſas predictas:uis tamen ſignificandi ab ſole ſublata eſt:& ſicut prius lunã obſeruabas/ita poſtea ſol obſeruandus eſt.Pariter poſt ſolis completã reuolutionem ſi egritudo durauerit Saturnum reſpicias. & huius pmutarionis cauſa eſt. Nã lunæ primo ſignificatio attribuitur:qm̃ maxime dominator humoribus. deinde ſoli.qm̃ abſolute potentiſſimus eſt.Poſtremo Saturno.qui grauis ẽ motu/ſeu tarde circuit:melancolice cõplexionis:ſicut plerũq; contingit humores poſt tempus longum effici:a quibus ſubtile reſolutum eſt groſſo remanente. Sed adhuc dubium oritur:an Solis uel Saturni reuolutio a puncto ſũmẽda ſit:in quo/ tẽpore principii egritudinis reperiebantur.aut potius ab eo/in quo poſt p̃cedẽtis ſignificatoris reuolutionẽ reperiunť.Ad quod dicendum eſt.ꝙ a pũcto ubi poſt cõpletã reuolutionẽ p̃cedentis reperiunť ĩchoandum eſt:cuius ratio patet quoniã tũc tẽporis ſignificationẽ ſibi uendicant. Ad rõnes in contrarium dicendũ.ad primã negať prima cõſequtio.qm̃ Luna adequata cã criſium nõ eſt:ſed gradus proprietas aut alterius puncti/ad illũ reſpectũ habentis. Ad ſecundã diciť. ꝙ Sol omnibus cõpenſatis eſt potentiſſimus:cui tamẽ minime repugnat lunã ſpecialiter habere in humoribus dominiũ. Ad tertiã diciť ꝙ uirtus materiam expulſioni aptã ſucceſſiue nõ ſubito expellit/nec uehementi motu: niſi cæleſtis concurrat ĩfluxus.ſimiliter maligna materia uirtutẽ debiliter ſtimulat reſpectu irritationis quã mouet concurrẽte celeſti ſtimulante aduerſaq; influentia:quare ſine ĩfluentia criſes nõ ꝓprie ſequẽtur:ꝓprie.n.magnũ & fortem motum ĩcludunt. Ad quartam dicitur.ꝙ medici groſſo modo p̃dicta tpa p̃uident & menſurant: niſi aſtrologia p̃diti fuerint. Ad quintã diciť.ꝙ & ſi medicis dubium ẽ/ quo pacto a luna ſũmi debeant.aptum eſt tamen peritis aſtrologis:qm̃ ꝓprie ſicut dictum eſt ſumendi ſunt cretici dies/ſ.a Lunæ circulatiõe reſpectu gradus in quo erat in

egritudinis principio.ſed etiã non paruã ſignificationẽ habet luna reſpectu ſolis patet in coniunctionibus oppoſitionibus & quartis debilis aũt eſt medii motus lunæ ſignificatio. Ad ultimã dicitur.ꝙ ultra predictas diſpoſitiones materie/ influxus celeſtis requirit̃/quo ſine/paulatim motus illi ſequent̃ & tardi. conceſſum eſt etiam ſupra ab aliis cauſis cæleſtibus q̃ a luna criſes poſſe fieri.

An primi lapidis aut ligni aut alterius partis materie artificialis principium/ ſit ſignificatiuum per cæleſtia corpora ſuper res artificiales. Articulus.v.

u Idetur ꝙ per principium fundamenti uel prime portionis materie ſituatiõẽ/non poſſit de rebus artificialibus pricipiatis dari iudiciũ.puta ca/ſtellis/urbibus/domibus/nauibus/& ſimilibus. Sicut.n. quæ arti diuine ſubiciunt̃ aut naturæ creatæ.ſecũdũ dei uolũtatẽ/aut nature inſtinctũ ꝓcedũt/& diſponunt̃.ita ẽt q̃ hũanæ arti ſubiecta ſunt ſue uolũtati ſubici debẽt.ſed hũana uolũtas libera minimeq; cælis ſubiecta ẽ.igi.& artificiata ſua a cæloꝝ ĩfluentiis erũt abſoluta. Amplius accidentalis trãſmutatio potior eſſe nõ põt ſubſtãtiali. ſed quodãmodo fieri nõ põt.ut tot ligna diuerſis ĩ locis diuerſiſq; tẽporibus orta cõtẽporaneã generationẽ habuerit.igi.eoꝝ nõ erit unꝰ finis/unaq; diſpoſitio. nec ẽt p accidẽtalẽ alterationẽ artificialẽ/poterũt diuerſi fines/p eoꝝ uaria pricipia cõſequẽdi/ĩ unũ cõcordare. Preterea lapis aut lignũ quom ex uno loco ĩ aliũ trãſ/fertur.puta ex mõte ĩ fundamẽti locũ.nil aliud aqrere põt q̃ diuerſũ locũ diuer/ſũq; ubi.ſed p neutrũ iſtoꝝ põt eius diſpoſitio mutari:finiſq; uariari.igi.&c.mi/nor oñdit̃ prĩo de materiali loco.i.ultima ſupficie ambiẽte.nam ſi eius diuerſitas ſic uariã ſortẽ cãret.finẽ/fatũ.&c.ĩfinita ſeqrent̃ ĩconueniẽtia.poſtq̃ flãte uento/ aut aqua mutata/q̃ in illis & ab illis locant̃.ſic uariari oporteret.poſtq̃ ẽt oĩa uiua ſic localiter mouent̃.multaq; alia caſu locũ mutãt. nec ẽt forma ubi id efficere põt ob eaſdẽ rões:& qm̃ reſpectiuũ quoddã ẽ extriſecũ:minĩe actiuũ. Vlterius fieri cõtingit ut domus cõſtruat̃/& tñ primus lapis nullo pacto mutet̃:ſicut accidit.his q lapidẽ magnũ in fundamẽto cõueniũt eleuatũ:iuxta artificiati cõmoditatẽ.nullo.igi.nouo ĩfluxu affici poterit lapis ille primus.& ita.neq; huiuſmodi principiũ erit ſignificatiuũ. Poſtea aut influxus ĩ re iſta recipit̃ inquantũ artificiale quoddã ẽ/aut inquãtũ naturalẽ materiã hẽt.nõ ſecũdũ.qa a pricipiis gene/ratiõis res illa influxũ recepit.nec primũ.qm̃ res artificialis nõ eſt niſi p artificia/lẽ formam.q̃ figura ẽ.ſed iſta tota ẽ in toto:nõ aũt tota ĩ parte:aut ps ĩ pte.igi. ĩ prĩo lapide/ligno.&c.nõ erit ullo pacto/nec ſcd̃m ſe/nec ſcd̃m aliqd ſui forma artificiati.igi.nec ĩfluẽtiã recipe poterit. Cõtinuo iũgendũ eſt.ſi ſic eſſet.&c. tũc ſequeret̃ ut effectus cãm ſuã trãſmutaret pẽſaret/& diſponeret.cõſequens fieri nõ põt.qm̃ cã effectũ trãſmutat.&c.cõſequtio ſic apit̃.ſubiectũ.n.ſuoꝝ accidentiũ cã eſt/& finalis:quũ ob ſubiecti ornamẽtum & pfectionẽ accidẽtia ſint:& effici/ens poſtq̃ a ſubiecto accidẽtia emanãt nedũ coĩa ſed ẽt ꝓpria:& materialr̃: qm̃ illi ſubicitur.ſi autem ex artificiali forma ſubiectum illud comburatur.exempli gratia.ſequitur intentum. Deinceps. ſi principium operis uim predictam conſe/quatur . ergo non primus lapis.ſed prima foſſio fundamentorum obſeruanda eſt : quum ab illa fundatio dependeat. Protinus de ciuibus urbem incolenti/bus aut hoĩbꝰ domum habitantibus per principium habitationis iudicatur ſed urbis accidentia pene oĩa uel domꝰ ipſoꝝ habitantium/uel ĩcolentiũ ſunt.nõ.n.

dicimus urbē paſſurā epidimiā:aut eiꝰ caput āputari:aut penuriā habitura:ni ſi qa hoīes icolētes/illa paſſuri ſunt:igi.nō ſecundū lapidis fundationē:ſed princi piū icolēdi iudiciū erit. Itē īfluētia nō ſolū ī artificiali forma ſuſcipi pōt: tū qa cōtingit illā quotidie uariari:tū qa accidēs eſt minīe eius receptiuū: ſed ēt ī ma/ teria naturali qua ars utitur:ergo ſcđm materiæ uarietatē uariꝰīfluxus recipieť: qm̄ ſuſceptiuoꝝ diuerſitas/ſuſceptibilium diuerſitatē oñdit:ſi ſic:igi.poſtq̄ iacto primo lapide ꝓ principio/adhuc uariari pōt opus / & materia diuerſificari: ī quā titate:in ordine:in materia:& aliis multis:puta maiorē:uel minorē urbē : ſic uel aliter figuratam:hic uel alibi ſituatā:terreā latereā/marmoreā/uel ligneā fieri:opꝰ erit influentiā receptā uariari:& ꝑ conſequēs eius īfluxus:igi. principiū iā aſſū/ ptū/nō uariabile/nō uariatū/nō erit artificiati ſignificatiuū.Deīde quom primus lapis aut lignū ſumiť:aut influētia ſolū in eo recipiť:aut ī aliis ēt ꝑ mille milia/ ria diſtare potētibus:ſi primū:igi.nō urbs ſed lapis ille reſpiciēdus ē & obſeruā dus:itaqꝫ ꝑ eiꝰ euulſionē/abſtractionē/cōbuſtionē:&c.q̄ de urbe uel alio/diceban tur īpleta ſūt:qđ ē ridiculū:ſi ēt ī aliis quū artifex de illis nō cōſiderare cōtingat caſuqꝫ ac fortuna/illa ad hedificiū deferri aut in oīa mūdi ligna uel lapides diffū detur:qđ ē beſtiale dictū aut ī nullū:& ſic idē qđ prius. Rurſū artificialia nō diſtingūtur uel poſſūt nō diſtingui a naturalibus:igiť ꝑ artificialē tranſmutatio nē nō pōt uis illa īprimi poſtq̄ nulla mutatio ſequuta eſt:aſſumptū declarať qm̄ hæc nō diſtinguntť a naturalibus:& hæc ſunt uel eſſe poſſunt artificialia:igi.&c. patet aſſumptū ponēdo ſphericā pilā ex marmore cōficiūdā:uel q̄ fieri pōt ab ar te/ꝑ ſubſtractionē:a natura fieri ꝑ partiū extremaꝝ cōſūptionē:patet.n. ꝙ eadē materia eadēqꝫ figura qm̄ eadē ſupficies ē:ſi ab arte ꝑficiať:ac ſi a natura: qm̄ q̄ priꝰ ī potētia erat/actu ſupficies fit. Itē eadē forma ſimplex ī diuerſis ſubſtātiis genere diſtinctis recipi nō pōt:hoc aūt ſeqť ſi figura a re figurata diſtinguiť:ut patēt. Quæriť ēt an domꝰ uel urbis forma ſubito uel ſucceſſiue aqratur non ſubito:qm̄ urbs tota/domuſqꝫ tota in īſtāti fieret:ſi ſucceſſiue:igi. diuiſibilis eſt: qđ eſt falſū. Demū ſi figura a re figurata realiter diſtinguiť: igi. poterit Deus illā ſegregaȓ & ſegregatā ſeruare:igi.illa forma domꝰ erit ſine materia:& illa ma teria domus erit ſine ſua forma:qm̄ tectum & parietes/& cetera oīa ſimiliter hēt.

In cōtrariū ē Ptole.auctoritas libri fructus:afforiſ.xxxvi.liiii.&.lv.omniumqꝫ aſtrologoꝝ eo mō iudicātiū. Hoc idē expiētia teſtať:qdā.n.domus adeo infor tunate expiunť:ut ſepiſſime habitatores horrēdis caſibꝰafficiāt:pariter naues & alia eiuſmodi:ſimili mō/particulares influxus ſup eadē ciuitate ſeruari cernitur qui ꝑ principiū hedificationis uel cōſtructiōis ꝓuiſi fuere. Ratio aūt ex ſupradi ctis ſūmi pōt:qm̄ medioꝝ & finiū diſpoſitiōes ex principio regulā ſūmūt & mo dū:ſed urbis/aut domus/aut nauis &c.principiū ē/in primi lapidis uel ligni uel alterius materiæ primæ ꝑtis ſituatione:igi.&c.maior ſupiꝰ clara apparuit:mīor ſic oñdiť:qm̄ aut domus initiū eſt prima fundamētoꝝ foſſio:aut primus cōſtitu tus lapis:nō foſſio pria:qm̄ foſſio nihil eſſētiale ē domui:ſed tm̄ īpedimēti remo tio.Itē nō ē niſi locus ꝑtis domus.ſ.fundamēti:locus aūt nō eſt aliqd locati : ſed oīno extrinſecū:igi.principiū erit primi lapidis/aut ligni conſtitutio:quo alia ſi/ gnificanť & moderanť. Preterea ideſt alicuius principiū:qđ eſt primū ipſius ad eiuſdē eſſētiā ꝑtinēs:tale aūt ē prius lapis aut lignū &c. Poſtea unūquodqꝫ

ita icipit eſſe/ſicut icipit eē unū:unū.n.& ens couertunť:ſed domus agregatiõis unitas p primū lapidē/& ita de aliis ſuo mõ dicēdū/eſſe icipit:ergo &c. Itē arti ficis actio/p principiū pſperū uel aduerſū iuuať uel impediť:ut afforiſ.pallegato affirmatur.ſ.Liiii.ut ēt aptiſſima expiētia demõſtrat:quā/ob rõnem relinquētes/ ibecillitatē itellectus oñdunt.igi.& in artificiatū põt:nõ.n.ipediri põt aut iuuari artificis actio qn hedificiū uel artificiale iuuetur aut impediať. Et quāuis he ra tiões debiliores prioribus in oppoſitū uideanť:experiētia tñ tantū pualet:tātūq ratio uirtutis ſignificatiue a ſtellis ſuſcepte ſuperius demonſtratæ efficax eſt/ut cetere rationes incontrarium poſt habendæ ſint:preſertim ab his quibus reſpon/ ſiones non deſunt:nec inconuenit plura falſa ueris probabiliora eſſe.

Ad rõnes incõtrariū rñdēdū:ad primā:q illa ſimilitudo nõ ē oĩmoda: qm̃ dei ar tificiata penitus ei ſubdunť/hūana aūt artificiata q̃tū ad eoꝝ figurā & artē ſub/ dunť arti & rõni artificis:nõ aūt quantū ad felicē aut infelicē ſucceſſū &c. quæ aſtrologus p principiū puidet:& cælū ſui uirtute iprimit ſed ab arte pfecta i na/ turæ manibus relinquunť.Nā ſicut ab arte multa naturalia mutari deſtrui iuua ri poſſunt:ut plātā abſcidi:ita & multo fortius q̃ ab arte fiūt a natura deſtrui/ ſer uariq poſſunt. Ad ſecūdā.dd.q maior uera ē q̃tū ad itrinſeca:nõ.n.intrinſece accidens ſubſtātia ē potior:ſed quātū ad aliqd extrinſecū/falſa ē:p aliquod.n.acci dens põt a ſtellis ſignificatiua uirtus ſuſcipi:de q̃ ſupra actū ē:qua uirtute ſerua/ bitur uel deſtrueť/hoc uel illo mõ/ſubſtātia illi accidēti ſubiecta:nõ aūt deſtrue/ retur p eius eſſentiā uel ſeruareť. Ad tertiā dicitur:q nil aliud apud phõs aqui rit:ſed bene apud aſtrologos:qui quædā diſcernūt/phõs naturales latētia: quare influētiā iſenſibilē aqrit:p uim ſignificatiuā aqſitā ab aſtris/ſic ifluere tūc potēti bus. Ad quartā diciť:q niſi lapis ille affixus p ſubſtractionem mutetur: ille nõ erit primus lapis a quo ſūmitur ſignificatio:ſed erit aliqd cui domus heret: ac ſi mõti cohereret:uel lapidibus aut terræ ſub fundamēto exiſtētibus. Ad qntā di citur:q ifluxus recipiť rõne utriuſq:& q forma domus/ē ptialiter i potentia p pinqua in primo lapide & hoc ſufficit:nõ ad hoc ut ifluxus i urbē uel domū reci piatur:ſed ad hoc ut aſtrū uel cælū ſignificationē ſibi uēdicet:qua poſtea i domū totā & quālibet partem influere põt. Ad ſextā diciť:q trāſmutatio illa a prĩci/ pio accidentis pēdet:nõ ab accidēte/niſi tanquā a cā ſine q̃ nõ:prĩcipiū aūt ē pū ctus ſub quo icipit:& ille cælū ē ſic ſe hñs:q̃re a cælo trāſmutať ſbā. Ad ſepti mā patet ex dictis q̃re foſſio nõ eſt prĩcipiū obſeruādū. Ad octauā cõcediť:q prĩcipiū habitatiõis uim hēt nõ mediocrē:cui tñ nõ repugnat prĩcipiū fundatio nis uim ſuā ad incolētes diffundi. Ad nonā cõceditur/ſpecialiter uariari uirtutē ſecundū uarias materias:ſed nõ generaliter:unde licet hæc lignea domus facilius deſtruatur:q̃ lapidea/hæc etiā forte igne cõburať:lapidea fulmineť:eodem tamē tēpore(ſi idem habuerit principiū)deſtruentur:& ab icolentibus eedē paſſiones bonæ uel malæ ſuſtinebunť/poſſibile eſt etiā eadem qualitate diuerſa genere affi ci:ut hominem uel plantam comburi. Ad decimā dicitur:q per principiū uir/ tus imprimendi a predominatoribus aquiritur:qua & in partem preſentem & fu turam priori annexam/uel quom erit annexa influere poterit. Ad undecimā ne getur aſſumptū:ad probationem dicitur:q nõ erit artificiale niſi ab arte depen/ deat/quoniam ars & natura duo principia ſunt:quare principiata erunt diuerſa.

Ad aliã dicit̃.ꝙ figure primo in ſupficiebus oĩbus ſubſtentant̃:ſicut numeri for ma in ſuis unitatibus.& p ſupficies in ſubſtãtia:quare nullũ ſequit̃ incõueniens/ maxime ſcd̃m tenentes ſubiectũ inheſionis eſſe materiã. Ad aliã dicit̃.ꝙ ſicut forma ſubſtantialis in inſtãti introducit̃:licet eius generatio ſeu ꝑuia materie di/ ſpoſitio ſucceſſiue aquirat̃.& ſicut gradus latitudinis in inſtãti aquirit̃:q̃uis lati tudo ſucceſſiue aquirat̃/ita ẽt/licet domus ſucceſſiue cõſtruatur:ſubito tamẽ eius forma aquiritur. Ad ultimã dicitur.ꝙ forma domus ſine quãtitate ſepari eſt im poſſibile.cum quãtitate uero admiſſa ſepatione:nec materia eſt domus:nec illa forma eſt forma domus.ſed erat uel eſſet.

An p ĩterrogatõis figurã poſſit de re futura aut ꝑterita ꝓberi iudiciũ.Arti.vi.

a Pparet per figurã interrogationis aſtrologũ nõ poſſe iudicare de his de qbus q̃ſtio fit.Interrogationis qdẽ motus.aut a uoluntate eſt/aut a cogi tatiue appetitu.ſi aũt ab intellectu & uoluntate dependeat:quũ uolũtas libera ſit ab influẽtia cæleſti:nullo mõ cũ illa ſimilitudinẽ hr̃e oportet.ſi uero ab appetitu ſenſitiuo ꝓcedit:ſeu cogitatiue/poſtq̃ ipſa cogitatiua ob affinitatẽ/& pro pinquitatẽ eius cũ intellectiua ꝑte:rõ inferior appellat̃:quã comẽtator Auerrois circa particularia diſcurrere ponit:ſicut intellectus circa uniuerſalia:idẽ ſequet̃ intentũ. Præterea eſto ꝙ a cælis moueret̃ interrogãs nõ debet aſtrologus p in/ terrogationis figurã iudicare qm̃ illi notũ eſſe nõ põt an a cælis extrinſecis moto ribus/uel potius ab intrinſeco motore ꝓcedit.ſũmũ qdẽ temeritatis genus eſt in re dubia ꝓferre ſnĩam. Amplius cælũ ſic nobis ſignũ eſt qm̃ inferioꝝ cã.reſpi/ cientes.n.in cælis futura ꝓſentia in ſuis cauſis hñt.ut ſupra habitũ eſt:qm̃ ſolius dei eſt futura ut futura ſunt ꝓuidere.ſed interrogatiõis figura nõ põt eſſe reꝝ cã. de qbus interrogatio fit:tũ qm̃ interrogatio fieri põt de re futura anq̃ eius prin/ cipiũ ſignificatiuũ extiterit:itaqꝫ nulla cã futuri ꝓceſſit.tũ qa pariter ĩterrogatio fieri põt de ꝑteritis:quoꝝ cãe celeſtes ꝓceſſere/& in nihilum uerſæ ſunt.nullo igĩ. pacto cælũ rei de qua q̃rit̃ cã eſſe põt.ergo nec ſignũ. Deinde indifferẽter & ue ra & falſa interrogata eſſe pñt.alias unuſqſqꝫ ad qõnẽ facile rñdere poſſet animũ cõfirmãdo interrogãtis:q̃libet ẽt interrogatio uera ſuccederet:ſed cælũ nõ eſt mẽ dax.qm̃ a rebus cæleſtibus mẽdaciũ debet eſſe alienũ:quũ demonibus cõueniat. qui mẽdaces ſunt & patres mẽdacii. Deniqꝫ aut cælũ moués interrogantẽ uerũ eſt/aut mẽdax.ſi ueꝝ iã q̃ſtio uera ſcd̃m interrogãtis ſnĩam teneri põt.ſi mẽdax. igitur.nõ põt aſtrologus p ipſum iudicare.& p cõſequẽs quodlibet aſtrologi iu/ diciũ ſcd̃m adherentiã interrogãtis eſſe deberet. Incõtrariũ eſt Ptolemei auctori tas.afforiſmo.Lxiiii.ſcd̃m grecã lr̃am uel.Lxv.ſcd̃m Arabicã.&.xciiii.in mul/ tiſqꝫ aliis locis idẽ cũ cæteris aſtrologis ſentit.experientiã quoqꝫ in mediũ addu/ cere nõ ẽ opus:quũ nil aliud ad canones ſcribẽdos auctores ꝑitiſſimos incitarit/ quũ ẽt qſqꝫ exptor cæloꝝ uiriũ re ipſa cõprehẽdat:quo medio nõ mõ ꝑteritos ac futuros effectus ꝓuidere poſſumus ſed ẽt q̃ in aĩo ſunt interrogantis.ut infra.

Reſpõdeo dicẽdũ.ꝙ ſcd̃m ꝓdicta concluſa:neceſſe eſt canonice interrogãtis figu rã/rerũ futurarũ ac ꝑteritaꝝ eẽ ſignificatiuã oſtẽſum eſt ſupra/cælũ elemẽtis/ mix tis/omniqꝫ corporeæ naturæ ꝓdominari.iterũ ſenſibus.quũ corporeæ quedã uir/ tutes ſint ut.ii.de aĩa Ariſto. demõſtrat ex qbus arguit̃.cælũ hominis ſenſus in/ teriores mouet/& cogitatiuã/ſcd̃m omnẽ modũ:& eius ſpiritus:& actiões ut oſtẽ

ſum eſt.igitur per cognitionē/uel media(quibꝰ cogonoſcũtur) mouere poteſt:ſi quidē ſolũ qualitatibus primis moueret.iam nõ moueret cogitatiuam ut cogitatiua eſt:quod ſuperius fieri poſſe demõſtratũ ẽ:quom cælum generare brutorũ ſenſus declaratũ fuit. Amplius ſi diuerſi ſpiritus cõplexiões/humores/uarios cõceptus cauſant:ſicut melancolici/maniaci teſtãtur:pariter aſtra predictorũ motiua Sed ad maiorē predictoꝝ intelligẽtiã argumẽtorũq; ſolutionem cõſiderãdũ eſt quo pacto interrogatiõis figura(quũ rerũ de qbus ĩterrogatio eſt/raro ſit cã) eas res nobis ſignificare poſſit.quo ĩ loco duo aperiẽda ſunt. Primũ.quo pacto cælũ quando cauſa nõ eſt alicuius ſignum eſſe poteſt.Secundum quo modo quã doq; etiam cauſa eſſe poteſt.Quãtũ ad primũ dicendũ eſt.ꝙ multo/minus cælis eſt ſenſus ad aliquid³conſiderandũ mouere/q̃ rem illã in eſſe producere ut plurimũ ideo figura quedam/ſimilis p̃terito uel futuro effectui/poterit illum ſenſibus facere cognitũ quando ſufficiens non erit effectũ illum producere.ob ſimilitudinem igitur quã habet figura mouens ſenſus cum preterita uel futura de re illa cogitationem impreſſit.ob eandem etiam ſimilitudinem effectum predictum ſcd̃m ſui diſpoſitionem & qualitatem futurũ iudicare poterimus:aut preteritum: ſi uero contigerit cælum non ſic ſe habere/ut ſimilitudine ſua nobis poſſit figurã productiuam/aut producentem /aut cauſã quæ iam produxit palam facere:tunc effectum non uenturũ uel non preteritũ dicemus.Sic igitur interrogatiõis figuræ non ſe ſolis nec ĩmediate aut diræcte (ut ita loquar)ſignificant.ſed aliis mediãtibus.quas determinata non habet ante oculos aſtrologus:quibus interrogationis figura aſſimilatur.itaq; mediate & reflexe ſignificationem habet. Nunc uero ad ſecundum accedendum eſt aperiendum dicendum breuiter.ꝙ ſi effectus in tempore interrogationis eſſe cepit.uti facile cõtingit/eandẽ figurã/& effectũ ꝓducere/ & ſenſus mouere:nulli dubiũ eſt eãdẽq; eſſe cãm utrorũq;.ſi ẽt euenerit ut(effectu iã in eſſe ꝓducto) poſt eius radicẽ aliqua particulariũ figuraꝝ priorẽ determinantiũ/iuuantiũ/uel impedientiũ ſimilis priori mouerit interrogantẽ. puta figura reuolutionis/aut cõiunctionis luminariũ/& ſimilia.tũc p̃dicta figura ꝓcul/dubio cã erit & ĩterrogãtis motus:& particularis nõ principalis coartãs effectus. Pariter ſi p̃ceſſerit figura effectum longo tp̃e:eo ꝙ p alias figuras particulariores uis eius cõpleri oporteat.tũc quoq; ſi cõtigerit ut aliqua prioꝝ figuraꝝ p̃cedẽtiũ effectũ poſt tẽpus ꝓductiuaꝝ/iterrogantẽ mouerit:palã eſt figurã illã & interrogationis eſſe cãm:ac ẽt effectus futuri/nõdũ ineſſe ꝓducti.Cõcludendũ igiť interrogationis figurã ẽt effectuũ tam futuroꝝ/q̃ p̃ſentiũ/q̃ ẽt præteritoꝝ q̃ſitoꝝ poſſe eſſe cãm. Ad rõnes incõtrariũ.dd.ad primã.ꝙ canonica bona ĩterrogatio/a uoluntate nõ eſt q̃ libera eſt:nec ẽt a cogitatiua.ut a uoluntate moueť/nec ẽt ab eadem ut a ſe moueri põt multis de cauſis.nec ut ab aliqua intrinſeca cã aĩali præſenti/moueť ut ſunt humores ſpũs & huiuſmodi.nec ab aliq̃ particulari cã extrinſeca.ſed ſolũ a corpore cæleſti ut infra patebit.Cogitatiua.n.motorẽ hẽt intrinſecũ.principalẽ & inſtrumẽtalẽ.ut uoluntas/& appetitus/& humores/& ſpũs inſtrumẽtaliter.& extrinſecũ.& hoc particulare & uniuerſale eſſe põt.ut infra.
Ad ſecundã diciť ꝙ aſtrologus nullo modo abſolute p interrogationẽ rñdere põt aut debet.qm̃ ut cõcludit argumentũ certus eſſe nõ põt.an canonica fuerit interrogatio uel ne.niſi ipſe ſe ipſum interroget.aut rectius loquẽdo tẽpus motus ſen

ſuũ ſũmat:poteſt.n.modis plurimis decipi.Prīo ob interrogãtis ignorãtiã.Secũ do ob eiuſdem malitiã.põt.n.qs in ludibrium horã ſũmere cõtrarii/ueritatis ſigni ficatiuã:& tũc tẽporis ꝓpria electiõe ĩterrogare quare ſic debet aſtrologus ꝓferre ſententiã ſi recte ĩterrogaſti nõ aliter talia futura preuidẽtur. Ad tertiã patet rñ ſio ex ultimo notato. Ad quartã dicitur qñqꝫ cælũ eſſe mẽdax.qũo aũt hoc con tingat infra oñdetur.Ad ultimã dicitur.ꝙ ſi cælũ mẽdax nõ fuerit ad ſenſũ aſtro logoꝝ:utraqꝫ cõtradictionis pars iudicari poterit.ſcđm ſui ſignificationẽ.ubi fi/ nis uenturus uel ne ſignificat̃.ſi uero mendax fuerit debet aſtrologus faciẽ ſuã a figura auertere.puta.quũ Mars ĩ ſcorpiõe in angulo fuerit:aut aliq̃d huiuſmõi.

De conditionibus bonæ canonicæqꝫ interrogationis. Articulus.vii.

u Idetur quẽcũqꝫ interrogationis motũ/pro iudicio ſummendo aſtrologo ſufficere. Virtus q̃dem cognoſcitiua q̃ſtionis/& eiuſdẽ formandæ ap/ petitus ſenſitiua eſt neceſſario.igi.cælis ſubiecta.iuxta ſupius determi/ nata.motus igit̃ eius a cælis eſt.& ita per motũ illũ cæli diſpoſitionẽ explorare poterimus.aſſumptũ declarat̃.q̃ſtiones.n.de ſingularibus fiunt:nõ enĩ q̃ritur an homo generabit̃.ſed an hic uel ille/huius uel illius filius generabit̃:an hic uel ille moriet̃.&c.ſed ſingularia a ſolo ſenſu cognoſcunt̃.uniuerſalia uero ab ĩtellectu. quũ intellectus ĩmaterialis ſit:& a cõditionibus indiuiduãtibus abtrahat.ergo. Præterea q̃libet indifferẽs cã ad utrãqꝫ partẽ cõtradictionis ſupueniente determi nante ad unã/ad illã ſe applicat.ſed uolũtas(ſi ſit indifferẽs ut ſupra)p ſenſus mo uetur/qui ad unũ cælis determinant̃.ut ſupra igi.eidẽ uoluntas adherebit.itaqꝫ eius libertas nullo pacto oberit/quin interrogatio efficax ſit.maior oſtendit̃:qm̃ ex ſe cauſa illa indifferens eſt.tm̃ igi.uirtutis ad unã ptem habet ut flecti poſſit: q̃tũ ad aliã alia ergo ſupueniente ad unũ pellente/maioris potentie erit uirtus ad illud uergens q̃ altera:itaqꝫ ſupabit. Amplius ſi aliq̃bus cauſis ſenſus ab cæloꝝ motu & influentia ĩpediri pñt/ille cauſæ ſunt particulares.puta quom aſtrologũ offendero/aut aſtrolabiũ uidero & ſimilia.ſed iſtæ quoqꝫ cælis ſubdũtur/ut aiunt aſtrologi:q̃bus nihil reſpectu cæleſtiũ cauſaꝝ fortuitũ eſt:ſicut theologi reſpectu diuinæ ſapientiæ.igit̃ ille obeſſe non poterũt.qm̃ ſcđm cæli diſpõnẽ aſtrologum offendã.&c. Incõtrariũ eſt manifeſtiſſima rõ.ſiq̃dem homo p rõnalem ptem li/ ber eſt.& dñs actuũ ptis illius nullo inſtigante cælo/ad aliq̃d interrogandũ mo/ ueri poterit.tunc eq̃dẽ tpis nulla cæloꝝ uirtute uti poterit aſtrologus. Similiter ſi fortuna nõ nulla fiant/a libera cã p accidẽs ſequentia/eoꝝ in cælis nulla cã repi ri põt.ergo nec p ĩterrogationẽ de eiſdẽ iudicari. Rñdeo ꝙ ĩterrogatio canoni/ ca:qua poſſit aſtrologus iudicare/ea eſt q̃ a cælis bene diſpoſitis ſolũ cauſat̃.ad hmõi aũt ꝓceſſionẽ cognoſcẽdã pluribus mediis ſigniſue uti oportet.niſi.n.cæ/ lum fuerit mouẽs ſenſũ interiorẽ ſcđm aliquã ſimilitudinẽ ut ſupra dictũ eſt:nõ poterit de re q̃ſita dari iudiciũ.cõplures aũt cauſæ mouere pñt ſenſus/tali ſimili/ tudine nõ exiſtẽte.nec ullo a cælis ſenſuũ motu cõcurrẽte.ig.nõ q̃dcũqꝫ ĩterroga tiõis tp̃s apud aſtrologũ ſignificatiuũ ẽ. Ea ãt q̃ mouere pñt pter cælũ.ſunt hæc primũ uolũtas q̃ oĩno ab ĩfluxu cæleſti libera eſt/una cũ ĩtellectu:p ĩtellectũ cõe quoddã intelligẽdo ad ſenſitiuã interiorẽ & ĩtellectiuã. Secũdũ appetitus ſenſus ſiue iraſcibilis ſiue cõcupiſcibilis:q̃ cognitionẽ ſenſitiuã & formã ſenſibilem im/ preſſam ſequit̃.q̃ ĩpreſſio/multis cauſis(pterq̃ a cælis)cauſari põt.Et primũ hoꝝ

ſua libertate/qbuſcũq; cõtradicẽtibus rõibus/libere eligit. dẽptis his ad q̃ neceſſa rio inclinat̃. Secũdũ qđ in electiõe/liberꝝ eẽ põt a cæleſtibus ſenſus eſt. põt.n.mo ueri a naturali inclinatiõe in rẽ delectabilẽ aut odibilẽ. a freq̃nti cogitatiõe. a re/ memoratiõe multaꝝ inferioꝝ cãꝝ. in noticiã q̃õnis ſenſũ ducẽtiũ uel itellectũ. ab intuitu ſenſibiliũ inferioꝝ ſimiliter mouẽtiũ. qb9 caſib9 nihil ueritatis in ſe cõti/ net iterrogatiõis figura. Præter hæc oĩa aduertẽdũ eſt. ꝙ quoñ prio qs interro gare deliberat uel ſe ſolo uel alterius ſuaſu/ſi cõtigerit iterrogationẽ nõ eẽ canoni cã. qm̃ ab altera/q̃ cæleſti cã moueat̃. tũc añq̃ canonice iterrogari poſſit/opus eſt unã cõpletã reuolutionẽ expectare: & tãto ãplius/q̃to luna ad ſimile figuræ locũ (in quo prius repiebat̃) pueniat. ne minus ſimile cælũ moueat/añq̃ ſimilius re/ deat. Deinde cõgruũ eſt/poſt iterrogãdi deliberationẽ/in hac expectẽda reuolu/ tione ſepius ac ſepius q̃õnẽ cogitare. p reiteratã nãq; iterrogationẽ/fit hoĩs cogita tiua diſpoſita ad magis influxũ recipiendũ: qua diſpõne deficiente raro fieri põt regulata petitio. magna.n. cæloꝝ ſimilitudine opus erit ad ſenſũ mouẽdũ ut plu rimũ. q̃uis ſi fieret illa ẽ et afficior. Vltra predicta aliud requirit̃ ex pte pacien/ tis iterrogãtis. u. ut iterrogãtis ſenſus ad ueritatẽ & motũ cãꝝ ueritatis ſuſcipiẽ/ da/inepti nõ ſint. qđ.n. uni tẽpamentũ eſt/alteri diſcraſia eſt. ſicut igi. apti ſenſus bonæ. ſ. cõpoſitiõis & cõplexionis mẽbri humoꝝ/& ſpirituũ/a cælo (ſimilitudine ſua) ſignificatio ſic diſponit̃. ſic p cõtrariũ. malæ cõpoſitiõis cõplexioniſq; ſenſus altera cã/mõ altero ac tpe alio diſcõueniẽti mouebit̃. & in hoc paſſu cognoſcit in tellectus. cur qdã ſepius ueritatẽ futurã in ſomniis puident. alii uero nequaq̃. ſed ineptiſſime/inordinateq; mouent̃. Ad primã rõnẽ incõtrariũ dr: ꝙ ſenſus põt a plurib9 moueri intrinſece & extrinſece. ſupius aũt cõcluſũ eſt/ſenſus a cælis poſſe moueri: nõ aũt ꝙ ab aliis cãis imutari nõ poſſint. q̃tũ ad ſingularia uero cognita per ſenſũ. dicit̃ ꝙ etiã ab intellectu cognoſcunt̃. ut alibi diſputatũ eſt. Ad ſecũ dam dicit̃. ꝙ ex falſa imaginatiõe pcedit. ſupponit.n. uirtutẽ uoluntatis in duas ptes eſſe diuiſam: quaꝝ una ad partẽ affirmatiuã: altera ad negatiuã uergat: ſed dicẽdũ uolũtatẽ ſe tota/ad hãc uel illã ptẽ flecti. & ad hũc ſenſũ negãda ẽ maior. Ad tertiã dicit̃. ꝙ eſt principii petitio. qm̃ cãæ ille exteriores: & ſi cælis moueri pñt. mouent̃ etiã libera uoluntate. & fortuna. deinde dicit̃ maiorẽ uniuerſaliter eſſe falſam: qm̃ ab intrinſecis cauſis puta uoluntate & aliis moueri poſſunt. quæ uoluntas etiã inſtigatis ſenſibus libera eſt. ut patet incontinente.

An quandoq; cælum ſit mendax. Articulus. viii.

c Elum eſſe mẽdax nefandũ apparet: ſi qdẽ ſpiritalia pducit cælũ: quũ ſit corpus/ſolũ intelligẽtiæ uirtute ea pñt pduci. ſed mouere ſenſus ad hanc uel illã cognitionẽ ſpiritale quoddã eſt. igit̃ a ſola applicata intelligẽtia id poterit puenire. ſed mẽdaciũ a ſubſtãtiis ſpiritalibus nõ reprobis alienum eſt. ig. &c. Præterea in reb9 bellicis Martẽ reſpicimus. in reb9 aũt agriculture Sa/ turnũ. ſed ut uidet̃ mẽdaciũ ab intẽpatis ſtellis ſolũ pcedere põt. igit̃ in reb9 pdi ctis nõ poterit eſſe mẽdaciũ. hoc aũt uolũtarie dictũ oĩno eſt/ꝙ ſi in aliis rebus/ nõ in iſtis poſſit eſſe mẽdaciũ. Idem ſequit̃ ſi diceret̃ mẽdaciũ ab infortunis fi xis emanare qm̃ ſicut intempatã ſapiũt Saturni & Martis naturã: ita & belli & agriculture ſignificationẽ. Incõtrariũ eſt Ptole. auctoritas afforiſmo. xiiii. Libri fructus. Idem quoq; affirmat afforiſ. cvi. Almãſoris Auerte oculos a figura &c.

in qua Mars fuerit ĩ angulo.maxime cũ fuerit aſcẽdens Scorpio. R̃ndeo dicẽ dũ.cælũ duob9 modis mẽdax eſſe põt.uno qdẽ mõ ex pte ſui.altero ex pte nr̃i. Ex pte ſui.quom.ſ.ſic ſe hẽt:ut diſtẽpate ſtellæ potẽtiores ſint in figura/mouẽtes interrogãtis ſẽſus.tũc eqdẽ:& cõplexio ſenſuũ/& mẽbroꝝ diſtẽpat̃:& humores & ſpũs:qbus ſic a tẽpamẽto lapſis/a uera rectaq; opatiõe deficiũt:inde qdẽ cor/rupte ſenſus opari cõtingit.patet hoc non ſolũ ex ſupradictis.xi.ca.q̃onis.ii.ſed expiẽtia aptiſſima/p̃gnãtes.n.mulieres cõpte ſunt:quæ ob mẽſtruoꝝ retẽtoꝝ ma lignã q̃litatẽ/uariis beſtialibus appetitibus afficiunt̃.terrã/puta comedẽtes uariis poſitionib9.aut ſimilibus manẽtes:& ſic de ĩnumeris ſimilibus accidẽtibus:hoc ẽt melãcolici/maniaci teſtant̃.quare ſi ſupra aptũ fuit hoĩes p̃dicto mõ adᵈdiuer/ſa uitia p ſenſus ĩcitari.puta homicidiũ/furtũ &c.Idẽ de mẽdacio dici debet.mẽ daciũ.n.aut ſupbiã p̃ſefert/aut inimicitiã.diſtẽpatas uero ſtellas/non mõ/quas ſui natura ſic eẽ cognoſcimus ĩtelligere debemus:ſed eas quoq;:quas accñtali mõ ho minũ opationib9 aduerſas cõprehẽdimus.quẽadmodũ retrogradũ Iouẽ/in caſu cadentẽ diceremus intẽpatũ:qua de cã recte dixit Almã.ubi ſupra.figurã nõ eẽ inſpiciendã in qua Mars fuerit in angulo:p̃ſertim ſcorpione aſcẽdẽte:tũ qa ſcor pius domus Martis eſt:quo potẽtior reddit̃.tũ ẽt qm̃ in eo cõbuſta uia repitur: ubi cõplures ſtiffæ naturã Martis poſſidẽtes ſunt.qbus tãta diſcraſia ĩmutant̃ in/terrogantis ſenſus:ut ad falſũ excogitãdũ ducant̃:ſicut ẽt maniaci cõceptus ple/rũq; falſi ſũt. Scd̃o ex pte ĩterrogãtis idẽ accidere põt.quis tãdẽ in ſtellas redu ci poſſit.& hoc eſt ſi ſenſus ĩterrogãtis a tẽpata cõplexiõe/aut debita cõpoſitione nõ paꝝ ſint lapſi:aut etiã humores/& ſpũs:eo nẽpe caſu ſi tẽpataꝝ ſtellaꝝ influẽ tiis moueant̃/in ꝓportionato qdẽ ſibi radio afficient̃/quo caſu ſimiliter leſa pue/niet opatio.qd̃ enĩ tempato egritudo eſt.diſtempato ſibi ſano ſanitas eſt:& hæc ex pte ĩterrogãtis moti/atq; cæli mouentia. Sed p̃terea alio mõ cõtingit ĩterro/gatiõis iudiciũ eſſe falſũ.ſ.ex pte iudicãtis.ſicut qdẽ ĩterrogãtis ſenſus p quaſdã cæli diſpõnes/falſo ĩmutant̃ pariter & ſenſus aſtrologi iudicare debentis moueri põt.q̃re licet ꝓprie falſum dicere deberemus iudicẽ.qm̃ tñ falſitas iſta a cælis eſt: hoc etiã mõ ab illis eſſe mẽdaciũ.q̃uis improprie dicere poſſemus. Ad rõnes in cõtrariũ dicendũ eſt.ad primã.ꝙ etiã corpus mõ p̃dicto mouere pñt ſenſus:ſicut melancolici ſpũs menſtrua/egritudines quoq; faciunt.ſed eſto ꝙ ab intelligentia ſint motus iſti p accñs:rñſum eſt ſupra in ca.pallegato ſcd̃e q̃onis. Ad ſecundã dicit̃/mendacẽ ſenſuũ motũ in infortunaꝝ ſignificationib9/aliter ſumi debere in reb9 infortunis ꝓpriis:ut militia/& agricultura ſunt.qm̃ ab infortunaꝝ in figura poteſtate iudiciũ haurire debemus:ꝙ & ſimiliter ad tertiam dici debet.

An interrogationis figura ſumi debeat a principio motus ſenſus:at potius ab applicatione interrogantis ad aſtrologum. Articulus.ix.

t Empore quo interrogans ad aſtrologũ petendo ſe applicat/figurã multi notant aſtrologi:ubi rõ nõ deeſſe uidet̃.Sic.n.ſe hẽt q̃ſtionis in interro gante cõceptio/ad ipſius expreſſionẽ:ſicut hoĩs cõceptio ad natiuitatẽ. ſed de hoc hoĩe iudiciũ ſumi debet a natiuitate potius q̃ a cõceptione.ut ſupra. igitur. Poſtea interrogatio actus eſt interrogantis in interrogatũ:ut patet.hoc aũt ſola fantaſie ĩmutatione perfici nõ põt.igit̃ neceſſaria eſt animi expſſio.&c. Amplius per leuẽ debilemq; cãm/nõ põt aſtrologus recte tuteq; iudicare.quum

contingat pluribus cauſis debilibus aduerſantibus ſenſus mouentibus/fortiorem oppoſitam predominando effectus ſuos cauſare. ſed ad ſenſuum mutationem/debilis etiam cauſa ſufficiens eſt. ad applicationem uero ad aſtrologum fortis. nam appetitus querendi intenſus/applicationis & expſſionis cauſam eſt. igitur. &c. Præterea ſi quis aſtrologũ adeat petendi animo: nec poſt applicationẽ petat etiã ſi per aliũ eius animus queſtio quoq; aſtrologo aperta eſſent. nõ deberet aſtrologus iudicare. cuius cã eſt/qm̃ nõ nulle potentiores aduerſantes cauſe ob fuiſſe potuerũt. multo igitur minus p ſenſus ſolã imutationẽ. ſicut cõiter operant̃ aſtrologi. Incontrariũ eſt ratio apertiſſima applicatio enĩ multis cauſis nõ celeſtibus uariari põt/retardari/atq; accelerari: & ſi debito modo ſenſus (ut ſupradictũ eſt) mouentur. cauſæ aũt iſtæ ſunt. cita uel tarda deambulatio. oĩa etiã quæ pfectionem & iter impedire poſſunt. caſus fortuna & reliqua. ſi ergo p applicationẽ iudicaret nõ cælo℞ motibus: ſed aliis determinantibus iudicare aſtrologus. quod eſt inconueniens. Præterea ſi detur oppoſitum ubi per uiginti miliaria uel decẽ diſtaret interrogans ab aſtrologo: cõtingens eſt poſt omnem cæli ſignificatiuam uirtutem aſtrologum iudicare. Item ponatur Sor. ab aſtrologo per decem miliaria diſtare. Platonẽ uero familiarem: & quero an cælum eodem inſtanti utrũq; ad eandem rem quærendam mouere poſſit: & certum eſt ꝙ ſic. quo poſito Plato ſtatim petitionem formabit. Sor. uero poſt tres horas. ſic ergo de eadem re/ per duas figuras tantũ inter ſe diſtantes/aſtrologus iudicare coactus eſt. & diuerſa iudicia formare: quod eſt nefandum. Ad iſtam demonſtrationem nonnulli reſpondent negado caſum. Concedunt enim quod negari non poteſt/ cælum ſimiliter ſe habens / plures ad idem petendum mouere poſſe. ſed dicunt ꝙ ſicut cælum eos ad petendum mouet: ita etiam non permittit in diuerſis repugnantibus figuris interrogationes fieri: ſed adeo iſtos diſponet. ut ſimul petant: unius motum uel iter retardando: alterius uero accelerando. Sed quã fatua ſit iſta reſpõſio cunctis ſane mentis apertũ eſt. Ex illa enim ſequitur cælum adeo petentibus miniſtrare: ut illum/qui prope eſt (quẽ magis mouere poteſt/maiori ſua cum illo ſimilitudine) minus moueat: alte℞ diſtantem magis/minus tamen ſibi ſubiectũ.

Secundo ꝙ ſi propinquus diſtans eſſet/& diſtans propinquus quem iuuabat impediet & uerſa uice. Præterea quis negare poterit in itinere ſeu ſpacio. xx. uel. xxx. miliarium libera uoluntate poſt principium/ tarde uel uelociter moueri poſſe: aut igitur nunquã libera uoluntate uti poterit in toto itinere/aut nulla pene canonica petitio ab abſente fieri poterit. Item retardare & accelerare/eodem tẽpore/circa ſimiliter diſpoſito ſuſceptibili/eodẽ influxu eiuſdẽ generis/ſunt effectus cõtrarii: igit̃ per ſe ab eadem cauſa pcedere nõ poſſunt. per accidens aũt applicari non dicerent aduerſari. qm̃ iam iſta deficere poſſet. & ſic illis idem ſequeretur inconueniens. Amplius aut ad bonã efficacemq; interrogationis figuram ſola cõceptio a cælis cauſata ſufficit: aut aliquid aliud requirit̃. ſi primũ habet̃ intentum. ſi ſecundũ ergo non poterit aſtrologus ſe ipſo quærere. cõſequens contra omnes aſtrologos. nõ enim poteſt ſibi ipſi applicari: ſicut nec diſtare. Si diceretur ꝙ per applicationẽ indiſtantiã intelligunt. cõtra moueatur aſtrologus ad rem quãpiam quærendam. moueatur diſtans etiam per. v. miliaria & patet ꝙ ſi applicatio diſtantis recta eſt: ꝙ motus aſtrologi ſumendus non eſt. Adhuc que-

ratur qua ratione cælũ interrogantem moueat:& patet ꝙ nulla cauſa eſſe poteſt preterq̃ conformitas/ & predicta cum principali ſimilitudo : ſi ſic ergo per il/lam poterit dari iudicium: ſi non igitur non recte mouebit querentem. Ad primam rationem incontrarium dicendum illa ꝙ perbella ſimilitudo mille pedibus claudicat:oſtẽſum eſt ſupra quare punctus ortus ſignificatiuus ſit : & patet quod huic non competit. Deinde eſto quod ſimilitudo bona eſſet: adhuc nihil concluderet:nam conceptio quantum ad eſſentialia : & coeſſentialia: principa/lis ſignificatrix eſt:ipſa etiam eſt natiuitatis regula plerumq; : quare ſi huius conceptionis̃ queſtionis eſſentialia quæſierimus :noſtrum ſequetur/ intentum. Ad ſecundam dicitur quod queſtionem contingit extrinſecus exprimi & contingit non exprimi: non expreſſa tamen queſtio eſt:motus enim intrinſecos ſenſu/um attendimus:unde ſi fieri poſſet:ut moto ſenſu abſq; expreſſione illius/ aſtro/logus motum illum cognoſceret iam per illius temporis figuram iudicare poſ/ſet:quinimo/quamuis raro accidat: ſi aſtrologus cognoſcat fortem motum ex arrupto preter ſpem factum in ſenſum alicuius:per figuræ illius temporis poſi/tionem.& intentionem cogitantis:& finem cogitationis preuidere poterit : uelit/ nolitue ſic cogitans. Ad tertiam dicitur : quod licet applicatio fidem faciat/ motum fuiſſe fortem non tamen per illam iudicandum eſt:ſic etiam per alia ſi/gna:puta interrogantis uehementiam &c. cognoſci poteſt motus fortitudo. Ad ultimam neganda eſt enunciatio prima quoniam per motum celeſtem pre/cedentem iudicare poſſumus.licet aduerſantes cauſæ ſequantur:quoniam etiam poſt applicationem/eiuſmodi/ſibi aduerſæ cauſæ ſequi poſſunt.

An interrogantis animus ab aſtrologo cognoſci poſſit. Articulus.x.

h Ominis animum ab aſtrologis poſſe cognoſci falſum/& erroneum eſſe uidetur.Solus enim Deus ſcrutator eſt cordium: per hominum corda animus intelligendus eſt. Preterea animus hominis a uoluntate mo/uetur/ſuoq; diſcurſu:& infinitis cauſis uariari poteſt:ſed infinita a nobis cogno/ſci non poſſunt:ergo nec cauſæ quibus moueri poteſt : & per conſequens nec eius motus. Preterea ſicut una intelligentia ſpecies alterius intuens:non pro/pter illud conceptum illius comprehendere poteſt.quoniam quo pacto illis uta/tur ignorat:ita ſimiliter/quamuis has uel illas ſpecies cælum ĩ ſenſus influeret. & aſtrologus illas in genere cognoſceret . non propter hoc animum eius compre/henderet:quoniam ſcire non poteſt quatenus rationalis pars inferior aut ſuperi/or illis utatur. Preterea huius uel illius cogitatio ſingularia ſeu particularia quedam ſunt:ſed aſtrologus ad particularia non deſcendit:ut ſupra : igitur &c. In contrarium eſt Ptolomei auctoritas libri fructus uerbo.cxiiii. Locus poten/tioris predominatoris/ſignificat eą quæ ab interrogante intenduntur: uel ſecun/dum arabicam litteram locus fortior ſignificatoris in interrogatione ſignificabit qđ ẽ in aĩo interrogãtis. Rñdeo dicendũ ꝙ aĩus ĩ ꝓpoſito apphenſiuã uirtutẽ ĩteriorẽ cognoſcentẽ ſignificat:hæc aũt ĩ hoĩe duplex ẽ ſenſitiua/& ĩtellectiua. Si ꝑ aĩum ĩtellectiuã uirtutẽ cognoſcentẽ ĩtellexeris quũ ꝑs illa ĩmaterialis(ꝑ ſupi/us dicta)libera ſit ab ĩfluxu/nõ põt aſtrologus illũ cognoſcere.itaq; ſolus de9 eiuſ modi aĩ ſcruator eſt.ſi uero per animũ ſenſitiuã uirtutem cognoſcentem intelle/xeris/ſiue fantaſiam/ſiue cogitatiuam:ſic quũ iſta a celis moueri poſſit/ ut ſupra

ſecũdum cauſæ mouẽtis diſpoſitionẽ:p illũ motũ cauſãq; mouẽtẽ/poterit aſtrologus effectũ ipſũ.ſ.genus motus/cognoſcere. Sed qm̃ ſenſus a pluribus cauſis intrinſecis & extrinſecis moueri poſſunt idcirco diligentia uti oportet: anteq̃ aſtrologus iudiciũ ꝓferre audeat:niſi qdẽ quedã obſeruauerit/falax & mẽdax erit eius iudiciũ.Si uero cõſiderauerit cãs ſẽſus mouẽtes nõ eẽ cõplexionẽ/nõ hũores/ aut ſpũs/nõ cibũ uel extraordinariũ potũ/nõ fixã de re q̃rẽda cogitationẽ : & ita de pticularibus cãis.cunq; his oĩbus/nullo p̃eunte diſcurſu ex arrupto/q̃primũ/ forti cogitatiõe/prioribus diſſimili/ſẽſũ moueri cognoſcat.q̃ qdẽ geſtibus & faciei motibus cõprehẽdi pñt:tũcmotũ illũ/a cæleſti corpe ꝓcedere putãdũ ẽ. Cui cogitatiõi ſi rõ cõcordet nõ pp id minuet̃ cæli ſignificatio:ſicut nec ẽt eius ſimilitudo q̃ mouit. Ex quo ſeqtur aliquẽ motum uolũtariũ eẽ.quo mediãte p cæloꝝ diſpoſitionẽ/rei(q̃ aĩo uoluit̃)iudiciũ ſũmere poſſum9:nõ ut a libero motore ẽ/uel ut illi liber motor aſſentit:ſed ut a cæleſti corpe effluit. Seqt̃ ſcdo ꝙ ſobrii/caſti/ſaniq; corpis ſõnia/plerũq; talia eẽ debẽt.ut ſi tpa:qbus fiũt:noſcerent̃/poſſet p illa recti9 aſtrologus/q̃ p ĩterrogatiões/iudicare. Seqt̃ tertio:ꝙ ſi cuiuſpiã diſcurrẽtis/loquẽtis/ſẽſus abſq; aliq̃ ſimilitudĩs rõne/ſtati p̃ter ſpem magno affectu: faciei oculoꝝq; mutatiõe ñ mediocri/ſermõe ĩterrupto/ſileat:tute poterit aſtrolg9figurã errigere:& gen9 cogitatiõis ĩterrũpẽtis cognoſcere:& illi9 rei cognite finẽ/euẽtũ exitũ p̃uidere. Ad rões incõtrariũ dicẽdũ:ad primã dictum ẽ p corda intelligi debere ĩtellectiuã cognitionẽ:aut ſenſitiuã:ut a pte rõnali ꝓcedit. Ad ſcdam dr̃ ꝙ mot9 ſenſuũ a uolũtate aliiſq; cãis/poſt habẽdo:ſolũ ille q a celeſti corpe effluit cõſiderari debet. Ad tertiã dr̃ cõcedẽdo totũ:ſed nõ ẽ cõtra ĩtentũ: nõ eqdem rõnalis ptis ſup̃ioris cõceptũ obſeruam9:ſed ĩferioris ptis ut a cælis ẽ. Ad ultimã dr̃.ꝙ de ſorte plures cõcept9 hẽri pñt pticulares.ſ.& cões ut cognoſcẽdo ipſũ eẽ hũc hoĩem:hoc aĩal:hoc corp9 hãc ſ b̃am/hoc ens.ſimiliter aſtrolog9 ſuppoſita huius ſenſus motione/ipſam in confuſo & in cõmuni cognoſcere poterit.

An horarum electiones hominibus prodeſſe poſſint. Articulus.xi.

a Pparet horaꝝ electiões ad aliq̃ ſuſcipiendã ꝓuinciã / hoĩb9 ꝓdeſſe non poſſe.Nil.n.opat̃ planeta i ſ b̃m aliqđ qđ ꝓmiſerit in natiuitate: iuxta Ptolomei ſñiam afforiſmo.lxxviii.libri fruct9 ſcđm arabicã lr̃am : ꝙ ſi planete nil opari pñt:multo mĩus fixe:ſed electio ſi uera fuerit a uolũtate libera & ſciẽtia aſtrologiæꝓcedẽs:non ẽ ſcđm natiuitatis uirtutẽ ſeu radicis:nam ſi hacuiuſmodi cæli diſpoſitiõe cauſaret̃ iã nõ eẽt niſi apparẽter electio:qm̃ nõ ſcđ'm liberã actionẽ hoĩs: illa fieret. Preterea aut electiõis figura ſimilis ẽ ei:q̃ rei p̃domiat̃ ob q̃ cõſequendã uel uitandã electĩo fit:aut diſſimilis:ſi ſimilis:iã idẽ/figura p̃dicta radicis fortior/ſe ſola ꝓduxiſſet/quod p electiõis figurã cõſeq ſperat.ſi uero diſſimilis fuerit:nõ poterit ſubiectũ ad optatũ finẽ perducere.qm̃ minoris eſt poteſtatis:ſicut teſtatur Ptolomeus.libri fructus afforiſmo.vi.ubi dicit ꝙ ſi contraria fuerit electio radici nõ conducet &c. In cõtrariũ tñ ẽ eiuſdẽ auctoritas: loco preallegato:tunc dierũ atq; horaꝝ electio confert quom &c.Idem elici põt ex.viii.afforiſmo. x.xiii.xviiii.xx.xxi.xxii.xxvi.xxviii.xxxvi.xl.xliii.liiii.lv.lvii.& in infinitis locis.idem habetur ab aliis. Reſpondeo dicendum : ꝙ neceſſe eſt dicere electiones poſſe iuuar̃ ſepius:ac etiam obeſſe:iuxta uarios modos quibus homo ſtellarum uirtutibus utitur uel abutitur / prodeſſe quidem duo/

bus modis.ſ.malũ phibẽdo:& bonũ augẽdo:piter duob9 modis obeſſe.ſ. bonũ remouẽdo:& malũ augẽdo. Oñſum ẽ ſupi9:ꝙ pricipioꝝ figuræ ui ſignificati uã uſurpãt:& media & fines metiunt̃:qre qm̃ p electionẽ pñt opa uel actiões humane cælo ſic uel ſic ſe habẽti applicari.poterũt ẽt ſubici:ergo ſcđm celi diſpoſitionẽ ſubiectiq; recipiẽdi potẽtiã:influentia recipiet̃. Preterea cælũ naturaliter agit:aut ſalti eligẽdo melius ſic ſp agit ac ſi naturaliter ageret:nec ceſſat ui ſuã influere:igi.ſi nature curſu/in aliqd initiũ ſũmendo/cæli figura illi correſpondẽs/influere no deſinit:& ſuã diſpoſitionẽ metiri:pariter ergo:ſi arte uel libera uoluntate cuiuſpiã rei/principiũ tali tpe dederimus/influentiã ſuã imprimere in illã nõ ceſſabit. Ampli9 tpales ſignificatores/uirtutẽ ſignificatorũ radicis augẽt uel minuũt.iuxta ptolemei ſententiã libri fructus afforiſmo.xliii. ſed p electiões ſtellæ tpales ſignificatrices fiũt:igi.uim planetaꝝ uel alioꝝ ſignificatoꝝ radicis augere uel minuere poterũt. Vlterius in corporalis ſpiritaliſue natura(uniuerſi ordine) corporali dominat̃.&illa uti põt:ſed itellectiua uirtus ac ẽt uoluntas imaterialis ẽſt ergo poterit cælis uti & frui:licet frui proprie ad uolũtatẽ ſpectet: hoc aũt p electiones fit. Rurſus ſicut in rebus inferioribus/una eſt alterius fomentũ/alteri uero uenenũ corrũpens.ſimile uel cõtrariũ:ita pariter cæli figuræ poterunt aliis figuris obeſſe/& fauere/ſcđm ipſaꝝ ſimilitudinẽ ſeu cõuenientiã: aut diſſimilitudinẽ ſeu diſcõuenientiã:ſicut igi.uenenũ diſtãs/huic applicato in hoc agit.ita res iſta huic principio ſubiecta a cælis imutabitur. Deinde:ſicut optimus agricola licet a natura tali tempore plantas/herbas/fructus produci cognoſcat poterit / eas cõuentiori tempore prius aut poſterius plãtare ſeminare inſerere/mundare:ita & aſtrologus quedam cælis uentura preuidens:principiũ eiuſmodi rei accelerando uel tardando huic uel illi cæli figuræ ſubdere poterit:quibus hoc uel illo mõ influetur in paſſum:ut Ptoleme.afforiſmo.x.aſſerit libri frũctus. Ad rationes in cõtrariũ:ad primã dicitur ꝙ ſcđm arabicã lrãm illud habetur . non autem ſcđm grecam:cui magis adherendum eſt ait.n.in græco ſepenumero planeta operat̃ in loco ubi operationem non habet:ita ut queſtũ preter ſpem nato afferat : quæ ſententia maxime a prima diſtat:qua tenetur ptolemeũ de anthiſtiis loqutũ fuiſſe.Sed eſto ꝙ ſcđm arabicã lrãm ſumamus qm̃ bonũ ſenſum habere põt: uti i comento meo ſup Ptolomei centiloquio ſeu libro fructus declaraui:dicit̃/ꝙ per nil paꝝ debemus itelligere:nihil ẽt/niſi quibuſdã coadiuuãtibus cauſis/operaret̃ &c. ideo electionibus utendũ eſt. Ad ſcđam dicit̃:ꝙ ſi cælũ malum futuꝝ minetur electionibus minui põt uel q̃tum ad ſubiectũ/ uel quãtum ad tempus/uel ad mali extenſionẽ quãtitatiuã uel intenſionẽ:&/ſic de aliis mali circunſtantiis. Si uero bonum futurum promittat.electionibus augeri poterit: ſicut optimus agricola terrã aridã fimo ſubleuat/malas herbas mundat &c.pinguem uero fortificat bona igitur electio & ſi nõ prodeſt bonum tribuendo/quom radicem aduerſã hẽt. prodeſt tamen malum minuendo. An electionibus poſſit nõ ſolum malum futuꝝ minui:& bonum augeri. ſed etiã malum futurum in totum auferri/& bonum nõ futuꝝ radicibus tribui. Arti.xii.

Idetur electionum figura futura per alias figuras radicis ſolum poſſe modificare . ſcilicet minuere / aut augere. Et primo auctoritate Ptolomei uerbo.vi.ubi ait ꝙ ſi contrarie fuerint natiuita/

tis figure:aut radicis.electio ſupple ad bonũ nõ conducet. Preterea figuræ quæ
ſcd̃m curſũ cælorꝝ aliqua ſibi ſubiecta faciunt/ſicut ſunt figuræ radicis aut reuo/
lutionis/potẽtiores ſunt:his quæ per artẽ eligunť.igi.quũ ſiquis effectus a radice
pẽdeť ñ põt:radix eiꝰeffectui ꝑdicto diſſimilis & aduerſa ẽ:ergo nõ poterit ab ele
ctionis figura ꝓduci ſicut nec ſupari:pariter ſi quẽ effectũ ꝓducere debet/electio
nis figura illum impedire nõ poterit. In contrariũ eſt ptolomei auctoritas affo/
riſmo.v.põt huius ſcientiæ ꝓfeſſor multos effectus ſtellarꝝ euertere.qñ nec natu
rã ſtellarꝝ ignorat & alibi.Sapiens enim dominabitur aſtris. Rñdeo dicendo.ꝙ
ꝑ electiões nõ ſolũ augeri & minui pñt radicũ effectus:ſed ẽt qñqꝫ in totũ aufer/
ri:& bonũ nõ ꝑmiſſũ ꝓduci:qđ ſic oñdiť:ſit a.cælũ naturaliter ſe ipſo ꝓducẽs
b.effectũ futurũ:& ſit.c.cælũ ꝑ electionẽ ſumptũ aduerſũ.b. effectui bono uel
malo:& arguitur ſic:per ſuperius oſtenſa.c.ẽ aliquante uirtutis/qua minuere põt
uel augere bonum uel malum effectum.ſcilicet .b. & ſit.c.exempli gratia uirtu
tis ut duo: tunc ſic.c.habet uirtutem ut duo : minuendi ipſum.b . ſed uirtus.a.
producendi ipſum.b.minor eſt q̃ ut duo:igitur uirtus.a.producendi.b.ab.c.uir
tute ſupabiť & in nihilum reduceť:cõſequtio nota:maior caſus eſt:minor eſt poſ
ſibilis:igi.& conſequens poſſibile qđ eſt ĩtẽtũ. Ad rões in cõtrarium dicẽdum
eſt ad primã:cõcedendo ꝙ ſi natiuitas cõtraria ſit electioni raro ad intentũ pdu/
cet/& illđ ẽt cũ difficultate fiet. Ad aliã dr̃:licet radices ĩ pluribus effectibus/ele
ctionũ figuris fortiores ſint nõ tñ in oĩbus nec oẽs:cõtingit enĩ in quibuſdã caſi/
bus electiones maiorem ſignificationem ſuſcipere.

Queſtio.XV.de ſignificatoribus.

An unus ſolummodo ſignificator eiuſdẽ rei elici poſſit. Articulus.i.

VIdeť ꝙ rei ſignificator unicus ſit. Significaror enim nil aliud
eſt q̃ ſtella aut cæli pars dominiũ habẽs in producenda re uel
producta cõſeruãda uel corrũpẽda:& uniuerſaliter diſponen/
da aut diſpoſita:talis autẽ nõ põt eſſe niſi una.igi.&c. conſe/
qutio apta eſt:maior diffinitio ſignificatoris eſt:minor ſic ape
riť:nulla ſtella dominium habere põt ſi altera ſit inferior:uel
debilior:quum qđ per ſupabundãtiã dr̃ uni ſoli cõueniat ſicut regnum duos nõ
capit:equales autẽ duo ſignificatores in ptãte eſſe non poſſunt:tum quia natura
effugit ſp eq̃litatẽ & diuerſitatẽ cupit:tũ qa ſtelle diuerſarꝝ ſũt ſpẽꝝ & ꝓprieta/
tũ:earꝝqꝫ uires quolibet ſuo motu ĩ ĩfinitũ uariãť nec pmanẽt niſi ꝑ iſtãs ĩ eadẽ ꝑ
ciſa uirtute tã ĩ eſſẽtiali dignitate q̃ ĩ accidẽtali:ig.ſiles ĩ gradu/ſalti pſiſteŕ ñ pñt.
Preterea ſi fieri poſſet:ut due ſtelle eq̃ potẽtes eẽnt.adhuc ſeqť ĩtẽtũ.nã nulla illarꝝ
ſignificatrix eẽt.ſicut nulla alteri ꝑualeret. Itẽ figuŕ ſignificator almutaz ẽ figu
re:ſicut aſcẽdẽtis ſignificator almutaz ẽ aſcẽdẽtis:ſed almutaz.i.ꝓdñator q plu/
res ptãtes hẽt:unicꝰ ẽ:ut eiꝰ diffinitio declarat:igi.&c. Incõtrariũ ſũt ea q̃ ſupi
us determiata ſũt:oñſum ẽ.n.plures figuras neceſſarias eſſe ad rectũ iudicium:
cuiuſlibet autẽ figuræ unus ſaltim ſignificator eſt:igitur plures ſuper eadem re
ſignificatores ſunt neceſſarii. Amplius in eadem queſtionis figura duo admi/
nus ſignificatores eligendi ſunt:querentis ſcilicet & rei queſite. Item in inter/
rogationis figura:certum ẽ predominatorẽ ſũmi ipſius interrogãtis:ẽ ẽt alius eli
gẽdus iudicãtis aſtrologi.qm̃ ſeptimũ & eius dominus:ut teſtatur Ptole. afforiſ.

xiiii.pariter in egroti figura medicū ſignificat ſeptima:altera ex pte egritudinis figura ab altero loco ſūmit̄:igi.&c. Preterea quāto figura maioris eſt uirtutis & plurium ſignificatiua:tāto ceteris paribus plures ſignificatores habere debet. hæc eſt manifeſta:ergo ſi interrogationis figura debilis plures hēt p̄dominatores multo fortior figura radicis potētior. Poſtea quū una ſtella totale agens eē non poſſit effectus iſerioris:alie.n.coadiuuāt.īpediunt aut minuūt:ſcd̄m ſtellaꝝ & ſignoꝝ & aſpectuū plures ſignificatiōes.opus eſt ut alioꝝ uires ēt conſiderentur. Preterea aſcendēs & mediū cælū ex ſe influūt:& obſeruandi ſunt.eorūq; domini. Rn̄deo dicendū:tribus modis ſūmi pōt ſignificator.Primo cōiter : quelibet cæli ps/uel ipreſſa uirtus/uel diſpoſitio/uel ꝓprietas/p quā/aliquid notitie capere poſſumus/ſignificator appellari pōt.itaq; planetæ/fixe/ ſigna/ ymagines/ āthiſtia/ aſpectus/uires dirigibiles/ptes/domus:oīaq; a qbus cæloꝝ ſignificationes hauriūtur.eiuſmodi dici pn̄t.Secūdo mō ꝓprie:ſic dicimus ſolum partē illā ſiue ſtellā eſſe ſignificatricē:q̄ ad aliquē ꝓducendū effectū iſluendo p ſe cōcurrit: quomodo/domus/ptes/anthiſtia/dirigibiles uires/aſpectus/ſignificatores dici non debēt. Tertio mō ꝓpriiſſime:itaq; planeta ſolū plures poteſtates habēs/ſuper re cuius ſignificatio q̄ritur ſic nuncupari meret̄.Hic aūt duplex ē:uniuerſalis.ſ.& pticularis.uniuerſalis figur̄ p̄dn̄ator ē/pticularis uero planeta/q ī loco pticulari hui9 uel illi9 rei/ſūmū tenet ptātis locū/ſic dici debet.Quartus modus prioribus a qbuſdā iungit̄:quē ꝓpriiſſime ſūptum uocāt:ut.ſ.ſignificator ille ſit:qui totalem iſluxum cōplectit̄:& hic eē non pōt niſi cælum totū.aggregatū uidelicet ex oībus ſpheris & ptib9 iſluētibus:qd̄ unum p ſe eē nō pōt:quū cōtigui nō cōtinui ſint cæli:qdē unū ſunt unitate ordinis:& q̄tū ad acttiōes/eſſentialiter ordinati.

Ad rōnes.igi.īcontrariū.dd.ad primā.ꝗ ſi p dominiū maiorē ptātem ītelligas illa qdem ſignificatori/ tertio mō ſūpto tantūmō cōuenit.Si uero p dominium ſignificādi uirtutē aut iſluxum quo mouent̄ iſeriora ītelligas.ſic plures eē pn̄t.Et pariter dicant̄ illa duo ſi equalē poteſtatē hērent:ꝗ tertio mō p̄dominatores non ſunt:aliis tn̄ mōis nihil ꝓhiberet. Dicēdū quoq; ſimiliter ad tertiā:quare prime rationes de proprie ſignificatore concludunt.alie uero de aliis.

An primus ſignificator a naturali uirtute ſignificatiua/aut a loci ſignificatione uel preſentia eiuſdem ſummi debeat. Articulus.ii.

Pvtandū eſſe uī primū ſignificatorē a naturali uirtute planetæ ſignificatiua ſūmi ſeu elici debere.Maiorē.n.habet poteſtatē qui per naturam aliquid cōſequit̄:q̄ qui accidentali cauſa:natura.n.nunq̄ a ꝓpria opatione deſiſtit/ſicut ignis p naturā calidus calidior eſt/q̄ qui per participationē calidus eſt:ſed ſignificatores alii/qui a loco ſummuntur:accidentales ſunt: quoniam nunc quidem illud ſignificant/nunc uero minime igitur &c. Poſt hæc uidetur ꝗ per preſentiam ſignificator aliis fortior ſit.ſicut.n.exrraneus uiator in domo alterius/exiſtens abſcente dn̄o uim habet in illa maiorē:q̄ abſens dominus:ita ſimiliter p̄ſens planeta in loco rei ſignificatiuo abſente domus domino/ potentior tunc temporis dicendus erit. Incontrarium arguitur ꝓprius ſignificator fortior ē cōi:ſicut ēt fortior ē particip e:ſed ſignificator per naturā niſi p locū ēt ſignificationē aſſūmat/cōis ē/& particeps alter uero ꝓprius:igit̄ non ex natura: ſed ex loci affinitate p̄cipu9 p̄domiator eligēd9 ē. Deīde fortior ē ſignificato ille q ſem

per poteſtatē habet ſup aliquo loco.q̄ ille.quē cōtingit/in eo loco deprimi & debilitari.ſed q dominus eſt domus aut exaltationis &c.ſic ſe hēt reſpectu eius qui in loco rei reperit᷑.qm̄ cōtingit Saturnū in ariete Marte in cācro repiri.in domo rei ſignificatiua.& ſic de aliis.igi.&c. Ad huius rei euidentiā cōſiderandū eſt. ſic elici debere ſignificatores.qꝑ i applicatiōib9 plurium & i unū cōueniētia. tres diuerſi ſignificatores ſunt eligēdi:ut gr͂a exēpli:ſi medicus ad infirmū ſe applicet aſcendens ſignificator ē īfirmi.ſeptima medici.& īfirmitatis ē altera. ſimiliter ſi qs aſtrologū cā querēdi adeat.alia celi ꝑs querentē alia aſtrologū altera queſtionē ſignificat.ſimiliter i cōiugiis.ſimiliter in interrogatione de oculta re. Ptolemeus xc.affori.libri fruct9:ſex & plures ſignificatores elicere docet:ſed qm̄ ſupius oñſum ē plures eē poſſe diuerſaꝝ rerū ſignificatores:licet unicus ſit alioꝝ potentiſſimus modo aperire intētio eſt quo pacto eiuſdē rei diuerſi ſignificatores ſummi poſſunt/ideo p̄dicta relinquendo:dicendū ē eiuſdē rei plures poſſe ſignificatores elici.ubi tali diſtinctiōe utendū ē:ſignificator cōſequende rei/aut paſſiuum ē/aut actiuū:p paſſiuū nō mere paſſiuū ītelligēdo:ſed mīus actiuū. ſicut ēt hūiditatē & ſiccitatē paſſiuas q̄litates dicius.& ita de actiuo ītelligēdū ē:ſi paſſiuū ille ꝑs primi mobilis ē:puta aſcendēs/mediū cælū & huiuſmodi:ſi uero actiuū ſūpſeris illū triplicē inuenies:aut.n.ſignificationē illā a ſui natura cōtraxit:ſicut iuppiter religionē ſignificat & ſ bām.Mars bellum. Venus amores:& ita de ceteris:aut hoc habet a loco/ubi ſignificatio exordiū ſūmit: & hoc duplici mō fieri cōtigit. Vno mō p dominiū.quod aliqua ſtella habet ī locū rei cōſequende. Sicut enim corporis uires ab anima fluunt: licet in hac uel illa p̄te ſummat᷑ origo.puta uiſiua uirtus in oculo.auditiua in aure.ita ſimiliter licet eē ſubſtātie ſignificāde a ſecunda domo originē trahat/& in hoc determinato loco/ad bonū ſenſum/ initium ſūmat:expletur tñ/& perficit᷑/& determinatur:per dominū eius:qui ad illum(ut ſupra oſtenſū eſt)uelut anima ad corpus cōperatur.& dominus ad regnum.Sicut etiā agri dominus/de ſegetib9 ſuo modo diſponit:quāuis a terra ſibi ſubiecta originem ſūmant:ita & in ꝓpoſito.Aut erit ex preſentia ſtellæ ī loco predicto ſiue per corpus ſiue per aſpectū:ſiue directe in illā partē influendo/ſiue reflexe influendo in influentē directe.Sic igit᷑ habemus quattuor ſignificatorum genera in una quaqꝫ re.primū eſt paſſiuū magis q̄ actiuū:qm̄ per ſtellas diſpōitur.ſ. partes primi mobilis.Secundū eſt per naturā ſignificator. Tertius per dn̄ium loci a quo ſignificatio ſūmit originem. Quartus p preſentiā uel contactum uirtutis directe uel reflexe per corpus uel aſpectum:contingit tamen plures predictarum poteſtatū in uno & eodem ſignificatore reperiri:ut ſi Sol in leone nullo aſpectu planetæ affecto:reperiret᷑.Horum autem ſignificatorum prius principalior eē nō pōt.omne.n.agens in quantū agens nobilius eſt paſſo.planete aūt tanquam agētia/formę/& domini ſunt harū uel illarum partiū.ſimiliter qui in loco rei reperit᷑ in quantū huiuſmodi.principalior ſignificator eſſe nō pōt.contingit.n. locū illū eē illius planetæ depſſionē caſum & detrimentū:hæc ēt p̄ſentia multū accidētalis ē.continue.n.uariat᷑:nūquā quieſcit:non ſic aūt de dominio euenit/q̄d indeterminata p̄te primi mobilis hēt ſtella. Dubiū igit᷑ reſtat/quis aliorum ſignificatoꝝ preſit alteri.an.ſ.qui per naturā ſignificat rem illam.aut potius:qui dominus eſt loci:ubi originē ſūmit ſignificatio:in qua materia primo ſupponēdū

ꝙ ſicut experientia nobis notitiã dedit ignem eſſe calidum.aquã frigidã. genera bile corrũpi & c.ita ẽt eadẽ Iouẽ religionẽ ſubſtãtiã. Saturnus agriculturã &c. & pariter ſola experiẽtia compertũ eſt.domos has uel illas habere ſignificatiões dominos etiã eaꝝ ꝑcipuã ſibi uendicare poteſtatẽ. Dicẽdum ẽ igitur iuxta expi mentũ & auctoritates ab expimẽto exortas.ꝙ ſignificator rei/per dominiũ quod habet in loco ubi ſignificatio ſũmitur/eſt potentior oſtenſum eſt enĩ ſupra domos maiorẽ cauſare ĩ ſtellis accidentalẽ diuerſitatem ad ſenſũ datũ:q̃ ſigna : & ſtellas maxime ꝑ huiuſmõi domos uariari.igi. potiſſima & ĩtẽſiſſima uirtutis illaꝝ ex ꝑſſio ſcd̃m domos diſpõetur ꝑdomĩabitur ergo domin9 domus ſubſtãtie aut ei9 almutaz/planetæ:qui rem illã ꝑ naturã ſignificat.in loco rei poteſtatem non ha/benti. Hoc idem Ptolomeus latenter aſſerit in quatripartito/quum filioꝝ diſpo ſitionem:& alioꝝ:quæ homini accidunt a domibus ſũmi & elici.docet. In libro fructus afforiſmo xxxviiii.xl.xli.xlviii.xlviiii.liiii.lv.lvii..lxxiiii.lxxv.lxxvi .lx xviiii.lxxx.lxxxviiii.xc. Item ſupius oſtenſum eſt inſenſibiles radios per loca principaliter & maxime uariari:ſed principales planetaꝝ & ſignificatoꝝ ptãtes ĩ ſenſibiles ſunt.igi.idem qđ prius Preterea dare uitã nõ mortem. & mortem da/re nõ uitã maxime differunt:igitur cauſa huius diuerſitatis potẽtior ẽ ea/ qua nõ tanta uariatio ſequiť:ſed ꝑ aſcendens uita datur:per octauã mors. & cauſa hu/ius diuerſitatis ſunt domus diuerſæ.igi.domus iſte principia ſunt aliis diuerſifi/cantibus cauſis actu influentibus:ſtella igi.quæ domui predominabitur uere ſi/gnificator primus & predomĩator appellari meretur. Dubiũ tamẽ nõ eſt ſtellam ꝑ naturam ſignificantẽ aliqđ/ſi cõtigerit eſſe ꝑdominatorẽ loci:ꝙ efficatior eius ſequeť effectus:plus.n.põt ceteris paribus diuitias nato parare Iuppiter: quom domui ſubſtãtie ꝑfuerit/q̃ Mercurius/aut Luna/aut Mars:ſed hæc contra deter/minata non eſt:cõparamus.n.poteſtatis latitudinẽ unius ad alterã alterius : gra/duſq; ĩtenſiſſimos:quare qm̃ plus diuitiaꝝ affert Venus domus ſubſtãtie dñа op/time diſpoſita:puta in tauro uel libra in ſecunda domo:q̃ Iuppiter ĩn cancro.aut in piſcibus & in octaua ſexta uel duodecima: ut experientia teſtať concludendũ eſt maiorẽ auctoritatẽ habere poſſe loci predominator in quantũ talis/q̃ planeta ex natura illud ſignificans ĩ quantũ talis.Sic igiť ſunt ordinandi in ptãte ſigni/ficatores:ut primũ locũ teneat loci predominator.Secundũ planeta rem illã per locũ ſignificatã/natura ſua ſignificans.Tertiũ/planeta qui aut in loco per corpus aut per aſpectũ directũ/uel reflexũ repitur. Q uartũ uero ſignificator paſſiuus. primi.ſ.mobilis pars. Hæc aũt oĩa intelligẽda ſunt ceteris paribus quoniam cõ tingere põt/ſignificatorẽ primũ adeo debilẽ in figura exiſtere:ut a ſecundo bene ſe habente ſupetur.exempli grã:ſit Venus domus ſubſtantie dña : reperiať q; Sa turno cõiuncta/retrograda in ariete uel ſcorpiõe.aut uirgine in cadẽti. Iuppiter aũt in medio cælo directus:aut aſcẽdẽte/ĩ piſcibus/in ſagitario/in cãcro: & patet qm̃ cetera paria nõ ſũt Iouẽ potiorẽ in ſubſtãtiis habere ſignificationẽ q̃ Venus: itaq; in aliis caſibus dici põt. Ad rõnes igi.dicendũ:ad primã:ꝙ ꝑ naturã qui libet etiã planeta ob dominiũ quod habet in domo/uel domus ſigno . ob mutuã illorũ conuenientiã:ſignificat ea/quæ a domo hauriuntur: a qua origo trahitur actualis ſignificationis:quare nõ dicuntur accidentalia ſignificata eo qđ ueluti accidẽs ſingficationẽ illã acqrat & amittat:ſed quoniã ſepius uirtute quam a na

tura habet in tali cæli pte uariatur/& nunc actu influere poteſt nunc uero non. ſignificatio aũt altera dicta eſt per naturã talis qm̃ minus tali mutatione uariat̃ ex quo tñ nõ ſequit̃ eſſe potiorẽ:& magis potentẽ.ſicut ẽt q̃ optimo exẽplo de/monſtratur in inferioribus accidere:null9.n.dubitat potentiorẽ uirtutẽ & for/mã in magnete eſſe ferri attractiuã: quã eiuſdẽ colorẽ.nil minus eius calor nũq̃ fere uariatur/eius tamẽ uirtus uariat̃ q̃ facillime:& ĩpedit̃.patet ſiquis aut cepas proprias poſuerit aut alea.aut eoꝝ ſuco magnetẽ inunxerit: tũc.n.colore qeſcen te uirtus eius intrinſeca in actu ſuo pficiendo impedit̃. Ad ſecundã dicit̃ negã do ſimilitudiẽ & rõ qm̃ domus illa/ubi abſcens planete dominiũ habet/uigore nõ caret.pars.n.primi mobilis ĩ illa exiſtẽs magne uirtutis ẽ/quare plus poterit eius dominus abſens reſpiciens.q̃ extrane9 per corpus pſens.& pariter dominus ab/ſens nõ reſpiciens.q̃ extraneus aſpiciens.

An nullis dignitatibus mutatis/ſeu eodem almutaz pmanente/ eiuſdẽ gradus aſcendentis poſſit figura ſic paululũ mutata/puta.per.x. minuta/ diuerſos habe/re primos ſignificatores/reſpectu eiuſdem generis ſignificandi. Arti.iii.

u Idetur ꝙ nõ mutatis dignitatibus eſſentialibus p tam paruã differentiã non poſſint primi ſignificatores reperiri diuerſi.reſpectu eiuſdẽ generis ſignificandi.Significator.n.ut ſupra oſtenſum eſt ſũmi põt:aut p natu rã.& iſte nõ mutat̃ in caſu.aut per poteſtates quas in loco rei habet: & hũc titu lus qõnis non mutat:aut per pſentiã eius in loco ſiue per corpus ſiue p aſpectum & hic ſimiliter/in caſu nõ uariat̃.aut a pte primi mobilis & hæc iſenſibiliter mu tat̃.nõ ẽt põt eſſe primus.ut ſupra.igi.nullo mõ primus ſignificator in una mu tari põt in altera.Eundẽ.n. ſignificatorẽ habebũt figura:cuius aſcendẽs fuerit xx.gra.& minuta.xx.geminoꝝ & altera figura cuius aſcendẽs ſit idem gradus &.xxx.geminoꝝ minutũ.exempli gr̃a. Præterea aut ſignificatores poteſtatem ſuã ſignificatiuã quã habẽt/p tẽpus retinẽt.aut ſolũ p iſtans:non per inſtans.qm̃ ſic infinities mutari oporteret:qm̃ ẽt/nullũ poſſemus per cælos dare iudiciũ.quũ uerã punctalẽ figurã cæli quodãmodo haberi nõ poſſit.igi.p tempus uim ſignifi catiuã retinent.in eo igi.tpe nõ erit queſtio propoſita poſſibilis. In contrarium latet Ptolemei ſnĩa libro tertio a labra.ca.vii. ubi de gemellis & pluribus natis agit.ſi quis.n. ſubtiliter inſpexerit/aperte noſcet:ꝙ figura miĩe uariata/quantũ ad loca ſignificantia/aut eſſentiales ptãtes/ aut accidentales haiz.plures ab illa ſi/gnificatores pdominantes elici debent.& hoc in ſpãli caſu.ſi.n. plures nati ſic ſe habent.ut unus poſt alteꝝ oriat̃:& ĩperceptibile nobis ſit tẽpus mediũ.uti Exau & Iahacob euenit.nulla facta poteſtatũ mutatione/aut ſignoꝝ/aut domoꝝ domi nis:adhuc fieri põt/ut plures in ea primi ſignificatores ſint eligendi:ibi.n. appa/ret pluralitatẽ planetaꝝ/aſcendens uel luminariũ loca occupantiũ pluriũ natorũ eſſe cauſam.non qdem ꝓprie:ut de cauſa maſculinitatis ſuperius dictum ẽ/quæ in conceptionem reducenda eſt:ut Ptolemeus ammonet:ſed per ſimilitudinem. qm̃ illa longe potiora ſunt in figura conceptionis:natiuitas.n.ſolum ſignum eſſe põt non cã pluriũ natorum.quoniã iam in utero plures ſunt.quãq̃ eorum plane tarum pluralitas/cã eſſe poteſt cur ſimul ſic in paruo temporis ſpacio oriantur ſed oriri non poterũt niſi prius concepti ſint.In eo igitur caſu primus figuræ ſignificator/primũ almutaz:primo nato tribuẽdũ ẽ ſecũdũ ſecũdo:& tertio ter/

tium. Cuius rō eſt nam primus oriens fortioris uirtutis eſſe oportet. ideo fortiori p̄dominatori corrñdere debet: itaq̃ de aliis. ſi uero cōtigerit ſignificatores illos cō uenire/gemelli ſimiles erūt. ſi uero diſſimiles cōpientur diſſimiles. Duplici igitur cauſa contingit gemellos eſſe ſimiles/aut diſſimiles. Prima eſt ſi unus in fine ſigni unius oriret᷑: alter uero ī principio alterius: ubi ꝓpter ſignificatoꝶ mutationem magna reſultat uarietas. Secūda eſt eiuſdem penæ figure pluriū ſignificatoꝶ or/do in poteſtate ut dictū ē. & his duabus cauſis cōtingit ſimiles & diſſimiles fieri. ſunt igitur eligendi plures ſignificatores reſpectu tñ diuerſoꝶ ſubiectoꝶ. in eodē genere ſignificationis: puta natiuitatum. reſpectu tamē eiuſdem ſubiecti. hoc fie ri non poteſt. Ad rationes incontrariū dicendum ad primam. ꝙ licet unus ab/ſolute ſit potentiſſimus ſignificator: qa plures poteſtates habet: in loco &c. reſpe/ctu tamen plurium ſubiectorum plures ſunt p̄dominatores. quoniam quod pri/mus ſignificator habebat exceſſus. in primo ſubiecto euacuauit: & ſecundum ſe cundo correſpondentem reliquit: & ita de aliis. Ad ſecundam dicitur ꝙ per tem pus retinent unum ſignificatiuam: quā in inſtanti acquiſiuere: ſed ſuper ſuis ſub iectis non autem aliis/quibus non proportionantur: nempe reſpectu cuius uim ſignificatiuam aquirunt eorum reſpectu etiam retinent.

An idem ſignificator contrarios poſſit effectus in eundem ꝓducere. Arti. iiii.

Ontrarium effectus contrarias cauſas requirunt/ſi per ſe producantur. c Quilibet enim effectus ſimilitudinem gerit ſuæ cauſæ per ſe: ergo ſi contrarii fuerint effectus contrarie erunt cauſæ per ſe. de cauſis aūt per accidēs nullū eſt dubiū. Item ſicut effectus eſſe/a cauſa eſt: ita & eius unitas. igi. diſtinctio: diſtinctio ergo effectus cauſā comitatur. Item ab uno in quantū unū non ꝓcedit niſi unū: igi. ab eadē cauſa contrarii effectus eſſe non poſſunt. Preterea quanq̃ cōtrariæ qualitates ſub eſſe remiſſo citra mediam latitudinē idē ſubiectū informare pñt: nō tñ ſub eſſe intenſo. queādmodū quattuor graduum caliditas .iiii. gradus frigiditatis compatitur non tamen ſumma caliditas frigi/ditatem ſummam: ſed actiones ſtellarum/quantum ex ſe eſt/in ſummo ſunt: qu o niā tota uirtute ſua agunt. igi. quantū eſt ex ſe nō poterunt cōtrarie illarū uirtu tes in eodem recipi ſubiecto. In contrariū eſt tñ aperta rō. nullus. n. negat facili/tatem & difficultatem eſſe cōtraria. bonū & malū eſſe contraria. ſed idē planeta trino aſpectu/circa idem natū/bonū effectū ꝓducere pōt: quarto uero uel oppoſi to malū. trinus facilitatē inducit: quartus uel oppoſitus difficultatē. Deinde ea/dē aſcendētis directio atq̃ ꝓfectio ſi ad malū ꝑueniat natū ſibi ſubiectū ledit: ſi bonū offendit/iuuat atq̃ fortificat. q̃ quantū ex ſe eſt eadē eſt: ergo idē q̄d prius. Vlterius. ſi cōtingerit infortunā eſſe a leo eodē/aptū ē iā ſpaciū uitæ nato tribue re: q̃ tñ in reuolutione & directiōibus aliis cōcordantibus. ſ. amotis defendenti/bus p̄ſidiis eundē natū īterficiet. Præterea ſol per corpꝰ cōburit & deſtruit alia rū ſtellaꝶ uires/& īfluxus ī nos. p aſpectū ēt q̄rtū & oppoſitū obeſt. p trinū aūt & ſextilē ꝓdeſt miꝶ in modū. Rñdeo dicendo: eandē cām cōtrarios effectus ꝓ ducere circa ſubiectū pluribus modis ītelligi pōt. primomō p accidēs: & ſic fieri pōt: ut ab eadē cā cōtrarii effectus producāt᷑. Et hoc pluribus modis contingit. Primo ut unū ſua coeſſentiali uirtute unū faciat: alteꝶ: aliena: ut luna ſua uirtu/te humectat. aliena uero exſiccare pōt: ſua ui mobilitatē inducit: aliena ſtabilita/

tem qn̄q₃. Secũdo mõ ſicut uirtute ꝓpria. nix. n. & frigefacit & calefacit/ꝑ anthi/
pariſtaſim. & ita de aliis multis dici põt. idem accidit ꝑ cauſæ preſentiam & ab/
ſẽtiã/quoniã nauis ſalus/& ſubmerſio ſequi põt. ut ſecundo primi naturaliũ dr̃
Alio mõ ꝑ ſe: itaq₃ dicendũ eandẽ rem: in uno ſubiecto: unũ cauſare in altero ue/
ro contrariũ. ſicut lutum exſiccat ſol: cerã liquefacit. Idem ẽt facit circa idẽ ſub
iectum/ſed in diuerſis temporibus: ut Mars natiuitatis tp̃e annos prebet: aut eti/
am Saturnus. aut Sol. in directionibus uero & ꝓfectionibus interficit eundem
natum. directus felicitatẽ retrogradus aut cõbuſtus aduerſitates decernit. Idem
quoq₃ ſequi põt ab eadẽ cauſa in idem ſubiectum/in eodem tp̃e: reſpectu diuerſo
rum membroꝝ & ſignificatoꝝ. Sol. n. aut Venus caput fortificabit ꝑ trinũ: ali/
ud mẽbrũ debilitabit: ſimiliter ſcientiã preſtabit: ſubſtantiam auferet. Idem quo
q₃ ſeq̃ͬ in idem ſubiectũ/in eodẽ tp̃e/reſpectu eiuſdem ptis/uel ſignificati: ſed non
erga idem Venus. n. aut Sol aut Iuppiter amorẽ nunc in ſocrate erga fratres in
ducet. contra parentes uero odium. Idem preterea ſequitur a cauſa totali: ut. ſ.
in idem ſubiectũ/eodem tp̃e/reſpectu eiuſdẽ partis uel ſignificati: non ẽt erga di/
uerſos. ut arietis ſignũ totũ: ſuis ptibus uarios & cõtrarios effectus in caput ſor/
tis in. a. inſtanti producet/ſicut duabus manibus/hõ uulnus & opem in eandem
partem mẽbri huius uel illius in eodem tp̃e. ſed iſta cã ſic conſiderata adequata
nõ eſt. At predictis nõ obſtantibus fieri nõ põt: ut eadẽ cã adequata/ſc̃dm eandẽ
ſui uirtutẽ. in idem ſubiectũ primũ/in eodẽ tp̃e/reſpectu eiuſdẽ ſignificati/ erga
idem duos contrarios effectus ꝓducere poſſit per ſe. Ad rõnes oẽs ꝓ prima parte
dicitur: ꝙ concludunt id quod in ultima concluſione dictũ eſt. Ad omnes alias
pro altera parte dicitur: ꝙ id concludunt ꝙ in prioribus cõcluſionibus oñſum ẽ.

An ea q̃ de alcocodẽ ſciẽtia a qbuſdã aſtrologis traduñͬ rõe dcã ſint. Arti. v.

Idetͬ ꝙ canones quos quidã auctores tradũt de ſignificatore alcocodẽ
u ueri non ſint. Et primo Ptole. auctoritate ca. x. tertii libri/alabra ubi ui/
te ſpacium ex hylec & interfectoribus inueſtigare docet: ubi patet nullã
fieri mentionẽ de alcocodẽ/ſeu annoꝝ datore. Amplius natura nihil fruſtra agit
ſed ſignificatio alcocoden ſepiſſime fruſtratͬ igi. illa non eſt naturalis: conſequtio
clara ſecunda enunciatio reſeratͬ quoniã raro uel nunq̃ contingere ſolet/ut annos
(quos dicunt per alcocoden tribui) natus attingat: quĩ ab interfectoribus/ pro
fectionibus intercipiantur. Preterea q̃q̃ ſcientia de predicto ſignificatore alco/
coden haberi poteſt: illa tñ nõ eſt habita: ut auctoꝝ diſcrepantia demonſtrat. non
ſolũ quidem differentis opinionis ſunt. qm̃ quidã illũ ponunt/alii minime illi cõ
ſentiunt: ſed ẽt in annoꝝ quantitate/quos prebere dicunt non paꝝ diſcordes in/
ueniuntur. In contrariũ eſt cõis aſtrologoꝝ opatio: iam lõgo tp̃e obſeruata pa
tet per alcabitiũ & alios antiquiores: miꝝ autem eſt ut in re tam frequentata tã
diu error iſte detect9 nõ eſſet. Rñdeo dicẽdũ: ꝙ neceſſe ẽ dicere in cælo eſſe uir
tutem quandam/quæ in natos ſibi ſubiectos tantam/uel tantã duratiuã/ſeu dura/
bilem uirtutem imprimatͬ. quam quidam durationem appellant: ab eadem nẽpe
cã eſt: ꝙ res ſit & ꝙ ſit una & quũ ens bonũ ſit appetibile. ſ. ſeq̃ͬ inde inclinatio
ad bonũ hoc ſeruandũ tuendũq₃. oẽ. n. ens ꝑmanere appetit: cui9 ſignũ ẽ: ꝙ unũ
quodq₃ ens corrumpenti reſiſtit. ſicut aũt appetit9 reſiſtendi a ſuis cauſis ĩprimi
tur mediate uel ĩmediate. ita quoq₃ & uis qua reſiſtere põt prebetͬ. alias iã fruſtra

reſiſtendi appetitus eſſet: quanuis preſente quandoq; appetitu reſiſtentie / per illam reſiſti non poſſit: ſed a planetis eſſe imprimitur & cauſatur/aut formam ſuo modo generando/aut materiam preperando conſeruandoq;: ut cunctis phyloſophis placet. Ptolemeus etiam afforiſ. nono affirmat: igi. & eius cõſeruandi appetitus/& uirtus ab illis eſt: huiuſmodi aũt planetã influentẽ alcocoden dicimus. qui ab hylec ſic diſtinguit᷑. hylec. n. uite ſignificator eſt ſcd̃m ſui qualitatem fortunium uel infortuniũ. alcocodẽ aũt durabilitatẽ tantã uel tantã illi ꝑbet: ſicut gradus hylec hanc uel illã qualitatẽ tribuit. Preterea ab eadẽ cã eſt eſſe forme & ſuo contrario repugnare. unũ. n. cõtrarioꝝ alteꝝ expellit & naturaliter corrũpit. ſed forme qbus aliæ in materia ſubſtentant᷑ cõtrariæ ſunt inter ſe. ſ. prime qualitates ergo aduerſantibus reſiſtũt ĩpreſſa predicta uirtute. Idẽ ex Iulli principiis oſtẽdit᷑/quæcunq; cã alicuius entis eſt cã/ſuoꝝ principioꝝ eſt cã: planetæ uero eẽ cauſæ ſunt. ut ſupra. igi. & durationis. Amplius quod a cauſis inferioribus ĩ effectũ imprimit᷑/a ſuperioribus principalibus imprimi neceſſe eſt/quũ in illas tandem reducãtur: ſed a cauſis ſecũdis inferioribus ſpiritu gignitiuo mediãte & cõplexione & aliis: elementoꝝ unio & materiæ & formæ fortiori uel debiliori mõ ĩprimitur: qñ in melancolico nõ tã pfecta elementorũ unio facta ſit/ſicut in ſanguineo aut tẽperato: qui difficilius ab alterantibus mutat᷑. igi. idẽ a cauſis celeſtibus ꝓcedit. quod ſi ſic eſt/quũ planetæ potiores ſint cãæ/ab illis euenire oportet: uita enim hoĩs nobiliſſimũ eſt in inferioribus ſũt. n. hoĩes quodãmodo finis oĩum ut ẽt Ariſt. teſtatus ẽ. quã rem conſiderans Ptolomeus. aſſeruit planetã ẽt ſub terra nõ poſſe eſſe hylec. in tã nobili re ueluti uita eſt. Deniq; ultra & ꝑter hylec alius pro uita ſignificator dandus ẽ. ſed illud non põt eſſe niſi alcocoden. igi. &c. cõſequutio apta eſt. minor ab oĩbus concedit᷑: maior ſic declarat᷑. hylec. n. ſemp aliqs gradus eſt primi mobilis. patet de aſcendẽte. loco ꝑtis fortunæ & preuentiõis uel coniunctionis ante natiuitatẽ. de luminaribus aũt/ĩmediate poſt palã fiet ĩ ſequẽte ca. ſed gradus primi mobilis uelut materie ſunt & corpora: illis igi. planetæ. ut formæ & aĩæ iungendi ſunt: talis aũt erit alcocoden. Ad rõnes in contrariũ. ad primã dr̃. ꝙ Ptolemeus eos uite ſignificatores poſuit qui nõ ſolũ in uitã influũt. ſed ẽt p illos põt tute de hoĩs uita iudicari. ſed alcocoden eiuſmodi nõ eſt: qm̃ ab ĩterfectorib9 tẽpus tributũ rũpi contingit. alii aũt non ſolũ taliũ predominatoꝝ conditiões & noticiã tradere uoluerũt: ſed ẽt eorũ quoꝝ termin9 ultius ab eiſdẽ tributus ꝑteriri naturaliter nõ põt. & hic ẽ alcocoden. cũ ſuis coadiuuantibus. Ad ſecundã negãda ẽ prima deductio. licet. n. in partibus terre centralibus / uis motiua deorſũ non moueret: non tñ fruſtra in ea reperiret᷑ licet ẽt in illo nõ deducat᷑ ad actũ deducit᷑ tñ in alio. aliud. n. eſt ĩpediri/aliud ẽ eſſe fruſtra. Ad tertiam ſepi9 dictũ ẽ diuerſitatẽ opinionũ: nõ ĩpotentiã. ſed difficultatẽ oñdere.

An aliquis planeta poſſit eſſe hylec. Articulus. vi.

a Pparet primo ĩtuẽtibus planetas poſſe eſſe hylec. quidqd enim põt inferior uirtus põt etiam ſuperior/& amplius. ſed primi mobilis gradus uirtus inferior eſt uirtute planetæ. ergo ſi ĩpi hylegiam ſignificationẽ ſummere poſſunt multo ampli9 planetæ. Addit᷑ nobilioribus cauſis (nõ ab re) nobiliores effectus attribuũtur: ſed ſemper ẽeſſe uitæ nobilius eſt quã ĩ iſtãti uim aliquã duraturã ĩprimere/poſtea aũt nihil influere ſicut alcocoden facit. igi. ſi uis ſecũda pla-

netis nobilioribus tribuitur:etiã prima tribui poteſt. Adhuc Ptole.ca.x.iiii.libri
quatripartiti Solẽ & lunam.& aſcẽdens & partẽ fortunæ aſſerit eſſe hylegia.ig.
& planetæ hylec eſſe poterunt. In cõtrariũ eſt ĩtelligẽtiũ opinio & auctoritas.
cui rõ nõ ſucurrit multo.n.maioris ſignificatiõis circa uitã gradꝰſolis uel lũe ẽ.q̃
gradus partis fortunæ:quũ fortunæ ꝑs a luminaribus pẽdeat:& ab ipſoꝝ effica
tia multũ declinet.igi.ſi gradus ꝑtis fortunæ hylec eſſe põt. gradus quoq; ſolis
hylec eſſe poterit/quũ maiorẽ uim recipiat a luminaris preſẽtia:q̃ ille a parte for
tunæ. Præterea ſimile iudiciũ de gradu luminariũ ſumendũ ẽ/q̃d de coniũctio
nis uel oppoſitionis gradu eorundẽ añ natiuitatẽ.de illo uero aperte affirmant
oẽs gradũ eſſe.nõ.n.dicunt oppoſitionẽ uel coniunctionẽ ſed gradũ coniunctio
nis uel oppoſitiõis:igi.ſimiliter in gradu luminariũ in natiuitate dicendũ. Poſt
hæc ſi luminaria eſſent hylec.tunc ſeq oporteret:q̃libet interfectoris ad lumina/
ria directionẽ interfecturã eſſe natũ.conſequens falſũ & contra experiẽtiã:igi.il/
lud ex quo ſeqt̃. Itẽ ſi ſic:igi.eius motus eſſet motus ſolis & lunæ: ſed quolibet
menſe aut anno oĩa cæli ĩfortunia offendũt:aut in paꝝ maiori tpe:quolibet igi.
anno:mille neces ſenato offerent.dicendũ igi.gradꝰ luminariũ nõ luminaria poſ
ſe eſſe hylec:q̃d ſi nullũ luminariũ hylec eſſe põt:ergo.nec alius planetaꝝ: conſe
quutio clara eſt apud aſtrologos. Ad rões in cõtrariũ:ad primũ.dd.hylec eſſe
uite ſignificatorẽ paſſiuũ/ receptiuũ/alterabilẽ/qualificabilẽ/ſcd̃m afficiẽtiũ quali
tatẽ.iõ magis primo mobili q̃ planetis cõuenit talis ſignificatio. Ad ſecundã dr̃:
ꝙ mior uera eſſet ſi cetera eſſent paria:qm̃ illud ſemp preeſſe paſſiuũ eſt:ut dictũ
eſt:& ſuſceptiuũ:alcocoden uero ſignificatio aliorũq; planetaꝝ tẽporalẽ:lumĩa/
riũ uero in gradus illos influẽtiũ/rõne cuius influẽtię idonei ſũt ad hylegiã ſigni
ficationẽ/actiuæ ſũt:quæ nihil cõcluditur cõtra intẽtũ. Ad aliã dr̃: ꝙ/Ptolemeꝰ
& alii auctores ꝑiti ꝑ ſolẽ & lunã/gradus in q̃bus ſunt intellexerunt.

Quæſtio.XVI.de uirtute dirigibili impreſſa.

An uirtꝰ dirigibilis ĩ ĩſtãti ꝓducat̃ ĩ prĩo mobili ꝑ tẽpꝰ duratura. Arti.i.

NOn ab re cẽſendũ eẽ uĩ uim nullã in ĩſtãti ĩ aliquã primi mo
bilis partẽ/ab cæleſtibus aſtris ĩprimi mãſurã:ſiqua.n. ſic im
primi poſſet:maxĩe potẽtiſſima q̃litas & ab aſtro potentiſſi/
mo ĩprimeretur.ſed hæc eſt ſolis lux.quæ ſic ĩprimi non põt
igi.&c.conſequutio clara. enunciatio prĩa ſimiliter: ſecundã
uero duabus partibus declarari oportet.primo ꝙ illa ſolis ſit
lux/aut lumẽ.ſcd̃o ꝙ ĩprimi nõ poſſit:primũ ſic oñdit̃ aptũ eſſe : ſupponendo
ſolẽ ꝑeſſe ceteris:illa.n.ẽ potẽtior uirtꝰ q̃ cõtinue totũ cælũ afficit.q̃ illa q̃ ſolum
determĩatas ꝑtes:hæc uĩ mãifeſta:ꝑ lucẽ aũt(lumẽ emittẽdo)totũ cælũ ſꝑ illu/
mĩat̃:ꝑ alias uero ſolũ ubi ꝑ̃ſẽtia/aut aſpectuũ uirtute repit̃ ig.lux aut lumẽ trãſ
miſſũ nobiliſſima uirtꝰ ẽ:ꝙ aũt ĩprimi nõ poſſit ſic apit̃:nam ĩ quocũq; alio &
alio ĩſtãti aliud & aliud lumẽ regenerari oportet:nec mãet lumẽ idẽ nũero niſi ꝑ
ĩſtãs ig.&c.aſſũptũ arguit̃:lumẽ a corꝑe lumĩoſo a ſua.ſ.cã ĩ eẽ & cõſeruari de/
pẽdet ſicut ĩtrinſece accidẽtia a ſubſtãtia uel ſubiecto ſuo:q̃d patet nã medio ĩter
poſito ĩter luminoſũ & diafanũ:q̃ primũ lumen corrũpitur:cã igitur uariata/ade
quata.ſ.uariari effectum neceſſe eſt.quare qm̃ quom radii a ſperico corpore mul
tiplicantur/potentiſſime ꝑtes emittentes radios/ centrales ſint : & he cõtinue ua/

rie ſint:& ex cõſequẽti ẽt cæteræ ptes.quod patet ſaltim ob ecẽtrici motũ:quo nõ ſemp eodẽ mõ a centro mũdi diſtat.ex quo ſequit̃ ꝙ cõtinue alia & alia puncta pro cẽtro ſolis nobis ſe offerãt:ſicut cẽtro ecẽtrici cõtinue ſunt eadẽ.pcipue ſi in ſole motũ corporis ꝓprii nõ ponamus quẽ qdã affirmãt in ortu & occaſu ſenſu pcipi.uarii igit̃ erũt radii emiſſi.qm̃ iã cã uariata eſt. Itẽ clarius hoc deducitur. ptes oẽs ſimul nũc radium emittẽtes ad hãc partẽ/nõ ĩmediate poſt hoc emittẽt. ig.&c.aſſumptũ arguit̃.nã ſicut cõtinue uaria ſunt pũcta q̃ nobis cẽtra ſũt Solis.ita cõtinue uariæ ſolis ptes ſunt ad hãc terræ ptẽ radiũ multiplicãtes:& continue ptes qdã multiplicare deſinũt:qdã uero emittere incipiũt.ſic igit̃ totale agẽs cõtinue uariat̃. Præterea ſi diceret̃ talem radiũ in inſtãti ꝓduci ſed retineri uirtutẽ:cõtra minoris reſiſtentie minoriſq; pfectionis & durationis eſt effectus q̃ cã: aut ſaltim nõ maioris:hoc aptiſſimũ eſt:qm̃ effectus eſſe a cã eſt.& nihil agit uirtute ꝓpria ultra gradũ ꝓpriũ pfectionis ſuæ.ſed uis iſta impreſſa a radio p mediũ multiplicato ĩmediate cauſat̃.igit̃ ſi radius iſte in medio p tp̃s pmanere non põt:nec ẽt pmanere aut ſeruari poterit uis in primũ mobile impreſſa. Quod aũt p̃dictus radius p mediũ ſeruari nõ poſſit niſi p inſtans/licet ſupra oñſum ſit argumẽto primo:nũc tñ alio medio ſic demõſtrat̃.radius.n.quilibet/ſiue ſenſibilis/ſiue inſenſibilis accidẽs eſt.cuius eſſe eſt eſſe ĩ ſubiecto.& ita mutato ſubiecto mutari eſſe ſuũ neceſſe eſt.hic/eſt/ꝙ de ſubiecto in ſubiectũ accidẽs migrare non põt.qm̃ ſi ſic iam eſſe ſuũ nõ a ſubiecto recipet.ſed ſubiectũ in quo dũ p mediũ multiplicat̃ recipit̃/& cui ineſt recte multiplicatus:& in inſtanti ꝓductus/continue aliud & aliud eſt:nullo modo pmanẽs.ig.&c.oſtendit̃ enũciatio ſecũda.qm̃ ſignari nõ poſſunt inſtantia duo in quibus/eedẽ ſint partes ſpheraꝝ inter planetã uel eius centrũ & determinatũ punctũ primi mobilis.tũ rõne motus planetæ/nõ ſcd̃m terminos aut ſaltim uelocitatẽ motus primi mobilis:tũ rõne ecentrici motus planetæ:quo fit/ut diuerſis pũctis centralibus/in hãc uel illam primi mobilis ptẽ imprimat:ut ſupius dicebat̃ reſpectu centri mũdi.idẽ.n.euenire oportet reſpectu primi mobilis.ſemp.n.oppoſito pũcto eius quo planeta in nos centraliter influit/in primũ mobile imprimit.ut aptũ ẽ ĩtelligẽtib9.tũ tertio rõne diuerſoꝝ motuũ ĩtermediaꝝ ſpheraꝝ.poſito qdẽ ꝙ eodẽ pũcto ut cẽtro Sol in idẽ pũctũ primi mobilis p tp̃s influeret.adhuc quũ intermediæ ſpheræ cõtinue diuerſo motu moueant̃:diuerſe ptes illaꝝ ſemp ſibi inuicẽ in medio ſolis emittẽtis radios/& pũcti primi mobilis ad qđ emittunt̃/ſuccedẽt.itaq; mediũ nõ erit unũ in duob9 inſtãtib9 aſſignare. Incõtrariũ tñ expiẽtia teſtat̃:quã unuſq̃ſq; cæloꝝ uiriũ obſeruator facillime cernere põt:q̃ palã fit/in radicũ figuris alıis quoq; obſeruãdis: reuolutionũ &c.uim q̃ndã(planetæ uirtutẽ ſapiẽtẽ)in ptẽ ĩprimi primi mobilis diuq; ſeruari:ac ſi cælũ ſic figuratũ/p tp̃s a motu ceſſaret:ſub qua reſpectu terræ planeta ille repit̃.cuius.ſ.ptis terræ cõpatione/planetæ cẽtrũ/ĩter oculũ & primi mobilis pũctũ mediat q̃uis cælũ nũq̃ quieſcat.anguli pariter/ & cuſpides ceteræ domoꝝ/talẽ in gradibus ſuis retinent uirtutes/ut quom ad eas ſignificator aliq̃s peruenerit/effectus ſequi circa illoꝝ ſignificationẽ uideamus. Miſſas facio auctoritates ĩnumeras.nil enim aliud aſtrologi cõclamant.ubi enim experientia teſtimoniũ perhibet:nõ egemus auctoritate.licet cõgruum ſit rõnibus cãm q̃rere. Rñdeo dicẽdũ ꝙ p ea quæ uidemus:& ſupra oſtenſa ſunt.opus eſt dicere in fi/

guris ſignificatiuis remanere uirtutes quaſdã:in locis.ſ.ubi ſtellaꝝ uires aut par/tium primi mobilis repte ſunt i principiis quibus cælũ quod iam ſtatuit futurũ/efficit cuius rei ueritas magna ex pte/ex his pendet:quæ i q̃ſtiõe.xiii dicta ſũt/ar ticulo.i.ibi.n.oñſum ẽ/in primo inſtãti ſiue ultimũ nõ eſſe fuerit/ſiue primũ eſſe rei aquiri ſignificatiuã uirtutem ab his/quos ꝑdomiatores appellamus.diuq; reſer uari.quũ ergo aſcendens/& planetaꝝ loca/partiũ &c.ſignificatores ſint:ſequitur itentũ.nõ.n.ſignificationis uim aquiri diceretur niſi p tẽpus ſeruaretur.alias eni iam quodlibet inſtãs uariã haberet efficaciam & ꝑdomiatorẽ diuerſũ.nec diutur nior eſſet unius ꝑdominatoris uis q̃ alterius cuius cõtrariũ & rões & experientia cõprobãt. Præterea ſi uis illa ſeruati non poſſet.igitur nulla cæli ps hylec aut al cocoden.aut almutaz &c. eſſe poſſet.conſequẽs ueꝝ eſſe nõ põt:ad bonũ ſenſũ: qđ dicit᷑.qm̃ logice loquẽdo quelibet ꝓpoſitio i uoce uel ſcripto licet ĩpoſſibilis põt eſſe uera.aliud.n.eſt ꝓpoſitionẽ eſſe impoſſibilẽ.quod p ſignificatũ adequa/tum primũ penſatur.aliud eſt ipſam poſſe eſſe ueram.quod penes poſſe ſignifica re uerũ metitur:ad ꝓpoſitum conſequens eſt impoſſibile:ut ſupra conſequtio pa tet ſi uis nulla impreſſa remanet. Item ut ſupra dicebatur paꝝ aut nihil diuerſi eſſent/effectus eadem die/uel pluribus orti.qm̃ ſolũ per id modicũ tẽporis differ/rẽt.Poſtea ſi nõ igitur primi mobilis ptes non eſſent ut ſuſceptiua & materiæ & corpora reſpectu planetaꝝ:qm̃ uires illaꝝ & formas ĩpreſſas nõ ſuſtinerent conſe quẽs tñ ſupis ĩprobatũ eſt. Fortaſſe diceret quiſpiam uim illam impſſam in ſub iecto mundi inferioris remanere/non aũt in cælo contra ſi uirtus iſta in inferiori (cæleſti corpori diſſimili)remanere & cõſeruari põt/multo ãplius in cæleſti ſimi/liori. Vlterius ſi uis iſta aut non remaneret:aut in inferiori effectu ſeruaretur. aptũ falſũ ſeq̃retur.igi. &c. conſequtio ſic oſtenditur ſeq̃retur.n.ꝙ per euentum Solis/Martis:& alioꝝ planetaꝝ ad hylegia/angulos/cuſpides/ ceteroſq; ſignifica/tores nulla fieret in nato uarietas.conſequens contra experientiam & conſequtio clara eſt.poſtq̃ nulla uis amplius remanet in locis/tẽpore principiorum/a planetis uel aliis ſtellis/ĩmutatis.Remanẽt ergo uires ſtellaꝝ in primo mobili angulorum & aliaꝝ domoꝝ/durature ſcđm ſiguræ ſubiectiq; conditionem. Ad primam ra/tionẽ incõtrariũ.primo dicit᷑.lucẽ nõ eſſe ꝑſtantiorẽ uirtutẽ &c. & ad ꝓbationẽ negetur maior.diutius eni uiribus nõ in principiis acquiſitis influit cælum.q̃ in eiuſmodi principiis acq̃ſitis:attamẽ fortior uis illa eſt quæ in principiis acquirit᷑ pariter ſepius ſextili/quarto uel trino afficiũt aſpectu ſtellæ q̃ corporis cõiunctio ne.cõiunctio tñ corporis fortior eſt.quin etiã rara plerũq; fortiora experiunt᷑. Secũdo dicit᷑ ꝙ licet radius cõtinue alius & alius ſit/ſtat tñ caliditatẽ ab iliis ge/neratã remanere.ut patet in terra calefacta radiis. Ita in ꝓpoſito.q̃uis uis illa in/fluentia.ſ.inſenſibilis in medio cõtinue uarietur.ſtat tamẽ in ſubiecto imprimi ſimilem diu duraturã.& p hæc ſolutio ad argumentũ ſecundũ patet. Concludit enim uerũ:ſed non contra nos:quia uim illam nõ in medio ſed in primo mobili cõſideramus. Ad tertiã reſpõdetur ſicut ibi tangebat᷑:uim illam in inſtanti pro/duci.ſed retineri diu a ſuſceptiuo ꝓportionato:& ad probationẽ dicitur maiorẽ eſſe uerã de cauſis principalibus.nõ autẽ inſtrumẽtalibus.modo dicimus uirtutẽ illã/quæ retinet᷑/principaliter a corpore cæleſti puta planeta uel ſimile.nõ a radio per mediũ multiplicato/niſi inſtrumẽtaliter eſſe.ſpũs enim gignitiuus uim pre/

bet diutius manſurã in fetu/q̃ ipſemet:qm̃ inſtrumẽtaliter agit.uirtus eni inſtru/mentaliter agentis nõ ꝓpria eſt/ſed appropriata. Ad ultimã rationẽ non opor/tet rñdere qm̃ cõceſſum eſt id ad quod deducit.nõ aũt dicimus illam duraturã: ſed illam/quæ inſtrumentaliter per influentiã tranſmiſſam in primo mobili:quæ nobilior eſt radio multiplicato/quoniã radius in medio eſt propter effectũ in ter mino:& media ignobiliora ſunt fine.

An uirtus dirigibilis impreſſi aliquo mõ localiter moueri poſſit. Artic.ii.

u Idetur ꝙ uis ꝓdicta a planetis cæteriſq; ſignificatoribus impreſſa reli/cta/nullo pacto moueri poſſit cauſa quidẽ cur talis uis impreſſa eſt/& ſignificationẽ in impreſſione acqſiuit/nõ eſt/niſi tale uel tale dominiũ/quod rõne huius uel illius figuræ ſibi aſſumpſit.cuſpis eni aſcendentis.uel alius ſignificator ſic ſe habẽs ad terrã/uim illam tribuit.ſed ſi uirtus illa moueret̃ iam nõ ſic ad figurã ſe hẽret queẽadmodũ tpe principii quo ſignificatiuã uirtutẽ ſibi uendicauit.igit̃ ceſſaret cauſa cur talis impreſſio efficax facta eſt.ea ergo modo altero ſe habẽte nullius erit efficacie:conſequens incõueniens a cunctis reputat̃. Amplius ut dictũ eſt nullũ accidens trãſire põt de ſubiecto in ſubiectum:ſed uis illa impreſſa accidẽs eſt.nõ igitur motu ꝓprio moueri põt:ſed ſolũ improprie ad motũ ſubiecti.aſtrologi uero motu ꝓprio imaginant̃ moueri/tãq̃ aſtrũ quoddã adeo ꝙ eandẽ uim modo in uno/modo in altero gradu reperiri affirmẽt. In cõ trariũ arguit̃.ſi uirtus iſta impreſſa non moueret̃.Igitur in nullis aliis partibus operari poſſet q̃ in illis q̃bus facta fuit impreſſio.conſequẽs tñ cõtra experientiã eſſe cognoſcit̃/cõſequtio ſic declarat̃.uirtus enim iſta in inſtanti impreſſa eſt:ut ſupra dictũ eſt:ant igit̃ in eodẽ inſtanti eadẽ uirtus alterã in aliis locis multipli/cat/poſtea uero non.aut poſt illud inſtans:aut nũq̃ ſi nũq̃/ergo nec ipſa nec aliqd ab iſta alibi repitur:q̃ ubi fuit impreſſa.ergo nõ alibi opari poterit.ubi.n.aliqd operat̃.ibi uirtus eius reperit̃.ſi aũt in eodẽ inſtanti ad aliquas partes tranſmit/tat ſuã ſimilitudinẽ nõ aũt poſtea.quũ hoc tm̃ inſtrumẽtaliter fiat/actio iſta prin cipaliter ſuis cauſis attribuẽda eſt.ita dicendũ eſt uires iſtas ſolum in his uel illis locis/a principalibus ſignificatoribus fuiſſe impreſſas in tali puncto.& quoniã nunquã alibi reperirentur:arguatur ut prius.ſi uero poſtea multiplicet ſeipſam: iam habemus intentũ:ꝙ uirtus illa mobilis eſt.nec etiã ratio aſſignari poteſt:ſi poſt per tẽpus uis illa in alias partes ſeipſam multiplicet/in aliquo inſtãti uel tem pore:quin in aliis inſtantibus uel tẽporibus iterum/uel in alias partes multipli/cari poſſit.itaq; continue per certũ tempus uis iſta mouetur.ſi quis autem eam uim ſolum in locis ĩmutatis operari confiteretur:nullo alio medio conuincatur: q̃ experientia quæ apertiſſime demonſtrat/in quacũq; parte intermedia operari ubi uis dirigenda ſignificatorem offenderit.eadẽ nẽpe efficacia operari uidemus dirigẽdas uires(ceteris paribus)in ꝓpinquas ſicut ĩ remotas ptes a loco ubi ĩpſſe fuere dũmo tẽpore ſuo offenſionẽ conſideres.nullo igitur pacto uires ĩpreſſe con iungi poſſent.ſolũ ergo p ſtellaꝝ puẽtus ad illas opatiões uarie ſequi ualerẽt.ſed hic modus operãdi debiliſſimus eſt ſi ea quæ de uirtute ſignificatiua acqſita uera ſint utq; patet afforiſ.lxxxi. Item quãto cã potẽtior eſt tanto magis effectũ ſibi ſimilẽ facit.iuxta tñ ſue/capacitatis modũ:ſed oĩa cæleſtia mobilia ſunt quinimo pluribus motibus mouẽtur/ꝑter primũ oĩs ergo uis ab illis ꝓcedẽs mobilis erit.

Amplius nobilior eſt finis/cuius gr̃a alia fiunt:his q̃ ſunt ad finem:ſicut nobilior
eſt uictoria q̃ equus:ſed uires iſtæ inferiorꝝ imutādorꝝ gr̃a ſunt:ergo quū inferio
ra oĩa in motu conſiſtant/pariter & uires ĩ cælorꝝ partibus impreſſe mobiles eſſe
oportet. Adhuc omne receptū per modū recipientis recipit᷑.patet.imateriale ſo
lum imaterialiter recipe pōt/materiale uero materialiter.ita & mobile ſemp mo/
biliter.ſed cælū mobile eſt & motu q̄dem locali.igit᷑ &c. Ad primā igi.rationē
incōtrarium.dd.ꝙ licet rōne figuræ ſignificatores ſibi ſignificationē aſſumpſe/
rint:ipſi tamē & aſſumētes ſunt & q̄bus aſſumpta eſt:figura uero cā eſt uirtutis
illius acq̄ſitæ/in acquiri nō aūt in cōſeruari:ſed cōſeruari ex uirtute imprimentis
acquiſita in principiis p̄cipue eſt. Ad ſecundā concedendū eſt:quod ratio con/
cludit.uis enim illa ꝓprie moueri non poteſt.ſed ad hunc ſenſum mobilem ap/
pellamus:quoniā uariis tēporibus/in uariis partibus cæli reperitur uis ſimilis uir
tutis:ut in articulo ſequenti ſtatim fiet apertum.

An aſſignari poſſit modus:quo uis iſta ſic uariis in locis repit᷑. Articu.iii.

POteſtatē iſtā a ſtellis uel circulis impreſſam mobilē eſſe cernitur.modū
aūt quo moueri poſſit non parue difficultatis eſt cognoſcere.Primo.n.
gn̄ali mō ſuccenſet cōſiderāti nō recte capi motū uirtutis p̄dictæ ſupius
enī oñſū eſt.uim iſtā eſſe mobilē:tū ex pte imprimētis/emittētis/ influētis illā:tū
ex pte recipiētis.ex pte aūt imprimētis nullus modus/motus eius cōgruus eſt/nā
ĩprimēs ſemp nō eque uelociter mouet᷑.in planetis patet ecētricorꝝ uel epiciclorꝝ
cā:infixis:trepidationis motu.nō ergo uis illa ſic eq̄liter moueri pōt.ex pte uero
recipiētis.maiori errore ſumit᷑.nā primū mobile cōtra ſucceſſionē ſignorꝝ mouet᷑
uirtus aut ē huius ſcd̄m ſucceſſionē. Deinde ſpāliter arguit᷑.nā motū iſtū repe
riri/aliquo ſequentiū modorꝝ ſumi oportet.aut.n.ſic uis iſta ſimul in oēs zodiaci
gradus imprimit᷑.ſed quū fortius in ptē ꝓpinquā q̃ in remotā imprimat᷑:fortiſſi
me gradus ſub quo ſtella repit᷑ exēpli gr̃a in impreſſiōis principio/tali q̄litate affi
citur:deinde debilius uſq; ad primū locū aſpectus exagoni.ibiq; fortius/irradia/
tionis cā/debiliori tñ mō q̃ in gradu ꝓprio imprimit᷑.itaq; debilitādo ꝓcedit uſq;
ad ſeq̄ntē aſpectū.ibiq; iterꝝ ſuo mō fortificat᷑.& ſic deinceps.quomq; ſic fuerit
impreſſa nō ſtatim opari incipiet/niſi ubi fortiſſima fuerit.in cæteris locis ob ſui
debilitatē maiori uel minori tpe latet ad aliquē potētiæ gradū fortaſſe ſe reducē
do.quē quom fuerit adepta operari poterit.ibiq; ſi ſignificatorē alterꝝ offenderit
effectus ſuos ꝓducet. Cōtra modū iſtū arguit᷑.primū.ſi ſic eſſet.tūc quū unica
ſit in pricipio ſignificatiōis aſſumptæ impſſio facta in oēs gradus.eodē tpe eq̄li
diſtātia effectus ſuos ꝓducere neceſſe eēt.cōſequtio aptiſſima oĩbus p̄ter fatuis.
cōſequēs aūt cōtra expiētiā.expimur enī in uariis climatibus/uarias aſcēſiones ſi
gnorꝝ/puētuſq; uarios/uirtute huius/diſtātia ſimili.ubi polū altitudine q̄dā eleua
tū uideamus:tardiori uel lōgiori tpe ad equalē diſtantiā puenire cōprehēdimus
uirtutē illam/q̃ in loco alio ubi polus magis uel minus deprimit᷑.& hoc clariſſi/
mū eſt. Præterea ſi ſic.tūc ſignificatore dirigēdo exiſtēte in primo arietis.eodē
tpe effectū exprimeret ad primū punctū.x.gradus arietis & ultimū.xxi.gra.pi/
ſciū.pariter ad primū tauri & principiū piſciū.& ſic deinceps.cōſequēs aptiſſi/
me falſū:nec aliud ab aduerſario q̄rimus q̃ ꝙ cōſequēs cōcluderet᷑. Forte diceret᷑
ad hoc.ꝙ citius ad.x.tauri perueniret:q̃ ad.xxi.piſcium.quoniā uis illa fortiori

modo imprimit᷑ a ſtellis ſcd̃m ſignoꝝ ſucceſſionem ꝗ̃ cõtra.qm̃ motu illo ſtella ꝓficiſcit᷑. Contra cõtingit tp̃s/quo opat᷑ in ſignis ꝗ̃ iã pagrauit/breuius eſſe eo: quo in anteriori pte.patet his/q modũ indirecte directiõis cognoſcũt. Præterea cõtingit ptẽ poſteriorẽ ſimiliorẽ eẽ ĩprimẽti ſtellæ/ꝗ̃ anterior.ig.in poſteriorẽ for tius ĩprimet.quũ ꝓ̃ſertim magis ad eã rẽ ꝓmoueat ſimilitudo primi mobilis ꝓtiũ cũ ſtellis influẽtib9/ꝗ̃ motus ordo aut ſucceſſio.qua ſimilitudine ſupra oñſum eſt ptãtes inſignis accipi planetaꝝ.aſſũptũ patet ſi Mars in Tauro cõſtitutus fuerit: aut Aq̃rio. Adhuc pĩcipaliter arguit᷑:aut uis iſta in actũ reducit᷑ ſeipſa:& hoc fieri nõ põt qa in actu & ĩpotẽtia eẽt reſpectu eiuſdẽ & ſcd̃m idẽ in eodẽ tpe:aut a primo mobili uel aliquo ſuſcipiẽte.& hoc nõ/qm̃ ſicut uirtuali frigiditate p̃nte/ ſemꝑ aq̃ calefacta ad frigiditatẽ tantã uel tantã reduci põt:ſic ẽt ſemꝑ p̃nte prio mobili eiuſqꝫ uirtute/uis iſta in actũ reduci poſſet:itaqꝫ uis illa ſemꝑ uigorari.cõ ſeq̃ns incõueniẽs:aut uis iſta reducẽs una cũ ipſa reducibili a ſtellis influẽtib9 im preſſa eſt.& hoc minime.nã quũ uis illa uirtualis nobilior ſit ea/quã reducere & ꝓducere debet.ſi ſtella ſufficiẽs ẽ uirtualẽ ĩ inſtãti ꝓducere.ſufficiẽs ẽt erit actua lem ĩprimere:itaqꝫ ſupflua eẽt. Adde aut uis illa reducẽs intẽſionẽ & remiſſio/ nẽ ſuſcipit:uel nõ.ſi ſic.egebit ergo altero reducẽte eadẽ rõne.& ſic in infinitũ ꝓ cedet᷑.ſi nõ quũ ipſa reſpectiua nõ ſit:neqꝫ ẽt cõtrariũ hẽat in primo mobili.q̃li/ bet.n.pars cæli indifferens eſt ad uim illã ſuſcipiendã ꝑpetua fieri poſſet.ſi uero cõtrariũ haberet:aut ergo ꝑ cõtrarii p̃ntiã.corrũpitur poſtꝗ̃ debilitari nõ põt aut non.ſi corrũpitur.igit᷑ poſtꝗ̃ contrariũ offendit non erit amplius nec alia reduci poterit.cõſequens cõtra expientiã.ſi nõ.igitur ꝑpetua fiet. Amplius cõtra ean/ dem opinionẽ arguitur.ſi ſic.contingeret in pluribꝰ partibꝰ cæli uno & eodem tpe/eq̃liter eſſe actuatã uirtutẽ illam.exempli gr̃a in qnqꝫ & plures gradus huius uel illius ſigni patet ſiue reductionis cã ſit/uaria partiũ primi mobilis diſpõ ad illã ſuſcipiendã:ſiue uaria ſtellaꝝ uirtus:ſiue uarii coadiutores.& ſic de aliis di/ cendũ.ſit igit᷑ in caſu:ut a primo Arietis aſcendẽte uſqꝫ in.vi.gradũ uis iſta re/ ducta ſit:ſitqꝫ Mars in.xxvii.piſciũ.Saturnus uero in.xxv.piſciũ/ & patet ꝙ in eodẽ tpe aſcendẽtis uis/quã dirigibilẽ facimus Saturnũ & Martẽ attinget.igit᷑ effectus ſuos ꝓducet.cõſequẽs falſiſſimũ & cõtra aptã expientiã.ſic ergo tãꝗ̃ fal ſa & impoſſibilis opinio iſta relinquat᷑. cõtinue.n.media cõtra illam ſuccurrũt: ſed breuitatis cã poſthabeãtur. Alter modus repitur/imaginantiũ:impreſſionẽ fieri tpe principii in loca dirigenda/& ꝙ uis iſta impreſſa cõtinue ad maiorẽ & maiorẽ diſtantiã radios ſuos effundat:uſqꝫ ad oppoſitũ/ac ſi exempli gr̃a.prius ſextilem.deinde quartũ poſtea trinũ emitteret/& ſic in loca media/per ptem ante partẽ in infinitũ. Cõtra igit᷑ uis iſta cõtinue magis/& magis potens efficeretur per certũ tp̃s.igitur & per quodcũqꝫ tp̃s:quũ nõ poſſit diuerſitatis cã in mediũ adduci/& ſic tandẽ ꝑpetuũ fieri:ut ſupra improbatũ eſt:cõſequtio clara qm̃ quã to fortius fuerit agẽs tãto ad maiorẽ diſtantiã cæteris paribus ſuã trãſmittit ſimi litudinẽ. Item ſi ad maiorẽ diſtãtiã nũc trãſmittit ꝗ̃ prius:priuſqꝫ ſufficiẽs fuit ad minorẽ trãſmittere.ergo nũc quoqꝫ ad minorẽ trãſmittit.cõſequẽs cõtra expe riẽtiã:itaqꝫ eius directio in uariis locis eiuſdẽ circuli ſimul opabit᷑:cõtra oẽm ex periẽtiã. Alter modus excogitatus eſt/ꝙ uis illa ĩ primi mobilis ptẽ influxa/ſuc ceſſiue multiplicat ſeipſã.ſicut fermẽtũ uim ſuã multiplicat:ſicut coagulũ in ptes

lactis:ſicut mapellus i ſanguinē p partē ante partē in infinitū. Itaq; uirtus (quæ uariis in locis reperit agens in ſibi ſubiecta) eadē numero nō eſt.ſed eiuſdē ſpe/ciei ſicut caliditas caliditatē eiuſdē ſpeciei generat in ſibi ꝓpinquis partibus:& illa aliā:& ſic deinceps:ubi ſucceſſio ei qua fluuii eſt ſimilis efficitur. Contra modū iſtū/pluribus mediis inſtat.Primū uirtus planetæ fortior eſt q̄ uirtus hæc in partē iſtā primi mobilis tranſmiſſa ut manifeſtū eſt:qm̄ a planetæ uirtutæ illa ꝓceſſit.ſed planetæ uirtus ſic multiplicari nō pōt alias planetaꝝ ſpheræ iam totū celum occuparēt/& equales eſſent oēs igi.nec illa uis ſic multiplicari poterit. Rurſus ſi ſic.aut igit uis impreſſa in gradu illo remanet donec figuræ cōpleat efficacia aut nō.ſi nō igi.quom ad Martē directio uenerit aſcendētis iam ſigni/ficatoꝝ uires ad aſcendēs ꝑfectæ nihil operabunt.cōſequens contra experientiā ſi ſic.igi.pari rōne p totū mediū in quo multiplicata fuit remanere oportet:itaq; quū ad.lx.graduū diſtantiā ꝑuenerit oēs intermedii gradus tali uirtute erūt affe cti.itaq; ſignificatoris ꝑuentus ad quācūq; intermediā partē operabit:quod eſt cōtra experientiā.Nullus enī homo ultra.lxx.annū uiuere poſſet.ſemper quidē in quacūq; ſignificatiōe/infortunaꝝ oīum p corpus uel aſpectū:dirigibiliū uiriū influxus quidē ſuſtineret. Adhuc ſi tenētiū opinionē iſtā ſimilitudo uera eſſet: igi.ſicut in farina uis remanet.ſ.in ꝑtibus/in q̄bus multiplicata eſt/& lacte & ſan gnine.pariter in gradib9 mediis uis remanebit.Hi modi inter alios magis rōni adherere uident:quoꝝ ſi nullus uerus ē.apte ſeq uidet nobis nō eſſe relictus ꝑfe ctionis huius rei modus. Rn̄deo dicēdo.tertiū modū eſſe ſequēdū/primū ac ſe cūdū poſthn̄dū.ut apte incōtrariū adductæ rōnes demōſtrāt.reſtat igit ad rōnes cōtra tertiū rn̄dere qm̄ minime cōcludūt.Et primo ad eā q̄ oēs modos redarguit. Dicēdū igit ꝙ a cā ſua motū aq̄rit motuſq; uiā ſed uelocitatē minime.imo ueloci tas eius motū Solis reſpicit &primi mobilis.ut infra/q̄re eadē uelocitate (qua im primēs mouet)nō eſt opus moueri ſed ſcđm ꝑdictoꝝ motū cōpationē.ut infra. q̄tū uero ad recipiētis naturā:dicit (ut infra fiet aptū) ꝙ ēt cōtra ſucceſſionē ſi/gnoꝝ ꝑfectio fit. Ad primā uero eaꝝ/q̄bus ſpāli mō cōtra modū tertiū inſtat rn̄det.negādo maiorē & minorē.nā uis illa/nō eſt niſi planetæ quā in principali ſuæ ptātis mō ſibi aſſūpſit.qcq̄d.n.opat/uirtutæ planetæ imprimētis opat.ſicut in aq̄ caliditas/ignis uirtus eſt/& inſtrm̄. Ad ſecūdā dicit ꝙ in gradu ubi primo per corpus uel aſpectū impſſa fuit tādiu remanet/q̄ diu figuræ ſignificatio ſūpta uim retinet.in aliis uero locis intermediis minime:nec ab re factū eē credēdū.in primis.n.locis fortiſſime influētia trāſmiſſa eſt.alibi uero p multiplicationē:q̄re ſtabilitatē illā nō aq̄rit.Addit ꝙ nō ſolū in ꝑdictis pūctis uis iſta ſuapte natura opat.ſed rōne ſignificatiōis aſſūpte/q̄re cōcedēs eſt (ut ſupra de principiis oñſū eſt)uim illā ꝑmanere.nō aūt de medio idē accidit. Ad tertiā dicit ſimilitudinē adductā fuiſſe nō oīmodā:ſed ſolū ut multiplicatiōis ſucceſſus appareret.exem/pla.n.ponunt ut ſentiant addiſcētes.& ſi q̄nq; impoſſibilia ſunt.in rebus autem inferioribus omnimoda reꝝ cæleſtium ſimilitudo non reperitur.

An uirtus ipſa ꝑdicta plurib9 motib9 ſeus uiis moueri poſſit. Articulus.iiii.

i Mpreſſam predictam uirtutem pluribus uiis multiplicari nō poſſe uide tur.ab una.n.cauſa adequata ſimplici unus tm̄ effectus produci poteſt. quoniā ſi plures iā alia modo alia uirtute ſe applicaret & ꝓduceret q̄d

eſt eſſe formaliter diuerſam: ſed uirtus predicta unica eſt ſimplex: igi. &c. Preterea ſi uis iſta p plures uias multiplicabilis eſſet: igi. pari rõne circũquaq; / undiq; multiplicaret: qm̃ nõ ẽ diuerſitatis cã. Poſtea aſtrologi cũcti p equatorẽ dirigũt igi. unus ẽ dirigẽdi modus: in eodẽ circulo paralellõ climatis. Itẽ ſi ſic. maxie eſſet qa per zodiacũ peragraret uis illa ſub quo planetæ ferunt: ſed iſta uis dirigibilis nõ eſt/ qm̃ ad equatorẽ reſpectũ non hẽt. Sed cõtra eſt qđ experientia aptiſſime docuit: quã rõ comitat: ſunt/ ẽt pluriũ aſtrologorum auctoritates: quorum unuſquiſq; aſſerit ſuũ modũ hr̃e efficaciã. Abrahã hebre9 p gradus equales in zodiaco ſepenumero ſe exptum fuiſſe fatet. Theutonicus uero ſupius allegatus contra ſucceſſionẽ ſignorum fieri affirmat. Cõis tñ & efficatior modus ſcđm ſucceſſionem ſignorum/ p tranſitũ equatoris graduũ/ una cũ gradibus diſtantiæ ſignificatorum i zodiaco: p circulũ per polos domorum ſupius approbatarum tranſeuntẽ/ & locũ ſignificatoris termini ad quẽ/ effectus uẽturos apte pollicet. Rñdeo dicẽdo. q licet materia hæc occultas cãs habeat/ tectaſq; pprietates in q̃ ſiqs deficeret / multo maiori excuſatiõe dignus eſſet: q̃ phi/ quom circa particularia q̃ añ oculos habent/ qđ ſit aſſerendũ dubitãt: mediciq; circa egritudinũ cãs & accidẽtia q̃ ſenſu pcipiũt ancipites reſtãt: dico igi. q mihi quidẽ rõni conſonũ eſſe uř/ uim iſtã impreſſã pluribus motibus/ uel ut rectius loquar/ pluribus mutatiõibus/ uariari debere. Oſtenſũ eſt. n. ſupius cælũ in iferiora agere quatruplici medio: lumie influẽtia motu & figura: quũ igi. uires ipreſſe p lumẽ/ per influentiã/ per figurã/ cõtinue pluribus modis uarie ſint: ſeqt q ẽt per motũ pluribus uiis diuerſificari debent: ſiquæ autẽ fuerint cãæ diuerſitatis pluriũ effectuũ: ei maxime cãæ diuerſitatis/ pdicta attribuẽda eſt: q̃ ceteras uariari facit: q̃ illi q̃ a pdicta uariat: qm̃ q̃ uariat alterã magis pducit uarietatẽ: q̃ q̃ uariatur: ueluti prior eius uarietatis cã: motus aũt inter predictas cãs cauſa ẽ uarietatũ effectuũ aliarum. lumẽ. n. ob motũ maxie uariat / tum partiũ terre compatione. tũ ẽt corporum cæleſtiũ iter ſe patet pcipue i luna quæ diuerſis ad ſolẽ reſpectibus maxie uariat: & ita licet nõ adeo ſenſibiliter in ceteris euenit. Influentie quoq; ſimiliter oñſum ẽ ſupra/ quãtũ uariæ cõperiant: ſtellarũ mutent influẽtie ob uaria ſigna/ termios/ facies triplicitates/ ceteraſq; eſſentiales/ ac accidẽtales earundẽ ptãtes: ob diuerſarum ẽt domorum igreſſũ: q̃ oĩa motu aquirunt/ aut amittunt/ quãtũ ẽt figura metu ipſo uarietatis aquirat/ non eſt opus aperire. quũ a nulla pene altera cã pcedat: igi. illi maxie diuerſitas effectuũ danda ẽ. erit ergo maxie diuerſitatis cã. ſed uires ipreſſæ dirigibiles motu ſuarum cãrum mobiles ſunt: ut ſupra oñſum ẽ: ergo ſicut pluribus motibus ſtellæ mouent: patet de planetis & fixis/ tribus ſalti motibus motis. ita pluribus ſuis motibus uires predicte multiplicabũtur. Amplius uelocitas multiplicatiõis earum/ pluriũ mobiliũ pportione ſeqtur: ut infra oñdetur: puta ſolis uel lunæ/ & primi mobilis partiũ: conuenit igi. ab illis pluribus/ plures motus aquiri. Itẽ quelibet cælorum uirtus a duob9 pricipalibus pcipue pẽdet. Sole uel altero planeta. ſ. & primo mobili: ut ex ſupradictis apertũ eſt: igi. uis iſta pcipue ab eiſdem pcedere neceſſe ẽ. Solis autẽ motus ſub zodiaco ẽ: primi mobilis uero alter: ab uno quoq; igi. iſtorum motus unus ſequet: & qm̃ fieri põt ut in tertio cõueniant ex utriſq; mixto/ ſeu utriuſq; naturã participante: iõ tribus modis ſaltim uis iſta mouebitur/ ad ſenſũ datũ. Dicendũ igi. uim ſolis exẽpli grã: in. x. arietis impreſſã & per pricipiũ ſignificatiõis aqſi/

tam atq ſeruatā/triplici uia moueri ſeu multiplicari primo.n.per zodiacū/ motū cāꝝ comitādo.deinde ſecundū ſucceſſionē ſignoꝝ/reſpectū habēdo ad equatoris trāſitū/circuli.ſ.principalis/cui9 reſpectu paralelli deſcribūtur. Poſtremo uero cōtra ſignoꝝ ſucceſſionē ob motū raptus reſpectu equatoris uel eius partiū: quorū ſecundus potior ē:quū utrāqꝫ cām reſpiciat. Ad primā ergo īcontrariū rōnem. dicendū ꝙ ab hac unica uirtute/rōe diuerſaꝝ cāꝝ primaꝝ principalium ſuperius apertaꝝ plures uires multiplicate ꝓcedunt.itaqꝫ nō unica cā ē. Ad ſecundā negeť cōſequtio:cā uero enarrata ē.qm̄ principalia in cælo comitanť uariæ ꝑdictæ multiplicatiōes. Ad tertiā dicendū ꝙ mentionē precipuā de efficatiori mō fecerūt approbati aſtrologi:cui tñ nō repugnat alios reperiri. Ad ultimā dr.ꝙ prius ꝓceſſiōis modus nō ē ꝓprie directio. niſi ꝑ directionem ꝑfectionē intelligam9 per hunc uel illum circulū directe ꝓcedentē quo mō largo uocabulo dici poteſt directio:alii tamen duo/directiones proprii ſunt.

An eiſdē modis dirigi debeāt plāetæ retrogradi/& totidē qb9& directi. Arti.v.

Aſerendū eē uť eiſdē uiis & totidē modis/planetaꝝ retrocedentiū uires ꝓ
a ficiſci:qbus & directi:ſi qs.n.modus uariari deberet ille quidē eēt quo per zodiacū ſcd̄m ſignoꝝ ſucceſſionē ꝓgrediť:poſtq̄ motū planetarum ꝓpriū/dictū eſt/uim ab illis impreſſā comitari:motuſqꝫ tūc tpis cōtra ſucceſſionē ꝓcedit.Sed arguiť illū minime mutandū eē.qm̄ incōueniens eſt eſſentiale ꝑ accidētale dimitti:ſicut ob coloꝝ mutationē nequaq̄ diſciplinabili ꝓprietate priuatur hō.ſed motus ſecundū ſucceſſionē/planetis naturalis & eſſentialis ē.cōtra uero ſucceſſionē/accidētalis & ꝑter naturā:quēadmodū aīalibus egritudo igi. &c. Amplius ſi ſic.igi.pariter planetæ retrogradi ēt uirtus dirigibilis reſpectu equatoris ſcd̄m ſucceſſionē nō eēt. Preterea oñſum eſt ſupra/epicicloꝝ centra nō mediocrē uim planetæ retinere:ob eius ad planetā indifferentiā ac ꝓpinqtatem:ſed iſtoꝝ motus ſꝑ ſecundū ſucceſſionē ſignoꝝ fit igi.ꝑdicta directio/ ob planetæ retroceſſionē deficere nō debet. Preterea a plāetis cōbuſtis nulla ſignificatio dirigibilis elici pōt igiť multomius a retrocedētib9:quū retroceſſio maximū ſit planetaꝝ impedimentū:ut ſupra dictū eſt.ergo ſaltim nō uarius modus ab aliis directionibus illi conueniet. Incontrariū arguiť ſic:ſupra qdem oſtenſum eſt/ uirtutem illā ꝑ zodiacū multiplicari debere ob planetaꝝ motū ſub eodē circulo.ex hoc arguať ſic planete ꝑ zodiacū ꝓcedētes ſcd̄m ſucceſſionē ſignoꝝ/ uim ſuā imprimūt ſequentē motū illū.igi.retrocedente planeta/uis illa nō amplius motū ꝑdictū ſequeť:cōſequtio apta eſt/nā ſi motus illius & terminoꝝ cā/motus planetæ eſt/ſuorūqꝫ terminoꝝ/ceſſante cā iſta ceſſabit effectus:niſi altera ſimilis cā/ aut ſimiliter potēs poneretur:quæ nulla eſt. Itē a planetis maxīe uariatis uirtus ꝓcedēs multū uariari neceſſe eſt:ſed per retroceſſionē eiuſqꝫ cās/planetæ maxīe uariantur:illis.n.& in appropinquatiōe ad terrā/& ī ꝑtibus planetæ ī nos īfluentibus excepta luna:& ī motu & uirtute maxīe alterantur. primū aptū eſt:nā ſenſibus cernuntur maiores uel minores.Secundū patet excepta luna cuius partes eedem ad nos uergunt:ut eius ymago demonſtrat:in aliis congruū eſt dicere/ partes ad terrā uergentes quom retrocedūt/ad aliā partē uergere quom directi fiunt.Tertium patet de motu.Quartū uero ſuperius oñſum eſt maximum ſuſtinere detrimentū planetas retroceſſiōe. Eſt ergo dicendū ꝙ ſicut quom directe ꝓcedūt pla

netæ.uires tunc temporis ab illis impreſſe per zodiacum ſecundum ſucceſſionē ſignorum multiplicantur:ita quoq; eiſdē retrocedētibus/ uires quæ eo tempore ĩprimuntur euerſo ordine procedunt: ſed nec ſpacium exire debemus dirigendo: quem ſic retrocedēdo pagrarunt.Ex quibus ſequit eundē planetā duas uires imprimere poſſe:quæ incedendo ſe obuiā fiunt. Ad rōnes incontrariū:ad primā dicitur.q; ſi per coeſſentiale naturale intelligamus:opus eſt diſtinctione uti:ſi.n. ſūpſerimus naturale cōtra uiolentū diſtinctū/dicit retrogradationē ita naturalem eſſe planetæ ſicut & directus inceſſus:ſi uero contra diſconueniēs diſtinguatur: ſic retroceſſionē nō naturalē planetæ dicemus:qm̄ illi maximū eſt detrimētum: ad ſenſum ſuperius datū:ſic.n.tenemus directū inceſſum eſſe planetæ ſcđm naturā:ſicut ignē ſurſum ferri aqua tñ diſpoſitione ſeparari pōt.ſicut & ignis replendi uacui cā deſcendere. Ad aliam cōceditur totū ad quod deducit argumētum. ſicut.n.per zodiacū non ſcđm ſucceſſionē:ſed contra pcedit:ita & ſcđm directionem eius ad equatorē nō ſcđm ſucceſſionē ſignoꝝ ſed contra dirigēda erit planetæ retrocedentis influētia. Ad tertiam dr̄ uim centroꝝ epicicloꝝ:ſiqua ē/ & quāta eſt a planetis eſſe productā:iō ab illis nō pōt uis dirigibilis imprimi. Ad ultimā neget cōſequtio:licet.n.maius impedimentū aut detrimentū per retroceſſionē hauriat planeta q̄ per cōbuſtionē:qa plus ſibi ſubiectis nocet:nil tñ obſtat qn maiorem/licet peiorem habeat efficaciam.

An partes oēs dirigi debeant cōtra ſucceſſionē ſignorū. Articu.vi.

ſVpponendū nūc nobis eſt/partes ſic efficaces eſſe/ut aſtrologi aſſerunt. quod infra quæſtione ſequente aperiet:ulterius tñ dubitat/ an ptes oēs dirigi debeant contra ſucceſſionē ſignorū:in partē negatiuā ſic arguit. prio auctoritate Ptolomei libri fructus afforiſ.xxv.ubi ex arabica lingua hētur. ptes uero dirige retrorſū.i.cōtra ſucceſſionē ſignoꝝ:ubi plurali numero loquit ſi uero nō oēs ſic dirigi deberēt/iā ĩpfecta nimis foret eius doctrina. Ampli9 idē oñdit rōne haly.comētātis auctoritatē predictā:dicētis ptium autē directio.ſ.fortunæ & aliaꝝ ē cōtra motū ſtellaꝝ erraticaꝝ cui9rei cā ē:qm̄ mutatio eaꝝ ē ſicut mot9 circuli mouētis ceteras ſtellas fixas:qa gradus ptis/ē de gradib9 firmamēti & mouet ĩ illo &c.p circulū mouētē ceteras ſtellas primū mobile ſeu firmamentū ĩtelligit:mouēs raptu oēs orbes ſtellaꝝ:rō ergo ei9 ē: uis iſta partiū ĩ prio mobili ſumit & ĩ illo mouet:igi.mouet ſcđm motū illi9.ſ.cōtra ſucceſſionē ſignorū. In cōtrariū arguit:ſi ptes oēs ob eā cām.ſ.qm̄ ĩ firmamēto ſūt ſic cōtra ſignorū ſucceſſionē dirigēde ſūt.pariter ergo planetaꝝ aſpect9:q ĩn prio mobili ſunt obſeruādi:ut ex ſupradictis patet:cōſequēs falſū:ergo &c. Preterea ſimiliter anthiſtia dirigēda eēnt:q̄ ĩ prio mobili ſumunt.Idē quoq; ſeqt de quacūq; uirtute dirigibili ĩpreſſa ĩ ptes primi mobilis. Rñdeo.dd.nō oēs ptes eē retrorſū ſeu cōtra ſucceſſionē ſignoꝝ dirigendas q̄ res ſic aperte declarat/primū ex ſupradictis partes.n.nil aliud ſūt/q̄ uires q̄dā ĩ partes primi mobilis ĩpreſſæ/ ex cōperatione ſignificatoꝝ eiuſdē rei/ſecūdū diſtātiā uel ppinqtatē:quaꝝ una aſcendēti tribuit pricipaliori ſignificatori correſpōdenti:altera uero gradui/ tm̄ abſcendēte diſtāti: quantū alter ſignificator ab altero diſtat:q gradus ueluti aſcendens eſt alterius ſignificatoris:duo ergo hic cōſiderāda cōcurrūt:cāæ ĩprimētes.& partes cæli in q bus ĩpreſſio fit:ſed nec ob imprimentes cauſas nec ob recipientes impreſſiones

retrorſum dirigi oportet:primum ſic aperit̃:qm̃ ĩprimẽtes cãæ/ aut oẽs planetæ ſunt:q̃ ſcd̃m ꝑprium motum cõueniẽtẽ ſcd̃m ſucceſſionẽ ſignoꝝ mouẽt̃: aut ſaltim aliq̃s illoꝝ:alterã uero cãm cõtingit q̃nq̧ eẽ domus cuſpides:ſed nec etiã per illas retrorſũm dirigẽda pars ẽ.alias aſcẽdẽs retrorſum: ceteriq̧ anguli dirigẽda eẽnt:cõſequẽs falſum apertiſſimum:& per idẽ cõcludi põt ꝙ nõ q̧ nec ob partes primi mobilis recipiẽtes impreſſiões ſic cõtra ſucceſſũ ſignoꝝ dirigẽde ſunt.ſicut oñdunt cetere in ſimiles ptes uires impreſſe. Ad cui9 rei euidẽ iã ulteri9 cõſiderãdũ ẽ.partes ſic ſumi poſſe ſepi9:ut cõtinue magis ac magis ab aſcendẽte elõgent̃ quod qdẽ ſemper cõtingit/quom termin9 ad quẽ inter imprimẽtes/planeta leuior ẽ:alter uero grauior:ſicut in parte fortunæ cõtingit:quom a ſole in lunã ſumit̃. qa.n.leuior continue magis ac magis a grauiori elongat̃:pariter & ab aſcẽdente pars fortunæ magis ac magis diſtabit:quo fit ut ſucceſſionem/ multiplicationẽ/ inceſſum quendam acquirat:quem in direcẗionum profectione reſeruat: itaq̧ ſcd̃m ſucceſſionẽ dirigi oportet.Si uero cõtrarium cõtigerit:ut.ſ. termin9 a quo leuior ſit:ad quẽ uero grauior.cõtinue magis aſcendẽti loc9 adherebit ubi ps fortune impreſſa eſt.q̃re ſicut magis aſcendẽti adherendo ſcd̃m minorem ꝓiectionẽ ab eodem cõtra ſucceſſionẽ ſignoꝝ procedit̃:ſequet̃ ipſã/ſucceſſionem illam ac/quirere predicte cõtrariã.ſicut de parte celati euenit quom a luna ĩ ſolẽ extrahit̃. Q tm̃ uero ſepius euenit in aliis ptibus:quaꝝ alteꝝ principiũ ẽ cuſpis/aut anglus aut ps altera primi mobilis:ut planeta cõtinue magis & magis accedat ad ꝑdictũ partis pricipiũ/iõ ſepius euenit partes dirigi debere cõtra ſucceſſionẽ ſignoꝝ: & qm̃ oppoſitũ nõnunq̃ cõtingit/iõ ob hãc ſumẽdi motũ cãm directe dirigi poſſũt.

Ad rões primo adductas in partẽ negatiuã pro affirmatiua.ſ.dicẽdum/partem illã in græcis codicibus nõ reperiri: q̃re ſuſpecta eſt.Sed eſto ꝙ græci illa careãt nõ tñ uniuerſaliter loquit̃:ſed ut plurimũ illud euenire notauit. Ad ſecundam iam oſtenſum eſt rationibus pluribus argumentum haly inefficax eſſe.

An quelibet uirtus in aliquo gradu impreſſi zodiaci ad quencunq̧ alium gradum eiuſdẽ circuli afficaci profectione dirigi poſſit. Ariticulus.vii.

u N quocunq̧ gradu uis predicta a planeta aliquo impreſſa fuerit: uidet̃ ipſam/ad quẽ uolueris alteꝝ gradum dirigi poſſe:uis.n. impreſſa motũ imprimẽtis ſeqtur: ſed quilibet planeta ĩ quolibet gradu reperiri põt/ & ad illum proficiſci:igi.&c.cõſequtio nota maior oſtẽſa ſuperius ẽ:minor euidẽs Adde ubicunq̧ planeta fuerit ſuis aſpectibus totum pene zodiacum occupat:ſed ultra corpoꝝ directiões/ſunt directiões aſpectuũ:igi.ſaltim aſpectu ubiq̧ uis im/preſſa cuiuſcunq̧ planete reperiri põt. Amplius ſol in eqnoctialibus punctis ad quẽcunq̧ ſignificatorẽ dirigi põt:igi.& ubiq̧:& qlibet planeta: quũ rõ diuerſi/tatis nõ appareat. Preterea qlibet gradus de ſe receptiuus eſt ꝑdicti dirigibilis influxus impreſſi:quilibet ẽt planeta ſui natura impreſſiuus ẽ eiuſdẽ uirtutis igit̃. & patiẽs & agẽs diſpoſita ſunt:& per cõſequẽs actio ubiq̧ predicta fieri poteſt. Incõtrarium ẽ auctoritas ꝑceptoris:& obſeruata experientia:qua cernit̃ / nõ ubicunq̧ ſignificator cõſtitut9 fuerit:ad quẽlibet alteꝝ gradũ/ ipſum poſſe dirigi/q̃/re nõ iniuria hinc cauſam ſumi poſſe tenet̃:cur ĩ directiõibus nõnunq̃ moderni decipiunt̃. Rñdeo.dd.ꝙſi de profectiõe uirtutis/mot9 plãetaꝝ ſolum ſequẽte loquamur:ſcd̃m.ſ.primum/multiplicãdi modũ:haud dubium eẽ põt/partẽ queſtio

nis affirmatiuã tenẽdã eſſe.ut primũ deducit argumẽtũ. Si uero de duobus ulti/mis modis/equatorẽ ex pte aut in totũ reſpiciẽtibus:fateri opus ẽ/ptem negatiuã preualere.cuius rei mãifeſta rõ i mediũ adduci põt.Nullũ.n.agẽs in actũ exit ni ſi p aliqd nouũ euentũ:quo.ſ.aut ĩpedimẽtũ remouet᷑:aut aliqd deficiẽs aqritur quom ergo uirtus aliqua impſſa nũc opatur.priuſq̃ minime opabatur/oportet ob aliquod predictoꝝ paſſum nouiter agẽtis qualitate affici.nõ poteſt aũt uirtus dirigẽda ex quocũq; loco zodiaci ubi fuerit ĩpreſſa quẽcũq; locũ attigeř ig.&c. aſſũptũ ĩmediate oſtẽdit᷑.Vis.n.ĩprimẽda planetæ nõ põt ſcdm maiorẽ extenſio nẽ in ptes primi mobilis ĩprimi q̃ ſit corpus & ſphera ĩprimẽtis:quũ p centrales radios(medios ĩter terræ & zodiaci pũcta)ĩpreſſio fiat.alias quãprimũ in om/nẽ zodiaci ptem ſimul ĩprimeret᷑.nec tũc egeremus directione:qm̃ ubiq; uis illa repiretur:itaq; neceſſe eſt in directione/aut cẽtrũ planetæ pũctũ alteꝝ tãgere uel lineam aut corpus/corpus alterũ.aut corpus ſpherã/uel ecõtra.aut ſphera:ſpherã ſed pũcta indiuiſibiliter ſolum in eodem paralello ſe tangere poſſunt:corpora au tem corpora/p ſola minuta corpus ſpheram uel contra.p.xv.tantum graduum diſtantiã in coloris.uel correſpondẽtibus circulis.ſphera aũt ſpherã ſolũ diſtantia .xxvii.ad plus in luminaribus.ergo quũ maior ſit graduũ ĩ zodiaco declinatio. ſequitur qõnis pars negatiua.ſed nõ q̃cũq; ſphere ad ſpherã cõtactus:aut corpo/ris ad ſpheram uel contra/ſenſibilẽ mutationem efficit.quare nullo pacto uis ĩ pri mo cancri ĩpreſſa ad primũ capricorni aut ẽt ad.xv.piſciũ dirigi poterit nec:p/pius ſatis ſenſibili efficacia. Efficax ergo directio erit quom corpus/corpus: aut corpus nõ circũferentiã.ſed inter medias centralibus adherẽtes/ptes ſphære offen derit. Ex quibus ſequitur.qm̃ ſtellaꝝ ſpheræ ſiue planetaꝝ ſiue fixaꝝ inequales ſunt.nõ ſemper equali diſtãcia latitudinis efficax cõtactus emergit. Secũdo ſeq tur quãto maiores ſũt corpoꝝ ſpheræ tãto(cæteris paribus)efficacior reſultat cõ tactus. Tertio ſeqtur ceteris paribus luminariũ cõtactũ efficaciſſimũ eẽ/nõ mõ aliaꝝ cauſaꝝ grã:ſed ſpheraꝝ magnitudine. Ad rõnes ĩ cõtrariũ.ad primã reſpõ ſum eſt. Ad ſecundã dicẽdum.cõcluſionem eſſe uerã.ſed nos de uirtute a corpo re ĩfluxa in gradu ubi ſtella reperiret᷑ ĩprimẽs/loqmur:quæ potior ẽ aliis.& quæ ſenſibilẽ mutationẽ p̱ducit. Ad tertiã dr̃ negãdo maiorẽ.nã ad Mercuriũ ĩ ſolſti tiis.cui9 ſphera.v.graduũ ſemidiametrũ hẽt/dirigi nõ põt.licet illa & rõe ſpheræ Solis.& rõe loci ĩtermedii.ſ.eqnoctialis pũcti/maiorẽ zodiaci ptẽ occupare &ob uiare poſſit. Ad ultimã dr̃.ꝙ ultra & p̃ter eã ĩprimẽtis diſpoſitiõnẽ & uirtutẽ:ſu ſcipiẽtiſq; indifferẽtiã/opus ẽ applicatione ipſoꝝ q̃ in caſibus multis deficere põt.

An gradus ĩ directiõibus tranſeũdi tp̃s determiatu ſibi uelint. Articulus.viii.

a Idetur graduũ q̃titatẽ in directionibus tp̃s determinatũ(puta diẽ uel an nũ)ñ poſſe ſignificare.Q uãto.n.aliqđ ĩprimẽs maioris fuerit uirtutis. tãto ſortiorẽ impſſionẽ faciet.itaq; uelocius ſeipſam multiplicabit:ſicut uelocius & ad maiorẽ diſtantiã caliditas potẽtiæ.c.alterã multiplicat.q̃.x.ſed pla netæ cætereq; ſtellæ/tum ſuapte natura.tum cũ locis ubi ſunt uaria cõuenientia. tum quoq; comitũ & alioꝝ gratia/ſuã uim non parũ q̃nq; auctam uel diminutã poſſident.ig.&c. Præterea gradus ſcdm aſtrologos q̃nq;.xii.annos uirtute cõ/plectitur:q̃nq; annũ/q̃nq; menſem trigeſimã anni partẽ q̃nq; ebdomodã uel etiã diem/trapezuntius grecus horas intelligi uoluit.igit᷑.&c. Poſtea ſicut uirtutis

dirigibilis motus motū planetæ īprimētis ſequit᷑:ita uelocitas uelocitatē:ſed nec
ex pte diuerſaꝝ ſtellaꝝ eadē reperit᷑ uelocitas:nec ex pte eiuſdē ſtellæ:quū ſemꝑ
īmediatis tpibus ineq̄li uelocitate moueātur.epicicli/ecentrici/trepidationiſqꝫ mo
tibus igitur nec uirtus iſta equa uelocitate moueri poterit.& ex cōſequēti nec de
termīatum tēpus gradus ꝓficiſcens cōplectetur. Deniqꝫ q̄to uis iſta ulterius ſe
multiplicādo ꝓcedit/tanto debilior efficitur.omne enī agēs fortius agit in ꝓpin
quā ptem/q̄ in remotā alias in infinitū extendi poſſet.citius ergo primū gradum
tranſiet q̄ ſecūdū.& ſecūdum q̄ tertiū. Incontrariū eſt auctoritas omniū aſtrolo
gorū:reiqꝫ ueritas ſic eſſe comprehenditur:ut penſatis his quæ cooperantur gra/
dus tempus determinatum hunc uel illum complectatur. Reſpondeo dicendo.
ꝙ quū motus celeſtium corpoꝝ tēporibus coeſſentiales ſint/eſt.n.tēpus(iuſta pi
patheticoꝝ ſententiā)numerus/motus/primi.ſ.mobilis p̄cipue:neceſſe ē ſcd̄m ua/
rias motuū ꝓportiones pricipaliū mobiliū cæleſtiū iter ſe uariis tēporibus/cælo
rū effectus cauſari.in cælo aūt pricipaliora ſūt iter aſtra Sol Luna.inter ſpheras
primū mobile.Huius circuli potētiſſimi ſūt abſoluti equator & zodiacus.reſpe/
ctiui orizon.mediū cælū.zodiaci ptes principales ſigna ſūt.igitur ſcd̄m hoꝝ in/
ter ſe uariā motuū ꝓportionē effectuū tēpora effluent:alioꝝ uero mutatiōes:qm̄
p̄dictis īferiora ſunt:ideo uires principalioꝝ comitātur/& iuxta eoꝝ menſurā de
terminātur.ſi igit᷑ motū Solis motui primi mobilis cōperauerimus quæ duo pri
cipaliora ſunt:comperiemus in completa primi mobilis reuolutiōe/unā ex.ccclx.
ferre ptibus ſuæ cōpletæ reuolutionis.Solē attigiſſe/pars aūt iſta motus Solis nō
īiuria a cōpleta primi mobilis reuolutione ab aliis diſtīcta/ad ſuū totū ꝓportionē
& cōpatione hēt.ſi igit᷑ cōperauerimus ſpaciū p traſitū in parte iſta ad ſuū totū
gradus iſte Solis anni tempus/p totū cōphenſū uirtute cōtinebit.quaſi ps iſta ef/
fectuū nō prius emitere poſſit.q̄ poſt tps a ſuo toto cōprehēſū.ſicut etiā cōgruū
eſt/ptis actiōes toto attribui:& ſcd̄m eius diſpoſitionē penſari.ſi uero p̄nominata
ps nō ad cōpletā Solis reuolutionē ſed lunæ cōperauerimus.quæ poſt Solē prin
cipalior eſt.& ſecūdū locū tenet.ſic eius tps/lunari āno termīabitur.ſi quoqꝫ cō/
pletā reuolutionē ſolis ad ſignū cōparauerimus r̄ſultabit īde ſignoꝝ ꝑfectio:ubi
anno ſignū tribuitur.pariter hinc.edomadaꝝ dieꝝ.xii.horaꝝ &.vi.horaꝝ.hinc
etiā magni orbes oriri poſſēt nō.n.difficile eſt ex hoc āte hac tecto pricipio/om/
nium tēpora diſcerni p̄dictarū uiriū.præcipue qui ingenii ſubtilitate ſunt p̄diti.
Ex his infero facile accidere poſſe ut ſiquis erraticaꝝ ſtellaꝝ impſſiōes obſeruaret
uaria effectuū tpa explorar̄ poſſet:p̄ter eaquæ a Solis motu ꝓcedūt.ſcd̄m plāetæ
grauitatē/uel pticularē īceſſum.hinc forte ſaturnie reuolutiōes oriūtur.Si.n.ī lu
minariū motibus tēpoꝝ uarietates cōtineri uidem9:cur nō ī ceteris plāetis id fie
ri pōt. Ad rōes incōtrariū.dd.ad primā.ꝙ licet impſſe uires maiores ul᷑ mīores
ſint:ex hoc tn̄ nil aliud ſequit᷑/q̄ directionē magis uel min9 eſſe potētē.qm̄ huius
multiplicatiōis uelocitas/& circa tēpus determīatio/ab eis ſupradictis principali/
bus cauſis pendēt:nō aūt a uirtutis impſſe magnitudine. Ad ſecūdā dicēdū.gra
dum ad unū cōperatū hanc determinatā mēſurā recipere.& ad aliud alterā.licet
in ſe indifferēs ſit ad plures.Ad tertiam negetur ſimilitudo.uelocitas.n.puentus
uirtutis illius nō ab īprimētibus eſt ſed ab illis cauſis quaꝝ reſpectu cōperantur.
Ad ultimā ſimiliter.quare conſequtio negāda eſt.qm̄ uelocitas nō inde dependet.

Quæſtio.XVII.de partibus.

An partibus ſit fides adhibenda. Articulus.i.

QVãquã partes ab aſtrologis nõ mediocriter obſeruant̃:nulla ta/
men uident̃ fide dignæ.oſtenſum eſt enim ſupius cælũ quattuor
mediis agere in inferiora/lumine/ influẽtia/motu/& figura:partes
autẽ ſub nullo pdictoꝝ quattuor cõprehẽdunt̃.igi.&c.minor ſic
reſeratur.qm̃ iam apertũ eſt partes a lumine nõ ꝓcedere:nec eſſe
lumen/quod circũquaqꝫ emittit̃:neqꝫ influentiã:ut patet.motus quoqꝫ nõ eſt.nõ
deniqꝫ figura:quũ indifferẽter ſcd̃m quãcũqꝫ figurã & diſtantiã/uim illam proici
affirmẽt. Amplius quis riſum cõtinere poſſet/quũ ineptiſſime delirãdo/ptes q̃dã
puta leguminũ/fabaꝝ & eiuſmodi in mediũ adducuntur? Itaqꝫ illis coherere ma
xima demẽtia eſt.pariter & oibus:quũ ab eodẽ fonte effluãt oẽs. In cõtrariũ eſt
Ptol.& alioꝝ auctoritas/ptẽ fortunæ magnifaciẽtiũ:& ĩter hylegia eius locũ cõ/
numerãtiũ:nõ mõ ĩ natiuitatib9 aut reuolutionib9:ueꝝ ẽt petitiõib9magnifaciẽ
dã eẽ dicẽtiũ patet afforiſ.lxxxviii.&.xc.& in aliis nõnullis locis. Rñdeo.lõgo
tpe nullã poterã de ptib9 hr̃e fidẽ/excepta pte fortunæ.quũ uero ſæpius ĩ egritu
dinib9 ptẽ ĩfirmitatis obſeruaſſem:ptẽqꝫ celati animi ĩ petitiõib9ac natiuitatib9
q̃ſdã quoqꝫ ptes alias ꝑcipuas/aptã efficatiã in illis cõpui.coactus ſum igit̃ ſicut
alii ſentiũt ueritatẽ aſſerere.ſenſũ q̃dẽ ob rõnẽ õmittere / ĩbecillis ẽ ĩtellectus.Sed
ſi qs recte cõſideret nõ ab re ptes magnæ uirtutis eẽ cõpiet.primũqꝫ de pte fortu
næ loq̃ndũ ẽ:ſiue a ſole ĩ lunã ſemꝑ ſumi debeat/ſiue nõ uidẽdũ.igi.qm̃ lumiaria
ĩter cæteras ſtellas fortiora ſunt/& ĩ figuris ſemꝑ ptãtẽ hñt cõem:ꝑcipue ſol cæte/
ris parib9:ſicut ĩ totũ corpus cor hẽt dñiũ/ob ſpũs ad mẽbra oĩa trãſmiſſos:cõde
cẽs eſt ut ſuꝑ aſcẽdẽte/figuræ capite dñiũ hẽat.Itaqꝫ ſoli certo mõ ſubiciat̃ aſcẽ/
dẽs:ob ſimilẽ cãm lunæ locũ alteꝝ corñdere oportet q aſcẽdẽs eius hẽat̃:& qm̃
aſcẽdẽtia hæc primi mobilis ſũt ptes:q̃ ueluti materiæ/& planetaꝝ corpora ſunt:
planetæ uero illis ut formæ & aĩæ cõpant̃:ꝓculdubio cõgruũ ẽ/ talẽ ĩter ſe diſtã
tiã hr̃e aſcẽdentia pdicta/q̃lẽ & eoꝝ formæ.materia.n.a forma uim/actũ/determi
nationẽqꝫ recipit:hĩc aſſeruit Ptol.ptẽ fortunæ q̃ſi aſcẽdẽs eſſe lunæ. Ex pdictis
ſeq̃t̃ ptes nil aliud eẽ/q̃ ptãtes q̃dã/in materia ſuis cãis corñdẽti/rõne dñii q̃d po
tẽtiores illaꝝ cãꝝ ĩprimẽtiũ uires hñt ſuꝑ aſcẽdẽte. Vlterius ſequit̃ nõ ſolũ ptẽ
ubi notat̃ repiri.ſed ẽt in aſcẽdẽte. Seq̃tur ulterius in aſcẽdẽte figuræ/fortioris
uirtutis eſſe ptẽ.patet nã potẽtiori ſignificatori corñdet.in die.n.a ſole ſumitur.
Sequit̃ ẽt ꝙ cã q̃re de illa uerbũ nullũ habet̃ ab auctorib9 eſt:qm̃ ex dictis eoꝝ
elici põt huius rei ueritas.ac etiã qm̃ figuræ aſcẽdẽs ſemꝑ obſeruat̃.quare locũ
occultiorẽ obſeruandũ reſerarũt antiqui. Sequitur deinde ab aliis planetis q̃ a
luminaribus partes ſumi poſſe. Sequitur etiã ꝙ nõ oportet omnes cauſas a qui
bus ſumuntur eſſe planetas:& multa alia ſequũtur quæ ingenioſis linquantur.
Ad rationes in contrariũ dicendũ ad primã.partes a figura conſurgere.nam di/
ſtantiam ſuoꝝ principioꝝ obſeruant:& comitãtur.ab influentia quoqꝫ pendent:
qua materia ſcd̃m formæ diſpoſitionẽ reſtringitur & uirtutem ſuſcipit.per figu/
ram enim nõ ſolum aſpectum intelligimus:ſed quãcunqꝫ duoꝝ uel trium habi/
tudinẽ/ꝓpinquitatis aut remotionis cauſa. Ad ſecundã dicit̃ cõcedendo aſtro/
logum ad particularia non poſſe deſcendere niſi minime afflati fuerint.ut Ptolo.

uerbo prīo libri fruct9 apit.ob hoc igiť de qbuſdā nō oib9 ptib9 hñda fides eſt.

An pars fortunæ ſemper a Sole in Lunam ſumenda ſit. Articulus.ii.

Idetur ptē fortunæ in die ac nocte/a Sole ſumēdā eē in Lunā:pluriū.n.
u eiuſdē rei ſignificatoꝝ pricipalior & potētior ſup aſcēdēte dñiū hr̄e de/
bet.debilior uero ſup loco/ubi pars ſituať. Sol āt de die ac nocte ſemp
potētior eſt.Igiť ab illo in lunā minus potentē cōputādū eſt:ſicut ab aſcendēte
figuræ potētiori/in alterius aſcēdēs.cōſequutio clara.Prima enūciatio ſic oñdiť:
qm̄ nobiliori & potētiori ſignatori/nobilius & potētius aſcēdēs tribui debet.ſicut
ēt nobilius corpus/nobiliorē formā expetit atq; expoſtulat.Secūda pbať.a Sole
eni ut ſupra oñſum eſt oēs pene cæloꝝ uires emanāt:qui tāq̄ cor mūdi reputať.
igiť &c.& hāc putant fuiſſe Ptol.opinionē. In cōtrariū arguiť eodē fūdamēto
ex dictis quoq; Ptole.aſcendēs figuræ potentius/potētiori ſtellæ uel ſignificatrici
cauſæ attribui debet.ſed luna in nocte potētior eſt ſole.ig.&c.minor ſic referať:
qm̄ ſcd̄m ordinē uirtutis & potentiæ hylegiū locoꝝ ordo eligēdi hylegia ſumiť.
ſed luna in nocte ſoli p̄eſt.iuxta Ptol.ſniam.ca.x.de ſpacio uitæ/libri tertii qua/
tripartiti.ig.&c. Rñdeo dicēdū.neq; ſemp a ſole/neq; ſemp a luna ſumendā eſſe
partē fortunæ:qđ eodē prīo pricipio demōſtrať:qm̄ a potētiori ſumēdū ē cōputi
pricipiū.ſed qñq; cōtingit lunā in nocte eē ſole potētiorē:qñq; uero minime:nō
ergo ſemper a ſole/nec ſemper a luna cōputādū ē.minor ſic declarať.ſiqdē ſol in
cadēti fuerit domo/ſub terra/in caſu ſuo/uel detrimēto/in oppoſito aliaꝝ dignita/
tū ſuaꝝ nō paꝝ debilitabiť:cōtra uero luna ſuper terrā/aucta lumīe/uelox curſu
in medio cælo in cācro uel tauro ī facie triplicitate&c.qb9 oibus/a pte ſole potē/
tior expiť.de nocte quoq; cōtigit ſolē ī ſuis ptātib9 repiri ī qnta aſcēdēs ex trino
reſpiciēs.Lunā uero cōbuſtā uel ī detrimēto/aut caſu/ſub terra ī cadēti/& cæteris
hmōi detrimētis affectā repiri cōtingit.quo caſu debiliorē eē cēſendū eſt.ig.&c.
Ex dictis ſeqť q̄uis ab auctorib9 nō nūq̄ aliqđ aſtrū pro pricipio cōputi atq; p/
ceſſus ponať:nō tñ ſemp ſic obſeruari debet:ſed prius reſpiciēdū eſt:an ſignifica
tor ille multū deprimať:& aliud nimis exalteť:ꝙ ſi ſic res ſe hūerit uertēdi ſunt
ſignificatores:& primus pro ſcđo hēať. Seqť ſecūdo ꝙ auctores loquunť cæte
ris nō multū diſparibus. Tertio ſeqť ꝙ ſæpe accidere pōt difficultas eoꝝ potē/
tiæ q̄titatis cognoſcēdæ. Quarto ſequiť ꝙ ſi gr̄a exēpli/oibus eſſentialib9 & ac
cidētalibus cōputatis in ptāte equarenť/aut nullibi/aut duobus ī locis pars extra
aſcendēs figuræ reperitur. Quinto ſeqtur uim iſtā planetaꝝ circa genus ſubie/
ctum ſuū eſſe menſurandū. Ad rōnes in corpore qōnis reſponſum eſt.

Quæſtio.XVIII.de triplicitatibus.

An dominis triplicitatum ſcd̄m Albumazarem & Alcabitium & alios/fides
adhibenda ſit:aut potius ſcd̄m Ptolomeum. Articulus.i.

COnueniētior modus apparet illæ q de triplicitatū dñis ab Al/
bumazarre/& Alcabitio & aliis poniť:q̄ q poniť a Ptolomeo.
Cōuenietius.n.tres p̄dñatores ponūť q̄ duo.ſed primi tres po
nūt.Ptol.uero duo tm̄.igi.&c.minor aperta eſt.maior oñdiť.
Primo qm̄ ſicut tria ſūt ſigna in qbus dñiū q̄riť:ita tres p̄dña
tores corrñdētes deberi uidereť. Secūdo idē oñdiť:qm̄ quū
triplicitatis dñiū amplū appareat:nō apparet planetā unū ſic dñari in die uel in

nocte quin alter particeps eſſe debeat. Itē unus ſignificator in ptāte alteꝝ ſuperat/exceſſu qdem diuiſibili:igi.alter ſignificator illi medio correſpōdenti in ptāte reperiri pōt. Deinde melius modus ille uidetᷣ.in quo ordo ſeruatur:q̄ in quo minime:ſed in mō alioꝝ ternarius numerus ſeruatᷣ:in mō uero Ptole.minime igitᷣ. &c.minor patet:qm̄ tribus primis triplicitatibus duos tantū dn̄os tribuit.quartæ uero:unicū de die & nocte principalē:alterūq₃ participem:mutatᷣ igitur ordo tribus modis.quoniā prīo in numero.nā in quarta triplicitate.tres tandem ponūtur.Secūdo ī diurno uel nocturno dominio qm̄ in quarta idē eſt pricipalis ſignificator ī die ac nocte.ſ.mars tertio in ſocietate & pticipatione.qm̄ in quarta ſolū pticeps aſſignatᷣ & comes. Poſtea ſecūde triplicitatis dn̄i īcōueniētes ſūt.ig.&c. aſſūptū oſtenditur.qm̄ Ptole.Lunā preponit Veneri qm̄ in die lunā ſignificatorē facit.hoc tn̄ incōuenit nam plus auctoritatis & dominii ī ea triplicitate continet Venus q̄ Luna.Luna enim tauri exaltationē retinet.ſed in capricornio detrimentum. Venus uero in tauro domū quæ prima poteſtas eſt retinet:minimeq₃ ī aliis deprimitᷣ. Preterea in quarta triplicitate martē ponit unicū principalē in die ac nocte ſignificatorē/qđ tn̄ minime cōuenit:quoniā eius ꝓprietas maxīe a triplicitatis natura diſtare uī:quū ipſe maſculinus:illa uero feminīa exiſtat:ipſe colerici illa uero flegmatici exiſtat tēperamenti:ſi uero diceretᷣ ꝙ rōne ſcorpiōis eius domus/accideret.Cōtra pariter in prīa triplicitate dominiū hēret:& fortius:quoniā aries primū ē illius triplicitatis ſignū.Martis tn̄ domiciliū zodiaci caput ſimilis eius tēperamēto. Incōtrariū eſt tāti uiri auctoritas:ut ceteroꝝ ſimul aſtrologorū tanti eſſe nō poſſit. R̄ndeo dicendo:oēs laudes quas cōmentator in principio primi naturaliū Ariſto . attribuit/Ptole.ī aſtrologia cōuenire:ipſe.n.ſolus/cauſas principia:& fundamēta declarat:ordine ac breuitate mira/multa cōplectens.Alii uero plerūq₃ inordinati/rōnibus deſtituti:falſa miſcentes:ueritatē celātes:miniaq₃ extollentes maxima relinquētes cernūtur in ꝓpoſito idē accidit. Ad cuiꝰ rei euidentiā duo ſunt apienda:primū unde poteſtas iſta triplicitatis hauriri debeat. Secundum in quo ceteri cum Ptolemeo diſcordes ſint ex quibus queſiti ueritas palam fiet . Pro primo dicendum triplicitatis dominium nil aliud eſſe poſſe/q̄ dominium & poteſtatem quandam reſultantem ex poteſtate domus exaltatiōis & haiz/maxīe maſculinitatis & femininitatis:ex his.n.principaliter/penſatis penſandis/quedā generalis ptās reſultat ſup ſignis triplicitatis/que dr̄ triplicitas dominiū.Q uātū ad ſecundū.Ptolemeus in tribus primis triplicitatibꝰ/quātū ad principales ſignificatores diei uel noctis cōuenit in oībus preterquā ꝙ ſcđe triplicitatis lunā ī die predominari uenerē in nocte dixit:alii cōtra diſcordat etiā in tertio participe:quē poſt hēt:in quarta uero triplicitate. Martē primū ī die ſignificatorē & dominū ponit:illi uero uenerē:alios duos.ſ.uenerē & lunam comites ponit Ptole.ut uero melius q̄ dicenda ſunt intelligantur/ponēdi/ſunt p̄dominatores predicti iuxta ambas uias Ptole. ponit . Primæ triplicitatis quæ eſt Arietis Leonis & Sagyptarii duos dominos. Solem in die Iouem in nocte . Secunde . ſcilicet Tauri:Virgini.& Capricornii.Lunam in die Venerem in nocte . Tertiæ uero ſcilicet geminorum libre & aquarii. Saturnū ī die mercuriū in nocte. Q uartæ uero.ſ.cācri ſcorpiōis & piſciū:unū p̄dominatorē principalē in die ac nocte poſuit martē,comitē uero ſeu participē ī die uenerē dedit in nocte lunā.Inter cete/

ros uero/magis approbati primæ triplicitati iūxere ſaturnū participem de die ac nocte:ſecundæ Martē.tertiæ Iouē.quartæ uero Venerē primū in die ſignifica/torē fecerūt. Martē in nocte.Lunā participē.Cōpenſandū eſt igi.quis hoꝝ modus cōueniētior.& magis ratiōi cōſonus.ſit.Et qdem modū Ptole.cōgruū/alioꝝ uero incōgruū cōpiemus. Saturnus.n.(qui pͥceps ab aliis ponit̃ ſignificato) ī ariete caſum ſuſtinet.quare fieri nō pōt:ut illius triplicitatis ſit pͥceps.cōſequtio ſic declarat̃.tm̄ detrimenti deformitatis debilitatis & diſſimilitudinis ſuſtinet planeta in oppoſito ſigno uel ꝓpe:quātum uiriū ī oppoſito ſuſceperit. hæc aſtrologis manifeſta ē.ſed exaltatio ſcd̄m aduerſarios ſcd̄m ptātis gradū obtinet. igit̃ caſus ſcd̄m depreſſiōis gradū uel ꝓpe.auferet igi.triplicitatis ptātem. paulo mi/nor rōnis huius efficacia eſt ſi triplicitatē exaltationi prepoſuerimꝰ:nā tot ptātis gradus aufert:ut oīo dominiū illud amittat. Idē ſeqt̃ in ſecūda triplicitate:cuiꝰ participē martē ponūt.quū tñ taurus illis detrimētū ſit. Iouis aūt quē in tertia triplicitate addiderūt nulla predictaꝝ(preter maſculinitatē) ſimilitudo reperit̃. Reſtat quarta triplicitas uintillanda:ubi dicendū ē martē potiꝰ q̄ uenerē predo/minatorē eē debere.tū qa potentior ceteris paribus.tum quia mars domū. Ve/nus exaltationē hēt.tū qm̄ in ſcorpiōe ſtellæ cōplures eiꝰ naturā ſapiētes exiſtūt. tū quoqꝫ qm̄ aliis triplicitatibꝰ nō p̄eſt ſicut Venus facit.cui particeps ſocius ſit. Solus.n.dominiū ſumere nō pōt. Poſtremo uidendū in ſecunda triplicitate po/tius lunā q̄ uenerē eſſe ī die preponendā:tum quia potentior eſt luminare ſecun/dum tū qa magis lucē & maſculinitatē participat.tum ēt qm̄ aliaꝝ maſculinarū ſtellaꝝ uirtutes pene ſemper deferre ſolita ē. Ad primā igit̃ rōnē incōtrariū.dd. negando maiorē:& ad ꝓbationē:neget̃ conſequētia:ſicut duobus ſignis unus dominus domus tribuitur. Ad ſcd̄m dicunt̃ duo.primū negatur cōſequtio: ꝙ ex amplitudine quātitatis cōtinue maioritas quātitatis diſcrete ſequat̃.luminaria.n. unicā domū.ceteri uero duas habēt.Secundū.dr̄ eē participās p̄dominator ī die qui p̄eeſt nocti.ī nocte q preeſt diei. Ad tertiā dr̄ negādo cōſequētiā:nā ſi cūcte ptātes medie/ſuū p ſe ſignificatorē ac p̄dominatorē haberēt:infiniti eſſent predominatores intermedii:ſicut ītermedia latitudo in īfinitū diuiſibilis ē. ſed primus p̄dominator illa cōplectit̃. Ad aliā dr̄ ꝙ domoꝝ dñi ordinē in numero nō ſer/uāt:niſi illum/quem res ipſa ſuſtinet:ſi quoqꝫ predicta cōſiderentur longe magis ſeruat ordinem Ptole.nam quod duobus ſignificatoribus in aliis principalibus in quarta triplicitate duobus participantibus & uno principali diſtribuit. Ad quintam reſponſum eſt. Ad ultimam dicitur ſicut ait Ptole.Mars in prima triplicitate diuturnitatem nō habet.p̄terea Sol potentiſſimus arietis exaltationē occupās uim illā a Marte abſtulit. In ſcorpione aūt gaudet & ꝓpter ſtellaꝝ fixaꝝ conuenientiam ut dictum eſt:& qm̄ in prioribus triplicitatibus Luna & Venus dominium habuerunt.Mars uero minime.ut dictum eſt.

An terminorum dominium triplicitatis poteſtati præſit. Arti.ii.

t Riplicitatis dominiū maius eē q̄ ſuper terminis ptās pluribus rōnibus conuinci pōt.Primo.n.auctoritate aſtrologoꝝ oium. poteſtatem tripli/citatis preponentiū.quin etiam Ptole.poſt domus dominiū abſqꝫ medio triplicitates ordīauit.Cæteri uero ad particularia deſcēdētes ſic gradus poteſtatū ordinarūt: ut quinqꝫ graduum domus ptātis latitudinē conſtituant. exaltationis

ꝗttuor triplicitatis triū termioꝝ duoꝝ.uniꝰdeniqꝫ faciei. Adhuc ꝗto uirtꝰfortior ē tāto ad plura maioraqꝫ ſe extēdit: cōtraqꝫ ꝗto ad maiora plura ēt ſe extēdit tāto fortior eē uƚ triplicitatis uero dn̄iū ad tria ſigna.lxxxx.gradꝰ ſe extēdit : quos q dē ſua uirtute cōplectiƭ.termini uero minīe ergo. Incōtrariū uero obiiciƭ quorū dā aſtrologorū opinio:uirtutē termini ei q̄ triplicitatis ē ꝑferentiū. Rn̄deo dicendo:planetæ ꝑtātem bifariā ītelligi poſſe:extēſiue.ſ.& intēſiue uidemꝰ nēpe qn̄qꝫ maioris uirtutis calorē eſſe & potētiæ in ignis pugillo q̄ in decē aeris.aeris igitur caliditas extēſionē nō aūt intenſionē maiorē ſuſtinet:extenſione igiƭ fateri opus eſt triplicitatis dominiū eſſe maius:intēſione uero minime.Cuius rei exemplū & rō ſuccurrit:rex.n.in regno extēſione maius hēt dominiū q̄ uir in domo ſua eiuſdem regni:nō tn̄ iure uenditiōi tradere pōt rex domū illā:quemadmodū domius eius facere pōt. Rōnes ēt ſuccurrūt:maius.n.dominiū eē neceſſe eſt: ꝙ firmius ſtabilius minuſqꝫ uariabile eſt/terminoꝝ uero poteſtates fixæ remanēt: triplicitatis uero nō paꝝ per diē noctēqꝫ uariantƭ:adeo ꝙ ex predominatore primo ſubiectum efficiatƭ:igi.&c. Præterea tāto dominiū potentius eſt quāto ꝓprius & aliis minus cōmunicabile:termini aūt poteſtas ſoli planetæ cōuenit:triplicitatis uero pluribus ſignificatoribus:igi.&c.minor apta:maior on̄ditur:nā quæ pluribꝰ ſubiiciuntƭ/ob illoꝝ plurium diuerſitatē quæ intercidere pōt/in cōfuſione quadā/repugnātia/aut cōtrouerſia/debilitateqꝫ poſſidentƭ. Amplius diuiſioris ꝑtās magna ac potēs nimis experiƭ:hæc aūt a terminorū ꝑtāte nō aliis hauriƭ.igi. &c. Poſtea triplicitatis ꝑtās ut dictū ē ex aliis poteſtatibꝰ uelut aggregatū quoddam reſultat:dominiū uero terminoꝝ ſe ſolo emergit/ob ſpecialē partiū cæli cū planetis ſimilitudinē:ſed aggregati magnitudo paꝝ uel nihil a magnitudine partium differt:igiƭ triplicitatis dominiū parū aut nihil ſupra domoꝝ & exaltationū poteſtatē addere pōt.Addere tn̄ duobus modis ualet.Vno quidē ſicut due qualitates tertiā reſultantē ꝓducūt.Alio mō id ꝙ accidētaliū dignitatū reſpicit:ut haiz ſimilitudinis &c.quæ tn̄ eſſentialibus uiribus terminoꝝ preeſſe nō pn̄t. Ad primā igi.incontrariū dicendū/Ptolemeū his de cāis poſt domoꝝ dignitates de triplicitatibus locutū eē.Primo qm̄ a domibꝰ principaliter pēdēt.Secūdo qm̄ maius extēſiue dominiū eſt:inter ceteros aūt nōnulli reperti ſunt uires terminorū/uiribus triplicitatū ꝑferentes ut Alcabitius notat. Ad aliā diciƭ ꝙ dominiū nō ſic in partibus cæli ſumiƭ:quaſi uirtus a corpore planetæ effluēs huius ad lōginquiores plureſqꝫ ꝑtes effundaƭ:illius uero ad pauciores propinquioreſue:ſicut argumētum falſo ꝓcedit:ſed qm̄ in parte illa tanta uel tanta ſimilitudo cū ſtella reperiƭ.ex natura partiū cæli non ex ui tantum planetæ reſultans : quare ſtat eſſe extenſione dominium maius:minuſqꝫ intentione ac efficacia.

Q ueſtio.XVIII.de mutua colligatiōe ſequētiū & p̄cedētiū figuraꝝ.

An ſequētes figuræ ſupra p̄cedentes figuras uim habere poſſint. Articu. i.

APparet nōnullis arduū. ſequētes figuras ſupra p̄cedētes habere poſſe ſignificationem.& efficatiam.Nullus enī effectus ante cauſam ꝓducentem eſſe pōt/formalē materialē aut finalem ſcd̄m ꝙ agērē mouet.ſi uero ſequens /figura uim haberet &c. iā uis eius in tēpore ſe ipſā precedente reperiretur.nullus aūt dubitat figuræ uim eiuſdē eſſe effectū. Preterea quod nō eſt

agere non poteſt:ſed dum præcedens figura eſt/ſequens non eſſe poteſt:tunc igi/tur nullo modo agere poteſt. Amplius nihil in non ens influere poteſt:preterita autem figura non eſt quum preteritum non ſit:nilq; aliud figura ſit q̃ cælum ſic ſe habens:quod per inſtans tantũmodo permanet. figura uero non exiſtente uirtus eius eſſe non poteſt:ſicut nec ſine ſubiecto accidens. Sed contra eſt q̃d a Ptolemeo eſſe aui a ſeptima/afforiſ. lxxxviiii. Idem afforiſ. lxiiii.&.lxv. & in principio ſecundi quatripartiti quibus in locis priores figuras per poſteriores determinari arctari affirmat:quæ quidem ſententia ſuperius dictis probari poteſt ubi apertum fecimus/quot quæq; figuræ in accidentium mundi iudiciis neceſſario inſpiciundæ ſunt:hoc idem in hominum genituris apparet. quoniam reuolutionibus aperiuntur ſequentes:igi.in præcedentibus uim habent. Reſpondeo dicendo: figurã ſequentem ſupra precedentẽ habere poteſtatem pluribus modis intelligi poteſt: primo uim iſtam ſequentis figuræ/ impreſſam reperiri ſemper in precedẽtis figura:ſiue ſequens extiterit: ſiue non & hoc eſſe nõ poteſt: figura.n. non exiſtens quæq; non fuit nihil prorſus in aliquid agere poteſt. Secundo: ut ſit ſenſus:figura ſequens uim habet ſuper cuncta figuræ præcedenti ſubiecta hoc etiam fieri non poteſt:contingit enim effectus quoſdam fuiſſe iam: præcedẽtis figuræ/eſſeq; corruptos/antequam figura ſequens ſit aut fuerit: itaq; certum ẽ effectus illos nullo modo a ſequentis cauſa pendere potuiſſe:quando enim effe/ctus erant predicti:figura ſequens non erat:dum quoq; ſequens figura fuit effe/ctus non fuere:agens autem & paſſum oportet eſſe ſimul. Tertio intelligi poteſt ſequentem figuram in effectus cum ipſa uel poſt futuros imprimere / & ali/quid uirium ſuarum influere:& hoc pacto: aſſerendum eſt/ ſequentem figuram prioris effectus determinare/& arctare poſſe/uigorare/ac etiam debilitare/ & in nihilum reducere:qualiter in minori coniunctione differentia medie reperitur. & in media differẽtia maxime:ſiquidem prima uelut uniuerſalis cauſa eſt per ſequẽtes ꝑticulares modificata.Itaq; patrũ natiuitates ſuꝑ filioꝝ genituris efficaciam habent.Nouimus uirum nobilem/domum filiorũ male diſpoſitã habuiſſe / cuius nati omnes uiolenta morte(diebus meis) ꝑiere. Ad primã incontrariũ dicendũ ipſã contra primũ & ſecundũ q̃onis ſenſum ꝓcedere:nõ aũt cõtra tertiũ:quũ ſu/per illis tm̃ effectibus prioris figuræ ꝑtãtem hẽre poſſit/qui uel una cũ ſequente eſſe incipiunt:uel poſt ipſam ſequunt̃. Et ſimili mõ ad ſecundũ reſponſum ſit. Ad tertiã dicitur uires precedentis figuræ ĩpreſſas remanere:ſed hoc nihil ad rẽ. qm̃ ſic dicimus ſequentes ſuper precedentes ꝑtãtem hẽre:ut ſuper ſubiecta precedentis figuræ ꝑtãtem habeat:quare maior ꝓpoſita ad propoſitum non eſt.

An precedentes figuræ ſupra ſequentes poteſtatem habeant & patrum / ſuper filiorum genituris. Articulus.ii.

i Vxta ſuperius declarata dicendum eſſe uidetur: ꝙ precedentes figuræ ſupra ſequentes poteſtatem non habeãt:itaq; nec patrum figuræ ſupra filioꝝ figuris.Oſtẽſũ ẽ.n.ſupra in principiis a ſignificatoribus ſeu p̃dominatorib9 uĩ ſignificatiuã & ꝑtãtem ſumi:ergo quom ſequẽs figura ẽ/ eius p̃dominatores ſignificatiuã ꝑtãtem ſibi uendicãt:alie igi. ꝑtãtes precedentiũ amittũtur.quoniã nil aliud eſt poteſtatem aquirere/q̃ alios ſignificatotes ſupare:& ſcd̃m ſui diſpoſitionem effectus inferiores ꝓduci:niſi contingeret eundem remanere ſi/

gnificatorem:quod per accidens eſt.Tunc igitur deſinit prioris figuræ uirtus: quom alterius eſſe incipit. ex quo ſequitur priorem ſupra poſteriorem non habere uirtutem.Poſtquā poſterioris uirtus ante ipſam nō reperitur:ut immediate oſtenſum fuit. Præterea nec patrū genituræ ſuper eas quæ ſunt filiorum uim ullam habere poſſunt.Nam ſi qua domus ſuper filios ſignificationem habet/ſimilem habet reſpectum ad domū genitoris ſignificatiuam:qualem domus genitoris ſignificatiua ad domū filiorum.ſed ſi quis genitor Arietē in aſcendente habuerit in eius ortu.certū eſt Leonis ſignum ſuoꝝ filioꝝ eſſe ſignificatiuū.igitur & filii eius Arietē habebunt ſignum genitoris diſpoſitorem. Hæc autē nona eſt ab eoꝝ aſcendente.non quarta aut decima ſicut aſtrologi ponunt. Idem ſimiliter ſequitur/de ſeptima reſpectu aui & aſcendente reſpectu nepotum. Non enim correſpōdere poſſunt:ut in ſe inuicem influant.nam ſi ſeptimū ſignum auum ſignificat:igitur ſuū oppoſitum nepotem.conſequēs falſum:quoniā nona quæ filioꝝ domui quinta eſt/nepotes ſignificat iuxta Ptolo.doctrinā afforiſ.lxxxviiii. Poſtea ſi quinta domus filioꝝ ſignificaret diſpoſitiones.igitur aſcendēs/filiorum ſignum/in quinta repertū/eſſe oporteret.conſequens falſum.quoniā diuerſa ſigna in fratrum genituris uidemus emergere. Vlterius ſi ſic.igitur quilibet pronepos idem ſignum haberet quod proauus.conſequens falſum:quoniā magis nepotes auo ꝗ̄ pronepotes proauo aſſimilari comprehendimus. In contrariū eſt Ptolomei auctoritas afforiſ.lxiiii.&.lxv.&.lxxxviiii. Reſpondeo dicendum. ꝙ quū ſuperius oſtenſum ſit/ſequentes figuras ſuper ꝓcedentium effectus habere uirtutem:multo clarius dicendum eſt ꝓcedentium figurarum uires ſuper ſequentes uel ſibi ſubiecta ſeu eaꝝ effectus habere poteſtatem. Primo enim uires ꝓcedentiū uniuerſaliores ſunt:ſed uniuerſales figuræ & cauſæ potentiores ſunt particularibus omnibus cōputatis:ut primo ca.ſecundi quatriparti affirmat Ptolo. igitur &c. Deinde remittere impedire/uel intēdere aut uigorare alterius figuræ ſubiectos effectus/eſt ſuper illos poteſtatē habere.ſequentis uero figuræ effectus/per uirtutē ꝓcedentis figuræ minuuntur:aut augentur.igitur ꝓcedentes ſupra ſequētes hn̄t poteſtatē.conſequutio notiſſima eſt.maior aperta.minor oſtenditur:nam ſi per ſuperius dicta/ſequentes figuræ ſupra quaſdam ꝓcedentiū effectus uim habēt.iidem effectus & poſterioris & prioris figuræ uirtute afficiunt᷑: aut igitur ſimiles ſunt uires iſtarum:aut diſſimiles:& ita aut intendunt᷑ eoꝝ effectus a ꝑdictis ſimul cauſis aut remittuntur:quod eſt intentū. Vlterius quū inferiores particulares cauſæ/ab uniuerſalibus motæ/a ſe inuicem dependentiā habeant:oportet ſimilem in uniuerſalibus dependentiā reperiri:ſed in inferioribus/filius a patre ꝓcedit.igitur & cauſæ filii e cauſis patrū.& per conſequēs poſteriores a prioribus. Clarius cōiunctio maxima non poteſt omnes effectus ſuos ſe ſola ꝓducere:quod patet ob tempoꝝ longum ſpacium & qm̄ cætere intermediæ figuræ ſuperfluerent.ig.opus eſt:ut per alias ſequētes fortificetur in quibuſdā futuris effectibus:qm̄ in media cōiunctione differentia eſt maioris:itaqꝫ anterioris & poſterioris figuræ idē erit effectus:quod nil aliud eſt ꝗ̄ unā ſup alterā habere poteſtatē.hoc eſt una ſuper alterius ſubiecta. Ad rōnes igitur in contrariū.dd. ad primā neget᷑ ſecunda conſequutio.qm̄ licet alterius figuræ ꝑdominatores poteſtatē acquirāt participē:nō tn̄ totalē ſibi uendicāt:quare ꝓcedentes nō amittūt.

Ad ſecundã dicitur.ꝙ primus genitus ſimilis patri inuenitur.in cuius cauſis maior cũ patris cauſis ſimilitudo reperit̃.in aliis uero nõ eſt tanta ſimilitudo credẽda.licet generalem quandã poſſideãt:quæ duplex eſſe põt.ſtellaꝝ.ſ.& ſignoꝝ.dicendũ igi.ꝙ uel ſignoꝝ ratione uel ſtellaꝝ cauſa nona nepoti & aſcendens ꝑauo & pronepoti uel nepoti aſſimilatur. Ptolomeus autẽ eam poſuit in qua maiorem inuenit ſimilitudinem. Neganda igitur eſt cõſequutio.a.aſſimilatur.b.igitur nõ .c.Ad alias per hæc patet intelligenti ſolutio.

Quæſtio.XX.de partibus habitabilibus terræ:& earũ reſpectu diuerſo ad eaſdem partes cæli.

An aliqua terræ pars rõne ſuperioꝝ influxuũ inhabitabilis ſit. Articulus.i.

QVinq; zonis terra cõprehendit̃:quaꝝ mediã torridam appellatã a Sole cõburi pleriq; firmiter tenent.duas quoq; extremas polis ſuppoſitas ob frigus/ueluti a fonte caloris longinquas inhabitabiles eſſe putant. Mediã ꝑdictã habitari nõ poſſe exiſtimant demonſtrare.quũ magis ad zenit capitum in maiori ſui latitudine Sol ibi ꝓpinquus ſit q̃ reſpectu noſtri climatis in maxima ad zenit ꝓpinquitate. ſub polis uero nox adeſt dimidium anni occupãs.Saturnus.xv.annos emiſpherium non aſcendit.Iuppiter.vi.Mars unum fere:& ita in reliquis planetis modo ſuo:qui tamẽ ad uitã animaliũ tuendam quottidie oriri deberẽt. Adhuc partes terræ inhabitabiles ob maxima frigora reperiri/nõ eſt dubiũ.igi.pari rõne ob nimiũ calorẽ:quæ ſola equatori ſubiecta eſſe uidet̃. In cõtrariũ eſt Auicẽna primo libro fen.i.putãtis ſub equatore tẽperatiorẽ habitationẽ eſſe/niſi terrenæ cauſæ obſuerint:ſicut montes:ualles & ſimilia.Sed quãuis ibidẽ tẽperati aeris qualitates nõ reperirent̃.hoc unũ ſufficere debet ꝙ iã expientia docet:hoies partẽ illã incolere.ſimiliter partes polis ſubpoſitas uel ꝓpinquas pigmei incolũt.parui qdẽ ob caloris defectũ augumẽtatiua quidẽ calore extendit mẽbra.digeſtiuaq; digerit:quæ extrinſeco calore Solis uiuifico roborat̃. Sed ratio quidẽ aperit/zonã mediã uniformibus parũue diſſimilibus qualitatibus affici.humaneq; tẽperatæ cõplexioni cõuenientioribus.Nam quũ duæ præcipue cauſæ caloris intenſi ſint Solis.ſ.ad zenit ꝓpinquitas & radioꝝ ꝑpendicularitas maior:& mora ſup terrã. haꝝ potior ſecunda eſt:ut calor in nonis maior q̃ in meridie oſtendit/dumq; Sol Leonem habitat q̃ in Cancro:licet hoc in alias cauſas referant quidã.quare quũ equatorẽ habitãtibus minor longe ſit mora.citiuſq; a zenit diſcedat Sol/pauciſq; diebus moratus/latitudinẽ ſuſcipiat ſequit̃ intentũ. Additur altera cauſa ſalutis habitantiũ.natura enim nõ bene ſubitas mutationes ſuſtinet & modo algore modo eſtuatione affici/moleſtiſſimũ habet:que qdem res aliis accidit.equatorem uero habitãtibus aeris qualitatũ ſimilitudo.quũ non multũ minus noctes infrigidare ualeant:q̃ dies calefacere:quãquã caliditas magis actiua eſt frigiditate/ac magis intenſa:pariter & ſub polis tẽpore quo Sol emiſpheriũ habitantiũ incolit/ſex menſes nunq̃ occidit:orizonteq; circũdat:uapores diſſoluit:& quod in tẽpore noctis defecit die maximo ſupplet. Cæteriq; planetæ ſimiliter operat̃:dũq; abſentes alteꝝ emiſpheriũ habitant fixæ nũq̃ occidentes eoꝝ naturã ſapientes ex pte ſupplent:quapropter hyemis tempore loca illa relinquũt:ac partes quaſdam non diſtantes nimis tranſmigrant.Ad obiecta patet ſolutio.

An habitantibus zonam alteram uerſus polum alterum aſtrorum uires adeo mutentur:ut ſimilibus circulorum reſpectibus / ſimiles uires ſibi uendicent pla/netæ. Articulus.ii.

u Idetur ꝙ habitantibus zonã alterã/planetaꝝ uirtutes oppoſito modo ſe habeant:ita.ſ.ut Leo ſit ſolis detrimentũ.Aquarius uero domus.Can/cer Lunæ detrimẽtũ.Capricornus uero domus.Aries etiã Solis caſus: exaltatio uero Saturni.Libra Saturni caſus.Solis uero exaltatio ſit.itaq̧ in cæ/teris modo ſuo dicendũ:Ptolo.quidẽ quatripartiti libro.i.xviii.ca.Solis & Lu/næ Leonem & Cancrũ domicilia eſſe dixit:qm̃ zenit noſtroꝝ capitũ ꝑpinquiora ſunt:& qm̃ calorẽ generant:ſed ſimili modo Sol & Luna ſe habent in Aquario & Capricorno/reſpectu zone meridionalis:ut patet oĩbus.igi.&c. Item dominos triplicitatum ex domoꝝ dñio & exaltationũ inueſtigat ſequente ca.quare ſi do/mus uariæ ſunt/oppoſitiſq̧ locis repertæ ſic etiã triplicitatis poteſtas ſe habebit. Præterea hoc idem apparet ex his quæ de exaltationis dignitate ca.xx.dicit.ait enim Ptolo.Sol quom in Arietis ſigno fuerit/ad altiorẽ circuli medietatẽ ſeptẽ/trionalem mutabitur.quomq̧ Libræ ſignũ ingredieť ad inferiorẽ circuli medie/tatem meridionalem ꝓpriũ iter aduertit.quapropter Arietis ſignũ Solis exalta/tionẽ poſuere.Libræ uero caſum:& per oppoſitũ Saturno:ob oppoſitã eius pro prietatẽ.modo apertum eſt ꝑdicta omnia quæ in Ariete reſpectu noſtri de Sole dicuntur/eidem in libra cõuenire antipodũ incolentiũ cõparatione.ſicq̧ in domi/bus triplicitatibus & exaltationibus hoc cõtingit/apertũ eſt idem circa debilio/res poteſtates euenire. Amplius unuſquiſq̧ planeta in domo ſua potentior eſt: ergo ſi Sol Leonẽ ſemꝑ haberet domiciliũ reſpectu omniũ in eo etiã omniũ cõ/peratione potentior eſſet:& ſuã propriã operationem intenſiorẽ ac fortiorẽ exer ceret.conſequẽs falſum.reſpectu eni alterius zone.Sol in Leone nõ maxime ca/lefacit/nec Luna maxime humectat.& ita de aliis uiribus. In contrarium ſunt ea quæ ſuperius determinata ſunt.dictũ eſt enim domos/exaltationes &c.in cæ/lis eſſe ex natura ſimilitudinis:quæ inter planetas & primi mobilis partes repe/ritur:iuxtaq̧ minorẽ uel maiorẽ præfatam ſimilitudinẽ/minorẽ uel maiorẽ po/teſtatem reſultare.he autẽ ſimilitudines per aliquid abſolutũ ex natura partium cæli in illis reperiunť.Igitur nõ ſic uariis reſpectibus mutari poterunt. Adhuc qui ſententiã iſtã tenent ratione ſuperius adducta cõuincanť.ſiquidem ſic reſpe/ctiuæ eſſent planetaꝝ poteſtates:ergo ſecundũ diuerſa climata erit opus illas ua/riari:poſtq̃ iam ſecundũ diuerſa climata ſenſibilis apparet reſpectuũ differentia: itaq̧ aſtrologiæ ſcientia/quã omnes ſequunť futilis inanis fallaq̧ eſſet penitus. Deinceps qui rem iſtã eo modo imaginantur/nihil equidẽ intereſſe putant inter ſenſibiles atq̧ inſenſibiles radios. Oſteſum eſt autẽ ſuperius/inſenſibiles uirtutes ſiue influẽtias longe potiores eſſe:q̄bus maxime menſuranť planetaꝝ poteſtates/ quã ob cãm in Aquario maiorẽ calorẽ Sol generat q̃ in Piſcibus:aut Scorpione remota ſtellaꝝ fixaꝝ ibi exiſtentiũ martiali influentia. Vlterius natura ſemper diuerſitatẽ intendit/quũ in ea uniuerſi ꝑfectio ſita ſit/quã præcipue expetit.uerũ pluribus diuerſis modis/ꝑ eaſdẽ domos/in diuerſas terræ zonas:uirtus emittiť:q̃ per diuerſas/reſpectũ ſimilem habẽtes.igi.&c.minor aperta eſt cõſiderantibus q̃ uariis modis & reſpectibus Sol ſub Leone has uel illas partes terræ reſpiciat.

Deniq; ſi natura ſimilē poteſtatē ſimilibus diſtantiis ad terrā planetis dediſſet/pariter ſimiles fixas ab equatore uerſus unū polum:& ab eodē circulo uerſus aliū dediſſet.nō.n.rōnabile uidetur principaliora ſimilia facere minus uero principalia diſſimilia. Ad rōnes igiť/incōtrariū facilis eſt reſpōſio.ſiquidē quæ nō modo in pdictis locis dicunť inſpicianť:ueꝝ etiā in locis aliis.apertū eſt enim nobilioribus efficacioribuſq; uirtutibus planetas eſſe pditos/qualitatibus primis:nec ob caliditatē ſiccitatēue leonis ſignū ſoli tributū eſſe in domum.ſed ob alias inſenſibiles uires:quas potentiores in illo exiſtens effundit.itaq; Mercurio geminoꝝ ſignum.Veneri taurus.Saturno aquarius:quoꝝ cōplexiones ſeu qualitates prime diſſimiles ſunt.quo iacto fundamento taciteq; ſuppoſito/quātum fieri potuit/eandem poteſtatē planetis conuenire oſtendere uoluit qualitatū cauſa(quas in nos influunt)ſunt igitur Ptolomei rationes.nō principales/quibus poteſtates planetis tribui uoluerit:ſed aliis ſupradictis ſuppoſitis:quæ ad ſenſibiles qualitates primas pertinere uidebanť/cōcordare conatus eſt.& per hæc patet intelligēti ad obiecta ſolutio/naturali lumine intellectus ab eo tributo:a quo bona cuncta procedunt/cui laus & gloria.per infinita ſecula.

Ad Lectorem.

Sume care lector nouem & nonaginta quæſita in mediū adducta:quæ ſi ſufficienti ſolertia enodata ſint/nil mihi iocundius euenire pōt:ſin uero/fortunæ fluctibus ignoſce:ſuſcipe animum hilarem:qui ea cauſa ꝓuinciā ſuſcepit:ut ſaltim grauiora philoſophoꝝ more duro certamine abſoluerenť:quo fit ut hoc fructus inde ſperare poſſimus:ſi ꝓpoſita minus culta minuſq; diſerta fuerint/ingenio pdi tis ſtimulus oriať aſſiduus/ad noua cōmentāda cōpellens:qbus inuentis/Aſtrologiam iam fugā arripientē:tot iniuriis laceſſitā obfirmare poſſimus. Vale.

LVCII BELLANTII SENENSIS ARTIVM ET MEDICINAE DOCTORIS RESPONSIONES IN DISPVTATIONES IOANNIS PICI MIRAN. CO. ADVERSVS ASTROLOGOS. PROEMIVM.

HOmerus atq; Cecilius peſſimos inimicos eſſe ꝑdicant: qui ſub
amicoꝝ ſpecie nos circunueniūt: qua ſentētia nulla ſalubrior
precipi pōt. Quanq̄ teſtimonio poetaꝝ non eſt opus: quū di
uina ueritas uitæ moꝝq; magiſtra ſub ouiū pelle lupos euita
ri/& ne de facie iudicaremus admonuerit: eos ꝑſertim intelli/
gendo qui ſub religiōis obtentu indoctis illudentes (quū pſi
cunctas ſciētias ꝓfiteant̄ quo facilius ab īperitis dictis eoꝝ maior fides adhibea
tur) quæ aīo cōceperint pernitioſa licet religiōi aduerſantia primū ordiri deinde
texere poſſint. Siquidem hoc genus inimicoꝝ eſt: qđ nec auerti nec euerti facile
poſſit: qn̄ quidē ignara plebs nō hos ſupare/ſed ultro occurrere/exoſculari fimbri
as tangere cōtendit: arbitrat̄.n. ueſanū uulgus: quū hos non intus & incute co/
gnoſcat q̄ ore ꝓferunt̄/uera ex imo quidē corde ꝓfecta eſſe: quū tñ ſp perſonati lo
quant̄/mulierculas cerdones cupedenarios/quoſdā ēt diuites quos nobiles appel/
lant: alliciāt/illaqueent/ac firmiter teneāt. Hoc ſane ꝑſtigiū qa magno cōſtat imo
nil reliqui facit/& altius introſpiciendum & diutius examinandū/nec temere ad/
mitti/ſed ſtatim in primordiis ꝓfligari debet: nec expectandū/ donec fallacia per
ſe detegat̄: agitur.n. cū his q̄ primū de penatibus noſtris: de oī repu. & qđ maxi/
mū eſt: de ipſa q̄ nobis oīum reꝝ cariſſima ē & eſſe debet aīa. Sed uenięti mor/
bo occurrēdo tanto acrius explodendū & aīaduertendū/ quāto rectius ad ꝑnitiē
noſtrā ſub ꝑtextu beneficentiæ illabebat̄. Nec minus mala quædā ſunt/q̄ ideo nō
uident̄ eſſe peſſima qa bonis interdū ſunt admixta/imo ipſius boni præ ſe imagi
nē ferunt: quū tanto exiti alius noceāt/quāto p ſpeciē boni cū facilius admittunt̄
tū admiſſa qđ ſemel inuaſere tenacius occupāt/retinentq; potētius: ut ſine piculo
euelli nequeāt. Quod cū ſæpe priſcis tēporibus diuerſis in regiōibus tū etate no
ſtra in etruria uidere eſt: cū mero nāq; dulciſſimo uenenū ꝓpinari uidemus: quo
adeo temulēti cæci qdā facti ſunt: ut niſi Deus optimus manū porrigat: ad per/
nicioſiſſimū exitiū tendēt. Sicut.n. nil ſanctius in terris uera religiōe/ita nil dete
ſtabilius ficta ac ſimulata: qua miſeri populi in perniciē ſuā ſeducunt̄. Quid āt
exitialius qd expugnabilius/q̄ cū titulo ſapiētiæ ac ſanctitatis ipſe ſe nobis error
inſinuat̄: ut mēte capti opā demus ut aīam cū corpore ad ultimū interitū dedu/
camus/nō aliud hoc q̄ cōſiliū & mentē/cuius ſola uis abigendæ falſitati nobis in/
nata eſt/miſſam facere & ꝑditū dare. Hoc euenit maxime p ſui diſſimulationē: q̄
ſub ſpecie bonitatis populo ſe circūfert. Eſt aūt hæc ꝓpria labes oīum maloꝝ cu
ius nō alia ꝓfeſſio ē q̄ ꝑcepta & artes calere ſimulādi atq; diſſimulandi: ſed in pri
mis ut uulgo religioſi appareāt aſtrologiam lacerandam: & (ſi p eos fieri poſſet)
perdendā aggrediuntur: duplici inquā cauſa moti/cum quia hi plurimum tempo
ris inuita minerua in ea impendentes nihilum quidem proficere potuerunt. Fato
rum eſt enim leges ediſcere fati: tū quia (quod pluris faciunt eorum animos ua/
riis affectibus eſtuantes) ab aſtrologis detegi egerrime ferunt. Oculos lipientes
amant linceos odiūt. Hinc aſtrologiam apud indoctos puerilibus ac ridiculis ar

gumentis inſectant᷑:hinc œſtro tali i furorē acti/Aſtrologiā legib9 iterdictā ciui/
lib9 & pōtificiis garrirūt:humana curioſitate retentā uolūt:irriſā a phis mētiunt᷑
a circulatorib9 cultā ſomniāt.prudētiſſimo cuiq̃ nō ſuſpectā dicere debebāt/ſed
honori maxīo ſp habitā:laudāt aſtronomiā/dānant aſtrologiā:q̄ſi ps illa mediciæ
laudāda ſit quā theoricā uocāt:illa dānanda q̄ practica dr̄:equa fruct9 folioꝝ flo
rūq̃ legunt᷑:q̄ ſanitatē hoībus p̄ſtat.ſicut illa pollicet᷑/hæc finis illa actio/hæc por
tus illa nauigatio:pariter hæc oīa de aſtronomia & aſtrologia dici debēt. Aſtro/
logia.n.p ſe(mō qs recte utat᷑)rōnibus nixa:& pre iudiciis hoīum ſapiētiſſimo
rū nihil dubitauerit affirmarī/nō eē inter ſciētias q̄ magis p̄ſtigia detegat/aut q̄ mi/
nus fallat deuulgetq̃ magis q̄ iperitos fallere conent᷑:tāto ſimulatiōibus & ſupſti
tiōibus aduerſantior/q̄to ꝓpius ad ueritatē accedit.Ita p rōes manifeſtiſſimas lu/
ce clari9 fiet/nullā eē i aſtrologia fallaciā/nullā perniciē.Oſtētat hæc cælū & plāe
tas ubi tu poſſis nō nihil(mō nō aſinus ad lirā)ueriſſime p̄uidere: ubi tu nō ſtel
las i aīalia trāſformatas:nō plenū fabulis/cælū nō ꝓ uero cælo comētitiū aſpicies
q̄ tn̄ doctiſſimi ēt antiq̄ ſapiētiſſimi/more Platōis cæterorūq̃ admirabiliū uirorū
q̄nq̃ dixerūt:ut talib9 tegumētis ꝓfanū uulgus a re tā ſacra merito arcerēt.Sed
archana dei q̄ nō hoī niſi humanitate exuto miſticiſq̃ cæleſtib9 his ſacris initia/
to cognoſcere liceat.Hæc tibi cæleſtia cūcta/aſtra aſtrorūq̃ affectiōes oñdet apte
q̄ oīa p rōnes expimēta/tā diuturnis obſeruatiōibus/tā diligētibus annotamentis
corroborata/tot ſeculoꝝ totq̃ etatū approbatiōe recepta fidē aſtruere p̄nt. Viri p̄
terea cōplures doctiſſimi i quoꝝ libris nihil nō libratū & auctoritas maxīa fuit:
ut abſq̃ dubio credas/q̄ ſcripſerūt:nō mō fidē adhibuiſſe his q̄ ſcribebāt : ueꝝ ēt
ꝓ re certiſſima habuiſſe:nullas quoq̃ aures populares uulgareſue captabāt.nulla
inani gloria uexabant᷑:diuitias dilapidaſſe nō dolebāt:q̄s uariis aucupiis reqre/
rēt:quū eas oīo ꝓ nihilo hēre didiciſſent: pōtificatū optare nō liberi hoīs eē du/
cebāt:mētiri nūquā didicerāt:quo alterū aīo ſentire alteꝝ ore loq̄ cogerent᷑. Sed
placido pectore poſthabitis affectib9 cūctis humaniſq̃ reb9ſua uirtute(q̄d ſatis
eſt)cōtēti/uulgus/latrātes ſciolos/ſophiſtas oēs(ut equū ē)irridebāt/Felices inquā
aīæ qb9 hæc cognoſcere primis.Inq̃ domos ſupas ſcādeꝛ cura fuit.Nō uenus &
uinū ſublima pectora fregit.Officiūue fori militiæue labor.Admouere oculis di
ſtātia ſidera noſtris.Etheraq̃ īgenio ſuppoſuere ſuo.Nulla in aſtrologis uanitas/
mō uis ſit q̄ eē debet.Nō.n.negare auderē plures eē q̄ hoc nomen falſo ꝓfiteant᷑
uñ maliuolis anſa detrahēdi dat᷑.Sed uide nō ne plurimi grāmaticē perperā te/
nēt:ī iō ne q̄ſo grāmaticē dānabim9:q̄to miꝰs dānanda aſtrologia ſiq̄ eius ꝓfeſſo
res(q̄ tn̄ iter illos quos auctores hēmus aut nulli aut pauci admodū ſūt)offende
rint ceſpitauerintue tātiſper.Res ardua aſtrologia eſt/ſublimis/admiranda:nō tra
ctāda oībus:ſed his tm̄ quos ipſa ſibi elegerit.Currūt ad eā plurimi/ſed unus bra
uiū accipit:quæſtū nullū ne honeſtiſſimū q̄dē lucrū appetit:niſi quæ p̄ſentia: &
futura cognoſcat.Dices uendūt illā turpiter arioli:& quidā paſſi mendicātes. Er
ras ꝓfecto amice & tota eras uia:ītroſpice q̄ſo:īuenies illā aſtrologiam nō eē:ſed
quo callidi argitē ſibi nūmos parēt:illā mentiunt᷑/ꝓ certo habētes nullū genus
hoīum eē/q̄n audito aſtrologiæ noīe moueat᷑/attollatur:tāta cæli uis ē tāta aſtro/
rū adeo diuina mēs nr̄a/ui ſibi inſita(quæ inanis eſſe nō pōt)cæleſtia appetit/ut
etiā quos tu ſtolidos/quos brutos uideas/ad hæc eadē erigantur.uñ & circulato/

ribus ſtipes aquirūtur:& aſtrologis apud bonos laus/ueritas/uis maxīa celebrat᷑.
Sed nō ne hoc in re multo minori/quæ tamē cū maxīo hoīum periculo fit ubiqꝫ
terraꝝ fieri uidemus? Venditāt medicinā falſi & mētiti medici:imo qui nunquā
medicinā noīare audierit. Erat hic nuꝑ credo:ille tōſor:factus ē medicus:purpu/
ratus & anulatus incedit. hūc uulgus ſuæ uitæ neciſqꝫ arbitrū facit:hic ꝑ experi
menta mortes agit:huic hoīem occidiſſe īpunitas eſt:cuius errores terra tegit:ob
id uerā medicinā delendā putabis? Sed q̄to minus aſtrologiā:quæ nō modo cor
pus ſed aīum ſanat:diuinūqꝫ reddit: qn̄quidē hæc ſciētias cūctas abſoluit quibꝯ
ad aſtrologiā indigemus. Hanc qui damnant uel deliri uel perfidi/ mathematicas
& naturales dānare:uel non uident:uel uidere diſſimulāt/quibus hæc pro mini/
ſtris ubiqꝫ & ſemper utit᷑. Hæc cunctis uitæ uſibus cōmoda pollicet᷑ & præſtar.
prudentiā auget quū prudentes faciat in euitandis malis/capeſſendis/ conſeruan/
diſqꝫ bonis quæ futura cognoſcit. Religioni minime aduerſat᷑ / ſiquis aſtrologia
(non ſuperſtitione uana quæ per indoctos ab illa emanat) recte utat᷑. Quod quū
ego exploratū haberem:putaui piaculū me facturū uel morte propriæ non ex/
piandū ſi tacerē ſi diſſimularē/ut perſonati quidam:& pro uirili diuinū hoc mi/
nus hominibus cælitus miſſum/e perfidoꝝ manibus extorquere/& in libertatem
aſſerere/non tentarē hac preſertim ætate:qua ſi quando alias ad hanc lacerandam
omnis ætas & ordo ſexuſqꝫ mō debacchantur/ſeducti religiōis prætextu hypocri
tarum falſis ſubgeſtionibus/quos diuina ueritas cauendos perdendoſqꝫ monuit.
Eſt autem tanto magis pro ueritate pugnandū/quāto plures habere cognoſcitur
oppugnatores. ſiquidē ut prodeſſe oībus ita placere tantūmodo bonis deſidera/
mus. Nec iudiciū multitudinis fidē habet ubi contra ſtat ratio atqꝫ experimen/
tum aſſiduū:conſenſuſqꝫ uere doctorum. Nec nos aurā popularē/quod illorum p̄
ſertim eſt/q ſimulata bonitate famelici offā ſiccis faucibus expectant. Sed lucem
ueritatis & publicā utilitatē (poſthabitis oībus/more noſtro) ſpectamus. Proce/
dendū eſſe ſtatuimus eodē ordine/eiſdē partitionibus quibus & Picus: ut faciliꝯ
reſponſa ſuis obiectiōibus applicent᷑:quas ſi iteꝝ in mediū adduceremus:noſtræ
(quā diligimus) breuitati locus non eſſet/in reſpōſionibus docti inſpiciunt obie
cta:ſiqui hoc attingere non ualeant:obiectiōes Pici ante oculos habeāt. Magna
quidē uolumina paucis cōplecti ſoliti ſumus:un̄ multiloquiū abhorremus : qua
re niſi detrahendi occaſio relinqueret᷑ qua obicere poſſent aduerſarii/ aliquid in/
ſolutū ſuperfuiſſe/breui uolumine minus leues Pici obictiones / cæteras nihil fa/
ciendo/abſoluiſſemus.

Liber Primus.

PRimum omnium ſcire lectorem uolo/quanta ſit Pico in dete
ſtata ab eo aſtrologia fides adhibenda : quippe facile poteſt
unuſquiſqꝫ cognoſcere/ſi ea que paulo ante mortem in Apo/
logia ad Laurentium Medicem/ & in oratione ad Cardina/
les diligenter inſpexerit. Ibi. quidem comperiet/ quantum uir
tuti cælorum tribuat:multa quoqꝫ cognoſcet. quæ huius libri
dictis penitus aduerſantur. Mirum autem eſt/ut tam breui temporis ſpatio aſtro
logiam falſam abiciendāqꝫ deprehenderit: niſi forte ueri luminis particeps factus
ab eo (quem ſepiſſime conſulebat) fratre Hieronymo Sauonarola/omnē uerita/
tem ſit complexus: cuius ſuaſu hoc opus ſcripſiſſe credendum eſt: cū eiuſdem cō

ſilio impreſſum fuerit:tum quoniã uulgari ſermõe/non doctis ſed populis (quos ſeducere ſtudẽbat)libellum edidit:ubi leuiora quedã ad uerbũ ex hoc opere trã ſtulit:aſtuto quippe conſilio. Nam multis ante temporibus/falſi prophete aduen tum aſtrologia denunciauit:ut inter cetera apparet . per prognoſticum ſingula/ ris uiri. Pauli Theutonici. qui aperte talia in religionem monſtra iam diu dictis & ſcriptis fore oſtendit. Cui ſi(ut par erat) creditum fuiſſet/& populis & Chriſti religioni plurimum couduxiſſet.

e Xordium ſumpſit ex hoc. Antiquorum bonis iudiciis ſemper uiſum eſ ſe inquit inutilem abiciendam eſſe Aſtrologiam. Siſte. ſiqui illi iniuria detrahentes comperti ſunt:non tamen abiectam facere potuerunt: itaq; nec Picus:quum boni non ſemper uſq;quaq; boni ſint:& docti prerogatiuã om/ nibus modis pauci conſequãtur:nec omnes docti philoſophi: philoſophi ſemper ſint:quoniam uero nihil eſt adeo bonum quo mens hominum abuti non poſſit: idcirco non mirum ſi quos aduerſarios habuerit aſtrologia:eſt enim preſumptio nis arrogantiæ atq; elationis proprium:ut ſiquid ſtatim capere non poſſint:eue/ ſtigio illud odio habeant. Adducit in medium complures philoſophos : quo/ rum nullus(ut ait)aſtrologiæ fidem habebat. Sed age aſtrologiam nunq̃ Ari/ ſto.nunquam Plato damnauit : qui tamen cæteros philoſophos antecellunt:mi/ ratur Picus cur de aſtrologia non ſcripſerunt Plato & Ariſt.miretur quoq; cur nec muſicam perfectiuam arithmeticã geometriã nõ ſcripſerunt:dicet.ad nos nõ peruenerunt opera:dicemus quoq; nec aſtrologia. Inſtabit quiſpiã de ceteris ſal tim aliquando uerbum fecit:reſpondemus:etiam aſtrologiam.ii.primi naturali/ um mediam inter mathema.& naturales dixit:obſtabit aſtronomiam non aſtro/ logiam dixiſſe Ariſto. reſpondemus eãdem ſcientiam per ea nomina ſignificari. practicam quidem & ſpeculatiuã eadẽ ſcientia complectitur : quæ uero propria ſunt aſtrologiæ non decet naturalem docere. Deinde quoniã complures philoſo/ phos adducit in medium:quorum nullus aſtrologiæ ſcientiæ credidiſſe dicit Py thagoram:Democritum:& alios:a quo queratur an cæterorum philoſophorum ſententiis Democritus adhereret: aut pythagoras aliorum: quare quanuis quiſq; alterius philoſophiam ſpreuerit/non ob eam cauſam ſpernendam eſſe concludit. ita nec aſtrologiã:uelle ſuũ cuiq; eſt. Verũ quo nam pacto Pythagoras & Demo critus aſtrologiam damnare potuerunt: quũ ipſi non modo inter magicos cõnu/ merentur:ſed magicæ artis inuentores ab antiquis ſcriptoribus habiti ſint. Sene ca quantũ aſtrologiæ detrahere poſſit:quiſq; conſideret quum ſtoicus præceteris ſui temporis fuerit:noſq; ſemper fatis agi dicat:fatiſq; credendũ. Cicero quid cõ/ tra aſtrologos uel pro aſtrologis ſcripſerit ipſe uideat excepta enim eloquẽtiæ ui in cæteris ſepius ceſpitat:potius.n.morali q̃ naturali phia preditus fuit: affirmat in libro ſuo de fato. Ariſto. fati neceſſitatẽ ſenſiſſe:quũ tamẽ & in libro periher/ menias.&.ii.primi naturalium & in diuina contingentiã precæteris phĩs poſue rit idẽ in oĩ morali phia proclamat Epicuro/cuius auctoritas maior eſt apud ip/ ſum/q̃ apud nos credendũ non eſſe dicimus:quũ aſtrorum corpora non maiora (q̃ uiſui appareant)in cælo eſſe dixerit. Dicit aſtrologiam a naturali ſcientia pen dere. Cõcedit hoc Ariſto.ii. primi naturaliũ.concedit & Ptole.aſſo.vii.libri fru ctus.diuerſarũ tamẽ ſcientiarum ſunt uaria principia:uariæq; concluſiões uariis

in locis aperiendæ. Plotinus æque ab aſtrologis poſthabetur: de quo non uideo cur non magis materno q̃ porphyrio credamus. Origenes cui nõ in oĩbus adheremus uanas ſupſtitiones cõmixtas aſtrologicis ueritatibus dãnauit: ſicut & multi chriſtiani pontifices. Alexander peripatetic9 cũ Ptole. ceteriſq̃ doctioribus fati neceſſitatẽ tollit Aueroi credendũ non eſt/qui falſo unici intellectus beſtialẽ poſitionẽ ſe inueniſſe affirmat: qui locantis corporis qualitates ſentiri nõ poſſe a locato ipſo teſtatur: quaſi oĩum eiuſdem ſpeciei locatoꝝ/uel ẽt generis/unicũ ſit temperamentũ/per ætates complexiones diuerſaſq̃ diſpoſitiones non uariabile: qui ĩ ultimo metha. ecẽtricos & epiciclos negat aſſerit quoq̃ diuerſis polis ĩ eodẽ orbe apparentias planetarũ poſſe ſaluari: egre ẽt ferre ait ob ſeniũ aſtrologiã non poſſe acquirere: itaq̃ & anticoꝝ & ſui tp̃is & quã ſperabat ignorauit. Auicẽnæ quæſo lege codicẽ: ubi particularẽ noticiã in propria forma ſolũ ignorari apparebit: reliqui uero adducti nihil concludũt. Ioãnes marlianus aſtroꝝ influxibus adherebat: ut ſepius retulit p̃tor meus excellentiſſimus Franciſcus Ninus Sen̄. eius diſcipulus Luchinus mathematicus optimus uiuit: qui ſuam poterit opinionem exprimere: & in ſcriptis reliquere. Paulum uero Florentinũ mathematicũ (ut audiui) inſignẽ ipſe nunquã alloqutus ſum: neq̃ uidi: a cõpluribus tamẽ eius familiaribus accepi nulli cuiquã rei maiorẽ fidem adhibere q̃ aſtrologiæ: uerum uti uir prudentiſſimus: illã non uulgo exponebat: amicis tamẽ animi ſecreta aperiens/quæcunq̃ cognoſcebat futura p̃dicebat: quã rẽ Coſmus Medices ac Petrus eius filius aſſidue experibant̃: nihil. n. eo inconſulto unquã fecerunt. Quod Baptiſta Albertus Florentinus Pauli familiariſſimus Scriptor quidẽ inter primos noſtri tp̃is in ope ſuo de architectura ſepe teſtat̃ cũ de ĩcidẽdis arborib9 quom de fũdamẽtis hedificioꝝ agit/ caute ſapiẽter loqut9 aſtrologiæ p̃feſſores nõ aſpernandos dixit. Marſilius ficinus Platõicus cuidã amico meo eius ĩſpecta genitura q̃dã futura affirmauit: nihilq̃ aduerſus aſtrologiã ſcripſiſſe audiuim9 at ſepe itẽtũ legimus in libro de triplici uita quem iam plures ſunt anni edidit pro aſtrologica facultate: ubi nõ modo de aſtrologia ſed magica q̃d maius eſt diffuſe tractat. Politianus uero uir quidẽ litteratus neq̃ aſtrologiæ neq̃ eius quã aſtronomiam appellant partem ullã didicerat: ſed pauloante mortẽ complures apud ſe habebat huius ſcientiæ peritos: a quibus aliquid ĩtelligere ſperabat. Nicholaũ leonicenũ aſtrologiæ detraxiſſe nõ creditur/tñ q̃m falſo q̃nq̃ teſtimõia citant̃ tũ q̃m ſi aſtronomia tã p̃clara ſciẽtia ẽ (ſicut ip̃e teſtat̃) circulatores reddere nõ poterat. Quid de ouidio ſentiendũ dictũ: q̃d de ymaginibus nicromãticis Thomas aq̃nas ſenſerit: quid ẽt de annulis. Ptole. ceteriſq̃ nugis non eſt opus reſpõdere. ſed ad Ptole. famã tuendã accedãmus/Damnat Picus phiæ partitionẽ ĩ tria genera quæ quidẽ trimẽbris diuiſio dictis Ariſt. conſona eſt. occaſioq̃ diuiſiõis. nõ. n. putat oĩa abſolute ex tribus cõſtare. materia. forma. & motu q̃m nullũ illoꝝ nõ Deus: multaq̃ alia cõpoſitionẽ illã nõ ſuſtinẽt. Sed de ſenſibilibus rebus loquit̃: a q̃bus n̄ra cognitio ſũmit originẽ: uñ licet in ſenſibilibus theologica non ſint. ut ſenſibilia ſunt ab illis tñ eleuat̃ ĩtellectus ad diuina intuẽda: inuiſibilia dei p̄ ſenſibilia intelligũtur & quãq̃ ut motor a naturali deus cognoſcit̃. illa tñ cognitio diuinæ cognitionis occaſio fuit. a motu igi. ĩtellectus eleuatus eſt ad dei cognitionẽ. & ad id quẽ motus nõ attingit. Abſtractiões uero mathematicas eẽ formas. nullus peripateti

cus dubitat:pariter etiã naturalia materiã continere.Ex illis igitur tribus ſic con
ſtare dixit oĩa:quoniã cuncta naturalia/a quibus notitia noſtra ſumit exordium
hæc tria complectuntur.Quod uero de humiditate lunæ in quatripartito dicit:
apud eos tñ̃ falſum eſt/qui uerba nõ recte ĩterpretantur/neque ſenſum/neque an/
tecedentia aut conſequentia conſiderant.Dicit enim maior lunæ uis eſt humecta
re.eſt enim terra propior/a qua uapor humidus ab imo uſque ad eam aſcendit:
quapropter ad hũc modum mutatione manifeſta corpora mutat.quæ uerba Pi/
cus ſic interpretatur,a qua.ſ.terra uſq; ad eam.ſ.lunam. Sed ꝓculdubio ridicu/
lũ eſt ſic exponere:ſed ſic exponẽda ſũt.a qua.ſ.luna.uirtute.ſ.ipſius . ab imo.ſ.
terre uſq; ad eã terre extremitatẽ humidi uapores eleuãt̃.q.d.maior lunæ uirtus
ĩter ſenſibiles ẽ hũectare.qm̃ ob eius ꝓpinqtatẽ ad terrã/& alias ſupple cãs i.q.de
planetis aptas uapores humidos e terre uiſcerib9 uſq; ad eius extremitatẽ & am/
plius eleuat:q̃re corpa/& ſub terra & ſup terrã exiſtẽtia/ſicut ſunt plantæ & ani/
malia/his humorib9 humectat:q̃ ſentẽtia aptiſſime p aliã lr̃am exprimit̃.dicit.n.
& propter fumoſitatẽ humidã quæ p eã eleuat̃ a terra:ubi patet ꝙ illa particula.
a qua uapor humidus &c.ĩtelligi debet:per quã uapor humidus &c . Preterea ſi
humiditates ille ſũt cã/cur luna humectat corpora noſtra/& reliqua ſuper terram
& ſub terra:quero qñ humectare intenſius poterunt ĩferiora/uel quom eleuati dẽ
ſi terrã & eius ſuperficiẽ occupant/an potius quom ad lunam ꝑuenerint(quouſq;
peruenire non poſſunt) eam humectabũt quoꝝ uirtute radii lunæ inferiora cor
pora humida facient? preterea ſepe nos ammonuit Ptolemeus:ut talẽ in ſtella q̃/
litatẽ diceremus/quoniã ſimilẽ in ĩferiora producit:nõ igi. humida luna eſt quia
ĩn ea humiditas ſit ſed quoniam humiditatem generat . Vlterius quæritur ſi ſic
res inepte ſe haberet:cur non ignea luna eſt:quum calide ſicceq; exalationes alti
us aſcendant? Cur non ignis elementi caliditate uel ſiccitate magis afficitur? Am
plius quæritur a quo putauit Ptolemeus uapores illos eleuari? ſi a luna. aper/
tum eſt quod concludere cupimus.ſi ab altera ſtella:cur non illam humidiorem
dixit?hæc igitur obiectio uana Albumazarris per Haly optime confutata . per
Picum minime comprobatur:ſed ſe ad Ptolemei uerba remiſit : quæ ut dictum
eſt aliud ſonant.Albumazarri in his quæ recte ſcripſit adheremus in ceteris mi/
nime : ſed quũ eius ignorantiam credit oſtendere Picus:in maximã incidit eiuſ/
dem rei ineptiam.ait.n.reges Ptolemei ante xp̃m per quadringentos annos flo/
ruiſſe:lege quæſo ſtrabonẽ ph̃m & geografũ grauiſſimũ:q in ultĩo ſuæ geogra
fiæ libro Ptolemeos oẽs recenſet : a primo qui Alexandro ſucceſſit ad Auletẽ ul
timũ Cleopatræ genitorẽ:quam Augu.una cũ antoni:captiuã in triũpho ducere
uolebat: uide ẽt Suetoniũ in Iulii Cæſa.uita.ubi de Ptole.& Cleopatra mentio/
nẽ habet:& cognoſces Ptolemeos tẽpora xp̃i attigiſſe fere.quare ſi notos aucto/
res tã falſo citet quo pacto rari barbari(quos uidiſſe affirmat)ñ ſuſpecti eẽ pñt?
Vide quoq; q̃ aperte aſtrologiæ ignorantiã oſtendat:qñ materni putat ineptiam
adducere di.quom mercurius in nocturna genitura mediũ cælum occupauerit
quum tamen nõ plus.xl.ferme gradibus a Sole diſtare poſſit.Ignorat ĩquã igno
rat/aſtrologiã olfecit tantũ:uide quo pacto in reliquis fides illi adhibẽda ſit poſt
quã neſcit mediũ cælum/& quartam & decimam ſignificare. poſtquam ipſemet
maternus ĩ capite ubi de Venere & Mercurio agit.ſeipſũ exponit. ait.n.ĩ quar/

ta hoc eſt medio cælo:& ſepius ſic ſe exponit.ſiqs uero codicē mendoſum Picū habuiſſe diceret.Obicimus dū hoc opus cōponebat ante oculos hēbat librū Iulii Fir.Generoſi uiri Petri Cipponii in quo his ſupra uerbis ſcriptū eſt. Vide quāta dictis Pici & auctoritatibus(quas oēs aut peruertit/aut more ſuo ſemp exponit) hńda ſit fides:hinc unuſquiſq; uidere pōt/quo pacto credere debemus his libris quos modo e Chaldæa:modo e Græca & Arabica lingua pro ſe citat:qñ in his q ubiq; nobis pſto ſunt:tā falſo & parū(ut ſic dixerim)pudēter ſe gerat. Sed arbitratus eſt(ut credo) hūc ſuū librū/aut meros grāmaticos lecturos eſſe:qbus pro uirili ſemp proicit ampullas & ſexquipedalia uerba:qui feſtiuitate tm̄ & uerbo℞ & ſcripto℞ moti:re aūt ipſa ignorata/tot aucto℞ noībus acquieſcāt:aut aſtrologiā pfitentes.qui lingua latina ut plurimū carēt:quos ille plurima ſcripto℞ manu adducta nugis tm̄ deterreat.Manliū deridendū eſſe dicit/q; imagines nō abſolutas affirmat ne mūdus flagraret.ſed ipſe qdē uerbū addidit.quo rńdemus.eſt eni poeta℞ loquēdi modus:quo℞ uerba ſale intelligenda ſunt:ne mūdus flagret. bone Deus:ne eius ſoluat' tēperies.Bonattū nō aſtrologū dicimus:ſed aſtrologorū Picā loquacē linguā ignorātē:q bona & mala domus/qcūq; cape poterat clanculū cōgerebat.Nihil deinde humano intellectui ſuauius:q uel eius fœlicitas:uel quod ppe fœlicitatē exiſtit. Q uæ uero fundamēta teneat aſtrologia/ex qōnibus nr̄is ex parte fiet apertū.Nominū affinitas pueros ligat. Q uātū uero Hebraicā linguam calleret a pleriſq; fide dignis accepi:& quædam quæ reticenda ſunt.

u Idimus q uanæ ſint pho℞ auctoritates.inſpiciamus modo quantū Pici ppoſitū cōcludant pphetæ.Ait.n.Eſaias.Stent nūc & ſaluent te augures cæli:qui cōtemplabant' ſidera/& ſupputabant menſes ut annuncient uentura tibi;ecce facti ſunt quaſi ſtipula.ignis cōbuſſit eos:nec liberabunt animā ſuā de manu flammæ.Et ante paucis. Sapientia hæc & ſcientia tua decipiet te:ueniet ſup te malū.& neſcies ortum eius:& irruet ſuper te calamitas quā non poteris expiare. Cui reſpōdemus errorem eſſe aſtrologo℞ ſi fati neceſſitatē ponant:ſi cuncta in cælis ꝑuidere poſſe putent:ſi eo℞ quæ preuident particulares differentias cognoſcere credant:ſi quoq; quæ cælū oſtendit futura diuinæ uoluntati nō ſubiciant:ſi quædam euenire extra omnē cælo℞ ordinem diuina uoluntate nō exiſtiment.ſi cælos(auctorē poſthabendo) uenerentur.ſi ea quæ ſunt ſpiritus mediātibus intelligentiis/ſicut alia mediantibus cælis:ut ait Thomas in lib. de ca.ue.participari non affirment.A ſignis igitur cæli/ut ait Ieremias(in rebus quæ ſunt ſpiritus) non eſt timendum. Nūquid ordinē cæli naturali lumine(cæli inquā ſpiritalis:quod in principio creaſſe deum exponit Augu.) cognoſcere poſſumus:& ponere rationem eius in terra? Q uis enim enarrare poteſt ordinē cælorum?ut ait Iob.hæc omnia ad ſpiritum attinent.

Q m̄ uero nōnulli aſtrologi in ꝑdictos pnicioſos errores facile libris ſuis inciderunt:ob eam cām pontifices animo℞ ſalutē cupientes occaſionē erroris abicere conati ſunt.a qbus ſi qui periti abſtinebūt:eo℞ finē attingēt.Petrus uero alliacenſis ſimilem ſolutionē adduxit.ait.n.dānari a ſanctis & pphetis nō aſtrologiā: ſed quatenus ſolū aut uicia aut uirtutes referant' ad cælū.in qbus uerbis(quos ſupra diximus) errores cōtineri poſſunt.ſed ſicut uerba ſonāt ſi intelligantur/qq non omnia errata connumeret.adhuc ſaluari poteſt a ratione Pici.diximus enim

qõne.ii.arti.penulti.in reſpõſione ad.vii.mores ab aſtrologis in principiis cor/poralibus ſolũ cõſiderari debere quo pacto uirtutes aut uicia nõ ſunt:nõ autẽ ut a uoluntate libera dependent.quatenus uicia aut uirtutes ſunt:quã reſponſionẽ Picus improbare conatur.diſiunctione per cõtradictoria facta.cuius nullã partẽ improbat.Regẽ Perſaꝝ Aſſyriis bellum inferre:& ad mores attinere & nõ atti/nere dicere poſſumus.ſcd̃m ꝙ ad diuerſa principia referemus.dicitur enim quæ cunq; ad aſtrologũ pertinẽt ad mores nõ attinere.non aũt contra.quare eius in/terrogatio logica caret.cõceſſum eſt enĩ cuncta quæ ad aſtrologos pertinent.per ſe ad mores nõ attinere.non autẽ conuerſa quæ eſt.quæcũq; ad mores non atti/nent aſtrologice ſubici cõſiderationi:ſic enim & numeros & alia multa aſtrologia cõſideraret.Siqui uero aſtrologi fati neceſſitatẽ nõ tenebant quibus futurũ ma/lum nõ expiandũ ꝑdicebaꝰ:in aliis tamẽ erroribus inuoluebanꝰ:ut cuncta poſſe per cælos ab hominibus ꝓuideri.Sed etiã illis qui fati neceſſitatẽ tenebant/malũ uenturũ ꝑdici poterat:& ꝙ per illos ut credebant non poterat expiari/aliunde tñ ꝓcedens q̃ ipſi putarent poſſe ꝓcedere.Quod uero Martini ſynodũ decreta Gre gorii & cõcilia allegat:id dicendũ eſt quod ſepius diximus.decreta hæc patrum/ auruſpices aut incantatores/aut augures uel ſortilegos/uel qui ꝓfitentur artẽ ma gicam.ut in cõcilio Toletano ſcriptũ eſt damnare quod ſi quãdo aſtrologiæ uel aſtrologoꝝ mentio facta ſit/ob nullam aliã cãm.id eſſe arbitror:niſi ꝙ aſtrologia abutẽtes/in has malas artes/quæ ab illis per ſe damnanꝰ/ facile deriuare poſſunt. Vtitur Picus auctoritate etiã iureconſultoꝝ:qui in legibus ſuis nõ bonos/& do/ctos ſed abutẽtes bonis rebus ſemꝑ reſpiciũt.lex enim (ut inquit Paulus) eſt pro pter tranſgreſſores.poſſent enĩ plurimi abuti aſtrologia. Sed eſto damnẽt ueros mathematicos.nõne pudet hunc bonaꝝ artiũ ſcientiarũq; pluriũ/atq; doctrinaꝝ profeſſorem/in re tam graui/doctiſſimis arbitris digna/iureconſultos citare? pace illoꝝ dixerim ſi philoſophiæ bonarũq; artium expꝑtes/aut ſaltim non alieni eſſẽnt leges proprias melius intelligerent.

Vltimo ceſaꝝ iudiciis utitur ad cõfutandam aſtrologiã:qua in re ſapientibus hoc tñ in mediũ adducetur.C.Gallicula ſceleſtus Virgilii & Liuii gloriæ inui/dens eoꝝ ſcripta & imagines delere tentauit. Sed optimus Auguſtus qui plura experimenta mathematicoꝝ uiderat.ut a publio Nigidio mathematico ei orbis dominiũ predictũ fuerat:quẽ Theogenes mathematicus adorauit inſpecta geni/tura.thema ſuũ uulgauit:& nũmum argenteum/nota ſideris Capricorni quo na tus eſt percuſſit.Othoni quoq; nondũ Imperatori Seleucus mathematicus ſup/ſtitem Neroni & breui imperaturũ promiſit.quod quidem mos euenit. Domi/tiano adhuc adoleſcentulo mathematici mortis qualitatẽ predixerũt:& inter cæ/teros uide quid Aſcletarion mathematicus & de ſe & de Domitiano predixerit. de Caio Gallicula quid Traxillus mathematicus Tiberio cõſulenti pronunciaue rit.uide Suetonium/qui hæc omnia accurate ſcribit.ante Iuſtinianum dicit ma/thematicos urbe Roma ſæpe expulſos:quaſi populus Romanus medicos nõ ex/pulreit:& quingentos annos abſq; illis uixerit. Simili igitur cauſa expulſi ma/thematici aſtrologiæ falſitatem non demonſtrant:ſicut nec medici medicinæ. itaq; palam poteſt eſſe cunctis aſtrologiam non profligatam/ſed a diuinis inge/niis in maxima ueneratione fuiſſe habitam.

Liber Secundus.

PRimum incertã aſtrologiã oſtẽdere nititur Ptolo. auctoritate
.i.apoteleſ.libro.ait enĩ aſtrologiã magis ueriſimilia captare:q̃
quiquã pro uero decernere:& ſcd̃m litterã aliam.ad nullã hu/
ius materiei ſcientiã ueraciter ſed opinabiliter ꝑuenimus:ma/
xime &c.quæ uerba una cũ ſequẽtibus nil aliud ſibi uolunt.q̃
quod in primo libri fructus afforiſ.demõſtrauit.aſtrologi co/
gnitionẽ.ſ.eſſe uniuerſalem imperfectã ſicut aliis accidit:q̃q̃ etiã multa particula
ria ꝑnoſcunt᷑/cognitione tñ uniuerſali.i.ut particulare magis uniuerſalis.exẽpli
gr̃a.Socratẽ eminus reſpiciendo/nõ Socratẽ eſſe cognoſco.ſed hãc ſubſtãtiã hoc
corpus.hoc aĩal.ad q̃ſdã.n.dr̃ias ꝑticulariũ aut minus gñaliũ noticiã/uel cõiectu
ris uel numinis afflatu ꝑuenimus.Ineptiſſimũ autẽ mihi uidet᷑ dicere aliud ſen/
ſiſſe Ptolo.quũ ibidem ſcientia/iſta & humana & diuina ꝓuideri poſſe affirmet.

Electionũ uanitatẽ in.ii.ca.nitit᷑ oñdere/& q̃dẽ nedũ demõſtret:ſed neq; ſua/
det.ait.aut fauorabile cælũ natalis cõſtellatio in reb⁹ agẽdis pollicet᷑ aut nõ.&c.
dicimus ĩ utroq; caſu utilitatẽ poſſumus haurire electionũ medio.Sed primũ ad
uerte ꝑitus aſtrologus recte nulli eliget:niſi geniturã ei⁹ ꝓuiderit:ut aduerſantia
debilitare/iuuãtia ſidera fortificare poſſit.q̃d ſi obſeruauerit/ſi cælũ minime fauo
rabile ad eã rẽ cõſeq̃ndã uiderit/hoc ſane illi eliget/ne rẽ illã aggrediat᷑.q̃d ſi ꝓuin
ciã ſuſcipe decreuerit:cælo minus aduerſo utẽdũ eẽ monebit:quo.ſ.ea q̃ magno
diſcrimĩe & labore corꝑis animiq; moleſtia illũ opprimerẽt:minori ꝑiculo incõ/
moditateq; offendãt.Farmacũ ꝓbẽt medici ĩfirmo ꝓculdubio motituro:nec ab re
ut.ſ.diutius uiuat:ſi uiuere cupit:aut ſaltẽ minori moleſtia opprimat᷑.patet itaq;
qꝫ uel rẽ nõ aggrediẽdã ſtatuet aſtrologi cõſilio:qno ſine infœliciter egiſſet:uel ſi
ſuſcipiet minori moleſtia afficiet᷑.Excutiamus alteꝝ mẽbrũ Pice.ſi fauorabile in
q̃t fuerit cælũ.nulla opus ẽ horaꝝ electiõe.ſed tua tibi electio ſufficit.Sic ſubtili
ter argumẽtat᷑.Sed afferamus rñſionẽ rudiorẽ.ſũt.n.cõplura media qb⁹ finẽ at
tingimus optatũ/q̃(& ſi cõſeq̃mur) magno q̃nq; labore ottinemus:q̃nq; minori:
q̃nq; facili/q̃nq; faciliori:raro facillime res magnas aſſeq̃ cõtigit.in his modis nõ
paꝝ ꝓdeſſe põt recta electio.ut labor cælo potẽtiori minuat᷑:tollat᷑:facilitas au/
geat᷑.ꝑterea cũ Ptol.tenem⁹ libera uolũtate nr̃a fieri poſſe/ut q̃ cælũ bona capeſ/
ſenda futura ſuadeat/miniẽ eligam⁹:q̃d ſi aſtrologũ cõſuluerit/rẽ ipſã abſq; timore
aliis poſthĩtis aggrediet᷑:exẽplũ.ægrotat Socrates morbo leui/ſua uirtute amouẽ
do.farmacis citi⁹/cõmodi⁹/ſuaui⁹ liberabit᷑:nec tenuiſſima dieta(quã putaret ſe
cũdã/ſibi tñ aduerſa) utet᷑.Sed ut Pico morẽ gererem⁹ utrũq; ſoluim⁹:ut quoq;
nr̃e uolũtati pareat/ipſe.tertiũ ab eo nõ excogitatũ audiat.oñdimus aptiſſime.q.
nr̃a.xiiii.electionũ cã nõ ſolũ minui poſſe futurũ malũ.ſed ẽt euerti & auerti.q̃d
Ptol.afforiſ.vi.libri fructus affirmat.cõtigit.n.potẽtius eſſe cælũ dũ eo utit᷑ ele/
ctio/q̃ q̃n malũ ꝓducit.Ariſt.ãt ñ multũ fortunato ꝓdeſt cõſiliũ dixit.Quã uero
apte mẽtiat᷑ Pic⁹ quũ affirmat ħaly ĩterꝓtẽ dixiſſe friuolã & inefficacẽ eẽ ꝑtẽ aſtro
logiæ:q̃ docet eligere.Legat unuiq̃ſq; cõmẽtũ ei⁹ ſup afforiſ.vi.& apte cognoſcet
an electiões poſthũerit:ipſe.n.Ptol.ſeq̃t᷑.q & afforiſ.ꝓallegato.&.viii.&.x.xiii.
xviii.xx.xxi.xxii.xxvi.xxviii.xxxvi.xl.xliii.liiii.lv.lvii.& ĩ pleriſq; locis idẽ cõ
firmat.Dicit ĩfœlices eẽ q credũt aſtrologiæ:fœlices q poſt hñt:q̃ leuis obiectio.

fœlices uel infœlices hoies cælū facit:nō electiones:q̄ augēt/uel minnūt:raro malū ꝓmiſſū euertūt.bonū nō ꝓmiſſū ꝓbēt.Sed nōne Federicus Vrbini/dux.fœliliciſſimus fuit:q tñ aſtrologiā nō ſpreuit. Duxq; his tꝑibus uiuit/q aſtrologiā nō deridet:cui tñ magna ꝓſpe ſucceſſerūt.An Pompeius aſtrologiæ crediderit neſcimus.nudū tamen eſt Cæſarē illā calluiſſe:qui ſibi fatalem ſtellam in uexillis ſuis pictam deferebat.qui tamē(quom cæli obſuere)reſiſtere neſciuit & mortis periculum euadere toto ſpectante ſenatu in.ſi.te. Sed ſi aduerſis ſucceſſibus/fallaciā facultatis concludere poſſemus:quæ fallacior medicina?

Inutilem eſſe aſtrologiā ſuadere conatur in.iii.ca.qm̄ nec qd agēdū nec ēt qd fugiendū ſit cognoſcit:qa nō in rebus corpori ꝑtinētibus.puta ſanitate & hmōi ꝓdeſſe pōt:neq; in reb9 agēdis.nā ſi rōni uel medicinæ ſciētiæ cōtradicat illi credendū nō eſt.ſi cōcordet ſupflua eſt.Rñdet̄ nullo pacto ſuperfluā eſſe nec abiciēdā.nā pa℞ ante medicina furură egritudinē ꝓuidet.aſtrologia uero/a natiuitatis principio eque ꝓuidere pōt:q̄ in ultimo ſenio uētura ſunt.medicina tm̄ agētia intrinſeca cōſiderat & patiētia:pa℞ circa aeris ſenſibiles q̄litates uerſat̄.quare quū corpora nr̄a aſtris ſubiiciant̄:ut in qōne.ii.oſtēſum eſt/nōnullas corporis alterationes medicos ignorare neceſſe ē:q̄ aſtrologus preuidet:ut ſepius ꝓceptori meo Frāciſco Nino in fr̄is egritudine demōſtraui. Deinde quo tꝑe farmacū exhiberi debeat:ut uel euomat̄ medicina/uel per ſeceſſum educat:parū uel multū in ſtomacho moret̄:multos humores/paucos:hos/uel illos educat cecus medicus aſtrorum uires ignorās recte iudicare nō poterit. Cōtingit ēt medici iudiciū aſtrologi ꝓuidentie aduerſari:quom.ſ.multo ante tēpore ꝓdixerit aſtrologus/Ciceronē flegmaticū acutā paſſurū egritudinē.medicus uero cōtrariū ſentiet.qm̄ flegmaticū humorē predn̄antē uidet.ſed ſi peritus fuerit aſtrologus:medicus ēt corporis diſpoſitionē ſignis ſuis prope futurā egritudinē explorauerit.nullo pacto aduerſabuntur.Itaq; de humana prudentia:& aſtrologi iudicio dicendū. De bello autē ſuſcipiendo quid dicendū ſit/oſtendit Ptolo.in fine ſecūdi ca.primi libri quatripartiti.& in medio tertii quæ loca/ſiquis uiderit ꝓculdubio cognoſcet Picū corticem tm̄ aſtrologiæ attigiſſe.ſunt.n.nō ſolum cæleſtes cauſæ obſeruādæ aſtrologis.ſed & ſecūdæ ſtellæ.& particulares cauſæ inferiores:ut aptiſſime docet Ptolomeus afforiſmo.lxvii.&.xvii.& in libro apoteles ſepiſſime.

In quarto ca.nolumus defendere aſtrologiā eſſe utilem chriſtianæ religioni directe .ſ.per ea quæ reuelata in ipſa traduntur:ſed utilē ad diuina cognoſcenda & errores euitandos.qui.ſ.naturali lumine cognoſci poſſunt:ut in.q.i.oſtendimus. ideo dicta ca.huius miſſa fiant.

Ex predictis nr̄is apparet nō eſſe noxiā aſtrologiā chriſtianæ religioni:nec miracula in cælū referūt periti aſtrologi:nec Ptolo.afforiſ.xv.id intellexit.ſed quæ ad humanas leges uel falſas ſupſtitiones attinēt:& ita in ſecūdo apotel.Q uod ſi Albumazar atq; Bonatus aliter ſenſerint:nec mi℞:qm̄ alter nō doctus/alter ignarus fuit.Vera quidē latria ſoli Deo optimo debetur:quē nō ſenſibus/ſuis tempamentis cælis ſubiectis/ſed parte rationali per ſpeculū ex parte cognoſcimus:quā in qōnibus nr̄is liberā eſſe demōſtrauimus.Q uod uero auxilii captant uane ſupſtitiones:hoc inde eſt/quoniā uero ſubſtentaculo indiget qui claudus eſt.

In.vi.ca.nil dictū annotatiōe ponitur qm̄ ex diuerſitate opinionū arguere de

biliſſimũ eſt.ꝙ rem/uarie in oĩbus rebus opiniones in phĩa demõſtrãt.Duo tñ ab/ ſoluẽda ſunt.Primũ ꝙ demones qñq; cognitiõe priuant̃.qñq; reuelare ꝓhibent̃. & hec raro ſepius tñ cõtingit ut nos illudentes odio pſequentes mẽdacia ꝓferũt. quibus tñ rei ueritas repta erat.Secũdum genitoꝝ figuræ pñt uim habere ſuper ſchemata filioꝝ/& primigeniti:non effectiuã uirtutẽ:ſed ob ſimilitudinẽ figuraꝝ ut ſignũ mediante altera quæ cauſa erat pñt ſignificare.Planũ eſt ẽt ſi fortunatus infortunato cohereat.alteꝝ alteri9 q̃litatẽ pticipare ſcḋm magis aut minus iuxta figuraꝝ poteſtatẽ & p̃dominiũ ita infirmus medico ſeruus dño filius patre affici poterunt diuerſis q̃litatibus.Et qm̃ hæc aut deridet.Picus/aut potius deridere ſi/ mulat:audiat beatũ Thomã aqnatẽ.iii.cõtra gen.ca.xcii.Ait.n.magnes ferrũ at trahit ex uirtute corporis cæleſtis:& lapides & herbe alias occultas uires.unde ni hil ꝓhibet ꝙ ẽt aliqs hõ hẽat ex ĩpreſſiõe corporis cæleſtis aliq̃ efficatiã ĩ aliqbus corporibus faciẽdis quas alius nõ habet.puta medicus in ſanando/ & agricola in plantando:& miles inexpugnando.hec ille:Excellentes.n.cõplures medici fuere/ raros infirmos liberantes:& contra quottidie contingere experimur.

In.vii.uero ca.cõtradictionẽ in uerbis Ptole.& expoſitoꝝ conat̃ oñdere.nã in greca lĩgua habet̃ angulus ſequens in noſtra uero tranſlatiõe habet̃/angulus pre cedẽs æclipſim eſt obſeruãdus.ubi repugnãtia maxima apparet.In hac aũt mate ria nihil dubii nos occupat.fatemur eni cõplures errare.patet.nã Haly ĩ comẽto .xcvi.affo.angulũ dicit eſſe obſeruãdũ q loco eclipſis ꝓpior fuerit.q̃ expoſitionẽ ſequit̃ & allegat.Ioãnes anglicus diſti.iii.ca.ii.ſed idẽ in comẽto prime ptis ca. vii.libri.ii.apoteleſ.affirmat angulũ ante locũ eclipſis eſſe obſeruãdũ/Sed huius materiæ facile apparebit ſolutio qbuſdã p̃notatis.primũ ſupponit̃.eclipſim ſub terra adeo potẽtẽ nõ eẽ:ut ex illa futura indicare poſſimus.mũdo accñtia.ſcḋm cõem aſtrologoꝝ opiõnẽ.Ex hoc ſequit̃ aliud attẽdẽdũ.ꝙ opus eſt unũ angulũ poſt hñe.ſ.uel oriẽtis uel occidẽtis.nã ſi ſequẽtẽ angulũ ĩtelligamus ſcḋm domoꝝ & ſignoꝝ ſucceſſionẽ nõ poterit angulus ſeptimi loci eclipſim ſeq.niſi ſubterra/ neã:quã poſt hñi diximus.ſi uero ſequẽtẽ angulum ſcḋm motũ diurnũ intelliga mus angulũ.ſ.in quo luminare eclipſatũ cõſequẽter repiet̃ ob motũ diurnũ.ſic qdẽ angulus oriẽtis nõ poterit eclipſim ſeq niſi ſubterraneã.Ecõtra aũt eueniet/ſi angulũ p̃cedẽtẽ legerimus.nã ſi p p̃cedẽtẽ ĩtelligamus ſcḋm ſucceſſionẽ domoꝝ uel ſignoꝝ.nõ poterit angulus oriẽtis p̃cedere niſi eclipſim ſubterraneã:& ſic an gulus orientis poſt hẽret̃.ſi uero p̃cedẽtẽ ĩtelligamus ſcḋm motũ diurnũ.ſic qdẽ nõ poterit angulus ſeptimi p̃cedere niſi eclipſim ſub terra. Opus eſt igit̃ quomo docũq; ſumat̃.precedens uel ſeqns ſcḋm ſucceſſionẽ ſignoꝝ uel domoꝝ/aut ſcḋm motũ diurnũ/ꝙ uel ãgulus oriẽtis omittat̃/uel occidẽtis.manifeſtũ ẽ ãt ꝙ oriẽtis angulus omitti nõ debet:quũ lõge potẽtior ſit.igĩ occidẽtis ãgulus omitti debet. oportet ergo ut angulus efficacis ſignificatiõis ſit ſeqns ſcḋm ſucceſſionẽ ſignoꝝ & domoꝝ:qḋ qdẽ ẽ p̃cedẽs ſcḋm ſucceſſionẽ motus diurni.qḋ igĩ greca lingua exprimit recte dicit ſcḋm ſucceſſionẽ ſignoꝝ & domoꝝ eẽ ſeqntẽ angulũ.qḋ ue ro nr̃a trãſlatio hẽt p̃cedẽtẽ obſeruari debere/nõ aliter ĩtelligi põt & debet nec ali ter docti interpretãtur:ut ex ſuppoſitis apte cõcluditur q̃ precedẽtẽ ſcḋm motus diurni ſucceſſionẽ.quod idẽ eſt oĩno. Quæ uero adducit in mediũ de ignorãtia Haly in materia de alcocoden & alileg/omnia cõcedimus:recte confutat omnia.

Nemo.n.ex uerbis Ptolo.dicere pōt ipſű poſuiſſe alcocoden.ſed annoꝝ numerű ex directiōib9 ad iterfectores elicit:decipiunť aűt qdā ex uerbis q̄ de his.q̄ ptātē hn̄t ſup alileg nobis reliqt.quē credűt eſſe alcocoden.decipiunť ēt q putant qnq̧ hylegia poſuiſſe Ptolo.nā in die ac nocte quattuor tm̄ ponit.In die quidē ponit. Solem:Lunā:diſpoſitorē Solis/cōiunctionis p̄cedētis & aſcēdētis:& quarto loco ipſű aſcēdēs.In nocte uero.Lunā:Solē:diſpoſitorē Lunæ/oppoſitiōis precedētis & ptis fortunæ.quarto uero loco eű cōditione ponit alteꝝ duoꝝ:nā ſi preceſſerit cōiunctio natiuitatē/aſcēdēs ſumit nec aliud:ſi uero oppoſitio/ptē fortunæ:fortaſſe in hac cōditionali decepti ſunt:ſed adhuc ecetera q̄ ponűt dictis Ptolo.non cōſonāt:ſed aſtrologis facile pn̄t hűc errorē & uidere & euitare.nō enim putant Haly aſtrologoꝝ oraculű.imo iudicio meo iter doctos numerari nō mereť.Sed hic aduertēdű eſt:qm̄ Picus nō nouit Solē Lunā.p̄dn̄atorēue nō poſſe eē hylec. ut in.q.nr̄a cōcludiť.nā ſi ſciuiſſet nűq̄ tacuiſſet.quā rēm q nouerűt nō ꝓpterea cōtra euāgelicā ueritatē tenēt/aſſerentē nos neſcire diē aut horā.nr̄a.n.ſcia cű cōditione eſt.pōt enim cæloꝝ influētia pluribus cauſis impediri:ideo neſcimus certa ſcientia.ſed ſicut medicus ꝓnoſticatur huic mortē quæ plerűq̧ ſequetur/ita & certius aſtrologus.Dicitur etiā difficile poſſe dies aut horam mortis cognoſci. Vltimo dicitur ſeptimű nō rei quæſite eſſe dandum.& hoc ſolum ignorātes ignorant.ſed illi quē conſulimus.ut patet per Ptolomeum afforiſmo.xiiii.

Ad ea q̄ in indiligētiā nr̄i tpis aſtrologoꝝ obicit:fatendű eſt ingenue cōplures ſic(ut ait)opari:ueꝝ nō ne in ceteris ſciētiis rari repiunť excellentes multi ignariť Alfonſi tabule facile corriguntť.alioꝝ tabulæ /correcte ſunt.Io.de re.mō.multa nos docuit.q̄ tn̄ unuſqſq̧ diligēs obſeruator ſeipſo noſcere pōt.ſed ad hāc ſciētiam(ut expediret)oēm animum appellere nō poſſumus/multis cauſis impediti. quű tn̄ nō tam facile (quēadmodű Picus putabat)aſtrologiam callere ualemus.

Qui uero excellentes inuēti ſunt:q̄ maximo honore ſemp hn̄tur precipue ab his q ſunt amatores uirtutű.Si uero ſtatuas erectas eoꝝ gloria nō uidemus.Ariſto.ipſe.pble.x.particula.xx.cűctis rn̄det.ubi oñdit.cur gimnicis/potius q̄ ſapiētibus premia tribuanť.Et ad errorē Hieronymi Manfredi (ſi tn̄ errauit)dicitur petendű eſſe.cur ab excellentiſſimis medicis quidā interficiunť.quā ob cām iure conſulti excellentes iniquā partem tuentur.an ob ſcientiarum falſitatem:

Falſum eē dicimus/caſu uera p̄dicere doctos aſtrologos:ſed ſolű ignaros.ſicut caſu ignarus medicus ſanat.ſicut ēt geomātes faciűt/nullű firmamētum hn̄tes:q̄ uero artes plerűq̧ uera predicűt:uere ſunt.ſicut fiſionomia.chiromātia.ut teſtari uideť Ariſt.ubi infra.Si uero multa cōſiderant aſtrologi:cōgruű eſt celeſtia oīa corruptibilia uirtute cōtinere. Nec loquunť cōfuſe.hoc eſt q, in utrāq̧ ptē ſumi poſſint.ſed ſic cōfuſe qm̄ in genere.atq̧ in ſpē ſic fortunati aſtrologi predicűt.hi .ſ.q a ſtellis ſenſuű aptitudine ītellectus hn̄t efficaciā:qd̄ ſane ualidius ſignű eſt q̄ phi:q carniű mollicie mētis aptitudinē indicāt. Liber.iii.

Libri.iii.primű ca.epilogus eſt:continēs predictoꝝ cōpendiű:& dicendoꝝ ordinem.ideo miſſum faciemus.

In.ii.in uanű laborat primű/ut oñdat Ptol.ita de ſtellis loq:ſuiſq̧ naturis:ac ſi ex elemētis eſſent compoſite.dicēdű ergo ſtellas eas hr̄e naturas/quas in inferiora p̄ducűt.Quæ uero p

comparationem ad naturas elementorũ ſtellis attribute ſunt non aliter intelligẽda ſunt:q̃.ſ.ꝙ ueritati cõperte congruunt:ſicut Saturnũ multum a Sole diſtare (non quia frigidus) concludi poteſt quoniã multæ fixæ ſunt calidæ. ſed cõgru/it.ut frigida natura planetæ/a calida diſtaret. Deĩde ponit aſtrologorum rationes quibus aliæ fortiores ab aliis adducuntur:ideo ad tertium cap. accedendum eſt.

Ratiõe primã ꝑ aſtrologis confutare uult in.iii.ca.quæ ꝑcedit ex motu.di. cuiuſlibet motus inferioris cælum ẽ cã. Picus ait cõtradicere hoc dogmati phõꝝ tenentiũ/cælũ eſſe cãm uniuerſalẽ:quæ effectus nõ diſtinguit. Sed nõ eſt contradictio:nã ſi cælũ cã uniuerſalis eſt:concurrit igi.ad productiõe effectuũ parti/culariũ:ſtant igiẽ iſta ſimul. Cælũ cã uniuerſalis eſt. cælũ eſt cã oĩs motus:ſed in .q.oſtenſum ẽ/cælũ & uniuerſalẽ & particularẽ cãm eſſe/diuerſoꝝ comperatiõe: Mox rõnem adducit contra aſtrologos de ortis eodẽ ferme tpe in oĩbus diſſimi/libus.quã diſſimilitudinẽ ſi uoluerint aſtrologi in paruã tp̃is differentiã reducere ſtatim obicit:paruã illã differentiã a nobis cognoſci non poſſe. Sic ait Auguſti. in libro de ciuitate dei. quam ſoluimus per duas figuras in queſtione.i. Eos ue/ro qui ex eodem utero oriuntur/diuerſis eiuſdem figure ſignificatoribus ſubie/ctos eſſe diximus.

In.iiii.ca.modũ ſuũ adducit in mediũ:quo putat cælũ agere in ĩferiora: quẽ poſt habemus. Aſtrologi uero honorificẽti9 de cælis ſentiũtq phi:qm̃ ab illis plura emanare cognoſcũt/& occultiorib9 modis: & qm̃ cælũ uniuerſalẽ & particularem cauſam faciunt:quidam tamen phyloſophi ſolum uniuerſalem.

In.v.ca.methaphiſicis enunciatiõibus demõſtrare putat Picus/nullã eſſe peculiarẽ uirtutẽ ĩ cæleſtibus ꝑter cõem motus & luminis influentiã: quã luminis uirtutẽ/cõtinere dixit oẽs quattuor primas qualitates:cõtra quã opinionẽ multa ſuccurrunt media:ſed ut diximus reſpõdẽtis officio fungimur:quærit; Picus qui ponunt calefactiuã uirtutẽ diſtinctã ab aliis:an calor iſte uiuificus cõpetens oĩbus ſtellis ex natura cõi/in ſe uirtute cõtineat qualitates alias:ſicut ipſe poſuit ĩ ꝑcedẽti ca.uel nõ ſi ceteras cõtinere dixeris. mox ait. nõ cõpetit alicui ex natura ꝑpria aliqd ĩpfectius eo/ ꝙ ſibi cõpetit ex natura cõi : qm̃ dr̃ia cõtractior ſp pfectionis gradũ adiũgit. Sed hic ĩſiſtendũ nobis parũp ẽ.ut appeat. an nos quoq; man9terule ſubduxerius. Excutiam9 primã: q̃ram9 ergo an enũciatiõnẽ iſtã uelit uni/uerſalẽ ĩ qua diſtributio ꝑcedit/uel nõ:ſi nõ nihil cõcludet eoꝝ rõ:ſi ſic. ſignem9 eius contradictoriũ.qđ probabimus ueꝝ:illud qdẽ erit. Cõpetit alicui ex natura propria:uel ſpecifica aliqd ĩperfectius eo.qđ cõpetit illi ſcđm naturã cõem. Sed prius quærendũ ab eius defenſoribus:an uelint ꝙ uerbũ illud/eo diſtribuatẽ rõe cõparatiui:uel nõ? Si ſic certũ ẽ argumẽtũ Pici nihil cõcludere.dicemus.n.con/ceſſa ꝑdicta enũciatiõe:cõpetẽtia naturæ ſpecifice nõ eẽ ĩperfectiora/eo/ qđ cõpe/tit ex natura cõi.i.nõ ſũt impfectiora oĩ eo qđ cõpetit illi ſcđm naturã cõem/ iu/xta ſenſũ grãmaticoꝝ.cui tñ nõ repugnat impfectiora eẽ certo dato cõpetẽte ſe/cundũ naturã cõem. Si uero illud uerbũ/eo/nõ diſtribuatẽ:dr̃ cõpetere hõi riſibilitatẽ/aliaq; propria:q̃ ĩperfectiora ſũt:eſſentialibus cõpetẽtib9 rõne naturæ cõio/ris:puta generice:ut aĩalis:uel uiui &c. ſicut accidẽs ignobili9 ẽ ſb̃a. Obicit Pic9 cõparãda eẽ accidẽtalia accidẽtalib9/& eſſentialia eſſentialib9. Dr̃ ꝙ uirtutes ſenſitiue ptis aĩalis naturæ perfectiores ſũt figura manus hoĩs cõueniẽte hõi ex na/

tura ſpecifica: aut ēt riſibilitate: quū nobiliores opatiões ꝑficiāt. Obicit iteꝝ cōparāda eſſe pſectiora pfectioribus: iperfectiora iperfectioribus: ſed ſiqdē ſic itelligat nihil ꝓfecto cōcludit intentū ſuū niſi forte ueꝝ eēt: qđ Picus ſupponere uī: qualitates iſtas primaꝝ effectrices potiores eē ac nobiliores ceteris qualitatibus: quas ſtellæ cōtinent in ſe: qđ tñ eſſe falſū pluribus mediis oñdit: quippe ſi celeſtia corpora aliū finē ſibi pſcripſerint/q̄ inferiora mutare. qđ pſertim dici oportet iuxta Pici ſniam: opinātis/dēpto ſole ac luna/cetera aſtra uel paꝝ uel nihil in inferiora/iflucre/alie actiões nō deerūt ſtellis predictis nō ignobiliores: alie quoq; uirtutes: qbus mediātibus nō eſt opus ut inferiora trāſmutēt. Secūdo qm̄ qualitates nōnullas inſēſibiles influūt/ſenſibilibus lōge nobiliores/quas Scotus & Thomas aquinas pluribus in locis cæleſtes nuncuparūt. Preterea nobiliori corpori nobiliores ꝓprietates & ornamēta cōueniūt: quattuor aūt qualitates priæ/ ſiue uirtuales ſū pſeris ſiue actuales/elemētis inter corpora ignobilioribꝰ cōpetunt. Amplius nulla proprietas pfectior eſt aliis/imo impfectior/eſt/q̄ nobilioribus corporibus aduerſat ſcđm eſſe ſuum perfectiſſimum: ſed quattuor primæ qualitates / ſecundum eſſe intenſiſſimum mixtorum naturis aduerſantur. Vlterius ea quæ ex parte materiæ ſe tenent/ibeciliora ſunt his q̄ ex pte formæ reſultāt: quattuor aūt prime q̄litates ad genus materialis cāæ reducunt: & ad materiā diſponēdam reqrūtur. ut tali forma actuetur: a qua talis proprietas emanat. Adhuc nobilius ē id cuiꝰ gr̄a alia ſunt: q̄ quæ gr̄a illius ſunt ueꝝ quattuor prime q̄litates in cōplexionē ordināntur: ſicut elemēta imixta. Sed eſto ut Picus deſiderat concedatur illi qđ necꝓbat nec ꝓbare pōt/calorē. ſ. illū eē pfectiorē frigi. hu. & ſicci. & ulterius ꝙ nihil cōpetat alicui ſcđm naturā ſpecificā iperfectius eo: qđ ſcđm comuniorē naturā eidem cōpetit: adhuc nihil efficaciæ cōtinet in ſe rō iſta quā efficacē in margie dicūt. tenet. n. rō de his q̄ ſecundū naturā cōem ab intrinſeco cōpetunt. Lux aūt ſtellarū uiuifica lumē quoq; ab illis influxū ipſius ſolis ē/& ab extrinſeco ueniunt: quare uaniſſima rō illa cōcludit. Reliqua ē altera diuiſiōis pars: quā uerā tenemus/& ſi primā defēdimꝰ/ut debilitas rōnum Pici appareret. Affirmamus ergo aliud mēbrū. diuiſiōis. qđ eſt. Qualitates alias a calore nō cōtineri: & a particulari natura huius uel illius aſtri manare. Cōtra dicit Picus nulli cōpetit ex natura ꝓpria aliquid/repugnās proprietatibꝰ: q̄ illi cōpetunt ex natura cōi. Cui rñdemus. querendo an repugnās hoc pdictū ſic repugnās dicat. qm̄ alteri adeo aduerſet: ut mutuo expellat illud/& ab eo expellat: aut ſic repugnās ſit: ut effectū repugnantē ꝓducat: ſi primū intelligat: certū ē frigiditatē uirtualē caliditati uirtuali accidētaliter acquiſite in aſtris nō repugnare: ſicut nec ēt i calore uiuifico ſcđm Picū repugnāt. patet ēt i aqua (ubi reflexio radioꝝ ſolis fit) eē frigiditatē uirtualē & actualē. & caliditatē uirtualem luminis accidētaliter acquiſiti: nec ēt repugnāt caliditas actualis & frigiditas uirtualis/patet in aqua calefacta. & ita de reliquis. Secundo nec incōuenit in eadē ſbā ēe cōtrariarum q̄litatū/effectiuas q̄litates uirtuales. mixtū. n. uim hēt ſe reducendi ad debitā. tēperiē q̄litercūq; labat. ſicut aq̄ ad frigiditatē lapſa p caliditatē. Si uero diceret ſic repugnātes q̄litas intelligi debere qm̄ repugnātes q̄litates actuales ꝓducere poſſint. ſic qdem calor ſuus uiuificus q̄tuor q̄litates primas uirtute cōtinere nō poterit nec ſiccitatē & humiditatē ꝓducere eadē diſpoſitiōe. Preterea ponere uolumus (nō ut ſic ſentiamꝰ: ſed ut ar

gumẽtí debilitas appareat)qualitates alias actuales in aſtris/ caliditati ẽt actuali repugnãtes adhuc nihil cõcludit:niſi cõceſſum ſit.calorẽ illũ ab itrinſeco pendere qđ falſum aſſerimus:ſic igi.ꝓbari nõ põt aquã nõ eſſe frigidã actu uel uirtute qm̃ aliqd caliditatis calore aſtroꝝ/ignis/aut aeris in ſe contineat:aut ẽt mediante radio p illã trãſeunte:ita nec aſtra in frigiditatiuã uirtutẽ nõ hre/qm̃ a ſole lumen ac lucẽ participãt.Amplius corporibus in quibus elementa grauia p̃dominant̃/ ſcđm cõmunẽ eoꝝ naturã competit deorſũ moueri ad mediũ:ſcđm p̃dominantis elementi motũ:aliqbus tñ corporibus in qbus grauia elementa p̃dominant̃/cõpetit ut ſurſum moueant̃:& ad quacunqꝫ poſitiõis differentiã:ut patet in plãtis: & precipue in pfectis aialibus/inquãtũ uiua uel ſenſibilia/uel motu ꝓgreſſiua ſunt. Patet ergo ꝙ nihil efficacie in ſe continent Pici ratiões quom etiam phiſicis/aut methaphiſicis mediis utitur.

In vi.ca.ꝓbare cõtendit/lunæ lumẽ caliditatẽ producere.qđ cõcedimus. Inde noctes in plenilunio calidiores ſũt:tenemus.n.quodlibet lumẽ per ſe caliditatis productiuum.Sed quom per accidens cauſare frigiditatem oſtendere uult: officium reſpondentis fungitur:non arguentis:ideo hæc ſufficiant.

7 Ex dictis patet nõ opportere ad reſponſionẽ Abraham recurrere:quã recte iprobat Picus dixit Abrahã:ſtellæ quædam ſic frigide ſunt:quoniã minus calidæ cõtra quẽ rõs cõplures adduci poſſet.ſed nolum9 iſiſtere ueritate cõprehenſa.

8 Ob ſimilem cauſam quæ in octauo ca.ponunt̃ poſthabebimus.

9 In nona pte hæc tm̃ notare placuit:primũ cælos i iferiora agere quattuor mediis nõ ſolũ lumie/& motu:ſed influentia iſenſibili:& figura:ut.q.ii.arti.viiii.demonſtrauimus.Motu ẽt non ſolũ agẽtia deferunt̃:ſed effectus ceteroꝝ agentiũ determinant̃.Qui uero ponũt drĩas motuũ cæloꝝ eẽ ſolũ.uelocitatẽ tarditatem pluralitatẽ paucitatẽ:& maior uel minor perpendicularitas:nõ recte ſentiũt ea/q̃ ſpãliter noſcũt aſtrologi.primũ errãt/qm̃ maior uel minor perpẽdicularitas radiorum non eſt differentia motus.ſed corporis moti. Secundo quoniam & ſi tantum iſta phũs conſideret.aſtrologo tamen plura de motu manifeſta ſunt:quæ in locis ꝓpriis oñſa ſũt.drĩam quidẽ non mediocrẽ cãt motus uerſus unã uel alterã primi mobilis partẽ uel punctũ.qui motus a pleriſqꝫ diu pfecte cogniti ſunt.ſiqs aũt inſenſibilis error accidit:facile emendari põt.Dicimus niſi cælũ moueret̃ ceſſaret oĩs motus generatiõis.ſpẽꝝ ſbãliũ:quæ in uniuerſi machina iueniunt̃ q̃ uero formã ſbãlẽ materia ſuſciperet p uiã ſeq̃le dubiũ eſt ignis quoqꝫ forte ſurſũ nõ moueret̃:qm̃ ad cõcauum Lune mouet̃ ob influẽtiã p̃ſeruatiuã eiuſdẽ que (ceſſãte cæloꝝ motu)deficeret.ſed de his diſputare/ẽ neceſſaria relinq̃re & in utilia temptare.A cælis ẽt oĩs generatio eſt.aut.n.tãq̃ prĩcipalia agẽtia cõcurrũt aut ueluti in materiã diſponentia:ſicut in ſola hoĩs generatiõe euenit:de q̃ Ariſt.ii.primi naturaliũ.ait hõ.n.hoĩem generat & ſol.& i li.de aĩalib9 itellect9 uẽit deforis: non de materiæ potẽtia ab agẽte naturali educt9:agẽtia uero pticularia inſtrumẽtaliter agũt cælo coopante prĩcipali9ſicut & ipſi cæli dei ſũt media/& ſecũdarie cãæ q̃ mures generare pñt/& cõcurrẽte cã iferiori & nõ cõcurrẽte.qa ẽt nõ nulla ſe ſolis producũt/ut pticulares cãæ:ut.q.ii.oſtẽſum ẽ.qñqꝫ egent inferioribus cãis determinãtibus:ut i aĩaliũ pfectoꝝ generatiõibus qñqꝫ utroqꝫ mõ eiuſdẽ ſpẽi effectus ꝓducere pñt.ſicut de muribus exẽplũ dedimus. Si uero phĩ uniformitatẽ

motus cælorum tenuerunt: de motibus particularibus intellexerunt: non au/ tem de motu uero ex pluribus reſultante. ex quo tanta diuerſitas in aſtris appa/ ret. ut nunq̃ eadem uelocitate moueantur.

Poſtq̃ duo tñ cælorꝝ inſtrumenta ẽe dixit lumen & motus. quũq; motus ad lu minoſa deferẽda ordinatus crediderit. conſequẽs ſibi uiſum ẽ i. x. ca. poſſe cõclu/ dere ꝑiter ſolẽ & lunã i quib9 lumẽ maius ſentit᷑ parꝝ aut nihil in iferiora operari ſed qm̃ q̃ttuor mediis agit i nos cælũ ut ꝑdictũ ẽ: & motu multo aliter agit q̃ pu taret Picus: idcirco incõuenienter cõcludit. Cõcedendũ ẽ lunã lumine calefacere aut ẽe calefactiuã: licet ꝓpria uirtute frigefactiua ſit. pariter ſolẽ ẽe potentiſſimũ nõ ſolũ rõne maxiæ lucis maximi luminis ꝓductiuæ: ſed ẽt rõne aliarꝝ inſenſibi/ liũ uirtutũ: poſt ipſũ luna plurifaciẽda ẽ: nõ ſolũ rõne luminis: ſed aliarũ ꝓtãtum multis de cauſis aptis. q. vii. ſed ſi nebuloſarꝝ atq; occultarꝝ ſtellarꝝ magnas uires cognouiſſet Picus: nõ adeo lumẽ maximi feciſſet: nec ẽt aliarꝝ ſtellarꝝ uires poſt/ habuiſſet. ſit luna ꝓpinquiſſima nobis. Iuppiter qui. MMMDCCC. uicibus lu næ quãtitatẽ cõtinet erit ne poſthabẽdus? Saturnus q. MMMDCXL? mitto fi xas ſtellas primæ ſecũdæ & aliarꝝ magnitudinũ. Ariſt. aũt. ii. primi naturaliũ lu nã reliq̃t: quã i li. de ge. aĩaliũ exꝑſſit: de his loquẽs: qm̃ pricipaliora ẽe cognoſce bat reliquas aũt nõ expreſſit: qm̃ ad aliũ ſpectãt artificẽ ut ſepius dictũ eſt. Sed licet luminaria pricipaliora ſint: ex hoc tñ concludi nõ põt: q̃ cetere ſtelle nõ poſ ſint pricipatũ ottinere. ſiqdẽ luna propinq̃tate ſua multum afficit: uelocitate uero multa influit: lumĩe nõ parꝝ imutat. Saturnus quoq; aut Iuppiter ſua tarditate diutius ifluit: ſua magnitudĩe multũ põt: & ita de reliq̃s: ſed certe multũ ſuꝑflua natura uideret᷑ ſi ex tot ſtellis nõ caſu factis duo tm̃ ꝑeſſent inferioribus. Et ſicut ẽt uidemus in inferioribus nobilius ab ignobiliori pati: ita in ſole (quantum ad actiones in nos) euenire non eſt inconueniens.

In. xi. ca. aſſerit (excepta luna) cetera aſtra nõ uariari in uirtute: q̃d q̃dem ĩne ptiſſimũ eſt: & adeo ad ſenſũ falſũ ut rñſionẽ nõ mereat᷑: planũ eſt hoc cõiunctio nes ſuꝑiorꝝ & aſpectus obſeruãtibus. aliaq; multa aſtrologis nota. Deinde cũ di/ cit q̃ in aſcendẽte debilius oꝑant᷑ ſtellæ: hoc uerꝝ eſt de radiorꝝ ſenſibiliũ actiõe nõ aũt aliorꝝ (ut diximus) inſenſibiliũ. Sub terra influũt in aſcendẽs & alia loca ꝑdominãtia: itaq; reflexe nõ parꝝ agũt: q̃re ſub terra ꝑ inſenſibiles radios plus in fluunt: q̃ certe ꝑtes cæli ſuꝑ terrã loca aut ſtellas predominãtes non reſpicientes. Q uomq; luna nil luminis ſuꝑ terrã multiplicat: multũ influẽtie ꝓducere põt: eſt. n. lumẽ uehiculũ ſolũ a bene eſſe: q̃d patet ꝑ alterationẽ magnã quã in egris i lu naticis in elemẽtis tꝑe cõiunctiõis cernim9. Et ita in cõiunctiõe aliorꝝ patet ad ſẽ ſũ. Q d uero Plotin9 cõtendit nõ poſſe mixturas radiorꝝ uarias cõſurgere. ex ru di imaginatiõe ꝓcedit: nõ. n. miſceri dicius ſicut elemẽta i mixto aut q̃litates pri mas i ſubiecto: ſed ſicut lucidorꝝ corporꝝ radii i medio miſcent᷑: ſcd̃m uarios ex/ ceſſus uiriũ predominãtiũ ubi miſcibilia non corrumpuntur.

In. xii. ca. oñdere cupit. q̃ nã uarietas effectuũ i cælũ redigi poſſit. ſuppõit in eſſe cælo unũ lumẽ q̃ſi ſ bãle reſultãs ex oĩb9 cæli lumĩbus. & hoc q̃dẽ ꝑpetuum & imutabile ẽe dñt. licet accidẽtaliter ſcd̃m maiorẽ uel minorẽ intẽſionẽ uariet᷑. Q d q̃dẽ falſiſſimũ tenem9. ſicut i. q. nr̃is oñdim9. lumẽ. n. a cã ſua pẽdet i ẽe & cõſeruari. q̃d ſenſu patet. nã iterpoſito opaco illico radii corrũpunt᷑. uide q̃ ibi di

xerim. Dicere aũt materiã eẽ intimiorẽ: ſupple cõpoſito: ue℞ ẽ: qm̃ eius ſbãm cõ ſtituit: ſed nõ in cauſãdo potiorẽ: tũ qm̃ ignobiliſſima cã tũ qm̃ cælũ nõ ſolũ eſt cã uniuerſalis: ut. q. ii. nr̃a oñſũ ẽ. Gemelli ãt/& ſi cõplexiõis ſimilitu dine/ſic piter alterãť. a celis tñ cõplexionẽ illã: ſortiti ſũt: qa ñ repugnãt naturales cauſe/a natu ralib9 aſſignate/aſtrologicis cãis: q̃s ipi adducũt ĩ mediũ. qd ad aug. dd. dictũ ẽ.

13 Solẽ ĩ oĩb9 ſtellis opari oñſũ ẽ a nobis. q. vii. Solẽ ĩ leone flagrare non dicius ſolũ ob calorẽ: ſed ob alias uires q̃s fortiores oñdit. quũq; ſol & luna quolibet an no ſimili mõ ferme ſe hẽant q̃tũ ad lumẽ & calorẽ ĩfluxũ: dicat Picus q̃ cã tantæ uarietatis aeris diſpoſitiõis? q̃ nam cã tantæ frigiditatis: quanta fuit anno ſalutis. MCCCCXCII? an ſol & luna curſũ mutarũt? nõ qdẽ ſufficiet materie diuerſita tẽ aſſignare: quũ ipſi9 alteratio cãs ſupiores ſequať. Dies q̃s nautæ obſeruant ex ſolis ſignificatiõe ſũpti ſũt. ſiqd ãt boni habuerũt/ab aſtrologis acceperunt: ſuas nubeculas pluuiæ q̃ſi cõiũctas friuolas hẽmus: qđ ſi mare piodos hẽt fortaſſis ẽt pociſmos. Mores hoĩum ĩ q̃litates prias reducit: q̃ ſi a corpibus cæleſtib9 pẽdẽt. cur nõ & mores? quos tñ ab illis nõ poſſe pẽdere dixit. Sed affectiões q̃ q̃litatib9 iſtis corpa ĩmutãt: aliis cæleſtib9 ꝓprietatib9 nõ repugnãt: idẽ erit & ſub ariete marteq; colleric9 ad bellũ ꝓnus/& rõe hũoris p̃dominãtis: & rõe occultæ martie ꝓprietatis. Quæ uero de morib9 hoĩum obicit: fateť Ptole. monetq; nos pticu/ lares cauſas reſpicere: ut ſupra dictum eſt.

14 Falſo Ptole. dñt ſenſiſſe ĩ apoteleſ. li. i. ca. viii. lunã ĩ pria q̃rta. ſ. a cõiũctiõe ad q̃dratũ primũ aeris & ueris naturã hẽre. eſtatis ĩ ſcđa. autu. ĩ tertia hyemis ĩ q̃rta ut aſſerit Picus/Haly quoq; Ptole. ĩterpres. Ptole. n. priæ q̃rtæ ſolã hũiditatẽ attri buit: ſcđæ caliditatẽ: tertiæ ſic. q̃rtæ fri. cuius tñ expoſitiõis oblitus ĩ expoſitiõe. lvi. affo. ait in tertia q̃rta ſicut in pria accedere hũiditates: & in quarta ſicut in ſe cũda recedeř: & hoc ſcđm arabicã lr̃am. q̃ tãq̃ deprauata oĩo poſthabẽda ẽ: & ab ĩtẽtiõe Ptole. aliẽa. In græca uero lr̃a ſic ait pto. quom luna ẽ in primo quadrã/ gulo. hoc ẽ ex quo a ſolis cõiunctiõe receſſit corpo℞ hũiditates ad ſcđm uſq; ef/ fluunt in reliq̃s ãt decreſcũt: q̃ ẽt ſnĩa/ei quã poſuit in li. apotel. repugnaꝛ uř. Pro hac℞ cõcordia aduertẽdũ ẽ: ꝙ luna ſua naturali influẽtia inſenſibili frigida eſt & hũida ſemp: lcet ſcđm magis & mĩus ob alias cãs ſimiles uel diſſimiles ſibi. cõiũ ctas: hæc eius ꝓprietas ẽ: nullo habito ad lumẽ reſpectu. Scđo ꝙ p caliditatẽ mo dicã/hũiditas excitať/rareſit/& ampliať & cõmoueť. q̃ ſi intẽſior fuerit: aut in hu midũ diutius agẽs aliq̃tulũ deſiccat. Tertio hũiditatẽ caliditati cõiũctã/uitæ eſſe cõueniẽtiorẽ: quare & plãtæ & aĩalia magis nutriunť hũiditatæ aerea q̃ aquea. His intellectis. qđ in. lvi. affo. dixit ſic uerificať. qm̃ ea (q̃ luna ꝓpria ĩfluẽtia hu mectat) lumine a ſole aq̃ſito/& caliditate ab ea gñata hũiditatẽ excitãdo hũidio ra facit. qm̃ hũiditatẽ magis effluẽtẽ cõmotã/amplioris capacitatis reddit. p hu/ miditatẽ nõ qualitatẽ ipſã tm̃ ſed corpus humidũ/ſeu uaporẽ/uel humorẽ intelli/ gẽdo: hoc ãt fit. quom maiore lumine nos afficit: qđ euenit a primo quadrãgulo uſq; ad ſcđm: ſicut igi. in circuli medietate/ubi plus luminis pticipat ſic hũidior effectiue reddiť: ita quoq; in reliqua medietate ſiccior/aut minus hũida ẽ. Sẽſus ãt uerbo℞ li. apo. ẽ. dico ꝙ recte loqutus ẽ Pto. qñ ptimã quartã hũidã dixit: qm̃ . ſ. natura ꝓpria hũida ẽ. nõ dixit frigidã/licet potuiſſet. qm̃ ad calorẽ accidẽtalẽ tẽdit. denominatio ãt mot9/a termino ad quẽ ſumiť. ſcđam recte appellauit cali

dam.tū qm̄ ad calorē accidentalē tendit:tū qm̄ plus luminis influit.non tñ dixit eā nō eē hūidā/aut ſiccā:ſicut Picus affirmat imo (excitata hūiditate/atq; uitæ cō formi)tūc qdē hūidiorē.tertiā.aūt ſiccā recte appellauit.i.minus humidā q̄ ſcđa accidētali ꝑdicta hūiditate/excitata/uiuifica.tum qm̄ rōe moræ caloris ipſius accidētalis/aliq̄tulū hūiditatis predicte cōſumpſit:tū ēt qm̄ ad diminutionē caliditatis/& ꝑ cōſequēs ꝑdicte hūiditatis tēdit:calidā nō appellauit licet potuiſſet qm̄ calor remititur.& ad frigiditatē tendit.q̄rtā uero frigidā dixit:qm̄ & minus de lumine ꝑbet:& ad remiſſionē caloris tēdit:licet humida ſit ſemp ꝓpria uirtute.nulla ergo iter Ptole.dcā cōtrouerſia ē.ſi recte itelligāt̃:ñ tm̄ iuxta corticē ſicut Pic9 fecit:q ſēſū haly ſequut9 ē quē ab alexādro affrodiſſeo i ꝓblematib9 ſuis accepit.

¶ Multe ſūt cāe fluxū & refluxū maris uariātia.poſito(ut tenem9)eiuſmōi motū a luna pricipaliter pēdere:quaꝝ una ē lumis uariatio. Scđa influētiæ ab aliis aſtris receptæ mutatio. Tertia acceſſus lūæ adhūc uel illū polū obliq̄tate zodiaci ſub quo fert̃.Quarta ē motus lūæ rapt9 diurnus:ab oriēte i occidēs/quolibet die.Quinta ē mai9 uel minus lūæ dominiū ſup hac uel illa pte aq̄ ſicut de ptib9 terre dici oportet q̄ magis uni q̄ alteri planetæ ſubiciat̃.Sexta ē mariū groſſities/cōpactaq; materia/q̄ min9 ad motū apta ē aqua. Septia ē aquaꝝ i pte hac uel illa maior gn̄atio q̄ eleuatior reddit̃ aqua i uno q̄ in alio loco:qua re magis ad illā q̄ ad aliā ptē fluit his oib9 cāis uario mō i hoc uel illo loco.hoc uel illo tpe potētib9.cōtingit alicubi mare magis/ſepi9/& uerſus aliā & aliā mūdi ptē flui & reflui.Reliq; uero cāæ leues & accidētales ſūt.ſicut ē ob brachia terræ iterruptio aut uēti aut uapores inflātes.& huiuſmōi.Luna uero duplici radio attrahere pōt & recto & reflexo per oppoſitū.ſ.cuius uis maior quidē eſt q̄ inexpertis uideat̃. Radii autē quibus principaliter agit. Luna i mare attrahēdo & tumefaciēdo nō ſunt radii luminis lunæ:quoniā in cōiunctiōe nō fieret fluxus aut refluxus. ſicut fieri uidemus:ſed uirtuales:quib9/ſicut magnes ferrū/ita luna attrahit aquas.Ex his facile ſoluuntur quæcunq; in hac materia obici poſſunt.

In.xvi.ca.contra Galenū diſputat de creticis dieb9 referētis eos in lunā.q tres mot9 lunæ cōſiderauit.primū a loco in quo luna repit̃ tpe principii egritudinis. Secūdū a diſtātia & aſpectibus ad ſolē.Tertiū a loco ubi primo luna poſt coitū apparere incipit.In qua materia primos duos mōs approbam9 qm̄ ſepi9 expti ſum9 & q has mutatiōes negat ſēſū negat:& ſophiſta appellari meret̃.ut ait gale.de creticis:hos āt mōs nō mixti:ſed de ꝑ ſe efficaces eē aſſerim9.qđ ſi cōtigerit i aliqb9 creticis pūctis ſimul cōiūgi:potētior erit ille pūctus:tātoq; magis/ quāto alioꝝ aſpectibus fortificabit̃:qbus aſpectibus qn̄q; unū qn̄q; alteꝝ modū pōtētiorē expimur.ſed ſicut i.q.nr̄a.xiiii.de pticularib9 pricipiis dixim9.aliæ ſūt ēt cāe criſiū ſolū aſtrologis notæ.quaꝝ ignorantia excogitarūt qdā motum lunæ dēpto tēpore occultatiōis uidebāt.n.qn̄q;.xx.diē creticū.& hui9 cā tēpus coit9 abiciebāt ſed iſtū modū nō tenem9.tū rōibus/qs Picus recte cōtra argumētat̃ tū qm̄ cōperta ē cauſa deceptiōis. ut dictū ē Galēo tamen firma/fides habenda eſt q tot uicibus exptus prios duos mōs ueros eē cognouit.& ſi aſtrologica & aſtronomica nō plene nouit/ipſe tñ pitū cōſulēdū dixit.qm̄ nō ābigebat a Luna criſes fieri & a corporib9 cæleſtib9.cui tñ nō repugnat q̄ nō plene ueritatē agnouerit. Tempus uero a medicis/diebus menſuratum iuxta mediū lunæ motū ſūptū eſt

iccirco qñq; accelerari/qñq; retardari criſes cõtingit:q̄ uerũ lunæ motũ ſequunť. Q uũ uero q̄rit / q̄ rõ aſſignari põt uirtutis tetragone irradiatiõis.rñdemus p.ix. nřam.q.ubi cãe ꝑdictoꝝ aſſignanť.Nõ incõuenit Galenũ laudaſſe Aegyptios & in aliqb9 deriſiſſe.ſicut nos Picũ i oĩ phía egregiũ tenem9:ridem9 ãt ipſi9 aſtrologicos cõcept9:aut poti9 circa aſtrologica uanas imaginatiões.Deiñ ſi gradus qſpiã egroto aduerſus ſit.nõ ẽ opus ut cõtrarietas iſta a primis q̄litatib9 pẽdeat.ſed ab occulta q̄litate.ſicut de caſib9 plãetaꝝ/& detrimẽtis i oppoſitis domoꝝ & exaltationũ dicere oportet.ubi ẽt cõcurrit aſpect9.iõ in ꝓpiquo ſigno mutatio ꝑdicta nõ fit.nec i ſexta aut octaua.Trinus ãt aſpectus ex natura ſui egrotũ nõ inſtigat iccirco niſi aliæ accñtales cãæ cõcurrãt/creticos motus nõ cauſat.Q uũ uero q̄rit poſt lunæ circulationẽ cui ptãs alteratiua tribuať.rñſũ ẽ in.q.nřa.xiiii.ꝙ & ſoli & Saturno.ibi quoq; cur i pacutis ac ꝑpacutis egritudinib9 citius criſes fiãt expreſſũ ẽ.Ptolo.ſñia de angulis figuræ pricipii egritudinis uera ẽ.ſed pria efficacior.plus.n.põt aſpectus pricipiũ egritudis q̄ ãgulus. Cetera i hoc ca.miſſa fiãt.

17 Cõcedimus q̄cũq; in.xii.ca.adducit/nõ eẽ piodos humoꝝ i ſtellas referẽdos. niſi quatenus putrefacta materia uel ꝓpe putrefactionẽ prius aut poſt/citius aut ſerius cor ipſũ iuadit fortificãte uel debilitãte cæleſti cã materiæ ſi͠li uel diſſimili.

18 Cõtra ea q̄ dicũt aſtrologi de octimeſtri partu.ſic leuiter arguit di.in cælo nõ eẽ cãm noxiã.qđ qdẽ inaduertẽtiã oñdit.qm̄ qđ uni ſalus alteri mors eſt.& gñatio unius corruptio alterius eſt.tẽpamẽtũ unius ſpẽi diſtẽperamẽtũ alterius eſſe oportet.inferius reperiri uenena/uitæ hois aduerſa ſic etiã in cælo:ubi oĩs forma generabilis & corruptibilis uirtute cõtineť.quæ oĩa in.q.nřa.ii.demõſtrata ſunt. Debiliter autẽ Picus arguit cõtra.Saturni poteſtatẽ.quom dicit eã poſitionẽ rationẽ nõ hr̃e:quis ad alia loca ſe remittat.nos quoq; ibi reſpõdebimus. Q uomq; effectũ ꝑdictũ iuxta Hipocratis ſñiam in alias cauſas reducit.nõ aduertit/eiuſdẽ rei plures eſſe cauſas cõcordes ad diuerſas ſcientias attinentes.

19 Q ui credũt nautis & agricolis:aut effectus ferme cauſis cõiunctos uidebũt: quod quidẽ leuiſſimũ & infimũ eſt.aut ab aſtrologis deriuatã ueritatẽ itelligẽt. Medic9 quoq; paulo prius ꝓgnoſticať:& rẽ infimã uidet ignobilẽ:cauſæ ſuæ cõiunctã.Sed aſtrologia uniuerſa ardua naturæ ſecreta/q̄to añ uolueris tpe/ꝑdicere põt.Q uare cælos infamãt q uires ſuas auferũt:q unũ loquũť aliud corde tenẽt: q populos(prius tñ ſeipſos)decipiũt:q ſtellas inumeras/ut brutis paſcẽtib9 luceãt factas eẽ ꝑdicãt.Sed nõ miꝝ ſi qdã aſtrologiã deteſtãť:qm̄ aſtrologia illos deteſtať.Q uid ſibi uelit imagĩes/dixim9 in.q.nřis.Columellæ uero min9 credẽdũ ẽ: q̄ his q diuturnis obſeruatiõib9 cæleſtia iſpexerũt.Ego qdẽ de aeris mutatiõe q̄tũ poſſit aſtrologus preuidere certiſſimus factus/alios cõplures ſepius cõmonefeci.

20 Oſtenſum eſt in.q.noſtris.ꝙ q̄ aſtrologi de primis qualitatibus aſtroꝝ loquũtur ad rẽ ipſam inſenſibilem per ſenſibilia confirmandã inuenerũt.quare tẽporis diſpoſitio.puta hyemis frigiditas:aut eſtatis caliditas:ceteras uirtuales cauſas caliditatis & frigi.nõ ſupat.quas cauſas per cõceptionis figurã p ſe cognoſcere põt aſtrologus:p geniturã uero per aliud/ob ſimilitudinẽ quã habet cũ illa per ſe ſignificatiua uel ecõtra.ſed alia multa(quoꝝ ꝑdicũt euentus)nõ p has manifeſtas qualitates ſed occultas ꝑdicunt.Opus eſt igiť ad ꝓprietates natoꝝ cognoſcẽdas/alias cõpenſare cauſas q̄ aeris:mutationũ.& ſimiliter in bellis ꝓuidẽdis accidet.

Ptolo. ergo nõ ſemp ꝗlitates manifeſtas cũ occultis cõcordauit. tũ qa qñqȝ nõ potuit: tũ quia noluit: nec illud eſt neceſſariũ. ſed ad doctrinæ claritatẽ faciens.

Quæ in. xxi. ca. ponunt̃ pro ſolutiõe rõnũ ꝓpoſitaꝝ pro aſtrologis/ nõ ẽ nrm̃ refellere. qñ rñdẽtes ſumus. quare tm̃mõ ad qdã cõtra aſtrologiã adducta rñdẽdũ eſt. Dicimus ergo cælũ eẽ cãm mali pene/ & defectuũ eo mõ quo in. q. ii. oſtẽſum eſt. Licet aũt mõſtrũ fiat ſub rõne mõſtruoſitatis/ ꝑter intentionẽ principalẽ agẽtis particularis/ reſpectu cuius fit a caſu: nõ tñ fieri põt ꝑter intentionẽ agẽtis uniuerſalis. ſaltim uniuerſalis cãe cognoſcentis ꝗ ad decorẽ & ꝑfectionẽ uniuerſi ea ꝓducit. ꝗre nõ ſolũ in materiæ defectũ uel abũdãtiã aut cõtinẽtis in diſpõnẽ: aut ꝗlitatũ diſcõuenientiã/ mõſtra reducere opus eſt. ſed in cãm uniuerſalẽ ſecũdã/ ĩpotentẽ ꝓducere indiuiduũ ſub cõuenienti diſpõne ipſi9. qđ tñ nõ eſt ꝑter intẽtionẽ agẽtiũ uniuerſaliũ cognitiõe nõ carẽtiũ. hoc oĩs recta phia fatetur. ſicut ãt uidemus a natura pẽdere ꝗlitatũ primaꝝ aeris & alioꝝ diſtẽperãtiã: ita & in aliis dicẽdũ eſt. ꝗre ꝗ refert hæc in cælũ/ refert corpoꝝ egritudines in mẽbra ſe inuicẽ alterãtia in ꝗlitates primas ſe inuicẽ intendẽtes & remittẽtes cõplexionẽqȝ uariãtes. in etatiuũ decurſum: quo mediante/ multa incõmoda ſuſtineri opus eſt. ꝗ oĩa uirtus regẽs minime euitat. ꝑterea ſi tẽpamẽta a cælis ſint. cur nõ diſtẽpamenta ab eiſdẽ eẽ pñt: idẽ. n. eſt cõtrarioꝝ cã. ii. primi naturaliũ Ariſt. Si. n. tẽpiẽ cauſant cæli: cur nũc tẽpies nõ cauſat̃: niſi qm̃ ſoluta ꝓportio eſt eaꝝ cauſaꝝ/ a qbus tẽpies ꝓcedebat. ſed Picus putat ab una ſtella huius elemẽti tempiẽ & ꝗlitatẽ ea lege ꝓcedere/ ut ab aliis minime pẽdere poſſit. qđ qdẽ rude & ineptũ eſt. Deinde ſint ſtelæ (ut imaginat̃) elemẽtis ꝑfectæ: nõne quũ potẽtior una altera facta erit: ꝗlitates elemẽti cui ꝑeſt intẽdet: aduerſaſqȝ debilitabit: quom igi. hoc ſeruat/ generat atqȝ multiplicat/ alioꝝ ꝓportio cõueniẽs ſoluit̃ niſi cõtrariæ cauſæ obſint. Si uero has ĩ cælo cãs inuariabiles dixerit Picus/ illis tm̃ loquat̃/ ꝗ nec phia nec aſtrologia ſunt ꝑditi: ſed tm̃ uerboꝝ obſeruãtia alliciunt̃. Ariſto. aũt & ĩ metheoris: & in li. de ge. & cor. & in ſua theologia ſic ſenſit: ut ex eius uerbis elici põt. quæ ig. affirmat/ nõ tm̃ cõtra ſenſum/ & rõnẽ: ſed Ariſt. auctoritates (quas extorquere conatur) eẽ oportet. diffuſe tñ de hiis ſermonẽ hr̃e/ nõ phi ſed aſtrologi ẽ. ſtellæ igit̃ nõ ſolũ tẽperãt remittẽdo aduerſas ꝗlitates ſed multũ remittendo tẽperiẽ ſoluũt/ quom fuerint potẽtiores. materiæ aũt diſpõnes ſcđm ſupioꝝ affectiões emanãt. ꝗ diſtẽpata cõplexiõeqȝ uariata/ actiões uicioſe apparẽt: in moralibus uero ꝗliter ad uicia ꝓmoueãt dictũ eſt ſepius. quare nõ errãt cæli quom ſcđm ultimũ ſui poſſe agũt: & ſcđm ordinẽ uniuerſi: qbus mediãtibus prima omniũ cã ſeminariã inferioꝝ uirtutẽ regit: & format. qđ Auerrois dixit de ĩnocua uirtute ſtellaꝝ: paꝝ cõſideraſſe demõſtrat qđ ꝗtũue inter p ſe/ & p accidẽs: inter particularẽ & uniuerſalẽ cãm: inter primariã & ſecũdariã intentionẽ: ĩter ſubiectũ ꝓportionatũ/ & nõ ꝓportionatũ interſit. Cõplexiones. n. magnã latitudinẽ hñt. tũ diuerſoꝝ generũ: tũ ſpecieꝝ/ tũ etiã eiuſdem indiuidui in diuerſis etatibus/ cõplexionibus exercitationibus & huiuſmodi. ea ergo ſtella quæ unius tẽperamenti effetrix & conſeruatrix eſt: alterius eſt corruptiua. hæc cunctis philoſophis aperta eſſe debent.

22 Veꝝ eniuero ſic faciẽt ſidera malas corpoꝝ ꝗlitates morboſas. Sed nõ ſolũ inferiora a ſupiorioribus/ ꝗlitatibus iſtis primis ſic extra tẽperamẽtũ afficiunt̃: ſed aliis inſenſibilib9. quibus uidemus ſanguineũ eſſe furem a corpore ſupcæleſti/ ut

excellentiſſimus Iacobus Forli. Vgoq; Senenſis egregius teſtant̃.recte igitur cõcludit Picus nõ omnino a qualitatibus primis pendere mores hoĩum.tum prędictis cauſis:tum qm̃ a uoluntate parteq; intellectiua emanant:a ſuperioribus mentibus:ab aſſuefactione:timore:& huiuſmodi. ſed hoc non eſt contra aſtrologos.

23 Bella igit̃ externa ab eiſdẽ diuerſis pluribuſq; cãis pẽdere pñt. Ridiculũ quo ꝙ eſt ſi collera excitata ĩ priuata pſona ſingularis certaminis ẽ cã ut collera excitata ĩ pricipe cauſare nõ poſſit bellũ his uel illis populis inferẽdũ.Diuitiæ ẽt alia ꝙ multa(licet nõ oĩa)ſic in cõplexionẽ reduci pñt.qm̃ ẽt cõplexiõe/magnanimitatẽ uel puſillanimitatẽ ſortiri pñt.ſollicitudinẽ & pigriciã:uerecũdiã uel inuerecũdiã:ociũ uel exercitiũ.Itaq; fortuita hæc o Pice ſeq pñt pdicta tẽpamẽta.ſed aliis modis(tibi pſuade) fieri poſſe.nõ latuit Ptolomeũ.quos docuit/q̃q nõ guſtabas.qbus mediãtiuus/q Martẽ locoꝝ timendoꝝ pdominatorẽ habuerint/plerũq; mala morte perire ſolent. Sic ergo & ab humoribus & ab aliis occultis uiribus pdicta pcedere pñt.O beatã Italiã poſtq̃ tã cautũ pceptorẽ habuiſti qui tũ (& ſi humores aduerſos purgare docuit) non tamẽ euacuare monuit cõplexiones contractas:nõ membroꝝ humidũ ſubſtantificũ:nõ uim nouæ materiæ collericæ re agregantẽ/nõ inſtigantẽ inſenſibilẽ uirtutẽ nõ deniq; ſpũs.ideo non tm̃ beata es.

24 Sũt qdẽ in corporibus ĩferioribus pprietates cæleſtes:cui9 cõtrariũ affirmat in.xxiiii.ca.qua ĩ elementa reduci nõ poſſunt.lege Scotũ.ii.ſen.di.pdicta ait.n. metalla in qbuſdã regiõibus ex cõſtellatiõe generari:nã terra nõ eſt actiua huius diuerſitatis.hec ille.generant̃ ergo mettalla a corpore cæleſti & per cõſequẽs eaꝝ occulte pprietates pariter de lapillis dicere oportet.Idẽ ſanctus Thomas.iii.de catho.ue.q ſic ait.manifeſtũ ẽ enĩ qđ etiã inanimata corpora quaſdã uires & efficacias celeſtib9 corporib9 cõſequũtur:& ẽt pter eas quæ ad q̃litates actiuas & paſſiuas elemẽtoꝝ cõſequunt̃:quas ẽt nõ eſt dubiũ cæleſtibus corporibus eſſe ſubiectas.ſicut ꝙ magnes attrahit ferrũ/hẽt ex uirtute cæleſtis corporis:& lapides quidem & herbæ alias occultas uires.unde nihil phibet ꝙ ẽt aliqs homo hẽat ex impreſſione corporis cæleſtis aliquã efficaciã in aliqbus corporibus faciendi:quas alius nõ habet:puta medicus in ſanãdo:agricola in plantãdo.& miles inexpugnãdo/hæc ille.Quod ergo dicit Picus.qui.dat ſbãlẽ formã dat ẽt pprietatẽ .hoc ẽ intentũ noſtrũ qm̃ cælũ formã dat.ppriũ eſt aũt cauſæ primæ uno oĩa cõtinere: quãto aũt ab ea magis ſecũdæ cauſæ diſtãt:tanto ab unitate illa deficiunt.deficiũt igit̃ minus intelligẽtiæ:deinde plus cælum.qđ ſi unica ageret uirtute nõ tot ſpheras/tot ſtellas/tot planetas/tot orbes alioſq; circulos.tot uarios motus cælo dediſſet:ſed unico ſole uel altero corpore mũdũ inferiorẽ gubernaſſet.diuerſaꝝ ẽt pprietatũ ad ſenſum cernimus eſſe partes lunæ.Lacteã uiã ſtellas lucidas nebuloſas occultas diafanaſq; partes cæloꝝ.reliqua uero patent eſſe ſoluta.

25 Siqua uirtus cælis conceditur ineſſe talis.ait.ca.xxv.ea ſolum uniuerſalis eſt: quæ effectus nõ diſtinguit:niſi mediãtibus particularibus. Oſtẽſũ ẽ aũt in.q.noſtris cælum eſſe & cãm uniuerſalẽ & particularẽ. ſi uero q̃libet cæli pars uirtute continet quæ inferioris mundi pfectiones ſunt.q̃ratur a Pico aut uis iſta actiua eſt inferiorum perfectionũ aut nõ.ſi nõ nihil concludit:qm̃ non reſpiciunt aſtrologi:niſi eas uires/quibus/ aſtra agunt in inferiora.ſi ſic: quo igitur pacto dixit ſtellas præter Lunã & Solẽ nihil aut parum in nos agere?Præterea eſto ꝙ ean/

dem uim Saturnus & Iuppiter haberēt. quærat̃ an p modū diuerſum aliqd ſpeciale acqrant: nec ne: ſi ſic. habemus intentū. ſi nō. fruſtra igit̃ eſt hiis duob9 motuū diuerſitas. ſuccurrūt alia quæ ſi alias dabit̃ facultas diligentius adducentur. Nō ſequit̃ ēt ſi ſublunaris regio una ſtella eſſet. quālibet ſtellam uirtute cōtinere ſublunarē regionē. ſiqdē una ſtella pfectior eſt altera. & cū hoc ſublunaris regio qcūq; ſtella impfectior ſit. ſed re uera cæli nō paꝝ deficiūt ab angelica pfectiōe. Ideo exēplū de ſciētiis uariis in angelis unitis nō eſt ad ꝓpoſitū. ſunt igit̃ ſtellaꝝ uires diuerſæ diuerſis effectibus ꝓducendis deſeruiētes. cuncta corpora alterātes & diſponētes. qm̄ (cū Ariſt. & Tho.) primus motus eſt cā oīs motus: quo ceſſante ceſſarēt alii: modo ſupius expoſito. & per cōſequēs ſenſus alterant. qui quū exploratores ſint ptis intellectiue qñq; uni generi ſcibiliū qñq; alteri magis uel minus adherēt. hæc aūt diuerſitas ex pte in materialis intellectus emanare non pōt ſed ſolū ex parte ſenſitiua cælis ſubiecta. quā aptitudinē medici ex cōplexiōe cerebri cordiſq; ac cōpoſitione (quæ difficilius cognoſcitur) inueſtigant. Ariſto. ex mollicie carnis generalem aptitudinem mentis ſignificauit.

In. xxvi. ca. epilogat ea q̄ ſibi uiſum erat nullo cōtradicēte cōcluſiſſe. Deinde putat aſtrologoꝝ rōnē qua lunā humectare oñdūt eſſe hāc: qm̄ mēbra & echinos torpor eius implet. ubi ipſe uulgatā rē detectā pollicet̃ docere. q. ſ. caliditate poros aperiat: inde humidū aeris nocturni facile congrediat̃. ſed age Pice excutiamus rōnes tuas. Volumus in rebus uulgatis oſtēdere q̄ debilibus rōnibus adhereas. negamus cōſequutionē luna implet poros ſtupet &c. igit̃ calida. Pariter negamus ſequellā: in plenilunio fauet cōceptibus alit corpora roborat uegetat. igit̃ calida eſt. fallaciā cōſequutionū oſtendā qbuſdā clare ſuppoſitis. Primū lunā eſſe calidā nil aliud ſignificare q̄ caliditatis eſſe per ſe ꝓductiuā. qm̄ per accidēs frigiditas caliditatē generat: & qm̄ qualitates iſtas uirtute tm̄ in ſtellis cōtineri (ſcd̄m Ariſt. & Ptole.) diximus. Secūdū ſiqua qualitas p ſe in aliquo mixto ſibi ſimilē ꝓducit & intēdit. illa qdē ſub intenſiori gradu oportet eſſe: q̄ ſimilis in ſubiecto reperta. ut ſi a ſubiectū calefaciendū p ſe caliditatē quattuor graduū in ſe cōtinet agēs ī ipſū oportebit hr̄e intenſiorē caliditatē quā quattuor graduū. alias ſimile ageret in ſimile: & a ꝓportione equalitatis uel minoris inequalitatis fieret actio. Tertiū quom̄ dicimus ſtellā eſſe calidā ſicut in medicina ſcia intelligi debet reſpectu cōplexionis humanæ tēpate in etate & diſpōne tēpata. Quartū quālibet cōplexionē humanā declinare ab equali ad pondus per calidū & humidū: ueluti p qualitates uitæ cōuenientiores. Ex his dicit̃ primo lunæ caliditatē nō eſſe intenſiorē caliditate cutis ſortis inherente & influente. itaq; nō poſſe caliditatē in eam partem generare. & per conſequēs nec poros aperire. q aūt eius caliditas lumine generata nō ſit intenſior &c. patet qm̄ alias quū cutis ſit mediū tactus ſi calidior eſſet &c. ſentiri poſſet: cuius cōtrariū experimur. Secūdo dicit̃ nō ſequi ullo pacto. luna ſtupet: ergo apit poros. qm̄ poris ſic ſe habētibus pōt radius & ſenſibilis & inſenſibilis penetrare. ſi. n. uiſcera terræ penetrāt. cur nō corpuſcula q̄uis poroſa nō eſſent? Tertio diceret quiſpiā nō ſequi luna poros apit igit̃ a p̄dñio calida eſt. qm̄ fieri pōt ut radii ſenſibiles lucis citius caliditatē inducāt: q̄ radii frigefactiui frigiditatē: ſicut caliditas actiuior eſt frigiditate. ſed ſic primū aptis poris radii uirtuales frigiditatis quos diſtinctos eſſe oſtendimus tandē intenſiorem fri-

giditatē generāt qua quidē cā/Luna dicit̄ frigefactiua uel humectatiua.p̄ſertim quū radii ſenſibiles accidētales ſint lune.illi uero inſenſibiles ꝓprii.Pariter nō te/net ſecūda cōſequutio.qm̄ luna pōt gn̄ationi & augumento fouere/nō caliditate/ſed humiditate.p̄terea quū ad formā in materia introducēdā ſbālē uel cōſeruādā nō ſolū cōplexio inſequēs formā reqrat̄:reſultās ex q̄litatib9 primis:ſed ēt cōple xio inſequēs materiā:q̄ a coprorib9 cæleſtib9 inſenſibiliter ē/poterit luna fouere gn̄ationi &c.hac cōplexiōe inſenſibili nō caliditate.Deīde dicimus lunā hr̄e dn̄iū ſup aquas:& alii planetæ hn̄t:& ſtellæ.patet ſupra de trib9 ſuperiorib9:ſed luna maius hēt.uis quoq; aq̄ attractiua/licet in luna nō in aliis repiat̄:nō tn̄ abſolutū dn̄iū arguit.Concedit̄ ergo lunā cū ſimilib9 ſtellis maiorē ꝓducere frigiditatē/& aquaꝝ multitudinē:licet uis attractiua nō fieret intenſior.Ex his patet qd dicēdū ad ſeqn̄tia.Vltio dicimus bn̄ cōcordare cū domoꝝ ptātib9/ q̄ de fluxu & refluxu maris dicunt̄:qm̄ i horoſcopo mouet aq̄s:in.xii.iā motas attrahit.in.vii.attrahē do fluere facit.ſub terra uero p oppoſitū radiū reflexū opat̄/quē potētē dicim9.

27 Nō latet aſtrologos ꝓteruis nō poſſe cōcludi/hoīum fœlicitates cælis ꝓuenire ꝓpterea ꝙ ultra modū rē aliquā aſſequunt̄:cōplures.n.cōpire pn̄t ingenioſi cās: in q̄s ea reducāt.ſed tūc mutos redderent incredulos:quū inſpecta genitura euē tuū cās oñderent.Qualiter aūt uicia in ſtellis referamus cōcluſimus in q̄onibus/non ſolū rōnibus phoꝝ:ſed theologoꝝ auctoritate Scoti.ſ.& ſancti Tho.exēplū uero de p̄gnāte terrā cōmedēte/& turpi coitu utente/ꝓpoſitū noſtrū oñdūt.nā ſi accidētalis illa a mēſtruis retentis diſcraſia inguſtu (q eſt qdā tactus & appetitu illū ſequentē)illud pōt efficere:q̄to magis cā cōplexionis mēbroꝝ/a gn̄atione cō tractæ/humoꝝ & ſpirituū/& cōpoſitionis facere pōt?Nō eſt aūt credendū ex cō/ſuetudine turpē illū coitū appetiſſe:qm̄ ſi cōtra ſenſuū oblectationē eueniſſet nō utiq; coitū reiteraſſet.ſed malis odoribus gaudet/cuius aſcendenti malefice ſtellæ p̄ſunt:ſicut ēt bruta q̄dā odore ſtercoris gaudēt:eoꝝ cōplexiōi ſimili.Ratio Tho. q̄liter cōtra Pi.cōcludat:quū eā tn̄ pro ſe adduxerit intelliges. Siq̄ uero apparēt in terris nō miracula:ſed ultra & p̄ter hoīum ſapiētiā/ea quidē nō ab hoīe:nō ab ignobilioribus hoīe ſed a ſupis eſſe oportet ſed cæli nobis illa ſignificātes/eoꝝ ſe eſſe cauſas oſtendunt.Demū ſiqs euadat piculū raro:in fortunā redigi pōt:iuxta Ariſto.ſniam:quā cæloꝝ influentiæ nō repugnate oñdimus.ſed quom plerūq; id fieri uidebit(& ſi q̄ſierit)non tamē p̄ter cælum inueniet per ſe cauſam.

Liber Quartus.

i N primo ca.nihil eſt rn̄ſione dignū:qm̄ epilogus eſt eoꝝ quæ dicta ſunt.ibi tn̄ uidebit unuſqſq; ꝙ Thomas aquinas lōge aliter q̄ Picus ſenſit.Sed ſi Thome adhibet fidē i his quæ aſtrologoꝝ dictis diſſo na ſunt.cur non etiam in his quæ conſonant?

2. Oſtēdere conatur in.ii.fortuita nō eſſe a cælis.circa q̄ magna pars aſtrologice cōſiderationis uerſat̄:& hoc rōne.Thome aquinatis.iii.contra Gentiles:dicentis cælū eſſe cām naturalem quæ tendit ad unū:effectus aūt fortuitus inquātū for/tuitus nō eſt unus niſi p accidēs.Age lector excutiēda ſunt hæc ſubtilibus qppe aptū locū pro tuenda aſtrologia elegit ſibi Picus. Hic quidē cōpertū erit oībus/q̄ paruula ſpecula huic tutū uideatur refugiū. Sumenda ſunt uerba Thome in principio eiuſdē ca. Ait.n.quū igitur homo ſit ordinatus ſcd̄m corpus ſub cor/

poribus cæleſtibus:ſcd̃m intellectũ uero ſub angelis.ſcd̃m uoluntatẽ ſub deo/pōt contingere aliqd p̃ter intentionẽ hoīs/qđ tñ eſt ſcd̃m ordinẽ cæleſtiũ corpoꝝ/uel diſpoſitionẽ angeloꝝ uel ẽt Dei.quis aũt Deus ſolus directe ad electionẽ hoīs ꝑ modũ ꝑſuadẽtis:actio uero corporis cæleſtis ꝑ modũ diſponẽtis/inquãtũ corpo tales cæleſtiũ corpoꝝ imp̃ſſiones in corpora nr̃a diſponũt ad aliquas electiones. qñ igit̃ aliqs ex imp̃ſſione cæleſtiũ corpoꝝ & ſuꝑioꝝ cauſaꝝ/ſcd̃m p̄dictũ modũ inclinat̃ ad aliquas electiones ſibi utiles:quaꝝ tñ utilitatẽ ꝓpria rõne nõ cognoſcit:& cũ hoc ex aliquo lumine intellectualiũ ſbãꝝ illuminat̃ intellectus eius ad eadẽ intelligẽda/ & ex diuina oꝑatione inclinãte inclinat̃ eius uoluntas ad aliqd eligendũ ſibi utile cuius rõnẽ ignorat/dicit̃ eſſe bene fortunatus:& ecõtrario male fortunatus dicit̃:qñ ex ſuꝑioribus cauſis ad cõtraria eius electio inclinatur:ſicut de quodã dicitur Iere.xxii.ſcribe uirũ iſtum ſterilem.uirũ qui in diebus ſuis nõ ꝓſperabit̃.Sed in hoc eſt attendẽda differẽtia.nã imp̃ſſiões corpoꝝ cæleſtiũ in corpora nr̃a cauſant in nobis naturales corpoꝝ diſpõnes.& ideo ex diſpõne relicta a corpore cæleſti in corpore nr̃o.dicit̃ aliqs nõ ſolũ bene fortunatus aut male:ſed etiã bene natus aut male.hæc ille.Paulo poſt ſubdit oꝑatio angeli & corporis cæleſtis eſt ſolũ ſicut diſponẽs.oꝑatio aũt Dei eſt ſicut ꝑficiẽs.ideo non ſemꝑ hõ eligit id quod angelus intendit:neq; id quod corpus cæleſte inclinat.ſemꝑ tñ hoc hõ eligit quod Deus oꝑat̃ in eius uolũtate.iſta ſunt uerba Tho.Rurſus infra paululũ.ponẽs alterã differentiã inter p̄dictas tres inclinationes cæli.ſ.angeli & Dei dicit.Eſt ẽt alia differẽtia.nã quũ corpus cæleſte nõ diſponat ad electionẽ niſi inquãtũ imprimit in corpora nr̃a/ex q̄bus hõ incitat̃ ad eligẽdũ ꝑ modũ quo paſſiones inducũt ad electionẽ.oīs diſpoſitio ad electionẽ quæ eſt ex corporibꝰ cæleſtibus/eſt ꝑ modũ alicuius paſſionis:ſicut quũ aliqs inducit̃ ad aliqd eligendum ꝑ odiũ uel amorẽ uel irã uel aliqd huiuſmodi.ab angelo uero per modũ intelligibilis conſiderationis abſq; paſſione.Item infra quũ ſp̃ualis natura ſit altior corporali nõ ad oīa ad quæ ſe extẽdit humana electio ſe extendit diſpoſitio cæleſtis corporis & infra.ſic ergo aliqd fortuitũ bonũ uel malũ pōt cõtingere homini & ꝑ cõoperationẽ ad cæleſtia corpora/& ꝑ cõoperationẽ ad angelos nõ aũt ꝑ cõoperationẽ ad Deũ.ꝑ cuius cõoperationẽ nihil pōt eſſe caſuale aut fortuitũ.ſicut nihil p̃ter intentionẽ aut cognitionẽ.& infra ſudit.Cõſequit̃ aũt ex ſuꝑioribꝰ cauſis & aliud auxiliũ quãtũ ad exitus ſuaꝝ actionũ.quũ.n.homo eligere habeat & ꝓſequi quod eligit:in utroq; a cauſis ſuꝑioribus adiuuat̃ interdũ:& impeditur ſcd̃m electionẽ/ut dictũ eſt:inquãtũ homo/uel diſponit̃ ad aliqd eligendũ ꝑ cæleſtia corpora uel illuſtrat̃ ab angelo uel inclinat̃ ꝑ deũ:ſcd̃m executionẽ uero inquãtũ homo conſequit̃ ex ſuꝑiori cã robur & efficaciã ad implendũ quod eligit quæ quidẽ nõ ſolũ a Deo & ab angelis eſſe p̄nt:ſed ẽt a corporibus cæleſtibus/inquãtũ talis efficacia in corpore ſita eſt.Hæc ille Thomas cui q̄dẽ maxima fides:tũ pp plurima hñda eſt.q̄bus uerbis poſitis/ne lectores uerbis ſuis carerẽt/aperte patet/corpora cæleſtia & hoīem facere bene fortunatũ:& bene natũ:& inclinari ad bene uel male eligendũ:& iuuat̃ in oꝑationibus ſuis uel etiã impedit̃.Nec tñ repugnant ea/quã Picus ponit rationẽ:qm̃ beatus Thomas ſolũ intendit ꝓbare:ſicut ipſe aperte recteq; cõcludit:ꝙ licet homo ſic inclinet̃ per cælum ad aliquid eligendũ:cui per accidẽs annexũ eſt bonũ uel malũ;nõ tamẽ poteſt per ſe incli-

nari ad hoc totũ.ſ.ut hoc eligat qa huic eſt annexũ bonũ uel malũ/nam hoc eſt proprium intellectualis naturæ cuius ē multa ordinare in unũ:patet igitur ꝙ intentio Thome & ſentētia eſt oſtendere a cælis eſſe homines fortunatos:licet cælũ nõ imprimat dirigat aut iuuet/ut in cauſam tendāt cui p accidēs iũgitur effectus qm̃ ſic iũgitur. Q d' ſi nil aliud aſtrologi iungerent quā quæ demonſtrat beatus Tho. ꝓculdubio omnē aſtrologiā ſaluare poſſemus. Nam quid intereſt ſi hõ tendat in hoc uel illud. cælo ꝓuidente inſtigante iuuante p ſe in effectum fortuitum inquãtũ per accidēs eſt alteri cauſæ cõiũctus & ut fortuitus eſt/& in hoc totũ: ut uerbis Thome utamur:uel potius inſtigante cælo ad hoc per ſe/non aũt ad illud totũ/aut ad id quod p/accidēs cõiũgitur ei ad quod per ſe inſtigat cælũ:dũmodo effectus ille inde ſequatur:ab eo.ſ.ad qd' inſtigat cælũ/ſiue p ſe ſiue per accidēs/ſiue ꝓcognitũ uel ꝓintentũ ſiue nõ.ſufficiet.n.aſtrologis.ut ad id/cælis mediantibus iſtigetur homo ex quo ſequitur aliquid quo bene uel male dicitur fortunatus. Sed adhuc ulterius cõſiderandũ eſt ꝙ Thomas tenet ut pleriq; pypatetici affirmant. cælos ĩanimatos eſſe:& quecũq; de corporibus celeſtibus affirmat:ſemp de corpore ſecluſa intelligētia intelligit quod putat eſſe inanimatũ. quo facto firmamento. rectiſſime cõcludit. uerꝝ ſi ea corpora poſuerimus animata. quod pleriq; excellentiſſimoꝝ phõꝝ poſuerũt ſicut decere uidetur nobiliora corpora. Auguſtinus etiam ſub dubio reliquit:an ſpectarent ad illã ciuitatē ſupernã. facile poterimus tenere cælos in fortuitũ effectũ iſtigare/& in totũ. ſicut ipſo de intelligētia quantũ ad intellectũ ĩmutãdũ poſuit. Sed eſto ꝙ cæli nõ ſic eſſēt animati adhuc ſcd̃m opinionē cõmunem pypateticorum qui intelligentias orbibus aplicatas ponunt. ſuſtinere rationabiliter poſſumus effectus hominibus fortuitos/non ſolum in cauſam diuinam reductos amittere rationem fortuiti:ſed etiã in corpora cæleſtia/agentia hec uel ſimilia/uirtute applicatæ intelligentiæ:quæ põt plura in unũ ordinare. ut ex ſupradictis patet de mēte Thomæ:quēadmodũ etiã cælum aĩalia generare dicimus ex putrefacta materia. rõ quidem poteſt corpus nõ uiuum ſua uirtute tm̃ uiuum corpus ꝓducere ageret enim ultra gradum ꝓprium. Sic ergo patet ꝙ ſiue per corpora cæleſtia ipſa quidem/remota intelligentia intelligantur a q̃ qdē ſolũ motus ꝓcederet:ſolũq; aſtri deferēdi cã moueret ſcd̃m Tho. fortuita tenere poſſumus nec faciemus eius quod eſt p accidēs cauſam p ſe ſed homines a cælis bene uel male eſſe fortunatos. Si uero intelligentie uirtutē iunxerimus/non ſolum in deferendis corporibus/ſed in rebus ꝓducendis multo amplius. apertius quoq; ſi ea aĩata dixerimus citat igit' plerũq; Picus eos auctores:quorũ ſi uerba bene librata fuerint contrariũ eius quod cupit oſtēdere/demõſtrabũt. monemus igitur lectores ne eius uerbis fidē habeant quom hunc uel illum auctorē allegat niſi prius uerborũ ſenſũ/& ſequētiũ & ꝓcedentiũ ꝓpriis oculis iudicauerint.

3 Ex dictis patet aperte falſo concludere Picũ quæ ĩ tertio ca. ponit. nõ.n. ponunt aſtrologi cauſã per ſe eius quod eſt per accidēs:nec neceſſitatē ponunt in rebus cunctis:quum ipſe Ptolemeus ubiq; contrariũ aſſeueret. quoniã his ad quæ iſtigat' homo & a cælis & ab ãgelis (ut ait Thomas) nõ neceſſario adheret ꝓpter plurima impedire potētia extrinſeca et intriſeca. Aſtrologus ſi recte iudicare uoluerit. ſuumq; iudiciũ inuiolabile edere. ſic iudicare debet. Erunt ſenſus huic conſtellatiõi ſubiecti ſic uel ſic affecti. an autem ſenſus hic tũc tēporis eſſe debeãt:&

ex conſequenti eidem conſtellationi ſubiecti.ut in pluribus ꝑdicet:nõ tamẽ ſem/
per an etiã ſenſibus his ratio conſẽtiat uel nõ unde actio ſequat̃ nõ ẽ aſtrologi iu
dicare ſi uero de his ſentẽtiã ꝓtulerit:ut in pluribus uera ꝑdicet.queadmodũ.ut
in pluribus has(relicta ratione)ſenſus ſequũtur:Ariſtoteles aũt ea tractauit quæ
philoſophis ſunt ꝓpria.ſi uero dixit humana fieri caſu aſtrologi quoqꝫ:qui uel
hominibus tantũ uel etiam ipſis cælis inſtigantibus caſum & fortunam tenent.ſi
natura.& aſtrologi.qui etiã hæc a ſenſuũ impreſſione corporiſue diſpoſitione pẽ
dere demonſtrant.Si electione aſtrologi idem predicant:tum quando ſenſus inſti
gantes ratio ſequitur:& celorum impetũ ſic eligendo:tum etiã quando & ratiõe
& aſtrologiæ pſæuidentia/cælũ fauorabile ratio ſibi facit:aut ab aliquibus ſe ab/
ſtinet:ſi diuino conſilio.hoc aſtrologi aſſeuerant:quos nõ latet cæleſtium ordinẽ
uirtutemqꝫ hoĩum intellectiuã a Deo ẽe.qua nociua uitare:ꝓficua ꝓſequi poſſit.
✝ Microcoſmos.i.paruus mũdus appellatus ẽ homo:cuius formam ĩ orizonte
productam quidam phyloſophi dixere:quo ĩtelligi uolũt mediam eſſe inter ima
teriales ſubſtantias & corporales ultimã ſcilicet ſeparatarum ſubſtantiarum.quare
nulla perfectio corporalis ei deficere põt eſſentialis qui igitur ad terram deſcẽdit
ab ipſo deo per cælum deſcendere debet.recte utiqꝫ.nec aliud uolumus:nam deſ
cendendo per media ꝓcedendũ eſt inter quæ plantas & bruta connumerari ne/
mo dubitat.quarum naturam homo in ſe continet ergo a deo ꝑ cælos ꝑ homĩes
quatenus corpoream naturam in ſe continet:& bruta:plãtas:inanimata ad terrã
motum terminabimus.Lege.ii.ſenten.queſtione.xiiii.Scotum qui non ore tñ
Chriſti legẽ maximi fecit.nõ tñ libris admirabilibus ſed opibus:ĩ qbus nõnulli
recte loquentes deficiunt.ibi enim comperies aſſeruiſſe corpora cæleſtia actionẽ
habere in elementa ĩmixta inanimata:& animata/& in organa ſenſuum.& ꝙ poſ
ſunt habere aliquam actionem quod ad intellectionem quodãmodo.ſcḋ n ꝙ ſen
ſus cælis perficiuntur uel impficiũtur. Item dicis ad homĩes a deo ſi deſcẽdis:de
ſcende per angelos.optime quidẽ.tum quantũ ad ea quæ ſpiritui & rationi ſunt
propria:tum quoniã angeli etiam cælos mouent & illis uirtutem tribuunt.ut ſu
perius oſtenſum eſt.quare nec temeritate aut arogantia affecti ſunt:qui celoꝶ ui
res ex parte cognoſcere putant.Vlterius ſi homo intellectualis eſt ꝑ angelos iſtru
endus ad quem per angelos deſcẽdẽdũ eſt a deo/quaſi(ut Picus ĩnuit) ĩconcedẽs
mediũ ſit celũ:cur igitur nõ poterit homo nobilior cælis:eoꝶ ꝓprietates cogno/
ſcere?quas putat exiguas:nos aũt potiores facimus.quoniã uero omnia corpora
lia Deus fecit ꝓpter hominem:hominẽ aũt ꝓpter ſe ut in illis eius ſapiẽtiam/po/
tẽtiam & bonitatem ſpecularetur:quoꝶ amore motus ad illum traheretur. con/
gruum fuit ut etiã ſe diuinitatis noſceret ẽẽ participem:cælos/ & eorum effectus
& futura quedã in ſuis cauſis metiendo.Qui uero ſe homunculos eſſe exiſtimãt
uere aſinos/uere boues:nõ putant hæc hoies poſſe cognoſcere:ſed potius epicu/
rum ſequentes/citra Deũ fœlicitatẽ ſuam poſuere.Fatum aũt negãt aſtrologi do
cti ſi per fatum intellexeris ordinẽ cauſarum cæleſtium quedã quo cuncta ĩ mũ
do accidentia quidam ex neceſſitate prouenire dixerũt:cui ẽt humanarũ men/
tiũ electtiones ſubiecerunt:ut pluribus in locis Ptolemeus reprobat.ut libro fru
ctus:& alabra li.i.ca.iii.patet & in mille locis:cuius acceptionis ſignificatione
Augu.docet in li.de ciui.dei linguã corrigere: ne nomine iſto utamur ſed fatũ

tenemus ordinem cauſarum : quibus quidam effectus néceſario producuntur: .q.ſ.cauſas neceſſarias habent.quidã uero contingenter:cauſas habẽtes/quæ a pluribus impediri poſſunt:cui ordini cauſaꝶ ſecundaꝶ diuinam iunximus prouidẽtiam.ut Boetius ait.fatum eẽ diſpoſitionem ſeu ordinationem rebus mobilibus inherentem:per quam prouidentia ſuis queq; nectit ordinibus quo modo intelligendo Auguſti.ibidem ſententiam teneri docet.ſic Thomas cõtra gentiles ſentit & aperte concludit.

5 Cælum imediate ſignificare ut cauſam concedimus/& oſtẽdimus. mediãte tamen alia/ſolũ ut ſignum ſignificare põt ut patet in queſti.noſtris ſignificat enim quoniã ſimilis eſt illi figuræ quæ uere cauſa eſt.oſtenſũ eſt etiã queſtiõe.xiiii.de particularibus principiis.&.xviiii.de figuraꝶ colligatione quatenus & preterita & futura in cæleſtibus cauſis preuideri poſſint quatenus etiã primo genitoꝶ figure ſimiliores ſunt.accidit uero aliis a deo ſimiles eſſe.ut ex ea ſimilitudine iudicium ſummi poſſit.quippe licet generales ſimilitudines filii plerũq; retineãt:non tamen adeo ut illis iudicare tute poſſimus.

6 Que uero in.vi.ca.ponit Picus leuia ſunt:& ignorãtiã aſtrologiæ demõſtrãt dicimus conſtellationẽ poſt longũ tempus operari.ſicut uires formatum generabiliũ ſucceſſiue & poſt tempus quoſdã fructus ꝓducere/ac operationes perficere uidemus.ſicut etiã poſt magnum tẽpus metalla lapilli generãtur.planete animalia pariter.cælorũ aũt uis longe maior diutius ſeruatur.remanet autẽ uis iſta in cælis impreſſa peragrans plurimis modis ut in queſtiõibus eſt oſtẽſum.remanet etiã quãdoq; in materia ſibi ſubiecta:q̃ reſpicere opus eſſe nos docet Ptole.in pleriſq; locis.& in ca.ii.primi apoteles & in libro fructus afforiſmo.xvii.& lxvii:q̃re potẽtior erit impreſſa uis quæ remanſit:quom ad loca in quibus efficere põt q̃ debet/coagentium coniunctione peruenerit q̃ qñ in principio fuit impſſa.

7 In ſeptio.cap.electionum inefficaciã oſtendere uult:qua ſuperius libro.ii.ca.ii.demõſtrare temptauit ſicut ſepius facit materias miſcendo & pluribus in locis quæ ſimul eſſe deberẽt determinãdo ſed uere potius qui op9 imprimi fecit deteſtandus eſt q̃ Picus:qui illud imperfectum forte reliquit.Querit an afflatus ille puta Iouis homines/gratia exẽpli afficiat:aut actiones puta equi aſcenſionem in itinere:aut potius in itinere: requiſita. Reſpondemus homĩes ĩter ſuſcipientes afflari/affici/imutati/dirigi tali ĩpreſſiõe ut hoc uel illud inter/hanc uel illam uiam hoc uel hoc tẽpus ſibi eligat quibus fortunatus euadit.ſicut ſupra oſtenſum eſt/theſaurum reperiri:quod affortuna dicimus. Deinde derideri debet conſequutio qua infert ꝙ pariter afflari debebunt qui ĩter ſumendũ ſtatuere.principium quidem quo hic uel alter planeta ſignificationẽ & dominiũ aquirit.cogitatio uel deliberatio nõ attenditur.Sed ipſius itineris prĩcipiũ.uana quoq; ſecũda cõſequtio eſt qua idem concludit/qm̃ ex aſtrologorũ ſententia non preſtat cõſtellatio quod pollicetur tunc maxime quãdo eſt:ſed longo etiam poſt temporis interuallo .hic tot errata ſunt quot uerba.nec poſſumus quecunq; ab hoc uiro maledicta ſunt. refellere.quoniam temporum ac fortunæ qualitates nimis obſtant . aſtrologi in quacunq; temporis parte quandoq; affirmant effectus ſignificationis planetæ poſſe pruduci.non ſolum poſt longo tempore ſed ĩ principio & medio . deinde quo pacto conſequens inductum inferre põt & ſi aſſuptum conceditur:eſto.nõ pre/

ſtat in principio quādo eſt:ſed longo poſt tempore:ergo idem quod prius ridi/
culū qdē. Deinde dicius in alia/multa poſſe agere ſtellā:p quæ iter felicem finem
conſequetur. gratia exēpli. ſi qui ſumpſit iter ab agreſſorib9 opprimeretur/haud
dubium eſt fieri poſſe timorem agreſſoribus talem inferri/quo liber euadet. hoc
quidem non ſolum cæleſtia ſed quedam terrena efficere poſſunt. Itaq; de aliis
multis dici poteſt. Deinde quæ dicit Ptolemeus uera ſunt. radii quidem inſenſi/
biles aliter afficiunt:aliter ſeruantur/& in cælis & in terrarum urbibus & in lapi
dibus/domibus. qbus(ſicut ſepe uidemus)domus infortunio afficiūtur:ſicut ha/
bitātes perdāt & hoc eſt ī dubiū:ſic in poſteros flectitur uis illa. quoniā & in lo/
co ſeruat & in cælo locum illū crebrius inficiēte. ex quo quādoq; ad habitatores
trāſfert. itaq; & agētia & patiētia afficiūtur. quare parua diſtantia habitatiōis pa
rum iuuabit at ſi locum alium petat quiſpiam/ab eo influxu liberabitur. niſi al/
terum incidat laqueum quod quidem recte aſtrologica electione effugi poteſt.

In octauo cap. dicit aſtute celare aſtrologos quod mēte tenēt. ſ. mētes noſtras
aſtris eſſe ſubiectas. cuius tamen contrariū apertiſſime conuincitur. ex electionū
ſciētia. ex afforiſmis & cōpluribus. Ptolemei auctoritatibus ſupra patefactis. Di
cit affirmant aſtrologi q; influxibus demones poſſunt alicuius preſentia expelli
ubi dicitur primo hoc non haberi a Ptolemeo. ſi uerba eius memoria teneo. nec
naturaliter hoc fieri poteſt. quoniam intellectualis ſubſtantia omni corporali na/
turæ pēſt:ueluti nobilior nec ſcdm naturam ſuam:corporibus ſubici poteſt. niſi
forte quis ſupernaturaliter diceret reprobas ſubſtantias in earum penā/ſicut igni
ſubiectas affirmāt theologi:ita multo āplius cæleſtibus corporibus. Aut ēt quis
diceret nō uirtutæ corpis cæleſtis:ſed itelligētiæ pricipaliter id fieri poſſe ſed hoc
ē uolūtarie dictū:nec ubi ſup naturalis opatio reqrit cōſideratio aſtrologica uer
ſat. Preterea nullo pacto iudicari poſſe credim9 de ſtatu futuræ uitæ. q hoib9 ſup
naturalis ē hec enim conſideratio nec naturalem nec mathematicam ſapit. & per
cōſequēs nec media eē pōt iter illa. ſed piter nō memini a Ptole. aliqd de re iſta
didiciſſe. Materno autē credendū non eſt qui ſolo iuſtæ uitæ exemplo mot9 fuit
ſed ut diximus non eſt credēdum ita facile ſciri poſſe/an huius/uel illius anima in
purgatoriū uel in cælū migrauerit. Qui uero dixit Deū deprecandū fore quom
Luna caput & Iuppiter in medio cælo fuerit ignorabat. Deū corporeis creaturis
nō mutari. ut illis magis uel minus placandū ſe preberet. ſed orantis intentionem
humiliatam non deſpiciet. In his cum Pico ſentimus:ſed hec quidem ſunt lap/
ſus a ueritate:nō quidē a doctorib9 relicti. Sed q̄ ad cōſcientiā pertinet & fidē nō
negamus in ſenſibus eē diſpoſitiones:qbus ad bene beateq; uiuēdū hoīes inclinā
tur:& ad cōtrariū contrariis diſpoſitiōibus:ut ēt Scotus teſtat. ii. ſentētia℞ diſti
ctiōe pallegata. xiiii. ſed ut ſunt in ſenſibus pdici puideriq; poſſunt:ubi nō habēt
rationem uirtutis aut uicii:ſed ſolum ut a uoluntate dependent.

Quo fundamēto in qōnibus noſtris oſtēſo/& poſt ſepius replicato/ſoluūt ob
iectiōes quas ī nono ca. adducit cōtra ea/q de moribus hoīum ab aſtrologis dicū
tur. Cōcluderēt. n. & alia multa/quæ adducta ſunt in qōne noſtra. ii. articulo. xi.
ſi mores hoīum a cælis eſſe dicerēt aſtrologi ut habēt uicio℞ uel uirtutū rōnem
& ut a uoluntate dependent. Quod uero dicunt non nulli ſtellas oēs eſſe ſaluta/
res:ſed materiæ uitio influentias noxiæ efficiunt:recte dictū ē nec a Pico impro

batum eſt enim ſententia uera quoniam cuncta cæleſtia ualde bona ſũt ſed quo/ niam quod uni temperamentum eſt alteri mors eſſe poteſt.hinc Martis & ſatur ni cõplexio pluribus rebus cauſa temperamẽtoꝝ.aliis diſtemperies.eſt.quom ue ro obicit Picus aſtrologos tenere/quaſdam ſtellas natura eſſe malas reſpondetur ꝙ ſenſus eorum eſt natura hec hominibus(quorum/reſpectu precipue ſtelle cõſi derantur in noſtra parte aſtrologiæ:ſicut in medicina ad corpus humanũ ſana/ bile &c.reliqua attributionem habẽt)diſtemperata & aduerſa eſt:niſi aliis cauſis contemperetur. ſed cum hoc alia multa & bruta/& plantæ/& alia corpora & non nulla ad uniuerſi decorem & perfectionẽ ordinata ab his ſtellis temperiem reci/ piũt.Cõcedimus etiã tanquam neceſſarium quod ſecundo loco ueluti inconue/ niens concludit uidelicet cuiuſlibet ſtellæ influentiam huius uel illius materiæ comperatione inſici poſſe.hoc eſt quelibet ſtella alicui intemperamẽtum eſt nam ſi tẽpata reſpectu tẽpate cõplexionis hũane/extiterit: diſtẽperata ẽ reſpectu di/ ſtẽperataꝝ cõplexionum.ſi diſtẽperata reſpectu eiuſdem iam habemus intẽtum. Que uero hec ſequũtur/quoniam non probantur/ſed tm̃ recitatur eius opinio/& quoniam locis propriis ſoluentur/miſſa fiant.

Quod principaliter in.x.ca.intendit oſtendere prima facie rationabile ac con gruum cunctis uidetur:uidelicet malas leges a celis eſſe nõ poſſe:ſicut nec bõas. Sed ſi ea quæ in qõne noſtra.ii.dicunẽ cõſiderenẽ:apparebit aperte uerã legem. qua.ſ.homines diuinitus inſpirati/in altiorẽ finẽ ꝗ poſſit humana fragilitas ĩ hac uita experiri:a ſolo deo ſupernaturaliter eſſe põt:ſic ẽt ueri prophete: quũ a deo ĩmediate ſe miſſos aſſeueret.Falſe aũt ſecte falſiq; ꝓphete:ſic a cælis eſſe poſſunt ſicut intẽperatis ſtellis: & mẽbra/& ſenſus/incõpoſitione & incomplexione humo res/ſpiritus ẽt a cælis diſponunẽ:quibus qñq; ad bona opera/ quandoq; ad mala ĩnſtingant.ſicut aperte uidemus flegmaticos ex ſe deũ colere.bella odio habere. collericos uero non nunquam oppoſitum:ſicut igitur ſuperbus homo a ſuperis eſt auarus ꝓdig9 & huiuſmodi.ita & adeo ſupbus adeo dominii glorieq; auidus eſſe poteſt homo:ut ſe falſo prophetam faciat:legeſq; condere audeat.ſed hec im pietas a uoluntate conſentiẽte uicii rationẽ ſũmit.ut ſepius dictũ eſt:eo igitur pa cto.non aliter falſe ſecte a cælis ſunt non autem hominum conſenſus : ſed igno/ rantia/uel aliis mediis moti illis adherent. ſicut & aliis uoluptatibus ſic igitur di ſtemperamenta planetarum aliarumq; ſtellarum populis ſimiles eſſe non/poſſunt quorum genituræ adeo diſſimiles eſſe oportet.generali influxui longe preualen/ tes legum obſeruatio uniuerſaliter a ſtellis eſſe non poteſt. Quando uero dicit nõ poſſe ullam celorum uim tot annos durare:quot idolorum cultus.neſcit im/ pugnare opinionem illam inanem : ſed quoniam falſum a nobis in queſtioni/ bus reprobatum impugnat non eſt noſtrum ſoluere . Que uero dixit Ptole/ meus.ii.apoteleſ.de his qui Venerem uenerantur:ad honorẽ & poteſtatem credi tam pre aliis ſtellis referendum eſt.Si enim ratio illa de latrie cultu concluderet: non quidem latere potuiſſet Prolemeum in omnibus aut ſaltim pluribus locis planetas ſic uenerari:quum nulla ſit terre pars:cui non hic uel ille planeta predo minetur.quod ſi aliter ſentiret ſecum non ſentimus.Quæ igitur ſequuntur a no bis ſoluenda non ſunt.

Vndecimo loco nititur probare id quod putat eſſe contra aſtrologos: uideli/

cet cõplexionem & corporis coeſſentialia nõ eſſe a celo. quoniam aſtrologi ĩ geni turã reducunt. ſed a genitura complexio non eſt nõ ſexus/& huiuſmodi corporee qualitates. ſed a conceptione. quod ſi cõceptioni tribuamus hec omnia/adhuc nõ ſeminis emiſſionem: ſed potius eiuſdem formationem obſeruare deberemus. quũ primum principiũ (ſupple) aſtrologi maximi faciãt. Reſpondemus ꝙ facillime ꝑ queſtionem noſtram. xiiii. de principiis particularibus. ibi enim oſtenſum eſt/cõ ceptiõis figuram hec corpori eſſentialia per ſe ſignificare. genituræ uero ꝑ aliud. econtra genitura bona extrinſeca/ nonnullaqꝫ alia ſibi propria per ſe ſignifica/re. quorum conceptio per aliud ſignificat. illuc ergo recurre: & facilis cognoſcetur reſponſio. Siqꝫ philoſophi aſtrologorum rationibus non utuntur: nõ mirum quoniam ſolis aſtrologis palam fiunt.

In. xii. ca. cælum nõ eſſe ſignum/ſi non ſit cauſa demõſtrare cõtendit. Vbi breuiter dicendũ eſt: ꝙ celũ ĩmediatum ſignum eſſe nõ põt: niſi eoꝝ quæ ſignificat ſit cã recte cõcludit Picus: ſed mediatũ qdem ſignũ eſſe poteſt/abſqꝫ hoc ꝙ ſit cauſa: ut queſtione. xiiii. & . xviiii. ſepius dictum eſt exempli gatia. ſi per conceptionis figuram quedam per ſe ut per cauſam ſignificarentur: ob ſimilitudinem quã habet geniture figura cũ predicta poſſumus per prefatam geniture figurã tanꝗ per ſignum ſuper his ſignificationẽ ſummere: ſed huius iudicii efficacia mediate a priori figura oritur. que ſignificatorum eſt cauſa. ſic etiã per interogatiõis figuram. ſic per patris ortũ filii diſpoſitio ſignificari poteſt: quamquam & alia cauſa. ut queſtione. xiiii. patuit. cõtra quem uerum ſenſum (quo ſine falſo ymaginantur aſtrologi) argumentata Pici nihil cõcludunt. ut patet intelligentibus. quoniã nil aliud ẽ ꝗ per iſtam figuram alterius figuræ cõfuſe diſſpoſitionem cognoſcere quæ cauſa eſt eorum quæ uentura dicimus.

Facillime ex ſupradictis & queſtione. xiiii. articulis de interrogationibus/quæ in hoc. xiii. cap. afferuntur in medium/ſolui poſſunt. nam quom nullas eſſe interrogationum efficacias ꝓbare conatur querit an cælũ cauſa ſit: eoꝝ que per ipſum ſignificantur: aut non: ſed ſolum ſignum: ſi cauſa . quomodo conſtellatio ymaginariam noſtram uirtutẽ mouẽs preteritorũ aut futuroꝝ cauſa eſſe poteſt. Preterea non applicatio ad aſtrologũ: ſed motus impetus ſenſuũ obſeruari deberet. ſi cauſa non ſit. igitur impetus deſiderii a cælis non eſt. Apparens quidẽ ratio eſſet niſi quæ ĩmediate poſita ſunt cognoſcerentur. Dicimus interrogationis figuram quandoqꝫ rerum ĩterrogatarum eſſe cauſam: licet raro. puta ſi cõtingerit eãdem cæli conſtellationem/quæ rem ipſã producit: aut determinat mouerit huius ymaginariam. ꝗdoqꝫ aũt cauſa non eſt ſed ob figure ſimilitudinẽ cæli mouentis animum cum ea diſpoſitione cælorũ: quæ rem ipſam produxit/ aut producet/ rei producte uel producendæ iudiciũ ſumere poſſumus: ut dictum eſt: exẽpli gratia ſi ex Platonis phiſionomia/cõplexione/motu &ce. de eiuſdem operationibus proſticauero: idem ſentiendum eſſe cenſebo de Cicerone cui Plato non parum ſimilis eſt: cælũ ergo/quia ſimilem diſpoſitionem cum priori aut poſteriori futura habet imaginariam mouere poteſt quod quidem minus eſt/ ꝗ rem ipſam producere: mouet autem iuxta modum effecti futuri ꝓducẽdi niſi diſproportionãtia metiendi concurrãt. ut in quæſtionibus eſt oſtenſũ ad formã. mouet imaginariã ꝗa cælũ mediate uel ĩmediate ut cã ſignificat. ſi cauſa eſt quo pacto futurorum aut

præteritorum cõſtellatio mouens imaginariam rem ipſam producere poteſt: di/citur rationem procedere de ĩmediata cauſa. Hæc enim ſignum eſt eius/quæ eſt cauſa hæc mouet ſenſum: ad ea quæ prior uel poſterior ſimilis/rem ipſam mouebit. Concedimus ulterius imo demonſtratũ eſt in quæſtione noſtra. xiiii. non applicationem ad aſtrologum: ſed ipſum ſenſus motum ſumendum eſſe. quare pro opinione noſtra ultimo concludit.

Poſtremo q̃. xiiii. cap. concludunt. ſ. diuina miracula a cælo nõ fieri nec ſignificari poſſe cõcedimus. recte qdẽ cõuenit. alias. n. miracula appellari nõ merent.

Quæ etiã in. xv. ponunt a nobis recte cõcedunt: non enim conuenit ſtellam/rem altiſſimã omniũ ſignificantẽ fuiſſe ſidus: aberrant qui aliter ſentiunt.

Quæ ultimo loco in. xvi. ca. ſignificantur pariter concedi debent.

Liber Quintus.

DIximus quæſtione noſtra. i. nõ poſſe uerorum prophetarum aduentus cælis ſignificari: quũ a dei uoluntate ĩmediate aut mediantibus angelis moueant. quare recte cõcludere poteſt: Picus q; aſtrologi omnes fallantur/qui de uera lege de ueris prophetis iudicium ex aſtris ſumũt. Si quis igitur prophetã uenturum/aut legẽ mutandã tali tempore (cælorum ſignificatione) prædixerit aut cælorum uires ignorat: aut prophetas & leges falſas cõmentitias putant: & fallaces. nimirũ ergo ſi Albumazar Chriſti legem non amplius duraturã dixit q̃ annos. M.CCCCLX. tum quoniã in multis aberrauit: tum etiã/quoniã ei aduerſabatur. Abraham uero Iudæus acrius delirauit: quom Moſaicã legem ſubiecit aſtris. Quæ ſi recte intelligat a Chriſto eſt per Moſen data. Itaq; de ceteris ſic ſentientibus dicendũ qualiter rudis ille/omnis philoſophiæ ac aſtrologicæ ueritatis ignarus Bonattus. de lege Chriſti auſus eſt ꝓnunciare: qui tamẽ minima iudicare neſciebat: ſed hic nec cælorum uires ex parte cognoſcebat: nec legi Chriſti adherebat. Sed quoniã pſeudo ꝓphetæ eo modo a cælis eſſe poſſunt: quo diximus fures/homicidas/ab intemperatis ſtellis/ſpiritus/humores/complexiones/ac membra/& elementa/diſtemperãtibus effluere poſſe. quatenus. ſ. a corporalib9 principiis pendent: non autẽ a uoluntate libera. Iccirco qui de falſis ꝓphetis enũciarunt (ſi docti fuerint cælorum uires compenſare ſcientes) uera prædicere potuerunt. Quare excellentiſſimus ille uir Paulus Fo. Sem. epi. fallacis ꝓphetæ aduentum ꝑdixit: & unde originem trahere: ubiq; populos ſeducere debebat: ut decet aſtrologos: modo quidẽ generali ex cõiunctione (quã Picus hic allegat) prædixit. nõ ergo dicat Picus/nullum ꝓphetã fallacem apparuiſſe mundo: quũ ipſe ſepius illum alloquutus fuerit: nec aſtrologos falſos eſſe ꝓphetas affirmet præter ignorantes: quũ nobis hæc ſcribentibus diuinos eſſe cõperiamus: relq; ipſa apertam aſtrologiæ diuinitatẽ oſtendat: nec unum tacendum uidetur: complures ſunt autẽ Florentiæ teſtes fide digniſſimi/qbus inſpecta Hieronymi Sauonarolæ genitura/quinq; ante eius iacturã menſes/dum florebat: & ipſum Hiero. ad hereſim inclinatũ: & laqueo uitã terminaturũ predixi. Coniunctio tñ his tẽporibus ꝓxime præterita Saturni eleuatioris & Iouis doctos premonuit. Deleant igitur e codicibus Pici errorem iſtum apertiſſimũ una cum alio/qui totus liber eſt/aduerſus aſtrologos: ſi cunctis/eius gloriæ detrahendi occaſionẽ cupiũt auferre: quã gloriã

nõ mediocrem in reliquis diſciplinis cõſequi meret̃:nec mihi pſuadere poſſum/ſi Picus uixiſſet/quod unq̃ hoc opus edidiſſet:tenet̃ ergo qui illud eo defuncto/pter & cõtra(ut credo)uoluntatẽ Pici imprimi fecerunt:cunctis preſari ueniam.

In magnoꝝ orbiũ materia dicendũ eſt/magnos orbes rõnabiliter poſitos eſſe. ex ꝓportiõe motuũ ſolis in pfecta reuolutiõe primi mobilis:& motus eiuſdẽ ſo/lis cõpleti ad ptẽ principalem zodiaci:& ordinẽ planetaꝝ:ut in.q.xv.magna ex pte aptũ fuit.Q uis aũt planeta dñet̃ quodq; ſignũ.nõ eſt facile uidere quũ hoꝝ p̃dñatoꝝ ptãs gñalis ſit/multis pticularioribꝰ determĩabilis augumẽtabilis ac di minuibilis:uſq;adeo ꝙ effectus qñq; oĩo cõtrarii ſequãtur his:quos gñalis ſigni ficator efficeret:q̃re difficile eſt expimẽto cõpire.qm̃ uero antiqs ubi rõ cõſentit fidẽ adhibemus:ideo ad rõnes Pici rñdemus.Cauſa primũ cur uis iſta tot annos durat p̃dicta eſt/q̃q̃ a Ptolomeo nõ ſcripta:aut ſi ſcripta ad nos nõ puenit. Dein/de ad eius interrogationẽ rñdemus.ſi mũdi initiũ haberemus ꝓculdubio ab ipſo ordinẽ ſuſcipemus.ſed qm̃ per diluuiũ mundus quodãmõ inouatur.eiuſq; inno uationis cã fuit Saturnus.primus planetaꝝ altior/ſignũq; Cancri potẽs unus ex quattuor cardinibus ꝓpius ad zenit ptis terræ uerſus polũ noſtrũ:ideo his duo/bus uis & poteſtas tributa eſt.hæc ſiqs dixerit a Pico nõ impugnabit̃.nihil.n.in mediũ afferre põt:quo reprobari poſſit Saturnũ & Cancrũ poteſtatẽ nõ medio/crem inde accepiſſe.itaq; rõnes eius nulle ſunt.qm̃ nõ incõuenit in tã magna mũ di inouatione ordinẽ priorẽ interrũpi.quare quæ de ariete & ſole dicunt̃ nõ ob/ſunt:nec pugnant aduerſus poſitionẽ iſtã.Sed qm̃ nõ pro auctoribus aſtrologiæ tuendis/ſed pro ueritate manifeſtãda diſputamus.ſenſus noſter eſt/magnos orbes/ aliaſq; pfectiões ueras ptãtes hr̃e:rõneq; eſſe inuẽta.ſed q̃lis planeta p̃dñet̃ adhuc experimentis(quæ obſeruare laborioſum eſt)nõ plene noui.ſi dabit̃ tñ facultas. deſiderio p̃ſtabimus obſequiũ.ſicut de nõnullis rebꝰ certũ ſucceſſum tetigimus.

In tertio quæ contra Saturnias reuolutiones obicit contra Aboazarrem con/cedimus.quoniam nullum ibi firmamentum reperimus.

Q uod de diuerſitate euentuũ magnaꝝ cõiunctionũ recitat in quarto capite nõ eſt cõueniẽter obiectũ.nã nulla pene inter aſtrologos diſcordia eſt de euẽtibꝰ cõiunctionũ maioꝝ mediaꝝ & minoꝝ:niſi apud eos q fundamẽta huius ſciẽtiæ nõ hñt:& afforiſmis hincinde collectis.ſuas p̃dictiones eliciũt.Dubiũ ãt nõ ẽ cæ teris paribꝰtriũ planetaꝝ eẽ maiorẽ cõiunctionẽ pluriſq; auctoritatis q̃ duoꝝ:& q̃ttuor q̃ triũ:& ita deiceps.ſed maximã iter binarias appellãt Saturni & Iouis.

In qnto capite pdurãꝓuinciã ſumpſit.ꝓbare.ſ.planetas nõ eẽ fortiores.qñ iun gunt̃/q̃ ſeorſum extiterint.ubi primo obicit diuerſaꝝ cõtrariarũq; uirtutũ radii mixti ſe inuicẽ frangũt atq; debilitãt.q̃re ſi uariã naturã mixturãq; faciant.nõ tñ fortiorẽ niſi eiuſdẽ eſſent naturæ & ꝓprietatis. Ad hãc debilẽ obiectionẽ rñdet̃. duplici cã planetaꝝ cõiũctio cõtrariaꝝ uirtutũ/magnã auctoritatẽ ſumit.primũ qm̃ nullas radioꝝ potẽtiũ mixtiões cauſat/qbus uarii effectus ſequunt̃:q̃re mul/tũ obſeruãda.Secũda potiſſima eſt/ſignificationis dñium.qđ in cõiunctiõis prin cipio ſibi uendicauit.ut apte declarauimus.q.xiii.de principiis uniuerſalibꝰ:qua mediãte/eleuatoris & p̃dñantis effectus p̃cipui cõperiunt̃:alterius uero debilitati cognoſcunt̃.Q đ ſi iunctos planetas debiliores eẽ demõſtrare nõ potuerit:nec ẽt cõcludere poterit eas(quas recte magnas cõiunctiões appellamus)magnas i mũ

do mutatiões nõ efficere.Plures aſtrologi:& antiq & iuniores magnas cõiunctio nes potẽtes eẽ expti ſunt ſicut rõ dictat.Ptolo.quoqꝫ in libro fructuũ affor.lxiii. ſpãlẽ habuit mentionẽ de Iouis & Saturni cõiunctiõe. Q ñ uero dicit/Ptolomeũ ſolũ in defectus ſolis & lunæ referre gñales mũdi mutatiões.Dicimus ꝙ Picus ſe pe ſepius adeo inepte impfecte corrupte auctoꝝ uerba allegat.qñqꝫ partẽ tm̃ ſu/ mendo/q̃ ad ſuã paſſionẽ faciũt:reliquas poſthñdo q̃ illi aduerſant̃.qñq; cũ falſis expoſitionibus ſuis ãmiſcẽdo.ut infra de materno de pleriſqꝫ aliis facit.ut nihil q dem ei credẽdũ ſit:pter id qđ oculis cõprobamus.Ecce exẽplũ.dicit Picus.Pto/ lo.ii.libro apoteleſ.docẽs qua uia gñales mũdi mutatiões puideant̃/eas oẽs ſolũ mõ refert in ſolis lunæqꝫ defectus. Sed audi Ptolomei uerba quo pacto iaceant. quæq; infra cap.x.ſubdit.Ait Ptol.ii.li.pallegato.ca.iiii. Poſt hanc pdictaꝝ ob/ ſeruationẽ/qualiter futura uniuerſalia gñaliter pgnoſticari ſciamus.ut in dicendo pſequamur oportet.& p ea futura/quæ generalia in terris ac regionibus accidũt pmittemus.Q uoꝝ hæc eſt narratio prima & fortior.iſtoꝝ accidẽtiũ occaſio nõ niſi ex ecliptica ſolis & lunæ cõiunctione ac puentiõe nec nõ ex locis motuũ pla netaꝝ in ipſis horis cõtingit.hæc ille.Apparet his uerbis plures eſſe modos qbus pdicta prenoſcant̃:ſed eclipſium eſſe fortiorẽ & primũ.aliæ igit̃ uiæ ſunt minus fortes & ſecũdæ ad ea preuidẽda.Lege quoqꝫ ca.ſequẽs.x.ubi particularẽ modũ pgnoſticationis.per annoꝝ principia docet elicere.ſunt igit̃ alii modi quibus de accidẽtibus mũdi iudicare ualemus.Sic quoqꝫ in qõnibus noſtris tres principa/ les modos iudicãdi poſuimus. Primũ p anni principiũ cũ ſuis amminiculis qui circa particularia potior eſt:qm̃ illius cauſæ/ſunt/pricipales.Secũdus eſt per ecli/ pſes:qui fortior eſt circa uniuerſalia:iuxta Ptolomei ſententiã. Tertius eſt per ſu/ perioꝝ cõiunctiones:qui alios in quibuſdã poteſtate ſuperat.in pluribus tamen ſuperatur ab eiſdẽ. Deinde quom opponit Meſſalæ.tarditatẽ motus debiliorem poteſtatẽ planetæ mobilis oſtendere/qm̃ nobiliori corpori ueIociorem motũ oẽs. ut ait aſtrologi tribuũt.Rñdetur.planetas potentiores eſſe dicimus/qui in nobis maiores mutationes efficiunt:ut ipſe Picus ſepius concedit:quare quũ mutatio/ nes iſtas nõ tam motu/q̃ circuitione pducant.ſequitur circulationẽ ſeu circuitio nem ipſoꝝ debere obſeruari.uelocitas enim motus circularis penes lineã deſcri/ ptam uerã uel imaginariã/a puncto uelociſſime moto/in tanto uel tanto tempore cognoſcitur.Sed circuitionis uelocitas attendit̃ penes angulum deſcriptũ in tan to uel tanto tẽpore circa centrũ.recte igitur tardos motu ſuperiores appellamus inferioꝝ comperatione.quoniã circuitionẽ conſideramus:qua quidem uires pla/ netaꝝ maxime uariantur augẽtur & minuunt̃.per quã ſignoꝝ/reſpectu proprii motus:& domoꝝ/reſpectu motus raptus pprietates ſuſcipiunt.nõ igitur incon/ grua eſt Meſſalæ ratio qm̃ circuitionẽ intelligit qua tardiori circuitione in quæ ſtionibus noſtris.vi.vii.&.xi.pluribus cauſis oſtendimus quãtũ poteſtatis acqui rant aſtra.Dicit̃ cõſequẽter Ptolomeũ ſpecialem mentionẽ habuiſſe de ſuperioꝝ coniunctione afforiſ.lxiii.&.lxiiii:&.l.&.lviii.nec obſtant rationes Pici qbus in ſtat nõ bene intelligi pdictas auctoritates.nã ſiue.l.affo.dixerit.nõ obliuiſcaris/ſi ue ne.ptermiſeris.ſiue.cxx.ſiue.cxix.cõiunctiões dixerit:q̃ ſequũt̃ ſcđm unãqꝫ lrãm/cõiunctionũ ptãtẽ demõſtrãt. Senſus quos elici uult ex Ptolo.uerbis/a no/ bis nõ ſuſcipiunt̃:nec ĩprobat̃ unus ſcripturæ ſenſus p alteꝝ excogitatũ ſenſum.

Senſus etiã.lxiiii.afforiſmi iuxta grecã litterã de differentiis cõtrahẽtibus loquit᷑.
quod eque bene cõiunctionibus ſuperioꝝ competit:ſicut & luminariũ.quare ſi
ſenſum ſuũ conceſſerimus ad ſuperioꝝ coniunctiones pertinet. Vnde ſi ſomnia
aſtrologoꝝ intellexiſſet nõ utiqꝫ adeo temerariæ huic ſcientiæ aduerſatus fuiſſet:
nec adeo gloriabũdus ſe iactaret ĩnumeris ſupfluis uerbis debilibus paucisqꝫ ra/
tionibus/aſtrologiã oẽm ſubuertiſſe.Puerilis quidẽ & ridicula nimis opinio Pici
eſt.tenentis ſolã eius expoſitionẽ afforiſmoꝝ pallegatoꝝ concordare.quũ ipſa tñ
& ſibi & ueritati diſſona ſit. Quod ſic oſtendit᷑.Ait Picus maxima coniunctio
ſecundũ aſtrologos medias minoreſqꝫ cõplectitur.ergo nõ poterit effectus maio/
ris illius cõcluſionis per minores illas determinari per quas illa maior per mul/
tas reuolutiones ſeculoꝝ exigitur.Potius quidem contradictorium concluſionis
ſuæ inferre debuiſſet.nam quoniã medias & minores maior cõplectitur.ideo per
illas determinari poteſt & contrahi.Sed ſic falſo deduxit conſequẽs illud.qm̃.ſ.
putauit maioris cõiunctionis uim omnẽ per unam mediam uel minori euacuari
debere:quod erroneum eſt/per unam quidem mediam uel minorem partem ui/
rium maioris perficiunt cæli.per reliquas ceteras.ſic ergo patet quã male firma/
menta aſtrologiæ percipiebat.

Aſtrologos uſos eſſe magnis cõiunctionibus non quidẽ uiris.ſed mediis oſtẽ
dit.qua in re ſic breuiter nos expedire uolumus.qm̃.ſ.nõ eſt negandũ mediã cõ/
iunctionẽ ullam habere poteſtatẽ:ſed uerã iure pponimus.ut in.q.xi.de cõiun/
ctionibus diximus.Nec fuit Albumazar inuentor uiriũ magnaꝝ cõiunctionũ:
aut mediaꝝ & ueraꝝ:quas uires ſi quis experiri uoluerit.opus eſt ut magnas me
dias minoreſue conſideret:nec nõ eclipſes:intermedias reuolutiones annoꝝ:con/
iunctiones ac preuentiones particulares luminariũ.loca ſubiecta:& alia multa q̃
aſtrologis doctis cognita ſunt.ſiqui aũt medias cõiunctiones ueris preponit iudi
cio noſtro longe aberrat.Hæc omnia quæ in mũdo eueniunt in eas figuras refe
renda ſunt.ut.q.noſtra.ii.oſtenſum eſt. Quom uero falſum eſſe putat poſt ma/
gnũ tẽpus effectus conſtellationis poſſe prouenire.dicit᷑ hoc ex ignorantia fun/
damenti huius ueritatis accidere.certũ eſt enim poſt aliquantũ temporis cõſtel/
lationes nõ ſtatim effectus ſuos producere ſepe ſepius.patet hoc ſenſu.ea ergo ra
tione qua per diem poſt effectũ uenturũ concludimus & ſenſu percipimus.eadẽ
per maiora tẽpora accidere poſſe demonſtrat᷑. Sed quom arguit potentis cauſæ
propriũ eſſe nõ ſero incipere:quod factura eſt:ſed ſero deſinere.igitur ſic magna
cõiunctio efficiet.quũ potẽs ſit ualde.ratio hæc plurimis modis refelli põt:prius
tñ ponendus eſt modus ueritatis.dicendũ igit᷑ argumentũ ꝓcedere ac ſi ſola cõ/
iunctio maior effectũ illũ ꝓduceret quod quidẽ falſum eſt.concurrũt enim par/
ticulares figuræ.puta cõiunctiones mediæ aut minores aut ſaltim reuolutiones.
ex quaꝝ uirtutibus & prioris cõiunctionis poteſtate/totale agens reſultat. Picus
aũt ſolã cõiunctionẽ reſpicit. Secũdo dicit᷑ nõ ſtatim materiã repiri diſpoſitã ad
illum influxũ perfectũ ſuſcipiendũ.ſed requirit᷑ eiuſdẽ diſpoſitio.nõ enim ignis
ignem ſubito generat niſi materiã diſpoſuerit prius. Tertio dicitur effectus pre/
dicti licet tardius inciperẽt:poſſunt tñ longe tardius deſinere.quare ceteris pari/
bus fortior uirtus erit quæ poſt annum effectum per menſem duraturũ produ/
cet:q̃ qui poſt diem:uel etiã ſtatim a ſua conſtellatione producitur duraturus per

horã:& pariter cũ prior erit potentior:licet tardius operet̃.ꝙ aũt ſerius incipiat. & ſi potẽtior eſt:oſtẽſum eſt poſſe fieri. Quarto dicit̃ rõne alterius effectus non ſtatim qñq; pduci.nã p uim ab aſtris in primũ mobile impſſam ad hũc uel hũc locũ peruenientẽ effectus pducit̃:quæ tamẽ ſucceſſiue nõ ſubito multiplicatur. Quinto dicit̃ ignẽ actiuiorẽ eſſe terra:ac nobiliorem non tamẽ diutius durare. Sexto dicit̃ nõ oĩa quæ antiq aſtrologi referũt in magnas cõiunctiones recte referri.ut.q.ii.oſtendimus. Ad aliã cõfutationẽ dicit̃:nouas cõiunctiones nõ ſemp ammouere prioꝶ effectus & poteſtates:ſed quãdoq; cõfirmare ſi ſimiles fuerint. Ex his igitur rationibus aptiſſimis potius arguentis ignorantiã rerũ aſtrologicarum q̃ aſtutiam reſpondentiũ ueritatemq; tuentium aperte cognoſces.

Quæ in ſeptimo de Alliacenſe dicit nolumus in præſentia refellere.unum tamen apertum eſt.ꝙ ſi Alliacenſis dictis ſuis quãdoq; diſcordat.Picus non minus ſibi aduerſatur:ut in principio oſtendimus.

De mũdi initio nõ minus(naturali calle pcedẽdo)nobis ſub dubio relinqt̃ nihilq; certũ a nobis cogoſci poſſe tenẽdũ eſt:q̃ de eiuſdem fine.qre hoc onus aliis relinquat̃.unũ tñ ſcimus ueris ſtellaꝶ motib9 cõiunctiões oẽs pcedẽtes (ſi pceſſerint) ab aſtrologis poſſe cognoſci.quot aũt pceſſerint ſimiliter dubiũ:niſi q̃tenus ſup naturali lumine inſpirati cognoſcere poſſumus quod theologis relinquatur.

Ex dictis patet quid dicendum ad ea quæ in.ix.ca.ponuntur.

Aptiſſimũ mihi uidet̃ nõ poſſe pbari nec reprobari has uel illas reꝶ mũdi mutationes ab his uel illis cõſtellationib9 eẽ niſi dirigẽter cõiunctiões magnas & reliquas q̃s neceſſarias diximus:an oculos hẽremus:effectuſq; illis tpibus correſpõdentes.Primo.n.leuiter pbarent aſtrologi effectus hos uel illos a magnis cõiunctionib9 pceſſiſſe eo ꝙ in tpibus intermediis acciderũt. Poſtq̃ nõ ſtatim effectus pduci ab eiuſmodi cauſis oſtenſum eſt.nã dicet aduerſarius effectus illos rerũq; mutationes.ab ecclipſibus a cõiunctionibus minoribus a figuris luminariũ a puentu planetaꝶ ad loca.a fixaꝶ motu cauſatos eſſe:q̃ oĩa ẽt eiſdẽ tpibus acciderunt:nec ẽt reprobari põt.ſi uera ſint quæ pdiximus oportere.ſ.cauſas coagentes intueri & medias cõiunctiones reliquaſq; figuras quas pdiximus. Itaq; his nõ diligenter examinatis:& Alliacenſis & qui illum cẽfutare deſiderat nihil agit.ideo illoꝶ uanam diſputationẽ relinquimus. Vnum tamẽ ſcimus uerã tempoꝶ ſuppatationem nõ habuiſſe Picum.quod ſuo loco declarabitur.

Circa ea quæ in.xi.ca.dicunt̃ ſic pcedere placet:ut qbuſdã ſuppoſitis quiſq; reſpõſionẽ eiicere poſſit.Duplex eſt diluuiũ uniuerſale:quo oẽm carnẽ deleri ſignificatũ fuit:& particulare.Mũdus incepit qñ factori placuit:magiſq; cõgruit. Non cõgruit pceſſiſſe cõiunctionẽ ignẽ cauſantẽ. Si pceſſit potuit nõ ſolũ factoris uoluntate amoueri:ſed aliis cõtẽperãtibus cauſis.puta planetaꝶ latitudine eleuatione diſcordia mediaꝶ minoꝶ cõiunctionũ ceterarũq; figuraꝶ cõtrahentium. qua diſcordia reiterate magne cõiunctiones nõ ſimiliter operant̃.Non inconuenit ſupnaturaliter illuminari de his quæ ignoramus naturaliter tñ uenturis. Nec incõuenit per naturales res diuina uoluntate premioꝶ retributionẽ maloꝶ penã tribui.qñq; triũ planetaꝶ cõiunctio fortior.quãdoq; debilior eſſe poteſt q̃ duoꝶ. Ex his ad ea quæ contra ueritatẽ diluuii obiciunt̃ facile elicitur rñſio.Ad primã rõnẽ Pici. licet.n.aliæ coniunctiones pfuerit:illa tñ quæ diluuiũ ſignificauit fuit

prioris expoſitio.cōcordantia media. Ad ſecūdā diceret̄ duoꝝ planetaꝝ cōiunctio ſuffecit.licet pluriū fortior eē poſſet. Tertia ratio errat.nā mediæ cōiunctiones plus.xx.annos uim retinēt.Præterea nūq̄ cōſiderat ꝑcedentiū & ſequētiū cōcordantiā nō ſolū rōne ſignoꝝ:ſed domoꝝ & aliaꝝ ſtellaꝝ.Q uarta ruit.qm̄ contingit prioris figuræ/rōne cōtrahētiū coadiuuātiū & uiriū impreſſaꝝ ꝑfectiōibꝰ euenire effectus ſuos/tpe cōiunctionis aduerſæ:nōdum per alias coagētes cauſas operari potētis.Et qnta per dicta nulla eſt:ut patet intelligētibus.requirit̄.n.concordia pluriū cauſaꝝ quaꝝ nulla/talem effectū aut tantū per ſe produceret.

Q uæ uero in.xii.ca.ponunt̄ nō eſt noſtrū ſoluere:ſed cōfirmare.oſtēſum eſt enī in.q.nr̄a.ii.nō poſſe ueros ꝓphetas aut legē eſſe a cælis.quare Moſem ſuper naturaliter feciſſe credimus/q̄ ſcripta ſunt.nec conſtellatio dedit hebreis regnū:q̄ rediēs nō reſtituit:qn ēt infœliciores fuere:& qm̄ Moſes multis annis fuit añ cōiunctionē cui qdā eius ortū tribuere uolebāt. Nec p mare trāſitū ī naturalē cām reducere pōt.ceteraq; oculis cernebant̄:& ſcripta palā oībus fiebāt niſi īpia mēs diuinis abutēs.Sic ēt erroneū eſt dicere eclipſim ꝑter & ſupra naturalē ordinē q̄ ī xp̄i morte uidit Dionyſiꝰ Ariopagita ex Aegypto/ī cām naturalē reduci poſſe.

Sic etiā beſtiales impios uocamus qui legē Chriſti aſtris ſubiciunt:qui ſic ſentiunt chriſtiani eſſe non poſſunt:nec recte legis illius fundamenta ꝑcipiunt.ut in .q.noſtris ex parte demonſtrauimus.

Q uæ in.xiiii.ponit Picus ſūmope laudāda ſunt:& ueritati/& noſtris/q̄ poſuimus in q̄ōnibus fundamētis cōſona.Q uæ.n.ſupra oēm naturæ creatæ poteſtatem/meritū.atq; capacitatē ſunt.rude impiū quidē eſt a ſtellis ꝓueniſſe credere. Pariter quæ in.xv.&.xvi.&.xvii.ca.ponunt̄ mirū īmodū nobis placēt.ſed nimirū ut ſepius dictū eſt/ſi gētiles fide priuati.in hos errores inciderūt:nā q̄to maiora eueniſſe cernebant/tanto cōuenientius in cæleſtes cauſas poſſe reduci putabant.ſicut etiam cōplures philoſophi in ꝑnicioſos errores incidebāt ſed erubeſcāt iuniores:& q ſe chriſtianos appellant quom aliter ſentiunt q̄ Chriſtifides de ipſo edocuerit.

Liber Sextus.

ERror ille quē tāgit de reditu ad eūdē punctū aptus eſt oībus ſane mētis.& p nos expoſitus.Ptolo.n.ca.x.ii.quatri.ait.initiū reiteratiōis in unaquaq; circūuolutiōe illud eē debeat fere pp eius uim &c.ſed ēt cōceſſo ad eundē punctū oium reditu/nil ſequit̄ eoꝝ intentū.qd̄ Picus nō redarguit:non eſſent iidē motus ſed ſimiles.nō iidē radii influentes ſed ſimiles.igi.non iidem effectus/ſed ſimiles ſequerentur:dato etiā q̄ nūquā per alias liberas cauſas non impediretur aut a ſua ui quoquomodo remoueretur cælum.

In.ii.ca.ſupponit cōfutaſſe aſtrologiæ fundamēta.quod tñ nō eſt aſſequutus: Mométaneā deinde mutationē nō poſſe fieri/nitit̄ ſophiſticis rōnibus oñdere:qd̄ tñ demōſtratū eſſe putamus.q.xiii.Et pro his q̄ hic adducit dicit̄ primo.uariari actuales uirtutes ex q̄ttuor ſupius poſitis lumine.ſ.influētia/figura/ & motu.hæc q̄ttuor ſufficiēter in ſe cōtinēt cæloꝝ inſtra.ſed cōcedat̄ domibꝰ ſignis & aſpectibus uariari.Deinde dr̄ oportere talē diuerſitatē ī cāis cæleſtibꝰ ꝑticularibꝰ repiri: q̄lē ī ſuis effectibꝰ uidemus:nō ſic aūt de cāis uniuerſalibꝰ dicēdū.oſtēſū eſt qdē .q.ii.q̄nq; cælū eē uniuerſalē cām q̄nq; ꝑticularē.reſpectu.ſ.diuerſoꝝ:qd̄ abſur/

dū putat:alii uero neceſſarium. Cæli quidē & partes eius uires habēt eaſdem ſed diuerſis cōbinatiōibus reſpectibuſq; plurib9 de cauſis in īfinitū uariātur. Miror eqdē hæc a tāto uiro nō ītelligi aut ītelligeř diſſimulari. exēplū nobis ſe affert. ſūt centū aromatario ſimplicia ſuā quidē ſeruātia uirtutē quibus tñ uario modo uni tis in īfinitum compoſitio uariari pōt. qui hoc ignorat ſani capitis nō ē. ita in cælis (hec quæ ſtatim afferentur) ſunt: quoꝝ cuiuſlibet uirtus reſultās in īfinitū uariari pōt primum quilibet plāetaꝝ motus. ſiue raptus. ſiue ecentrici: ſiue epicicli: ſiue corporis ꝓprii planetæ. ut ī Luna patet. ita de octaua & nona ſicut infinita ſunt pūcta & īſtātia & mutata eſſe ī motib9 ꝑdictis. Idem de lumine. quis ignorat duplici lumine ſtellas operari: ꝓprio. ſ. & alieno: ſeu appropriato. & quāq̄ propriū idem manet. nō manet idē alienū. nō eadē ad nos diſtātia non idē reſpect9 perpendicularitatis. Idē & multo amplius de influentia inſenſibili euenit: quum magis uarietur. Idē quoq; de figura & aſpectibus dicendū: qm̄ rōne ſpheraꝝ in indiuiſibili nō conſiſtunt. Hæc oīa a ꝑdictoꝝ naturis emanāt. Picus aūt ſolam propriā influentiā abſolute cōſiderat. qđ ridiculū ē. Hæc aūt uarietas ad uniuerſi perfectionē cauſandā ſtatuta ē: quæ in diuerſis pluribuſq; ꝑfectionum gradibus cōſiſtit. Nec ſeqtur cæleſtia ignobiliſſima eſſe: quū ꝓprias uires in ſe īmutabiles ſeruēt in ꝓpinqua potentia ad actus ꝑficiundos. Cæli quoq; ſe ipſis hæc efficiunt: quāq̄ unaqueq; coꝝ pars alterius uirtute indiget aut ſaltim augeri minui euertiq; poteſt eiuſdem operatio.

Quæ in tertio contra domos obicit facile reſoluuntur: primum falſiſſimum dicit non poſſe abſolutum abſque domorum reſpectu de ſtellis iudicari: nam Iuppiter ſemper ſubſtantiam & religionem ſignificat. Saturnus agriculturam Venus amores &c. in quibuſcūq; ſignis ꝑtibus epicicli ecentrici: & domibus. ſed cognitio iſta generalis ē: ſi quo pacto ſe habet in circulis ſuis conſiderauerimus: adhuc minus generaliter eorum uires deprehēdemus. ſi in quo ſigno/ſpecialius. ſi in qua domo/magis. ſi huius ſubiecti reſpectu etiam magis. ſi quo tempore & loco ſpecialius. ſi qbus adiuuātibus uel cōtradicētibus/cāis ſpecialiſſime ſcđm q; aſtrologis conceſſum eſt ecce q̄ grauiter peccat ſepius. in malo. n. loco bonus planeta ſemp aliquid boni oꝑabitur. malus ī bono nocebit. Cōcedimus domos magnas uarietates minus generalibus ſignificatis afferre. Iuppiter. n. ſi nocet uni puta ſeruo domini inimico/domino prodeſt ſicut bonū unius eſt malū alterius. quid de diluuione ſua dicendū oſtenſum ē. Quom quærit diuerſitas uirtutis ſtellæ/ aut a loco pēdet: aut ab habitudine ad partē terræ negat̄ primū/affirmatur ſecundum ad īꝓbationē dicēdū: q̄ dicit de ſenſibili radio & uirtute ꝓcedere nō aūt inſenſibili. nō. n. exire pōt ī actū niſi tali habitudine q̄ illis inſenſibilibus cōparat̄. ſicut exēpli gratia/tanta latitudo caliditatis tāta diſtātia/in talē materiā poſſet ſic ageř ſicut & radius ſenſibilis ī medio cæli talē gradū lumīs. Sed īſenſibiliū īfluētiaꝝ maior ē uariatio plura. n. complectunt̄ quorum unum tali habitudīe/aliud altera exit in actū: cōſidera care lector. an (quā oculis cernis) alteratio/in lumiariū tetragona irradiatione: quæ elmenta afficit iuxta uarias ꝑtes qbus ꝑdomiatores eiuſdem ꝑſunt a ſola radioꝝ maiori intēſione/luminiſue efficacia ꝓcedere poſſit. cur nō poſtea id euenit/ quom lumen maius ē: cur nō pri9: quom magis ſoli ꝓpria eſt hec quidē īmutatio/uirtutis īſenſibilis eſt. quæ nō ſolum in cælis ſed in īferiori

bus cernitur. Et quom ex diuerſitate opinionũ arguit deriſione dignus eſt/nihil
ꝓrius in phia tã apertũ eſt: quin eiuſdẽ uariæ nõ ſint opiniones. ſed eoꝝ ſentẽtiæ
raro experiẽtia uti poſſũt: aſtrologi ſepius. Tenẽdũ ẽ igitᷣ loca nil aliud eſſe q̃ par
tes cæli/ſic ad ptẽ terræ ſe habẽtes quare non dicimus ſigna eſſe in domibus qm̃
ſub domibus: ſicut dicimus Solẽ in leone qñ ſub leone eſt. ſed ideo ſigna & cete/
ra aſtra in domibus ſũt/qm̃ reſpectus habent hos uel illos ad ptem terræ. ſicut ẽt
planetæ quom ſic inter ſe diſtant ſe aſpiciunt/nõ aliter: tũc quoq; nõ prius in ſe in
uicem influẽdo uim ſuam i nos ĩprimũt. patet aptiſſime i luminariũ aſpectibus.

In quarto. ca. cõtra ſignoꝝ diuiſionẽ adducit nõ nulla facile ſolubilia. quoꝝ ſo
lutiões/& ſi ꝑ ea quæ diximus. q. v. ar. ii. palam ſũt. tñ hic breuiter replicẽtur. ſi/
gnoꝝ diuiſionẽ ex natura partiũ cæli eſſe aptiſſime demonſtrant ingreſſus Solis
aliorũq; plãetaꝝ i illa: ꝓdomiatores quoq; ipſoꝝ graduum diuiſio ad Solis motũ
ĩcõpleta reuolutiõe primi mobilis refertur: qua diuiſione ptes eoꝝ non paruam q
dẽ efficaciã aqrũt. gradus uero in miuta & ultra ad cõputi cõmoditatẽ ptitio iuẽ
ta eſt. Signũ uero leõis nõ ex calore quẽ ſub eo generat tributũ ẽ Soli. ſed ob ali
as plures & fortiores uires. Solis. q̃s i eo ſigno demõſtrat qbꝰ cõplexio & opatio
in qualitatibus manifeſtis cõcordãt. Senſus ẽt eſt rudis. putare lucẽtia corpora a
ſuperioribus nõ lucẽtibus affici nõ poſſe. q̃ſi preter lucẽ nulla alia uirtus eſſe poſ
ſit. ac ſi ſuperiora nil ꝑſtãtius i ſe poſſint cõtinere. Itaq; de ceteris ob ſimilitudinẽ
& cõueniẽtiã/nõ in cõplexione qualitatũ ſed aliis pricipalioribꝰ uiribus. Ita quo
q; de exaltatiõibus dicẽdũ. unde maiorem cõueniẽtiã habere poſſũt duo plãetæ
in eodẽ ſigno diſtãtes: q̃ ꝓpiquiores in ſignis diuerſis. ſicut magis aſſimilãtur pi/
ſciũ operatiões in aqua diſtãtes. q̃ unus i aqua alter in aere ꝓpinquus/aut i terra.
Et quũ fundamẽtũ domus Solis deſtruere putat. iam diſputatiõis ordinẽ euertit
quom quidẽ ex arguente reſpõdens efficitur. nos aũt dicimus. illud potentiori ſi
militudini cõcordare. Et ulterius dicitur Solem apud oẽs gentes in leone potẽtio
rem eſſe q̃tum ad alias uires exercẽdas ſicut Saturnũ in capricorno aut aquario
potentiorẽ q̃ in cancro expimur licet diſtantior ſit a zenit noſtro. pariter ſolẽ in
ariete potentior ẽ q̃ in cãcro cõprehendimus: an potentia hæc ſcd̃m q̃litates quas
efficit ſẽſibiles ſũmi debetᷣ oporteret. n. ut in pluribus uim illã conſequi: ſed non
ſemper ibi calorẽ in hãc uel illam partẽ terræ generat. Et qd̃ adducit in mediũ de
quorũdã opinionibus ridiculũ ẽ. tum quia falſa dicit. tum qm̃ & ſi uera diceret
in cunctis/nihil cõcludit: afferã qdẽ inumeros errores phõꝝ primũ ſpeculãtium.
Sed ſi qs re ipſa (poſt ſophiſticaꝝ rationũ ſolutionẽ) certus eẽ uelit/an ſigna do/
muſq; uim ullam habeãt. querat genituram cuius aſcendens ſit libra & iueniet pe
ne ſemp natũ eſſe ſue mortis cauſã: ut teſtatᷣ Ptole. in centiloquio afforiſ. xxxvii.
qm̃ unus eſt dominus & libre & tauri in octaua repti: mihi quidem notum eſt:
ut ſi uenus in piſcibus a marte potenti reſpecta ſit: natus ob uenereã rẽ mortem
obibit. iuxta albubater ſnĩam ca. lxxvi. & ſi cuiuſpiã geniturã diligẽter diſcuties
rẽ ſic ſe hẽre cõperies: ubi ſimul & domoꝝ & dominoꝝ & ſignoꝝ efficatiã com/
prehẽdes: pariter eodẽ aſcẽdente: exiſtẽte uenere eius domia in aliq̃ poteſtatũ ſua
rum repta: pulchre faciei erit natus: ſi uero ſaturnus in piſcibus reptus fuerit/ tur
pes pedes habebit: ſi i aquario turpia crura genuaq;. Prouĩcia igi. quã ſumpſit ꝓ
bandi negatiuã partẽ: quã iure iuriſte difficilẽ tenẽt difficilior & uana penitꝰ re

perietur: cōſtat cōpluribus multa apud arabes eē egregia opa edita ī hac ſciētia quæ nos ignoramus. Signa igi. iure in domos exaltationes tripliciter: tribui debēt. cōcedit alias diuiſiōes eſſe & nouenarias & huiuſmodi quas cū Ptole. floci faciunt aſtrologi peritiores. Abraham uero octo graduum diſtantiam ſpherarum eſſe putauit: ſed nos in primam referimus.

Quæ in quinto adducunt ad aſpectus impugnādos ſic refellunt. Primū dicimus ſ bām cælorꝝ mutari nō poſſe: ꝓpriaſq; uirtutes ab illis nō tolli: ſed appropriatas nūc auferri nunc preberi cōtingit: & poſtq̄ ſemp ad lucem recurrit in lucedetur exēplū plus luminis pticipat luna cōiunctiōis tpe q̄ oppoſitiōis: intēſiq; magis minus tn̄ ad nos tranſmittit: oppoſitiōis & tpe cōtrariū accidit: qn̄q; lumine priuari: qs igi. dubitat lunæ uariari ptātem luminis uariati cā multo clarius inſenſibiliū uirtus uariat. Variat ēt propria uirtus quantū ad exitū in actum licet. n. ſemper lux inſit ſoli. nō tn̄ ſemp lunā illuminat: nō hanc uel illā terræ partem. non tali radio tantam uel tantā caliditatis latitudinē inducere pōt. Ita ī īſenſibilib9: ſp ꝓprie uires īſunt aſtris: nō tn̄ ſp illis ſic uel ſic ī hoc uel illud agere pn̄t ob ea quæ obeſſe poſſunt. Mutantur igi. eorꝝ uires reſpectu rerꝝ inferiorū īmutādarꝝ multis modis tum ex pte ipſorꝝ: tum ex pte inferiorꝝ. Idem. n. temperamentum uni ſalus alteri exitiū eſt. Quæ Iob dicit duplici cā ad ꝓpoſitū ſuū non ſpectant: tū qa de ſpiritali cælo loqt: ſicut ēt Augſt. intelligit in principio creatum fuiſſe cælū tū qm̄ ēt de corporali cælo nō cōcludit. ordo quidē cælorꝝ: ſui qes eſt q ſic rem ſe habere expoſtulat Ariſto. ēt putat celos nō qualitatibus inferioribus actualibus alterari: qd cōcedimus: nō ēt corrūpi: non augeri aut minui: ſed locali mutatiōe moueri: nō tn̄ negat alterari aliis qualitatib9 ut patet in luce. Nec iconuenit telis ꝓpriis ſicut diximus alterari ſolē: exēpli gratia. ſi ignis purus in ſpeculū aut uitrū uiride radios ſuos multiplicet. qd tn̄ radiū ſic opacatū ad ignē reflectet (ſaltim reſpectu oculi) ignis lucē inficientē: nec incōuenit nobiliora ab ignobilioribus pati ſicut ignis ab aqua hō ab igne. Sed pter eas (qs a ſole hn̄t uires) ſtellæ ꝓprias retinēt. qbus. Solē inficere poſſunt. Et quom q̄rit. quo pacto ſtella diſtātē ſtellā reſpicit nō aūt ꝓpiquā Ridemus eqdē qm̄ & inſenſatiōe mediū reqritur: & in iridis radiorꝝ reflexione a cētralibus radiis certa diſtantia requirit p̄terea oſtēſum eſt in q̄ſtionibus noſtris aſpicere ſe plāetas: rōe figuræ in partibus primi mobilis q̄ iter ꝓpinq̄ ſigna nō eſt. falſaq; rudis ac minime aſtrologiā ſapiēs opinio eſt aſpectus nil aliud eſſe q̄ radiorꝝ ſenſibiliū emiſiōes: ſed īſenſibiliū q ex p̄dicta figura cōſurgunt & uariātur. ſacius eſſet rationē cū ſenſu cōcordare: q̄ ſenſum dimittere & ſophiſticis ratiōibus moueri qs a deo amēs eſt q tetragonū luminariū elemēta & mixta mutare non uideat: nō prius p tēpus nec poſteri9. Dictū figurā non agentē formā ſed coagentē: ſic & in naturalibus figura in cōplexione ſanitas ē: nōnullaq; tali figura agere pn̄t nō altera. Scdo prīcipaliter dici pōt radios circūquaq; emitti: ſed ad nos n̄ reflecti niſi eiuſmodi diſtātiis: ſicut de iride patet hæc quāuis ꝓpria opinio nō ſit ſuſtētabilis tn̄ ē: & obiectiōes ſuas euacuaret Et platōi negari debet auctoritas: nā licet ſenſibilia a ſēſibilib9 nō parꝝ deficiāt tn̄ uidemus eandē qualitatē puta caliditatē tāte intenſiōis ſanitatē īducere aut cōſeruare: q̄ intēſior aut remiſſior facta nocebit: ſic ſextilē ꝓdeſſe quartū obeſſe trinum iterum prodeſſe dicere poſſemus. Stellarum quoq; aſpectus oſtendimus.

.q.ix.non ſolum a radiis uerum a figura graduum primi mobilis eſſe.

In.vi.ca. uarias opiniones redarguit in materia reſpectuũ. Et qm̃ opinio propria a nobis.q.viii.aperta eſt nõ eſt opus ad ratiões rñdere quibus Picus reprobat nõ eẽ aſpectus rõne numeri/qui pluries ſumptus preciſe reddit.ccclx.nec quẽpiã noui/poſitionẽ illã puerilẽ tenentẽ quã credo imaginatã ſimul/ & confutatam fuiſſe:nec ẽt cũ Aboazarre ſentiẽdũ ẽ: ſed ut appareat/rõnes Pici contra eius opinionẽ nõ demonſtrare:pro Aboazarre diceret/quum aſpectus duos ſibi prefigat terminos:hos oportet eſſe diuerſoꝝ ſignoꝝ:ut aſpiciẽtis ad aſpectũ habitudo cõueniens reperiatur:q̃re duo ſigna erit opus ad minus ſumere.ſic uim eius argumẽti effugere poſſemus.Ea uero quæ Ptolemeus de ſexu adducit:ratiõi conſona ſunt quãq̃ adequata cã nõ ſunt nam uim oppoſito/rõne pugnantiũ radioꝝ ſexus ꝓprietas ſuperat.Sed huius cauſã puto expreſſam eẽ in q̃one predicta : reliqua quæ opponunt iã ſoluta ſunt.Rationẽ uero ſumptã a motu planetarum &c. ab Aboazarre:pariter ea q̃ ex numeris ſonoris elicita ſunt poſt habemus & imperfecta iudicamus:ſed cauſã putamꝰ eẽ illã quã ĩ q̃onibus noſtris aperuimus.

Q ue i.vii.narrat nõ merẽt rñſionẽ.nã ſi ſchematiſmi(ut uerbis eiꝰ utamur) tm̃ quinq; ſunt dicat cur qñ cornicularis apparet luna nõ ſp fit ex agona irradiatio? eſt.n.cornicularis luna longe prius:poſtea quãobrem ſicut diuidua luna ſeu tetragonus/ĩ indiuiſibili conſiſtit.cur nõ cornicularis figura aut precumida? preterea ſi negaret diuiduã figurã in ĩdiuiſibili cõſiſtere iã ipſum rei uocabulum redarguit.ſed ſaltim negari nõ poterit in lõge minori tpe cõſiſtere.Sed hæc oĩa leuiſſima ſunt.& cõtra ſenſũ ſophiſtice adducta & ut in q̃onibus demonſtratũ eſt nõ ex luminis augumento uel diminutiõe illud contingere põt.Q ui uero hæc ñ cognoſcit ad ſidera eleuari cognoſcenda non põt:ſicut eueniret his q in genitura ſua planetas oẽs ſub terra haberẽt aut ſi ſup terrã reperiret luna aut mercurius ille eẽt in cadenti:nec aſcendẽs nec nonã reſpiciẽs.Ptoleme.quoq; humiditates effluere rõne luminis dixit:ſed ſi eius dicta reſpiciet quis/cõperiet in aſpectibus pũctalibus ad ſolẽ uim illã ſuperantẽ acquiri: quare ĩeptiſſime putat trãſlationẽ ad aliarũ ſtellaꝝ aſpectus non poſſe fieri.quoniã nõ luminis augmentũ : ſed diſtantiæ figura aſpectus cauſat:ut in q̃onibus diſputatũ eſt.Et quũ de aſpectuum diuerſis opinionibus loqueris ſepius reſponſum eſt friuolam eſſe obiectionem & in loco infra proprio diſputabimus.

Q ue in octauo ponũtur apertã aſtrologie canonum ignorantiã oſtendũt.planetã enim obſeſſum dicimus.quom uirtus eius appropriata quam ad nos defert nunc infortunæ ſapit naturã:priuſq; q̃ alteri fortune iungatur alterius infortunii uim defert ſed qum nullo utrimq; aſpectu aut ſpherarum coniunctiõe afficietur debilior erit obſeſſio.non ne ratio demonſtrat planetã reſpectu noſtrũ male ſe habere.quum duplicis ĩfortunii abſque medio fortunii cõteperãtis radiis nos afficit quare cõmuniter obſeſſũ dicimus quãdo nõ aſpectus eſt.ob priorem ſequenteq; malã influẽtiã:ſed uere obſeſſum quom ab uno uel duobus ĩfortuniis aſpicit uel ab uno ſphera altero aſpectu immutatur.

Delirant certe qui res manifeſtas nõ uident.nã quod ſua ratio prima ꝓponit contra combuſtionem.eo ꝙ omne lumen ſolare precipue beneficium eſt bone deus.non ne complexionis temperamentum in medio quodã conſiſtit? nunqd Sol

collericis:rare teſture e[illegible]rotatiuis:neutris:egrotis/in meridie: in eſtate obſit unq̃ nullus apud hoiem iſtũ eſt qualitatum exceſſus nullũ uĩ eẽ tẽperamentũ:ſic ſaltim reſpectu effectuũ quos in nos cauſant euenit planetis/nimis/paꝝ/bene/maleq; affici poſſe. Deĩde ſi nullũ lunæ lumẽ nos in coitu ſolis afficit unde q̃ſo tanta elementoꝝ mutatio?cur nõ prius quom uix lunæ lumẽ uideri poterat? Sed iure redarguendi ſunt hi(quos in q̃onibus reprobauimus)qui.ſ.fortiores eſſe planetas dũ per minutũ ſoli iungunt̃ putarũt:quãuis minus aduerſa qualitate ſol ĩ domo uel exaltatiõe cõburat.Sed in luna ueꝝ ẽ alq̃d utilitatis inde hauriri nõ q̃a no cõburatur:ſed rõne partis fortunæ preciſe in aſcendẽte tunc temporis reperte.

Q uæ per picũ in.x.dicunt̃ ex dictis facile ſolui pñt/quũ medioꝝ per quæ agentia agunt determinata ſit quãtitas & menſura:ignis ꝓpe cõburat a longe uiuificet:planetæ in auge maiora corpa ꝓcreent:eleuatior in cõiunctione ꝑualeat. ſed uide in q̃onibus fortiores ꝓ Pico rõnes facile ſolutas.

Contra caput & caudã fortioribus mediis uti poterat:quo nã pacto.ſ.fieri poteſt ut pũctus uim retineat &c.Sed ad ea quæ dicit:rñdet̃ minorẽ apparentiam hẽre ptes:quas approbãt oẽs:iõ iure defendi debẽt:nec abrahã auctoritas aliorũ ꝑualet:nec ſilentiũ quorundã cõtra cõcludit:nec diuerſitas opinionũ ut ſepius dictũ eſt:oñdimus in q̃onibus per indiuiſibilia uires cæloꝝ mutari

Ad.xii.ca.obiectiones reſponſio dubia noſtra ſint:ubi nõ dieꝝ equalitate / nõ in ſpheris planetaꝝ:nõ ſolũ in zodiaco fieri anthiſtia/& quædã alia ĩtelliges:quæ ipſe ignorabat.Sed his cõtenti ſumus.q̃d.ſ.in affo.ſepe opatur planeta &c. Ptole.de partibus anthiſtiis & aſpectibus intellexit.

Nõ reprobãt̃ opiniões recitãdo cãm q̃ putat aduerſarius dediſſe errorem. ſed iã ignorat ſignoꝝ ꝑdominantiũ cãm.dicãt quæſo Pici ſequaces.nõ ne fortius imprimit ceteris paribus ſignum diutius manens in aſcendente?

Q uæ cõtra.xiiii.obicit ſic breuiter ſoluta eſſe uolumus:q̃m diuerſoꝝ graduũ poſitiones & opiniones nõ cõtra ſunt ſed fauẽt potius. Deinde dictũ eſt uim quã ſol incipit demõſtrare ñ ſolũ caliditas ẽ:ſed uirtualis de q̃ ſepiſſime loquti ſum9. Lunã quoq; rõnabiliter poſt exitũ radioꝝ ex altari ñ quom illos ĩgredit̃ iuſtũ ẽ ſicut neutrũ cõualeſcentiæ potius q̃ decidentiæ. Sed has rões ut dictũ ẽ ueritati ex pte/cõueniẽtes repiebãt. q̃m nulla eleuatio illud effecit:ſed ſola plãete cum pte illa maior affinitas ſup hac uel illa re cõpta.q̃re quæ dicit nulla eſſe cernũtur.

Q uantũ rõe careat queſitũ in.xv.ca.unuſquiſq; uidere põt.q̃rit.n.cur ſigna ſic diuiſa ſint cur q̃litates has diuerſas poſſideãt.nos quoq; q̃rim9: cur q̃ttuor ſũt elemẽta:cur ignis calidus:cur Sol lucidus:cur cælũ mouetur. Q uoniã ſic uniuerſi ordo expoſtulat:ſic deo placuit:ſic eoꝝ natura ẽ & ſe ipſis ĩ angulis ſuas q̃litates imprimũt in inferiora ſtellæ:& ſub illis aut cõtẽperãtur aut intendũtur.& ſemp eoꝝ naturã ſapiũt.Scientia.n.noſtra cauſat̃ a rebus:ſicut dei ſcientia cauſa eſt reꝝ.ſic ordinatũ cælũ cõperimus . Deinde dicit̃ planetas duplici qualitate afficere caliditate uel radio & uirtuali influentia.Sol in cãcro maiorẽ caliditatẽ cauſat radio:ſed frigiditate cancri caliditas refrenat̃:& in principiis ſignificatio nũ oñditur.reſiduũ oportunum in queſtionib9 iuenietur.Ridẽdũ q̃dẽ dicim9 ſi quis nõ putet calidiora ſigna maſculinitatẽ ſapere.fri.fe.ſi quis ẽt nõ putet ordinẽ expoſtulare.ut calida frigidis & frigida calidis tẽperari debeãt. ſi q̃s ẽt teneat

ſolam temporis prioritatem non nature aut perfectionis:quis etiam debiliſſimo medio ſepiſſime utatur/ ſicut eſt auctorum opinionum diuerſitas:& hæc cum dictis dicendiſq; ſufficiant.

Terminos & facies ſuſtẽtare uolumus ſicut ueritas expetit:q̃ ex natura ptium cæli cernimus:& dura expiẽtia cognita ſunt nõ tñ in generalibus principiis/q̃tũ in particularibus:ceteras partitiones nouenariarum & huiuſmodi cũ Ptoleme. ſpernim9. Qui termini ſequẽdi ſint Ptole. oñdit prio q̃tripartiti:q̃ uero ptãs p̃ferenda ſit in quæſtionibus inuenies. Quiſq; auctor preferendus ſit dictum eſt.

Nõ oĩa uidit Ptole. nõ oĩa Ariſt. ĩ phĩa nec quæcũq; ſentiebãt ſcripſerũt:quæ igit̃ de gradibus ab Alcabitio dicunt̃:quũ uera expiant̃:& ab ipſo experta collectaq; fuerint/approbãda ſũt:& diuerſitatẽ opinionũ nõ oportet ãplius refellere.

Iam partes credit poſſe dãnare. Et primum Ptole. in .iii. quarti:rõnem unico uerbo tetigit ptis fortunæ. ait. n. fortunæ ps quaſi aſcendens lunæ. ut recitat Pic9 quã tñ negãdo improbare ſibi uidetur: ſed ea uera cã ẽ partiũ quære in quæſtionibus. ptes tñ pticulares leguminũ &c. nũquã approbarẽ. Quo aũt eligẽdæ ſint facile peritis ẽ uidere ex his quæ in quæſtionibus dicuntur:ac ptolemei ſñia de ſignificatoribus. Experimẽto ẽt nõ oẽs recte utunt̃:contingit. n. plures idẽ experiri quo℞ unus pculdubio ueritatẽ cognoſcet/alii uero minime:ob multa ĩ experimẽto requiſita. Confiteor tñ nunq̃ partibus dediſſe fidẽ excepta parte fortunæ uſq; quo ſepius experientia certior factus ſum de quarundam uirtutæ.

Quæ in. xviiii. obicit contra dodecate non eſt noſtrum ſoluere:ſed confirmare quoniam cum Ptolemeo & ſecum ſentimus.

Liber Septimus.

CApitulũ primũ continuatio ſequentiũ eſt:iõ miſſũ faciamus.

Secũdũ uero incertũ eẽ hoĩs principiũ horãq; fatalẽ conatur oñdere: ubi cõplura apparẽtia principia p̃mittit/ ut facile lectorib9 intẽtũ ſuadere poſſit:ſed nõ eſt officiũ demonſtrantis ſuadere. Reſpõdemus breuiter:tria ſolũ iter ea q̃ dicit principia cõſiderãda ſunt. ſeminis emiſſio:q̃ eſt principiũ fieri. ſecundũ aĩæ ĩtroductio:& hoc ẽ hoĩs facti:tertiũ ẽ ex utero exit9 ĩ quo nat9 nõ ĩ alio nõ ut alteri ãnexũ uiuere ĩcipit/ſed ĩ lucẽ exit & alio circũdari ĩcipit. Quo℞ primũ circa ea q̃ corpi eſſẽtialia ſũt p̄ualet:puta ſexũ formã cõplexionẽ & huiuſmodi:circa ẽt ea q̃ in uentre accidunt. Secundum circa ea quæ ſunt aĩ iure dici põt hẽre ſignificationẽ. q̃d licet ignotũ ſit:ob eiuſdẽ tñ cũ prio affinitate/ quã neceſſario habet p primũ in genere cognoſci poterit:oportet. n. diſpoſitores materiæ potẽtes eſſe dũ pfecte diſponitur eadẽ:& p̄ualere:tũc aũt forma ĩtroducitur. Tertiũ uero. circa ea quæ accidẽtaliter ĩ mũdo cõſeqtur hõ dominiũ hẽt : quom .ſ. incipit indiuidui priuilegia poſſidere. ut. ſ. ſeorſum uiuat/diuiſũ ſit a quolibet alio/ĩdiuiſũ a ſe:q̃d ẽt cũ prioribus affinitatem habere opus ẽ. Quedam uero ab uno pricipio p ſe ſignificant̃:q̃ ab altero principio nõ p ſe:ſed p aliud ſignificantur ĩnq̃tũ. ſ. alteri p ſe pricipio aſſimilat̃ ſicut:apte ptol. oñdit:gẽiturã ſexũ ſignificare, put. ſ. cõceptui aſſimilat̃ . & huiuſmodi ſignificatio q̃nq; fallit. ſic ecõtra q̃dã p conceptionis figuram ſignificari poſſunt quæ natiuitati ſunt p̄pria. ĩquãtũ cõceptio natiuitati aſſimilatur. & per hæc facile q̃ſq; ad oĩa obiecta reſpõdere pt. Ad ea uero quæ de pricipio generaliter obicit dicit̃ principiũ habere uim du/

raturā:qua ſup id quod ſit dum erit ṗdominiū habebit.& ideo non cuilibet parti tēporis diuerſi ṗdominatores correſpōdent:ut.xiii.&.xiiii.q.apertum eſt.

Ex his facile q̄ de Ptol.dicit in.iii.ca.ſoluūtur.Ptol.n.q̄dā principaliter cōceptioni tribuit.& hæc p ſimilitudinē quā hēt genitura cū cōceptiōe ṗgeniturā nō pricipaliter ſignificant:q̄dā uero cōtra.ut dictū eſt.potiores aūt uident cōceptionis ſignificatiōes.q̄m circa eſſentialia uerſat.natiuitas aūt circa ea q̄bus homo felix uel infelix dicit accidentalia bona:& ex his nulle cognoſcentur obiectiones.

In quarto narrat ex ea quæ ſuperius improbaſſe putat.quidue diſputandum in ſequentibus ideo miſſa fiant.

In q̄nto cōtra iudiciū aſtro.quo loca ṗdicūt ubi futura cōtingere debēt argumentat.ubi dicitur ſæpius oſtēſum eſſe uanū genus argumētandi ex auctoꝝ diuerſitate.aſtrologis.n.tutior uia eſt:& cū Ptol.ſentiendū.ſed ultra generalia particularia dominia huius uel illius urbis cognita ſunt.q̄re uana ſunt quæ obicit.

In.vi.ca.anni principiū euertere conat.Ptol.adducēs.qui in circulo nullum principiū dixit.& quattuor tādē principia in zodiaco poſuit.Dicit in mathematico circulo nō eſſe principiū ex natura ſui:ſed in materia naturali hēt pricipiū potētius aliis.quattuor aūt puncta nō equaliter potētia eſſe intelligēda ſunt.ſed unū alteꝝ coartans:ſicut mediæ cōiunctiones maximas:& minores medias:reuolutiones minores.oſtēdit igi.Ptol.ſemp hæc q̄ttuor pūcta obſeruāda eē:ſed inter hæc unū principalius.quod aperte ex pluribus locis cōuinci pōt.erit igi.ingreſſus ſolis in eq̄nōctiali uernali principiū potētius.cætera uero cōtrahentia.quare aūt tale principiū potentius ſit.uide in.q.noſtra.xiii.De creatione mūdi non eſt opus diſputare:q̄m nihil definitū habet q̄ſtio illa.ſufficit aſtrologis poteſtatē maiorē in hoc uel illo pūcto cognoſcere.ſicut i maiori cōiunctiōe mediaꝝ cōpatiōe.

In.vii.cōtra directiōes arguit.primū hic dicēdū uidet.ſi q̄s Pici uerba cōſideret.ſolas ꝑfectiones ſcd̄m equales gradus zodiaci tetigiſſe uidetur.ſed tranſeat. Dicit figmentū eſſe anni ſignificationē.nos aūt dicimus ignorātibus experientiā & rationē tm̄ eſſe figmentū.uide q̄ōnē noſtrā de uiribus impreſſis.& ea quæ ab aliis tacent inuenies.& quā ob cām q̄nq; unius tp̄is q̄titatē q̄nq; alterius ſignificat gradus.Vanaq; argumētatio eſt quom lumē eſſe credit uim illā. Falſa imaginatio.ſi nō duraturā dixerit.lumē uehiculū eſt.ad bene eſſe.nō ſubſtētationis cā. Minuitur uis iſta ſcd̄m cōtrariaꝝ cauſaꝝ offenſionē:& cōtra fortificat deletur p ſignificationis aſſumptionē nouis figuris & ṗdn̄atoribus.Et quod quarto obicit ſi directiones eſſent &c.natus eſſet cōſtellationibus quæ nō ſunt ſubiectus.Dicit ſi p cōſtellationes ṗuentus uirtutū intelligat aut cōiunctionē cōcedat.Si uero uires ipſas intelligat.iam illæ ſunt remanētq; durature.Deinde contra fridarias arguit.& ad incōueniens aſtrologos ducere putat:quod quidē abſolute neceſſariū eſt.uidelicet terrenoꝝ magiſtratuū uires in ſideribus inueniri.iſte.n.mūdus inferior a ſuperiori uirtutem capit. Et quæ de diſcordia plurium auctoꝝ obicit ſæpius ſoluta ſunt.Moderni quoq; periti non utuntur contradictionibus.

In.viii.ca.oſtdere uult neceſſaria amitti ſicut ſupflua dici dogmata.per aſtro. ṗmittit aūt q̄ ſicut quæ lumine carēt in efficacia ſunt ita q̄ lumen hn̄t efficacia nō poſtponenda.Hæc q̄dē cōparatio primā partē falſam hēt ſtellæ q̄dē nebuloſe atq; occulte magni ſunt momenti.quare patet aſtro.etiā non lucida conſideraſſe

dũmõ: ꝑtātē ſenſibilē hēant. Et ad rõnes ſequẽtes rñdet/obſeruari põt ſtella/cognoſciq; inefficax eē ſenſibiliter eius tñ ꝓprietas ignorari. Secũdo licet oĩa reſpectu terræ ĩ cælo magna ſint. qđ negari põt q̃tũ ad actionē ĩ illã. nõ tñ oĩa magna ſunt reſpectu cæleſtiũ. q̃re potentior ſtella minus potẽtis uim auferre põt. Tertio ſi maiores ſũt Mercurio & Luna: nõ ſũt adeo ꝓpinq̃: nec adeo hoibꝰ ꝓportiõate. Quarto dicimꝰ multis ſimul ſi ſimilis ſint naturæ cũ pricipalibꝰ iure nõ illis ſed principaliori bꝰ effectus tribuit̃. ſi cõtrariæ/ab aliis ſupant̃: uide in. q. de fixis. Et ita muſicalis cõſonãtia ſeruat̃: ut minoribꝰ maioꝝ uires uel augeat̃ uel minuat̃. Itaq; dicere poſſumus ex oĩbꝰ ſciri/quom ex pricipalibꝰ cãis ſciunt̃ effectus: licet nõ ꝑfectiſſime. patet huius ſolutio ubi ſupra. Noticiã igr̃ hẽmus. xii. ſignoꝝ. vii. planetaꝝ fixarũq; principaliũ: q̃bus actiões attribuũtur. nõ eſt igitur opus ad generalem quã habemus aſtroꝝ noticiam oĩa ſpecialiter nõ principalia cognoſcere.

In. ix. ca. oñdere ſtudet. canones aſtroꝝ de fixis & ĩter ſe: & cõtra ueritatē pugnare. Primũ qđ ꝓbare nitit̃/eſt planetas eē potẽtiores fixis ſaltim reſpectu eoꝝ quæ hoibꝰ & rebꝰ nõ multũ duraturis eueniũt: qđ pluribꝰ efficacioribuſq; rõibꝰ ubi ſupra ē oñſũ quo cõceſſo putat Ptol. huic cõtradicere. in libro fructus: ubi dicendũ ē: uerba auctoꝝ nõ ſic leuiter ĩtelligẽda eē. Sũt. n. fixæ abſolutæ planetis debiliores: nõ q̃a minores corpe. ut ait excepto ſole. Primæ. n. magnitudinis fixæ cæteros planetas excedũt. ſed q̃m eaꝝ uirtus & motus hoibꝰ pluribuſq; rebꝰ minus ꝓportionate: ex quo patet ꝙ tarditas eaꝝ motus ſuper his ſubiectis maiorē ꝑtātē nõ cõcludit. niſi cæteris paribꝰ. His tñ nõ obſtãtibꝰ cõtingit (multis tñ obſeruatis) fixas ꝓbere magna dona: ſed nõ multũ duratura/nec felicē exitũ hñtia: itaq; nõ uere magna bona. quom. ſ. in angulis fuerint: a planetis bona irradiatiõe aſpecte. primæ uel ſecũdæ magnitudinis uel poteſtatis. Sed tot cõditionibus indigere debilitatē oſtendit. & ita Ptolo. uerba non aliter intelligenda ſunt.

In ultĩo ca. putat demõſtrare ꝙ ēt in planetis fallant̃ aſtrologi q̃m uires ipſoꝝ mutabiles ludibricas quoq; faciũt: quũ tñ potẽtior ſint. nos ãt dicimus. uarietatē iſtã ĩ nos magnæ eē potẽtiæ: multaq; obſeruãtia dignã. q̃re ꝓferẽdi ſunt planetæ. Vlteriꝰ ſi tot cõditionibꝰ ſibi cõpetẽtibꝰ planetæ fortificarẽt̃. lõge reſpectu nr̃m & pluriũ ſubiectoꝝ fortiores eſſent.

Liber Octauus.

PRimũ ca. plura cõtinet ſe quoꝝ primũ eſt aſtrologos non oẽs ſtellas uiſas cõprehẽdere. poſſeq; fieri alias eſſe ſtellas nõ uiſas/q̃s tñ obſeruare deberemꝰ. ubi allegat Gelliũ meꝝ grãmaticũ & Phauorinũ Gellii phũm: uel potius Fabarinũ. ut recte doctiſſimꝰ nr̃i tp̃is Põtanus dicere ſolet/nõ magis fortaſſe phũm q̃ grãmaticũ qui ĩ noĩbus imponẽdis/qđ grãmatici eſt/ut familiarius meus doctiſſimus/dicere ſolet: & ipſe & Gellius ſæpe ceſpitãt: magnoq; caſu cadunt. Veꝝ hæc grãmatici uideãt/tu quæſo lege Gellii cap. i. li. xiii. cõtra mathe. nõ poteris in extremũ cachinnũ nõ ſolui. Dicit planetas plures eſſe poſſe: nõ aliter q̃ ſiquis dicat plura etiã q̃ quattuor elemẽta eſſe. ridiculum ſane/ac puerile. Omnes ſtellas in oĩbus terris nõ uideri. q̃s puer hoc neſciat̃ modo nõ mente captus. Verũ rñdeat Phauorinus: an ex Aegypto ad nos/noſq; in Aegyptũ & ultra ꝓficiſcẽtes/alius aliũ docere poſſimus̃ Aduertite lectores q̃ inſipide & Gellius & Phauorinus ſuus: quē ĩter rhetores & nõ philoſophos alias legi/in hac re loquãt̃.

quos tñ Picus tãq̃ Ariſto. & Platones uenerãdos ꝓbet. Siq̃ aũt motus latẽt qđ tñ negat̃: adhuc nõ ſeqt̃ corpus aliqđ ẽt incognitũ. põt. n. ignorari motus corporis cogniti. ſicut ante noticiã trepida. dici poterat: nec ẽt cõtra eos q̃ ꝑdicere uolunt: qđ ſic oñdit̃. ſuppono tñ unũ qđ ignorat uera loca fixaꝝ quolibet ãno pluribus uicib9 hr̃i poſſe. ſũt. n. pitis inſtra q̃ uidi pfeci/nõ mõ magna & laborioſa: ſed q̃ facillima/nullius ĩcõmoditatis/nullius laboris. qb9 fixaꝝ loca cognoſci pñt ſuppoſitis his. dr̃ ad ea q̃ hic & infra ſepius obicit. ignorato motu quocũq; fixaꝝ ꝓprio: recte tñ iudicare poſſumus/q̃ nõ multũ duratura ſunt/fixis ꝓprie ſubiecta. motus enĩ fixaꝝ ob duo ſciri deberet. Primũ eſt ut loca uera fixaꝝ hẽremus: qđ p inſtra ſcimus hr̃i poſſe & eſſe habitũ. Secũdũ ut motu iſto effectuũ determinatiões noſcant̃. he aũt/rebus planetis ꝓprie ſubiectis nõ cõueniunt. uariant̃. n. & determinant̃ motu planetaꝝ quẽ ſcitũ dicimus. Epicicli quoq; & ecẽtrici ueri tenent̃: ſaltim ueritati cõſoni: qb9 qđ ſcire cupimus cõſeqmur. Varietas opinionũ nõ ẽ amplius ad ꝓpoſitũ. De nona ſphera nõ ẽ dubiũ apud ĩtelligẽtes. Ptol. quoq; illã cognouit. quã oñdit quom ĩmobilia ſigna ſumere docuit. craſſa qdẽ eius ignorãtia fuiſſet uim ſignis ĩmobilib9 determinatã tribuere: q̃ tñ nũc has/nũc illas octauæ ptes uarias ĩ uirtute occuparẽt. Decimã nõ tenemus. ſiq̃ tenerẽt: in iudicio cõuenirẽt: nec ſuis rõnib9 cõuincerent̃. Verba. n. Ptol. q̃ allegat clare oñdũt/ipſũ ſigna ĩmobilia tenuiſſe ĩ nona: ſicut cõplures putãt. eius qđ infert oppoſitũ inferri põt. latẽt aũt hæc quoſdã nõ oẽs. & qđ de aliis aliter ſentiẽtib9 affert nõ ẽ ad ꝓpoſitũ.

Q uare cõſequutio nõ tenet q̃ infert: ſi ſupra octauã alia ẽ ſphera: falſa ẽ antiquoꝝ aſtrologia/tũ qm̃ nonã antiq̃ cognouere: tũ ẽt qm̃ & ſi Ptol. nonã nõ cognouiſſet. adhuc patet recte cõſiderãtib9 ei9 iudicia uera extitiſſe: q̃ res ſic oñdit̃. poſuit Ptol. ĩmobilia ſigna. a q̃ttuor pũctis ſũpta. poſuit ẽt in octaua: qd tũ poſtea: putabat eoꝝ uim (quã ſenſu pcipiebat) ab octauæ ſpheræ pte primũ oriri: ĩ hoc decipiebat̃: cõcedit̃. ſed minime in ueritate iudicii. qđ. n. ab octaua pẽdere putabat futurũ: euenire cernebat: licet a nona. qd. n. intereſt (q̃tũ ad iudicii ueritatẽ) a diuerſis pũctis emanare uirtutẽ aſſerere: quom ĩ eadẽ linea ſunt? pariter ergo nõ ſequit̃. aſtrologiã modernoꝝ falſam eẽ: ſi ſupra octauã nulla ſit ſphera. ſi. n. ſnĩa quã Ptol. aſcribit/uera eſt: & in octaua reperit̃ uis primi mobilis: pfecto q̃q̃ a diuerſis pũctis & partib9 & ſpheris emanare affirmẽt: una tñ ſub alia eſt. & pũcta in eadẽ linea reperient̃. q̃re error ĩ pũctis ptib9 uel ſpheris erit. ſed ueritas iudicii nõ mutabit̃. Dicit̃ ulterius amẽtiũ eſſe ſnĩam primi mobilis partes (& ſi nõ lucide ſunt) nõ hr̃e uirtutẽ actiuã influentẽ. hoc minime phĩ ſentirẽt: patet hoc ẽt in octaua: ubi nebuloſæ occultæq; ſtellæ magnæ noſcunt̃ poteſtatis. dicit̃ ẽt hoc in planetaꝝ ſpheris nõ eſſe obſeruandũ: tũ quia in eis partiũ diſtinctionẽ nõ cernimus/quas in octaua cõprehẽdimus: tũ qm̃ planetaꝝ ſpheræ ob eos planetas a natura ſũt inſtitute/in qbus uis oĩs penæ cõcluſa ẽ. tũ ẽt qm̃ primũ mobile iure eſſe debet ueluti potentia q̃dã & materia/a planetis cæteriſq; ſtellis actuata: coopans: diuerſo modo in diuerſis partibus diſpoſita: ſicut in animali ad uarias opationes perficiẽdas ordinata. Vlterius affirmandũ eſt ſigna none a ſignis octauæ nõ paꝝ differre. in Cancro enim octauæ ſtellæ ſunt Martis naturæ. in Gemini in Tauro in Leone. & ſic in cæteris: nec propterea ab re illis eadem nomina cõpetunt/hæc puerilis obiectio reſponſionẽ non meretur. diſtinguuntur enim pluribus mediis.

Q d̄ i.iii.ca.declarare laboras inane ē & oīb9notū:differre imagines a ſignis iuxta Ptol.ſnīam/nōnā latēter ponētis:& ſi in octaua finxiſſet. Ineptiſſimū ēt eſt putare ſigno℞ diuiſionē atbitrariā:qm̄ quotidie ex natura partiū cæli diuerſa eē expiri poſſumus.ego ēt ſepiſſime obſeruaui/miratus mi℞imodū multo℞ ꝑteruiā & qd̄ cōcludit ſi in octaua imobilia ſigna fingerent̄ firmā uirtutē nō hērēt.cōce ditur/qm̄ manifeſta cōſequutio ē:neminē latēs.& ideo nec latuit Ptol. uñ opus ē ut ea imobilia ſigna in ſupiori ſphera imaginaretur.putat aūt Picus oīa uoluiſſe aſtrologos palā facere.cuius cōtrariū cōpiet ſi Platonicæ ꝑſertim ꝑcepta qſq̧ in/ tueat̄.ſi uerba ad Alexādrū Ariſt.de editis phiæ ꝑceptis cōſideret. Q uæ/uero di cit de mēte Haly.ſic ītelligēda ſūt qm̄ nō ē eo℞ opatio planeta℞ opationib9ſimi lis:ſiqs aliter ītelligeret lōge aberraret.ſunt.n.ſigna ueluti materiæ:ſtellæ ut for/ mæ.Diſtinctiōe uero eius q̧ ē p ſe uel p accn̄s methaphiſicali potius q̄ dyaleti/ ca/nō egemus.differūt.n.ſcd̄m magis & minus cæteris parib9. Q d̄ āt putat ue ſtes incidi nō debere ob ſigni fixionē.multis modis errat.Primo qdē qñ/niſi alia ꝓprietas inde ſeq̄ret̄ q̄ ueſtimēto℞ duratio:nil mali ſeq̄ret̄.eſt igit̄ aliud q̄ fixio cā diſcriminis:quā ignorāt qdam/nō oēs. Secūdo qm̄ nō ob tpis fixionē/fixā ſi/ gno℞ uirtutē cōcluſimus:ut ſupra diximus:ſed illā cōcordantē oñdūt aſtrologi. Aries uero nonæ igneū ē.multis rōnib9cōprehēſū:nō ob eas quas aſſignat. Nec incōuenit de imaginib9 loqui & de ſignis qm̄ quoorſum tēdat:qſq̧ finis eius ſit: peritis eſt apertū.diſtinxit.n.illa:quom alte℞ a fixis pūctis ſumi debere docuit. alterius uero naturā/ex ſtellis fixis a qbus quod iure imaginatus eſt/ſumpſit.

Q uartum capitulum aut deficit aut alteri eſt annexum.

In.v.ca.q̄ obicit nullo pacto i mediū adduxiſſet:ſi cāſ/qb9(nō ab re)aſtrolo/ gi imagines finxerūt ītellexiſſet:quas i qōne de fixis iuenies. Cōcedimus nec ē in cōueniēs/uaria℞ ſtella℞ cōgeriē pluribus modis recte poſſe appellari atq̧ cōfigu/ rari.Q uæ uero dicit de nominū ipoſitōe.leuia ſūt fortiora illis apiunt̄.v.q.nr̄a.

Vltimo imagines cōfutare conat̄ inuiſibiles:quas recte uirtute cōtineri puta/ bat:nec aliter periti ſentiūt:nec eo℞ uerba in aliū ſenſum retorquēda ſūt:ſed hic lr̄ali ſenſu oīa intelligi uolebat.Linceos igit̄ oculos hn̄t qui uirtutes iſtas recte in ſpicere ualent:& ſub uelatis uerbis magni quidē ponderis intelligere.occecatos autē dicere poſſumus:qui nec illa percipere ualent:nec illi qui perceperūt ſidem adhibent:ſicut his euenit:qui cunctos in geniturā planetas habet ſub terra.exce pta forte Luna uel Mercurio.ille quidē multo maioris nominis eſſe cupit/q̄ res ipſa ſibi uelit.

Liber Nonus.

PRimo ca. epilogū ponit.ꝑmittit etiā in iudicio tria oportere ꝑcognoſci.initii horā:cæli ſtatū & figurā in eodē:& uirtutem eius figuræ expimento aut altera uia cognoſcere.quæ qm̄ ap/ tiſſima ſunt ꝑmiſſa exprimere non erat opus.

In ſecūdo ca.hoīs pricipiū hr̄i nō poſſe diſputat prio iſtro℞ defectu prio p aſtrolabiū:ubi dicēdū fieri nō poſſe aſtrolabiū ꝑfectiſſimū:qd ipſe ignorabat.multis de cāis.maxīæ.n.ſolis declinatiōes nō ſūt eq̄les nec eq̄toris īterſectiōes.q̄re ecliptica/q̄ una ꝑſingit̄/nūq̄ a ſole deſcribit̄.hoc ſi diſcurſu oognouiſſet:ꝑfecto q̄ primū palā feciſſet.ſed eiuſmōi dr̄ia nō niſi i fi/ ne & pricipio diuerſa℞ ꝑtiū diuerſa℞ ꝓprietatū errorē i iudicio cauſare pōt.qui

tn̄ in p̄dictis locis ꝑ duas figuras & ꝑiculo auferť:ut in q̄ōnibus nr̄is oſtenſū eſt. Quod aūt recte cōcludit nō in quolibet inſtanti uel impꝑceptibili tp̄e poſſe oriri hoiem/cōceditur ueluti neceſſariū:& facile demōſtrabile.ſiqui natura coacta/ſtimulata/irritata/in q̄buſdā nō roboratis uel non cōcordantibus punctis naſcerenť/ꝓfecto nō permanerēt in uita:qui dicunt nō debere mutari ſignū putatiue natiuitatis:nec etiā minutū.ii.aut.iii.mutandū affirmant.cōſequutio intelligentibus nota q̄re cunctæ putatiuæ ueræ eſſent:nec eſſet opus diligētius illas examinare.

In tertio cōtra modū animodar inſtat:qua in re dicitur:canonē illū ſepe uerum reperiri:quare nō ſic ut ei aſſerendū ſit tradiť:ſed ꝑiculo cōprobandū:eoqꝫ quædā alia cōcordanda ſint.eſt enim alter modus noſcēdi principiū ortus/per directiones.ſ.& ꝓfectiones principalis:quo cæteri regulantur.plures itaqꝫ modi ſimul rem difficilem cōprobant.unde niſi cum aliis concordauerit abiciendus eſt.

Cōtra uiā in q̄rto ca.arguit.qua(ut ait) cōceptionis medio/natiuitatis principium hr̄e nō poſſumus.primū Ptolo.ſermonē redarguit:qui rectiſſime loquens dixit:caſu uel obſeruatiōe principiū eſſe cognitū.ꝑ obſeruationē ītelligi debere dicit/ſi cōſulto uir illud tēpus annotet.nos aūt ꝑ obſeruationē artificioſam regulam intelligimus:itaqꝫ multū ſepius diſtāt uerba auctoꝝ a ſenſibꝰ quos iſte addēdo exponēdoqꝫ extrahi uult.Et q̄d ait nō poſſe ꝑ circulū demōſtrari natiuitatē ꝑ conceptionē ridiculum eſt & ſuperius bis ſolutū.q.xiiii.nec eſt inuentū ſuū:ſed adeo obſtinati animi eſt:ut minima friuolaqꝫ occaſio.in demōſtrationē ſibi trāſfert.ſunt enim ſimul cognita natiuitas & conceptio cōcordantia media. Sed nec cōceptionis uia uniuerſaliſſima eſt:q̄m ſeptem menſiū.xi.&c.aliis modis noſcuntur.cōcludes.nō igitur affirmandum ita eſſe.cōceditur.niſi directionibus & profectionibus cōprobata fuerit genitura.Non ſemper ergo natiuitatē uerā hoc pacto inuenire poſſumus.hoc rudes tm̄ latet.ideo neceſſario q̄n̄qꝫ alia uia uti oportet.quæ autem ſit iſta dictum eſt.q.xiiii.

In.v.ca.reprobat modū inueniēdi aſcēdētis gradū.quē modū exꝑti poſthr̄nt.

In ſexto ca.cōtra principia legū & ciuitatū.quærit potius q̄ arguat/quod ipſe primo intuitu capere nō poterat/fieri non poſſe credebat.principia urbiū ex his (quas ſuſtinet aduerſitates aut ꝓſperitates) noſci poſſe.uide quot paſſa ē magna Florentia ex eclipſi ſolis in ariete.anno ſalutis.M.cccclxxxv.uide etiā ſi eo tempore ceperūt:quo Ptolo.in libro fructus futura accidentia predixit.uide ſi falſus propheta eo in loco apparuit ex eo loco oriundus.ut ille uere excel.R.p.epi.m.Pa.tot annis prædixerat.Et quæ hic adducit nulla ſunt.

In.vii.domoꝝ diuiſionē redarguit.ex diuerſa auctoꝝ ſn̄ia in.q.tn̄.xii.plures modos efficaces eſſe cōceſſum eſt/quiqꝫ modi illi ſint:ibiqꝫ apta ſolutio ponitur.

Si laborioſum inexꝑtis:nō tm̄ expertis eſt loca planetaꝝ & fixaꝝ hr̄e.tabulas quoq; facile eſt peritis corrigere:emendareqꝫ multa:ut dictū eſt modico inſtrumento.Duo uero illa inſtrumēta aut exactiſſima nō erant:aut unū ſaltim illoꝝ.

Quæ uero in nono dicit ex inſtr̄oꝝ impꝑfectiōe ortos eſſe errores:uariāqꝫ ſolis maximā declinationē/dieꝝ/annorūqꝫ ineq̄litatē/nō recte ſentit.ſic.n.eſt rei ueritas ut nūq̄ pene equales eſſe poſſint maxime ſolis declinatiōes.equalitaſqꝫ dieꝝ & annoꝝ.Ita enim aptiſſimis mediis eſt cōpertū. Florentiæ ſolis radii per excelſa cacumina templi effluentes inequales angulos deſcribere noſtris temporibus

cognitum fuit.cuius cauſa motus octaue eſt. Mercurii uero motus:licet diffici/lius/cognoſcitur tamē ex extremis eius a ſole elongationibus:quibuſdamq; inter mediis:quantū quoq; a ſole diſtare poſſit leue eſt uidere.

Minuti error qñq; maximas differentias faceret:ut recte cōcludit:ſed in hunc errorē nō incidunt illi/qui duas figuras(quom opus fuerit) erigunt:utrāq; quoq; obſeruant.Et quod dicit ſaxonenſis friuolum eſt.ſic enim de cæteris coniunctio/nibus dicere deberemus.nō igitur opus eſſet aſcendens coniunctionum reperire. itaq; in aliis intermediis figuris eueniret.

Motus octauæ:& diſtantia capitum aperta inſtrumentis eſſe poteſt.dicimus etiam organa fallere quū uel recta non ſunt:uel abutuntur:uel ratione operantis carent:non fallunt per cōtrarias cauſas. Nec inconuenit peritos non omnia no/uiſſe.ſed recte experti in unam conueniunt ſententiam.

Diuerſitas modoꝝ dirigendi ex ipſa ueritate orta eſt.quum eandem uirtutem contingat pluribus modis multiplicari.ut in.q.xvi.oſtenſum eſt.

Quæ uero ab excellētiſſimo Pau.dicta ſūt firma rōne dicta ſūt.quū & quæ ipſe ſciat & quæ alii noſtri tpis aſtrologi non dubitet.ipſe tñ ſi uellet alios docere poſſet.cui magis fides adhibenda eſſet:q̃ eis qui iniuria aſtrologiæ detrahūt.

Liber Decimus.

DEcimi libri primū ca.epilogus eſt.ideo reſponſione nō eget.

In ſecūdo Ariſt.& Platonis de cælo ſenſus adducit ī mediū: q̃ſi eandē ſubiectā materiā diuerſæ ſciæ cōſiderare nō poſſint.

In tertio conat᷑ domoꝝ uires uanas eē declarare:ubi dr̄ non ex natura ſpacii/ſi p ſpaciū ptē cæli ītellexerit ſed ex habitudine radii ad nos.Quomq; mediū cælū nō aſcēdēs potius eē dicit aſcēdēte.&.xii.eodē &c.dr̄ argumētū ex craſſa ignorātia fūdamētoꝝ aſtrologiæ pcedere/nō reſpiciēs qd q̃tūq; interſit īter ſenſibiles radios atq; inſenſibiles:q̄res.q.ii.arti.viii.in lib.de aſtrologica ueritate declarat᷑.ſenſibiliū qdē radioꝝ ea cōditio eſt:inſenſibiles uero ab ea lōge diſtāt.qd ēt Ptol.decimū pferēs aliis locis ob alias cās/latēter eſſe inuit.quū aſcēdēs.xi.ppoſuit. Quod de uaporib9 aſſerit Ptolo.rectū hēt ſenſū.nō.n.ea rōne.xii.debilē poſuit.ſed ea debili ſic a pprietate repta/alterā addidit cām.trāſeūtes.n.ſenſibiles/radii ipſoꝝ īprimūt diſpōnē.Aſcēdētis āt ptās ex aliis ſupradictis cauſis pēdet.Itaq;.vi.ita potēs ut ait nō erit:q̄q̄ mediū cælū aſpicit:nec ſubterranee debiles qm̄ aſcēdēs aſpicere pñt.Ptol.āt in uite ſignificatiōe ſubterranea loca poſthabuit in aliis nō neglexit.q̄uis cæteris paribus ſup terrā fortiores ſint.Quom uero planeta in.viii.cōſtitutus aſcendens re/ſpicit in nona reputabit᷑.loci quidē ſeu domus affinitas cū angulis potēs eſt:ſed aſpectus potentior.Octaua uero mala eſt:tum qm̄ aſcendens non reſpicit:tū qm̄ ſeptimæ malæ domui propinqua eſt.quāuis.n.ſeptima potens ſit obeſt tñ. Pico uero uidebatur omnes angulos(quia potentes)bonos eſſe.

In q̄rto rōnes quaſdā cōfutare conat᷑ qb9 aſtrologos canones ſuos demōſtrare credit.quū tñ illis mediātib9/potius iā cōptā ueritatē cōfirmēt.Pro his tñ q̄ dicit & in.v.vi.vii.ſeqntib9ca.dicēdū ſicut Galenus ait primo regiminis acut.& in terapē.Artē medicinæ duob9inſtris acqri.expimēto.ſ.& rōne/ita & aſtrologiā ſciētiā.Sed hic rōnes ignorabat:expimētū nō hēbat.Pariter de Mercurii & Veneris

ſitu ſub ſole ignorat demonſtrationē apertam: quæ ex epiciclorum quãtitate tantaq; uel tanta apparentia maioritatis corporis ipſoꝝ elicitur poſtq̃ ſequaces hoc ignorãt: quæ uero dicit Auerrois nullius ſunt momēti: aſſerit. n. xii. metha. erraticaꝝ apparētias in eodē orbe diuerſis polis poſſe ſaluari: epiciclos negãs ineptiſſime: qui ēt q̃nq; in phia deceptus eſt: dolet tñ ob ſeniū ne poſſit aſtrologiã diſcere quam antiquorum & ſui temporis ignorabat.

Ad ea quæ in quinto obicis pariter reſpõſum ſit. nõnullis. n. rõnibus ĩ tã profundis naturæ ſecretis cõfirmare conati ſunt: q̃nq; tñ rõni nõ diſſonare. Sed age has quoq; deblies rõnes (quibus nõ mouentur aſtrologi: ſed moti certiq; facti cõfirmãt) adhuc nõ ĩprobas. dici quidē põt cõceſſo animi bona potiora eſſe corpis maiori pte ab aſcēdēte ſumi debere ſuiſq; pdomiatoribus. Præterea ſecunda q̃uis ꝓximior nõ tñ magis affinis qnta & aliis reſpiciētib9: demõſtrat. n. experientia ſiquis ĩfortunã pdominãtē ſecũdæ in genitura habuerit. puta Martē pcipue ꝓpe cuſpidē: & eo magis ſi dominus ptis fortunæ a quo ſcdm Ptole. ſententiã maxie diuitiæ pendēt / ĩ cadēti fuerit extra ſuas prĩcipales dignitates & haiz. ꝙ nat9 multa bona diſſipabit quũ pſertim Iuppiter p naturã diuitias ſignificãs ĩ ſuo fuerit caſu: & extra ſuũ hayz. Poſtea putat ſubſtãtias ſolũ pecũias ſignificare: q̃ ſepiſſime ceſpitat iſte. ſubſtantiis ueſtimenta domũ / cibum / potũ / ceteraſque cõmoditates uitæ neceſſarias ſignificam9: qd. n. uita ꝓdeſt niſi huiuſmõi ſubſtãtiis poſtea tueatur? neq; enim filios haberemus neq; cetera deniq; niſi his mediãtibus. Qui tam domũ filios ſignificare: nõ nonã dixerũt nõ tñ q̃m cadit nona: ueꝝ q̃m non ĩmediate ſuccedit aſcendēti trigono ſicut qnta facit. Tertiã fratres & ꝓpinquos: quia inter primã & quintã mediat utrãq; ſextili reſpiciēs: tũ q̃a nõ opponitur qnte ſicut. xi. tũ quia aſcendēti ſuccedit ſicut de quinta reſpectu nonæ dictũ eſt. ſed & tertiã ſignificare fratres & cõſortes oñdit experimentũ: ut ſi pars celati prope tertiæ / domus cuſpidē repta fuerit dominus eiuſdē fuerit. Iuppiter in quarta parētes ſignificante / ĩ caſu. nat9 odio habebit frēs: ſimulabit parētes diligere: ſed nonne amicitia quæ ꝓpter honeſtũ ē dicta p ſe: rara &c. affinitati pponēda ē? ſi uero eam ſũſperit quæ propter delectabile aut utile bonũ ē / pariter quoq; ſũmat ꝓpinquoꝝ ĩfimos gradus. Quartã uero parētibus tribuere: nõ aſpectu / ſed anguli poteſtate. Picus uero oblitus quantũ inimicitiæ cõtineat oppoſitus tetragonũ maximũ inimicitiæ iudicē dixit. Qui uero dixit ſocios ex. vii. ſignificari nõ min9 deridendus eſt: q̃ qui ex pluribus ſimul auctoribus / deteriorē eligit: quum ex. xi. ſocii cognoſcãtur. Sed iam mihi uideor uerſus eſſe in picã: poſtq̃ preter ſpem / coactus in tot uerba ꝓrupi: nec mirũ quũ Picũ alloquar. Redeo ad diſgreſſiõis principiũ: hec cũ aliis domoꝝ ſignificationibus quottidie expiētia ſenſibili cernũt. ſicut & medicus reubarbaꝝ educere colleram expitur: ſed de ſignis idē experientia demonſtrat: querere igi. quã ob cãm hæc uel illa domus huius uirtutis ſit: eſt querere q̃re ſol ſit lucidus / cur ignis calidus aqua frigida: quæ tñ ex principiis intrinſecis pēdēt nobis ignotiorib9 aut ſaltẽ minime notioribus. Sed cur õmiſit Picus fortiorē lõge rõem cõtra aſtrologos? quoniã. ſ. ſi filioꝝ dom9 per trinũ diſtat a domo parentum: opus eſt ſimili diſtantia parentum domum a filiorum domo diſtare cuius ſolutionem. q. xviii. aperui.

Predictaq; ſolutio eoꝝ ē quæ in ſexto dicis: facile quoq; unicuiq; mediocriter

introducto foret diſiūctos phōꝝ errores precipue minus approbatoꝝ ĩpugnare cauſa autem eorum quæ quæris quo pacto aperienda ſit ex diſpuatationibus premiſſis propriis & his quæ ſtatim prepoſui palam eſt.

Idē ad obiecta ſeptimi.dd.ē Albumazarrē ſeu Aboazarrē.poſtꝗ tā diligenter nomina curas non primum faciunt aſtrologi.

In octauo ad ea quæ obicis breuiſſime dicitur ſi qua ſimilitudo ĩ locis ꝗ narrat inuenitur:lōge tamen maior ubi gaudia ponimus:unde proprior ſaturno occulta inimicitia eſt:ꝗ finis.Ioui amicitia ꝗ diuitiæ:quod patet/nā ob amicos pecunias poſt habemus & pariter in ceteris.

In nono rōnes domoꝝ conatur euertere domoſqꝫ/ruere:ſed crede inquam non debilibus rōnibus ruent:ubi breuiter dicimus has eſſe domorū ueras cauſas:qm̄ ſoli & lunæ principaliorib9 leonē & cancrū iure tributa ſunt ĩ domos:nō qdē ut credit ob calorē generatū ab illis.ſed ut aptū ſit oībus ꝗ ignarus ſit fundamētoꝝ aſtrologiæ.breui ſermōe modū & cām inuētionis ac poſitiōis huius apiā.Luminaribus tributa ſunt ſigna leōis & cācri ob lōge maiores ꝑtātes/quas in illis quantum ad inſenſibiles influentias experimur: ob luminariū cū illis ſimilitudinem. ut.q.v.oſtenſū eſt:qua poſita ueritate.iam ſignoꝝ tēperamento comprehendim9 cōuenire:ꝓpinquitas quoqꝫ ad zenit noſtrū cōgruit:& calor generatus precipue uirtualis inſenſibilis concordat:hæc aūt non ſunt cāæ:ſed ueritati conſona: ſi.n. ob ꝓpinqtatē illis cōueniret non eqdē Mercurio:ſed Ioui uirgo & gemini cōuenirent:ſed ſaturnū potentiorē cognoſcimus in capricorno & aquario:non quidē quia frigida ambo ſint ſpecialiter:ſed quarte frigide:in illiſqꝫ ſaturnus frigiditatē generat:quāuis maiorē in capricorno cui ꝑtāti iam repte concordare uidem9 ita ſaturno diſtātiores domos conuenire:ſicut luminaribus uitæ affinibus magis ipſe diſtat:nec iniuria cetere domus ꝑ cōpatiōnē ad lumīariū domos ſtatui debent ĩ unoquoqꝫ.n. genere eſt unū primū alioꝝ metrū.Iuppiter alia duo ꝓpinqua ſigna ꝑdictis occupat:nō qdē ſenſibili tēperamēto:nā unū aqueū aliud igneum expiē:ſed uirtuali cōuenientia:qbus ad prima duo trigona irradiatio conuenit.marti uero ꝗdrata:quū minus aduerſus ſit ſaturno.Veneri exagona:cui concordat & aſpectus & diſtātia ꝗ a ſole elōgari pōt.Mercurio ꝓpinqora cui ꝓpinquitas Soli adheret mixtaqꝫ natura.cetera uero ſicut maſculinitas & huiuſmodi his ꝓferenda nō ſūt.quāuis ſola cū partibus illis primi mobilis conuenientia domus poteſtatē demōſtrauerit.ſed nō merentur hæc ad man9 detractoꝝ ꝑuenire. Et qđ de domoꝝ ſaturni obicit facile refellitur/aſpectū ſumi debere iuxta lumiariū medietates/ubi aſpectus quiſpiā reperiri poſſit.q̄re ĩ Saturni domib9 nullus alius ꝗ oppoſitus reperitur.Ordo quoqꝫ ſpheraꝝ ſaluari pōt ꝗ facillime.

In.x.ca.facieꝝ & terminoꝝ rōes cōfutare credit.ſed qm̄ ceteras poteſtates nō reprobauit ideo nec iſtā.Termini quoqꝫ qui ſeruādi ſunt a Ptole. notati fuere & nomīales quoqꝫ derident reales & uerſauice nec tam ſpernēdi ſūt. ſola aūt primi mobilis cū planetis ſimilitudo has poteſtates effecit.

In.xi.ca.quæ nullo pacto ĩprobari poſſūt audet redarguer/adducit.Ariſto.& Niccomacū q ſuas partitiōes ſuis cōſideratiōibus cōuenientes dederūt:quæ pluribus reſpectibus nec iniuria uariari poſſunt.Aſtrologi aūt ſcd̄m ꝑtiū celorum ꝑticulare dominiū qđ luce clarius cūcti experiūtur quæ uero de uene inciſiōe ad

ducit.& experiẽtiæ & aſtrologiæ canonũ ignorantiã oſdunt:nõ.n.Ptole.itẽtio eſt de ſola flobotomia ſermonẽ hẽre:ſed de cyrugiæ iciſiõe/cauterio/& huiuſmodi nec ſolum de lunæ pſentia in ſignis dominãtibus mẽbris:ſed de aliis ſignificatoribus.Lunã.n.ſumpſit pdominatorẽ cõmunem:& humoribus predominantẽ:q re aſcendẽs non paꝝ operabitur/ſicut in cõmento noſtro centiloquii demõſtrauimus nec etiã ante oculos habuit/quæ medici ponũt fieri debere coacta cura:in q manifeſtũ nocumentũ aggredimur ob maiorẽ cõmoditatẽ cõſequendã : preterea facile poterit aſtrologus beniuolis ſtellis malũ lunæ influxũ miuere : ſi coactus chirugicã accedat:quod minime chirugicus inqtũ talis facere poterit:friuola ig. obiectio eſt:quod niſi lunæ pſentia in diuerſis partibus cæli uarios effectus a medicis obſeruãdos/oparetur multo minus eiuſdẽ aſpectus obſeruãdi eſſent:qđ tam galenus ac ceteri inſignes medici & obſeruarũt:& obſeruãdos ſcripſerũt:qđ ipſe aut nõ uidit/aut uidiſſe diſſimulauit:ut in plurimis facere cõſueuit. legat galenũ in.iii.de creticis:q hæc ad uerbũ dicit.Quadratura lunæ & oppoſitio poſt principia bona/bonas faciũt alteratiões:poſt uero mala/malas:atq; id quidẽ quũ hoc quod ab aſtrologis cõceſſum ẽ licebit tibi ſi libeat obſeruare:qđ ſi neq; ipſe ſeruare uelis talia neq; credere his qui obſeruauerũt.ipſe quoq; unus ex ſophiſtis es.q rõne nos aſtruere cenſent ea quæ perſpicue patent/cõcludere ſillogiſmo ea que incognita ſũt:hæc ille.Aduertite qſo lectores q falſo bonoꝝ teſtimonia citet:hic ſophiſta:nihil.n.aliud appellari põt niſi ſophiſta:ex dictis galeni:quẽ ipſe pro ſe facere uulgo ſuadere conat᷑.Nec adducũt aſtrologi intelligẽtes i mediũ quantum uiriũ cõtineãt diuerſa ſigna:nã ſi librã in aſcendẽte quis habuerit precipue prias partes pulere erit faciei. Sed ſi ſaturnũ habuerit in aquario in qnta. anxius erit: crura plerũq; hẽbit deformia:quom preſertim tetragono martis aſpectu afficiet᷑. Venus quoq; i piſcibus in ſexta uiles mulieres natũ diligere demonſtrat: ac etiã multi eſſe coitus & fornicatorẽ ac inde mortem ſibi parare preſertim ſi mars de exaltatione reſpexerit:aut domo uel gaudio lege Albubater.lxxvi.capi.

In.xii.ca.quæ dicit friuola & debilia ſũt nimis.ſed uide:in.q.v.arti.ii.&.iiii. ubi nos plura p Pico ponimus/cui expediebat ea uidiſſe quæ tñ ſoluũtur.

In.xiii.ca.quæ de naturis planetaꝝ a Ptole.ponũtur cõfutare cõatur. ubi noſtro fundamẽto facile reſpondetur.ridiculũ eſt putare Ptole. deo frigidũ eſſe Saturnũ.qm̃ a Sole remotus:itaq; Lunã.fixe.n.pariter omnes frigide eſſent.ſed cõperta Saturni frigefactiua uirtute.condecens fuit a Sole calefactiuo inter planetas diſtare.itaq; a lũa/alias cõmoditates nõ poſt habẽdo.eius igi. pprietas potius cã fuit/cur a Sole diſtãtẽ Saturnũ poſuerit natura.nõ qa ſic diſtet/frigid9 ſit/ſũt ẽt alii dei ſecreta quibus cõuenit Venerẽ & alios planetas ſic collocari.quare ſolertiæ Ptole.iniuſte detrahit/Maior quoq; iſania eſt putare Ptolemeũ crediciſſe ſtellas actualibus noſtris affici qualitatibus:quũ ſepius ipſe teſtetur aſtrorũ uires cõſiderari debere ab aſtrologo/ſcđm q ad terram cõferũtur/ ut quatripartiti primo quomq; de uiribus planetaꝝ loquitur:non ſolẽ calidũ aut ſiccum dicit: ſed opus eius eſſicare callefacereq; dixi. Que uero de Luna dixit Ptole.ſi rudi modo intelligantur ridicula ſunt:ſicut qui ſic intelligit:nõ eni putat ab iferioribus alterari ſed uerſa uice/unde quom dicit/a qua uapor humidus ab imo uſq; ad eã aſcẽdit: conſtruet ipſe picus ſic a q terra uſq; ad lunã:ſed falſa cõſtructio eſt . ſic conſtrui

debet à qua luna.ſ.ab ea/per eã p eius uirtutẽ uapor ab i[illegible]is terræ uiſceribus uſ/qꝫ ad eã.ſ.terrã totã/ ferre continentiam uel ſuperficiẽ:aſcẽdit:quo aſcenſu corpo/ra mixtorum in terra:uel ſup terram animaliũ & planetarũ & alioꝶ humectãt quaſi dicat humectat rõne potẽtie quã habet rõne ꝓpinquitatis:quam oñdit ua/por humidus quem eleuat:& producit:quare corpora per ſe & p accidens ab illa humectant:quæ conſtructio patet nõ ſolũ p Haly expoſitionẽ deridentis obie/ctionẽ Albumazarris quã adducit:ſed ẽt per aliã litterã:in qua ſic habetur. Lu/næ uirtus eſt humectare pro eo ꝙ eſt multũ circa terrã: & propter fumoſitatem humidam quæ per eam eleuatur a terra:non.n.humiditas eleuãta lunam hume/ctat:ſed inferiora corpora:ꝗ ineptiſſimum eſt dicere uapores eleuari ut ad lunã perueniẽti ipſam humectent:rurſuſqꝫ ſic humida facta ad nos radios humectantes emittat:non ne potentiores uapores ſunt quum eleuantur? prope terram ubi lu/næ radios peruenire opus eſt.Pariter quæ de ſaturno ſubduntur intelligenda ſũt nam elongatus eſt ſecundũ ꝓprietatẽ & ob illã congruit elongari ſecundũ locũ a fumoſitatibus uero terre elongatus ẽ etiam duplici mõ:tum uirtute & proprie/tate ſua qua illos nõ eleuat nec illis afficit niſi per aliud: tum quoqꝫ quia non ita ꝓpinquus:una.n.ex cauſis quare luna ſecundũ locũ tenet eſt eius propinquitas ſicut in queſtionibus apertum ẽ.De coloribus uero breuiter dicendũ: nõ eſſe ue/ros colores ĩ cælo:ſed terminãtes uiſũ:qualiter in igne/ĩ nubibus/yride &c.Rube/do uero ſic cõmuniter ſumpta ex multa luce in multo opaco in ĩferioribus cauſa/ri ſolet:quare Marti nõ incõuenit:ſed puerilia ſunt obiecta:nã talibus plãetis ta/liũ proprietatũ/tales colores habere uidemus:qualeſcunqꝫ fuerint colores ex his (quos ĩ planetis cognoſcimus)naturas ĩ fixis ex pte inueſtigamꝰ:experiẽtia du/ce:quæ duo tandẽ cõpertũ eſt concordare color igi.principiũ fuit ĩ fixis notitiæ naturæ:ſed experiẽtia in angulis in principiis pfecit:niſi ueluti pica coactus lo/querer:auderẽ demõſtrare calcis & niuis albedines nõ eẽ eiuſdem ſpeciei: ut pu/tat nec ĩ niue uerus color credi debet.Aſtrologoꝶ igi.mediũ.ſ.experimẽtũ pfici/ens cognitionẽ longe ſtabilius ſignũ ẽ ꝗ colores ſapores odores & huiuſmodi q/bus ẽt a medicis cognitis ad experientiã ſepius cõfugere opus ẽ:Mercurius etiã qm̃ parui corporis facile uarias impſſiões recipit. Compertũ etiã habẽt philoſo/phi a tẽperamento undiqꝫ circũquaqꝫ labi poſſe ſtellas. quo aũt mõ hoc fiat.q. .ii.arti.viiii.apertũ ẽ:oĩs enim ſtella radio ſenſibili.ſ.lumine calefacit: non ſic au/tem de inſenſibili influentia dicendum.

In.xiiii.ca.ſtellas nõ eſſe nocuas oſtendere nititur.ſed puerilia quidẽ ſunt obie/cta & penitus occecatio proterua.nã quero an terre ſupabundãtia per ſe noceat? an humoꝶ ſupabundantia? quis ignorat Saturnũ nõnullos effectus ſalubres effi/cere? pariter & Martem? qui ſi uni ſũt aduerſi alteri ſalutares.ſi uno tempore cõ/trarii:altero propitii:ſicut in particulari mũdo cõperimus tẽperamentũ uni mẽ/bro:etati.loco.tẽpore &c. cõuenire alteri uero minime. Q ueramus deinde . an neutro tertii ſignificati calor eſtiuus aũt hyemalis frigus per ſe ſit noxiũ? an etiã aer infectus.uenena:pterqꝫ naturã & humores/& ſpiritus & cõplexiões & mẽbra alterẽtur: unũquodqꝫ cõtrariũ per ſe aliud corrumpat? hæc aũt omnia a cælis ſu/perari diſponiqꝫ.q.noſtra.ii.oſtẽſum ẽ.ibiqꝫ patebit huius rei ueritas.& cæli eſſe inimicos/qui uim ſuam auferũt.& anguſtã.faciunt.quæ uero de ſtellis iuxta qua

litatū cōtraditionem dicūtur ſi ſapiunt aſtrologi.aut ueluti exempla:aut cæteris non diſſonantia intelliguntur:aut ſit ſolum eiuſmodi utantur mediis rudes ſunt.

Quæ in.xv.ca.obicit facile ſoluunť.Primo quæro qđ erroris ſequi pt ſi quæ moſaica lege/quæ chriſti ē ꝓphetico ſpiritu affirmāť.cæloꝝ obſeruātiis cōprobē tur:illi fide/aſtrologi ſcientia idē ſentiūt:ſicut ēt unū deū diligendū eē fide teneť a cōpluribus:a moralibus naturalibuſqꝫ certa ſciētia cōprehenditur.

Circulo quoqꝫ pluribus modis contingit demonſtrare nō tñ eo quē Ariſto. re probat:nō ñe ꝓportio diametroꝝ/coſtaꝝ ꝓportionē demōſtrat:& coſtaꝝ diame troꝝ:bonitas magnitudinē/magnitudoqꝫ bonitatē oñdit:differentia cōuenientiā: & uerſauice/cōuenientia differentiā:effectus cauſam/cauſa uero effectū ſic quoqꝫ graduū numerus terminorū annoꝝ nati cā eſſe pōt nō ecōuerſo quāq̄ ſe inuicem comitanť:cā aūt cur gradus annū pluribus modis ſigñare pōt. aperta ē in.q.no ſtra.xvi.ar.viii.cetera uero de ore & luna poſthabēda ſunt nec ab approbatis au ctoribus ponunť:cōfitemur enim complures leues rationes in medium adducere quibus tamen periti nec aſſentiunt nec illis moti ſunt.

Liber XI.

AStrologiā nō artis ſed uere ſciæ nomē ſibi uēdicaſſe demōſtra tū ē qōne pria de aſtrologica ueritate:& demōſtratiōibus uti. Et horā ſeminis emiſſiōs hēri poſſe modis plurimis & natiui tatis exordiū.q.xiiii. de pricipiis particularibus: p cās agētes demōſtrationes adducere:qs ſepiſſime experimētis cognouere obſeruatores.Et qđ de ſimillima cæloꝝ cōfiguratiōe adducit in.i.q.arti.i.argu.i.tactū ē & ſolutū: qđ Ptolemeus in prīo quatripartiti tetigit qualiter aūt totū cælū ad effectus cauſandos cōcurrat apertū ē qōne nr̄a.ii.arti. vii.Ptolemeū de methodo. artis tradito lapidat:cui tñ grās agere debebat:ipe.n. generalē cognitionē hēri poſſe dixit nō pticularē:ob quā cōſequēdam oīmoda ſi militudo reqreret.Auēraze adhibet fidē ubi cōtra Ptolemeū loqť:in ceteris mi nime:nos aūt ecōtra.Ptoleme9 ēt nō fallacē eē dixit aſtrologiā:ſed difficilē nimis ſicut Ariſto.& comētator de manifeſtiſſimis reꝝ aſſerūt cōmentator nō īpoſſibi litatē:ſed difficultatē oñdit. Et iō nō adeo temeř breui tpe paucis nec plene ītelle ctis fūdamentis euertere aſtrologiā credere debebat.Tiriacæ quoqꝫ anteq̄ tēporis ſpatio compoſitio formā unam reſultātem aquirat:ſimplicium proprietates expe riri poſſemus:quom p̄ſertim ei9 ſimplicis antecelleret uirtus.ſicut in cælo rōne lo coꝝ & aliorū euenit.niſi.n.ſtellaꝝ uires fortiores & debiliores experirētur:ſed eq̄ les forēt ſemp ubicūqꝫ ponerenť Tiriacæ exēplū tuū eſſet accomodatū:cui9 ſim plicia eādē uirtutis q̄titatē ſeruāt.at ſi Tiriacæ cōpoſitio ſic uariareť.ut hodie hu ius ſimplicis q̄titas ceteris p̄eſſet.cras illius nobis notæ:pculdubio eoꝝ ſimpliciū uires expiri poſſemus.Quod etiā adducit ſtellaꝝ uiriū falſo experimēto. oſtēſū eſt in articulo primo priæ q̄ſtio. in rñſiōe ad antepenultimū argumētū.illud non tenere:qnimo aptius uim ſuā cognoſci q̄ ſi cauſæ oēs eodē mō ſe haberēt.magis .n.reubarbari uirtus dephēdiť (ut ſuoꝝ ſeqciū terminis utamur) ſi colerā educi uiderim uariis mixtiōib9 reubarbaro ſimiliter ſe hñte: q̄ ſi ſemp oēs cauſæ ſimili ter ſe hērent:effectus.n.ſimilis/cauſis pluribus uariatis/una nō uariata eidē nō ua riate attribuiť neceſſario q̄re rōnes q̄s adducit ꝓpoſitū nr̄m cōcludūt.Pro altera

ratione tertia ſoluenda dicitur peritos aſtrologos ſemper ſignificatores compenſare ꝓcedentiũ & ſequẽtium figuras:particulares quoq; cauſas reſpicere quis magis.q̃ Ptolomeus ãmonet:& in quatripartito & in centiloquio.afforiſ.xiiii.Ineptiſſime etiã diuerſorum climatum diſſimilitudine experientiam conculcare credit.ſicut ineptiſſime ſiquis ſimilitudinem ſummeret non mutatis mutandis iudicium hauriret ſed nos paralello noſtro complures Martem in ſecunda cuſpide conſtitutum habuiſſe uidimus diuitias diſſipantes. alterius etiã alterius paralelli geniturã uidimus Martem ibidem locatum magnam diuitiarum copiã a parentibus honeſte paratam inhoneſte conſumpſiſſe.

In ſecundo ſuppoſito ꝙ experientia haberi poſſet:nititur oſtendere nõ eẽ habitã ob falſo illis tributã uetuſtatem:ubi breuiter dicendum/ne uerba inania proferantur:non egere tanta uetuſtate aſtrorum obſeruatiões ſi quis etiã ĩ tẽporis lõgitudine mẽtiretur:apertum eſt cum omnibus longo iam tempore nec tot milibus annorum medici indigent.Ptolemeus primo quatripartito librum cuius maior pars preuetuſtate conſumpta erat repperiſſe dicit terminoꝝ/ quib9 adherebat de planetaꝝ motu dicendum facile eſſe addere inuẽtis.Antiqui ẽt qui trepidationis motũ ignorarunt/ſi uera ſtellaꝝ loca ſuo tempore comprobata habuerunt optime poterant iudicare:nam ſi qualibet hora ubi ſtellæ ſunt ſcire poſſemus profecto nil aliud q̃reremus in iudiciis a fixis elicitis:hoc.n.eſt finis cognitiõis motuum:ea uero quæ ſũt ad finem ex ipſo fine neceſſitatẽ ſũmunt:planetaꝝ uero motus nobis ꝓportionatos neceſſarius ẽ:ob ea quæ motu determinãtur:ut ſepius in libro anteriori declaratũ eſt:q motus lõgo tẽpore prius/& inſtrumẽta ob illos cognoſcendos:& aſtrolabiũ ſub alia forma tempore abrahã patriarchæ ſcimus fuiſſe nota:quod cælum depictũ appellabãt poſteriores tamẽ prioribus addere corrigereq; debere:ſcientie.n.p additionẽ acquirũtur.Poſtremo dr̃ nõ eſſe opus tanta antiquitate:ut refert picus ſi diligentes fuerint obſeruatores:ut iudiciũ habere poſſimus:ut autẽ uera loca habeantur iam apertum eſt motus ſtellaꝝ inuẽtos fuiſſe:ut expientia teſtatur: licet ut dictũ ẽ aliquo additiõis opus ſit. facile ẽ mediocriter introductis aſſequi.quare fabulas obiectas nihili faciunt periti . Mitto Alfonſum blanchinũ/Iohannẽ de regio monte aduerſus opinionẽ iſtã. Magiſtrũ Paulũ Reuerẽdũ foris ſempronii Epiſco.in utraq; aſtrologiæ parte excellentem ĩ oĩ diſciplinaꝝ gñe. q nr̃is tpibus ueritatẽ aſtrologicã cognouere . ego aũt uidi ĩſtrumenta cõplura antiqua ſatis:qbus mira facilitate planetarũ mot9/eclipſes/uera loca cognoſci poterãt.q̃re uanas auctoritates nihil facio.

Liber .xii.

PRimum aduertãt lectores circa ea quæ primo capi. obiciunt nullũ medicoꝝ ceſpitare plura ĩ medicina inuẽta fuiſſe reuelata.ſiue bõis/ſiue malis ſpiritib9ſiue cælis mediãtibus.ut ĩ ſomniis/nõ affixa cogitatiõe cauſatis nõ ciboꝝ fumis & huiuſmõi ſenſuũ motorib9.uera.n.falſis miſcẽt: alias iã fides nulla illis adhiberetur.quæ poſtmodũ experiẽtia cõprobat. Ita in aſtrologicis ſecretis cõtigiſſe credẽdũ ẽ. Verũ qm̃ ad ea q̃ iã aſtrologi attixerũt naturali lumĩe ꝑueniri potuit dicim9 illa/non eẽ reuelata . ſi eo mõ inuenta quo expſſũ fuit ſepi9 aſtrologos ꝓceſſiſſe.ideo ad nugas q̃s ĩ pri.ca.ponit nõ ẽ opus rñdere.

Quæ narrat in ſecundo ca.ſibimet reſponſiones eſſe poſſunt apud eos qui naturali lumine ſunt ꝑditi.Nam nõ parua quidem fama/doctrina Græcos uiros excellentes tanto tẽpore illis remoratos in Aegyptũ attraxiſſet.nec mirũ ſi eoꝝ laudes non ſint proſequuti.nam dedecori eoꝝ tribuiſſe non eſt mirũ & meras mathematicas ſciẽtias:& naturales & medias ab Aegyptiis Chaldæis didiciſſe.quãuis naturalẽ philoſophiã ac eam quã methaphyſicã uocant ſupra naturalem præcipuas apud Græcos fecerint.cui tamẽ nõ repugnat nõ nulla ab illis Græcos accepiſſe. Quis ignorat Ariſto.ingratum fuiſſe Platonis diſcipulum?cuius tamen præceptor nõ Chaldæus ſed ſicut ipſe Græcus.gloriæ quidem conſequendæ auiditas (ſi uera fateamur) ad nõ nulla illicita pellit mortales.uti accidere ſolet hiis qui Saturnum in quinta domo habent conſtitutum.præcipue:ſi Mercurii teſtimoniũ habuerit.oſtẽdit enim inani faſtu/pompa/gloriaq; & dum uixerit & poſt mortem natum oblectari.eaq; cauſa fixis cogitationibus opprimi.multiſq; uerbis conceptus exprimere.

In tertio ca.conatur oſtẽdere phyſica cõſideratione poſthabita inane reducere aſtrologos omnia in cælum:ſicut amator omnia in amatã refert.Qua in re primo dicitur ꝓpter ambitionẽ quoſdam reperiri.qui uel contra ea quæ ſentiebant opera ediderũt:ut nuper uelit nolitue falſus ꝓpheta hoc teſtatus eſt:uel nimiũ de ſeipſis ꝑſumentes.poſtquã rem quãpiam breui tẽpore cõprehendere non ualent:neq; inde faſtus oblectationẽ habere:illi rei inimicũ aduerſumq; ſe faciunt:ut qđ per ſe cõſequi nõ ualebant per accidẽs ottinerent.ſicut (ut exẽplis Pici utamur) ſi quis amatã poſſidere non poſſit:amorẽ in odium uertat:ut ſepius ottigiſſe patet.ſed eiuſmodi nõ fuerunt Chaldæi atq; Aegyptii/potius alii:qui illis detrahũt:nec gratias agũt inuentoribus.difficillimaꝝ diuinarũq; reꝝ.Quæ uero cælis cõpetant:quæq; per ſe:per accidenſue.quale dominiũ habeant in inferioribus.qbus rationibus moti ſint aſtrologi in libro noſtro de aſtrologica ueritate iuxta ꝓprii ingenii uires oſtenſa ſunt.quũ tñ aſtrologiæ ſecreta pluribus de cauſis ab auctoribus occultentur.Dicit̃ deinde aſtrologicam ueritatẽ nedum inter quaſdam uanas diuinationes aſtrologiã ſcientiã ſũmã ſapientiam exiſtimari debere.ſicut etiã philoſophia:ſed inter cæteras artes naturali lumine repereas.ut in libro prædicto demonſtratũ eſt.Neq; ydolatriæ fuit hæc ſcientiæ occaſio.quin potius rectis intellectibus aperta lataq; uia ad dei cæloꝝ cõditoris laudes.cõtrariũ tamẽ fortaſſe ſentiũt qui Mercuriũ inſtabilẽ nimiſq; uariabilem dominũ nonæ Saturni ſpheram attingentẽ:atq; eiuſdem domũ incolentem habent in eoꝝ genituris. Quæ uero de lucro obiciuntur inique dicta ſunt:qui quidẽ toto tempore uitæ ſuæ ad contemplandos aſtroꝝ motus omnibus cõmoditatibus ſpꝛtis ſe dedere eiuſmodi gratias nõ merentur.ſed illis accidere certum eſt:quod uulgo dicitur ingratitudine maxima/maxima beneficia ſolui.

In.iiii.ca.ad obiecta dicimus nõ ceſſare debere expientiã:licet multaꝝ reꝝ ſit habita:ſicut nec in medicina & aliis:neq; diſcurſum in reliquis:ob multitudinẽ reꝝ intelligibiliũ & inumeras ſpecialiores ꝓprietates.hæc Pici obiectio iniqtatẽ oſtẽdit nõ ueritatis amicitiã.nõ enim ignorabat nullã ſciẽtiã etiã infimaꝝ reꝝ haberi pfectiſſime.hoc ruſtici pueriq; ſciunt/ſempq; adiſcendũ eſſe. quidã.n.unica notitiã uniuerſalem elicere uolunt cõtra ſuperius determinata.q.ii.alii grauiores

tamē etiā in phia periti & naturali lumine ꝑditi ex pluribus memoriis copulatis uniuerſalem eliciūt. Diuerſitas uero opinionū (quā ſupra magis obeſſe phīs diximus) ex pluribꝰ cāis pēdet uidelicet ex magno numero obſeruādoꝝ: inſtroꝝ quorūdā impfectione ītellectus debilitate mathematicaꝝ ignorātia: naturaliū & rationalis impitia: materiæ altitudine: ingenioꝝ diuerſitate: ætatis breuitate: labore tpis: nūmorūqꝫ expoſitione: agibiliū impedimētis. & aliis multis: quibus tn̄ pugnantibus ꝑdictis multis mediis ad eā generalem noticiā peruenimus quā periti aſtrologi pollicentur. Quæ uero primū obſeruauere philoſophi longe magis a ratione aliena ſunt: q̄ quæ aſtrologi: quis ignorat: prima ſcientiaꝝ inuenta rerūqꝫ omniū præcipue difficilium/imperfecta eſſe: quare pueriliter arguit.

In. v. uero cōtra aſtrologiā notata refellimus. primū ex natura ꝑtiū ipſaꝝ primi mobilis ſignoꝝ cōplexionē notauerūt aſtrologi: quā qdē nō ſolū antiquoꝝ labore qs exptā hr̄e pōt: ſed ſeipſo quolibet āno certiſſime ꝑiculo cōprehendere: qđ ego ſepiꝰ aptiſſimū uidi: obſeruet qs ꝑdn̄atores: initiorūqꝫ figuras: natiuitates & hmōi. & nihil dubii ſuperit: falſa uana puerilia ſunt q̄ pro aſtrologoꝝ mediis adducit: nec clā ſuppoſita fundamēta ꝑcepit. Nec triāgularis aſpectus ab ſimili ſignoꝝ cōplexiōe ſūptus eſt: ſed ex natura figuræ: cōtingit. n. extra eclipticā ſtellā triāgulari aſpectu alterā reſpicere: q̄ tn̄ in diuerſæ cōplexiōis ſigno repiet̄ ꝑcipue iuxta ponentes ꝓiectionē radioꝝ nō abſolutā: ſed ut diximus: cōcordātiæ ſunt: qs cās putat: pariter nec fixa ob tpoꝝ fixionē dicta ſunt: qm̄ in aliis potioribꝰ ſignificatis expta ſunt: ſed iam inuēto cōcordat tēpoꝝ fixio mobilitas/uel coītas. quis pricipiū cognitiōis extiterit. multa. n. in phia leuiora ad ſubtilia cognoſcēda ꝑduxerūt. De coloribꝰ planetaꝝ dictū eſt ſatis. uidemus. n. ſimilia corpora cæleſtia in colore ſimilis eſſe uirtutis: qs ignorat oculū Tauri: q̄ ſtellā Aldebrā uocāt: naturā Martis ſapet̄ cor ſcorpiōis: & caput geminoꝝ & hmōi: licet. n. quom lucidū aſcēdētē uidemus/ignē eſſe iudicemus & calidū: diuerſis ſenſibꝰ prius cognitis colore & caliditate ꝑ cōem uel aliū īteriorē ſenſū cōiūctis: nō tn̄ lux eiꝰ pricipiū fuit caliditatis cognitæ ſed tactus ſenſus. pariter: licet quū ſtellā rubeā uidemus eā martialē naturā retinere dicamꝰ: nō ē rubedo pricipiū cognitiōis uirtutis: ſed effectꝰ quos in ſibi ſubiectis obſeruauimus: ſicut ēt phūs. poſt tactus cognitionē luciſqꝫ per uiſum īmutationē. ſi lucēs corpus uiderit ipſum calidū recte iudicabit: ita & aſtrologus ſtellā &c. qūo āt prātes inuente ſint/in libro nr̄o ꝑdicto aptū eſt. Ptol. Solis exaltationē/in Ariete Saturni ī Libra alia rōne cōcordauit. ſed iſta oīa accidētalia ſūt. Ridiculū uidet̄ Pico dicere ab effectu eē hoc. nos āt ridiculū dicimus qui uiā ab effectu ꝓcedēdi poſthēt: atqꝫ potiorē (hoc ē utilē nobis magis: qua ſepius īdigemus) nō facit. q̄re q̄ſo q̄ ab Ariſto. in naturali phia dicūtur. pene ſemꝑ cōpies ab effectu ꝓcedere. noſter. n. gn̄alis modus acq̄rēdi ſciētiā eſt ab effectu a ſenſibilibꝰ ab inferioribꝰ ad ſupiora ꝓcedēdo: ſed nobis ſimilitudinē parat quom reprobare putat. ait pricipē deſcēdere potiꝰ. eſto. At nōne ſicut apparēter aſcēdit priceps/quū tn̄ nō aſcēdat ſimilis fit ſtellæ mediū cælū petēti. nā aſcēdere uꝛ licet nō aſcēdat. ſed hæc friuola ſūt. nec cāe ſed q̄dā cōcordātiæ. in qbꝰ apiēdis qdā errauere ſicut ī aliis ſciētiis & rebꝰ accidit. Angeli uero aſtrologiā hn̄t adeo pfectā: ut īnumera futura ꝑdicere poſſint. teſte Scoto. ii. ſentē. q. xiiii. niſi igit̄ demones naturali lumine qn̄qꝫ ſaltim priuati ſint eam etiā callent. ſed ſi falſo qn̄qꝫ ꝑdicunt.

alia rō eſt: mēdaces eni ſunt: nec q̄ noſcūt apiūt. Retroceſſio planetis maximū ē infortuniū reſpectu.ſ.ſibi ſubiectoꝝ. Eclipſes calamitates pariūt: quū rem nunc tp̄is magna ciuitas experit̄. Partiū uero cauſa rōnalis eſt nō tn̄ adeo particulariū ſignificatiua: puta fabaꝝ: illud enim ridiculum eſt: ſed generalium.

Quæ in.vi.capite ponit debiliora ſūt: nos uero cū Scoto ſentimus cūq; aliis demones nullo pacto futura ꝑdicere poſſe niſi aūt coniecturis inferioribus: ſicut prudētes hoīes faciūt: aut aſtroꝝ intuēdo cauſas. Vtilē quoq; demōſtrauimus eē aſtrologiam.q.i.ad oīa & medicina potiſſime: atq; phīa ea indiget: theologia illa uigorat̄: q̄ ſi mala mens maluſue animus aſtrologia abutat̄ pariter etiam theologia abutetur: palam eſt hoc in multis. Legant medici Hipocratem ſuperius allegatum. Galenū quoq; reducant ipſi creticas multaſq; alias ægroꝝ alterationes in cauſas: ꝑdicāt hunc primo paroſiſmū aggreſſurū: hora tali: horā mortis: credent quādoq; id in cretica die fieri: fietq; prius in altera cretica die: ſed medico ignota penitus hic paꝝ ante ille a lōge pariter intuetur. Afferat mihi cauſam in mediū: cur Socrates aſſiduis intenſiſſimis cogitationibus delectabilibus affectus ex abrupto ſtatim alterā diuerſam rem cogitet: iā e memoria elapſam nō diſcurſu: nō ſimilitudine cuiuſpiā motus: neq; potētioribus recētioribus ſpeciebus moueat̄. Ad comites artes diuinatrices quas ponit: dicimus ſiqs debiliū ſit uiriū uero ſubſtentaculo indiget: qm̄ aūt uerā eſt aſtrologia aliæ mendaces artes ſuis fundamētis ſe ſuſtentare nō potētes: huius adhærere uoluerunt: ſed chyromantiā uerā artē teſtari uidetur Ariſt.ꝑl.ptis.viii.ꝑl.xlvi.& pti.xx.ꝑbl.lxviii.

In ultimo ca.poſita: qm̄ arbitrariæ dicta ſunt: iccirco miſſa faciamus.

Ad Lectorem.

Haud dubiū eſt quibuſdā Pico deditis media contra reſpōſiones noſtras ſuccurrere debere: at quom palam fient: reſponſiones quoq; nobis nō defuturis ſperamus. Si uero in aliquibus ingenioſis minime ſatiſfecero: illi quæſo pro me rependant: deniq; ueniam: nā principiū reſpōdendi dediſſe credimus: quo alii faciliori uia pergere poterunt: fauente diuina gratia: a qua munera ſunt omnia.

¶Lucii Bellantii ciuis Senenſis Artiū & Medicinæ doctoris reſpōſiones ad Ioānis Pici comitis obiectiones: quas aduerſus Aſtrologicā ueritatē: quis nō ediderit cōmentatus eſt: Feliciter finiunt. Venetiis per Bernardinū Venetū de Vitalibus Anno a natali chriſtiano.M.ccccc.ii.

Cum Priuilegio.

Regiſtrum Chartarum.

.a.b.c.d.e.f.g.i.k.l.m.n.q.r.ſ.t.u.ſunt terni.aa.h.o.p.ſunt duerni.

¶ Tabula capitum cõtra aſtrologiam Pici Mirandul. & reſponſionum Lucii Bellantii Senenſis.

Libri Primi.

COntra aſtrologiã. phõꝝ ꝓpheta/rũ ceſaꝝ & põtificũ auctoritate.

Libri. ii.

Narratio uanitatis aſtrologiæ.
Q uod ẽ ars ĩcerta aſtrologoꝝ iudicio.
Electiões eẽ ĩutiles teſtimonio cuiuſdã.
Inutilitas aſtrologiæ ad decernendũ eligibile uel fugiendum aduerſum.
Inutilitas eiuſdem ad religionem.
Noxiã eſſe aſtro. chriſtianæ religioni.
Fallacia aſtro. ob diſcrepãtiã aſtrologo/rũ.
Contra aſtrologos noſtræ ætatis
Vana eſſe iudicia aſtrologorum.
Cur aliquãdo aſtrologi uera predicent.

Libri. iii.

Epilogus dictorum ordo dicendorum.
Rationes qbus aſtrologia ꝓbari uidet̃.
Retorquetur prima ratio: & ꝙ cælũ eſt cauſa uniuerſalis.
Q uo pacto cælũ agit in inferioribus.
Nulla uirtus eſt cælis præter cõmunẽ motum & influentiam.
Lunæ lumẽ eẽ uitale nõ hu. uel fri. p ſe.
Nõ poſſe defendi aſtro. ſi omnes ſtellæ ſunt calide.
Obiecto contra prædicta.
Solutio. & ꝙ formæ ſpecifice uel indi. non ſunt a cælis.
Stellas alias a luminarib9 aut nil aut parum agere.
Q uo pacto eædẽ ſtellæ uaria ager̃ poſ ſint.
Q uæ uarietas in cælum redigat̃: q̃ nõ.
Sol multa operatur quæ aſtrologi pu/tant ab aliis fieri.
De uariatione uirtutis Lunæ.
Eſtus maris ĩ aliã cãm q̃ in lunã redigi.
Galeni ſententia de creticis confutatur.
Periodus humoꝝ non referri ad cælos.
Octimeſtris partus infelicitatem nõ in Saturnum redigi. (cunt.
Naute agricole uera ſepius q̃ aſtro. ꝑdi/
Non oĩa quæ prædicunt aſtrologi pendere a primis qualitatibus.
Impedimenta inferioꝝ non eſſe a cælo.
Ingenia & mores non eſſe a cælis.
Bella non a qualitatibus pendere.
Non eẽ in cælis occultas uires. (lit.
Q uælibet cæli uis ẽ uniuerſalis q̃cũq
Epilogus & cõfutatio quarũdam ratio/num aſtrologorum.

libri. iiii.

Ordo ſeruandus aſtrologiã nihil eſſe.
Fortuita non eſſe a cælo.
Q uomodo fortuita cauſas habeant.
Effectus mirabiles in angelos referẽdos
Præterita non poſſe preuideri. (eſſe.
Futura poſt multo tpe nõ cãri a cælis.
Vanitas electionum.
Aſtrologi mẽtẽ humanã cælis ſubiciũt.
Mores hominum a cælis non fieri.
Malas aut bonas leges cælis nõ ſubici.
Corporeas diſpoſitiones nõ eſſe a cælo.
Non põt cælum eẽ ſignũ niſi ſit cauſa.
Nullam eſſe interrogationum partem.
Miracula diuina a cælis nõ ſignificari.
Stellã magoꝝ nõ ĩtelligi cõſtellationẽ.
Q uæ ſupra uires naturæ uidet̃ a cælis (nõ eſſe.

Libri. v.

Magnas coniunctiones eſſe uanas.
Viæ qbus ĩdicat aſtro. de magnis reb9.
Nullas eſſe Saturnias reuolutiones.
Ordo dicendoꝝ & diuerſitas opinionũ de magnis coniunctionibus.
Precipue aſtro. uſi ſunt mediis cõiũcti.
Ordo dicendoꝝ & opinio Alliacenſis.
Tempora non ab aſtro. ſed yſtoricis eẽ petenda.
Sũma ſẽtẽ. Alli. de cõcor. aſtro. & yſto.
Error Alli. & uana concluſio.
Error aſtrolo. de diluuii coniunctione.
Cõtra Abrahã Iudæũ de Meſſie ꝓnoſti.
Cõtra aſcribẽtes reli. Chriſti ſideribus.
Genituram Yheſus nõ eſſe quæ fertur.

TABVLA

Falſum Abo.iudicium de Maumeth.
Falſum uaticinium de Antichriſto.
Ratione eſſe falſã ſex tm̃ eẽ poſſe leges.

Libri.vi.

Quo pacto procedendũ ſit contra fun damenta aſtrologiæ.
Quib9reb9 aſtr.dicãt ĩfluxus uariari.
Falſitas domorum.
Falſitas diuiſionis duodecim domoꝝ.
Falſitas aſpectuum ſententia.aſtro.
Cõfutatio uariaꝝ opionũ de aſpectib9.
Cauſa deceptionis aſtrologoꝝ.
Obſeſſionẽ cõtradiceř aſpectuũ rõib9.
Planetas ſub radiis ſolis nõ male affici.
Retrogrados fortiores eſſe.
Caput & caudam nihil eſſe.
Falſitas anthiſtiorum.
Falſitas dñantiũ & obedien.ſignoꝝ.
Falſitas exaltationum rationum.
Contra quædam ſignis attributa.
Contra rationem facieꝝ:& terminoꝝ.
Contra graduum proprietates.
Contra partium rationes.
Contra dodecathemorioꝝ ſententiam.

Libri.vii.

Quid dictum quid dicendum.
Ambiguam eſſe horam fatalem.
Ptolo.plus cõceptui q̃ geniture tribuit.
Facta uniuerſalia aſtro.nulla eſſe.
Non poſſe aſtro.regiõi futuꝝ p̃dicere.
Nõ poſſe pricipiũ ſignificatiuũ eligi an
Cõtra directionũ determinatiões. (ni
Aſtrologos omittere neceſſaria ſicut in efficacia dicunt.
Implicare repu.dicta de fixis.
Falſitas dictorum de planetis.

Libri.viii.

Incertum eſſe numerum cælorum.
Si plures octo ſpheræ ſunt falſa aſtro. antiquorum.
Differre imagines a ſignis:licet in nomine conueniant.
Caldæorum imagines eſſe figmenta.
Non eſſe inuiſibiles imagines.

Libri.ix.

Quid actum quid agendum.
Genituræ principium eſſe incertum.
Contra annimodar.
Contra.Li.uerbum.
Contra meſſala de principio hominis.
Contra initia urbium factionum &c.
Incertitudo diuiſionum domorum.
Laborioſũ eẽ ſcire loca neceſſa.plãetaꝝ
Variæ opi.de ãni q̃litate & ſolis eleuat.
Minutoꝝ error aliquando maximus.
Variæ opi.de motu octauæ.
Variæ ſententiæ de directionibus.

Libri.x.

Quid actum quid agendum.
Rationes aſtro.inanes eſſe.
Contra fortitudinem domorum.
Contra rationes aſtrologorum.
Contra rationes a parabolica ſimili.
Cõtra rões Auẽrodã de ꝓprieta.ſignoꝝ
Cõtra ꝓprieta.eoꝝ ſcdm Aboazarrem.
Contra gaudia planetarum.
Contra Ptolo.de domibus planetaꝝ.
Contra facies & terminos.
Cõtra ſignificatõem ſignoꝝ ſup mẽbra.
Contra ꝓprietates abſolutis ſignoꝝ.
Cõtra Ptol.loq̃ns de pla.ac ſi ex elemẽ.
Non eſſe planetas noxios. (eſſent.
Contra dominium dierum & horaꝝ.

Libri.xi.

Aſtrologiã non eſſe experientia ꝓbatã.
Si expientia haberi põt non eſt habita.

Libri.xii.

Non eſſe aſtrologiam reuelatam.
Quales Aegyptii atq; Chaldæi ubi orta eſt aſtro. (duxit.
Quid Aegyp.& Chal.in opi.aſtro.in
Quo pacto ĩciderit ĩ ſuis obſeruatõib9
Quib9 cõiecturis uſi ĩ obſeruati.ſuis.
Quib9fomẽtis aucta aſtrologia. (nit.
Quo pacto ab ægy. ad alios aſtro.pue

¶Finis tabu. obiectoꝝ & reſponſionũ Ioãnis Pici & Lucii Bellantii.